

លើសពីការអភិវឌ្ឍ

ចក្ខុវិស័យផ្សេងៗពីតំបន់អាមេរិកឡាទីន

ក្រុមការងារអចិន្ត្រៃយ៍ស្តីពីជម្រើសជំនួសការអភិវឌ្ឍ

កែសម្រួលដោយ M. Lang និង D. Mokrani

លើសពីការអភិវឌ្ឍ

ចក្ខុវិស័យផ្សេងៗពីតំបន់អាមេរិកឡាទីន

លើសពីការអភិវឌ្ឍ

ចក្ខុវិស័យផ្សេងៗពីតំបន់អាមេរិកឡាទីន

ក្រុមការងារអចិន្ត្រៃយ៍ស្តីពីជម្រើសជំនួសការអភិវឌ្ឍ

បកប្រែ និងប្រែសម្រួលលើកទីមួយដោយ៖

វិទ្យាស្ថានពហុជាតិ/មូលនិធិ Rosa Luxemburg នា ខែសីហាឆ្នាំ២០១៣

បានបោះពុម្ពដំបូងជាភាសាអេស៉្បាញក្រោមចំណងជើងថា 'Masalla del desarrollo'

ដោយមូលនិធិ Fundación Rosa Luxemburg/Abya Yala Ediciones នាខែវិច្ឆិកាឆ្នាំ២០១១

Fundación Rosa Luxemburg

Miravalle N24-728 y Zaldumbide (La Floresta)

Quito—Ecuador

អ៊ីម៉ែល: info@rosalux.org.ec

www.rosalux.org.ec

វិទ្យាស្ថានពហុជាតិ

PO Box14656

1001 LD Amsterdam

ប្រទេសហូឡង់

អ៊ីម៉ែល: tni@tni.org

www.tni.org

អ្នកសម្របសម្រួលបោះពុម្ពភាសាអេស៉្បាញ: Miriam Lang y Dunia Mokrani

អ្នកសម្របសម្រួលបោះពុម្ពភាសាអង់គ្លេស: Miriam Lang, Lyda Fernando, Nick Buxton

អ្នកបកប្រែ: Sara Shields, Rosemary Underhay

និពន្ធនាយក: Imre Szűcs

គម្រប/វិចិត្រ: Guido Jelsma

រូបថតគម្រប: Lou Dematteis

ISBN (paperback) : 978-90-70563-24-0

សីហា ២០១៣

មាតិកា

បុព្វកថា	ទំព័រ
វិបត្តិអរិយធម៌ និងបញ្ហាប្រឈមសម្រាប់អ្នកកាន់លទ្ធិឆ្វេងនិយម	៥
<i>Miriam Lang</i>	
កិច្ចពិភាក្សាដេញដោលអំពីការអភិវឌ្ឍ និងជម្រើសផ្សេងនៅក្នុងតំបន់អាមេរិកឡាទីន	១៥
សេចក្តីណែនាំសង្ខេបបែបអង្គបដិបន្ទ	
<i>Eduardo Gudynas</i>	
ការរិះគន់អំពីការអភិវឌ្ឍ និងជម្រើសផ្សេង	៤៥
ទស្សនៈស្ត្រីនិយម	
<i>Margarita Aguinaga, Miriam Lang, Dunia Mokrani, Alejandra Santillana</i>	
និស្សរណានិយម និងនិស្សរណនិយមបែបថ្មី៖	៦៧
ជ្រុងពីរនៃវិបត្តិតែមួយ	
<i>Alberto Acosta</i>	
គម្រោងការផ្លាស់ប្តូរបន្ថែម និងឆ្ពោះក្នុងសង្គមវិសភាគ	៩៨
<i>Edgardo Lander</i>	
តួនាទីរបស់រដ្ឋ និងគោលនយោបាយសាធារណៈក្នុងដំណើរការកែប្រែផ្លាស់ប្តូរ	១២៣
<i>Ulrich Brand</i>	
ការទាញយកធនធាន និងជម្រើសផ្សេងៗ៖	១៤០
ទស្សនៈអាមេរិកឡាទីនស្តីពីកិច្ចអភិវឌ្ឍ	
<i>Maristella Svampa</i>	
Buen Vivir ជាគំរូសម្រាប់រដ្ឋ និងសេដ្ឋកិច្ច	១៧៨
<i>Raul Prada</i>	
ការដកអាណានិគម និងការបំបាត់របបបិទជិតប្រយុទ្ធដើម្បីរស់នៅកាន់តែល្អ	១៩៦
<i>Elisa Vega</i>	
អន្តរកាលឆ្ពោះទៅសម័យកាលក្រោយនិស្សរណានិយម	២០២
ទិសដៅ ជម្រើស វិស័យសកម្មភាព	
<i>Eduardo Gudynas</i>	
សទ្ទានុក្រម	២៣២

បុព្វកថា

វិបត្តិអរិយធម៌ និងបញ្ហាប្រឈមសម្រាប់អ្នកកាន់លទ្ធិឆ្វេងនិយម

Miriam Lang^១

វិបត្តិជាច្រើន សាយភាយពេញពិភពលោកបានកាន់តែអាក្រក់ឡើងនៅក្នុងប៉ុន្មានឆ្នាំចុងក្រោយនេះ។ ទីផ្សារហិរញ្ញវត្ថុបានធ្វើឱ្យចុះខ្សោយ បណ្តាប្រទេសដែលមានសេដ្ឋកិច្ចខ្លាំងជាងគេបំផុត នៅក្នុងប្រទេសឧស្សាហកម្មជឿនលឿន។ ការដណ្តើមយកដឹកនាំកម្ម សំរាប់ការព្យាករណ៍ហិរញ្ញវត្ថុ ឬផលិតកម្មកសិធនៈបណ្តាលឲ្យមានការកើនឡើងនូវតម្លៃម្ហូបអាហារ និងនាំពួកយើងធ្លាក់ចូលទៅក្នុងវិបត្តិស្បៀងអាហារ។ បច្ចេកវិទ្យាដែលបានប្រើដើម្បីទាញយកប្រេងឧស្ម័ន និងរ៉ែពីតំបន់មានចម្ងាយឆ្ងាយបំផុតនៃភពផែនដីកាន់តែមានតម្លៃថ្លៃ មានគ្រោះថ្នាក់ និងបំផ្លិចបំផ្លាញបរិស្ថាន ដោយបាតសមុទ្រកំពុងត្រូវបានខ្ទងក្នុងជម្រៅជាច្រើនគីឡូម៉ែត្រ គ្រាប់ខ្សាច់កំពុងត្រូវបានទាញយក ពីជម្រកមាត់ទឹកតូចដើម្បីផលិតប្រេង សារធាតុគីមីដែលកំពុងត្រូវបានបូមចូលទៅក្នុងផ្ទាំងថ្ម ក្នុងការបញ្ចេញឧស្ម័នធម្មជាតិ រណ្តៅធំៗ កំពុងត្រូវបានដឹកដើម្បីទាញយក បានតែ ០,១% នៃទង់ដែងពីក្នុងដី។ ការអនុវត្តទាំងនេះមានសារៈសំខាន់ដើម្បីរក្សាបាននូវរបៀបរស់នៅ-គំនិតនៃការទទួលបានភាពជោគជ័យ និងសុភមង្គល ស្មើឡើងដោយតំបន់ខាងជើង នៃពិភពលោកនេះ សម្រាប់មនុស្សជាតិដែលមានអនុត្តរភាពពិត នាពេលបច្ចុប្បន្ន ស្ថិតក្នុងភាពមន្ទិលសង្ស័យ។

ផលវិបាកនៃការវាយប្រហារពីពួកមូលធននិយម នៅប៉ែកឆ្ងាយចុងប៉ូចនៃភពផែនដីនេះ ដែលរហូតមកបច្ចុប្បន្នគ្មានទីបញ្ចប់ និង អារម្មណ៍ថានៅតែកើតមានពាសពេញពិភពលោក។ កសិករតូចតាចបានចាកចេញពីដីរបស់ខ្លួន ឥឡូវនេះផ្តល់ "ផលចំណេញ" ច្រើនហើយពួកគេកំពុងធ្លាក់ចូលទៅក្នុងស្ថានភាពក្រីក្រ មានការកើនឡើងតម្លៃអាហារមូលដ្ឋានដែលបណ្តាលឲ្យធ្លាក់ចូលទៅក្នុងភាពអត់ឃ្លាន។ ការឡើងកំដៅផែនដីបណ្តាលឲ្យមនុស្សរាប់ពាន់នាក់បានស្លាប់ដោយសារគ្រោះរាំងស្ងួត វាលរហោរោន គ្រោះទឹកជំនន់ឬល្អះ។ ទោះបីជាសៀវភៅនេះមិនបានដោះស្រាយបញ្ហានេះជាពិសេស បម្រែបម្រួលអាកាសធាតុមានផលវិបាកដល់សង្គម និងសេដ្ឋកិច្ចដែលធ្វើឲ្យវិបត្តិផ្សេងទៀតកាន់តែធ្ងន់ធ្ងរ បង្កើតផ្សារ ប្រថុយប្រថានថ្មី ដូច្នេះហើយវាបានបង្កើតឡើងនូវវិបត្តិជាក់ស្តែងឥតឈប់ឈរ។

ផ្ដើមចេញទស្សនៈនេះ វិបត្តិដល់ច្រើន វិស័យនេះត្រូវបានគេទទួលស្គាល់ថាជា "វិបត្តិនៃអរិយធម៌"។ ចលនាសង្គមនៅក្នុងតំបន់ខាងត្បូងនៃពិភពលោកមិនត្រឹមតែទប់ទល់នឹងការវាយប្រហារជាបន្តនៃ "ការប្រមូលផ្តុំដោយដកហូត" ពួកគេក៏កំពុងបញ្ចេញសំលេងជាបន្ទាន់ផងដែរ ដើម្បី

សម្លឹងរកមើលឆមើសស្បែងជាមូលដ្ឋានគ្រឹះជំនួសប្រព័ន្ធពិភពលោកបច្ចុប្បន្ន ។ វាជាកិច្ចបន្ទាន់ ដោយសារតែល្បឿននៃការបំផ្លាញភពផែនដី នៅក្រោមសន្ទុះកំណើនសេដ្ឋកិច្ចកំពុងតែកើនឡើង ខណៈពេលដែលទីផ្សារហិរញ្ញវត្ថុ តម្រូវការប្រាក់ចំណេញ ក្នុងរយៈពេលដ៏ខ្លីបំផុត។

ប៉ុន្តែផ្នត់គំនិតនេះ មិនបានគិតគូរពីដែនកំណត់នៃភពផែនដី ហើយជាហេតុ ដែនកំណត់ នៃសមត្ថភាពរបស់ផែនដី ក្នុងការស្រូបយក ការបំពុលបរិស្ថាន និងកាកសំណល់ឬដែនកំណត់នៃ ទ្រព្យធម្មជាតិដែលប្រព័ន្ធមូលធននិយម មានការក្តាប់ក្តាប់។ វាបន្តផ្តល់ជូននូវពួកយើងពង្រីក កាន់តែធំ កំណើនកាន់តែច្រើន, និងដំណោះស្រាយបច្ចេកវិទ្យា កាន់តែទំនើបចំពោះគ្រោះធម្មជាតិ និងវិបត្តិថាមពល។ គេហៅថា "សេដ្ឋកិច្ចបែតុង" ដោយប្រព័ន្ធនេះបានកំណត់ផ្លូវឆ្ពោះទៅរកទំនើប កម្ម គឺការធ្វើពាណិជ្ជកម្មលើធនធានធម្មជាតិ និងអភិរក្ស ការលក់សិទ្ធិបំពុលបរិស្ថាន និងការវិនិ យោគលើថាមពលករកើតឡើង ឬ បច្ចេកវិទ្យាកាត់បន្ថយផលប៉ះពាល់ដែលនៅក្នុងនោះ សន្យាថា នឹងទទួលបានប្រាក់ចំណេញជាច្រើន សម្រាប់ទីផ្សារនាពេលអនាគត។ ដូចដែលធ្លាប់មាននៅក្នុង របបមូលធននិយម វិបត្តិនីមួយៗគឺជាឱកាសមួយ៖ នឹងមានអ្នកចាញ់ -ប្រហែលជាច្រើននាក់ ដែលមិនធ្លាប់មាន- ប៉ុន្តែប្រព័ន្ធនេះនឹងបង្កើតហើយខិតខំអះអាង ពីឧត្តមភាពរបស់ខ្លួនលើប្រព័ន្ធ ជំនួសណាមួយ។

នៅក្នុងសេណារីយ៉ូពិភពលោក ក្រុមអ្នកនយោបាយនៅអាមេរិកឡាទីន គឺជាករណី លើកលែង ។ នៅក្នុងតំបន់ Andean តែងឯង ប្រទេសបួនក្នុងចំណោមបណ្តាប្រទេសប្រាំ ឥឡូវនេះ មានរដ្ឋាភិបាលដែលមានគោលបំណងបំបែកខ្លួនចេញ ពីគំរូលិទ្ធិសេរីនិយមថ្មី ហើយបានបញ្ចប់ អំពើលួចប្លន់ឥតអៀនខ្មាស់ ដែលបានកើតឡើងរហូតដល់ពេលនេះ ដោយឥស្សរជនចាស់ៗ។ ប្រទេសទាំងបី ដូច បូលីវី អេក្វាដ័រ និងប្រទេសវេណេហ្សុយអេឡាបានប្រើប្រាស់រដ្ឋធម្មនុញ្ញថ្មីរួម។ រដ្ឋាភិបាលថ្មីរបស់ពួកគេ អាចមានលទ្ធភាពឈ្នះការបោះឆ្នោត ជាលទ្ធផលនៃដំណើរការរយៈ ពេលវែងនៃការតស៊ូ ក្នុងសង្គមដែលមានអ្នកប្រឆាំងមិនមែនជាអ្នកប្រកាន់លទ្ធិឆ្វេងនិយម ឬគណ បក្សនយោបាយបែបប្រពៃណីប៉ុណ្ណោះ ប៉ុន្តែចលនាសង្គមរបស់កសិករ ក្រីក្រ ស្ត្រីអ្នករស់នៅទីក្រុង និងជនជាតិដើមភាគតិច ដែលជាអ្នករៀបចំលើសពីតម្រូវការ តាមវិស័យរបស់ពួកគេ និងដាក់ ចេញនូវសំណើថ្មីមួយ សម្រាប់ប្រទេសទាំងមូល។ គ្មានរដ្ឋាភិបាលរីកចម្រើននេះ បានកើតឡើង ចេញពីគណៈបក្សបែបប្រពៃណី។ ផ្ទុយទៅវិញពួកគេត្រូវបានគាំទ្រដោយរចនាសម្ព័ន្ធនយោបាយ ថ្មីមួយ ឬ ជំនួស។

វណ្ណៈនយោបាយថ្មីនេះ គឺជាវណ្ណៈដំបូង អស់រយៈពេលជាច្រើនទសវត្សរ៍ ដើម្បីគិតគូរ អំពីអនាគតប្រទេសរបស់ខ្លួន ដោយរួមបញ្ចូលទាំងការអប់រំ ការកាត់បន្ថយភាពក្រីក្រ និងការកែ លម្អគុណភាពជីវិត របស់ប្រជាជនរបស់ខ្លួន។ វាជាលើកដំបូងដែលស្មើឱ្យមានច្បាប់ថ្មីនៃការប្រកួត នេះ សម្រាប់សាជីវកម្មឆ្លងដែន ដែលមានទម្លាប់ជួយរួមចំណែកដល់សម្បត្តិធម្មជាតិ របស់បណ្តា

ប្រទេសទាំងនោះ។ វាបានស្នើទស្សនៈវិស័យថ្មីនៃការសមាហរណកម្ម ក្នុងតំបន់ តែមានភាពម្ចាស់
ការជាការរៀបចំអាណានិគមនិយមបែបថ្មីនានា។ វាបានផ្តល់នូវការបង្កើត ជម្រើសសេដ្ឋកិច្ច
ចំពោះសនិទាននៃលទ្ធិនិស្សារណានិយម ដែលបានយកឈ្នះអស់រយៈពេលជាងប្រាំសតវត្សរ៍មក
ហើយ បើយោងតាមដែលអាមេរិកឡាទីន គឺគ្រាន់តែជាប្រភពនៃវត្ថុធាតុដើមសម្រាប់អភិវឌ្ឍន៍
តំបន់ខាងជើងនៃសកលលោក។

ជាមួយនិងសភាពមិនប្រក្រតីនៅក្នុងប្រទេសចំនួនបី ដំណើរការនៃការផ្លាស់ប្តូរទាំងនេះជួប
ប្រទះ ឱកាសប្រជាធិបតេយ្យច្រើនខ្លាំងក្លា និងមានការចូលរួមច្រើនបំផុត។ ភារកិច្ចនេះគឺគ្មានអ្វី
ក្រៅពីបានរកឃើញថា ប្រទេសនេះជាថ្មី និងនៅក្នុងករណី ប្រទេសអេក្វាដ័រ និងបូលីវី ដើម្បីផ្លាស់
ប្តូរវាទៅជាជនជាតិសាសន៍ មានន័យថា ការផ្លាស់ប្តូរបស់រដ្ឋ ក្រោយរបបអាណានិគម ដើម្បី
ឆ្លុះបញ្ចាំងពីភាពសមរម្យបែបនៃសញ្ជាតិ និងប្រជាជន។ ទោះយ៉ាងណា មិនមានដំណើរការនៃការ
ធ្វើសេចក្តីព្រាងរដ្ឋធម្មនុញ្ញថ្មី ឬការអនុវត្តជាបន្តបន្ទាប់ នៃសិក្ខាបទរដ្ឋធម្មនុញ្ញថ្មីមួយ ដែលគេអាច
គេចផុតពីសម្ពាធដ៏សម្បើមនេះ លទ្ធផលបានមកពីការចូលរួមរបស់ប្រទេសទាំងនេះ នៅក្នុង
ប្រព័ន្ធ លើពិភពលោកនាពេលបច្ចុប្បន្ន។ នេះរួមបញ្ចូលទាំងសម្ពាធខាងក្នុង និង ខាងក្រៅនៅក្នុង
សេដ្ឋកិច្ច និង អ្នកផ្សេងទៀតដែលជាលទ្ធផលបានមកពីមរតកសំខាន់របស់រដ្ឋ ដែលមានអាណា
និគមយ៉ាងខ្លាំងក្លា និងមិនរាប់បញ្ចូលនៅក្នុងការរចនា និងការអនុវត្តរបស់ពួកគេ ព្រមទាំងមាន
ជំនាញខ្ពស់ក្នុងការមានថាមពលក្នុងសង្គមការផ្លាស់ប្តូរសមស្របដើម្បីបម្រើប្រយោជន៍របស់ខ្លួន។

ប៉ុន្មានឆ្នាំក្រោយដំណើរការនៃការផ្លាស់ប្តូរក្នុងប្រទេសអេក្វាដ័រ បូលីវី និងប្រទេសវ៉េណេ
ហ្សូអេឡានៅថ្ងៃនេះ នៅតែត្រូវបានកំណត់ដោយការសម្រេចសម័យសេរីនិយមថ្មី ប៉ុន្តែហានិភ័យ
និងដែនកំណត់ គឺមើលឃើញយ៉ាងប្រក្សក្ស។ វាកំពុងមានជម្លោះផ្ទៃក្នុងយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរ ផ្នែកគោល
គំនិតមួយចំនួនអាចនឹងបញ្ចប់ជម្លោះក្នុងលក្ខខណ្ឌនៃការបោះឆ្នោត។

អ្វីដែលប្រថុយនឹងជម្លោះទាំងនេះ បាននាំយើងឈានទៅដល់ "វិបត្តិអរិយធម៌" ដូចក្នុង
សេណារីយ៉ូដែលបានរៀបរាប់ពីមុន។ រដ្ឋធម្មនុញ្ញ និងសិក្ខាបទច្បាប់ថ្មី -សិទ្ធិសមូហភាព និងកាន់
កាប់ទឹកដី សិទ្ធិរបស់ជនជាតិដើមភាគតិច ក្នុងការពិគ្រោះយោបល់ជាមុន សិទ្ធិធម្មជាតិ និងការ
គោរពចំពោះប៉ាម៉ាម៉ា (Pachamama) - ប៉ះពាល់ជាមួយនឹងតម្រូវការវត្ថុធាតុដើមនៅក្នុងប្រព័ន្ធអេកូឡូស៊ី
អនុគ្រាតទាំងចាស់ និងថ្មីរបស់ពិភពលោក។ ការកើនឡើងគួរឱ្យកត់សម្គាល់នៅក្នុងការវិនិ
យោគសង្គម ដើម្បីអភិវឌ្ឍន៍វិស័យអប់រំសុខភាព និងហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធ និងការប្រយុទ្ធសម្រាប់ការ
ដាក់បញ្ចូលជនក្រីក្របំផុតទៅក្នុងសង្គម តម្រូវឱ្យមានការផ្តល់មូលនិធិជាបន្ទាន់ ដែលត្រូវបាន
ទទួលដោយការពង្រីកលិទ្ធិនិស្សារណានិយម ចាស់ ឬជំពាក់បំណុលខាងក្រៅម្តងទៀត។

ជម្លោះក្នុងសង្គម ដូចជាជម្លោះដែលបានកើតមានក្នុងប្រទេសអេក្វាដ័រ ដែលជាលទ្ធ
ផលនៃច្បាប់ ជីកវ៉េ និងច្បាប់ធនធានទឹក ឆ្នាំ២០០៩ ឬជម្លោះថ្មីៗ នៅក្នុងប្រទេសបូលីវី ជុំវិញ

សំណើរសាងសង់ផ្លូវហាយវេមួយកាត់តាមរយៈពាក់កណ្តាលឧទ្យានជាតិ TIPNIS និង ទឹកដីរបស់ ជនជាតិដើមភាគតិច ដែលនាំឲ្យមានការប្រឆាំងនៃផ្លាស់ប្តូរទាំងនេះ។ ការប្រឆាំងនេះ នាំឲ្យមាន ការបែកបាក់ ចំណុចសំខាន់ៗ នៃការរីកចម្រើនក្នុងជួររដ្ឋាភិបាល។ ឆ្ងាយពីប្តូរដូចគ្នា រដ្ឋាភិបាល ទាំងនេះគឺជាសមរភូមិរវាងក្រុមដែលមានផលប្រយោជន៍ ខុសគ្នា និងសម្ព័ន្ធមិត្ត ដែលកំពុង ប្រយុទ្ធដណ្តើមយកគម្រោងថ្នាក់ជាតិជាច្រើន។ ដូច្នេះរដ្ឋាភិបាលខ្លួនឯង បានរំលោភលើរដ្ឋធម្មនុញ្ញដូចគ្នា ដែលតំណាងឱ្យការទទួលបានជោគជ័យខាងនយោបាយរបស់ខ្លួន^២ និងបានប្រឈម មុខគ្នាដោយមានអ្នកគាំទ្រថ្នាក់មូលដ្ឋាន របស់ពួកគេផ្ទាល់ដែលបាននាំពួកគេទៅកាន់អំណាច មិន ត្រឹមតែតាមរយៈមធ្យោបាយនៃការបោះឆ្នោតរបស់ពួកគេ ថែមទាំងតាមរយៈការតស៊ូ ជាប្រវត្តិ សាស្ត្ររបស់ពួកគេ។

សព្វថ្ងៃនេះ គេអាចនិយាយថា ក្នុងជួររដ្ឋាភិបាលរីកចម្រើនភាគច្រើន ក្រុមបក្សពួកដែល បានប្តេជ្ញាចិត្តធ្វើការផ្លាស់ប្តូរខ្សែសង្គមកិច្ច និងសេដ្ឋកិច្ចនៅក្នុងប្រទេស គឺឥឡូវនេះមានចំនួន ភាគតិច ខណៈពេលដែលអ្នកនៅលំដាប់មុខគេ កំពុងស្វែងរកការផ្លាស់ប្តូរដែលគិតតែពីលទ្ធផល និងគាំទ្រទំនើបកម្មសាមញ្ញនៃលិទ្ធិមូលធននិយម។ ទោះជាយ៉ាងណា ដូចដែល Boaventura de Sousa Santos បាននិយាយយ៉ាងត្រឹមត្រូវថា ជាលទ្ធផលនៃដំណើរការរដ្ឋធម្មនុញ្ញនៅក្នុងប្រទេស ទាំងនោះ៖

“ឥឡូវនេះ យើងមានគំនិត និងមតិថា យើងមិនមានពេលដប់ឆ្នាំ និងគំនិតនោះមិនអាច មើលស្រាលបានឡើយដូចជាគំនិតរបស់ Buen Vivir ("ការរស់នៅល្អប្រសើរ") គំនិត របស់ពួក Pachamama សិទ្ធិធម្មជាតិ ព្រមទាំងការធ្វើឲ្យដីសហគមន៍របស់ជនជាតិដើម ភាគតិចស្របច្បាប់។ (...) គំនិតដែលថាទ្រព្យសម្បត្តិ គឺមិនមែនជាទ្រព្យសម្បត្តិរដ្ឋឬទ្រព្យ សម្បត្តិមូលធនបុគ្គល និងមានទម្រង់ផ្សេងទៀត នៃទ្រព្យសម្បត្តិ គឺជាគំនិតថ្មី។ (...) នៅ ក្នុងប្រទេសបូលីវី មានគំនិតដែលថាយើងមានទម្រង់ថ្មី នៃលទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យ៖ ប្រជាធិប តេយ្យតំណាងរាស្ត្រ ប្រជាធិបតេយ្យមានការចូលរួម និងប្រជាធិបតេយ្យសហគមន៍ និង លទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យនីមួយៗ មានហេតុផលផ្ទាល់ខ្លួន និងត្រូវតែសម្របសម្រួល។ យើង មានមធ្យោបាយថ្មីដើម្បីធ្វើការប្រយុទ្ធនឹងមនោគមវិជ្ជា”^៣។

លើសពីនេះទៀតនេះ គឺជាការពិតដែលថាប្រទេសបូលីវី និងអេក្វាដ័រ ត្រូវបានប្រកាសជារដ្ឋឯករាជ្យ ជាតិសាសន៍ នៅក្នុងរដ្ឋធម្មនុញ្ញរបស់ខ្លួន ដូច្នេះវាផ្តល់នូវលទ្ធភាពច្រើននៃការកសាងសង្គមគ្មាន អាណានិគមន៍ ស្របច្បាប់ និងស្ថាប័នដែលឆ្លុះបញ្ចាំងពីភាពសម្បូរបែប នៅក្នុងរចនាសម្ព័ន្ធដលិត កម្មនៃចំណេះដឹង និងការអនុវត្តរបស់ខ្លួន។

ឈរលើមូលដ្ឋាននេះ ក្រៅពីការរិះគន់និងការទប់ទល់នឹងការវាយប្រហារពីរបបមូលធន និយមសព្វថ្ងៃនេះ អ្នកកាន់លិទ្ធិឆ្លងនិយម មានភារកិច្ចអភិវឌ្ឍសំណើ និងទស្សនៈវិស័យថ្មីដែល

ជំទាស់ការគិត តែប្រាថ្នាចង់ចូលរួមក្នុងជីវភាពដែលមានរបស់ប្រើប្រាស់គ្មានព្រំដែន ហើយបំបាត់ អនុត្តរភាពរបស់ខ្លួន។ ភារកិច្ចនេះគឺដើម្បីផ្ដួចផ្ដើម ការពិភាក្សាដេញដោលជាថ្មី អំពីអ្វីដែលជា គោលគំនិតសំខាន់ ចំពោះសុភមង្គល ឬគុណភាពនៃជីវិត ពីទស្សនៈមួយផ្សេងទៀត និងដើម្បីប្រែ ក្លាយពិភពមួយទៀត ទៅជាអ្វីមួយផ្សេងទៀតដែលអាចស្រមើលស្រមៃបាន។

ក្រុមការងារអចិន្ត្រៃយ៍អំពីជម្រើសផ្សេងចំពោះកិច្ចអភិវឌ្ឍ

ដើម្បីរួមចំណែកដល់ភារកិច្ចនេះ ក្រុមអចិន្ត្រៃយ៍ ការងារអំពីជម្រើស ចំពោះកិច្ចអភិវឌ្ឍ ត្រូវបានបង្កើតឡើងនៅក្នុងតំបន់ Andean នៅដើមឆ្នាំ២០១០។ ក្រុមការងារនេះត្រូវបានសំរបសំ រួលពីការិយាល័យថ្នាក់តំបន់របស់អង្គការមូលនិធិវិសាលុចសំបូរក្នុងក្រុងគីតូ ហើយបានប្រមូល បុរស និងស្ត្រី មកពីបណ្តាប្រទេសចំនួនប្រាំបី នៅអាមេរិកឡាទីន និងអឺរ៉ុប បើទោះបីជាការវិភាគ ផ្ដោតលើប្រទេសអេក្វាដ័រ ប្រទេសបូលីវី និងប្រទេសវេណេហ្សូអេឡា។ ក្រុមនេះខិតខំផ្សារភ្ជាប់ ផលិតកម្មបញ្ញា ជាមួយនិងលទ្ធិគំនិត អំពីការសិក្សានានាដូចជាការសិក្សាបរិស្ថាន លិទ្ធិស្ត្រីនិយម សេដ្ឋកិច្ចប្រឆាំងមូលធននិយម សង្គមនិយម ការគិតបែបខាងលិច ដែលចោទសួរអំពីគំនិតនៃការ អភិវឌ្ឍ និងខិតខំស្វែងរកសាងជម្រើសនៃគំរូអភិវឌ្ឍន៍អនុត្តរភាពបច្ចុប្បន្ន។

ក្រុមការងារនេះ តំណាងឱ្យកិច្ចខិតខំប្រឹងប្រែង ដើម្បីអនុវត្តបរិស្ថានវិទ្យានៃចំណេះដឹង ដែលផ្អែកលើបទពិសោធន៍ជាក់ស្តែង -មិនត្រឹមតែជាបទពិសោធន៍របស់សកម្មជនក្នុងវិស័យនានា របស់អង្គការសង្គមស៊ីវិល ថែមទាំងអ្នកដែលធ្វើការនៅក្នុងស្ថាប័នរបស់រដ្ឋ ដែលជាមរតកចំណេះ ដឹងនៃវប្បធម៌ជនជាតិដើមភាគតិច រស់នៅក្រៅប្រព័ន្ធអនុត្តរភាព និងការគ្រិះវិវាទរវាងរបស់ បញ្ញវន្តផ្សេងៗគ្នា។

សៀវភៅនេះ គឺជាលទ្ធផលដំបូងនៃការងាររបស់ក្រុមនេះ។ សៀវភៅនេះ ជជែកដេញ ដោលលើកិច្ចព្រមព្រៀងជាមូលដ្ឋានមួយ ថាការផ្លាស់ប្តូរ និងយុទ្ធសាស្ត្រនយោបាយ ដែលយើង ត្រូវការហួសពីដែនកំណត់នៃជម្រើស ដែលបានស្នើឡើងនៅក្នុងគំនិតអនុត្តរភាពនៃការអភិវឌ្ឍ។ នៅក្នុងន័យនេះឈ្មោះរបស់ក្រុម "ជម្រើសឆ្ពោះទៅកិច្ចអភិវឌ្ឍ" បង្ហាញពីគោលជំហរនយោបាយ មួយទាក់ទងទៅនឹងគំនិត ដែលជាប្រវត្តិសាស្ត្រ ជាធម្មតា គេយល់ដឹងនៅក្នុងប្រទេសអាមេរិកឡា ទីន ថាជាអ្វីមួយវិជ្ជមាន។

កិច្ចអភិវឌ្ឍត្រូវបានផ្សារភ្ជាប់ទៅនឹងការសន្យាផ្តល់សុខុមាលភាព សុភមង្គល និងគុណ ភាពនៃជីវិត។ ទោះជាយ៉ាងណា សមាជិកនៃក្រុមការងារនេះ ជឿថាការអភិវឌ្ឍមួយតែងតែផ្សារ ភ្ជាប់យើងជាមួយនិងវិធីគិតណាមួយ -ដែលមានលក្ខណៈបែបលោកខាងលិច មូលធន និង អាណានិគមព្រោះវាខិតខំអនុវត្តន៍តាមមាត់ របស់តំបន់ខាងជើង ក្នុងគោលបំណងសម្រេចបាន

នូវការដាក់បញ្ចូលនៅក្នុងវិធីអនុវត្តភាពនៃជីវិត។

ជាប្រវត្តិសាស្ត្រ បន្ទាប់ពីសង្គ្រាមលោកលើកទីពីរ និងជាផ្នែកមួយនៃលំនាំថ្មីមួយ នៃ ទំនាក់ទំនងខាងជើង និងខាងត្បូងដែលបានជំនួសទំនាក់ទំនងអាណានិគមចំណាស់ ពិភពលោក បានចាប់ផ្តើម ត្រូវបានបែងចែកទៅជាប្រទេសអភិវឌ្ឍន៍ និងកំពុងអភិវឌ្ឍន៍។ បើយោងតាម ទ្រឹស្តី របស់លោក Michel Foucault និង ការវិភាគរបស់លោក Arturo Escobar,^៤ ការអភិវឌ្ឍជា ឧបករណ៍អំណាច ដែលរៀបចំពិភពលោកឡើងវិញ ដែលផ្តល់ភាពស្របច្បាប់ថ្មី លើការបែងចែក កម្លាំងពលកម្មអន្តរជាតិ នៅក្នុងបរិបទមូលធននិយម តាមរយៈធម្មទេសនា និងការអនុវត្ត។ ការ អភិវឌ្ឍ ត្រូវបានប្លែងទៅជាគោលបំណង គោលនយោបាយសាធារណៈ។ ថវិកាត្រូវបានត្រៀម បម្រុងទុក និងស្ថាប័នជាច្រើនដែលបង្កើតឡើង ដើម្បីជំរុញការអភិវឌ្ឍនៅថ្នាក់មូលដ្ឋាន ថ្នាក់ជាតិ និង អន្តរជាតិ។ នៅសាកលវិទ្យាល័យនានា វគ្គសិក្សាជាច្រើនរាប់មិនអស់ បានរៀបរៀងឡើង បណ្តុះបណ្តា អ្នកជំនាញផ្នែកការអភិវឌ្ឍ ដូចជាការអភិវឌ្ឍជនបទ ការអភិវឌ្ឍនិរន្តរភាព ការ អភិវឌ្ឍអន្តរជាតិជាដើម។ នៅក្នុងបណ្តាប្រទេសភាគខាងជើង គេប្រើគោលនយោបាយសេដ្ឋកិច្ច ក្នុងការដោះស្រាយជាមួយពួកអាណានិគម ដែលគេបានចែងនៅក្នុងលក្ខខណ្ឌនៃ “កិច្ចសហប្រតិ បត្តិលើការអភិវឌ្ឍអន្តរជាតិ”។

ការអភិវឌ្ឍបានផ្សារភ្ជាប់យើងទៅនឹងឧបករណ៍បច្ចេកវិទ្យា បរិមាណ សេដ្ឋកិច្ចដែល បានបញ្ជ្រាបគោលនយោបាយសាធារណៈទាំងអស់នៅលើពិភពលោក និង ការអនុវត្តបំណិនបំផ្លាញ បរិស្ថានដែលបាននាំពួកយើងទៅដែនកំណត់នៃពិភពផែនដី នាបច្ចុប្បន្ន។ ផលប៉ះពាល់មួយទៀត នៃឧបករណ៍នេះ គឺថាវាជាការបន្ទាបបន្ថោក វិធីជាច្រើននៃការរស់នៅ ទំនាក់ទំនងសង្គម និង ប្រព័ន្ធចំណេះដឹង ដែលមាននៅក្នុងតំបន់ភាគខាងត្បូងដែលត្រូវបានចាត់ថ្នាក់ថា “ថយក្រោយ”។ ហេតុនេះហើយសេចក្តីណែនាំពីប្រភេទនៃការអភិវឌ្ឍតិចតួច បានបង្កើតផ្នត់គំនិត អំពីការអភិវឌ្ឍ តិចតួចនៅក្នុងតំបន់ខាងត្បូងក្នុងពិភពលោក។

គំរូសេដ្ឋកិច្ចមូលធននិយម និងគម្រោងជម្រើសក្នុងសតវត្សរ៍ទី២០ ត្រូវបានចាក់ឫសគល់ ក្នុងសញ្ញាណនៃការអភិវឌ្ឍ។ រដ្ឋាភិបាល “កាន់លិទ្ធិសង្គមនិយមពិតប្រាកដនៅអឺរ៉ុបខាងកើត ជាមួយ អ្នកគិតឆ្វេងនិយមភាគច្រើន នៅក្នុងប្រទេសអាមេរិកឡាទីន បានផ្តោតលើការវិះគន់ លិទ្ធិ ចក្រពត្តិនិយម និងលិទ្ធិមូលធននិយម ប៉ុន្តែពួកគេបានទទួលយកផ្នត់គំនិតនៃការអភិវឌ្ឍ គំនិតជាមាត់ ឆ្ពោះទៅកាន់ «ភាពរីកចម្រើន» សម្រាប់ប្រជាជន។ ពួកគេមិនបានធ្វើការវិភាគថា វាជាផ្នែកមួយនៃ ឧបករណ៍សំខាន់សម្រាប់ការពង្រឹង និងពង្រីកលិទ្ធិមូលធននិយម និង ការបង្កើតអាណានិគម សម ហេតុផលធ្វើឲ្យមានភាពស្មើគ្នា រវាងសុខុមាលភាព និងសមត្ថភាពរបស់អនុស្សក្នុងការប្រើប្រាស់។

ទោះជាយ៉ាងណា ករណីនេះបានផ្លាស់ប្តូរនៅពេលក្រោយ៖ ចាប់ផ្តើមនៅទសវត្សរ៍ឆ្នាំ ១៩៧០ ការវិះគន់ពីសារៈសំខាន់ នៃគំនិតនៃការអភិវឌ្ឍ ត្រូវបានបង្កើតហើយនៅក្នុងរយៈពេល ប៉ុន្មានឆ្នាំចុងក្រោយនេះ ដោយមានការជជែកពិភាក្សាគ្នា លើគំនិតនៃពាក្យ Buen Vivir (ពាក្យ

នៅក្នុងភាសាអេស្ប៉ាញដែលអាចបកប្រែថា "រស់នៅបានល្អប្រសើរ" ប៉ុន្តែមានអត្ថន័យ ដោយ ឡែកនៅក្នុងបរិបទអាមេរិកឡាទីន និងជាពិសេសជនជាតិដើមភាគតិច) ចរន្តគំនិត កំពុងផុស ឡើងនៅក្រៅក្របខណ្ឌរបស់អ្នកអភិវឌ្ឍ អ្នកសម័យទំនើបនិយម សេដ្ឋកិច្ច និងក្របខណ្ឌជាបន្ទាត់។ លោក Eduardo Gudynas បង្ហាញពីករណីនេះ សម្រាប់យើងនៅក្នុងអត្ថបទរបស់លោកអំពី «កិច្ចពិភាក្សាលើការអភិវឌ្ឍនិងជម្រើសចំពោះការអភិវឌ្ឍនៅក្នុងប្រទេសអាមេរិកឡាទីន៖ ជាមគ្គុទេសសង្ខេប "នៅក្នុងសៀវភៅនេះ។ ជំពូកទីពីរ «ការរិះគន់ពីការអភិវឌ្ឍ និងជម្រើស៖ ទស្សនវិស័យស្ត្រីនិយម" ចំពេញការវិភាគនេះ ពីទស្សនៈស្ត្រីនិយម។

ស្របគ្នានឹងការរិះគន់ពីទ្រឹស្តីនិងការសិក្សាទាំងនេះ មានរូបភាពជាច្រើននៃការប្រឆាំង នឹងការគិតរបស់អ្នកអភិវឌ្ឍ ដែលបាននាំឱ្យមានការកសាង ការអនុវត្តជំនួសក្នុងបរិបទខុសៗគ្នាគឺ ៖ ផែនការជីវិត ផលិតកម្មកសិបរិស្ថាន បណ្តាញ និងទីផ្សារ និងទីផ្សារដោះដូរ និងរូបភាពផ្សេង ទៀតនៃរៀបចំ និង ការប្រមូលផ្តុំនៅក្នុងទីក្រុងជាដើម។ បទពិសោធន៍ទាំងនេះគឺជាមូលដ្ឋាន សំខាន់នៃក្តីសង្ឃឹមផ្លាស់ប្តូរពិតប្រាកដ និងបទពិសោធន៍មួយចំនួន បានបង្ហាញនៅក្នុងក្រុម ការងារអចិន្ត្រៃយ៍ អំពីជម្រើសផ្សេងៗ ចំពោះកិច្ចអភិវឌ្ឍដែលខិតខំស្វែងយល់ ពីការរៀនសូត្រ ដែលកើតឡើងពីជម្រើសផ្សេងៗ យ៉ាងស៊ីជម្រៅ។

ជាចុងក្រោយ នៅក្នុងរយៈពេលប៉ុន្មានឆ្នាំចុងក្រោយនេះ ចលនាការគាំក្នុងសង្គមនៅ អាមេរិកឡាទីនមាន «ការផ្លាស់ប្តូរតំបន់បរិស្ថាន» និង រៀបចំខ្លួននៅជុំវិញការការពារទឹកដី និង ធនធានធម្មជាតិ។ នេះត្រូវបានវិភាគដោយ Maristella Svampa ក្នុងជំពូក៖ «ការចម្រាញ់យក ធនធាន និងជម្រើសផ្សេងៗ៖ ទស្សនវិស័យរបស់អាមេរិកឡាទីនស្តីពីការអភិវឌ្ឍ»។

បញ្ហាសំខាន់ ក្នុងការជជែកដេញដោល របស់ក្រុមការងារអចិន្ត្រៃយ៍គឺ «ប្រតិមតិរបស់អាមេរិកឡាទីន» ដែលសំដៅទៅលើការពិតដែលថា រដ្ឋាភិបាលរីកចម្រើនរបស់អាមេរិកឡាទីនដែល បានខិតខំបង្ហាញថា ខ្លួនជាអ្នកបដិវត្ត កំពុងគាំទ្រ និងលើកកម្ពស់ វិធីចម្រាញ់ -ការរុករកវិវឌ្ឍន៍ និងជាពិសេសឧស្សាហកម្មប្រេង និងឧស្ម័ន- ជាគំរូអភិវឌ្ឍដែលជាមូលដ្ឋាន សម្រាប់សេដ្ឋកិច្ច របស់ខ្លួន។ ក្រុមនេះបានអះអាងថា នៅក្នុងបរិបទបច្ចុប្បន្ននេះ វាគឺជាការចាំបាច់ដែលនិយាយអំពី កសិពាណិជ្ជកម្ម ហើយកសិកន្លះផងដែរ ដោយសារវាជំរុញគំនិតសមហេតុសមផល អំពីវិធី ចម្រាញ់ដោយពង្រឹងការនាំចេញ ធនធានធម្មជាតិ មានកើនឡើង ទឹកដី ស្ថិតនៅក្រោមវិស័យ កសិកម្ម និងបង្កើននិន្នាការ ដើម្បីអនុវត្តន៍ការដាំដំណាំតែមួយមុខ។

លក្ខណៈមួយទៀតនៃគំរូនៃវិធីចម្រាញ់នៅក្នុងតំបន់នេះ គឺថាការអនុវត្តគ្មានការរិះគន់ ដើម្បីពង្រឹងសេដ្ឋកិច្ចរបស់ប្រទេសដែលពីមុនផ្ដោតសំខាន់លើការផលិតទំនិញបឋម - ដោយផ្អែក លើសេដ្ឋកិច្ចបរិវេណកម្ម - ដោយខ្វះខាតបណ្តាញទំនាក់ទំនង ក្នុងតំបន់ ឬថ្នាក់ជាតិ និងវត្តមាននាំ មុខនៃក្រុមហ៊ុនដែលឆ្លងដែនដែលមានភារកិច្ចបង់ពន្ធមួយចំនួនតូច បើទោះបីគំនិតផ្តួចផ្តើមអំពី

ការធ្វើជាតិកូបនីយកម្ម ត្រូវបានលើកឡើងក៏ដោយ។ ខណៈពេលដែលលោក **Alberto Acosta** ចង្អុលបង្ហាញនៅក្នុងជំពូក "លទ្ធិនិស្សារណានិយម និងលទ្ធិនិស្សារណានិយមថ្មី៖ គុណវិបត្តិពីរ ដូចគ្នា" នេះគឺជាសកម្មភាពដែលក្នុងនោះតម្លៃនៃផលិតផល ដែលទទួលបាន មិនបានរួមបញ្ចូល ទាំងការចំណាយលើ សង្គម និងបរិស្ថាន។ ផ្ទុយទៅវិញការចំណាយទាំងនេះត្រូវបានទទួលរ៉ាប់រង ដោយសង្គមគ្មានសិទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យ នៅក្នុងពិភពក្រុមហ៊ុនឆ្លងប្រទេស។ ដូចដែល **Alberto Acosta** វិភាគលើទំនាក់ទំនងជិតស្និទ្ធ ដែលមានសម្រាប់អាមេរិកឡាទីន រវាងគោលបំណង អភិវឌ្ឍន៍ និងលទ្ធិនិស្សារណានិយម ព្រមទាំងផលវិបាកខាងនយោបាយនិងសង្គមនៃទំនាក់ទំនង នេះ។

ការជជែកពិភាក្សាកាន់តែស៊ីជម្រៅ អំពីប្រតិបត្តិរបស់អាមេរិកឡាទីនលោក **Edgardo Lander** ហើយ **Ulrich Brand** វិភាគតួនាទី ដែលរដ្ឋនេះ អាចដើរតួ នៅក្នុងដំណើរការនៃការផ្លាស់ ប្តូរ។ ដំណើរការទាំងនេះ នៅក្នុងប្រទេស បូលីវី, អេក្វាដ័រ និងប្រទេសបេឡារុស្សអេឡា ត្រូវបាន កំណត់ដោយស្តារ តួនាទីនីយ័តកម្ម និងតួនាទីគ្រប់គ្រង របស់រដ្ឋ ប៉ុន្តែនេះមិនចាំបាច់នាំអោយ មានគំរូអភិវឌ្ឍ។ ការមានរដ្ឋាភិបាលដែលមានភាពស្របច្បាប់ ទទួលស្គាល់ដោយប្រជាជន មិនមែនមានន័យថា រដ្ឋបានផ្លាស់ប្តូរផ្នត់គំនិតអាណានិគមរបស់ខ្លួនទេ។ ការជជែកដេញដោល របស់ក្រុមនេះ ម្តងហើយ ម្តងទៀត បានបង្ហាញពីតម្រូវការពិញ្ញកឲ្យឃើញ ភាពខុសគ្នា រវាងរដ្ឋបាល សាធារណៈសព្វថ្ងៃនេះ នៅក្នុងប្រទេសទាំងបី និងគម្រោងដើម្បីផ្លាស់ប្តូររដ្ឋនិងផ្លាស់ប្តូរឆ្ពោះ ទៅរកការកសាងសង្គមក្រោយការអភិវឌ្ឍ។ ការផ្លាស់ប្តូរអ្វីខ្លះដែលចង់បាន និងអាចធ្វើទៅបាន ក្នុងក្របខណ្ឌនៃរដ្ឋបាលជាតិសាសន៍ និងទស្សនៈវិស័យរបស់ខ្លួន? តើវាពិតជានៅក្នុងក្របខណ្ឌ ដែលរដ្ឋធ្វើឲ្យមានផ្លាស់ប្តូរទាំងនេះឬ? រដ្ឋដែលប្រកបរបររុករករ៉ែ សេវាជួល និងនិស្សារណា ពិត ជាឧបករណ៍ ឬជាភ្នាក់ងារនៃការដំណើរការនៃការផ្លាស់ប្តូរ? តើឧបករណ៍របស់រដ្ឋនោះមានអ្វីខ្លះ? ឧបករណ៍អ្វីខ្លះ ដែលគាំទ្រដល់ដំណើរការនៃការផ្លាស់ប្តូរ ហើយឧបករណ៍ណាមួយដែលរាំងស្ទះ ដល់ដំណើរការទាំងនេះ?

ដោយសារតែ រដ្ឋបានដើរតួនាទីយ៉ាងសំខាន់ ក្នុងសេចក្តីថ្លែងការណ៍របស់រដ្ឋាភិបាលថ្មី លើការផ្លាស់ប្តូរ វាមានសំខាន់ណាស់ដែលត្រូវវិភាគ លើឆ្ពោះដែលកំពុងកើតមាន និងផ្ដោតលើ ផលប្រយោជន៍អ្វីខ្លះ។

ផ្នែកចុងក្រោយនៃសៀវភៅនេះ នឹងខិតខំគូសបញ្ជាក់ពីមាត់ឆ្ពោះទៅរក អន្តរកាលនៃ ការបង្កើតជម្រើសផ្សេងៗ ដែលចាត់ទុកជាក្តីស្រមៃ គំនិត **Buen Vivir** ឬ **Vivir Bien** បានពិនិត្យ នៅក្នុងសៀវភៅនេះដោយលោក **Raul Prada** មកពីប្រទេសបូលីវី។ ផ្នត់គំនិតនេះនៅក្នុងន័យវិះ គន់ការអភិវឌ្ឍ លេចឡើងជាការផ្លាស់ប្តូរ ដែលនឹងនាំយើងទៅរកទស្សនៈអរិយធម៌ដទៃទៀត ដែលនៅក្នុងនោះ របៀបរស់នៅថ្មី លេចឡើងជារូបរាង ហើយដែលមានគោលបំណង បំបែកដែន

កំណត់នៃសនិទាននិយម សព្វថ្ងៃនេះ ដែលចោទសួរពីមូលដ្ឋានគ្រឹះ មនោគមវិជ្ជា នៃប្រវត្តិសាស្ត្រ លើនៃអំរែនៃការរីកចំរើននិងការអភិវឌ្ឍ។ Buen Vivir កើតឡើងពីសកម្មភាពដែលក្នុងនោះបុគ្គល នេះគឺតែងតែជាសមាជិក នៃសហគមន៍ និងទាក់ទងដោយផ្ទាល់ទៅនឹងគម្រោង នយោបាយនៃ ការបំបាត់របបអាណានិគម និងរបបបិតាធិបតេយ្យ (ការរុះរើរបបបិតាធិបតេយ្យ។ តាមរយៈនេះ ក្រុមនេះបានទទួលបានតម្រូវការ គិតពីលទ្ធភាព ជាច្រើន អំពីផ្គត់ផ្គង់ និង Buen Vivir ពីទស្សន វិស័យ នៃបទពិសោធន៍ជាក់ស្តែង បរិបទជាច្រើន និងភាពចម្រុះនៃអត្តសញ្ញាណ ស្ថានភាព និងសេ ចក្តីយោង។ អត្ថបទនិពន្ធឡើងដោយលោកស្រី Elisa Vegas គឺជាឧទាហរណ៍នៃករណីនេះ ដោយ សារតែបទពិសោធផ្ទាល់ខ្លួន របស់លោកស្រីដែលជាស្ត្រីជនជាតិដើមភាគតិចម្នាក់ និងពីបទ ពិសោធន៍របស់លោកស្រី អំពីបង្កើតគោលនយោបាយសាធារណៈ ក្នុងការិយាល័យសម្រាប់លុប លិទ្ធិបិតាធិបតេយ្យ ជាផ្នែកមួយនៃអនុក្រសួង ដកអាណានិគមលើទឹកដីបូលីវី។

ជាចុងក្រោយ ក្នុងក្របខ័ណ្ឌនៃវិស័យនៃការផ្លាស់ប្តូរដែលចង់បានលោក Eduardo Gudynas តាមដានការផ្លាស់ប្តូរដែលអាចធ្វើបានក្នុងអត្ថបទទីពីរ របស់លោក "អន្តរកាលក្រោយ លទ្ធិនិស្សរណានិយម៖ ទិសដៅ ជម្រើស ចំណាត់ការ"។ គាត់បានស្នើសុំ យុទ្ធសាស្ត្រផ្លាស់ប្តូរ របន្តិចម្តងៗ ពីលទ្ធិនិស្សរណានិយម ដែលដើរតាមមាត់ក្នុងដំណាក់កាល ពីដំណាក់កាល បច្ចុប្បន្ននៃលទ្ធិនិស្សរណានិយមបែបបណ្តានពាន ឆ្លងកាត់ដំណាក់កាលមធ្យម ដែលគាត់ហៅថា សកម្មភាពរបស់លទ្ធិនិស្សរណានិយមមានហេតុផល ក្នុងគោលបំណង សម្រេចបាននូវដំណាក់ កាលចុងក្រោយ នៃ សកម្មភាពលទ្ធិនិស្សរណានិយមដែលមិនអាចខ្វះបាន។

សៀវភៅនេះ គឺគ្រាន់តែជាការចូលរួមចំណែកជាលើកដំបូង ក្នុងការកសាងជម្រើស ផ្សេងៗ ចំពោះកិច្ចអភិវឌ្ឍ -ជាមាត់មួយដែលយើងចែករំលែកជាមួយតួអង្គសង្គមជាច្រើនរូប នៅ អាមេរិកឡាទីន ដែលមានការយល់ដឹងអំពីការរកវិធីចេញពីវិបត្តិអរិយធម៌។ បញ្ហាប្រឈមមួយក្នុង ចំណោមបញ្ហាប្រឈមជាច្រើន ដែលកំពុងត្រូវបានពិភាក្សា នៅក្នុងក្រុមការងារ អចិន្ត្រៃយ៍នឹងត្រូវ បានដោះស្រាយ នៅក្នុងការបោះពុម្ពផ្សាយនាពេលអនាគត គឺជាវិធីសាស្ត្រ កសាងការអនុវត្តនៃ ការរស់នៅល្អប្រសើរ Buen Vivir នៅក្នុងតំបន់ទីក្រុងពីព្រោះនេះគឺជាកន្លែងដែលប្រជាជនភាគច្រើន រស់នៅហើយនៅពេលទន្ទឹមនឹងនេះផងដែរជាទីពំនាក់នៃរបៀបរស់នៅប្រកបដោយអនុត្តរភាព។

ភារកិច្ចនៃការកសាងសំណើ និងការសម្លឹងរកមើលផ្លូវ គឺមានការលំបាកជាពិសេស សម្រាប់អ្នកកាន់លិទ្ធិឆ្វេងនិយម ដែលត្រូវបានគេរិះគន់ជារឿយៗ ដែលមាននិន្នាការកំណត់ខ្លួន ពី ទស្សនៈអវិជ្ជមាន ដោយការបែងចែក និងកំណត់ខ័ណ្ឌសីមា។ នៅពេលនេះ ទោះជាយ៉ាងណាក៏ ដោយ យើងត្រូវរួបរួមការខិតខំរបស់យើង ស្វែងរកចំណុចខ្លាំង ជាជាងចំណុចខ្សោយ ក្នុងគោល បំណង គិតថា អ្វីដែលហាក់ដូចជាមិនគិតឃើញ រហូតមកបច្ចុប្បន្ននេះ។

កំណត់សម្គាល់

១. Miriam Lang គឺជានាយកការិយាល័យ ប្រចាំតំបន់ Andean របស់មូលនិធិ Rosa Luxemburg។ លោកស្រីទទួលបានសញ្ញាបត្របណ្ឌិត ផ្នែកសង្គមវិទ្យាសកលវិទ្យាល័យ Free University of Berlin ក្នុងឯកទេសផ្នែកការសិក្សាស្រាវជ្រាវយេនឌ័រ និងទទួលបានសញ្ញាបត្រអនុបណ្ឌិតផ្នែកការសិក្សាស្រាវជ្រាវតំបន់អាមេរិកឡាទីន។ បទពិសោធន៍របស់លោកស្រី រួមមានការធ្វើការជាមួយនឹងអង្គការស្ត្រី និងជនជាតិដើមភាគតិចជាច្រើននៅក្នុងតំបន់អាមេរិកឡាទីន។

២. ឧទាហរណ៍ អតីតសមាជិកសភាធម្មនុញ្ញ របស់អេក្វាឌ័របានលើកឡើងថា ច្បាប់ស្តីពីវិស័យធនធានរ៉ែដែលបានអនុម័តក្នុងឆ្នាំ២០០៩ បានបំពានលើរដ្ឋធម្មនុញ្ញឆ្នាំ២០០៨ ក្នុងខណៈដែលតុលាការធម្មនុញ្ញ បានសម្រេចនៅក្នុងឆ្នាំ២០១០ ថាវា គឺជារដ្ឋធម្មនុញ្ញប៉ុន្តែនៅក្រោមលក្ខខណ្ឌមួយចំនួនប៉ុណ្ណោះ ហើយបានបង្គាប់ឲ្យមានការប្រឹក្សាមុននឹងធ្វើការអនុម័តច្បាប់។

៣. កិច្ចសម្ភាសន៍ជាមួយនឹង Boaventura de Sousa Santos នៅ “El cuento de la economía verde” (América Latina en Movimiento, September-October 2011, Quito, គីឡូ, ប្រទេសអេក្វាឌ័រ)។

៤. សូមអានអត្ថបទរបស់ Foucault ស្តីពីឧបករណ៍អំណាចក៏ដូចជាអត្ថបទរបស់ Arturo Escobar ស្តីពីការប្រឈម នឹងការអភិវឌ្ឍ៖ ការបង្កើត និងការលុបបំបាត់ លោក (Princeton: ព្រឹត្តិប័ត្ររបស់សកលវិទ្យាល័យ Princeton ឆ្នាំ១៩៩៥)

កិច្ចពិភាក្សាដេញដោលអំពីការអភិវឌ្ឍនិងជម្រើសផ្សេងនៅក្នុងតំបន់ អាមេរិកឡាទីន៖ សេចក្តីណែនាំសង្ខេបបែបអញ្ញបដិបន្ត

Eduardo Gudynas^១

ជាងសាមសិបឆ្នាំមកហើយ សេដ្ឋវិទូប្រស៊ីលបាន Celso Furtado បានព្រមានថាការអភិវឌ្ឍគឺមានជំនឿ មិនត្រឹមត្រូវមួយដែលផ្តោតលើ "គោលបំណងអរូបីដូចជាការវិនិយោគនាំចេញនិងកំណើនសេដ្ឋកិច្ច។" "គោលដៅដូចគ្នានេះ ត្រូវបានឮ នៅថ្ងៃនេះ នៅអាមេរិកឡាទីននយោបាយ មកពីការផ្លាស់ប្តូរច្រើនដែលធ្វើឱ្យវាច្បាស់ណាស់ថា ជាសំណួរនៃការអភិវឌ្ឍនេះ គឺនៅតែបើកចំហ។ Furtado បានបន្ថែមទៀតថាការអភិវឌ្ឍសេដ្ឋកិច្ច យល់ថា ជាគំនិតដែលថា "ជនក្រីក្រ ថ្ងៃមួយអាចរីករាយជាមួយនឹងរបៀបរស់នៅរបស់ពួកគេ ដែលដូចគ្នា និងពួកអ្នកមាននៅថ្ងៃនេះ" គឺ "គ្រាន់តែមិនអាចជាការពិតបាន" (Furtado ឆ្នាំ១៩៧៥)។ គំនិតនេះត្រូវបានប្រើ Furtado បានបន្តនិយាយថា៖ «ដើម្បីប្រមូលប្រជាជននៃបរិមណ្ឌលនេះ និងបញ្ចុះបញ្ចូលពួកគេឱ្យទទួលយកការពលិកម្មយ៉ាងធំសម្បើម ដើម្បីឱ្យស្របច្បាប់ ការកាប់បំផ្លាញនៃវប្បធម៌បុរាណនេះ ដើម្បីពន្យល់ និងធ្វើឱ្យប្រជាជនយល់ដឹង ពីតម្រូវការក្នុងការបំផ្លាញបរិស្ថាន និងការដើម្បីបង្ហាញទម្រង់នៃការពឹងផ្អែកថា ការពង្រឹងធម្មជាតិមកពីគ្រប់ទិសទីនៃប្រព័ន្ធនៃការផលិត»។ ទំហំនៃបញ្ហានៃការអភិវឌ្ឍនេះ នៅតែបន្តកើតមាននៅដើមនៃសតវត្សទី២១ នេះ។

ទាំងនេះ និងការព្រមានផ្សេងទៀត បង្ហាញថា គោលគំនិតនៃការអភិវឌ្ឍគឺជាមធ្យោបាយ និងការសំរេចគោលបំណងចុងក្រោមរបស់ខ្លួននេះ ត្រូវបានស្ថិតក្រោមការពិភាក្សានៅក្នុងប្រទេសអាមេរិកឡាទីន នៅពេលខ្លះ។ អត្ថបទសាកល្បងនេះ មានគោលបំណងដើម្បីរួមចំណែកដល់ការពិភាក្សា ការពិនិត្យឱ្យបានជាក់លាក់មួយចំនួន ក្នុងការសិក្សារៀនសូត្រសំខាន់ក្នុងការគិតទៅលើបញ្ហា នៃការអភិវឌ្ឍ និងជម្រើសជំនួស ដើម្បីឱ្យវាត្រូវបានដោះស្រាយ។ គោលបំណងនេះ គឺមិនមែនដើម្បីវិភាគតួនាទីឱ្យបានទាំងអស់នោះទេ ប៉ុន្តែដើម្បីពិនិត្យមើលអ្នកដែលហាក់ដូចជាមានឥទ្ធិពលបំផុត នៅក្នុងប្រទេសអាមេរិកឡាទីន ជាពិសេសនៅពេលដែលពួកគេពាក់ព័ន្ធនឹងការរុករកវិធានជម្រើសនេះ។ គឺជាការពិនិត្យបែបអញ្ញបដិបន្ត វាជាការដឹកកាយចូលទៅក្នុងការទ្រទ្រង់មនោធិវិជ្ជានៃការអភិវឌ្ឍ។

ការស្ថាបនាគំនិតនៃការអភិវឌ្ឍ

អត្ថន័យធម្មតានៃពាក្យ "ការអភិវឌ្ឍ" ជាចំណុចជឿនលឿន និងការរីកចម្រើនក្នុងវិស័យសេដ្ឋកិច្ច និងសង្គម។ ដូច្នេះក្នុងចំណោមអត្ថន័យច្រើន, វេទនាស្រុក Oxford បានកំណត់ការអភិវឌ្ឍជាការកើនឡើង ធំជាងពេញលេញ ឬចាស់ទុំជាច្រើនទៀត ដែលធ្វើឱ្យអ្វីមួយសកម្ម ឬ

ដែលអាចមើលឃើញ ឬជាដំណើរការមួយចំនួន ដូចជាការធ្វើនគរបរិយាកាស។ ក្នុងវចនានុក្រម រាជបណ្ឌិត្យសភា បានបង្ហាញពីការអភិវឌ្ឍរបស់អេស្ប៉ាញ ដូចជារយៈពេលនៃសេដ្ឋកិច្ច និងយល់ ថាជា "ការវិវត្តន៍រីកចម្រើននៃសេដ្ឋកិច្ចឆ្ពោះទៅរកស្តង់ដារនៃការរស់នៅខ្ពស់មួយ" ខណៈពេល ពេលដែល វាត្រូវបានគេប្រើដើម្បីសំដៅទៅលើមនុស្ស ដែលវាត្រូវបានកំណត់ថា ជាការរីកចម្រើន, សុខុមាលភាព, ទំនើបកម្មនិងកំណើនសេដ្ឋកិច្ច, សង្គម, វប្បធម៌ ឬនយោបាយ។ ពាក្យនេះបាន មកពីពាក្យមួយផ្សេងទៀត ហើយជាញឹកញាប់ត្រូវបានគេប្រើ នៅក្នុងជីវិតសាស្ត្រ ឧទាហរណ៍ដើម្បី យោងទៅដំណាក់កាលនៃកំណើន និងកាលកំណត់នៃការរស់នៅជាមួយផង។ ក្នុងវិទ្យាសាស្ត្រ សង្គម និងនយោបាយ ការអភិវឌ្ឍបានបង្កើនឱ្យជួរធំទូលាយមួយ នៃបញ្ហាការសិក្សា និងការអនុវត្ត; មានសូម្បីតែទីភ្នាក់ងារ ថាការរួមបញ្ចូលពាក្យនៅក្នុងឈ្មោះ របស់ពួកគេ (ដូចជាធនាគារ អភិវឌ្ឍន៍អន្តរអាមេរិក - IDB)។

អត្ថន័យធម្មតានៃការអភិវឌ្ឍ និងការដែលគេហៅថា "សេដ្ឋកិច្ចការអភិវឌ្ឍ" ជាពិសេស ការកើនឡើងរូបិយប័ណ្ណ ក្លាយបន្ទាប់ពីសង្គ្រាមលោកលើកទីពីរ។ គំនិតដែលត្រូវបានគូសបញ្ជាក់ ដូចដែលគាំទ្រដោយទ្រឹស្តីសេដ្ឋកិច្ច និងបានបង្ហាញជាការឆ្លើយតប ទៅនឹងបញ្ហាប្រឈមជាក់ស្តែង ដូចជាភាពក្រីក្រ និងការចែកចាយទ្រព្យសម្បត្តិ។ ការបែងចែកមួយត្រូវបានបង្កើតឡើង រវាង ប្រទេសអភិវឌ្ឍន៍ និងប្រទេសកំពុងអភិវឌ្ឍន៍ (រួមបញ្ចូលទាំងអាមេរិកឡាទីន)។ សុទ្ធរកថាដែល ធ្វើឡើងដោយ លោកប្រធានាធិបតី Harry Truman នៅថ្ងៃទី ២០ ខែមករា ឆ្នាំ១៩៤៩ ដែលក្នុង នោះគាត់បាននិយាយថា បណ្តាប្រទេសដែល "កំពុងអភិវឌ្ឍន៍" នៃភាគខាងត្បូង គួរដើរតាមគន្លង នៃប្រជាជាតិឧស្សាហូបនីយកម្មនេះ ជាញឹកញាប់ ត្រូវបានលើកឡើងថាជាគំរូដ៏បង្ក របៀប ដែលគំរូនេះត្រូវបានបង្កើតឡើង (Esteva, ១៩៩២)។ ដូច្នេះគំនិតនៃការអភិវឌ្ឍនេះ បានក្លាយទៅ ជា កំណើនសេដ្ឋកិច្ច និងជាលទ្ធផលបញ្ហា របស់មនុស្សជាតិ ត្រូវបានគេទុកចោលនៅក្នុងជំហរ ក្រោមឱវាទផងដែរ, ចាប់តាំងពីវាត្រូវបានគេមានអារម្មណ៍ថា វិសមភាព និងភាពក្រីក្រ នឹងត្រូវ បានដោះស្រាយជាការសំខាន់ដោយមធ្យោបាយសេដ្ឋកិច្ច។ គំនិតទាំងនេះ បានត្រឡប់ទៅជាការ បានស្តាប់ក្នុងការគាំទ្រការងាររបស់អ្នកគិតដូចជា Michal Kalecki, John Maynard Keynes និង Nicholas Kaldor ដែលជាអ្នកការពារចក្ខុវិស័យ នៃការរីកចម្រើននេះ។ ចាប់តាំងពីសតវត្សទី១៩, គំនិតការអភិវឌ្ឍ ត្រូវបានស្ថិតយ៉ាងងាយស្រួលនៅក្នុងកន្លែងដើម្បីតំណាងឱ្យការវិវត្ត ផ្នែកសេដ្ឋកិច្ច និងសង្គម។

នៅពាក់កណ្តាលសតវត្សទី២០, គំនិតអភិវឌ្ឍន៍ស្ទើរតែមិនមានអ្វីប្លែកពីអ្នកដែលកំណើន សេដ្ឋកិច្ច និងពីរពាក្យនេះ ត្រូវបានប្រើដ៏ទូលំទូលាយ លើសពីមួយការងារសំខាន់ (លោក Lewis, ១៩៧៦, ឧទាហរណ៍)។ កំណើនសេដ្ឋកិច្ច ត្រូវបាននិយាយថា យកកន្លែងនៅក្នុងសេរី នៃដំណាក់ កាលមួយ ដូចជាបានរៀបរាប់ដោយ Rostow (១៩៦១), ដែលបណ្តាប្រទេសថយក្រោយនោះគួរ

តែត្រូវបានបំផុសគំនិត ដោយប្រទេសមានសេដ្ឋកិច្ចជឿនលឿន ហើយធ្វើតាមគំរូរបស់ពួកគេ។ សម្រាប់អ្នកនិពន្ធទាំងនោះ បញ្ហាសំខាន់មួយ គឺកំណើនសេដ្ឋកិច្ច ជាជាងកិច្ចការចែកចាយប្រាក់ ចំណូល និងប្រភេទនៃការគិត នាំឱ្យមានការពិបាកឡើងនៃការទទួលបានលើលំនឹងសូចនាករដូចជាផលិតផលក្នុងស្រុកសរុប ដែលងាកទៅរកជាគោលដៅរបស់វា។

ដូច្នេះ ត្រឹមពាក់កណ្តាលសតវត្សទី២០ គំនិតនៃការអភិវឌ្ឍ ដែលបានក្លាយទៅជាការរួមបញ្ចូលគ្នានេះគឺជាផ្នែកមួយនៃដំណើរការវិវត្តនៃសេដ្ឋកិច្ចជាបន្ទាត់យ៉ាងសំខាន់ វានាំយកដោយប្រើ ធនធានធម្មជាតិ ដឹកនាំដោយកំណែរចនាផ្សេងគ្នា នៃប្រសិទ្ធភាពសេដ្ឋកិច្ច និងប្រាក់ចំណេញ និងការមានគោលបំណងគ្រាប់តាម របៀបរស់នៅភាគខាងលិច (Bustelo, ១៩៩៨; Unceta, ២០០៩) ។

ការព្រមានជាមុននិងការរិះគន់ពីងពាក់អាស្រ័យទៅលើគេ

មិនយូរប៉ុន្មាន បន្ទាប់ពីគំនិតទាំងនេះ អំពីការអភិវឌ្ឍបានក្លាយជាការរីករាលដាល ការរិះគន់ ជាលើកដំបូងបានចាប់ផ្តើមលេចឡើង។ នៅក្នុងការកំណត់ របស់អង្គការសហប្រជាជាតិ « ទសវត្សរ៍អភិវឌ្ឍន៍សហប្រជាជាតិ: សំណើសុំសកម្មភាព" (១៩៦២) បានទទួលការបំបែក "ការអភិវឌ្ឍ" ពី "កំណើនសេដ្ឋកិច្ច" និងគុណភាព ពិទ្ធភាពបរិមាណនេះ បានពង្រីកគំនិតដើម្បីរួមបញ្ចូល បញ្ហាសង្គម និងវប្បធម៌ ជាជាងសេដ្ឋកិច្ចតែម្នាក់ឯង។

នៅក្នុងការកំណត់ការសិក្សា ការសិក្សាមានសារៈសំខាន់ជាច្រើន ត្រូវបានផលិត រវាងឆ្នាំ ១៩៦៥ និងឆ្នាំ១៩៦៩ E.J. Mishan ដែលបានចេញផ្សាយ ការវិភាគរបស់គាត់ ដែលបានទាក់ទាញការយកចិត្តទុកដាក់ ទៅ "ឥទ្ធិពលយ៉ាងខ្លាំង" នៃកំណើនសេដ្ឋកិច្ច ដូចជាការកើនឡើង នៅក្នុងការធ្វើនគរបន្ថយ ការធ្វើចំណាកស្រុក និងចំនួនរថយន្តនៅលើដងផ្លូវ។ (Mishan, ១៩៨៣) បន្ទាប់មក ការព្រមានផ្សេងទៀតដូចជា Galbraith (១៩៩២) ស្តីពីភាពស្តុកស្តម្ភ និង (១៩៧៦) ការទទួលស្គាល់ពីដែនកំណត់សង្គម ដើម្បីកំណើនសេដ្ឋកិច្ចរបស់Hirsch's។

ការជូនដំណឹងជាលើកដំបូងទាំងនេះ បានឈានដល់អាមេរិកឡាទីន ទោះបីជាការយកចិត្តទុកដាក់របស់តំបន់នេះ ត្រូវបានគេផ្តោតសំខាន់ទៅលើការផ្ដួចផ្ដើមឡើង ដោយការពិភាក្សាដេញដោលនេះ Raul Prebisch ។ គោលជំហររបស់លោក គេស្គាល់ថា ជាវចនាសម្ព័ន្ធនិយម, បានដាក់ការសង្កត់ធ្ងន់លើ វចនាសម្ព័ន្ធវិសភាគមួយ នៃសេដ្ឋកិច្ចរបស់ប្រទេសអាមេរិកឡាទីន ដែលនៅក្នុងនោះ វិស័យកម្រិតខ្ពស់ជាង សហគ្រាសរួមជាមួយអ្នកដទៃទៀត ដែលជាមូលដ្ឋាននៃការបានត្រលប់ចម្រើន និងការចិញ្ចឹមជីវិត។ សេដ្ឋកិច្ចប្រទេសទាំងនេះ មានជំនាញក្នុងការនាំចេញទំនិញបឋម គ្រាន់តែមួយចំនួន ទោះបីជាពួកគេមានត្រឹមបរិក្ខមសម័យទំនើបមួយចំនួន។ នេះបានផ្តល់ឱ្យកើនឡើង ដល់ទំនាក់ទំនងដែលកាន់កាប់ដោយប្រទេសឧស្សាហកម្ម និងបរិមណ្ឌលមួយរួម នៃបណ្តាប្រទេសកំពុងអភិវឌ្ឍន៍(Rodriguez, ២០០៦)។ ទ្រឹស្តីនេះ បានជះឥទ្ធិ

ពលខ្លាំងណាស់ និងពន្យល់ជាឧទាហរណ៍ យុទ្ធសាស្ត្រជំនួស ដែលបានស្វែងរក ដើម្បីជំនួសការ
នាំចូល បានដោយមធ្យោបាយនៃផលិតកម្មឧស្សាហកម្មក្នុងស្រុក។ វាបានបង្កើតជាច្រើនដែល
ត្រូវទិដ្ឋភាពអន្តរជាតិនៃការអភិវឌ្ឍ។

នៅក្នុងឆ្នាំនេះ ដែលបានធ្វើតាមជំហានបន្ថែមទៀត ត្រូវបាននាំយកទៅជាមួយនូវអ្វី
ដែលត្រូវបានគេស្គាល់ថាជាទ្រឹស្តីភាពពីងពាក់អាស្រ័យទៅលើគេ។ ក្នុងករណីនេះ ចំណុចចាប់
ផ្តើមនេះ គឺជាការយល់បានច្បាស់ថា មិនទាន់មានការអភិវឌ្ឍ មិនមែនជាដំណាក់កាល នៅមុន
ការអភិវឌ្ឍនោះទេ ប៉ុន្តែជាលទ្ធផលរបស់ខ្លួន និងដើម្បីជាវិសាលភាពធំមួយ លទ្ធផលនៃអាណា
និគមនិយម និងចក្រពត្តិនិយមនេះ។ ប្រាក់ទុននិយម រួមទាំងបន្ទាត់នៅក្នុងពាណិជ្ជកម្មអន្តរជាតិគឺ
មានការពន្យល់អំពីស្ថានភាពវិសមភាពនេះ ហើយជាការពិត វាធ្វើហាក់ដូចជាយឺតក្នុងវឌ្ឍនភាព។
ទ្រឹស្តីភាពអាស្រ័យលើការប្រែប្រួលជាច្រើន (Bustelo, ១៩៩៨), អាស្រ័យលើ របៀប លក្ខខណ្ឌ
អន្តរជាតិ ឬតួនាទីនៃបរិបទប្រវត្តិសាស្ត្រនយោបាយ ក្នុងតំបន់នេះ ត្រូវបានគេបកប្រែ
(ឧទាហរណ៍ បញ្ជាក់ក្នុងចំណោមអ្នកដទៃ Gunder របស់ Frank ឆ្នាំ១៩៧០; Furtado ឆ្នាំ
១៩៦៤; Cardoso និង Faletto ឆ្នាំ១៩៦៩)។ ខណៈពេលដែលការអភិវឌ្ឍសេដ្ឋកិច្ចធម្មតា មិន
បានគិតឱ្យបានគ្រប់ជ្រុងជ្រោយ ឱ្យបានគ្រប់គ្រាន់ ទៅក្នុងស្ថានភាពជាប្រវត្តិសាស្ត្រ ឬទំនាក់ទំនង
អំណាចទ្រឹស្តី ភាពអាស្រ័យ បាននាំពួកគេចូលទៅក្នុងផ្ទៃខាងមុខ។

ទោះបីជាយ៉ាងណាក៏ដោយ ជំហរអញ្ញបដិបន្ទទាំងអស់នេះ ត្រូវបានរិះគន់យ៉ាងខ្លាំងក្នុង
ការដើរក្បួននៃការអភិវឌ្ឍ ដែលពួកគេបានធ្វើម្តងហើយ ម្តងទៀត មួយចំនួននៃការផ្ទុយគំនិតជា
មូលដ្ឋានរបស់ខ្លួន ដូចជាសារៈសំខាន់នៃកំណើនសេដ្ឋកិច្ច ជាកន្សោមនៃការរីកចម្រើនសម្ភារៈ
នេះ។ ជាទូទៅ ពួកគេដែលបានផ្តល់តួនាទីយ៉ាងសំខាន់ ក្នុងការឧស្សាហូបនីយកម្ម និងបានអំពាវ
នាវឱ្យមានប្រសិទ្ធភាពកាន់តែច្រើននៅក្នុងការធ្វើអាជីវកម្មលើធនធានធម្មជាតិ។ កិច្ចពិភាក្សាបាន
ផ្តោតលើសំណួរ ដូចជា តើផលប្រយោជន៍ស្ថានទាំងនោះ នឹងត្រូវបានចែកចាយគម្លាតនេះនៅក្នុង
ទំនាក់ទំនងអន្តរជាតិរវាងប្រទេស ភាពជាម្ចាស់នៃមធ្យោបាយនៃការផលិតជាដើម តើមានអ្វីដែល
មិនត្រូវបានបង្កើតឡើងសម្រាប់ការពិភាក្សាជាគំនិតនៃ "ការរីកចម្រើន" "ការដើរចម្រើន" "ទំនើបកម្ម" ឬ "ការរីកចម្រើន", ឬ តម្រូវការដើម្បីទាញយកគុណប្រយោជន៍ នៃទ្រព្យសម្បត្តិអរកូ
ឡូស៊ីអាមេរិកឡាទីន ដើម្បីចិញ្ចឹមកំណើនសេដ្ឋកិច្ចនោះ។ នេះជាមូលហេតុ សំណើការអភិវឌ្ឍ
ជំនួសបានរក្សាការរីកចម្រើនផ្នែកសេដ្ឋកិច្ច នៅក្នុងស្តុលរបស់ពួកគេ និងការពិភាក្សាបានផ្តោត
លើមធ្យោបាយល្អបំផុតក្នុងការសម្រេចបាននូវការរីកចម្រើនបែបនេះ។

បរិស្ថានវិទ្យានិងដែនកំណត់នៃកំណើន

នៅច្រើន ឬតិចជាង ក្នុងរយៈពេលដូចគ្នា ដូចដែលដេញដោល ពីការពឹងផ្អែកលើនេះ
ត្រូវបានគេបន្តការព្រមាន បរិស្ថានបានចាប់ផ្តើមត្រូវបានឮ, ការកើនឡើងកាន់តែខ្លាំង ដោយមាន

ការធ្វើបទបង្ហាញនៃរបាយការណ៍ឆ្នាំ១៩៧២ "ដែនកំណត់ដែលកំណើននេះ" (Meadows et al, ១៩៧២), ដោយគណៈកម្មការ ក្តីបនៃទីក្រុងរ៉ូម ផងនៃគំនិតពីវិទ្យាស្ថានបច្ចេកវិទ្យា Massachusetts (MIT)។ នេះមិនមែនជាការវាយតម្លៃ នៃរដ្ឋនៃបរិស្ថានមួយ។ ផ្ទុយទៅវិញ គោលបំណងរបស់វា គឺដើម្បីវិភាគនិន្នាការកំណើនសេដ្ឋកិច្ចពិភពលោក (ចំនួនប្រជាជននៅលើពិភពលោក ឧស្សាហកម្មផលិតម្ហូបអាហារ និងការធ្វើអាជីវកម្មធនធានធម្មជាតិ)។

របាយការណ៍នេះ បានចោទសួរគំនិតសំខាន់នៃការអភិវឌ្ឍ ដែលជាកំណើនអចិន្ត្រៃយ៍។ តាមរយៈការបង្ហាញជាគំរូ ជាច្រើន និន្នាការនេះ វាបានរកឃើញថា "ដែនកំណត់ឱ្យមានកំណើននៅលើភពផែនដីនេះ នឹងត្រូវបានឈានដល់ក្នុងរយៈពេលមួយរយឆ្នាំក្រោយ" និង "លទ្ធផលទំនង ជាច្រើននឹងមានការធ្លាក់ចុះមួយពេច និងមិនអាចគ្រប់គ្រងទាំងនៅក្នុង ចំនួនប្រជាជន និងសមត្ថភាពឧស្សាហកម្ម" (ibid, ១៩៧២)។ របាយការណ៍នេះ គឺវាល្អ។ វាមិនបានចូលទៅក្នុងបញ្ហាភូមិសាស្ត្រនយោបាយទេ ប៉ុន្តែបានធ្វើឱ្យវាច្បាស់លាស់ណាស់ ដែលថា និន្នាការនៅក្នុងលក្ខខណ្ឌនៃការកើនឡើង ចំនួនប្រជាជន ឧស្សាហូបនីយកម្ម បង្កើនល្បឿន និងការបំពុលបរិស្ថាននិងការចម្លងនៃធនធាន ហើយបានប្រឆាំងនឹងដែនកំណត់របស់ភព។ កំណើនជាអចិន្ត្រៃយ៍គឺមិនអាចទៅរួចទេ។

នៅពេលនោះ ការសន្និដ្ឋានទាំងនេះ មានផលប៉ះពាល់យ៉ាងខ្លាំង។ សសរស្តម្ភសេដ្ឋកិច្ចការអភិវឌ្ឍធម្មតាមួយ គឺស្ថិតនៅក្រោមការវាយប្រហារ និងហេតុនេះហើយ បានជារបាយការណ៍នេះត្រូវបានវាយប្រហារគ្រប់ភាគីទាំងអស់ ទាំងនៅខាងឆ្វេង និងខាងស្តាំ។ វាត្រូវបានគេចោទប្រកាន់ថាបានធ្វើតាមរបៀបផ្សេងទៀតគឺ Neo-Malthusian ការបដិសេធភាពនៃបរិស្ថានសាស្ត្រ និងបច្ចេកវិទ្យាក្នុងការបង្កើតជម្រើសទៅធនធាន ចេះតែខ្សោះទៅ ឬការដោះស្រាយជាមួយនឹងផលប៉ះពាល់ ការចម្លងចុះរបស់ពួកគេ ហើយថាជាការអនុវត្តរបស់ពួកគេហប់តី ឬអភិវឌ្ឍន៍ចក្រពត្តិនិយម។

បញ្ញវន្តអាមេរិកឡាទីនជាច្រើន ដែលនៅខាងឆ្វេង មានអារម្មណ៍ថា បានជំទាស់ដោយ "ដែនកំណត់ដែលកំណើននេះ" របាយការណ៍តាមទស្សនៈរបស់គេ វាត្រូវបានវាយប្រហារមកលើគ្រប់ទិដ្ឋភាពដែលពួកគេចាត់ទុកថា ជាវិជ្ជមាន ដូចជាការធ្វើទំនើបកម្មនៃការប្រើប្រាស់ទ្រព្យសម្បត្តិ នៅអេកូឡូស៊ីអាមេរិកឡាទីន និងគំនិតនៃកំណើន។

ពួកគេបានរៀបចំជាការឆ្លើយតបមួយ ដែលត្រូវបានបង្ហាញជាគំរូជម្រើសមួយ។ មហន្តរាយ ឬសង្គមថ្មី? អាមេរិកឡាទីនគំរូពិភពលោក សំរាប់សំរួលពីមូលនិធិ Bariloche ក្រោមការដឹកនាំរបស់ Amílcar O. Herrera នេះត្រូវបានចេញផ្សាយនៅក្នុងភាសាអេស្ប៉ាញនៅឆ្នាំ១៩៧៥ វាគឺជាគំរូ មើលឆ្ពោះទៅមុខ និងវេជ្ជបញ្ជា ដែលរក្សាថាបញ្ហានេះ «គឺមិនមែនរាងកាយទេ ប៉ុន្តែវាជានយោបាយសង្គម និងដោយផ្អែកលើការចែកចាយដែលមិនស្មើគ្នានៃអំណាច ទាំងអន្តរជាតិ និងក្នុងប្រទេស»។ ជាដំណោះស្រាយ មួយដែលវាបានស្នើ "ដែលជាសង្គមសង្គមនិយម ជាមូលដ្ឋាន

ដោយផ្អែកលើ សមភាព និងការចូលរួមពេញលេញ របស់មនុស្សទាំងអស់នៅក្នុងការសម្រេចចិត្ត របស់សង្គម" ដែលក្នុងការប្រើប្រាស់ទំនិញសម្ភារៈ និងកំណើនសេដ្ឋកិច្ច នឹងត្រូវបានបញ្ញត្តិដើម្បី ធ្វើឱ្យពួកគេត្រូវគ្នា ជាមួយបរិស្ថាន(Herrera, ១៩៧៥)^២។

គំរូនេះ ផ្តល់នូវការជឿនលឿនមួយចំនួន ដូចជាការបដិសេធគំរូនៃការអភិវឌ្ឍ ការអនុវត្ត តាមលំនាំតាមប្រទេសអ្នកមាន ទោះបីជាវាទុក ការការពារបរិស្ថានរហូតដល់ដំណាក់កាលក្រៅដែល ធ្លាប់ជាស្តង់ដារ អាចទទួលយកបាន នៃការរស់នៅត្រូវបានគេសម្រេចបាន សម្រាប់ទាំងអស់គ្នា។ វាស្មើធ្វើស្រីស្មើស លំណាំមួយចំនួនទោះជាយ៉ាងដូចជាការប្រើប្រាស់ថាមពលនុយក្លេអ៊ែរឬផ្តល់ ឱ្យមួយផ្នែកធំនៃវាលហោស្ថាន ទៅឱ្យវិស័យកសិកម្ម ដោយមិនគិតពីផលប៉ះពាល់ធ្ងន់ធ្ងរនេះនៅ លើជីវចំរុះ។ របាយការណ៍នេះ បានការពារឱ្យមានកំណើនសេដ្ឋកិច្ច ដោយមធ្យោបាយផ្សេងទៀត និងជឿជាក់ថា ដំណោះស្រាយបច្ចេកវិទ្យា ដែលអាចត្រូវបានរកឃើញ ដើម្បីដោះស្រាយផលប៉ះ ពាល់អវិជ្ជមានរបស់ខ្លួន។

ករណីគំរូជំនួសរបស់អាមេរិកឡាទីននេះ គួរតែត្រូវបានកំណត់នៅក្នុងចិត្តដោយសារតែ ធាតុមួយចំនួននៃទស្សនវិស័យនេះ ឆ្នាំក្រោយមក នៅក្នុងការបង្ហាញខ្លួនគោលនយោបាយរបស់ រដ្ឋាភិបាលរីកចម្រើនមួយចំនួន។

ការវែកញែកភាពខុសគ្នានិងការធ្វើពិធកម្ម

ស្របជាមួយកិច្ចពិភាក្សា លើដែនកំណត់អេកូឡូស៊ី នៃកំណើនសេដ្ឋកិច្ច វិធីសាស្ត្រ សំខាន់ផ្សេងទៀត បានព្យាយាមបង្កើតឡើងវិញ ទិដ្ឋភាពសេដ្ឋកិច្ច និងសង្គមនៃការអភិវឌ្ឍ។ អត្ថ បទមួយដែលអាចត្រូវបានបន្តចក្នុងសំណុំនៃវិធីសាស្ត្រនេះគឺជា "សេចក្តីប្រកាស Cocoyoc" ដែល ដឹកនាំដោយ Barbara Ward (UNEP/អង្គការ UNCTAD ឆ្នាំ១៩៧៤) ដែលបានទទួលថា វាមាន ភាពសម្បូរបែប នៃផ្លូវទៅកាន់ការអភិវឌ្ឍ និង ថាគោលបំណងរបស់វា គឺដើម្បីកែលម្អទ្រព្យសម្បត្តិ ចែកចាយ និងធានាថា តម្រូវការមូលដ្ឋានត្រូវបានបំពេញ។ នៅតាមបណ្តោយបន្ទាត់ដូចគ្នានេះ, សំណើរសុំ (ឆ្នាំ១៩៧៥) «ការអភិវឌ្ឍផ្សេងទៀត» ដែលបានដាក់ចេញ ដោយមូលនិធិប្រទេសស៊ុយ អែត Dag Hammarskjöld របស់លោកបានទទួល លើការបំបែក ការអភិវឌ្ឍពីកំណើន ជនក ឱ្យហេតុផលថាគោលបំណងនេះ គឺដើម្បីលុបបំបាត់ភាពក្រីក្រ និងធានាឱ្យបានថា សេចក្តីត្រូវការ ត្រូវបានបំពេញ។ គុណលក្ខណៈដែលបានបន្ថែមទៀតនៃការ "អភិវឌ្ឍផ្សេងទៀត" ត្រូវបានគេ និយាយថា ជា Endogenous (វាត្រូវបានកំណត់នៅក្នុងសង្គម) និងការពឹងផ្អែកលើខ្លួនឯង។ ការ ពិភាក្សាបែបនេះ ដែលត្រូវបានគេមិនអនុវត្តតាម ដើម្បីចាប់ផ្តើមជាមួយនឹងការទទួលយក និង ក្រោយមក ត្រូវបានចុកចាប់ ផ្តើមចូលទៅក្នុងសន្ទស្សន៍អភិវឌ្ឍន៍មនុស្សនៅក្នុងឆ្នាំ១៩៩០ នៅក្នុង កំណែលើកដំបូងរបស់ខ្លួននេះ បានយកការបំផុសគំនិតរបស់ខ្លួន ពីការងាររបស់ Amartya Sen

នៅលើ "សមត្ថភាព" ដែលជាកន្លែងល្អ គួរតែផ្ដោតជាពិសេសលើសក្តានុពល និងមានសមត្ថភាព ក្នុងការធ្វើអ្វីមួយរបស់ប្រជាជន។

គោលជំហរទាំងនេះ មានឥទ្ធិពលនៅក្នុងអាមេរិកឡាទីន និងបានកសាងឡើងលើជា បន្តបន្ទាប់។ ការរួមចំណែកសំខាន់បំផុត គឺគោលគំនិតនៃ «ការអភិវឌ្ឍខ្នាតមនុស្ស» ប្រជាប្រិយ ភាពដោយសេដ្ឋីទូទងជាតិលើ រូបលោក Manfred Max-Neefe នេះ។ នេះគឺផ្អែកលើការស្នើ គន្លឹះបី៖ ការអភិវឌ្ឍគួរតែផ្ដោតលើប្រជាជន ជាជាងវត្ថុមធ្យោបាយ ដើម្បីបំពេញតម្រូវការ អាចនឹង ត្រូវបានកំណត់អត្តសញ្ញាណ និងភាពក្រីក្រគឺជាគំនិតពហុវិធាន៖ នោះគឺអាស្រ័យទៅលើតម្រូវការ ខ្វះខាត (NMax-Neefe et al., ១៩៩៣) ។

ក្រុមអ្នកវិភាគផ្សេងទៀត នៅក្នុងទសវត្សរ៍ឆ្នាំ១៩៨០ បានជ្រើសរើសយកទៅពិចារណា ឡើងវិញអំពីការអភិវឌ្ឍ ពីចំណុចនៃទិដ្ឋភាពនៃការពឹងផ្អែកលើខ្លួនឯង ដែលបានអនុវត្តនៅលើ សមត្ថភាពមូលដ្ឋាន និងធនធាន បន្ទាប់ពីលោក Johan Galtung (១៩៨៥) ផងដែរ។ ដោយមាន សញ្ញាណនៃការពឹងផ្អែកលើខ្លួនឯង នេះហើយលទ្ធផលជាវិជ្ជមាន ដែលគួរតែត្រូវបានយកអត្ថ ប្រយោជន៍នៃការក្នុងស្រុក និងការផ្ទេរវិជ្ជមាន ពីក្រៅត្រូវបានរារាំង។ មួយចំនួននៃការទាំង នេះនឹងលេចឡើងម្តងទៀត នៅក្រោមទិដ្ឋភាពពាក្យ "ការអភិវឌ្ឍគ្រោះថ្នាក់," បើទោះបីជាសាលា រៀននៃការគិតនេះ មានតែមួយគត់ដែលមានឥទ្ធិពលកំណត់នៅក្នុងអាមេរិកឡាទីន (បានគេមើល ឃើញនៅថ្ងៃនេះ, ឧទាហរណ៍, នៅក្នុងការទទួលបាននៃការធ្វើកសិកម្មខ្នាតតូច ដោយបណ្តាញ Compas)។ ស្លាកត្រូវបានគេអនុវត្តជាទូទៅ ដោយរដ្ឋាភិបាលរបស់លោក Hugo Chavez និងក្នុង ការលើកកម្ពស់នៃផ្សារលក់មូបអាហារក្នុងស្រុក។

ជាចុងក្រោយ វាគឺជាការចាំបាច់ដើម្បីទទួលបានក្នុងចិត្តថា ចាប់តាំងពីចុងឆ្នាំ១៩៩០ នេះ សំណួរដែលសួរដោយវិស័យសេដ្ឋកិច្ចអេកូឡូស៊ីបានទទួលប្រាក់។ នេះគឺជាវិទ្យាល័យ ទូលំ ទូលាយ និងសម្បូរបែបនៃការគិត ពីកន្លែងដែលការរិះគន់ជាបន្តបន្ទាប់ ត្រូវបានគេដាក់ឱ្យដំណើរ ការនៅគិតមែនជាមួយនឹងកំណើនសេដ្ឋកិច្ច។ សេដ្ឋីវិទូលោក Herman Daly គឺជាតួឯកសំខាន់ នៅក្នុងការពិភាក្សា ដេញដោលទាំងនេះ និងជាច្រើនរបស់គាត់ ដែលបានផ្សព្វផ្សាយអត្ថបទនៃ ភាសាអេស្ប៉ាញ (Daly និង Cobb, ១៩៩៣)។

ការងើបឡើងនិងការធ្វើពិពិធកម្មនៃការអភិវឌ្ឍប្រកបដោយនិរន្តរភាព

ខណៈពេលដែលការជជែកពិភាក្សាគ្នា ទសវត្សរ៍ឆ្នាំ១៩៧០ ទៅលើបរិស្ថាន និងការ អភិវឌ្ឍបន្តទៀត ដើម្បីវិវឌ្ឍកំណែប្តូរនៃគំនិត នៃ«ការអភិវឌ្ឍប្រកបដោយចីរភាព» ដែលបាន បង្ហាញខ្លួននៅដើមដំបូងនៃឆ្នាំ១៩៨០ នេះ។

ពាក្យថា "និរន្តរភាព" បានមកពីជីវសាស្ត្រចំនួនប្រជាជន និងត្រូវបានគេយល់ថាជាលទ្ធភាពនៃការទាញយក ឬការប្រមូលផលធនធានកើតឡើងវិញ ផ្តល់ថា នេះគឺជាការធ្វើដោយមិនលើសពីអត្រា ការបន្ត និងការផលិតឡើងវិញរបស់ពួកគេ។ ការទាញយកបែបនេះ គួរតែមានគោលបំណងដោយផ្ទាល់ នៅក្នុងការបំពេញតម្រូវការរបស់មនុស្ស និងធានាគុណភាពនៃជីវិត-គោលដៅដែលខុសពីកំណើនសាមញ្ញ។ វិធីសាស្ត្រនៃការតម្រៀបនេះ បានបង្ហាញខ្លួនក្នុងឆ្នាំ ១៩៨០នេះ ជាលើកដំបូង "យុទ្ធសាស្ត្រអភិរក្សពិភពលោក" (អង្គការ IUCN, UNEP និងអង្គការ WWF ឆ្នាំ១៩៨១)។ របាយការណ៍នេះ អះអាងថា វាជាការមិនអាចធ្វើទៅបាន រួមបញ្ចូលវិមាត្របរិស្ថានក្នុងក្របខ័ណ្ឌគំនិត នៃ "ការអភិវឌ្ឍធម្មតា ហើយដូច្នេះ វាគឺជាការចាំបាច់ក្នុងការកំណត់ពីសារៈសំខាន់នៃគំនិតនេះ។

មួយជំហានបន្ទាប់ ត្រូវបានគេនាំយកទៅជាមួយគណៈកម្មាធិពិភពលោក ស្តីពីបរិស្ថាន និងការអភិវឌ្ឍ (WCED) រៀបចំដោយអង្គការសហប្រជាជាតិ។ របាយការណ៍របស់ខ្លួនចុងក្រោយ "អនាគតទូទៅរបស់យើង" ផ្តល់ជូននូវអ្វីដែលជាការអាចធ្វើទៅបាន ដកស្រង់សម្តីច្រើនបំផុតដែលជានិយមន័យ នៃការអភិវឌ្ឍប្រកបដោយនិរន្តរភាព។ ទោះបីជាវាតែងតែត្រូវបានលើកឡើងថា ជាការប្តេជ្ញាចិត្ត ចំពោះជំនាន់ នាពេលអនាគតមួយ អត្ថបទទាំងស្រុងគឺវែង និងច្រើនទៀត សូត្រស្មាញ (WCED, ១៩៨៨) និងគួរតែត្រូវបានវិភាគ។

នៅក្នុងកន្លែងដំបូង រឿងធម្មតាជាមួយសំណើជម្រើសផ្សេងទៀតមួយចំនួន ដែលបានធ្វើឡើងនៅពេលនោះ, វាអំពាវនាវឱ្យមានការអភិវឌ្ឍ នឹងត្រូវបាន ក្នុងគោលបំណងបំពេញតម្រូវការរបស់មនុស្ស និងពង្រីកនេះ ឱ្យប្តេជ្ញាចិត្តចំពោះជំនាន់ក្រោយ។ ទីពីរ វាបានសារភាព ថាអត្ថិភាពនៃដែនកំណត់ ហើយដូច្នេះ វាបានភ្ជាប់មកជាការខិតខំទៅជិត បន្ទាត់នៃការគិតចាប់ផ្តើមដោយក្លឹបនៃរបាយការណ៍ទីក្រុងរ៉ូមនោះទេ ប៉ុន្តែបន្ទាប់មក វាបានទៅលើភាពខុសគ្នារវាងអ្នកដែលរឹង (ឧទាហរណ៍ កំណត់នៅក្នុងប្រព័ន្ធអេកូឡូស៊ី) និងអ្នកផ្សេងទៀតដែលមានភាពបត់បែនព្រោះពួកគេពឹងផ្អែកលើមនុស្សដោយខ្លួនឯង (ក្នុងករណីនៃការបច្ចេកវិទ្យា ឬអង្គការនៃសង្គម)។ ជាចុងក្រោយ និយមន័យបិទ ជាមួយនឹងការបត់ត្រឡប់ផ្សះផ្សារ ការអភិវឌ្ឍប្រកបដោយនិរន្តរភាព ត្រូវតែមានគោលបំណង កំណើនសេដ្ឋកិច្ច។ ដូច្នេះគំនិតប្រឆាំងនេះ ពីកំណើនសេដ្ឋកិច្ច និងការអភិរក្សបរិស្ថាន និងសេដ្ឋកិច្ចបាត់អស់។ វាត្រូវបានគេអះអាងថាថ្មីម្តងទៀតថា ការអភិវឌ្ឍបានបញ្ជាក់ឱ្យមានកំណើនសេដ្ឋកិច្ច និងការអភិរក្សធនធានធម្មជាតិ បានក្លាយជាលក្ខខណ្ឌចាំបាច់សម្រាប់ការសម្រេចបានរបស់វា។ តើមានអ្វីដែលពិមុខផ្ទុយឥឡូវនេះ បានក្លាយទៅជាពឹងផ្អែកគ្នាទៅវិញទៅមក។

វិធីដែលមាននិរន្តរភាព នៅក្នុងរបាយការណ៍នេះ ត្រូវបានទស្សនាទាននេះ គឺមានអត្ថន័យផ្សេងគ្នា ត្រូវបានផ្តល់ ប្រសិនបើបានយកនៅលើផ្ទាំងខ្លួន នាំមុខរបស់ខ្លួន គោលជំហរអភិវឌ្ឍន៍ដើម្បីធ្វើឱ្យមានភាពខុសគ្នាខ្លាំងណាស់។ នេះគឺជាមូលហេតុដែលវាត្រូវបានអះអាងថា

និយមន័យរបស់របាយការណ៍នេះ គឺផ្ទុយនៅក្នុងលក្ខខណ្ឌរបស់ខ្លួនផ្ទាល់នោះទេ ប៉ុន្តែវាគឺជានៅ ក្នុងន័យតឹងរឹងមួយ, ចាប់តាំងពីការអ្វីដែលសំខាន់ គឺថាតើសមាសធាតុទាក់ទិននឹងនិយមន័យទាំង មូល។ វាពុំមានតក្កៈវិទ្យាអំពី WCED ដោយចាប់ផ្តើមដោយការយល់ដឹងជាក់លាក់នៃដែនកំណត់ របស់វា និងសមាសភាគដែលអាចត្រូវបានភ្ជាប់ជាមួយគ្នា។ តក្កៈដូចគ្នា នឹងត្រូវបានបង្ហាញ ប៉ុន្មានឆ្នាំក្រោយមក ជាមួយនឹងកំណែរក្សាទុកទិន្នន័យនៃរបាយការណ៍ដូចគ្នានេះ៖"របៀបវារៈរបស់ យើងផ្ទាល់"(CDMAALC., ១៩៩០)។

នៅក្នុងករណីណាមួយ ដែលកាត់បន្ថយនៃនិរន្តរភាព ទៅនឹងកត្តាសេដ្ឋកិច្ចនេះ វាត្រូវបាន រឹងទទឹងលើផ្នែកជាច្រើន នៅចំពោះមុខ។ លើកទីពីរ "យុទ្ធសាស្ត្រពិភពលោកការអភិរក្ស" ឧទាហរណ៍ ផលិតនៅក្នុងឆ្នាំ១៩៩១ បានដោះស្រាយដែនកំណត់នៃរបាយការណ៍ Brundtland នោះយ៉ាងច្បាស់។ វាបានព្រមានថា៖ "កំណើនប្រកបដោយនិរន្តរភាព" គឺជាការឆ្លើយតបរបាយ ការណ៍នេះ ផ្តល់នូវនិយមន័យថ្មី នៃនិរន្តរភាពដែលជាថ្មី និងមានអត្ថន័យអេកូឡូស៊ីច្បាស់លាស់ បន្ថែមទៀត - "ការធ្វើអោយប្រសើរឡើងនូវគុណភាពនៃជីវិតមនុស្ស ផ្ទុយនៅក្នុងលក្ខខណ្ឌគ្មានអ្វី ដែលរាងកាយអាចដុះលូតលាស់បានជារៀងរហូត- ខណៈពេលដែលរស់នៅក្នុងសមត្ថភាពដឹក ជញ្ជូនទំនិញ នៃការគាំទ្រដល់ប្រព័ន្ធអេកូឡូស៊ី" និងភាពជឿនលឿនយ៉ាងត្រឹមត្រូវ នៃផ្នែកផ្សេង ទៀតនៅចំពោះមុខ ជាពិសេសនៅក្នុងការរហ័សរបស់ខ្លួន សម្រាប់ការផ្លាស់ប្តូរ ក្រមសីលធម៌ (អង្គ ការ IUCN, UNEP និង អង្គការ WWF ឆ្នាំ១៩៩១)។

ក្រៅពីការជជែក ពិភាក្សាគ្នានេះ ដែលជាអត្ថន័យ ច្រើននៃការអភិវឌ្ឍប្រកបដោយ និរន្តរភាព ដែលត្រូវបានអនុញ្ញាតឱ្យវាត្រូវបានប្រើក្នុងវិធីផ្សេងគ្នា ជាច្រើន បានមកពីយុទ្ធនាការ សាធារណៈដើម្បីបរិហារនៃមូលធននិយម។ ទទួលបានជោគជ័យ ដូច្នេះ វាត្រូវបានគេថា ពាក្យ "និរន្តរភាព" បែកចេញពីប្រសាសន៍របស់ខ្លួននៅក្នុងប្រព័ន្ធអេកូឡូស៊ី ហើយបានក្លាយជាលាយឡំ ជាមួយនឹងការលាក់បាំង អ្នកអភិវឌ្ឍ។ សព្វថ្ងៃនេះ យើងឃើញថា វាត្រូវបានគេប្រើនៅក្នុងវិធី ចម្លែកដូចជា "និរន្តរភាពសង្គម" ឬ "កំណើនសេដ្ឋកិច្ចប្រកបដោយនិរន្តរភាព"។

ការប្រមូលផ្តុំ និងការតស៊ូ

នៅចុងបញ្ចប់នៃឆ្នាំ១៩៨០ នេះ ការដួលរលំនៃ "សង្គមនិយមពិតប្រាកដ" នៅក្នុងអឺរ៉ុប ខាងកើត បាននាំឱ្យមានការជម្រើស កាលពីមុនបាននិយាយថា ជាជម្រើសជំនួស ក្លាយជាការ បង្ខូច។ នៅពេលដូចគ្នានេះដែរ គោលនយោបាយសេរីនិយមថ្មី និង អភិរក្សនិយមថ្មី ត្រូវបានគេ ចាប់ផ្តើមក្លាយទៅជារួមបញ្ចូលគ្នា នៅក្នុងប្រទេសអាមេរិកឡាទីន។ ទាំងនេះ គឺជាឆ្នាំនៅពេល ដែលការធ្វើកំណែទម្រង់ទីផ្សារ, ការយល់ព្រម នៅស៊ីងតោន និងធ្វើឯកជនភាវូបនីយកម្មនេះ បានល្បឿនលឿន និងជួរដែលអាចធ្វើបាននៃជម្រើស ដែលកាន់តែរួញទៅ ជាបន្តបន្ទាប់។ គំនិតទាំង

នេះ បានផ្សព្វផ្សាយនៅទូទាំងទ្វីបនេះ, ជាមួយនឹងការគាំទ្រ នៃពួកឥស្សរជនក្នុងស្រុក និងការប្រកាន់ខ្ជាប់នៃស្ថាប័នសិក្សា។ ការពិភាក្សាអំពីការអភិវឌ្ឍនេះ ត្រូវបានក្លាយជាតតបានការ, ដូចដែលវាត្រូវបានគេសន្មតថា ទីផ្សារនេះនឹងមានតិច ឬច្រើន ជាការអភិវឌ្ឍដោយឯកឯង ការធ្វើផែនការ និងការធ្វើអន្តរាគមន៍ត្រូវបានគេចាត់ទុកថាមិនមានប្រយោជន៍ព្រមទាំងគ្រោះថ្នាក់។

ផលប៉ះពាល់នៃលិខិតសេរីនិយមថ្មីគឺខ្លាំង ដូច្នេះ បើទោះបីជាវិធីសាស្ត្របែបអប្បបរមាបានលែងតម្រូវ និង ការសម្របខ្លួនទៅរកវា។ ឧទាហរណ៍មួយ គឺសំណើសម្រាប់ ការផ្លាស់ប្តូរមានផលិតភាពប្រកបដោយសមភាព (PTE) ដែលបានដាក់ចេញដោយគណៈកម្មការសេដ្ឋកិច្ចសម្រាប់អាមេរិកឡាទីន និងការីប៊ីន (ECLAC) នៅពេលចាប់ផ្តើមនៃឆ្នាំ១៩៩០ នេះ។ PTE ជាផ្នែកមួយនៃរចនាសម្ព័ន្ធទីនេះ ដោយផ្អែកលើការពិនិត្យឡើងវិញ ពីគំនិត Prebisch ការពារតួនាទីរបស់រដ្ឋហើយបដិសេធលិខិតសេរីនិយមថ្មី។ វាអំពាវនាវឱ្យមានភាពបត់បែនក្នុងគោលនយោបាយសារពើពន្ធនិងរូបិយវត្ថុមើលឃើញការប្រកួតប្រជែងជាមួយដំណើរការប្រព័ន្ធលើកឡើងវិញពីរៈសំខាន់នៃឧស្សាហូបនីយកម្មនិងតាមការចូលរួមនៅក្នុងទីផ្សារនាំចេញ។

ប៉ុន្តែ មានការប្រុងប្រយ័ត្នច្រើនជាងការពិនិត្យ PTE បង្ហាញថាទោះជាយ៉ាងណានៅតែផ្ដោតលើការលើកកម្ពស់កំណើនសេដ្ឋកិច្ច។ ទោះបីជាវាប្រឆាំងនឹងមូលដ្ឋានគ្រឹះ សេរីនិយម វាគាំទ្រផងដែរការពង្រីកទីផ្សារ ទៅក្នុងវិស័យសង្គម និងបរិស្ថាន(ការការពារមូលធនសង្គម និងមូលធនធម្មជាតិ)។ លើសពីនេះទៀត វាគឺជាគោលជំហរមួយដែលមានការគាំទ្រ នៃសកលភាវូបនីយកម្ម (ក្រោមសំណើនៃ "តំបន់បើកចំហ") ដែលវាជាការមិនអើពើ ឬកាត់បន្ថយសារៈសំខាន់នៃបរិបទសង្គម និងនយោបាយនៃការអភិវឌ្ឍ(ដូច្នេះការបំបែកជាមួយនឹងសារៈសំខាន់មួយនៃទ្រឹស្តីភាពអាស្រ័យ)។ ខាងលើទាំងអស់ វាគឺជាគោលជំហរបច្ចេកទេសយុទ្ធ ជាជាងការជំនួសការអភិវឌ្ឍ និងគាំទ្របរិធាន និងការរីកលូតលាស់ជាសកល។

នៅក្នុងឆ្នាំដូចគ្នានោះ ទោះជាយ៉ាងណា ជំហរផ្សេងទៀតត្រូវបានចាត់ចែងក្នុងការរក្សាទស្សនៈជំនួស។ ទាំងបីករណី ដែលខុសពីគ្នា ប៉ុន្តែទាំងអស់នោះ វាបានឆ្លុះបញ្ចាំងថា ភាពរឹងមាំគួរតែត្រូវបានលើកឡើង។ យើងនឹងចាប់ផ្តើមជាមួយនឹងការិះគន់ នៃការអភិវឌ្ឍពីទស្សនៈស្ត្រីនិយម^៣ នៅក្នុងការកំណត់ អាមេរិកឡាទីន ការរួមចំណែកផ្សេងគ្នាបានផ្ដោតលើការទទួលស្គាល់ពីសារៈសំខាន់នៃតួនាទីរបស់ស្ត្រី នៅក្នុងប្រទេសដែលមានសេដ្ឋកិច្ចជាតិ ប៉ុន្តែមិនមែនទាំងអស់នៃពួកគេជាប់ពាក់ព័ន្ធនឹងការពិនិត្យសំខាន់នៃការអភិវឌ្ឍ។ ទស្សនៈដែលបានចោទសួរ ពីភាពលម្អៀងបុរស ផ្ដោតលើការរួមចំណែកនេះបានធ្វើឡើងដោយស្ត្រីដែលបានចាកចេញពីការមើលមិនឃើញ, ជាពិសេសការថែរក្សា និងទិដ្ឋភាពផ្សេងទៀត នៃសេដ្ឋកិច្ច មិនមែនពាណិជ្ជកម្ម (Carrasco, ២០០៦)។ នៅក្នុងករណីនៃ លិខិតសេដ្ឋកិច្ចស្ត្រីនិយមទាំងនេះ នាំឱ្យមានការសាកសួរយ៉ាងខ្លាំងនៃការអភិវឌ្ឍ (សូមមើលអ្នកដែលបានបំផុសគំនិតដោយពាណិជ្ជករឆ្នាំ១៩៨៩)។

សាលារៀនបទប្បញ្ញត្តិនេះត្រូវបានតំឡើងឋានៈជាដំបូង ដោយអ្នកសេដ្ឋកិច្ចរបស់

ប្រទេសបារាំង សម្រេចបានឥទ្ធិពលមួយចំនួន នៅក្នុងប្រទេសអាមេរិកឡាទីន, ជាមួយនឹងការប្រព្រឹត្ត ការសិក្សា និងសកម្មភាពរបស់លោក Alain Lipietz (១៩៩៧)។ វិធីសាស្ត្រ "ស្វែងរកការរួមបញ្ចូល ការវិភាគនៃសេដ្ឋកិច្ចនយោបាយ ជាមួយនឹងការវិភាគនៃការសង្គមស៊ីវិល និង/ឬរដ្ឋ ដើម្បីបង្ហាញពីរបៀបដែលពួកគេបានធ្វើអន្តរកម្មទាក់ទងមូលធនធម្មតា និងគ្រប់គ្រងវគ្គសិក្សាជម្លោះ និងវិបត្តិសម្របសម្រួលនៃការប្រមូលផ្តុំមូលធន "នេះបើយោងតាមការ អ្នកគាំទ្រមួយ ចំណោមនៃអ្នកគាំទ្ររបស់ខ្លួន។"

ចាប់ផ្តើមនៅចុងទសវត្សរ៍ឆ្នាំ១៩៩០ ការជជែកគ្នានៅលើ "បំបាត់លិទ្ធិសម្ភារៈនិយម" នៃការអភិវឌ្ឍ បានចាប់ផ្តើម ដើម្បីទទួលបានការទទួលស្គាល់តាមស្មារតី នៅក្នុងប្រទេសអាមេរិកឡាទីន។ ពាក្យនេះត្រូវបានប្រើនៅក្នុងន័យនៃការកាត់បន្ថយការប្រើប្រាស់សំភារៈ និងថាមពលខ្លាំងពេក និង ឬទិសសេដ្ឋកិច្ច ដើម្បីបំពេញតម្រូវការរបស់មនុស្ស។ គំរូដែលល្អបំផុតដែលបានស្គាល់ដូចជា គេហៅថា "កត្តាទាំង១០" ឬ "តំបន់អឺរ៉ុបចីរភាព" សំណើរបស់វិទ្យាស្ថានអាកាសធាតុ Wuppertal នៅក្នុងប្រទេសអាល្លឺម៉ង់បានលើកទឹកចិត្តការងាររបស់អង្គការសង្គមស៊ីវិលមួយចំនួន និងអ្នកសិក្សាមួយចំនួន។ បញ្ហាទាំងនេះត្រូវបាននាំយកមកជាថ្មីម្តងទៀត នៅក្នុងការជជែកដេញដោលនាពេលបច្ចុប្បន្ន អំពីសម័យកាលក្រោយនិស្សរណានិយម នៅក្នុងប្រទេស Andean នេះ។

ងាកទៅលិទ្ធិឆ្វេងនិយម និងផ្ទុយ

ចាប់តាំងពីឆ្នាំ១៩៩៩មក ការធ្វើសមាធិ នយោបាយពីការធ្វើកំណែទម្រង់ទីផ្សារនេះ លិទ្ធិសេរីនិយមបានកើតឡើងនៅក្នុងប្រទេសអាមេរិកឡាទីន។ នេះជាការបញ្ចេញមតិនយោបាយរបស់រដ្ឋាភិបាលដែលគេបានចូលកាន់អំណាចដែលកំណត់ខ្លួនថាខាងឆ្វេង ឬការរីកចម្រើន។ ម្យ៉ាងវិញទៀត, ការផ្លាស់ប្តូរនេះ បណ្តាលមកពីដំណើរការនានា រួមទាំងការរិះគន់យ៉ាងសាហាវ និង ប្រតិកម្មប្រឆាំងទៅនឹងយុទ្ធសាស្ត្រលិទ្ធិសេរីនិយម និងជាការពង្រីកចេញ ពីកិច្ចពិភាក្សាលើការអភិវឌ្ឍ។

ដូច្នេះរលកនៃការធ្វើកំណែទម្រង់លិទ្ធិសេរីនិយមនេះ ត្រូវបានផ្អាក និងបទប្បញ្ញត្តិ និងការត្រួតពិនិត្យជាច្រើនត្រូវបានគេណែនាំ។ ដំណើរការ ផ្សេងគ្នាក្នុងការពង្រឹងរដ្ឋនេះ ត្រូវបានផ្តួចផ្តើមរួមទាំងការវិលត្រឡប់ទៅកាន់សហគ្រាសគ្រប់គ្រងដោយរដ្ឋមួយ និងផ្តល់ថាមពលដល់ផែនការជាច្រើនទៀតដើម្បីប្រយុទ្ធប្រឆាំងធំទូលាយ នឹងភាពក្រីក្រត្រូវបានអនុវត្ត។ ក្នុងបរិបទនៃការជជែកពិភាក្សាគ្នា លើការអភិវឌ្ឍនេះ បានផ្លាស់ប្តូរយ៉ាងខ្លាំង។

ក្រុមមួយនៃរដ្ឋាភិបាលរីកចម្រើននេះ គឺសម្បូរបែបណាស់ ទោះជាយ៉ាងណា និងជាកម្រិតនៃការសង្កត់ធ្ងន់ផ្សេងគ្នា ដូច្នេះអាចត្រូវបានរកឃើញនៅក្នុងវិធានការ ដែលពួកគេបាន

ណែនាំ, ចាប់ពីការត្រួតពិនិត្យយ៉ាងតឹងរឹង នៃការផ្លាស់ប្តូររូបិយវត្ថុ និងការជួញដូរទំនិញត្រូវបាន
អនុវត្តនៅក្នុងប្រទេស វេណេហ្ស៊ុយអេឡា, កាន់តែច្រើនមានឡើង គោលនយោបាយសេដ្ឋកិច្ច
ធម្មតាឆ្ពោះទៅរកនៅប្រទេសប្រេស៊ីល ឬអ៊ុយរុយហ្គាយ។

នៅក្នុងប្រទេសបូលីវី ប្រទេសអេក្វាដ័រ និងប្រទេស វេណេហ្ស៊ុយអេឡា, ការរិះគន់មូលធននិយម
កាន់តែខ្លាំងឡើង និងជាសំណើរសម្រាប់ការកសាង "សង្គមនិយមសតវត្សរ៍ទី២១" បានលេច
ឡើង។ នេះជាទ្រឹស្តី គេស្គាល់ថាជាបំផុត នៃសង្គមនិយមសតវត្សរ៍ទី២១ អាចនឹងរួមបញ្ចូល A.
Borón (២០០៨), H. Dieterich (១៩៩៦) និង J.C. Monedero (២០០៨)។ នៅក្នុងវិធីផ្ទាល់ខ្លួន
របស់ពួកគេ បានកំណត់ការរិះគន់យ៉ាងខ្លាំង ជាទូទៅគឺមូលធននិយមលម្អិត និងជាពិសេសគឺលិច្ចិ
សេរីនិយមថ្មី។ គោលបំណងទាំងអស់ នៅក្នុងការគ្រប់គ្រង ឬការដាក់កម្រិតតួនាទីមូលធននិង
ផ្តល់តួនាទីសំខាន់លើរដ្ឋនេះ។ ប៉ុន្តែលើសពីការរិះគន់ទាំងនេះ, វិធីសាស្ត្ររបស់ពួកគេ បានទទួល
រងពីដែនកំណត់ផ្សេងគ្នា, ដូចជាការពិភាក្សាយ៉ាងសំខាន់មួយនៃបញ្ហា រួមមានបរិស្ថានឬ អន្តរ
វប្បធម៌និយម និងការដាក់បញ្ចូលធនជាតិដើមភាគតិចនេះគឺវាអវត្តមាន។ នៅប្រទេសផ្សេងទៀត
ដោយផ្ទុយស្ថានភាពនេះគឺខុសគ្នា។ នៅក្នុងប្រទេសអាហ្សង់ទីន, ឧទាហរណ៍, ប្រភេទនៃ
ប្រជាប្រិយភាពជាតិ "ការអភិវឌ្ឍដែលត្រូវបានធ្វើឱ្យមានជាប្រហាក់ប្រហែលឡើង។ វាធ្វើការអំពាវនាវ
ឱ្យមានកំណើន និងការនាំចេញបាន បើទោះបីជាវាមានតួនាទីយ៉ាងសំខាន់សម្រាប់រដ្ឋដែលត្រូវ
បានគេយល់ ដើម្បីឱ្យមាននៅក្នុងការបម្រើរបស់ប្រជាជន។ ក្នុងករណីនៃប្រទេសប្រេស៊ីល៖ (ការ
អភិវឌ្ឍថ្មី) គឺជាមធ្យម កាន់តែច្រើន នៅតែស្នើសុំឱ្យមានតួនាទីកាន់តែធំសម្រាប់រដ្ឋ ប៉ុន្តែបាន
បញ្ជាក់ថា រឿងនេះមិនត្រូវរាំងស្ទះដល់ដំណើរការនៃទីផ្សារ វាបដិសេធលិច្ចិសេរីនិយមប៉ុន្តែបាន
កំណត់ដោយខ្លួនវាដាច់ពីគ្នាពីអ្វីដែលខ្លួនហៅថា "ប្រជានិយមឆ្វេងចាស់កំរិត" ហើយទីបំផុត
ដោយស្មោះត្រង់ទាំងអស់ វាបានប្រកាសខ្លួនវាទៅជាសេរី(Bresser Pereira, ២០០៧)។

វិធីសាស្ត្រ ទ្រឹស្តីទាំងនេះ គឺសម្បូរបែបណាស់នៅក្នុងប្រទេសទាំងពីរនោះ ប៉ុន្តែនៅក្នុង
បរិបទនៃការវិភាគរបស់យើងទីនេះ ជាអ្វីដែលគួរតែត្រូវបាន គូសបន្ទាត់ពីក្រោមនោះគឺថាពួកគេ
មិនបានចោទសួរអំពីសនិទានភាពនៃការអភិវឌ្ឍដែលជាកំណើន តួនាទីនៃការនាំចេញ ឬការវិនិ
យោគឬការធ្វើអន្តរាគមន៍ ដើម្បីធ្វើឱ្យការប្រើប្រាស់នៃធម្មជាតិ។ ដូចគ្នានេះដែរ មានសំណួរសង្គម
-ដូចជាការដោះស្រាយជាមួយភាពក្រីក្រ- វាមិនមានវិធីសាស្ត្រអន្តរវប្បធម៌។ ជាទូទៅ អ្វីដែលត្រូវ
បានពិភាក្សាដោយស្មោះ ជាមធ្យោបាយដើម្បីនាំមកនូវ ការរីកចម្រើនដែលចង់បាន តួនាទីរបស់
រដ្ឋនៅក្នុងនេះ (ដោយបទប្បញ្ញត្តិ ឬដោយការចូលរួមដោយផ្ទាល់តាមរយៈសហគ្រាសរដ្ឋជា
ឧទាហរណ៍) និងរបៀប ដើម្បីចែកប្រាក់ចំណូលអតិរេកនេះ។ យុទ្ធសាស្ត្រនេះ បានចុះចូលទៅក្នុង
មុខងារ និងប្រភេទមួយចំនួននៃរដ្ឋនិយម ទោះបីជាទស្សនាទានម្តងទៀត ក្នុងន័យវិជ្ជមានការ
ទំនាក់ទំនងជាមួយសហគមន៍ អាជីវកម្មខុសគ្នា (ការគាំទ្រ វិភាគជាលក្ខណៈនៅក្នុងប្រទេសប្រេស៊ីល

ប៉ុន្តែនៅក្នុងប្រទេសអាហ្សង់ទីន គាំទ្រដោយមានលក្ខខណ្ឌ) ។

នៅពេលដែលវាមកដល់ការអនុវត្តជាក់ស្តែង នៃរដ្ឋាភិបាលវិកចច្រើន និងគម្រោងរបស់ ពួកគេនៃសកម្មភាព ស្ថានភាពនេះបានក្លាយទៅជា នៅតែមានភាពស្មុគស្មាញ។ មួយចំនួនត្រូវ បានជាប់គាំង ក្នុងការគោលគំនិតម៉ាក្រូសេដ្ឋកិច្ច (រដ្ឋបាល Lula da Silva និង Tabaré Vazquez ជាឧទាហរណ៍) និងអ្នកផ្សេងទៀត កំពុងព្យាយាមអន្តរាគម ដែលមានទំហំធំ ដូចនៅក្នុងករណីនៃ ប្រទេសអេណហ្សូអេឡា។ ប៉ុន្តែពួកគេទាំងអស់ បានការពារកំណើនសេដ្ឋកិច្ច មានន័យដូចនឹងការ អភិវឌ្ឍ និងការជឿថាវានឹងត្រូវបានសម្រេចដោយការបង្កើនការនាំចេញ និងបង្កើនអតិបរិមា ការវិ និយោគ។ ទាំងនេះ គឺជាការច្បាស់ណាស់ដែលជាសមាសភាគសំខាន់នៃ "ទៅកថា" នៃការ អភិវឌ្ឍ បានបន្តចក្ខុវិស័យមាន Celso Furtado។ គំនិតដូចគ្នា នៃការអភិវឌ្ឍ ដែលត្រូវបានគេ ចរាចរនៅក្នុងទសវត្សរ៍១៩៦០ និង១៩៧០ បង្ហាញខ្លួនក្នុងការបន្តធ្វើជាមានថ្មី។

ការពន្យល់ របស់រដ្ឋាភិបាលវិកចច្រើននេះ មានការគាំទ្រយ៉ាងខ្លាំង សម្រាប់ឧស្សាហ កម្មនិស្សារណកម្ម រួមទាំងការរុករករ៉ែ ឬប្រេង និងឧស្ម័ន។ ការទាំងនេះ គឺជាមធ្យោបាយដើម្បី សម្រេចបាននូវការនាំចេញមួយនេះដែលដឹកនាំដោយ «កំណើន»។ លិទ្ធិនិស្សារណា វិកចច្រើន (Gudynas, ២០០៩b), ដែលមិនខុសគ្នាខ្លាំង ពីយុទ្ធសាស្ត្ររដ្ឋាភិបាលអភិរក្សមុន -ដែលមានមូល ដ្ឋានលើការសហប្រតិបត្តិការអន្តរជាតិ និងនៅក្រោមបង្គាប់របស់រដ្ឋ- ប៉ុន្តែទោះជាយ៉ាងណា ការធ្វើ ឱ្យសមរម្យនៃធម្មជាតិ នៅលើមាត្រដ្ឋានធំមួយ សេដ្ឋកិច្ចបរិព័ន្ធកូមិ និងការចូលរួមទីផ្សារសកល។ រដ្ឋាភិបាលវិកចច្រើនទទួលបានពានរង្វាន់ រដ្ឋមានតួនាទីយ៉ាងសំខាន់ក្នុងវិស័យទាំងនោះ តាមរយៈ សហគ្រាសជាតិ ឬតាមរយៈពន្ធខ្ពស់ និងសួយសារអាករ; ហើយពួកគេបានធ្វើបទបង្ហាញពីការ ប្រមូលផ្តុំនៃប្រាក់ចំណូលនេះ ជាមធ្យោបាយដែលសំខាន់ក្នុងការផ្តល់ហិរញ្ញប្បទានគម្រោងផែន ការសុខុមាលភាព និងការកាត់បន្ថយភាពក្រីក្រក្នុងសង្គមរបស់ពួកគេ។ ដូច្នេះភាពវិកចច្រើនលិទ្ធិ និស្សារណាប្រភេទថ្មី នៃតំណដែលជំរុញនិងធ្វើឲ្យស្របច្បាប់ឧស្សាហកម្មប្រេងរុករករ៉ែ ឬគម្រោង ដែលជាការចាំបាច់ ដើម្បីទ្រទ្រង់ផលប្រយោជន៍សុខុមាលភាព ឬការទូទាត់សាច់ប្រាក់ដល់វិស័យ ក្រីក្របំផុតនៅក្នុងសង្គម។

លិទ្ធិនិស្សារណាខ្លាំង ដូច្នេះដែលរដ្ឋបាល Correa ជាឧទាហរណ៍, កំពុងសម្លឹងមើល ការចាប់ផ្តើមរុករករ៉ែធំ នៅប្រទេសអេក្វាឌ័រ ខណៈពេលដែលនៅអ៊ុយរូហ្គាយដែលជាប្រទេសមួយ មានលក្ខណៈបែបប្រពៃណី ដែលមានមូលដ្ឋានលើវិស័យកសិកម្ម និងការធ្វើកសិកម្មបសុសត្វ ប្រធានាធិបតី Mujica បានអះអាងសម្រាប់ការចាប់ផ្តើម របស់ជាតិនៃវិវឌ្ឍន៍កសិកម្ម ដែលជា គោលដៅចម្បងរបស់លោក។

ពិសេស ទោះជាយ៉ាងណា រដ្ឋាភិបាលទាំងអស់បដិសេធ អំពីផលប៉ះពាល់សង្គម និង បរិស្ថាននៃនិស្សារណា។ ចាប់តាំងពីគ្មានការឆ្លើយតប មានប្រសិទ្ធភាព ការតវ៉ានេះដោយសារតែ

ផលប៉ះពាល់សង្គម និងបរិស្ថានត្រូវបានបង្កើនយុទ្ធនាការ។ ឧទាហរណ៍ថ្មីមួយ គឺការធ្វើការតវ៉ា ប្រឆាំងរបស់ជនជាតិដើមភាគតិច អំពីការកសាងផ្លូវមួយតាមរយៈ ការពាក់កណ្តាលនៃដែនដី របស់ជនជាតិដើមភាគតិច Isoboro សន្តិសុខ និងឧទ្យានជាតិ (TIPNIS) នៅក្នុងប្រទេសបូលីវី នោះ។ នេះត្រូវបានច្រានចោលដោយរដ្ឋាភិបាល Evo Morales ដែលបានអះអាងថាការរុករករ៉ែ និងឧស្សាហកម្មប្រេងត្រូវតែគិតអំពីសារៈសំខាន់និងអត្ថប្រយោជន៍សុខុមាលភាពសង្គម។

នៅក្រោមលិទ្ធិនិស្សរណា ពិភាក្សាអំពីការអភិវឌ្ឍ ដែលត្រូវបានគេរៀបចំយ៉ាងលម្អិត។ ខណៈពេលដែលនៅក្នុងអតីតកាល ដែលមានសេដ្ឋកិច្ចបរិពន្ធកូមិនេះ ត្រូវបានផ្សារភ្ជាប់ជាមួយ នឹងការពឹងផ្អែកលើការធ្វើពាណិជ្ជកម្ម និងការឆ្លងដែន ឥឡូវនេះពួកគេកំពុងតែធ្វើការ ការពារដូច ជាការនាំចេញ រឿងរ៉ាវជោគជ័យ ខណៈពេលដែលក្នុងឆ្នាំមុន មានការអំពាវនាវឱ្យបោះបង់ចោល និស្សរណនិយម និងលើកកម្ពស់ឧស្សាហូបនីយកម្មជាតិ នាពេលបច្ចុប្បន្ននេះ មានកំណត់ត្រា ខ្ពស់បំផុតនៅក្នុងការនាំចេញវត្ថុធាតុដើមយ៉ាងល្បីល្បាញ។ ក្រុមហ៊ុនឆ្លងដែន នៅក្រោមបង្គាប់ និងសកលភាពនីយកម្ម នៅក្នុងវិស័យពាណិជ្ជកម្ម និងធ្វើការជាមួយគ្នា ការអភិបាលកិច្ច ពិភព លោកទាំងមូល បានបញ្ឈប់ដោយសារតែការរិះគន់ ហើយឥឡូវត្រូវបានទទួលយក។ ទោះបីជា និស្សរណនិយម ងាកនៅឆ្ងាយពីយុត្តិធម៌សង្គម ដោយសារតែផលប៉ះពាល់ផ្នែកសង្គម និង បរិស្ថានដ៏ធ្ងន់ធ្ងរ រដ្ឋាភិបាលខាងឆ្វេងនិយម កំពុងព្យាយាមចាត់វិធានការ ចែកចាយទ្រព្យសម្បត្តិ ជាពិសេសទទួលបានអត្ថប្រយោជន៍ពីការបង់ប្រាក់។ ប៉ុន្តែ ការសំខាន់បំផុត គឺយុត្តិធម៌សង្គម វាជា ការប្រើប្រាស់យ៉ាងប៉ិនប្រសប់ ហើយមើលទៅដូចជាសេចក្តីសេចក្តីសន្តោករុណា និងសប្បុរសធម៌យ៉ាង ខ្លាំង។

ផលប៉ះពាល់បរិស្ថានត្រូវបានបង្រួម ឬបដិសេធ និងការប៉ុនប៉ងត្រូវបានធ្វើឡើងដើម្បី បន្ថយការតវ៉ារបស់ប្រជាពលរដ្ឋ។ យើងបានឮ ម្តងហើយ ម្តងទៀត ទៅកាន់តំបន់ដែលសម្បូរ ដោយទ្រព្យសម្បត្តិយ៉ាងមហាសាលនេះ -ដោយគ្មានដែនកំណត់បរិស្ថាន- ថាមិនត្រូវ ខ្វះខាត នោះទេ តែបាននាំយកទៅជាអត្ថប្រយោជន៍នៃការល្អិតល្អន់ និងមានប្រសិទ្ធភាព។

ការនេះ នាំឱ្យមានជាស្ថានភាពចង់ដឹង ចង់ឃើញ, ដែលការអភិវឌ្ឍ ភាពរីកចំរើន "ជំនួស" គឺការមិនសង្ស័យនៃការផ្លាស់ប្តូរ ឆ្ងាយពីការកាត់បន្ថយទីផ្សារសេរីមួយទេ ប៉ុន្តែគឺជាការ ធម្មតាវាទាក់ទងទៅនឹងការទទួលបានទិព្វលនៃគំនិតការអភិវឌ្ឍជាច្រើន។ ដើម្បីវិសាលភាពមួយ ចំនួនជាមួយនឹងការអំពាវនាវរបស់ខ្លួន ក្នុងការអភិវឌ្ឍជាតិ វាគឺស្រដៀងគ្នាទៅនឹងផែនការរបស់ ប្រពៃណីនៃឆ្នាំ១៩៦០នេះ បើទោះបីជាគ្មានការសង្កត់ធ្ងន់ទៅលើវិស័យឧស្សាហកម្មជាតិ និង ជំនួសការនាំចូលបាន។ វិធានការដើម្បីប្រយុទ្ធប្រឆាំងនឹងភាពក្រីក្រដែលមានថាមពលបន្ថែម ទៀត ប៉ុន្តែប្រព័ន្ធនេះ គឺបើកចំហដល់ការនាំចូលទំនិញប្រើប្រាស់ និងនីតិវិធីសាមញ្ញសម្រាប់ការ កេងប្រវ័ញ្ច និងការធ្វើពាណិជ្ជកម្មលើធនធានធម្មជាតិត្រូវបានគេរក្សា។ ទាំងនេះ និងកត្តាផ្សេង ទៀតមានន័យថា វាគឺមិនអាចធ្វើទៅបានយូរទៀតទេ សំណួរថាតើគោលដៅនៃការវិនិយោគឬក៏

ទិសដៅនាំចេញ ហើយរឿងតែមួយគត់ គឺយើងអាចពិភាក្សាគ្នា គឺជារបៀបដែលប្រាក់ចំណូល លើសរបស់រដ្ឋនេះ គឺត្រូវបានចំណាយយ៉ាងដូចម្តេច? ប្រធានាធិបតីអ៊ុយរូហ្គាយ, Jose Mujica បានសំដែងនូវការទាំងនេះយ៉ាងច្បាស់ថា: "យើងត្រូវការវិនិយោគពីបរទេស" វាគួរតែមានរឿង ចម្រូងចម្រាស់នេះដោយសារតែការមិនអាចខ្វះមូលធន ពីបរទេសក្រោយមកយើងនឹងទទួលបាន ផលប្រយោជន៍ពីការវិនិយោគទុន ការបង់ពន្ធ និងប្រាក់ចំណេញ យើងអាចពិភាក្សាគ្នា ថាតើយើង អាចចំណាយវាឲ្យបានល្អវិមិនល្អ ជាការពិតគឺយើងអាចនិយាយពីរឿងនេះបាន។

នេះគឺជានាបទនៃការអភិវឌ្ឍ ដែលទទួលយកលក្ខខណ្ឌ នៃមូលធននិយមនាពេល បច្ចុប្បន្ននេះ, ដែលរដ្ឋមានការកាត់បន្ថយ ឬការទូទាត់សង សម្រាប់ការមូលចំនូននៃលក្ខណៈអវិជ្ជ មានរបស់វា។ នេះគឺជា "មូលធននិយមក្តីមេត្តាករុណា" ដែលមានគោលបំណងដោះស្រាយភាព ក្រីក្រ និងវិសមភាពទាំងអស់ខាងលើតាមរយៈការកែលម្អ និងសំណង(Gudynas, ២០១០a)។

ស្ថានភាពនេះ ត្រូវបានចាប់ផ្តើម បង្ហាញ ការបង្ក្រាប ដែលជាផលប៉ះពាល់សង្គម និង បរិស្ថាននៃយុទ្ធសាស្ត្រទាំងនេះ បានប្រមូលជាគំនរ និងប្រសិទ្ធភាពនៃការផ្តល់សំណង ផ្នែកសេដ្ឋ កិច្ចនេះ គឺស្តូចស្ទើងបំផុត។ សារៈសំខាន់នៃការពិភាក្សាទ្វេដងនេះ គឺអំពីសារប្រយោជន៍នៃការ អភិវឌ្ឍ និងការយកចិត្តទុកដាក់ថ្មីនេះ ដើម្បីឲ្យមានឯករាជ្យថែមទៀត ហើយនឹងការរិះគន់អំពី ទស្សននៃការរីកចម្រើនរបស់រដ្ឋាភិបាល។

ការពិភាក្សាដេញដោលមិនចេះដាច់ស្រេច ការសន្ទនាជាបណ្តោះអាសន្ន និងជម្រើសរួម

ឧទាហរណ៍ដែលបានផ្តល់នៅទីនេះ បានបង្ហាញថា ការជជែកដេញដោលពីការអភិវឌ្ឍ ការរិះគន់ និងការជម្រើសជំនួស វាមានប្រវត្តិជាយូរមកហើយ ជនជាតិអាមេរិកឡាទីន ជាញឹក ញាប់ត្រូវបានចូលរួមយ៉ាងជិតស្និទ្ធ នៅក្នុងការងាររបស់ពួកគេ។ ការជជែកដេញដោលនេះអាច ត្រូវបានបែងចែកជាពីរក្រុមៈ នៅលើមួយចំហៀង, ការពិភាក្សាផ្ទៃក្នុង ទៅលើវិន័យដែលផ្តោតលើ ការអភិវឌ្ឍ និងមួយក្រុមផ្សេងទៀត ការរិះគន់ពីខាងក្រៅ។ អតីតកាលនេះរួមមាន, ឧទាហរណ៍, ការជជែកដេញដោលគ្នា រវាងអ្នកភាពខុត្តងខ្ពស់បែបថ្មី និងនិយមលទ្ធិម៉ាក្ស, ឬរវាងអ្នកដែលបាន ការពារទីផ្សារនេះ ហើយអស់អ្នកដែលបានអំពាវនាវ ឱ្យមានការចូលរួមរបស់រដ្ឋ ដើម្បីផ្តល់ បណ្តាញ អភិវឌ្ឍន៍។ ការរិះគន់ធ្ងន់ធ្ងរជាច្រើនបំផុតនោះទោះបីជាបានមកពីខាងក្រៅ- ពីវិធានឬក៏ អ្នកប្រព្រឹត្តិដែលមិនមែនជាអ្នកអភិវឌ្ឍសេដ្ឋកិច្ច, ដូចជានៅក្នុងករណីនៃការព្រមានលើ "ដែន កំណត់" សង្គម និងបរិស្ថាននៃការអភិវឌ្ឍ។

ក្នុងករណីណាក៏ដោយ កិច្ចពិភាក្សាទាំងនេះ ហាក់ដូចជានៅទ្រឹង មិនដំណើរការ។ ការ

អភិវឌ្ឍសេដ្ឋកិច្ច មិនមានទំនោរច្រើនខ្លាំងទេ តាមវិធានរបស់អ្នកដទៃ។ ផ្ទុយពីនេះ អ្នកសង្គមវិទូ និងការសិក្សាអំពីមនុស្ស បរិស្ថាន។ល។ ចំណាប់អារម្មណ៍របស់ពួកគេ ក្នុងអភិវឌ្ឍន៍ និងបានកើន ឡើងទ្វេដង ហើយត្រូវបានចូលរួមដោយអង្គការសង្គមស៊ីវិលផ្សេងគ្នា។ កិច្ចពិភាក្សាបានរីកសាយ ភាយសម្រាប់ពេលដែលបានឈានដល់កម្រិតកំពូល ភាពតានតឹង ប៉ុន្តែបន្ទាប់មកបានធ្លាក់ចុះឆ្នាំ ក្រោយៗ មកក៏បានងើបឡើងសាជាថ្មី។

ក្នុងពេលដំណាលគ្នានេះ ការសន្យានៃការអភិវឌ្ឍជាទូទៅ មិនបានឆ្លើយតបនោះទេ គំរោងរបស់រដ្ឋកិច្ចបាល កម្រនិងទទួលបានផ្លែផ្កា និងផែនការនៃស្ថាប័ន ដូចជាធនាគារពិភពលោក ឬ IDB នេះមិនទទួលបានជោគជ័យ វាជារឿងធម្មតាសម្រាប់ពួកគេទាំងអស់គ្នានោះជាមួយនឹង បទពិសោធន៍បរាជ័យ និងការធ្វើឱ្យមានផលប៉ះពាល់ដល់បរិស្ថាន និងសង្គម។ ករណីរាប់រយ ការ សិក្សា និង ការបរិហារពីបញ្ហានេះបានកើនឡើង វាបង្ហាញយ៉ាងច្បាស់ហើយថា នៅក្នុងប៉ុន្មាន ទសវត្សរ៍នេះគឺជា "ការអភិវឌ្ឍខុស" (ក្នុងករណីដែលបានពណ៌នារៀបរាប់ ដោយ Tortosa, ២០១១)។

រហូតមកដល់ពេលនេះ ការអភិវឌ្ឍនៅតែជាក្តីសុបិន្តដ៏យូរអង្វែង ប៉ុន្តែក៏មានការតវ៉ាផង ដែរ គំនិតមួយថា ត្រូវបានដាក់ពង្រាយ បន្ទាប់មកមានសំនួរកើតឡើង និង ការរិះគន់ការសម្រប ខ្លួនរបស់វារៀបចំសាជាថ្មីដែលត្រូវបានបង្ហាញប្រសើរជាងពេលមុនហើយជាថ្មីម្តងទៀតបានជួប វិបត្តិក្នុងរយៈពេលខ្លីក្រោយមក។

ការស្លាប់នៃការអភិវឌ្ឍនេះ ត្រូវបានប្រកាសម្តងហើយម្តងទៀតចាប់តាំងពីឆ្នាំ១៩៨០។ នៅក្នុងវចនានុក្រមអភិវឌ្ឍន៍ ដ៏មានឥទ្ធិពលរបស់ Wolfgang Sachs (ឆ្នាំ១៩៩២) បានប្រកាសថា អាយុនៃការអភិវឌ្ឍនេះ ត្រូវបានចូលមកដល់ទីបញ្ចប់មួយ ហើយវាជាពេលវេលា ដើម្បីធ្វើលិខិត បញ្ជាក់ពីការស្លាប់របស់ខ្លួន; លោក Gustavo Esteva (១៩៩២) ទៅឲ្យបានឆ្ងាយទៀត ដោយ បានអំពាវនាវឱ្យគំនិតទាំងមូល ត្រូវបានបោះបង់ចោល។ ពេញមួយទសវត្សឆ្នាំ១៩៩០ វាហាក់ដូច ជាថានេះជាចំណុចដែលកើតឡើង មិនមែនគ្រាន់តែដោយសារតែមានការរិះគន់មកពីខាងឆ្វេង, តែដោយសារជំហរប្រឆាំងនឹងសេរីនិយមបែបថ្មី យ៉ាងខ្លាំង ត្រូវបានគេធ្វើឱ្យមានបញ្ហាទាំងមូលនៃ អភិវឌ្ឍ ហាក់ដូចជាមិនប្រក្រតី។

ទោះជាយ៉ាងណា គំនិតនៃការអភិវឌ្ឍមានការតវ៉ាខ្លាំងណាស់ ចំពេលវិស័យទូទៅ របស់ សង្គមស៊ីវិលខាងក្រៅកំពុងរិះគន់វា រីឯអ្នកផ្សេងទៀត តម្រូវឲ្យមានការការអភិវឌ្ឍ ឬការអំពាវនាវ ឱ្យមានការអភិវឌ្ឍកាន់តែច្រើននាក់។ រាល់ទស្សនៈអភិវឌ្ឍនិយមថ្មីនីមួយៗ ជាមួយនឹងលិទ្ធិនិ ស្សារណាថ្មីបំផុត បម្រើដើម្បីរក្សាក្តីសុបិន្តមួយនៅមានជីវិត។

មនោគមវិជ្ជានៃការរីកចម្រើន

ការស្ទង់ប្រាំគួរឱ្យកត់សម្គាល់ពីគំនិតនៃការអភិវឌ្ឍនេះ ត្រូវបានគេបកប្រែនៅក្នុងវិធីផ្សេង ដោយអ្នកខ្លះបានប្រៀបធៀបវាទៅជាជំនឿមិនត្រឹមត្រូវមួយ ឬសាសនាមួយ (Rist, ២០០៦)។ នៅក្នុងការសាកល្បងនេះ ផ្ទុយទៅវិញ, ខ្ញុំបានអះអាងថាយ៉ាងហោចណាស់ នៅលើមូលដ្ឋាននៃ ភស្តុតាងនៅក្នុងប្រទេសអាមេរិកឡាទីននេះ វាជាការសមរម្យបន្ថែមទៀត ដើម្បីយោងទៅគំនិតនៃ មនោគមវិជ្ជានេះ។ តាមការពិត គំនិតអភិវឌ្ឍនាពេលបច្ចុប្បន្ន អាចត្រូវបានគេមើលឃើញថាជា ការបង្ហាញបច្ចុប្បន្ននៃមនោគមវិជ្ជានៃការរីកចម្រើន។

គំនិតនៃមនោគមវិជ្ជានេះ ត្រូវបានយល់នៅទីនេះ ក្នុងន័យទំនាក់ទំនងដូចជាការផ្តល់នូវ មូលដ្ឋានមួយសម្រាប់ការរៀបចំការជំនឿ អត្តនោម័ត និងតម្លៃរបស់បុគ្គល ហើយដូច្នេះការផលិត និងការផលិតឡើងវិញ ឲ្យបានជាក់លាក់នូវសណ្តាប់ធ្នាប់សង្គម មួយចំនួននៅក្នុងទំហំជាច្រើន របស់ខ្លួនពីបុគ្គលទៅដល់វិទ្យាស្ថាន (Eagleton, ឆ្នាំ១៩៩១)។ មូលដ្ឋានមនោគមវិជ្ជានេះ ពន្យល់ អំពីឯកសារភ្ជាប់ មិនសមហេតុផល និងអារម្មណ៍ចំពោះគំនិតនៃការអភិវឌ្ឍនេះ ដោយមានការ ព្រមាន ឬផ្ទុយមិនអើពើជានិច្ច ឬច្រានចោលឥតឈប់ឈរ។

គំនិតនៃការរីកចម្រើននេះ បានមានវត្តមានជាច្រើនសតវត្ស និងអាចត្រូវបានរកឃើញ នៅពីក្រោយឧទហរណ៍ស្ទើរតែទាំងអស់ ដែលបានបង្ហាញខាងលើ (Nisbet, ១៩៨១; Burn, ១៩៩០)។ គឺឃើញជាក់ស្តែង នៅក្នុងប្រទេសអាមេរិកឡាទីននេះ ជាពិសេសនៅ ក្នុងវិស័យ បរិស្ថាន។ ការរៀនសូត្រចម្រុះ នៃគំនិត ពីទ្រឹស្តីភាពអាស្រ័យ និងការនិយមលទ្ធិម៉ាក្ស ទសវត្សរ៍ ឆ្នាំ១៩៦០ និងលិខិតសេរីនិយមថ្មី ទសវត្សរ៍ឆ្នាំ១៩៨០ បានឱ្យរីកចម្រើននាពេលបច្ចុប្បន្ននេះបាន បដិសេធពីស្ថេរភាពដែនកំណត់អេកូឡូស៊ីនៃកំណើនអចិន្ត្រៃយ៍ ដែលបានបង្រួមអប្បបរមា ផល ប៉ះពាល់បរិស្ថាន ឬការជឿថាពួកគេអាចត្រូវបានផ្តល់សំណង សម្រាប់ផ្នែកសេដ្ឋកិច្ចហើយមើល អាណត្តិរបស់ខ្លួនដើម្បីជាការជំរុញឱ្យមានការរីកចម្រើន។

នៅពេលវាត្រូវបានគេទទួលស្គាល់ថាការអភិវឌ្ឍ មានមូលដ្ឋានមនោគមវិជ្ជាវាច្បាស់ ណាស់ថាការបង្កើតជម្រើសដ៏នូស ត្រូវតែបង្កើតឱ្យមានការពិភាក្សា។ ឧបករណ៍សាមញ្ញដូចជា ការវិភាគសេដ្ឋកិច្ច អាចដំណើរការបានតែនៅលើផ្ទៃប៉ុណ្ណោះ ហើយបានឃើញវាយ៉ាងលំបាកដ៏ធំ មហិមាមួយ ក្នុងការហ្វឹកហាត់ចូលទៅក្នុងវណ្ណៈមនោគមវិជ្ជា។ ដូច្នេះវាចាំបាច់ក្នុងការដាក់ចេញ នូវប្រភេទការវិះគន់មួយផ្សេងទៀត។

ការវិះគន់ ក្រោយពីការអភិវឌ្ឍ

ការគិតអំពីសារៈសំខាន់នៃការអភិវឌ្ឍ -រួមទាំងមូលដ្ឋានមនោគមវិជ្ជារបស់ខ្លួន - ការ ធ្វើឱ្យប្រាកដនិយមឡើងបានឃើញនៅចុងបញ្ចប់នៃឆ្នាំ១៩៨០ នៅក្នុងដំណោះស្រាយនេះ គេ

ស្គាល់ថា "បន្ទាប់ពីការអភិវឌ្ឍ" អ្នកប្រាជ្ញអាមេរិកឡាទីនជាច្រើន បានដើរតួនាទីយ៉ាងសំខាន់ធ្វើឱ្យចេញរូបរាងឡើងនៅក្នុងដំណោះស្រាយនេះ ប៉ុន្តែក្នុងចំណោមការងារសំខាន់បំផុតគឺ លោក Gustavo Esteva ពីប្រទេសមិកស៊ិក (ឆ្នាំ១៩៩២) និងកីឡាករ Arturo Escobar ពីប្រទេសកូឡុំប៊ី (១៩៩២, ២០០៥)។

គេបានយល់ថាការអភិវឌ្ឍបានរីករាលដាលរហូតដល់ វាបានក្លាយទៅជាវិធីមួយនៃការគិតនិងអារម្មណ៍មួយ។ ដំណោះស្រាយរបស់ខ្លួន គឺជាក្រោយលិទ្ធិរចនាសម្ព័ន្ធនិយមនៅក្នុងន័យ Foucauldian; នៅក្នុងពាក្យផ្សេងទៀត វានៅមានភាពចម្ងល់ក្នុងសេចក្តីបញ្ជាក់មួយដែលរួមបញ្ចូលទាំងគំនិតនិងគោលគំនិតដែលបានរៀបចំនោះ ប៉ុន្តែវាជាវិធីសាស្ត្រស្ថាប័ននិងការអនុវត្តផងដែរ។ ដូច្នេះការអភិវឌ្ឍមិនបានផ្តល់នូវគំនិតសម្រាប់កំណែក្រោយនៃការអភិវឌ្ឍជំនួស, បុព្វបទ " ក្រោយ" ត្រូវបានប្រើនៅក្នុងវិធីដែលខាងក្រោមក្រោយលិទ្ធិរចនាសម្ព័ន្ធនិយមបារាំង (ជាពិសេស Foucault)^{១០}។ វាមិនមានការពាក់ព័ន្ធណាមួយទៅនឹងវិធីសាស្ត្រសេដ្ឋកិច្ចរបស់ Raul Prebisch ប៉ុណ្ណោះទេ គឺថែមទាំងលិទ្ធិរចនាសម្ព័ន្ធនិយមថ្មី របស់អាមេរិកឡាទីនទៀតផង។

ការរិះគន់ ដែលនិយមការកែទម្រង់ទាំងស្រុងយ៉ាងខ្លាំងនេះ គឺដើម្បីពិនិត្យមើលមូលដ្ឋានគ្រឹះទស្សនវិស័យនៃការអភិវឌ្ឍ ប៉ុន្តែវា គឺមិនត្រូវមានកាតព្វកិច្ច ដើម្បីស្នើឱ្យមាន «ការអភិវឌ្ឍផ្សេងទៀត»។ ផ្ទុយទៅវិញ វាអាចធ្វើឱ្យមានសំណួរកើតមានឡើង សម្រាប់អ្នកសិក្សាដទៃផ្សេងទៀតដែលមិនអាចគិតទៅរួច ដូច្នេះហើយមានតែការបើកទ្វារ ប្រភេទថ្មី នៃជម្រើសជំនួសនេះទេ។ ដំណោះស្រាយនេះ ត្រូវបានធ្វើឱ្យមានភាពទូលំទូលាយមួយ នៃសំណួរដែល នឹងត្រូវបានយកមកធ្វើការពិភាក្សា ដូចជាគោលដៅអភិវឌ្ឍ កម្មវិធីជំនួយ ការធ្វើផែនការ ការអភិវឌ្ឍរចនាសម្ព័ន្ធស្ថាប័ន ដែលគាំទ្រដល់វា (ពិនាយកដ្ឋានសាកលវិទ្យាល័យទៅជាកម្មវិធីជំនួយអភិវឌ្ឍន៍របស់ធនាគារពិភពលោក) តួនាទីរបស់អ្នកជំនាញ និងអ្នកឯកទេសការជជែកវែកញែក និងទម្រង់នៃសលាកបំព្រងចំណេះដឹងថាមានសុពលភាពនិងគោលបំណងហើយនិងយន្តការដែលត្រូវបានប្រើដើម្បីដកចេញប្រព័ន្ធចំណេះដឹងផ្សេងទៀត និងភាពឆាប់រហ័ស(Rahnema, ១៩៩៧)។

នេះមានន័យថា វាគឺជាការចាំបាច់ក្នុងការបែងចែករវាង "ជម្រើសជំនួសការអភិវឌ្ឍ" និង "ការអភិវឌ្ឍជម្រើសជំនួស"។ កាលពីអតីត វាទាក់ទងទៅនឹងជម្រើសផ្សេងគ្នា សម្រាប់ការកែតម្រូវ, ការជួសជុល ឬកែប្រែសម្រួលការអភិវឌ្ឍនៃសម័យបច្ចុប្បន្នវាជាទស្សនវិស័យរបស់ខ្លួនដូចជាការលូតលាស់អចិន្ត្រៃយ៍ -ឬការរំលោភទុកអ្វីមួយសម្រាប់ធម្មជាតិ- ត្រូវបានទទួលយក និងការពិភាក្សាបានផ្ដោតទៅលើមធ្យោបាយដែលល្អបំផុតដើម្បីទទួលយកដំណើរការទៅមុខ។ ជាមួយ "ជំនួសឱ្យការអភិវឌ្ឍ" ផ្ទុយទៅវិញគោលដៅគឺដើម្បីបង្កើតក្របខ័ណ្ឌគំនិត ដែលមិនត្រូវបានផ្អែកលើគ្រឹះមនោធម៌វិជ្ជាទាំងនោះ។ ការបញ្ជាក់នេះ គឺដើម្បីពិនិត្យមើលរបៀបរៀបរយសង្គមសេដ្ឋកិច្ចនិងនយោបាយខុសគ្នា ទៅនឹងអ្វីដែលយើងបានអំពាវនាវឱ្យមានការអភិវឌ្ឍ។

នៅពេលដែលមិនបានស្ថាបនាក្រោយការអភិវឌ្ឍត្រូវបានយកមកនូវតួ វាមានភាពតាន

តឹងកើតឡើងយ៉ាងខ្លាំងក្លា ជាមួយនឹងគំនិតដែលជាធម្មតា ត្រូវបានគេផ្តល់ជូននៅសុពលភាព ឬ ជាផ្នែកមួយនៃ "សុភវិនិច្ឆ័យ" នៃការអភិវឌ្ឍ។ នេះមានន័យថាវានឹងមានភាពធន់ទៅនឹងការទទួល យកការសាកសួរក្រោយការអភិវឌ្ឍដ៏ស៊ីជម្រៅទាំងអស់ ហើយដូច្នេះ នៅក្នុងករណីមួយចំនួនវា នឹងត្រូវបានប្រើប្រាស់ភាពខុសគ្នាបន្តិចបន្តួច (ដូចជាការធ្វើឱ្យការប្រើប្រាស់បុព្វបទ "ក្រោយ" ដើម្បីសំដៅទៅ កំណែនាពេលអនាគតនៃការអភិវឌ្ឍ)។

វាជាបញ្ហាតូចតាច ថាក្រោយការអភិវឌ្ឍដែលធ្វើឱ្យវាអាចធ្វើទៅបាន ដើម្បីរិះគន់ពី គោលការណ៍គ្រឹះដែលបានរកឃើញ មិនមែនមានតែនៅក្នុងប្រពៃណីសេរី និងអភិរក្សប៉ុណ្ណោះទេ គឺថែមទាំងនៅក្នុងសង្គមនិយម (ម៉ាក្សនិយមជាពិសេស) មួយផងដែរ។ នេះគឺជាទិដ្ឋភាពសំខាន់ នៅក្នុងបរិបទអាមេរិកឡាទីន នាពេលបច្ចុប្បន្ន ជាពិសេសដោយសារតែបច្ចុប្បន្ន យើងមានការរីក ចម្រើនជាច្រើនដែលរដ្ឋាភិបាលមានការគាំទ្រដោយវិស័យទូទៅនៃសង្គម ដែលកំពុងបន្តក្នុងការ ផលិតមនោគមវិជ្ជានៃការរីកចម្រើននោះទេ។ ប្រពៃណីសង្គមនិយមបុរាណយល់ស្របជាមួយការរិះ គន់មួយចំនួនក្រោយការអភិវឌ្ឍនៃមូលធននិយម ប៉ុន្តែខុសពីនេះ នៅក្នុងតំបន់ផ្សេងទៀតចាប់ តាំងពីវានៅតែបន្តជឿថានៅក្នុងអ្វីដែលដូចជាបន្ទាត់នៃប្រវត្តិសាស្ត្រ ឬស្រស់ត្រកាលនៃធម្មជាតិ។ វាគឺជាការពិតដែលថា ការកែប្រែមួយចំនួនត្រូវបានធ្វើឡើងនៅក្នុងវិស័យនេះ ប៉ុន្តែពួកគេមួយ ចំនួនផ្លាស់ប្តូរយ៉ាងច្រើនដូចជាការកំណត់ (ដូចនៅក្នុងករណីលិទ្ធិបរិស្ថានសង្គមមួយចំនួន) ដែល វាគឺជាការចាំបាច់ដើម្បីសួរថាតើ លទ្ធផលនេះអាចបន្តត្រូវបានគេហៅថាសង្គមនិយម។

វាមានភាពស្រដៀងគ្នា រវាងក្រោយការអភិវឌ្ឍ និងអ្នកសិក្សាដែលគេស្គាល់ថាជា "ភាព គ្មានរីកចម្រើន" នៅក្នុងករណីទាំងនោះ ដែលជាកន្លែងក្រោយមកទៀត ត្រូវបានបង្ហាញជាពាក្យ ស្លោកនយោបាយដើម្បីបរិហារ ការអភិវឌ្ឍ (Latouche, ២០០៩)។ ប៉ុន្តែផលប៉ះពាល់នៃភាពគ្មាន រីកចម្រើនត្រូវបានជជែកដេញដោលនៅអាមេរិកឡាទីន។

ក្រោយការអភិវឌ្ឍ ទោះជាយ៉ាងណាក្តី ក៏មិនមានភាពស្រដៀងគ្នាយ៉ាងខ្លាំង ជាមួយ នឹងការរិះគន់ដែលបានដាក់ចេញដោយជនជាតិដើមភាគតិចមួយចំនួន ចាប់តាំងពីការដោះសារ របស់ពួកគេ មិនត្រូវបានបង្កប់នៅក្នុងមនោគមវិជ្ជានៃការរីកចម្រើននោះទេ។ ទម្រង់នៃចំណេះដឹង ទាំងនេះបានលេចឡើង ជាប្រភពល្អបំផុត ដូចជាសម្រាប់ការកសាងជម្រើសជំនួស ទៅនឹង ការអភិវឌ្ឍ។

សូមអរគុណដល់ការជជែកពិភាក្សាប្រភេទនេះ វាត្រូវបានបញ្ជាក់យ៉ាងច្បាស់ថា ជម្រើសជំនួសការអភិវឌ្ឍ ដែលត្រូវបានព្យាយាមចេញ គឺមិនគ្រប់គ្រាន់ដើម្បីដោះស្រាយបញ្ហា សង្គម និងបរិស្ថាននាពេលបច្ចុប្បន្ននេះ ថាតើនៅក្នុងកម្រិតតំបន់ ឬទូទាំងពិភពលោក។ ការ ព្យាយាមក្នុងការស្វែងរកឧបករណ៍ដំណោះស្រាយ ហើយធ្វើការកែប្រែនៅក្នុងមនោគមវិជ្ជានៃការ រីកចម្រើននេះ ត្រូវបានគេចាត់ទុកថាជាមិនគ្រប់គ្រាន់នោះទេ ព្រោះពួកគេមិនបានដោះស្រាយ បញ្ហាជាមូលដ្ឋាន និងជាផ្នែកគ្រាន់តែជាវិធានការកែប្រែរយៈពេលខ្លីនៃបរិស្ថានទៅលើការ

សង្ស័យ។ ដូច្នេះក្នុងបរិបទអាមេរិចឡាទីន ជម្រើសជំនួសត្រូវតែចាំបាច់ត្រូវបាន "ជម្រើសជំនួស ដើម្បីការអភិវឌ្ឍ"។

ចម្ងល់នៃការអភិវឌ្ឍ និងការរិះគន់បែបទំនើបកម្ម

ដោយបានសម្គាល់ក្រោយការអភិវឌ្ឍអាចធ្វើបានមួយជំហានបន្ថែមទៀត។ ការពិត ក្នុងការរិះគន់នៃការអភិវឌ្ឍបង្កប់អត្ថន័យស្វែងយល់អំពីមនោគមវិជ្ជានៃការអភិវឌ្ឍ ហើយវាបាន ប្រែទៅជាធ្វើឱ្យវាជាកាតព្វកិច្ចក្នុងការដោះស្រាយគម្រោងនៃសម័យទំនើបនេះ។ ចេញពីគំនិតនៃ ការរីកចម្រើននេះបានផុសឡើងហើយវាបានប្រែទៅជាទ្រង់ទ្រាយនៃការអភិវឌ្ឍ។ ហេតុនេះហើយ បានជាការចាំបាច់ជាមុនសម្រាប់ការរុករាននៃជម្រើសជំនួសណាមួយដើម្បីដោះស្រាយគម្រោងនៃ សម័យទំនើបនេះ។

នៅទីនេះ យើងបានអនុម័តជានិយមន័យទូលំទូលាយនៃស្ថានភាព "សម័យទំនើប", ដែលចាប់ផ្តើមពីការយល់ដឹងថាមានគំរូជាចាំបាច់ធ្វើជាសកល (ដូច្នេះបានបែងចែកទៅជាវប្បធម៌ ទំនើប និង មិនទំនើប) , ហើយត្រូវបានបង្ហាញដោយវប្បធម៌អឺរ៉ុប។ ការសិក្សាមួយដែលប្រកាន់ ខ្ជាប់ប្រព័ន្ធចំណេះដឹង Cartesian (ដោយហេតុនេះ អ្វីដែលជាការពិត/មិនពិតអាចត្រូវបានកំណត់ និងទំរង់នៃចំណេះដឹងដទៃទៀត ត្រូវបានដកចេញ) វាជាជំហរក្រមសីលធម៌ដែលបានកម្រិតគុណ តម្លៃដល់វិស័យរបស់មនុស្ស ការបញ្ជាក់លើទម្រង់ផ្សេងគ្នា ដែលមានប្រយោជន៍ចាត់ទុកប្រវត្តិ សាស្ត្រដូចជាដំណើរការ ត្រង់ទៅមុខបណ្តោះអាសន្ន -ការរីកចម្រើនបានពីលក្ខខណ្ឌអតីតកាល នៃការដើរចម្ងាយក្រោយដើម្បីឆ្ពោះទៅរកអនាគតល្អប្រសើរ- ហើយ និងបញ្ជាក់ចេញពីទ្វេភាពដែល ញែកសង្គមចេញពីធម្មជាតិ។។

ធាតុដែលបង្កើតបានជាឆ្លឹងខ្នងនៃសម័យទំនើបនេះ គឺមានវត្តមាននៅក្នុងគំនិត យោបល់ទាំងអស់នៃការអភិវឌ្ឍ រួមមានការបញ្ជាក់ដែលត្រូវបានគេពន្យល់ និងកសាងនៅក្នុង ប្រទេសអាមេរិកឡាទីនផងដែរ។ ការគិតថាលក្ខណៈវិជ្ជមាននិយម និងទស្សនវិជ្ជារបស់លោក Herbert Spencer ឬ Auguste Comte, ក្នុងចំណោមដទៃផ្សេងទៀតគឺ ពុករលួយចាប់តាំងពីថ្នាក់ លើរហូតដល់ក្រោម និងផ្តាច់ការ Iberian branch (Burns, ១៩៩០)។ ភាពច្របូកច្របល់ទាំងនេះ បង្កឱ្យមានវិនាសកម្មប៉ះពាល់យ៉ាងខ្លាំង នៅក្នុងអាមេរិកឡាទីន ជាពិសេសនៅក្នុងសតវត្សទី១៩ ដែលជាគំនិតនៃការរីកចម្រើន និងការពង្រឹងវប្បធម៌ចំណូលអឺរ៉ុប ដែលជាគំរូតំណែលអាណា និគមដែលជម្រុញឱ្យយកជាប្រសព្វខ្លួនក្នុងការដកយកធនធាននៅលើផ្ទៃដីដ៏ធំធេងធនធានរបស់ ពួកគេរួមគ្នាជាមួយនឹងការគ្របដណ្តប់ទៅលើជនជាតិដើមភាគតិច។នៅពេលនោះ ការរីកចម្រើន នៃការងារគឺដើម្បី "អរិយធម៌" ទាំងពីរ "សាហាវ" និងវាលរហោស្ថាន។ គំនិតទាំងនេះត្រូវបានធ្វើ ដដែលៗសូម្បីតែនាពេលបច្ចុប្បន្ននេះនៅពេលដែលប្រមុខរដ្ឋាភិបាលភាពខុសគ្នាដូចជា Rafael

Correa និង Alan Garcia បានរៀបរាប់អំពីភាពដូចគ្នារបស់មនុស្សដែលកើតឡើងក្នុងស្រុក ដូចជា "ថយក្រោយ" និង "ឧបសគ្គដល់ការអភិវឌ្ឍ" ។

សម័យទំនើបនេះ ត្រូវបានបង្កើតឡើងទាំងនៅក្នុងទ្វីបអឺរ៉ុប និងនៅអាមេរិកនិងត្រូវបានគេណែនាំនៅក្នុងទ្វីបរបស់យើង ស្ថិតនៅក្រោមលក្ខខណ្ឌនៃអាណានិគមនិយមនេះ។ បញ្ហានេះ ត្រូវបានពិនិត្យដោយទ្រឹស្តីនៃអាណានិគមនៃអំណាច និងអាណានិគមនៃចំណេះដឹងដែលបានរៀបរាប់អំពីគំនិតយោបល់មួយចំនួនត្រូវបានដាក់អំពីអ្វីដែលបង្កើតសង្គមប្រវត្តិសាស្ត្រចំនេះដឹង និងរឿងរ៉ាវការអភិវឌ្ឍ។ នេះគឺជាដំណើរការចាក់គ្រឹះនៅក្នុងទំនាក់ទំនងអំណាចដែលតាមរយៈវិធីនៃការយល់ដឹងពីពិភពលោកត្រូវបានផ្សព្វផ្សាយ និងរចនាសម្ព័ន្ធមួយ។ ទាំងនេះ ត្រូវបានការពារមិនមែនគ្រាន់តែល្អគ្មានគូប្រៀបទេ ប៉ុន្តែជាមនុស្សតែមួយគត់ដែលមានសុពលភាពខណៈពេលដែលអ្នកផ្សេងទៀតត្រូវបានគេដកចេញ^{១២}។ នៅក្នុងដំណើរការនេះ ជាគំនិតនៃការរីកចម្រើនបានរួមបញ្ចូលគ្នាទាំងស្រុងពីធម្មជាតិដោយមានការគិតសេដ្ឋកិច្ចធម្មតាដែលបន្ទាប់មកត្រូវបានកំណត់ទស្សនវិស័យអាមេរិកឡាទីនទាំងអស់។

ដូច្នេះ ដើម្បីសាកសួរអភិវឌ្ឍន៍ឬមនោគមវិជ្ជានៃការរីកចម្រើនបង្កប់ន័យវិះគន់ទំនើបកម្មខ្លួនវាផ្ទាល់ (Escobar, ២០០៥)។ ជម្រើសជំនួសដល់ការអភិវឌ្ឍ នៅក្នុងប្រែទៅជាវេនរបស់ពួកគេត្រូវតែមានជម្រើសទៅភាគខាងលិចសម័យទំនើប។ វិធីមួយឆ្ពោះទៅមុខ នៅតាមណ្ឌោយផ្លូវយ៉ាងវែងនេះ គឺដើម្បីយកនាំសាលាក្រោមបង្អាប់ ឬការគិតពីប្រពៃណីភាគខាងលិចនេះដោយខ្លួនឯង។ នៅក្នុងបរិបទបែបអាមេរិកឡាទីន វាគឺជាការចាំបាច់ដើម្បីនិយាយអំពីភាពទាំងពីរនោះ៖ ការសំខាន់នៃបរិស្ថានអន្តរវិទ្យា និងសារៈសំខាន់នៃស្ត្រីនិយម។ នេះជាលើកទីមួយបានទទួលស្គាល់នូវតម្លៃជាពិសេសនៅក្នុងធម្មជាតិដោយខ្លួនវាផ្ទាល់ ដូច្នេះការបំបែកជាមួយនឹងជំហរសម័យទំនើបនេះដែលបានចាត់ទុកធម្មជាតិគ្រាន់តែសំណុំនៃវត្ថុ នៅក្នុងការបម្រើរបស់មនុស្ស។ ក្នុងចំណោមអ្នកគាំទ្រសំខាន់របស់ខ្លួនគឺជាការងាររបស់ទស្សនវិទូនំរវែស Arne Næss (១៩៨៥) ផងដែរ។ ទីពីរសំដៅទៅលើឥរិយាបថស្ត្រីនិយមដែលការពារក្រមសីលធម៌ជំនួស ដូចក្នុងករណីប្រុងប្រយ័ត្ននៃសេដ្ឋកិច្ច។ ជាចុងក្រោយការរួមចំណែករបស់ជនជាតិដើមភាគតិចគឺមានសារៈសំខាន់។

ឧទាហរណ៍ដែលបានបង្ហាញខាងលើនេះ ត្រូវគ្នាទៅនឹងចក្ខុវិស័យសាកល ដែលមានភាពផ្សេងគ្នានៃទស្សនៈពិភពលោក ដែលចាត់ទុកអឺរ៉ុបជាចំណុចកណ្តាល និងជាកន្លែងដែលគំនិតដូចជាមានការរីកចម្រើនឬការអភិវឌ្ឍមិនអាចកើតមានទេ។ ភាពសម្បូរបែបនៃទម្រង់ផ្សេងទៀតទាំងចំណេះដឹងវាមានទំហំធំធេង ហើយវាមិនអាចធ្វើទៅបានដើម្បីពិនិត្យឡើងវិញពួកគេទាំងអស់នៅទីនេះ ប៉ុន្តែវាគឺជាការចាំបាច់ដើម្បីចំណាំទុកពួកគេនៅក្នុងចិត្ត។

ការចាត់ថ្នាក់បណ្តោះអាសន្ន

ដោយបានបញ្ចប់ការធ្វើដំណើរដែលចាប់ផ្តើមពីការដកដេញដោលនាពេលបច្ចុប្បន្ន អំពីការអភិវឌ្ឍបន្ទាប់មកបានផ្លាស់ប្តូរនៅលើមនោគមវិជ្ជានៃការរីកចម្រើនដើម្បីបោះទៅរកភាពទំនើបកម្ម។ ឥឡូវនេះ វាគឺអាចធ្វើបានមកដល់ចំណាត់ថ្នាក់ដែលបានស្នើឡើងនៃកិច្ចពិភាក្សាអាមេរិកឡាទីនមួយនេះ។ លក្ខណៈវិនិច្ឆ័យសម្រាប់ការបែងចែកឱ្យពួកគេ គឺ បែបអញ្ញបដិបន្ត និងធ្វើឡើងផ្អែកលើការអនុវត្តទស្សនៈវិស័យសំខាន់មួយ នៃក្រោយការអភិវឌ្ឍ (និងយកដាក់ទៅលើអ្នកដទៃដូចជាការថយក្រោយ និង ការមិនធ្វើធ្វើអាណានិគមសម្រាប់គោលបំណងនៃការពិនិត្យនេះ)។

ដោយយោងទៅតាមលក្ខណៈវិនិច្ឆ័យនេះ នៅលើផ្នែកម្ខាងយើងបានរកឃើញជម្រើសដែលទទួលយកបរិវេណមូលដ្ឋាននៃការអភិវឌ្ឍ ជាការបង្ហាញនៃការរីកចម្រើននេះ បើទោះបីជាទាំងអស់នេះរួមមានគំនិតខុសគ្នាយ៉ាងខ្លាំង អំពីរបៀបដែលការរីកចម្រើនដែលគួរត្រូវបានសម្រេចបាន។ ទាំងនេះ នឹងជា "ជម្រើសផ្សេងៗចំពោះការអភិវឌ្ឍ"។ ម៉្យាងទៀតវា គឺជាសំណើដែលបានព្យាយាមបំបែក ដោយមានគំនិតទទួលយកបាន ជាទូទៅនៃការអភិវឌ្ឍដែលជាក់លាក់ ការរីកចម្រើនហើយដូច្នេះបានអះអាងសម្រាប់ "ជម្រើសផ្សេងៗដើម្បីការអភិវឌ្ឍ"។ តារាងទី 1 សង្ខេបអំពីការចាត់ថ្នាក់នេះ។

តារាងទី1: ចំណាត់ថ្នាក់បណ្តោះអាសន្ននៃជម្រើសជំនួសការអភិវឌ្ឍ និងការអភិវឌ្ឍជម្រើសផ្សេងទៀត

សេចក្តីយោងនេះ ធ្វើឡើងជាឧទាហរណ៍មួយយ៉ាងមានសារសំខាន់ សម្រាប់អ្នកសិក្សា

ក)ជម្រើសជំនួសនៅក្នុងមនោគមវិជ្ជានៃការរីកចម្រើននិងទំនើបកម្ម	
ជម្រើសជំនួសឧបករណ៍បែបបុរាណ	•ជួសជុលផលប៉ះពាល់អវិជ្ជមាន(កំណែទម្រង់សង្គមប្រជាធិបតេយ្យ ឧទាហរណ៍នេះ "វិធីបីយ៉ាង") ការអភិវឌ្ឍដ៏មានប្រជាប្រិយភាព សម្រាប់ប្រទេស ការនិយមការអភិវឌ្ឍថ្មីមួយនិងការរីកចម្រើន លិទ្ធិនិស្សារណានិយមថ្មី
ជម្រើសជំនួសដែលផ្តោតលើរចនាសម្ព័ន្ធសេដ្ឋកិច្ចនិងដំណើរការនិងតួនាទីរបស់មូលធន	•ជម្រើសជំនួសសង្គមនិយមរចនាសម្ព័ន្ធដំបូងវិធីសាស្ត្រនិយមលទ្ធិម៉ាក្ស និងលទ្ធិម៉ាក្សថ្មី ព្រឹស្តីភាពអាស្រ័យរចនាសម្ព័ន្ធថ្មី និងអ្នកគាំទ្រនានា ទៅលើសង្គមនិយមនៃសតវត្សទី ២១

ជម្រើសជំនួសដែលផ្ដោតលើវិសាលភាព ក្នុងសង្គម	• ដែនកំណត់នៃសង្គមដើម្បីការរីកចម្រើន ការមិនស្រុះស្រួលគ្នាក្នុងការអភិវឌ្ឍសេដ្ឋកិច្ចផ្ដោតសំខាន់លើការងារនិងភាពក្រីក្រ • ការអភិវឌ្ឍដែលផ្ដើមចេញពីខាងក្នុងការអភិវឌ្ឍធនធានមនុស្សនិងកម្រិតនៃការអភិវឌ្ឍមនុស្ស • សេដ្ឋកិច្ចរៀបរៀង (ក្នុងស្រុកក្រៅការខ្ចាតតូច និងជនជាតិដើមភាគតិច) សេរីពហុវប្បធម៌
ជម្រើសជំនួសដែលមានប្រតិកម្មទៅនឹងផល ប៉ះពាល់បរិស្ថាន	• ការអភិវឌ្ឍបរិស្ថាននិរន្តរភាពខ្សោយនិងមួយចំនួននៃនិរន្តរភាពខ្លាំង

ខ)ជម្រើសជំនួសដែលទទួលបានហួសពីការរីកចម្រើននិងភាពទំនើប	
• ភាពហឺហា • និរន្តរភាពយ៉ាងខ្លាំង, វិធីសាស្ត្រអន្តរកម្មបរិស្ថានវិទ្យាដ៏ខ្លាំង • ពាក្យរិះគន់នៃស្ត្រីការថែទាំនៃសេដ្ឋកិច្ច • ភាពមិនមែនជាសង្គមនិយមនៃការលួចលាស់របស់សេដ្ឋកិច្ច(ផ្នែក) • វប្បធម៌និយម ពហុនិយម, ទំនាក់ទំនងប្រាណវិទ្យា, ទម្រង់ការពង្រីកនៃភាពជាពលរដ្ឋ • "Buen Vivir" (សំណើមួយចំនួន)	

រៀបចំដោយអ្នកនិពន្ធ

ទម្រង់ដំណើរដំបូងនៃ “ជម្រើសជំនួសការអភិវឌ្ឍ” ឆ្លុះបញ្ចាំងពីការជជែកដេញដោលអំពីការទទួលយកកន្លែងនៃអ្នកសិក្សាបែបសហសម័យ, ជាពិសេសលទ្ធិសេរីនិយម, អភិរក្សនិយម និងសង្គមនិយម។ ជម្រើសជំនួសនៅក្នុងករណីនេះ ផ្ដោតលើនូវដូចជា តួនាទីរបស់រដ្ឋក្នុងការអភិវឌ្ឍវិធីដើម្បីធ្វើអន្តរាគមន៍ (ឬមិនមាន) នៅក្នុងទីផ្សារគំនិតស្តីពីយុត្តិធម៌វិធីដើម្បីដោះស្រាយវិធីដោះស្រាយភាពក្រីក្រ។ នេះមិនមែនជាការជជែកដេញដោលតិចតួចទេ, ប៉ុន្តែជាសេចក្តីប្រាថ្នាដើម្បីគូសបញ្ជាក់នៅទីនេះ គ្រប់យ៉ាងគឺក្នុងវិធីតែមួយ ឬក៏ការផ្តល់ជូនដ៏ទៃទៀតនៃការអភិវឌ្ឍ គឺវាមានសារសំខាន់ក្នុងដំណើរការទម្រង់ជាជួរសម្រេចបាននៃការរីកចម្រើនមធ្យោបាយនៃការកើនឡើង។ នៅក្នុងពាក្យផ្សេង ពួកវាទាំងអស់បានស្ថិតក្នុងគម្រោងនៃសម័យទំនើប។

ផ្នែកទីពីរ ឆ្លើយតបទៅនឹង “ជម្រើសជំនួសសម្រាប់ការអភិវឌ្ឍ”។ រួមបញ្ចូលទាំងអស់នៅទីនេះ គឺក្នុងការប៉ុនប៉ងជាលើកដំបូងមួយចំនួន គឺស្របតាមបន្ទាត់សារសំខាន់បំផុតមួយនោះគឺការគិតរបស់លោក Ivan Illich ពីមុនសិក្សាក្នុងឆ្នាំ១៩៧០, គួរយ៉ាងក្នុងការលើកសំណើរ “ហឺហារ”^{១៣} ។ បន្ទាប់មកនៅនោះ មានជំហរជ្រុលវិទ្យាដែលមិនទទួលយកបំណងប្រាថ្នានៃការរីកចម្រើនជាអចិន្ត្រៃយ៍ តាមរយៈសេដ្ឋកិច្ចបែបទំនើប និងការពារគុណតម្លៃខាងក្នុងបែបធម្មជាតិ។ ទាំងអស់នោះដែលគេហៅថា មហិមានិរន្តរភាពដ៏ធំសម្បើម^{១៤}, ជីវមជ្ឈមណ្ឌលនិយម^{១៥} និងបរិស្ថានវិទ្យា

យ៉ាងស៊ីជម្រៅ នៅក្នុងអត្ថន័យគ្រោងទុកដោយ Ncess (១៨៨៩)^{១៦}។ សមាសភាពទាំងនេះ គឺត្រូវបានធ្វើ ទឡើងករណីដោយចលនាសង្គមមួយចំនួន និងត្រូវបានរួមបញ្ចូលនៅក្នុងរដ្ឋធម្មនុញ្ញថ្មី, ឧទាហរណ៍, ក្រោមការឆ្ពោះទៅមុខនៃធម្មជាតិដ៏ត្រឹមត្រូវ។

ការរួមចំណែកដ៏មានសារៈសំខាន់ផ្សេងទៀត គឺបានមកពីលទ្ធិស្ត្រីនិយមដែលក្នុងចំណោមផ្សេងៗដ៏ទៃទៀត សំណួរត្រូវបានសួរថា តើតួនាទីក្នុងការដឹកនាំនៅតែជាបុរសហើយបានព្រមានថា យុទ្ធសាស្ត្រនៃការអភិវឌ្ឍគឺជាការធ្វើបន្ថែម និងរួមបញ្ចូលគ្នាទាំងឋានន្តរស័ក្ត្រ និងភាពខុសគ្នា (Saunders, ២០០២)។ សំណើរមួយចំនួន សម្រាប់សេដ្ឋកិច្ច មិនមែនសំភារៈនិយម (កាត់បន្ថយកម្រិតនៃការប្រើប្រាស់សំភារៈ និងថាមពល) ហើយបានធ្លាក់ចូលទៅក្នុងប្រភេទនេះពេលដែលពួកគេបន្តតាមដោយផ្លាស់ប្តូរទម្រង់នៃការប្រើប្រាស់ ហើយនិងការរស់នៅផងដែរ។ នេះ រួមមានកញ្ចប់នៃសំណើផ្សេងៗទៀត ហើយនិងចូលរួមមួយចំនួនដែលបានធ្វើឡើងដើម្បីបង្ការការផ្លាស់ប្តូរ ចលនាយុត្តិធម៌បរិស្ថាន។ល។ (Sachs និង Santarius, ២០០៧)។

ចំណាំថា មុខងារទាំងអស់នេះ ធ្វើឲ្យពួកគេនៅឆ្ងាយពីគម្រោងទំនើបទៅនឹងកម្រិតផ្សេងគ្នា (ការធ្វើឲ្យនៅជាកណ្តាចនៃការមិនសំភារនិយមនិងការមិនកើនឡើង ការធ្វើឲ្យច្បាស់លាស់ នៃជីវមណ្ឌល)។ នៅក្នុងករណីជាច្រើន ពួកគេនៅតែមានទិដ្ឋភាពជាធម្មតា ដូចជាទំនាស់ផ្សេងទៀតនៃចរិយាមាយាទ មិនមែនជាឧទាហរណ៍សម្រាប់អ្នកកាន់ឧបករណ៍ និងគិតតែពីប្រយោជន៍។

ជាចុងបញ្ចប់ ការចាប់ផ្តើមនៃការវិវឌ្ឍន៍យកតួនាទី និងចក្ខុវិស័យពិភពលោក និងជនជាតិភាគតិច។ ការមិនអាចទៅរួចទេពីការវិវឌ្ឍចេញពីហុវប្បធម៌ពីបុរាណ នៃចាប់តាំងពីមិនមានអាណានិគមព្រមានដែលបានរៀបរាប់ខាងលើ ត្រូវដោះហើយដូច្នេះវប្បធម៌ចម្រុះត្រូវបានគេហៅ។

ដំណោះស្រាយផ្សេងគ្នាទាំងនេះ បណ្តាលឲ្យមានការទទួលស្គាល់ថាប្រភេទកម្មល្បឿនបំផុតគឺប្រភេទជាប្រាណវិទ្យា វិធីនេះត្រូវបានយល់ដឹងនៅលើពិភពលោកដែលបានបែងចែកសង្គមយ៉ាងច្បាស់ពីធម្មជាតិនិងដែលពឹងពាក់នឹងអាស្រ័យទៅនឹងអ្វីមួយទៀតទៅតាមលំដាប់លំដោយដែលបានអនុញ្ញាតឲ្យមានការបញ្ឆោតនិងបំផ្លាញ។ដូច្នេះហើយការសិក្សានាពេលថ្មីៗនេះបានអះអាងថា វាមានសារៈសំខាន់ណាស់ក្នុងការចាកចេញឲ្យឆ្ងាយពីការគិតបែបប្រាណវិទ្យា អឺរ៉ុបនិយមដើម្បីឲ្យមានលទ្ធិភាពអាចកសាងជម្រើសជំនួសផ្សេងៗទៀត។ នៅពេលក្លាយៗនេះការចាប់អារម្មណ៍នៅទីនេះគឺមានការកើនឡើង ដែលយើងបានស្គាល់ថាជា “ទំនាក់ទំនងនៃប្រាណវិទ្យា” ជាកន្លែងដែលលក្ខណៈទ្វេរទិស ទំនើបកម្មដែលមិនអាចកើតមានបាន ហើយជាវត្ថុធាតុបុរាណដែលគេហៅថា ជាធម្មជាតិដូចជាទីភ្នាក់ងារ ការសំដែង ពីស្ថានភាពនយោបាយ និងសីលធម៌ត្រូវបានគេពិនិត្យពីថ្មីៗ។ ធាតុនៃសង្គម បានប្រែក្លាយជាទីកន្លែងនៅក្នុងវិស័យអ្វីមួយជាប្រព័ន្ធចំណេះដឹង របស់ពួកបច្ច័យប្រទេសហៅថាពាក្យបរិស្ថាន (Blaser ហើយនិង de la Cadena, ២០០៩)។ ប្រភេទនៃទំនាក់ទំនងប្រាណវិទ្យានេះ ត្រូវបានរកឃើញក្នុងចំណោមជនជាតិភាគតិច

ជាច្រើននៅអាមេរិចឡាទីន ហើយពន្យល់នូវហេតុផលមិនអាចទៅរួច ក្នុងការដើរតាមនៅគំនិត ជាប្រាណវិទ្យាដើម្បីរកចម្រើនផ្ដោតទៅលើការដណ្ដើមធម្មជាតិ។

កត្តាទាំងអស់នេះ និងផ្សេងៗទៀត បានរៀបចំហើយ និងសម្របសម្រួលនៅក្រោម ឈ្មោះនៃ “ Buen Vivir ” (ជាពាក្យមួយរបស់អេស្បាញដែលសំដៅទៅលើជីវិតដ៏ល្អមួយដែលផ្ដោត ទៅលើសង្គម និងវិសាលភាពចក្ខុវិស័យនៃបរិស្ថានវិទ្យា) ដូចជាជម្រើសផ្សេងៗ ដែលគំនិតនៃការ អភិវឌ្ឍជំនួស។ វាគឺជាការរៀនសូត្រមួយ ដ៏មានសារសំខាន់ដែលគុណសម្បត្តិ ក្នុងការបោះបង់ ចោលត្រូវបានប្រើប្រាស់ក្នុងពាក្យអភិវឌ្ឍ និងផ្តល់ជូនសក្តានុពលដ៏មហិមា ទៅអនាគត(Acosta, ២០០៨; Gudynas, ២០១១b)។វាបានចាកឆ្ងាយពីគំនិតអភិវឌ្ឍទាន់សម័យដូចជា ការរីកចម្រើន សេដ្ឋកិច្ចជាប្រចាំ ការរីកចម្រើនតាមខ្សែបណ្តោយហើយនិងការពិចារណាអំពីសារសំខាន់របស់ មនុស្សជាតិការផ្ដោតទៅលើសុខុមាលភាពរបស់ប្រជាពលរដ្ឋក្នុងស្ថានភាពទូលំទូលាយ រួមបញ្ចូល ទាំងអារម្មណ៍ និងជំនឿផងដែរ។ ការបំបែកចេញពីការពិចារណាអំពីសារសំខាន់របស់មនុស្សជាតិ វាអាចធ្វើឲ្យមានលទ្ធភាពការទទួលយកនូវគុណតម្លៃខាងក្នុង សម្រាប់បរិស្ថាន រៀបចំឆ្ងាយពី សង្គមធម្មជាតិ និងការរៀបចំសហគមន៍ឡើងវិញនៃផ្លូវចិត្ត និងនយោបាយ។

“Buen Vivir” គឺជាការបញ្ចេញមតិដ៏មានកិត្តិយសធំធេង ជាមួយនិងទម្រង់បែប ប្រពៃណីនៃចំណេះដឹង, ជាពិសេសនៅពេលដែល Andean កើតឡើងសារជាថ្មី។ ចំនុចដែលល្អ បំផុតត្រូវបានគេស្គាល់របស់ខ្លួននៃសេចក្តីយោងគឺជា sumak kawsay នៃ Ecuadorian Kichwa និង suma qamaña នៃ Bolivia លោក Aymara។ ប៉ុន្តែវាមិនត្រូវបានកំណត់ចំពោះការទាំងនេះ , និង ទស្សនៈអំពីពិភពលោកដែលស្រដៀងគ្នា ត្រូវបានរកឃើញនៅក្នុងចំណោមជនជាតិដើម ភាគតិចផ្សេងទៀត ខណៈពេលដែលមួយចំនួនត្រូវបានកំណត់ចំពោះនាសម្ព័ន្ធ តែពេលនេះ។ វាគួរ មានការរួមចំណែកដែលបានធ្វើដោយទំនៀមទំលាប់ប្រពៃណីសំខាន់ និងអ្នកមិនប្រតិបត្តិតាមនៅ លើរឹមទំព័រនៃសម័យទំនើប ដូចជាបរិស្ថាន ជីវមណ្ឌល និងស្ត្រីនិយម។

រឿងនេះគឺថា Buen Vivir អាចត្រូវបានបកប្រែម្តងទៀត ថាជា “វេទិកា” នយោបាយ ដែលត្រូវបានមកដល់នៅពីប្រពៃណីផ្សេងគ្នានិងភាពសម្បូរបែបនៃមុខតំណែង ជាក់លាក់មួយ; ដែលជាកន្លែងមានការរិះគន់យ៉ាងខ្លាំង នៃការអភិវឌ្ឍ គឺជាមនោគមវិជ្ជា ត្រូវបានចែករំលែក និង ជម្រើសជំនួសរបស់វាត្រូវបានពិនិត្យពិចារណា។ ដូច្នេះ Buen Vivir គឺជាសំណុំនៃការប៉ាន់បង់ដើម្បី កសាងសង្គម និងសេដ្ឋកិច្ចផ្សេងទៀតដែលគិតពីលំដាប់ព្រំដែនដែលត្រូវបានដាក់ ដោយ សម័យទំនើប។

ការប៉ាន់ប្រមាណជាបណ្តោះអាសន្ន

ការប៉ាន់ប្រមាណជាបណ្តោះអាសន្ន នៃកិច្ចពិភាក្សាអំពីការអភិវឌ្ឍ គឺមានភាពវិជ្ជមាន យ៉ាងខ្លាំង។ សំណួរនៃការអភិវឌ្ឍនេះ គឺជាថ្មីម្តងទៀត នៅកណ្តាលនៃការពិភាក្សាជាច្រើន វាត្រូវ

បានកើតឡើងសាជាថ្មី ក្នុងសាកលវិទ្យាល័យ និងនៅក្នុងចលនាសង្គម, ជាពិសេសអ្នកនៅក្នុង ប្រទេសដែលមានការរីកចម្រើន ជាមួយនឹងរដ្ឋាភិបាលឯករាជ្យ ភាពសំខាន់មួយបានរកឃើញ របស់ពួកគេ។ ទំនាក់ទំនងត្រូវបានធ្វើឡើង រវាងចំណេះដឹងដែលកើតមាននៅក្នុងស្រុកគឺបណ្តុះ នៅដំណើរការនៃការចាប់ផ្តើមជាថ្មី។

ការពិភាក្សាអំពីជម្រើសជំនួសនេះ គឺមិនមែនជាអ្វីដែលកំពុងតែកើតឡើងនៅកន្លែងការងារ - ជំនួសឱ្យដំណាក់កាលកណ្តាលដែលឆ្ពោះទៅមុខ; ឧទាហរណ៍មួយគឺជាការរុករកវិធីនៃការ ក្រោយ និងស្បូននិយមជាពិសេសនៅក្នុងប្រទេសអេក្វាឌ័រនិងប៊័រ្យូ។ វាគឺជាការពិតដែលថាការ អភិវឌ្ឍធម្មតានៅតែបន្តមានវត្តមាន, វាមិនអាចកើតមាននៅក្នុងករណីខ្លះ ហើយវាកំពុងតែមាន ជីវិតនៅកន្លែងផ្សេងទៀតប៉ុន្តែការពិភាក្សាដេញដោលជាច្រើនគឺមិនយូរទៀតទេដែលផ្តោតទៅលើ ថាតើបានឬមិនបានពីព្រំដែននៃជម្រើសជំនួសដ៏ត្រឹមត្រូវ។ ជួយទៅវិញតម្រូវការទាំងនោះត្រូវបាន ទទួលយកហើយសំណួរគឺដើម្បីកំណត់ ថាតើការផ្លាស់ប្តូរនេះនឹងយកទម្រង់បែបបទនៃជម្រើស ផ្សេងៗចំពោះការអភិវឌ្ឍ ឬជម្រើសចំពោះការអភិវឌ្ឍ។

បញ្ហានេះកំពុងត្រូវបានពិភាក្សានៅទីនេះ រួមបញ្ចូលទាំងបញ្ហាចាស់ ដូចជាតួនាទីរបស់ រដ្ឋ ឬទីផ្សាររួមគ្នា ជាមួយនឹងសំណួរថ្មីៗផ្សេងទៀត ដូចជាការទំនាក់ទំនង ឬទម្រង់ប្រាណវិទ្យា ឬក៏ទម្រង់ពង្រីកនៃភាពជាពលរដ្ឋ។ សូម្បីតែសំណួរបែបប្រពៃណី ដូចជាតួនាទីរបស់រដ្ឋ ឬរបស់ទី ផ្សារនេះកំពុងត្រូវបានដោះស្រាយចេញពីទស្សនៈថ្មីៗ នេះ ត្រូវបាននាំមុខគេ, ឧទាហរណ៍ដើម្បី ទទួលស្គាល់នូវភាពសម្បូរបែបនៃទីផ្សារ ដែលមានវត្តមាននៅក្នុងតំបន់ ដែលត្រូវបានផ្អែកលើ ហេតុផលផ្សេងទៀត ដូចជាការជួយគ្នា ឬការមិនគិតពីផលប្រយោជន៍ផ្ទាល់។

និន្នាការដ៏ច្បាស់លាស់ត្រូវបានកំពុងរីកចម្រើន ដែលមានជម្រើសជំនួសជាច្រើន ដែល មានការយល់ដឹងអំពីការអភិវឌ្ឍដែលមិនអាចត្រូវបានកំណត់ ចំពោះកំណើនសេដ្ឋកិច្ច ហើយនិង គោលដៅនោះ ផ្តោតសំខាន់លើគុណភាពនៃជីវិត និងការការពារធម្មជាតិកំពុងក្លាយជាគន្លឹះយ៉ាង សំខាន់។ ការប្រព្រឹត្តិល្អ គឺមិនត្រូវបានចងភ្ជាប់ទៅនឹងសម្ភារៈណាមួយ ឬកំរិតផ្ទាល់ខ្លួនទេ។ វារួម បញ្ចូលវិមាត្រសមូហភាព និងខាងវិញ្ញាណ ព្រមទាំងបរិស្ថានវិទ្យាដ៏សំខាន់។

ជម្រើសជំនួសនេះ ទាមទារឱ្យមានការផ្លាស់ប្តូរយ៉ាងជ្រាលជ្រៅ នៅក្នុងទំនាក់ទំនង របស់យើងជាមួយនឹងធម្មជាតិ។ នាពេលអនាគតដ៏ខ្លីនេះ នឹងក្លាយជាផ្នែកមួយនៃការខ្វះខាត និង ការរីកត្បិត និងគុណភាពនៃជីវិតដែលត្រូវតែបានធានានៅក្នុងជម្រើសដ៏តិចតួច សម្រាប់ការធ្វើឱ្យ មានការប្រើប្រាស់ធនធានធម្មជាតិ។ ការការពារជីវចម្រុះនេះ ឥឡូវត្រូវបានរាប់ជាសុចរិតបានមក ពីទស្សនៈត្រឹមត្រូវមួយផ្សេងទៀត ដូចដែលវាត្រូវបានទទួលស្គាល់ថា ដើម្បីមានសិទ្ធិរបស់ខ្លួន។ ជម្រើសផ្សេងៗ នៅក្នុងទិសដៅនេះ គឺដោយផ្អែកលើការធ្វើ និងទៅឆ្ងាយដោយមានលក្ខណៈ ទ្វេនៃសង្គម/ធម្មជាតិ នៃភាពទំនើបបែបអឺរ៉ុប។

ការជជែកដេញដោលយ៉ាងខ្លាំង ត្រូវបានប្រព្រឹត្តិឡើងនៅក្នុងក្រមសីលធម៌នេះ ជា

បញ្ហាប្រឈមជាច្រើន ទៅនឹងជម្រើសជំនួសទម្រង់បែបបទសាមញ្ញ នៃការវាយតម្លៃដែលបាន កំណត់តម្លៃអ្វីមួយដោយផ្អែកលើការប្រើប្រាស់ ឬការជួញដូរ (ឧទាហរណ៍តម្លៃរបស់វា)។ នេះ គឺ បញ្ជាក់ថាសារសំខាន់ដំបូងបំផុត គឺ កំណែទម្រង់ថ្មីនៃសេដ្ឋកិច្ច ហើយ ទីពីរគឺការទទួលយក ថា មានវិធីផ្សេងទៀតនៃការផ្តល់តម្លៃ ដែលមាននៅខាងក្រោយនៃការគិតអំពីតែផលប្រយោជន៍រួម បញ្ចូលទាំងការទទួលស្គាល់គុណតម្លៃ (ហើយផងដែរគឺសិទ្ធិ) ភាពខាងក្នុងនៃធម្មជាតិ។

ក្នុងពេលតែមួយ ហើយនៅក្នុងវិធីផ្សេងគ្នា, ជម្រើសជំនួសបានបដិសេធនូវការទាមទារ វិទ្យាសាស្ត្រ និងបច្ចេកវិទ្យាភាគខាងលិចដើម្បីដោះស្រាយបញ្ហាទាំងអស់ ហើយពន្យល់ពីការ រៀបចំ និងការចាត់ការដែលចំណាយតិចបំផុត ដែលកំពុងតែត្រូវបានបោះបង់ចោល។ ភាពមិន ច្បាស់ការណ៍ ហើយនិង ការប្រថុយប្រថាន គឺកំពុងត្រូវបានទទួលស្គាល់។

ការជជែកពិភាក្សាគ្នាអំពីជម្រើសជំនួសនេះ បានចំណាយការយកចិត្តទុកដាក់យ៉ាង ខ្លាំងទៅលើសារសំខាន់នៃយោបាយ, សក្តានុពល និងរចនាសម្ព័ន្ធស្ថាប័នរបស់ពួកគេ។ ការ ពិភាក្សាដេញដោលគ្នា អំពីការផ្លាស់ប្តូរនាពេលបច្ចុប្បន្ននេះ ត្រូវបានបង្កើតវិធីថ្មីនៃការដោះស្រាយ សំណួរទាំងនេះ ចាប់ពីតួនាទីដែលត្រូវបានផ្តល់ឱ្យ រហូតដល់សារសំខាន់ បន្ទាប់ដំបូងបង្អស់ (កសិករតូចតាចជនជាតិដើមភាគតិចប្រជាពលរដ្ឋក្រីក្រនៅទីក្រុង, ស្ត្រី, ។ល។) កំណត់និយម ន័យដ៏ចាំបាច់ នៃគំនិតដូចជាភាពជាពលរដ្ឋ និងយុត្តិធម៌។

ទាំងនេះ និងកត្តាផ្សេងទៀតត្រូវបានគេដាក់ស្តារឡើងវិញ នៃប្រព័ន្ធចំណេះដឹងផ្សេង ទៀត ជាពិសេស ជនជាតិដើមភាគតិចអាមេរិកឡាទីន នៅកណ្តាលនៃការយកចិត្តទុកដាក់។ ជម្រើសផ្សេងៗ អ្វីដែលពួកគេអាចនឹងមិនអាចក្រោកឡើងពីឯកវប្បធម៌ជំនួសឱ្យការផ្លាស់ប្តូរគ្នា ពី ពហុវប្បធម៌ចាំបាច់ត្រូវតែយកមកអនុវត្ត។ ដូចគ្នានេះដែរ ទស្សនៈវិស័យយេនឌ័រ ត្រូវបានរួម បញ្ចូល ហើយនេះ មិនអាចត្រូវបានគិតថាគ្រាន់តែជាការសម្លាងលើសម្បទាន។

ការសន្មត់ទាំងនេះ គឺជាអ្វីដែលធ្វើឱ្យគំនិត នៃការអភិវឌ្ឍធម្មតាដែលមានមូលដ្ឋានលើ អត្ថប្រយោជន៍, ការរៀបចំដំណើរការអំណាច និងការបែកខ្ញែកនៃធម្មជាតិ គ្មានន័យ។ វិធីមួយ ឬមួយ ផ្សេងទៀត ទាំងអស់ នៃជម្រើសដែលបានបំបែក ដោយមានមនោគមវិជ្ជានៃការរីកចម្រើន ដូច្នេះ ហើយ វាបាននាំយើងហួសពីដែនដីនៃសម័យទំនើប។ អន្តរកាលនេះ គឺជាការពិត វាមិនមែន សាមញ្ញ គឺវាមិនត្រឹមតែមានន័យបំបែកជាមួយនឹងធាតុពីអតីតកាល ដែលមានតម្លៃនោះទេ ប៉ុន្តែវា បានង្ហាញពីអ្វីដែលជាទិសដៅ នៃការផ្លាស់ប្តូរដែលត្រូវការ ដើម្បីទទួលយក។ ករណី *Buen Vivir* គំរូមានភាពរឹងមាំ និងជាសក្តានុពលនៃគំនិតផ្តួចផ្តើមទាំងនេះ។

ផ្ដើមចេញពីទស្សនៈនេះ ប្រភេទនយោបាយដែលប្រពៃណី ដូចជាការរំដោះអភិរក្ស និយម និងសង្គម គឺមិនគ្រប់គ្រាន់ដើម្បីនាំមកនូវជម្រើសផ្សេង ចំពោះការអភិវឌ្ឍ។ នៅក្នុងពាក្យ ផ្សេងទៀតការផ្លាស់ប្តូរថ្មីនេះ ត្រូវតែមានទាំងក្រោយមូលធន និងក្រោយសង្គមនិយម ដូចជាពួក គេធ្វើឱ្យមានការបែងចែកយ៉ាងច្បាស់ ជាមួយមនោគមវិជ្ជានៃការរីកចម្រើននោះទេ។

សម្គាល់

១. អ្នកស្រាវជ្រាវនៅ Centro Latino Americano de Ecología Social (CLAES), ម៉ុងតេវីដេអូ ប្រទេសអ៊ុយរុហ្គាយ (www.ambiental.net); MSc ស្តីពីអេកូឡូស៊ីសង្គម។

២. វាមានតម្លៃក្នុងការបង្ហាញនៅទីនេះថាគំនិតរបស់ Celso Furtado ដែលបានលើកឡើងនៅក្នុង សេចក្តីផ្តើមជាការិះគន់អំពីដែនកំណត់នៃការលូតលាស់បរិស្ថានផងដែរ។

៣. ទំនាស់បែបស្ត្រីនិយមត្រូវបានវិភាគកាន់តែលម្អិតនៅក្នុងជំពូកស្តីពី “មតិវិះគន់ការអភិវឌ្ឍនិង ជម្រើសជំនួស: ទស្សនវិស័យស្ត្រីនិយម” ក្នុងសៀវភៅនេះ។

៤. Bob Jessop (១៩៩៤), ក្នុង Hollingsworth, Schmitte, Streeck, ការគ្រប់គ្រងសេដ្ឋកិច្ចមូល ធននិយម (Oxford, OUP)

៥. ឧទាហរណ៍នេះគឺកម្មវិធីនិរុត្តរភាពជាសាធិមូលរបស់លោកខាងត្បូង (Cone) ដែលបានប្រមូល ផ្តុំអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាលជាច្រើនពីតំបន់សាធារណរដ្ឋខាងត្បូងមកជួបជុំគ្នាហើយកម្មវិធីនិរុត្តរភាព (Sustainability, ២០២៥) ដែលបានលើកកម្ពស់ដោយ CLAES ដែលបានកំណត់ចេញនូវយុទ្ធសា ស្ត្រផ្នែកទៅតាមជម្រើសនិរន្តរភាពរឹងមាំនិងលើសពីរឹងមាំដែលត្រូវអនុវត្តនៅឆ្នាំ២០២៥។

៦. ក្រុមនេះ រួមមានទាំងរដ្ឋាភិបាលរបស់ Néstor Kirchner និង Cristina Fernández de Kirchner ក្នុងប្រទេសអាហ្សង់ទីន Evo Morales ក្នុងប្រទេសបូលីវី Lula da Silva និង Dilma Rousseff ក្នុង ប្រទេសប្រេស៊ីល, Rafael Correa ក្នុងប្រទេសអេក្វាដ័រ, Tabaré Vázquez និង José Mujica ក្នុង ប្រទេសអ៊ុយរុហ្គាយនិង Hugo Chávez ក្នុងប្រទេសវេណេស៊ុយអេឡា។ ខ្លះទៀតនឹងបញ្ចូលរដ្ឋបាល ពីអតីតកាលរបស់ Ricardo Lagos និង Michelle Bachelet ក្នុងប្រទេសស៊ីលី នៅក្នុងក្រុមនេះ ហើយជាមួយនឹងការអភិរក្សកាន់តែខ្លាំងឡើងនោះគឺរដ្ឋាភិបាល Fernando Lugo នៅក្នុងប្រទេស ប៉ារ៉ាហ្គាយ។ ចុងក្រោយរដ្ឋបាល Ollanta Humala ថ្មីនៅក្នុងប្រទេសប៉េរូនឹងប្រាកដជាត្រូវបាន បញ្ចូលក្នុងក្រុមនេះ។

៧. អនុប្រធាន Álvaro García Linera បានច្រានចោលតម្រូវការរបស់ជនជាតិដើមភាគតិច ពីព្រោះពួកវា នឹងនាំទៅដល់ការបិទឧស្សាហកម្មអ៊ីដ្រូកាបូន។ លោកបានចោទប្រកាន់ពួកគេអំពី “ការព្យាយាមបញ្ឈប់ផ្តល់ប្រាក់សោធន កិត្តិយសដល់មនុស្សចាស់ចំនួន៦០០,០០០នាក់ដែល

ទទួលបាន២០០នៃលុយបូលីវីរៀងរាល់ខែ ក៏ដូចជាអត្ថប្រយោជន៍ Juancito Pinto ដល់សិស្ស សាលា១.៨លាននាក់ ចាប់តាំងពីកម្មវិធីទាំងពីរនេះ ទទួលបានមូលនិធិ ការនាំចេញឧស្ម័នធម្ម ជាតិរបស់យើង។” នេះ គឺស្មើនឹងការគំរាម រកប្រយោជន៍ដោយបង្កប់ន័យថា និស្សរណនិយមទាំង អស់ត្រូវតែត្រូវបាន ទទួលយកដោយផ្អែកលើហេតុផលថា វាមានតួនាទីលុបបំបាត់ភាពក្រីក្រ។ របាយការណ៍ក្នុង Página Siete, ថ្ងៃទី២០ខែកញ្ញាឆ្នាំ២០១១ ឡាប៉ាស។

៨. ឧទាហរណ៍ នៃចំណុចនេះ គឺការអំពាវនាវរបស់ប្រធានាធិបតី Rafael Correa ដល់ Ecuadorians កុំធ្វើជា “អ្នកសុំទានអង្គុយលើគំនរមាស” ដោយជៀសជាមធ្យមពោះទំនាស់នោះថា វា គឺជាអំពើឆោតល្ងង់ ឬគ្មានការទទួលខុសត្រូវដែលមិនឆ្លៀតឱកាស យកប្រយោជន៍ពីទ្រព្យសម្បត្តិ នោះ។ នេះ គឺជាអំណះអំណាងដែលលោកប្រើប្រាស់ដើម្បីលើកកម្ពស់អណ្តូងរ៉ែ។ របាយការណ៍ នៅក្នុង El Universo, ថ្ងៃទី១៦ខែមករាឆ្នាំ២០០៩ គីតូ (Quito)។

៩. El Observador, ១២ ខែកុម្ភៈ២០១០, ម៉ុងតេវីដេអូ (Montevideo)។

១០. ផ្នែកតាមទស្សនៈ Foucauldian ប្រភេទមនោគមនវិជ្ជា គឺនៅរួមជាមួយនឹងអំណះអំណាង មួយនៅក្នុងន័យទូលំទូលាយដែលផ្តល់ឲ្យវា និងមានប្រតិបត្តិការនៅក្នុងដែនអំណាចដ៏ស្មុកស្មាញ មួយ។

១១. ទស្សនាទាននេះ គឺជានិយមន័យដែលប្រើប្រាស់សម្រាប់គោលបំណងនៃសេចក្តីអធិប្បាយ នេះ។ វាត្រូវបានទទួលស្គាល់ថាអត្ថន័យផ្សេងៗជាច្រើន ត្រូវបានផ្តល់ដល់ពាក្យ “ភាពទាន់ សម័យ” (del Río, ឆ្នាំ១៩៩៧) ហើយវា និងមានទម្រង់ជាក់លាក់ផ្សេងៗគ្នា នៅក្នុងបណ្តាប្រទេស ផ្សេងៗ។

១២. អ្នកទ្រឹស្តីសំខាន់ៗ ស្តីពីគំនិតនេះរួមមាន Aníbal Quijano ពីប្រទេសប៉េរូ (ឆ្នាំ២០០០) និង Walter Mignolo ពីប្រទេសអាហ្សង់ទីន (ឆ្នាំ២០០៧)។ សូមអានផងដែរអំពីអត្ថបទរបាយការណ៍ យ៉ាងឥតខ្ចោះរបស់ Restrepo និង Rojas (ឆ្នាំ២០១០)។

១៣. រំភើយនិយម គឺបានយល់ថាវាផ្ទុយពីផលិតភាពឧស្សាហកម្ម។ ទំនាក់ទំនងឧស្សាហកម្ម គឺ មានលក្ខខណ្ឌប្រែប្រួល ជាការឆ្លើយតប ជាទម្លាប់របស់បុគ្គលទៅនឹងសារ ដែលផ្សាយដោយ អ្នក ប្រើប្រាស់មួយផ្សេងទៀតដែលគាត់/នាង គឺមិនដែលជួប លើកលែងតែតាមរយៈមធ្យោបាយ សប្បុរស ភាព ដែលគាត់/នាងដែលមិនដែលយល់។ ផ្ទុយទៅវិញអ្នកដែលពាក់ព័ន្ធទាំងអស់នោះ ជាអ្នក ដែលចូលរួមក្នុងការបង្កើតជីវិតសង្គម។ ការប្តូរពីផលិតភាព កាន់កាប់រំភើយមានន័យថា ការ ជំនួសតម្លៃបច្ចេកទេស ទៅដោយតម្លៃសីលធម៌ តម្លៃសម្ភារៈ ទៅដោយតម្លៃមិនសម្ភារៈ (Ilich, ២០០៦)។

១៤. សរសៃនៃការអភិវឌ្ឍប្រកបដោយចីរភាព ត្រូវបានសម្គាល់ ដោយការច្រានចោលទស្សនៈសាមញ្ញនិយម នៃគោលគំនិត ស្តីពីមូលធនធម្មជាតិ និងការប្រើប្រាស់ប្រភេទកេរ្តិ៍មរតក នៅក្នុងទីកន្លែងរបស់ខ្លួន។ វាក្យា ថាមានវិធីជាច្រើនក្នុងការផ្តល់តម្លៃដល់បរិស្ថាន វាទទួលយកតម្លៃខាងក្នុងរបស់ធម្មជាតិហើយវិធីសាស្ត្ររបស់វាគឺដោយមានការចូលរួមក្នុងចំណោមចំណុចផ្សេងទៀត។

១៥. គោលជំហរដែលការពារដោយអេកូឡូស៊ីហ្សូសហេតុ ផ្អែកទៅតាមតម្លៃ និងជីវិតផ្ទាល់របស់ធម្មជាតិ ជាកត្តានៅក្នុងខ្លួនវា។

១៦. ផ្គត់ផ្គង់ និងសកម្មនិយមបរិស្ថានបានលើកឡើងដោយ A. Næss (១៩៨៩)។

១៧. ឧទាហរណ៍មួយ គឺការបង្កើតសម្ព័ន្ធភាព អ្នកសិក្សាស្រាវជ្រាវ ការអភិវឌ្ឍសំខាន់បំផុតរបស់តំបន់អាមេរិកឡាទីន។ សូមអាន<<http://www.otrodesarrollo.com>>។

ការរិះគន់អំពីការអភិវឌ្ឍ និងជម្រើសផ្សេងៗ ទស្សនៈស្ត្រីនិយម

Margarita Aguinaga^១, Miriam Lang^២, Dunia Mokrani^៣, Alejandra Santillana^៤

ស្ត្រីនិយមគិតនៅថ្ងៃនេះត្រូវតែមានការលើកទឹកចិត្ត។ វាត្រូវតែបានឫសគល់ក្នុងភាពចម្រុះ និងសក្តានុពលនៃជីវិត និងមានទស្សនៈវិស័យរួម សម្លឹងមើលរូបភាពទាំងមូល។ ដើម្បីឈានដល់គោលដៅរបស់ខ្លួន ក្នុងការក្លាយជាចលនាបដិវត្តន៍ កំពុងងើបឡើង គឺវាត្រូវវិភាគវិមាត្រផ្សេងគ្នានៃអំណាចក្នុងការតភ្ជាប់ជាមួយគ្នា ហេតុដូច្នេះហើយ ការរិះគន់ណាមួយនៃការអភិវឌ្ឍស្ត្រីនិយមនឹងមានវិធីសាស្ត្ររួមគ្នា។ ការរួមចំណែកនេះ ដើម្បីជជែកដេញដោល អំពីការអភិវឌ្ឍស្ត្រីនិយមបាននាំមកនូវការរួមគ្នា វិមាត្រជាច្រើនរួមទាំងបរិស្ថានសេដ្ឋកិច្ច គំរូផលិតអាណានិគមនិយម។

ឆ្លៀតក្នុងទស្សនៈវិស័យជាប្រវត្តិសាស្ត្រ ជំពូកនេះ មើលទៅនៅតែការរួមចំណែកនានាស្ត្រីនិយម បានធ្វើឱ្យមានការអភិវឌ្ឍ។ អ្នកនិពន្ធបានមានអារម្មណ៍ថា វាគឺខុសឆ្គងខ្ពស់ណាស់ដើម្បីស្នើសុំបែបបទនៃការវិភាគ ដែលមានភាពខុសគ្នា ពីការអភិវឌ្ឍ ការសិក្សាវិបស្សនាសេដ្ឋកិច្ច និងបុរាណចាស់តាំងពីស្ត្រីនិយម បានក្រោកឡើងយ៉ាងច្បាស់ណាស់ ជាបញ្ហាប្រឈមផ្នែកនយោបាយ ទៅនឹងឥទ្ធិពលនៃវិបស្សនាជាប្រពៃណី បានបង្ហាញថា ជាវិទ្យាសាស្ត្រ និងជាសាកលនេះ, ប៉ុន្តែដែលចំណេះដឹងបានរងផលប៉ះពាល់ផ្សេងទៀត និងជាលក្ខណៈប្រព័ន្ធ បានទទួលការគ្របសង្កត់នៅក្នុងចំនួននៃតំបន់ដែលរួមបញ្ចូលទាំងរាងកាយ និងការនិយាយរបស់ស្ត្រី ទៅជាការជជែកដេញដោល ពីអាទិភាពនៃឧសថ និងការវិភាគចិត្តសាស្ត្រ ព្រមទាំងទស្សនវិជ្ជា និងនវវិទ្យា (Dorlin, ២០០៩) ។

ប្រសិនបើ មានស្ត្រីនិយម ត្រូវបានគេមើលឃើញថា ជាចំណេះដឹងស្រដៀងគ្នា ទៅនឹងពង្សាវតា ដែលសំណើនេះ ដើម្បីផ្លាស់ប្តូរជីវិត ជាមួយនឹងទស្សនៈវិស័យទូលំទូលាយមួយ វាគឺអាចធ្វើបាន ទៅចូលរួមជាមួយគ្រឹះស្ថានសិក្សាទាំងពីរ សុន្ទរកថានយោបាយ និងការតស៊ូជាបុគ្គល និងជារួមរបស់ស្ត្រី ក្នុងការផ្លាស់ប្តូរមួយ ដែលមិនស្មើគ្នា និងមិនត្រឹមតែប្រព័ន្ធសេដ្ឋកិច្ចសង្គមនិងនយោបាយ។ ប៉ុន្តែខាងលើទាំងអស់ វាអនុញ្ញាតឱ្យយើងចូលទៅលើគំនិត ដែលកើតឡើងពីការជជែកដេញដោល អាមេរិចឡាទីនយ៉ាងទូលំទូលាយ។ បច្ចុប្បន្ននេះ ដូចខាងក្រោមដំណើរការរដ្ឋធម្មនុញ្ញថ្មី ជនជាតិអាមេរិកឡាទីន បានស្នើ Buen Vivir (ពាក្យនៅក្នុងភាសាអេស្ប៉ាញដែលអាចត្រូវបានបកប្រែជា "រស់នៅបានល្អ" ប៉ុន្តែជាមួយនឹងអត្ថន័យ ដោយឡែកនៅ ក្នុងបរិបទអាមេរិកឡាទីន និងជនជាតិដើមភាគតិចជាពិសេស) ដែលជាគោលដៅមួយ ដែលខុសពីនេះ គំរូនៃការអភិវឌ្ឍ។ ស្ត្រីនិយម ត្រូវបានជួយកសាងបញ្ចេញសំលេងយ៉ាងច្បាស់ ពីដំណើរការ

នៃការអាណានិគមការបំបាត់អាណានិគម និងការរុះរើ។

ទស្សន៍វិស័យ១៩៧០: ស្ត្រីក្នុងការអភិវឌ្ឍ

ការរិះគន់ពីស្ត្រីនិយម នៃគំនិតនៃការអភិវឌ្ឍនេះ បានផុសឡើងនៅក្នុងឆ្នាំ១៩៧០នេះ ប្រហែលម្ភៃឆ្នាំ បន្ទាប់ពីឋានានុក្រមភាគខាងជើង និងខាងត្បូងសកលថ្មី ត្រូវបានបង្កើតឡើង ដោយលោកប្រធានាធិបតីសហរដ្ឋអាមេរិកលោក Harry Truman^១ បន្ទាប់ពី ការបះបោរឆ្នាំ ១៩៦៨ ទសវត្សរ៍ឆ្នាំ១៩៧០បានបង្កើតជា "រលកទីពីរ" នៃចលនាស្ត្រីនិយម មិនមែនមានតែនៅ ក្នុងបណ្តាប្រទេសឧស្សាហកម្មប៉ុណ្ណោះទេ ប៉ុន្តែថែមទាំងក្នុងកម្រិតមួយយ៉ាងធំនៅក្នុងប្រទេសអា មេរិកឡាទីន។ ការនេះ រួមបញ្ចូលការប្រឆាំងការរំលោភលើទ្វីឆ្នេងនិយមស្ត្រីនិយមជាច្រើនដូចជា ស្ត្រីនិយមសេរី។

ការអំណះអំណាងស្តីពីវិភាគទាននៃការបន្តពូជយេនឌ័រ និងការអភិវឌ្ឍត្រូវបានបង្កើត ឡើងដោយ អ្នកវិភាគសេដ្ឋកិច្ចដំណើរម៉ាកលោកស្រី Ester Boserup ក្នុងឆ្នាំ១៩៧០។ នៅក្នុង សៀវភៅរបស់លោកស្រី តួនាទីរបស់ស្ត្រីនៅក្នុងការអភិវឌ្ឍសេដ្ឋកិច្ច គាត់បានរិះគន់ការអភិវឌ្ឍជា ការធ្វើជាប្រព័ន្ធដែលបានដកចេញស្ត្រី និងបានស្នើសុំ សម្រាកមួយជាមួយនឹងសេរីភាពដ៏ធំនៅដែល បានបង្កើតឡើង ក្នុងការអំណះអំណាង ថាអភិវឌ្ឍ និងគោលនយោបាយ។ គាត់បានប្រើការស្រាវ ជ្រាវជាក់ស្តែងមួយចំនួន នៅក្នុងប្រទេសអាហ្វ្រិក ដើម្បីសាកសួរលទ្ធផលនៃកម្មវិធីអភិវឌ្ឍន៍ ក្រោយឆ្នាំ១៩៤៥ ដែលបង្ហាញថាពួកគេមានផលប៉ះពាល់ធ្ងន់ធ្ងរ ចំពោះការចូលរួម និងសុខុមាល ភាពរបស់ស្ត្រី។ រហូតមកដល់ឆ្នាំ ១៩៧០, ស្ត្រីត្រូវបានរួមបញ្ចូលតែនៅក្នុងគោលនយោបាយ ការអភិវឌ្ឍ ជាអ្នកទទួលបានផលអកម្ម ឬស្ត្រីជាម្តាយ និងស្ត្រីមេផ្ទះ ខណៈពេលដែលបណ្តុះបណ្តាល បច្ចេកវិទ្យា និងហិរញ្ញវត្ថុត្រូវបានបង្កើតឡើង សម្រាប់បុរស។ គំរូខាងលិចបានក្លាយជា ការរីក រាលដាលតាមរយៈកម្មវិធីអភិវឌ្ឍ និងការផ្តោតទៅលើផ្ទះ ដែលជាអង្គភាពអ្នកទទួលស្តង់ដារ និង ជាពិសេស នៅលើបុរសដែលជាអ្នករកស៊ីចិញ្ចឹម ទៅការងារដែលមានប្រាក់ខែ។ ស្ត្រីមានបន្ទុក ទទួលបន្ទុកក្នុងផ្ទះ។ គំរូនេះមិនអើពើ ការពិតដែលថា នៅប្រទេសជាច្រើន ជាស្ត្រីបានធ្វើការនៅ ក្នុងវិស័យកសិកម្ម និងផលិតកម្មរួមបញ្ចូល (ឧទាហរណ៍) និង ថាមានការខុសគ្នា, ឬជាច្រើន ទៀតដែលអាចបត់បែនផ្លូវភេទ នៃកម្លាំងពលកម្ម។ វាមិនអើពើ នឹងការពិតដែលថា ផ្ទះនោះ ឬ គ្រួសារ គឺជាសំណាញ់នៃទំនាក់ទំនងអំណាចនោះ មិនមែនផ្លាស់ជំនួយនេះ បានផ្តល់ទៅឱ្យបុរស ដែលចូលទៅក្នុងការប្រាក់ចំណេញ បានរកស៊ីចិញ្ចឹមសម្រាប់ «បន្ទុក» នៃភេទទាំងនោះទេ។

ការងាររបស់ Boserup និងសហសម័យរបស់នាង គឺទទួលបានជោគជ័យហើយឈាន ទៅសន្និសីទពិភពលោកលើកទីមួយ នៅលើស្ត្រីនៅក្នុងប្រទេសម៉ិកស៊ិក នៅថ្ងៃទី ២ខែកក្កដា ឆ្នាំ ១៩៧៥ នៅពេលដែលអង្គការសហប្រជាជាតិ បានប្រកាសទសវត្សរ៍ក្រោយនេះ "ទសវត្សរ៍របស់

ស្ត្រី" និងទស្សនវិស័យរបស់ស្ត្រី ស្ថាប័នដែលជាផ្នែកមួយនៃការអភិវឌ្ឍ។ ទាំងអស់នេះ មានគោលបំណងដើម្បីឱ្យមានច្រើន ដូច្នេះអំពីការរីកចម្រើននៃការអភិវឌ្ឍរបស់ខ្លួន វាជាការផ្លាស់ប្តូរការបដិសេធវិធីមួយ នៃស្ត្រីដែលបានមកពីការរៀបចំនៃធនធាន ដែលពាក់ព័ន្ធទៅនឹងការអភិវឌ្ឍមួយ។ វានឹងមានន័យថាការងារដែលមានផលិតភាព និងភាពបន្តជូនរបស់ស្ត្រី ដែលធ្វើឱ្យចូលរួមចំណែកយ៉ាងសំខាន់ដល់សេដ្ឋកិច្ចជាតិ (Sofa, ឆ្នាំ១៩៩៥) នឹងបញ្ឈប់ការគិត។

ជាមួយនឹងការណែនាំនៃគំនិត "ស្ត្រីនៅក្នុងការអភិវឌ្ឍ" (WID) ដែលជាអង្គការក្រៅរដ្ឋាភិបាល មួយចំនួនធំបានផុសឡើង, ដើម្បីឆ្ពោះទៅរកការជួយស្ត្រីដែលមូលនិធិការចូលរួមដំណើរការ បានទុកសម្រាប់ការអភិវឌ្ឍ ហើយត្រូវបានរួមបញ្ចូលជាអ្នកទទួលផល ពីកម្មវិធីដែលនៅពេលអនាគតនឹងមាន "សមាសភាពស្ត្រី" មួយ។ គំនិតបានអះអាងអំពីស្ត្រីទាំងនោះ ព្រោះពួកគេកំពុងចូលសង្គម ជាការចែទាំដែលទាក់ទងនឹងអារម្មណ៍ កាន់តែច្រើននៃការទទួលខុសត្រូវ ដល់អ្នកដទៃទៀតអាចនឹងមានអ្នកគ្រប់គ្រងធនធាន ល្អប្រសើរ ជាអ្នកថែរក្សាល្អប្រសើរ ហើយពួកគេត្រូវបានគេចាត់ទុកថាជា "ធនធានសម្រាប់ប្រសិទ្ធភាពកាន់តែច្រើននៅក្នុងការអភិវឌ្ឍ" (Jackson, ឆ្នាំ១៩៩២: ៨៩)។ សម្រាប់ឧទាហរណ៍នេះ បាននាំទៅសេរីនៃកម្មវិធីពិសេស សម្រាប់ស្ត្រី ដូចជាឥណទានខ្នាតតូចមួយ និងការទទួលស្គាល់មួយចំនួននៃការងាររបស់ស្ត្រី នៅក្នុងសេដ្ឋកិច្ចដែលមានផលិតភាព។ នេះជា "ស្ត្រីនៅក្នុងការអភិវឌ្ឍ" ដែលផ្តោតជាសំខាន់ ទោះជាយ៉ាងណា មិនបានមូលមតិគ្នា មួយរវាងមនោគមវិជ្ជានយោបាយ និងសេដ្ឋកិច្ចសេរី ឆ្លាក់ចូលទៅក្នុងគំរូនៃទំនើបកម្មដែលបានកំណត់លក្ខណៈ គោលនយោបាយអភិវឌ្ឍន៍ ក្នុងកំឡុងពេលប៉ុន្មានឆ្នាំនោះបាន។

នាពេលបច្ចុប្បន្នមួយផ្សេងទៀត នៃការគិត, "ស្ត្រីនិងការអភិវឌ្ឍ" (WAD) បានផុសឡើងនៅក្នុងឆមាសទីពីរ នៃឆ្នាំ១៩៧០ ជាការឆ្លើយតបទៅនឹងឧបសគ្គនៃសម័យនិយមមួយនេះ។ នេះមានចាក់ឫសរបស់ខ្លួននៅក្នុងស្ត្រីនិយម លទ្ធិម៉ាក្ស និងទ្រឹស្តីនៃការរំលោភបំពាន, ដែលបានមើលឃើញការអភិវឌ្ឍរបស់ភាគខាងជើង ដែលជាផលផ្លែនៃការធ្វើអាជីវកម្មនៅខាងត្បូង។

អ្នកនិពន្ធនៃដំណាក់កាលនេះ គឺសំខាន់គំនិតទាំងពីរ និងធ្វើឱ្យវាច្បាស់ថា ស្ត្រីដែលត្រូវបានជាផ្នែកសំខាន់មួយនៃការអភិវឌ្ឍ តែងតែនៅក្នុងសង្គមរបស់ពួកគេ -មិនត្រឹមតែចាប់តាំងពីឆ្នាំ១៩៧០- និងថាការងាររបស់ពួកគេ នៅជួរ និងនៅកន្លែងផ្សេងទៀត តែងតែជួយទ្រទ្រង់សង្គម ហើយថា ការធ្វើសមាហរណកម្មរបស់ស្ត្រីនេះ គ្រាន់តែជួយទ្រទ្រង់វិសមភាពនៃរចនាសម្ព័ន្ធអន្តរជាតិ។

វិធីសាស្ត្រ WAD នេះគឺមានច្រើនជាងគំនិត វិភាគ WID នៃប្រទេសនោះ ប៉ុន្តែមិនបានធ្វើឱ្យសំណើរឺងមាំ សម្រាប់គោលនយោបាយអភិវឌ្ឍ មិនដូច WID នៃប្រទេសនេះ។ ការផ្តោត WAD ស្ទើរតែទំនាក់ទំនងយេនឌ័រ នៅក្នុងការវិភាគ ពីឋានៈសង្គម និងការយកចិត្តទុកដាក់តិចតួចទៅយេនឌ័រ (ដែលជាការពិតនៃលទ្ធិម៉ាក្សនិយមជាទូទៅ) ជាក់ការសង្កត់ធ្ងន់ជាច្រើន ទៅលើរចនាសម្ព័ន្ធវិសមភាព និងរចនាសម្ព័ន្ធជាតិជិះជាន់។ ការងារដែលមានផលិតភាព វាបាន

សង្កត់ធ្ងន់នៅក្នុងការចំណាយនៃការធ្វើការងារបន្តពូជរបស់ស្ត្រី។ ដូចជា WID, WAD ផ្ដោតលើការបង្កើនចំណូលសម្រាប់ស្ត្រី, ដោយគ្មានការពិចារណា តើមានន័យសម្រាប់ពួកគេ នៅក្នុងលក្ខខណ្ឌនៃ "ការងារពីរដងក្នុងមួយថ្ងៃ"។ ជាលទ្ធផល ទ្រឹស្តីស្ត្រីនិយម អំពីការអភិវឌ្ឍនេះគឺដូចគ្នានឹងទ្រឹស្តីការពឹងផ្អែក, សម័យទំនើប និងសេដ្ឋកិច្ចនយោបាយ, បានឃើញការងារការ ប្រុងប្រយ័ត្ន ជាផ្នែកមួយនៃដែន "ឯកជន", ដែលមិនផលិតតម្លៃ និង ហេតុដូច្នេះនេះ គឺហួសពីគោលបំណងនៃការអភិវឌ្ឍ (Rathgeber, ១៩៩០)។

ទស្សន៍ទាយ ១៩៨០: យេនឌ័រក្នុងការអភិវឌ្ឍនិងសង្គមនិយមស្ត្រីនិយម

ទស្សន៍ទាយ១៩៨០ បានធ្វើជាសាក្សី រលកទីបីនៃចលនាស្ត្រីនិយម។ ខណៈពេលដែលនាង Amelia Valcárcel (ឆ្នាំ២០០៨) បាននិយាយថា វាគឺជាពេលដែលនៅក្នុងទ្រឹស្តីប្រភេទនៃ "យេនឌ័រ" បានមកដល់លំដាប់នៃកិច្ចពិភាក្សា សាកលភាវូបនីយកម្ម។

សូម្បីតែចូលទៅក្នុងទស្សន៍ទាយ១៩៨០ ស្ត្រីនៅក្នុងបណ្តាប្រទេសអាមេរិកឡាទីនដែលបានមានលទ្ធភាព ទទួលបានអត្ថប្រយោជន៍សង្គម បានពង្រឹងដោយ ផ្នែកឧស្សាហូបនីយកម្មរបស់ទ្វីបនេះ បានធ្វើដូច្នេះបានតាមរយៈការឧបត្ថម្ភធន បានផ្តល់ទៅឱ្យបុរសម្នាក់ដែលជា "អ្នករកស៊ីចិញ្ចឹម"។ ស្ត្រីដែលមិនត្រូវបានមុខវិជ្ជាពិចារណាសន្តិសុខសង្គមផ្ទាល់មិនមែនជាមុខវិជ្ជាសេដ្ឋកិច្ចមិនមែនជាប្រជាពលរដ្ឋពេញសិទ្ធិ។ ក្រុមគ្រួសារ ឬដៃគូត្រូវបានគេមើលឃើញតែតាមរយៈអ្នករកស៊ីចិញ្ចឹម ខណៈពេលដែលស្ត្រីមានសម្រាប់ផ្នែកច្រើនបំផុត នៅក្នុងបន្ទុកនៃការចំណងជីវិតនៃក្រុមគ្រួសារនេះ។ បុរសដែលស្ថិតនៅក្នុងដែននៃការផលិត និងការងារស៊ីប្រាក់ខែ ខណៈពេលដែលស្ត្រីបានស្ថិតនៅក្នុងដែននៃការបន្តពូជ។ គម្លាតនេះ បានចាប់ផ្តើមបិទក្នុងឆ្នាំ១៩៨០ នេះដោយមានវិធីសាស្ត្រដែលគេស្គាល់ថាជា "យេនឌ័រនិងការអភិវឌ្ឍ" (GAD) ផងដែរ។

នាពេលបច្ចុប្បន្ននៃគំនិតថ្មីមួយនេះ មានបុសគល់របស់ខ្លួននៅក្នុងស្ត្រីនិយម សង្គមនិយមនិងនៅក្រោយវិះគន់រចនាសម្ព័ន្ធនិយម។ ពួកកាន់លិទ្ធិស្ត្រីនិយមជាសង្គមនិយមបានជំទាស់មូលធននិយមនៅពេលដូចគ្នានេះ និងទទួលបានជោគជ័យនៅក្នុងការបិទ ការជំរុញពិភាក្សាគ្នាគុណវិបត្តិអំពី "អ្នកគាំទ្រភាពផ្ទុយ" នៅក្នុងខាងឆ្វេង។ ពួកគេបានកំណត់អត្តសញ្ញាណ ផ្នែកសង្គមសាងសង់រវាងការងារដែលមានផលិតភាព និងសុខភាពបន្តពូជ ជាមូលដ្ឋាននៃការគាបសង្កត់របស់ស្ត្រី នោះហើយចាក់គ្រឹះសម្រាប់សេដ្ឋកិច្ច ស្ត្រីនិយមឆ្វេងនិយម (មើល Rowbotham ឆ្នាំ១៩៧៣ ហើយក្រោយមកបានធ្វើការដោយអ្នកនិពន្ធដូចគ្នា)។

GAD គឺជាវិធីសាស្ត្រសំណង់និយម ដែលចាប់ផ្តើមពីទស្សនៈវិស័យ ទូលំទូលាយ។ វាមើលទៅ នៅទាំងមូលរបស់អង្គការនយោបាយ, សេដ្ឋកិច្ច និងសង្គមនៃសង្គម។ GAD មិនបាន "ស្ត្រី" នៅចំកណ្តាលនៃការវិភាគរបស់ខ្លួននោះទេ ប៉ុន្តែសំណួរដែលសន្មតថា "ស្ត្រី" គឺជាប្រភេទ

មួយក្នុងសង្គមដូចគ្នា។ វាបានសង្កត់ធ្ងន់ថាស្ត្រីទាំងមានការបង្កើតសង្គម, លើសពីការរួមភេទ ជីវ សាស្ត្រ និង ថា ស្ត្រីត្រូវមានរាងមិនត្រឹមតែដោយយែនខ្សែនោះទេ ប៉ុន្តែតាមប្រភេទផ្សេងទៀតនៃ ការត្រួតត្រា ដូចជាប្រភពដើមជនជាតិភាគតិច និងវប្បធម៌ភេទ និងអាយុរបស់ពួកគេ។ វាបានធ្វើ សម្មតិកម្ម តម្រូវការដើម្បីស្រាវជ្រាវទំនាក់ទំនងរវាងអំណាចទាំងនេះ នៅក្នុងសង្គមនិងអន្តរវិស័យ ទាំងអស់ ដើម្បីធ្វើឱ្យគោលនយោបាយផ្តល់អំណាចដល់ស្ត្រី។

ការផ្តោត GAD វិះគន់អនុវត្តភាព សមហេតុសមផល ដែលផ្លាស់ប្តូរសេដ្ឋកិច្ច តែម្នាក់ ឯង នឹងផ្តល់សិទ្ធិអំណាចដល់ស្ត្រី។ បានមកពីទស្សនៈដែលថា វាវិះគន់ពីគោលនយោបាយសង្គម របស់ឥណទានខ្នាតតូច ដែលត្រូវបានគេដែលបានផ្តល់ឱ្យខាងលើទាំងអស់ដល់ស្ត្រីក្រីក្រដោយ គ្មានការសាកសួរការត្រួតត្រារបស់គេ (ជាញឹកញាប់នៅក្នុងដែរបស់ប្តី) កង្វះហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធ ត្រឹមត្រូវ ឬឱកាសណាមួយ នៃការបែងចែកក្នុងសង្គម ដែលនឹងអនុញ្ញាតឱ្យពួកគេ ដើម្បីទទួល បានជោគជ័យនៅក្នុងអាជីវកម្មខ្នាតតូចរបស់ពួកគេ។

ផ្ទុយមកវិញ, វាលើកទឹកចិត្តស្ត្រី ឱ្យចូលទៅក្នុងបំណុល និងជំរុញឱ្យមានការទទួលខុស ត្រូវជាមួយ ដែលត្រូវបានដាក់ជាញឹកញាប់ នៅលើពួកគេ។ GAD សង្កត់ធ្ងន់លើតួនាទីយែនខ្សែ និង ទំនាក់ទំនងនៅក្នុងអ្វីដែលត្រូវបានហៅថា "ប្រព័ន្ធយែនខ្សែ" និង ការគាំទ្រការផ្លាស់ប្តូររចនាសម្ព័ន្ធ ។ វាបានអះអាងយ៉ាងមុតមាំថា គោលនយោបាយខុសគ្នា យែនខ្សែ គឺត្រូវការជាចាំបាច់ដើម្បីកាត់ បន្ថយភាពក្រីក្រ។ គោលបំណងរបស់វាគឺមានសមភាព។ វាធ្វើឱ្យស្ត្រីប្រឈមនឹងបន្ទុកការងារទ្វេ ដង ដែលមើលឃើញ និងមិនប្រើក្នុងគ្រួសារដែលជាអង្គភាពផ្តាច់មុខនៃការវិភាគសម្រាប់វិទ្យា សាស្ត្រដែលជាប់ទាក់ទងនឹងការអភិវឌ្ឍ។ វាលើកទ្វារទៅកាន់ការរួមចំណែកពីមនុស្សដែលត្រូវ បានប្តេជ្ញាចិត្តដើម្បីឱ្យមានសមភាព, មិនដូចទស្សនៈស្ត្រីនិយមមុន។

ទាំងទស្សនៈស្ត្រីនិយម តាំងពីរនៅទសវត្សឆ្នាំ១៩៨០ និងវិធីសាស្ត្រ GAD បដិសេធ ការបែងចែកជាពីរ រវាងវិស័យសាធារណៈ និងឯកជន និងការផ្តោតការយកចិត្តទុកដាក់របស់គេ ទៅលើការគាបសង្កត់របស់ស្ត្រី នៅក្នុងក្រុមគ្រួសារ ឬ ផ្ទះដែលជាមូលដ្ឋាននៃទំនាក់ទំនង អាពាហ៍ពិពាហ៍។ អ្នកទាំងពីរ ឃើញស្ត្រីជាភ្នាក់ងារនៃការផ្លាស់ប្តូរ ជាជាងការទទួលការអភិវឌ្ឍ និងការបញ្ជាក់ពីតម្រូវការ សម្រាប់ស្ត្រីដែលត្រូវបានរៀបចំ និងកសាងភាពជាតំណាងផ្នែក នយោបាយដែលមានប្រសិទ្ធភាពបន្ថែមទៀត។ ពេលនោះហើយដែលពួកអ្នកកាន់លិខិតស្ត្រីនិយម បានចាប់ផ្តើមចូលរួមឡើង ដើម្បី ភេទ ពូជសាសន៍ និងថ្នាក់ទម្រង់បែបបទនៃការគាបសង្កត់នៅ ក្នុងការវិភាគរបស់ពួកគេ និងតភ្ជាប់ពួកគេ វិះគន់ពីការអភិវឌ្ឍ (Maguire, ១៩៨៤; Sen y Grown, ១៩៨៨) ។

ការអនុវត្តជាក់ស្តែងនិងតម្រូវការជាយុទ្ធសាស្ត្រ

នៅពេលជាមួយគ្នា ការសិក្សារបស់ស្ត្រីនិយម Caroline Moser (១៩៨៦, ១៩៩៣) បានជួយអភិវឌ្ឍគំរូ ធ្វើផែនការយេនឌ័រ សម្រាប់កម្មវិធីអភិវឌ្ឍផ្សេងទៀត និងគម្រោងដែលបែងចែករវាងតម្រូវការជាក់ស្តែង និងជាយុទ្ធសាស្ត្ររបស់ស្ត្រី។ ការនេះ ត្រូវបានផ្សព្វផ្សាយយ៉ាងទូលំទូលាយ។ តម្រូវការជាក់ស្តែង រួមបញ្ចូលការទទួលបានសេវាកម្មមូលដ្ឋាន, ស្បៀងអាហារ ខណៈពេលដែលតម្រូវការជាយុទ្ធសាស្ត្រ គឺជាអ្នកដែលចោទសួរ ក្នុងប្រព័ន្ធយេនឌ័រ អាស្រ័យលើបរិបទសង្គមជាក់លាក់។ ពួកគេអាចនឹងរួមបញ្ចូលការទាមទារ ឱ្យប្រាក់បៀវត្សស្មើគ្នា ចំពោះការងារដូចគ្នា ឬការប្រឆាំងនឹងអំពើហិង្សាយេនឌ័រ ឬការស្នើសុំដែលស្ត្រីអាចសម្រេចបានដោយសេរីនៅលើផ្លូវភេទ និងចំនួនកូនរបស់ពួកគេមានរបស់ពួកគេ។ គំរូដែលលោក Moser បានលើក មានអត្ថប្រយោជន៍នៃការទទួលបានទិន្នន័យ ដែលស្មុគស្មាញបន្ថែមទៀត ដើម្បីរៀបរាប់អំពីបរិបទជាក់លាក់មួយ ដែលជាកន្លែងដែលកម្មវិធីត្រូវបានគ្រោងទុកនោះទេ។

ការផ្តោតអារម្មណ៍នេះត្រូវបានអនុម័តជាផ្លូវការ ដោយអង្គការអន្តរជាតិធំៗ ដូចជាអង្គការសហប្រជាជាតិ និងធនាគារពិភពលោក ហើយបច្ចុប្បន្នជាផ្នែកមួយ នៃអនុក្រឹត្យភាពគោលការណ៍សម្រាប់កសាងផែនការអភិវឌ្ឍ។ ទោះជាយ៉ាងណា ការអនុវត្តជាក់ស្តែង វាមិនសម្រេចបានគោលដៅដែលបានស្នើឡើង។ គំរូលោក Moser បានលើក គឺផ្តោតលើបច្ចេកវិទ្យា អ្វីមួយដែលចាំបាច់ ដើម្បីឱ្យគោលនយោបាយការអភិវឌ្ឍ ដែលមានគោលបំណង ដើម្បីដោះស្រាយបញ្ហាស្មុគស្មាញ និងចម្រុះដោយប្រើ "ប្រអប់ឧបករណ៍" នោះគឺសន្មត់បានអនុវត្តជាសកល, ប៉ុន្តែការពិត គឺជាការផ្ទេរអាណានិគម មតិដែលមានមកហើយរបស់ពួកខាងលិច ដើម្បីបរិបទរឹងមាំមួយនៃភាគខាងត្បូងនោះទេ។

គោលនយោបាយស្តីពីលិទ្ធិសេរីនិយមនិងលក្ខណៈស្ត្រីនិយមនៃភាពក្រីក្រ

នៅក្រោមលិទ្ធិសេរីនិយម ស្ត្រីដែលបានក្លាយជាអាចមើលឃើញជាមុខវិជ្ជាមួយ ក្នុងការអភិវឌ្ឍ ប៉ុន្តែពួកគេមិនត្រូវបានទទួលស្គាល់ដោយគោលនយោបាយសង្គម។ ពួកគេបានយក នៅលើគោលនយោបាយសង្គម ដែលរដ្ឋាភិបាលបានបោះបង់ចោល។ តាមរយៈគោលនយោបាយកែតម្រូវចរនាសម្ព័ន្ធ, លក្ខខណ្ឌជាក់នៅលើអាមេរិកឡាទីន ក្នុងរយៈពេលប៉ុន្មានឆ្នាំ នៃវិបត្តិបំណុលពីបរទេសនេះ បានប៉ះពាល់ដល់ស្ត្រី លំបាកបំផុត។ វាគឺជាស្ត្រីដែលបានឆ្អើតការងារសម្រាប់ខ្លួនគេ និងផ្លាស់ទី ទៅក្នុងទីផ្សារការងារ នៅក្នុងស្ថានភាពមិនស្មើគ្នា ដែលជាកន្លែងដែលពួកគេបានទទួលរងការរើសអើងប្រាក់ឈ្នួល។ នៅពេលដូចគ្នានេះដែរ នៅក្នុងសេដ្ឋកិច្ចដែលមាន

មូលដ្ឋានលើការនាំចេញ ដែលបានចិញ្ចឹមគ្រួសារ -ការងារជាប្រពៃណីរបស់ស្ត្រីមានភាពស្មុគស្មាញកាន់តែខ្លាំងឡើង។ ទោះបីជាមានការសន្មត់ថា ស្ត្រីដែលត្រូវបាន "រួមបញ្ចូលនៅក្នុងការអភិវឌ្ឍ" ការកែប្រែអយ្យកោនេះ នៅក្នុងគ្រួសារ និងនៅក្នុងដែនសាធារណៈ បានអនុម័តទម្រង់មួយទៀតដែលចាប់ផ្តើមវដ្តថ្មី នៃភាពក្រីក្រសម្រាប់ស្ត្រី និងភាពក្រីក្ររបស់ស្ត្រី បានចាក់គ្រឹះនៅក្នុងសេដ្ឋកិច្ចចិញ្ចឹមជីវិត។

ជម្រើសជំនួសនៅភាគខាងត្បូង

នៅសន្និសីទពិភពលោកលើកទីពីរ ស្តីពីស្ត្រីនៅក្នុងទីក្រុងណៃរ៉ូប៊ី នៅក្នុងឆ្នាំ១៩៨៥ បណ្តាញស្ត្រី មកពីភាគខាងត្បូង, ការអភិវឌ្ឍសង្គម, ជម្រើសជំនួសជាមួយនាវិសម័យថ្មី (DAWN) ដែលបានប្រឈមនឹង បញ្ហាការសន្មត់ ថាបញ្ហានេះគឺគ្រាន់តែថា ស្ត្រីដែលមិនបានចូលរួមឈ្នួមគ្រប់គ្រាន់ក្នុង "ដំណើរការក្តីមេត្តាករុណា " នៃការអភិវឌ្ឍ និងការរីកចម្រើន។ ចលនានេះបានប្រានចោល និយមន័យតូចចង្អៀតនៃការរីកចម្រើន ដូចជាការធ្វើឱ្យមានកំណើនសេដ្ឋកិច្ច និងការអះអាងថា អតិថិជន និងបំណុលជាកត្តាសំខាន់ នៅក្នុងវិបត្តិដែលបានធ្ងន់ធ្ងរ ជីវភាពរស់នៅរបស់ស្ត្រីនៅក្នុងភាគខាងត្បូង។ វាបានរិះគន់ផងដែរ លើការធ្វើអាជីវកម្មលើស្ត្រី តាមរយៈការត្រូវបាន "រួមបញ្ចូលទៅក្នុងការអភិវឌ្ឍ" និងត្រូវបានប្រើដើម្បីទប់ស្កាត់ការកាត់បន្ថយ ការចំណាយសាធារណៈ ទាមទារដោយពួកខាងជើង ដែលជាផ្នែកមួយនៃការលែងតម្រូវរចនាសម្ព័ន្ធ។

ស្ត្រីទាំងនេះ បានធ្វើអោយប្រសើរឡើងការអភិវឌ្ឍជា "ការគ្រប់គ្រង ការទទួលខុសត្រូវសង្គមនិងការប្រើប្រាស់ធនធាន, ការលុបបំបាត់នៃយេនឌ័រ និងវិសមភាពសង្គម និងការរៀបចំរចនាសម្ព័ន្ធរបស់អង្គការមួយដែលអាចនាំអំពី" (Sen និង Grown, ១៩៨៧)។ ពួកគេបានទទួលថា ការអភិវឌ្ឍសេដ្ឋកិច្ច គួរតែត្រូវបានចាត់ទុកថា ជាឧបករណ៍សម្រាប់ការសម្រេច បាននូវការអភិវឌ្ឍមនុស្ស និង មិនផ្ទុយមកវិញ បានរិះគន់គោលនយោបាយអភិវឌ្ឍន៍ ដែលជាទម្រង់មួយនៃការបន្តអាណានិគមនិយមមួយ ចង្អុលចេញជាប្រព័ន្ធនៃស្ថាប័នប្រពៃណី និងឥរិយាបថនៅក្នុង "ប្រទេសមិនសូវមានការអភិវឌ្ឍ"។

ចលនាស្ត្រីនិយមសង្គមនិយមនានា នៅទសវត្សឆ្នាំ១៩៨០ បានចោទសួរ របស់ស្ត្រីធ្វើការងារដែលតែងតែបានប្រាក់ឈ្នួលទាប ជាងបុរស និងដែលជាយុទ្ធសាស្ត្រក្នុងគោលបំណងដើម្បីបង្កើន wid នៃប្រទេស។ ពួកកាន់លិខិតស្ត្រីនិយមទាំងនេះ បានទាមទារ ឱ្យការងារស្មើគ្នាសម្រាប់ប្រាក់បៀវត្សរ៍ស្មើគ្នា និងវិភាគលើលក្ខខណ្ឌការងាររបស់ស្ត្រី ក្នុងវិស័យការងាររបស់ស្ត្រី ដូចជារោងចក្រដំឡើង Maquila។ ពួកគេបានបង្ហាញថា នៅពេលដែលការងារមួយចំនួន ដែលត្រូវបានធ្វើដោយស្ត្រីជាធម្មតា នៅពេលដែលចំនួនកើនឡើងនៃស្ត្រី ដែលបានចូលទៅក្នុងទីផ្សារការងារពួកគេត្រូវបានគេចាត់ទុកថាមិនសូវសំខាន់នោះទេ ព្រោះពួកគេត្រូវបាន "ការងាររបស់ស្ត្រី" និងហេតុនៃស្ថានភាពទាប និងបានចំណាយប្រាក់តិចជាង។ ការបង្រៀននៅសាលា គឺជា

ឧទាហរណ៍មួយនេះ នៅក្នុងភាគច្រើននៃអាមេរិកឡាទីន៖ ស្ត្រីបានចាប់ផ្តើមធ្វើការ ជាគ្រូបង្រៀន ក្នុងវិស័យនេះ ពីឆ្នាំ១៩៥០ឡើង។

ចលនាស្ត្រីនិយមក្រោយសម័យអាណានិគម

ចាប់តាំងពីទសវត្សរ៍ឆ្នាំ១៩៩០ នៅក្នុងអ្វីដែលគេស្គាល់ថា ជាស្ត្រីនិយមក្រោយអាណានិគមពួកកាន់លិទ្ធិស្ត្រីនិយមមួយចំនួន នៅភាគខាងត្បូងនោះបានរិះគន់យ៉ាងខ្លាំង ទាំងស្ត្រីនិយមដែលបានអះអាងថាស្ត្រីមានឧត្តមភាពខាងក្នុងឬខាងវិញ្ញាណមួយចំនួន- និងព្យាយាមស្ត្រីនិយមអនុវត្តភាព និងមាននិន្នាការជាតិពន្ធនិយម បានបោះយុទ្ធនៅខាងជើងដើម្បីបញ្ចប់គំនិតនៃ "ស្ត្រីពិភពលោកទីបី" ដែលជាក្រុមមួយនៃអ្នកទទួលផលពីការអភិវឌ្ឍ។ ពួកកាន់លិទ្ធិស្ត្រីនិយមក្រោយសម័យអាណានិគមត្រូវបានរងឥទ្ធិពលច្រើនដោយការរំកិលច្រើន និងភាពខ្មោចងឺតពួកកាន់ស្ត្រីនិយម Chicana និង lesbian នៅក្នុងសហរដ្ឋអាមេរិកនៅទសវត្ស១៩៨០ ដែលត្រូវបានគេលើកដំបូង ដើម្បីទទួល លើភាពខុសគ្នា។

ស្ត្រីនិយមឥណ្ឌា Chandra Talpade Mohanty, ឧទាហរណ៍, បានបញ្ជាក់ថាក្នុងការប្រើប្រាស់ប្រភេទដូចគ្នាមួយនៃ "ស្ត្រី" ដែលទាក់ទាញ កាត់បន្ថយស្ត្រី ទៅនឹងស្ថានភាពនៃអត្តសញ្ញាណយេនឌ័រ មិនអើពើនឹងកត្តាផ្សេងទៀត ដែលបានកំណត់ពីអត្តសញ្ញាណរបស់ពួកគេដូចជាថ្នាក់ និងប្រភពដើមជនជាតិដើមភាគតិច។ Mohanty បានអះអាងថា ប្រសិនបើយើងគិតអំពី "ពិភពលោកទីបី" ស្ត្រីដែលគេជិះជាន់ "លើកដំបូង" នៃប្រវត្តិសាស្ត្រមួយ នៅក្នុងការដែលស្ត្រីតតិយលោក នឹងមានស្ថានភាពនៃវត្ត។ នេះគឺជាការមិនមែន សំណុំបែបបទនៃអាណានិគមនិយមនិងភាពចម្រុះនៃស្ត្រីនៅក្នុងថ្នាក់សង្គមផ្សេងគ្នានិងក្រុមជនជាតិភាគតិចមួយ។ ស្ត្រីនិយម ជាតិពន្ធនិយម និន្នាការដើម្បីវិនិច្ឆ័យសាសនា ក្រុមគ្រួសារ រចនាសម្ព័ន្ធ នីត្យានុកូល និងសេដ្ឋកិច្ចនៃវប្បធម៌នៃភាគខាងត្បូង នោះបានទទួលយកស្តង់ដារ របស់ប្រទេសលោកខាងលិចជាចំណុចយោង និង ការកំណត់រចនាសម្ព័ន្ធទាំងនេះថាជា "ការអភិវឌ្ឍតិចតួច " ឬ"ការអភិវឌ្ឍ"។ ការនេះ ធ្វើឱ្យវាហាក់បីដូចជាមានតែមួយគត់ដែលអាចធ្វើទៅបានក្នុងការអភិវឌ្ឍ គឺថា "ពិភពលោកទីមួយ", ដោយហេតុនេះ ការលាក់បំបាំងសោធន៍ទាំងអស់នៃករណី, ពិចារណាឱ្យពួកគេបន្ទាប់បន្សំ (Portolés, ២០០៤)។ Mohanty ម្យ៉ាងវិញទៀត ការដែលបានស្នើស្ត្រីនិយម ដោយផ្អែកលើភាពសាមគ្គីស្ត្រីនិយមនោះ គឺមិនមែនអាណានិគម ចក្រពត្តិនិយម ឬមិនប្រកាន់ជាតិសាសន៍ទេ (១៩៩៧)។ ការទទួលស្គាល់នៃទំនៀមទម្លាប់នេះ បានក្លាយជាប្រភពនៃការផ្លាស់ប្តូរមួយដែលកើតឡើងពីការទទួលស្គាល់នៃភាពខុសគ្នា។

Gayatri Spivak ទ្រឹស្តីស្ត្រីនិយម Bengali ក្រោយសម័យអាណានិគម មើលឃើញការអភិវឌ្ឍជាអ្នកស្ទង់អាណានិគមនិយមបែបថ្មី នៃបេសកកម្មស៊ីវិល នៃចក្រពត្តិនិយម។ នាងបានរិះគន់ប្រព័ន្ធសេដ្ឋកិច្ចពិភពលោក លិទ្ធិសេរីនិយម នៅក្នុងនាមនៃ ដែលមានការអភិវឌ្ឍនេះ -សូម្បីតែ

អភិវឌ្ឍន៍ប្រកបដោយនិរន្តរភាព- ឈប់នៅ គ្មានអ្វីនៅក្នុងគោលបំណងដើម្បីជ្រាបចូលទៅក្នុង ប្រទេសដែលមានសេដ្ឋកិច្ចផុយស្រួយរបស់ជាតិច្រើនបំផុត ឱ្យមានគ្រោះថ្នាក់ដល់ឱកាសនៃការ ចែកចាយក្នុងសង្គមណាមួយ។ Spivak ចង្អុលបង្ហាញថា ប្រទេសកំពុងអភិវឌ្ឍត្រូវបានរូបរួមមិន ត្រឹមតែដោយតំណទូទៅនៃការបំផ្លាញបរិស្ថាន យ៉ាងទូលំទូលាយ ប៉ុន្តែតាមរយៈភាពស្មុគស្មាញ អ្នកដែលកាន់អំណាចក្នុងតំបន់នោះផងដែរ- ហើយព្យាយាមអនុវត្ត "ការអភិវឌ្ឍ"- និងបង្ខំនៃមូល ធនពិភពលោក។ Spivak តស៊ូមតិ "យុទ្ធសាស្ត្រចាំបាច់និយមគឺវាហួសពេល និងភាពខុសគ្នារវាង ស្ត្រីនៅខាងលើគឺជាការបង្កើតសម្ព័ន្ធភាពជុំវិញការតស៊ូរឹងមាំ ដូចជាការប្រយុទ្ធប្រឆាំង នឹងការត្រួត ពិនិត្យលើការបន្តពូជ។ នាងបាននិយាយថា: "ការទទួលខុសត្រូវសម្រាប់ការប្រើអស់ នៃធនធាន ពិភពលោកនេះ ត្រូវបានប្រមូលផ្តុំលើការផ្ទុះឡើង ប្រជាសាស្ត្រខាងត្បូង ហេតុដូច្នេះហើយនៅ លើស្ត្រីក្រីក្រនៃភាគខាងត្បូង" (ឆ្នាំ១៩៩៩)។ ការគ្រប់គ្រងការបន្តពូជ នៅក្នុងប្រទេសក្រីក្រនេះ បានផ្តល់នូវការអភិវឌ្ឍ ដោយមានយុត្តិកម្មសម្រាប់ "ជំនួយ" ជាមួយនិង គួរយកចិត្តទុកដាក់ពីការ លើសនៃអតិថិជននៅខាងជើង។ ចំពោះ Spivak សកលភាវូនីយកម្មត្រូវបានសម្តែងនៅក្នុងការ ត្រួតពិនិត្យប្រជាជន (ទាមទារដោយ "ការនិទាន" នៃភេទ) និងនៅក្នុងការប្រកាស - Fordist ការ ងារនៅក្នុងផ្ទះ ដែលទោះបីជាសំណល់ មុនមូលធនទៅដៃក្នុងដៃជាមួយមូលធននិយម ឧស្សាហ កម្ម (Portolés, ២០០៤)។

ទស្សនៈរួមមួយ ដែលបានស្នើឡើងនៅទីនេះ ត្រូវតែរួមបញ្ចូល -ទូទៅនៅក្នុងរយៈពេល មួយ ការរិះគន់នៃការអភិវឌ្ឍ- ការរិះគន់ការស្រលាញ់ភេទផ្ទុយ បន្តពូជ ដែលជាទម្រង់មួយអង្គការ សុខភាពបន្តពូជនិងផលិតភាពសង្គម ជាប្រព័ន្ធនៃអាណានិគមនិងអយ្យកោនៃការត្រួតត្រាមួយ -។

លិទ្ធិសេដ្ឋកិច្ចស្ត្រីនិយម

ការជជែកពិភាក្សាគ្នាសំខាន់មួយទៀត នៅក្នុងចលនាស្ត្រីនិយមនានា ដែលជាការ សំខាន់នៃការអភិវឌ្ឍ -ជាពិសេសសម្រាប់ឆ្ពោះទៅរកផ្លូវ ដែលចេះគិតពិចារណា ជម្រើសជំនួស ទៅនឹងការអភិវឌ្ឍ- គឺលិទ្ធិសេដ្ឋកិច្ចស្ត្រីនិយម។ ការនេះ បានអះអាងថាមានចំណុចស្របគ្នា ជា ការសំខាន់ក្នុងប្រវត្តិសាស្ត្រវប្បធម៌ និងនិមិត្តសញ្ញា រវាងការគាបសង្កត់ និងការកេងប្រវ័ញ្ចលើស្ត្រី និងធម្មជាតិ។ ក្នុងការជជែកវែកញែក ចំណុចផ្ទុយគ្នារវាងស្ត្រី និងបុរសជាញឹកញាប់ ត្រូវគ្នាទៅនឹង ធម្មជាតិ និងអរិយធម៌ អារម្មណ៍ និងហេតុផល និងសូម្បីតែប្រពៃណី និងភាពទំនើប។ ពាក់កណ្តាលជំហ្នង នៃការរួមបញ្ចូលគ្នានេះ ត្រូវបានគេមិនពេញចិត្តផងដែរ។

លិទ្ធិសេដ្ឋកិច្ចស្ត្រីនិយម បានក្រោកឡើងជាមួយប្រឆាំងវប្បធម៌ ក្នុងឆ្នាំ១៩៧០។ វាបាន ថ្កោលទោស ចំពោះការផ្សារភ្ជាប់ថោកទាប ដែលបានបង្កើតរវាងស្ត្រី និងធម្មជាតិ។ បានរិះគន់ ចលនាឆ្វេងនិយមផងដែរ សម្រាប់ការមិនបានចូលទៅក្នុងពិចារណា និងសំណួរគំរូនៃការរីក

ចម្រើននៃ "សង្គមនិយមពិតប្រាកដ" និងចលនាក្នុងបក្សកុម្មុយនិស្ត។

និន្នាការមួយនៅក្នុងលិខិតសេដ្ឋកិច្ចស្ត្រីនិយម គឺវាសារៈសំខាន់និយម។ វាត្រូវបានផ្អែកលើការសន្មតថា មានសារៈសំខាន់ស្ត្រី ដែលបានដាក់ស្ត្រីកាន់តែខិតជិត ទៅធម្មជាតិច្រើនជាងបុរស។ ស្ត្រីលេចឡើងជាប្រភេទមួយ នៃក្តីសង្ឃឹមសម្រាប់មនុស្សជាតិ និងការអភិរក្សធម្មជាតិនៅលើមូលដ្ឋាននៃការសន្និដ្ឋានថា ដោយសារតែសារៈសំខាន់យ៉ាងខ្លាំងរបស់ពួកគេ ស្ត្រីគឺទំនងការពារបន្ថែមទៀត ដើម្បីសត្វមានជីវិត និងមានការថែទាំនៃជាតិពន្ធមួយ ដែលមានប្រភពនៅក្នុងសភាវគតិរបស់មាតា។

និន្នាការមួយទៀត នៃលិខិតសេដ្ឋកិច្ចស្ត្រីនិយមទោះ ជាយ៉ាងណា បានបដិសេធប្រភេទនៃសំខាន់នេះ និងអក្សរសាស្ត្ររបស់ខ្លួន គឺផ្លូវនិងសុត្រស្នាញកាន់តែច្រើន។ អ្នកនិពន្ធ ដូចជាការ Vandana Shiva, Maria Mies និង Bina Agarwal បានកំណត់ ជាប្រភពដើមនៃភាពស្របគ្នាកាន់តែច្រើន របស់ស្ត្រី ជាមួយនឹងធម្មជាតិ ក្នុងការកសាងសង្គម និងប្រវត្តិសាស្ត្រនៃយេនឌ័រដែលជាក់លាក់ទៅនឹងវប្បធម៌។ សម្រាប់ពួកគេយល់ដឹងពីបរិស្ថានយេនឌ័រ ត្រូវបានកើតនៃការបែកបាក់នៃកម្លាំងពលកម្ម និងតួនាទីក្នុងសង្គមជាក់លាក់ដែលបានបង្កើតឡើងនៅក្នុងប្រព័ន្ធយេនឌ័រ និងថ្នាក់ប្រវត្តិសាស្ត្រ និងក្នុងទំនាក់ទំនងអំណាចនយោបាយ និងសេដ្ឋកិច្ចដែលបានភ្ជាប់ជាមួយនឹងពួកគេ -នៅពេលដែលភារកិច្ចក្នុងគ្រួសារ និងសហគមន៍របស់ស្ត្រីរួមបញ្ចូលទាំងឧទាហរណ៍ដែលទទួលបាន និងទឹក ឬដំណាំ (លោក Paulson, ១៩៩៨)។ ពួកគេបានអះអាងថា "ការអភិវឌ្ឍ" គឺការពិតជាយុទ្ធសាស្ត្រសម័យអាណានិគមរបស់ប្រទេសលោកខាងលិចដែលបានចាក់ឫស ក្នុងការត្រួតត្រា លើស្ត្រី និងធម្មជាតិ។ នៅក្នុងពាក្យរបស់ Vandana Shiva:

ទោះបីជារយៈពេលប្រាំទសវត្សរ៍ចុងក្រោយនេះ ត្រូវបានកំណត់លក្ខណៈដោយបានដឹកនាំការអភិវឌ្ឍយ៉ាងច្រើន និងនាំចេញនៃគំរូឧស្សាហកម្មនៅភាគខាងលិច និងគ្មាននិរន្តរភាពក្នុងនាម និន្នាការនៃការអភិវឌ្ឍថ្មីត្រូវបានតំរូវទិសឆ្ពោះទៅរករបបអាជីវកម្មបរិស្ថានដែលនៅក្នុងនោះ, តាមរយៈគោលនយោបាយជាសកល ត្រូវបានបង្កើតឡើងដោយ "បរិសុទ្ធព្រះត្រីឯក 'Holy Trinity,'" ក្រុមហ៊ុនអន្តរជាតិខាងលិច ដែលគាំទ្រដោយរដ្ឋាភិបាលនៃប្រទេសមហាអំណាចសេដ្ឋកិច្ច កំពុងព្យាយាមរក្សាអំណាចសេដ្ឋកិច្ច របស់ពួកខាងជើង និងជីវិតខ្លះខ្លាយរបស់អ្នកមាន។ ក្នុងគោលបំណងដើម្បីធ្វើដូច្នេះ ពួកគេ បាននាំចេញការចំណាយលើផ្នែកបរិស្ថាន ពិភពលោកទីបី (២០០១:១)។

ចំពោះលិខិតសេដ្ឋកិច្ចស្ត្រីនិយម អាឡឺម៉ង់ Maria Mies, រាងកាយរបស់ស្ត្រីម្នាក់ដែលបានក្លាយជាអាណានិគមទីបី ទទួលរងបន្ថែមទៀត ក្រោមអាណានិគមរដ្ឋ និងធម្មជាតិ។ ការជជែក

ពិភាក្សានេះ បានថ្កោលទោសចំពោះដំណើរការរបស់អាណានិគម និងទម្រង់អយ្យកោនៃការ ត្រួតត្រា ហើយបាននាំទៅគោលជំហរសំខាន់នៃការអភិវឌ្ឍ នាំមកនូវទម្រង់បែបបទស្មុគស្មាញនៃ អាណានិគម និងការរំដោះនៃទំនាក់ទំនងអយ្យកោ។

ទិដ្ឋភាពនេះ មើលទៅដើម្បីជំនួសឱ្យការអភិវឌ្ឍដែលបានអំពាវនាវ ដើម្បីលើកកម្ពស់ ការយល់ដឹងផ្នែកបរិស្ថានរបស់ស្ត្រី។ វាមិនអាចត្រូវបានបំបែក ពីការរិះគន់ស្របផ្នែកផ្លូវភេទនៃ ការងារដែលផលិត (ឡើងវិញ) អំណាច និងទ្រព្យសម្បត្តិ ដែលមានមូលដ្ឋានលើគោលជំហរនៃ ភេទពូជសាសន៍ និងវណ្ណៈ។ នេះគឺជាមូលដ្ឋាន បានផ្តល់ឱ្យមានសេចក្តី ថ្លែងនៅលើ *Buen Vivir*, សារៈសំខាន់ និយមវប្បធម៌ ជាញឹកញាប់ ជាកម្មសិទ្ធិរបស់ អ្នកណាមួយ ដើម្បីស្តីជនជាតិដើម ភាគតិចមានតួនាទីជាអ្នកគាំពារនៃវប្បធម៌របស់ពួកគេ ដែលបានបន្តការស្លៀកសម្លៀកបំពាក់ ប្រពៃណីរបស់ខ្លួន ខណៈពេលដែលបុរស ប្រើចនាបថភាគខាងលិច នៃការធ្វើចំណាកស្រុកទៅ កាន់ទីក្រុងនេះ។ ទាំងនេះ វាមិនស្របគ្នា តែទោះជាយ៉ាងណា វាមានការប្តេជ្ញាចិត្តខាង នយោបាយមួយ ក្នុងការរិះគន់ទំនាក់ទំនងនៅក្នុងប្រទេសដែលផលិតវិសមភាពយេនឌ័រ។

អ្នកវិភាគវិទ្យាសាស្ត្រសេដ្ឋកិច្ច *Maria Mies* រួមទាំងលទ្ធិម៉ាក្សនិយម ហើយបានអះអាង ថាក្នុងកម្រិតមួយយ៉ាងខ្លាំង ដែលពួកគេបានលាក់បុរេលក្ខខណ្ឌ ដែលបានធ្វើឱ្យប្រាក់ខែកម្មករ អាចធ្វើទៅបាន ប៉ុន្តែមិនដោះស្រាយឱ្យបានច្បាស់លាស់ក្នុងគំរូមូលធនពីការប្រមូលផ្តុំ៖ ការយក ចិត្តទុកដាក់, ការបន្តពូជរបស់ស្ត្រី ការងាររបស់កសិករខ្នាតតូច ធានាថាការចិញ្ចឹមជីវិត ឬថា តម្រូវ ការមូលដ្ឋាន ត្រូវបានឆ្លើយតប (ជាញឹកញាប់បន្សល់ទុក ស្ត្រីជាមួយអវត្តមានបុរស ធ្វើជាពលករ ចំណាកស្រុក)។ ពួកគេបានលាក់ធម្មជាតិខ្លួនឯង ថាជាអ្នកផ្គត់ផ្គង់នៃធនធានធម្មជាតិ។ ទោះបីជា លក្ខខណ្ឌទាំងនេះ ផ្តល់នូវការគាំទ្រដោយគ្មានការប្រមូលផ្តុំ មូលធនមិនអាចកើតមាន ពួកគេគឺ មើលមិនឃើញនៅក្នុងសេចក្តីថ្លែងអនុវត្តភាព និងគោលនយោបាយសេដ្ឋកិច្ច ហើយបានចាត់ ទុកជា "សេរីភាព"។ *Mies* អះអាងថា នេះ បរាជ័យក្នុងការទទួលស្គាល់ពីការចំណាយ លើសង្គម និងបរិស្ថាននៃការអភិវឌ្ឍដែលមានតាមរយៈសូចនាករមួយចំនួនដូចជាផលិតផលក្នុងស្រុកសរុប តែត្រូវចំណាយពេលចូលទៅក្នុងការងារការពិចារណាថា រួមចំណែកដោយផ្ទាល់ដល់ការបង្កើត ដើមទុននិងបង្កើតតំណភ្ជាប់ទាំងអស់ជាមួយ និងសុខុមាលភាពរបស់មនុស្ស។

Mies ឈានដល់ការសន្និដ្ឋានថា និរន្តរភាពមិនស្របគ្នា ជាមួយនឹងប្រព័ន្ធសេដ្ឋកិច្ច ដែល មានមូលដ្ឋានលើកំណើន ដែលនាំនាងទៅចោទសួរពីសេដ្ឋកិច្ច នៅយុទ្ធសាស្ត្រសម្រាប់ការ សម្រេចបាននូវសុខុមាលភាពនេះ។ នាងបានស្នើគំរូជម្រើសសម្រាប់ការ ដែលការអភិវឌ្ឍនៃជីវិត គឺជាគោលបំណងកណ្តាល។ សកម្មភាព ជាការបន្តពូជនឹងត្រូវបានចែករំលែកដោយបុរសនិងស្ត្រី និងរួមបញ្ចូលភាគីពាក់ព័ន្ធ ដែលត្រូវបានដកចេញ ដោយសេចក្តីថ្លែងមូលធននិយម ដូចជាធម្ម ជាតិ។ *Mies* សង្កត់ធ្ងន់លើសារៈសំខាន់នៃទំនិញទូទៅ និងសាមគ្គីភាព រវាងសហគមន៍ និងការ សម្រេចចិត្តទទួលយកសហគមន៍ ដើម្បីការពារប្រយោជន៍រួម។ នាងបានឱ្យយោបល់ថាការយក

ឈ្មោះភាពបដិបត្តិនិយម រវាងកម្លាំងពលកម្ម និងធម្មជាតិ, និងការផ្តល់អាទិភាព ដល់សេដ្ឋកិច្ចក្នុង ស្រុក និងក្នុងតំបន់ជំនួសឱ្យទីផ្សារសាកល ស្ទុះងើបឡើងវិញ ទំនាក់ទំនងដោយផ្ទាល់រវាងការ ផលិត និងការប្រើប្រាស់ (Mies, ១៩៩៨)។

Ivone Gebara គឺជា ស្ត្រីនិយម បរិស្ថានប្រេស៊ីល ជាមួយនឹងការយល់ដឹងខាងសាសនា ស្ត្រីនិយម។ នាងបានទទួលការរិះគន់ជាមូលដ្ឋាន ដែលមានការអភិវឌ្ឍ នោះគឺថា វាគឺជាសេចក្តី ថ្លែងអនុត្តរភាពសម្រាប់ភាពទំនើប។ Gebara បានអះអាងថា ភាពទាន់សម័យ ណែនាំការប្រព្រឹត្ត ជាមូលដ្ឋានគ្រឹះពីរ: ការធ្វើទារុណកម្មរបស់មេធាវី និងការបង្កើតឡើងនូវវិធីសាស្ត្រវិទ្យាសាស្ត្រ នៅក្នុងបរិបទ ដែលស្ត្រីត្រូវបានកំណត់នៅក្នុងដែន ក្នុងស្រុកដែលនៅក្រោមបង្គាប់ ទំនាក់ទំនងជា គ្រួសារ និងដើម្បីឱ្យក្រុមគ្រួសារ និង ជាកន្លែងដែលនៅពេលដូចគ្នាធម្មជាតិ ក្លាយជាគ្របដណ្តប់ ដោយវិញ្ញាណវិទ្យាសាស្ត្រជាបុរស។ ចំពោះ Gebara ដែលត្រូវបានជិះជាន់សង្កត់សង្កិន -ស្ត្រី និង ធម្មជាតិ- មាននៅក្នុងសេចក្តីថ្លែងនៃយុទ្ធសាស្ត្រគ្របដណ្តប់នៃនយោបាយ ទស្សនវិទ្យា និងទ្រឹស្តី នៃការគិតរបស់សម័យទំនើប លោកខាងលិចបានមក ពីការមកដល់នៃមូលធននិយម។ លិច្ច សេដ្ឋកិច្ចស្ត្រីនិយម ពាក់ព័ន្ធនឹងការស្នើសុំ វាសនារបស់គេ ការជិះជាន់ត្រូវបានភ្ជាប់យ៉ាងជិតស្និទ្ធ ទៅនឹងជោគវាសនានៃភពផែនដីនេះ: "រាល់ការស្នើសុំអង្វរទៅកាន់យុត្តិធម៌សង្គមបានបញ្ជាក់ យុត្តិធម៌បរិស្ថាន" (បានដកស្រង់នៅក្នុង Pobierzyn, ២០០២)។

បរិស្ថានវិទ្យាស្ត្រីនិយម ត្រូវបានប្រឈមមុខមួយផ្សេងទៀតផងដែរ មួយ គឺដែលបាន ស្នើជាការសាកសួរ អំពីស្ថានភាពស្ត្រីនៅក្នុងបរិស្ថាន ហើយការដែលត្រូវបានលើកកំពស់ ផ្សព្វផ្សាយ ដោយទីភ្នាក់ងារសហប្រតិបត្តិការអន្តរជាតិ តាំងពីពាក់កណ្តាលទសវត្សរ៍ឆ្នាំ១៩៩០។ ការអភិវឌ្ឍ ទទួលការរិះគន់បន្ថែមទៀត ព្រោះស្ត្រីរស់នៅក្នុងលក្ខខណ្ឌ នៃការគាបសង្កត់។ ពួកគេ ត្រូវបានប៉ះពាល់ ទៅនឹងបន្ទុកការងារ ដែលទាក់ទងនឹងការថែទាំ បរិស្ថានច្រើនហួសហេតុដែល ត្រូវបានទទួលស្គាល់; ពួកគេត្រូវបានគេមើលឃើញជាទូទៅថាជា "អ្នកទទួលខុសត្រូវ" ថែទាំធម្ម ជាតិ មិនមែនដើម្បី និយាយពីការលំបាក ដែលពួកគេបានប្រឈមមុខ នឹងការ (ជាងការកេង ប្រវ័ញ្ច និងអ្នកក្រោមបង្គាប់) សម្រាប់ការទទួលយកជាផ្នែកមួយ យ៉ាងសកម្មនៅក្នុងការសម្រេច ចិត្ត សម្រាប់ការគ្រប់គ្រងធនធានបរិស្ថាន (Nieves Rico, ១៩៩៨)។

សេដ្ឋកិច្ចស្ត្រីនិយម និងការថែទាំនៃសេដ្ឋកិច្ច

សេដ្ឋកិច្ចស្ត្រីនិយម និងទ្រឹស្តីបង្កើតការរិះគន់អំពីគំនិត នៃធម្មជាតិ, ទម្រង់បែបបទនៃ ការផលិតមូលធននិយម និងវិស័យនៃការបន្តពូជ និងរបៀបទាក់ទងទៅនឹងផលិតកម្ម។ អ្នកសេដ្ឋ កិច្ចមួយចំនួនដែលស្ត្រីនិយមជាលើកដំបូងវែកញែក រឿងព្រេងនៃវិទ្យាសាស្ត្រសេដ្ឋកិច្ច អនុត្តរ ភាពនេះ: ជំនួសឱ្យការគាំទ្រដល់សម្មតិកម្មដែលថា ទីផ្សារនេះបានធ្វើការអព្យាក្រឹត និងបង្កើត

សុខុមាលភាពសម្រាប់បុរស និងស្ត្រីទាំងអស់ ដោយគ្មានការរើសអើងដែលពួកគេបានសួរថា តើ តម្លៃដែលត្រូវបានបង្កើតឡើង នៅក្នុងផ្នែកសេដ្ឋកិច្ច និងសម្រាប់នរណា។ ទីពីរពួកគេរិះគន់ វិទ្យាសាស្ត្រសេដ្ឋកិច្ច ទីផ្សារកណ្តាលអះអាងថា សកម្មភាពសេដ្ឋកិច្ច មិនយកកន្លែងតែមួយគត់ នៅលើទីផ្សារនោះទេ ប៉ុន្តែថា ជាការកើតមាននៅក្នុងល្បាយនៃទីផ្សារឯកជន, ផលប្រយោជន៍ របស់រដ្ឋ, សកម្មភាពមិនប្រាក់ចំណេញ វិស័យក្រៅផ្លូវការ និងក្រុមគ្រួសារមួយ (Knobloch, ២០១០)។

ដូចជា Maria Mies ពួកគេបានចាប់ផ្តើមដោយសន្មតថា ការងារធ្វើនៅក្នុងផ្ទះ ដែលបាន បង្កើតតម្លៃសេដ្ឋកិច្ចដោយរក្សាបាននូវកម្លាំងពលកម្មរបស់សមាជិកនៃគ្រួសារនោះ។ មិនតែ ប៉ុណ្ណោះ សេដ្ឋកិច្ចស្ត្រីនិយម បំណងដើម្បីធ្វើឱ្យតម្លៃសេដ្ឋកិច្ចនេះ អាចមើលឃើញនៅក្នុងវិធី សាស្ត្រគណនេយ្យជាតិ ប៉ុន្តែដើម្បីលើកកម្ពស់ការយល់ដឹងអំពីការកេងប្រវ័ញ្ចលើស្ត្រីបានផង ដែរ ខណៈពេលដែលបានចាប់ផ្តើមថ្មីនេះ ដើម្បីចូលរួមកាន់តែច្រើន នៅក្នុងការងារបង់ប្រាក់គឺនៅ តែមាននៅក្នុងបន្ទុកនៃការងារផ្ទះ។ ខណៈពេលដែលការស្ទង់មតិ បានបង្ហាញថា ការប្រើប្រាស់ ពេលវេលាសូម្បីតែនៅក្នុងសង្គម ឧស្សាហកម្មនៃពួកខាងជើងដែលជាចំនួនសរុបនៃការងារធ្វើនៅ ក្នុងសេដ្ឋកិច្ចជាតិ គឺច្រើនជាងចំនួនសរុបនៃការងារដែលបានបង់ប្រាក់ (Winkler, ២០១០)។ នៅ ក្នុងប្រទេសអាមេរិកឡាទីន, រដ្ឋបានផ្តល់នូវសេវាថែទាំតិចតួចបំផុត ដែលអាក្រក់ជាងការ កេង ប្រវ័ញ្ច និងការផ្តល់ឱ្យ គួរឱ្យកត់សម្គាល់មួយ វាលំអៀងវណ្ណៈ ចាប់តាំងពីអ្នកដែលអាចមានលទ្ធ ភាព ក្នុងការបង់ប្រាក់ អាចមានលទ្ធភាពក្នុងការថែទាំជាឯកជន (Rodriguez, ២០០៥)។ អ្នក សេដ្ឋវិទូស្ត្រីនិយម ចាប់ពីពេលនេះ មានបំណងដើម្បីកសាងសមភាពក្នុងផែនការជន និងក្នុងការ ចែកចាយ នៃបន្ទុកការងារនៅក្នុងផ្ទះ និងនៅកន្លែងផ្សេងៗ

សូម្បីតែនាពេលបច្ចុប្បន្ននេះ មិនមានផលិតផលក្នុងស្រុកសរុប ឬកញ្ចប់ថវិកាសាធារ ណៈដែលបានបង្ហាញពីតម្លៃ និងផលិតភាពនៃការថែទាំ។ ការជជែកពិភាក្សាគ្នា ដោយប្រយោល ទាក់ទងទៅនឹងគោលគំនិត នៃការអភិវឌ្ឍនេះ គឺជាការរៀបរាប់ភាពកខ្វក់ទទេ នៃគោលនយោបាយ ម៉ាក្រូសេដ្ឋកិច្ច និងអនុគ្រាសេដ្ឋកិច្ចខ្នាតតូច ពីសេដ្ឋកិច្ចបុរាណ រហូតដល់សព្វថ្ងៃ។ វាសង្ស័យ ថា តើជាមួយនឹងសិក្ខាបទទាំងនេះ -យុទ្ធសាស្ត្រអភិវឌ្ឍន៍កំណើនសេដ្ឋកិច្ច ផ្តោតលើសមាហរ ណកម្មរបស់ស្ត្រីនៅលើទីផ្សារ និងការប្រយុទ្ធប្រឆាំងនឹងភាពក្រីក្រ- អាចបង្កើតសុខុមាលភាព។ វាមិនទទួលយកគោលជំហរកិច្ចសហប្រតិបត្តិការអភិវឌ្ឍអន្តរជាតិ បានផ្តល់ទៅឱ្យស្ត្រី នៅកណ្តាល នៃយុទ្ធសាស្ត្រ "ការអភិវឌ្ឍសេដ្ឋកិច្ច" របស់ពួកគេ។ ដកស្រង់ Annemarie Sancar ដែលជា ផ្នត់គំនិតជីវសាស្ត្ររបស់ស្ត្រី និងការសង្កត់ធ្ងន់លើ "សមត្ថភាពពិសេស របស់ពួកគេនៅតែមានឥទ្ធិ ពលកម្មវិធីអភិវឌ្ឍន៍នាពេលបច្ចុប្បន្ននេះ: "នៅថ្ងៃនេះ វាជាការច្បាស់ណាស់ថា វាមិនមែនជា សិទ្ធិរបស់ស្ត្រីដែលត្រូវបានគេសម្រេចចិត្តនៅទីនេះ ប៉ុន្តែប្រសើរ ជាជាងសេដ្ឋកិច្ចសេរីនិយមថ្មី ដែលមានបំណងប្រាថ្នាសម្រាប់កំណើនសេដ្ឋកិច្ច។ ស្ត្រីត្រូវបានគេរកឃើញថាមានភាពល្អ ការធ្វើ

ជំនួញ និងក្នុងការជំរុញកំណើន បើតាមទស្សនៈសេដ្ឋកិច្ចវិស្វកម្ម របស់ធនាគារពិភពលោក (Sancar, ២០១០)។

សេដ្ឋកិច្ចនៃការថែទាំ កំណត់អត្តសញ្ញាណតម្រូវការ សម្រាប់ការថែទាំនៃកុមារដែលឈឺ អ្នកដែលមានសមត្ថភាពពិសេស និងមនុស្សចាស់ ដែលជាផ្នែកមួយនៃការសំខាន់បំផុតនៃតម្រូវការរបស់មនុស្ស សម្រាប់ការរស់នៅក្នុងជីវិត ដែលពោរពេញទៅដោយភាពថ្លៃថ្នូរ។ ប៉ុន្តែការងារទាំងនេះ ត្រូវបានមិនអើពើទាំងស្រុងដោយសេចក្តីថ្លែងនយោបាយ និងលិខិតកាត់បន្ថយសេដ្ឋកិច្ចនៃការអភិវឌ្ឍ។ ការជជែកពិភាក្សាគ្នានៅលើវិស័យសេដ្ឋកិច្ចនៃការថែទាំ បានកសាងស្ថានភាព៖ ទៅរក Buen Vivir ដែលជាគោលដៅនៃការផ្លាស់ប្តូរមួយ។ សេដ្ឋកិច្ចស្ត្រីនិយមលោកស្រី Ulrike Knobloch (២០១០) បានស្នើឱ្យមានក្រមសីលធម៌សេដ្ឋកិច្ចបន្ថែមទៀត ជាងលក្ខណៈវិនិច្ឆ័យនៃប្រសិទ្ធភាព ហើយសំណួរនៃសកម្មភាពសេដ្ឋកិច្ចដូចគ្នាដើម្បីឆ្ពោះទៅ Buen Vivir: តើអ្វីគឺជាគោលបំណងជាមូលដ្ឋាននៃសេដ្ឋកិច្ច? យោងតាម Knobloch សេដ្ឋកិច្ចតែមួយគត់ដែលអាចជាមធ្យោបាយមួយដើម្បីសម្រេចបាននូវតម្រូវការខ្ពស់។ នេះជាសំណួរ ទស្សនវិទូ, វិធីដែលហួសពីវិទ្យាសាស្ត្រសេដ្ឋកិច្ច។ ការងារធម្មតាទាំងនេះ ជាមួយនឹងការសន្មត ដែលជាស្ថិតិវិជ្ជាបំពេញចំណង់ចំណូលចិត្តនៃមុខវិជ្ជាសេដ្ឋកិច្ច។ Knobloch បានអះអាងថា វាមិនអាចត្រូវបានសន្មតថា ទីផ្សារនេះបានផ្តល់នូវ កុមារ និងបុរស និងស្ត្រី នឹងអ្វីដែលពួកគេពិតជាត្រូវការ ប្រសិនបើពួកគេមានពេញមួយជីវិត។ នាងបានសួរគោលដៅនៃ "ការរួមរស់ដោយត្រឹមត្រូវនោះ។ សម្រាប់អ្នកណា តើការអនុវត្តសេដ្ឋកិច្ចបង្កើតគុណតម្លៃ? តើគោលការណ៍អ្វីត្រូវបានអង្កេតឃើញ ដើម្បីធានាការរួមរស់ត្រឹមត្រូវ? ភាពរំលោភយេនឌ័រ នៃក្រមសីលធម៌សេដ្ឋកិច្ចត្រូវតែទៅហួសពីទស្សនៈផ្ដោតទៅលើការងារបង់ប្រាក់ ដើម្បីបញ្ចាំង បំភ្លឺលើរបៀប ដែលសេដ្ឋកិច្ចសម័យទំនើប ត្រូវបានផ្អែកលើវិសមភាពយេនឌ័រ។ ជំនួសមុខឱ្យ សេដ្ឋកិច្ចតែមួយដូចគ្នារបៀបនេះ វាគួរតែសញ្ជឹងគិតអំពីបុរស និងស្ត្រីនៅក្នុងបរិបទរបស់ខ្លួននិងការរស់នៅ។

សេដ្ឋកិច្ចនៃការថែទាំ បានរិះគន់ភាពឯកជន និងបុគ្គលនិយម អំពីសេវាសង្គម នៅក្រោមលិខិតសេរីនិយម ហើយទាមទារគោលនយោបាយសាធារណៈ សម្រាប់ការថែទាំ។ នេះមិនត្រូវការ "ចាំបាច់បញ្ជាក់ថា រដ្ឋត្រូវតែជាអ្នកផ្តល់តែមួយគត់ នៃសេវាថែទាំ ដែលត្រូវការសម្រាប់ការបន្តពូជ ក្នុងសង្គមនោះទេ ប៉ុន្តែថា វាគួរតែរៀបចំប្រព័ន្ធជាក់លាក់ ជាមួយអ្នកផ្តល់សេវានានា ដើម្បីធានាឱ្យមានដំណោះស្រាយជាមួយ ទៅនឹងតម្រូវការរបស់សង្គម សម្រាប់ការថែទាំ" (Rodriguez Enriquez, ២០០៥:២៩)។ វាស្នើថា ការងារនៃការថែទាំ គួរតែនៅកណ្តាលនៃយុទ្ធសាស្ត្រនយោបាយដែលគួរតែជំរុញ សកម្មភាពសហគមន៍។ វាទាមទារថា ការប្រើប្រាស់ត្រូវបានធ្វើឡើងតាមបែបប្រជាធិបតេយ្យ ដូច្នេះស្ត្រីអាចរីករាយនឹងការកំសាន្ត។ នៅទីនេះ ដែលជាស្ត្រីនិយមសង្គមនិយមអាណ្លីម៉ង់ Frigga Haug បានស្នើអ្វីដែលនាងរៀបរាប់ថាជា "ពេលសេដ្ឋកិច្ច"។ នៅក្នុងនោះគឺ "ឋានសួរសម្រាប់ស្ត្រីដើម្បីសម្រេចបាននូវជីវិតមួយដែលល្អ គឺទាំងបុរសនិងស្ត្រី" ដែល

មានទីតាំងស្ថិតនៅក្នុងភាគខាងជើង Haug ស្នើសុំឱ្យមានការចែកចាយការពេលវេលានៅក្នុងជីវិត រវាងការងារ, ការបន្តពូជនិងការចូលរួមក្នុងវប្បធម៌ និងនយោបាយ។ នាងបានស្នើយ៉ាងខ្លាំងការ កាត់បន្ថយពេលវេលា នៅក្នុងការងារ ឱ្យបានបួនម៉ោងក្នុងមួយថ្ងៃ ដើម្បីធានានូវការផលិតភាព ចាំបាច់, ឱ្យក្លាយជាទៅជាប្រជាធិបតេយ្យដែលអាចដំណើរការ ចូលក្នុងបរិបទនៃវិបត្តិការងារមួយ នាងបានឱ្យយោបល់ថា ការធ្វើឱ្យមានតុល្យភាព មានពេលទទួលបាន រវាងការងារថែរក្សា, ផល ប្រយោជន៍ផ្ទាល់ខ្លួន និងការអភិវឌ្ឍគំនិតថ្មី អំពីអ្វីដែលជាជីវិតមួយដែលល្អមានន័យ -សង្ខេបគឺ "វប្បធម៌"- ហើយនៅទីបំផុត បានចូលរួមនៅក្នុងនយោបាយយល់ដឹង ថាជាការបង្កើតសង្គមមួយ តាំងពីក្រោមឡើងមក (Haug, ២០០៩)។

កិច្ចពិភាក្សា បានកើតឡើងពីសេដ្ឋកិច្ចនៃការថែទាំ បង្កើតជាទ្រឹស្តី និងការអនុវត្តនិរន្តរ ភាពនៃជីវិត, ផ្តល់នូវឱកាសដើម្បីចោទសួរ ពីសមត្ថភាពរបស់បុគ្គលដែលជាកម្លាំងជំរុញសេដ្ឋកិច្ច ដោយការទៅមុខ នៅក្នុងវិធីដែលបង្កើតតំណនៃសាមគ្គីភាពមួយ។ ពួកគេបានធ្វើបទបង្ហាញ ការ ផ្តល់សេវាថែទាំនេះ ជាបញ្ហាសំខាន់ដែលមានផលវិបាករបស់ខ្លួនក្នុង ការផលិត និងការបន្តពូជ នៃវិសមភាពថ្មី និងចាស់នៅក្នុងសេដ្ឋកិច្ចសកល និងថ្នាក់ជាតិ។ ការពិភាក្សានេះបានចូលរួម ជជែកពិភាក្សាគ្នាអំពី Buen Vivir ជាមួយនឹងបញ្ហាប្រឈម នៃការធ្វើឱ្យគំរូសង្គម ដែលគាំទ្រគ្នា ទៅវិញទៅមក សមរម្យ និងសមភាពរបស់អង្គការ (Salazar et al, ២០១០)។

ការជជែកពិភាក្សាគ្នានេះផងដែរ បានបង្ហាញថា ការកាត់បន្ថយភាពក្រីក្រ គួរតែដោះ ស្រាយ តម្រូវការក្នុងសង្គមសម្រាប់ការថែទាំ ជាបញ្ហាគោលនយោបាយសាធារណៈ ដើម្បីទប់ ស្កាត់វិបត្តិ នៅការថែទាំ -ត្រូវដោះស្រាយមួយម្តងៗជាមួយនឹងវិបត្តិនៅក្នុងមូលធននិយម- ពីការ បំផ្លាញបន្ថែមទៀត គុណភាពនៃជីវិតរបស់ស្ត្រីជាច្រើនដែលមាន , ការជម្រុញពួកគេទៅក្នុងភាព ក្រីក្រ។ តម្រូវការរបស់មនុស្សសំខាន់ណាស់ ជំនួសឱ្យកំណើនសេដ្ឋកិច្ចនិងប្រាក់ចំណេញ, គួរតែ វាជាចំណុចកណ្តាល នៃការផ្លាស់ប្តូរ ក្នុងសង្គមដើម្បីដែលធ្វើឱ្យមាន នៅក្នុងការថែទាំ និងការ បង្កើតឡើងវិញយ៉ាងជ្រាលជ្រៅ នៃសកម្មភាពនយោបាយ ដោយចលនាឆ្វេងនិយម។

ស្ត្រីនិយម និងភាពរីកចម្រើនអាមេរិកឡាទីន រដ្ឋាភិបាល ការអភិវឌ្ឍបែបថ្មី

រដ្ឋាភិបាលរីកចម្រើនបានលេចឡើងនៅក្នុងប្រទេសអាមេរិកឡាទីន ដែលផ្តាច់ខ្លួនពី គោលនយោបាយលិទ្ធិសេរីនិយម ខាងលើទាំងអស់ ដោយបែងចែកឡើងវិញ នូវទ្រព្យសម្បត្តិ។ វា បានគូសបញ្ជាក់ពីភាពតានតឹងនៅក្នុងស្ត្រីនិយម រវាងចរន្តនៃគំនិតទាំងពីរ ដែលបានកើតមាន ចាប់តាំងពីឆ្នាំ១៩៧០។

ការទាមទារជាលើកដំបូងថា ស្ត្រីមានសិទ្ធិចូលដំណើរការ កំហិតដល់ការសន្យានៃការ អភិវឌ្ឍមួយដែលមានសេដ្ឋកិច្ចស្ត្រីនិយម និងដែលជាទូទៅ សាកសួរពីមេត្រូសារក្នុងប្រព័ន្ធ។ រដ្ឋា ភិបាលរីកចម្រើនថ្មី និងស្ថាប័នរដ្ឋរបស់ពួកគេ បានផ្តល់ឱកាសល្អបំផុត ក្នុងការចលនានេះ សម្រាប់ការលើកកម្ពស់ គោលនយោបាយដើម្បីឆ្ពោះ ទៅកាន់ការបង្កើនប្រាក់ចំណូល របស់ស្ត្រី និងអាចប្រើប្រាស់របស់ពួកគេជាភាគីពាក់ព័ន្ធនៅក្នុងគំរូអភិវឌ្ឍ។

នាពេលបច្ចុប្បន្ននេះ ជាលើកទីពីរ គឺច្រើនជាងឆ្វេងនិយមទៀត។ វាមានមន្ទិលសង្ស័យ ពីគោលនយោបាយ នៃការផ្តល់លុយទៅឱ្យស្ត្រីក្រីក្រ មើលឃើញយ៉ាងនេះ ជាបិទនិយមហើយវា ជាការពង្រឹងមេត្រូសារ។ វាគឺជាភាពមន្ទិលសង្ស័យ អំពីគំរូអភិវឌ្ឍន៍ដោយផ្អែកលើឧស្សាហកម្មវ៉ែ និងកសិពាណិជ្ជកម្ម ហើយឃើញស្ត្រីនិយមថា ជាកម្លាំងជំរុញពីក្រោយ ការផ្លាស់ប្តូរលើគ្រប់វិស័យ នៃសង្គម។ សេដ្ឋកិច្ចរបស់ចំណងសាមគ្គីភាព អធិបតេយ្យភាពស្បៀងអាហារ និងការការពារនៃដី នេះគឺជាចំណុច នៃការគិតនាពេលបច្ចុប្បន្ន, ដែលមើលទៅស្ត្រីនិយម ពីខាងក្រោមគោលជំហរ របស់ជនក្រីក្រ និងសហគមន៍ផងដែរ។ ទាំងចរន្តដែលអាចត្រូវបានរកឃើញថា ការដែលមាន ស្រាប់នៅក្នុងសហអង្គការស្ត្រីជាច្រើន, និងការបង្កើតភាពខ្វែងគំនិតគ្នា អំពីអត្ថន័យនៃការតស៊ូ ប្រឆាំងនឹងមេត្រូសារនេះ។

Andean, 'ប្រជាប្រិយ' លិទ្ធិស្ត្រីនិយមរបស់សហគមន៍

ដូចដែលត្រូវបានកត់សម្គាល់ថា ក្នុងរយៈពេលប៉ុន្មានទសវត្សរ៍ចុងក្រោយនេះ បណ្តា ប្រទេសអាមេរិកឡាទីន បានឃើញកំណែទម្រង់លិទ្ធិសេរីនិយម ជាសេរីដែលបានពង្រឹង សកម្មភាពនិស្សារណកម្ម និងផ្នែកអន្តរជាតិនៃកម្លាំងពលកម្ម ដែលធ្វើឱ្យខូចប្រយោជន៍ នៃភាគ ច្រើនលើសលប់ គឺការធ្វើឱ្យអស់ជីវជាតិ ។ វាគឺជាស្ត្រីក្រីក្រ -ជនជាតិដើមភាគតិច mestizo ស្ត្រី ស្បែកខ្មៅ និងជាកសិករ- ជាអ្នកដែលទទួលរងយ៉ាងខ្លាំងក្លា នៃបន្ទុកកាន់តែច្រើននៃការងារក្នុង ស្រែក និងផលិតភាព (មិនមានការទទួលស្គាល់ អសន្តិសុខផលិតផល នៃការធ្វើឱ្យអស់ជីវជាតិ យ៉ាងព្រៃផ្សៃ និងជម្លោះដែលកើតឡើងពីការដកចេញរបស់រដ្ឋ ពីតំបន់យុទ្ធសាស្ត្រនៃការវិនិយោគ និងការធានាសិទ្ធិសេដ្ឋកិច្ច និងសង្គម) តែក្រោមរូបភាពធ្វើអាជីវកម្ម និងលិទ្ធិសេរីនិយមថ្មី លេច ធ្លោគេបានទទួលរងការបែកបាក់នៃតម្រូវការរបស់ពួកគេ និងជាមួយពួកគេ អត្តសញ្ញាណរបស់ ខ្លួន។ ឥឡូវនេះតួនាទីថ្មី ដូចភ្លៀងធ្លាក់លើ របស់ពួកគេដែលបានដាក់ដោយការអភិវឌ្ឍ និងកិច្ច សហប្រតិបត្តិការ ពួកគេត្រូវបាន "ដូចម្តាយ" និងបានក្លាយជាភាពមិនច្បាស់លាស់នៃការផ្តល់ សេវាឯកជនវិញ។

ទោះជាយ៉ាងណា ក្នុងអំឡុងពេលឆ្នាំនោះ អាមេរិកឡាទីន ជាសាក្សីផងដែរ ក្នុង ចលនាតស៊ូបានរៀបចំ ជាមួយអង្គការជនជាតិដើមភាគតិច និងប្រជាជន ដើរតួនាទីជាកណ្តាល

នៅក្នុងដំណើរការពីរ៖ ការតស៊ូដើម្បីលិទ្ធិសេរីនិយម និងដំណើរស្វែងរក រដ្ឋដើបឡើងវិញពីតួនាទីរបស់ខ្លួននៅក្នុងការបែងចែកឡើងវិញ ការធានាសង្គម សិទ្ធិសេដ្ឋកិច្ច និងវប្បធម៌ និងឈរឡើងដើម្បីចក្រពត្តិនិយម។ ពួកគេបានប្រយុទ្ធសម្រាប់រដ្ឋ ដើម្បីក្លាយជាដ្ឋាភិបាលជាតិសាសន៍។ នេះមានន័យថាការបង្កើនសង្ស័យអំពីរចនាសម្ព័ន្ធយ៉ាងខ្លាំង នៃរដ្ឋមិនពេញលេញ ក្រោយសម័យអាណានិគម និងរបបអប្បបរមានិយមតេឡូឌូបសក្ត្រផលិតផល នៃកិច្ចព្រមព្រៀងរបស់អាណានិគមដែលធ្វើនៅពេលដែលសាធារណរដ្ឋឯករាជ្យ បានក្រោកឡើង។ នោះវាគឺជាបរិបទ ជាពិសេសនៅប្រទេសអេក្វាទ័រ និងបូលីវី, ដែលបានឃើញកំណើននៃចលនាស្រ្តីនិយម ដែលប៉ុន្មានឆ្នាំមកនេះ បានក្លាយទៅជាគេស្គាល់ថាជា "សហគមន៍ និងស្រ្តីនិយមពេញនិយម"។

ជំពូកនេះ នឹងមិនបង្ហាញភាពខុសគ្នា រវាងបរិបទ ឬអង្គការស្រ្តីនិយម នៅក្នុងប្រទេសទាំងពីរនេះទេ ប៉ុន្តែនឹងនិយាយពីចំណុចមួយចំនួនដែលពួកគេមានជាទូទៅ។ ដំបូងពួកគេមើលឃើញខ្លួនឯង និងសកម្មភាពរបស់ខ្លួនជាផ្នែកមួយនៃការតស៊ូបាត់បង់ការបោះឆ្នោត និងសំណង់នៃអ្នកក្រីក្រជនជាតិដើមភាគតិច, កសិករ និងកម្មករនៃអាមេរិកឡាទីន ចាប់តាំងពីការតស៊ូដើម្បីឯករាជ្យ, និងសូម្បីតែត្រឡប់មកវិញទៅការច្បាំងដណ្តើមយក និងអាណានិគមរបស់អេស្ប៉ាញដែលការកាន់កាប់ជាងប្រាំរយឆ្នាំមកហើយ។ ចលនាស្រ្តីនិយមទាំងនេះ សញ្ញាណថា ស្រ្តីនិយមត្រូវបាននាំយកមកពីភាគខាងជើង និងជាចលនាមួយនៃស្រ្តីស្បែកសនៅក្នុងប្រទេសអភិវឌ្ឍន៍។

ទីពីរ ចលនាទាំងនេះ បានជម្នះភាពផ្ទុយគ្នាជាក់ស្តែងរវាង "ភាពខុសគ្នា" និង "សមភាព" ស្រ្តីនិយម។ ពួកគេបានចោទសួរ ទាំងការបែងចែកក្រោយសម័យទំនើប នៃការតស៊ូសម្រាប់អត្តសញ្ញាណនេះ និងភាពឯកោជាពិសេស, និងដំណាក់កាលអយ្យកោនៃសមភាព និងការរួមបញ្ចូល។ ពួកគេបានប៉ាន់ស្មានប្រភេទថ្មី នៃចក្រវាឡដែលក្នុងភាពចម្លែកផ្លូវភេទ ពូជសាសន៍ និងបរិបទត្រូវបានទទួលស្គាល់ ដោយន័យអាណានិគម និងវណ្ណៈរបស់ខ្លួន ទាំងអស់ និងទំនាក់ទំនងរបស់ខ្លួនជាមួយធម្មជាតិ ប៉ុន្តែនយោបាយរបស់ពួកគេពាក់ព័ន្ធនឹងការទទួលស្គាល់ការកសាងកិច្ចសន្ទនា និងការសាងសង់ជាមួយនៃការផ្លាស់ប្តូរ។ ទោះជាយ៉ាងណា ពួកគេបានឃើញសមភាពដែលជាផលនៃការផ្តាច់ទំនាក់ទំនងក្រិក្សវិន័យបានបោះយុត្តាធិការនៅក្នុងវិស័យសំណង់នៃរដ្ឋឯករាជ្យជាតិសាសន៍។ សេចក្តីយោងស្នូលនៃសមភាព គឺមិនយូរទៀតទេ គំរូនៃសិទ្ធិបុគ្គល ប៉ុន្តែជារួមគឺការដែលផ្លាស់ប្តូរនៃសង្គមទាំងមូល។

ទីបី ពួកគេមើលឃើញការតភ្ជាប់ដែលស្មុគស្មាញរវាងអាណានិគម ការប្រយុទ្ធប្រឆាំងលោកអយ្យកោ បានផ្តល់មូលធននិយម និងសំណង់នៃទំនាក់ទំនងថ្មីមួយ ជាមួយនឹងធម្មជាតិ។ វាគឺជាគំនិតដែលស្មុគស្មាញ ដែល ពិចារណាពីគំនិតយោបល់ ដូចជាការសហគមន៍, សាធារណៈ និងប្រភេទនៃសកម្មភាព។ ចលនាស្រ្តីនិយមទាំងនេះ បានធ្វើបទបង្ហាញពីសហគមន៍នេះ ថាជាការសាងសង់ខុសពីធម្មជាតិ ប៉ុន្តែជាប្រវត្តិសាស្ត្រ, កន្លែងនៃនយោបាយ និងការប៉ះទង្គិចផ្លូវអារម្មណ៍មួយ។ បំណងរបស់ពួកគេ គឺដើម្បីបង្កើតរដ្ឋឯករាជ្យជាតិសាសន៍ សម្របសម្រួលកិច្ចសន្ទនា

រវាងស្ត្រី ព្រោះវាបានផ្តល់ឱកាសមួយដើម្បីឆ្លុះបញ្ចាំង ពីសហគមន៍នយោបាយ ដែលឆន្ទៈ គំនិត និងអនុវត្តតាមរដ្ឋរបស់ជាតិ។

នៅទីបំផុតស្ត្រីនិយម Andean លែងមានសារៈសំខាន់សម្រាប់វណ្ណៈកណ្តាល ដែលមានជំនាញវិជ្ជាជីវៈ និងស្ត្រី mestizo។ វាផ្តល់នូវនាកមួយ -នៅពេលតបប្រមល់- សម្រាប់ស្ត្រី ដែលមានប្រាក់ចំណូលទាប ដែលបានកំណត់អត្តសញ្ញាណខ្លួនឯងថា ជា ពួកអ្នកកាន់លិខិតស្ត្រីនិយម និងអ្នកដែលកំណត់និយមនៃលិខិតស្ត្រីនិយម ពីបរិបទរបស់ខ្លួនផ្ទាល់, បទពិសោធន៍ និងផលិតកម្មវប្បធម៌ នៅក្នុងជីវិតប្រចាំថ្ងៃរបស់ពួកគេ ទិដ្ឋភាពមួយដែលក្នុងធម្មជាតិ - Pachamama - គឺអ្នកទាំងពីរ នឹងបានជួប និងការបំផុសចលនា។

ទាំងកសិករ,ស្ត្រីជនជាតិដើមភាគតិច និងជនជាតិស្បែកខ្មៅ ដែលគាំទ្រសេចក្តីថ្លែងស្តីពីសារៈសំខាន់នៃធម្មជាតិ និងទំនាក់ទំនងនយោបាយ សេដ្ឋកិច្ច និងវប្បធម៌ ពីទស្សនៈផ្សេងទៀត និងជាមួយអត្ថន័យផ្សេងទៀត ចាប់ពីភាពដើមនៃការដាក់ចេញដោយពួកអ្នកកាន់លិខិតស្ត្រីនិយមបរិស្ថាន។ នៅសន្និសីទពិភពលោក របស់ប្រជាជននៅលើបម្រែបម្រួលអាកាសធាតុ នៅ Tiquipaya, Cochabamba ក្នុងខែមេសាឆ្នាំ២០១០ សហគមន៍កាន់លិខិតស្ត្រីនិយមបានប្រកាសថា:

យើងយល់Pachamama, the Mapu នេះទាំងមូល, លើសពីធម្មជាតិដែលអាចមើលឃើញហួសពីភពដែលមានជីវិត, ទំនាក់ទំនងនេះ ត្រូវបានបង្កើតឡើងរវាងសត្វមានជីវិត, ថាមពលរបស់ខ្លួន, សេចក្តីត្រូវការរបស់ពួកគេ និងបំណងប្រាថ្នារបស់ពួកគេ។ យើងថ្កោលទោស ចំពោះការយល់ដឹងរបស់ Pachamama ដែលជាមាតាផែនដី ដែលជាអ្នកប្រកាន់ទស្សនសាមញ្ញនិយម និងអ្នកជាតិនិយមជ្រុលដូចវាបាន តែសំដៅដល់ការមានកូន នៅក្នុងគោលបំណងដើម្បីរក្សាស្ត្រីនិង Pachamama នៅសន្ទុះអយ្យកោរបស់ខ្លួន។

"មាតាផែនដី" នេះគឺជាគោលគំនិត ដែលត្រូវបានប្រើសម្រាប់ចំនួននៃឆ្នាំមួយហើយថា សន្និសីទប្រជាជន ស្តីពីការប្រែប្រួលអាកាសធាតុនេះ មានគោលបំណងដើម្បីពង្រឹងគោលបំណង កាត់បន្ថយការ Pachamama នេះ- ដូចដែលយើង ស្ត្រីត្រូវបានកាត់បន្ថយ- មុខងារនៃស្បែកបន្តពូជ និងផលិតភាពនៃសេវាកម្មរបស់បិតានេះ។ Pachamama នេះ ត្រូវបានគេយល់ថា ជាអ្វីមួយដែលអាចត្រូវបានគ្របដណ្តប់ និងក្លែងនៅក្នុងសេវានៃ "ការអភិវឌ្ឍ" និងការប្រើប្រាស់ និងមិនមែនជាលោកធាតុដែលមានមនុស្សជាតិ គឺគ្រាន់តែជាផ្នែកតូចមួយនេះ។

លោកធាតុ គឺមិនមែនជា "ព្រះបិតាលោកធាតុ"។ លោកធាតុនេះ គឺជាផ្នែកមួយនៃ Pachamama ។ យើងមិនទទួលយកខ្លួនពួកគេ "រៀបការ", ដែល Pachamama នោះតម្រូវឱ្យរៀបការ។ នៅក្នុងសន្និសីទនេះ យើងបានឮពីអ្វីដែលមិនធ្លាប់មានពីមុនមក, ឧទាហរណ៍ ថាមាន "ព្រះបិតាលោកធាតុ"ដែលមាន នៅដាច់ដោយឡែកពី Pachamama ហើយយើងបានឃើញថា តួឯកនិយមរបស់ស្រ្តី Pachamama និងមិនត្រូវបានអត់ឱនព្រមទាំងមិនអាចទទួលយកបានថានាង ឬយើងសម្រេចចិត្តជោគវាសនាផ្ទាល់ខ្លួនរបស់យើង។ នៅពេលដែលមនុស្ស និយាយអំពី "ព្រះបិតាលោកធាតុ" ពួកគេកំពុងតែព្យាយាមដើម្បីកាត់បន្ថយ និងការក្រោមបង្គាប់ Pachamama ទៅជាបុរសនិងភេទផ្ទុយគ្នានៃមេក្រុមគ្រួសារ។ ប៉ុន្តែនាង Pachamama គឺជាទាំងអស់ហ្នឹងហើយ មិនមែនជាបស់យើងទេ។ ស្រ្តីនិងបុរសគឺជាពួកនាង^៤។

សេចក្តីសន្និដ្ឋាន

វាច្បាស់ណាស់ថា ស្រ្តីនិងចលនាស្រ្តីនិយម បានជជែកវែកញែកអំពី "ការអភិវឌ្ឍន៍" ពីភាពខុសគ្នាធំបំផុត នៃគោលជំហរ។ ប្រព័ន្ធការអភិវឌ្ឍន៍នេះបានរួមបញ្ចូលមួយចំនួននៃការទាមទាររបស់ពួកគេ ភាគច្រើនជាអ្នកដែលស្រ្តីនិយមសេរី។ កងអង្គភាពមួយត្រូវបានបង្កើតឡើងដើម្បីទទួលខុសត្រូវនៃការអភិវឌ្ឍរបស់ស្រ្តី ប៉ុន្តែស្រ្តីនៅតែមានតួនាទីជាមធ្យម សម្រាប់ពួកគេ មិនថាពួកគេជាអន្តរជាតិ ឬជាតិ។ គោលនយោបាយអភិវឌ្ឍន៍ នាពេលបច្ចុប្បន្ននេះ មានសេរីមួយនៃសូចនាករ ដើម្បីបង្ហាញពីស្ថានភាពរបស់ស្រ្តី ដូចជាថវិកា ឆ្លើយតបចំពោះវិញ្ញាបនបត្រនេះ។ ក្នុងការប្រៀបធៀប, សំណួរនៃអំណាចមេគ្រួសារ ទំនាក់ទំនងក្នុងគ្រួសារ -ដែលស្ថានភាពរបស់ស្រ្តីចូលដំណើរការទាំងអស់ត្រូវវិស័យនយោបាយ និងសេដ្ឋកិច្ចផ្សេងទៀត- មិនត្រូវបានដោះស្រាយ, ខាងលើទាំងអស់នៅក្នុងគោលនយោបាយសាធារណៈ។ វិទ្យាសាស្ត្រសេដ្ឋកិច្ចដែលមានមានភាពតឹងរឹងនេះ បន្តការមិនអើពើចំពោះវិមាត្រយេនឌ័រ និងផលិតភាពនៃការថែទាំ និងការបន្តប្រើប្រាស់ផលិតផលក្នុងស្រុកសរុប ដែលជាសូចនាករចម្បង។

ចំនួននៃចលនាស្រ្តីនិយម ដែលបានរៀបរាប់នៅទីនេះ បានចូលរួមជជែកពិភាក្សាគ្នាអំពីសំណួរនៃ Buen Vivir ជាការជំនួសទៅនឹងការអភិវឌ្ឍមួយដែលបានមកពីភាពខុសគ្នានៃគោលជំហរមួយ។ ពួកគេបានពិភាក្សាបញ្ហានៃរដ្ឋរដ្ឋប្រមុខ តាមរយៈការតស៊ូដើម្បីផ្លាស់ប្តូររបស់រដ្ឋក្រោយអាណានិគមដោយមានទស្សនៈវិស័យជួយឲ្យមានសេរីភាពនេះ ការដកអាណានិគម និងការបំបាត់នូវទំនាក់ទំនងអយ្យកោ។ ខណៈពេលដែលស្រ្តី -បរិស្ថាននិយម រិះគន់ការធ្លាក់ថ្លៃ តម្រូវដោយអ្វីដែលត្រូវបានចាត់ទុកជា "ធម្មជាតិ" និង "ស្រ្តី", សម្រាប់អ្នកសេដ្ឋកិច្ចនៃការថែទាំ, ពេល

ប្រើប្រាស់វាជាចំណុចកណ្តាលដើម្បី "Buen Vivir ហើយពួកគេមានទស្សនៈផ្សេងគ្នា លើការបែងចែក និងសុភមង្គល -មួយដែលជាការអនុវត្ត បានទាំងនៅក្នុងតំបន់ទីក្រុង និងជនបទ ទាំងនៅក្នុងភាគខាងជើង និងខាងត្បូង។ ពួកគេទាំងអស់បានធ្វើការជាមួយនឹងទស្សនៈ នៃ "វិបត្តិនៃអរិយធម៌" ដែលអាចត្រូវបានដោះស្រាយដោយការដោះស្រាយនេះ ទំហំផ្សេងគ្នានៃការត្រួតត្រាបានកំណត់អត្តសញ្ញាណដោយទ្រឹស្តីស្តីនិយមៈវណ្ណៈ សាសនា ភេទ និងការទំនាក់ទំនងជាមួយធម្មជាតិ។ សំណើរបស់ខ្លួន សម្រាប់សេដ្ឋកិច្ចដែលត្រូវបានទម្លាក់ពីអំណាច គឺជាការអប់រំដ៏ជំនាញសំរាប់ពិភពមូលធននិយមនិងគ្រប់គ្រងដោយមានក្រមសីលធម៌មួយផ្សេងទៀតដែលឆ្លើយតបទៅនឹងតម្រូវការរបស់មនុស្សដើម្បីជាស្ថានក្នុងការបញ្ចេញយោបល់សំខាន់ផ្សេងទៀតនៃការអភិវឌ្ឍ។

ជំពូកនេះ បានបង្ហាញពីរបៀបដែលចរន្តនានា នៃស្ត្រីនិយមបានផ្លាស់ប្តូរពីការសាកសួរគំរូអភិវឌ្ឍន៍ នៅក្នុងខ្លួនវា ទៅនឹងការស្នើសុំជម្រើសជំនួសការអភិវឌ្ឍ ផ្លាស់ប្តូរដែលត្រូវបានជាចំណុចខ្លាំង ពីការបញ្ចេញយោបល់ និងការអនុវត្តដែលកើតឡើងពីការផ្លាស់ប្តូរ ដែលបានកំណត់នៅក្នុងចលនា នៅក្នុងប្រទេសអាមេរិកឡាទីនមួយ។ ជាមួយនឹងវត្តមាន របស់រដ្ឋាភិបាលវិកចម្រើននៅក្នុងតំបន់ Andean ស្ត្រីនិយមបានផ្តោតលើការពង្រឹង របស់រដ្ឋ និងការអនុវត្តគោលនយោបាយ សង្គម និងការបែងចែកឡើងវិញ។ វាត្រូវបានពិចារណាជាថ្មី និងធ្វើបច្ចុប្បន្នភាពវិះគន់នៃការអភិវឌ្ឍៈ ភាពតានតឹងរវាង យុត្តិធម៌សង្គម និងការជំនះវិសមភាពក្រោយនិស្សរណនិយម និងធម្មជាតិដែលជាប្រធាន នៃសិទ្ធិមួយ។ ស្ត្រីនៅក្នុងតំបន់ដែលត្រូវបានកសាងការអនុវត្តថ្មីនៃអង្គការ និងការតស៊ូ -គេស្គាល់ថាជាការពេញនិយម និងសហគមន៍ស្ត្រីនិយម- មានមូលដ្ឋានលើគំនិតខុសគ្នា ពីអ្នកទាំងឡាយនៃស្ត្រីនិយមអាមេរិកឡាទីន កាលពីទសវត្សកន្លងទៅនៅក្នុងការជែជក់អំពីសេរីភាព, ស្ត្រី វណ្ណៈកណ្តាលបាននិយាយកាន់តែច្រើន។ រយៈពេលជាងសាមសិបឆ្នាំចុងក្រោយនេះ នយោបាយស្ត្រីនិយម និងទ្រឹស្តីផលិតកម្មនៅភាគខាងត្បូងនេះ បានមានសារៈសំខាន់ខ្លាំងណាស់ក្នុងការបង្កើតនិន្នាការថ្មីនិងសំណើសម្រាប់នៃមនុស្សជាតិទាំងអស់។

បន្ទាប់ពីច្រើនទសវត្សរ៍មក នៅក្នុងការដែលត្រូវបានបង្កើតការគិត ស្ត្រីនិយមភាគច្រើននៅភាគខាងជើង, វាគឺជាចលនាស្ត្រីនិយមខាងត្បូង ដែលត្រូវបានគេសើរើឡើងវិញ និងធ្វើឱ្យកិច្ចពិភាក្សាដែលភ្ជាប់ជាមួយមេត្រូសារ វិបត្តិនៃអរិយធម៌ ផលិតកម្ម និងគំរូការអភិវឌ្ឍទូទៅ និងជម្រើសសជំនួសទៅនឹងគំរូនេះ។ សព្វថ្ងៃនេះ, ស្ត្រីនៅក្នុងភាគខាងត្បូង ជាកម្មករមានផលិតភាពនិងបន្តពូជ ហើយមុខវិជ្ជាដែលត្រូវបានទ្រទ្រង់ មនុស្សជាតិព្រមទាំងការបង្កើតតំណភ្ជាប់ផ្សេងគ្នាជាមួយនឹងភពផែនដី។

ដូចគ្នានឹងស្ត្រីកសិករ, ស្ត្រីជនជាតិដើមភាគតិច ស្ត្រីស្បែកខ្មៅ និងស្ត្រីនៃទីប្រជុំជនអនាធិបតេយ្យដែលបានពេញនិយមនៅក្នុងភាគខាងត្បូង ជាស្ត្រីដែលគំរូអភិវឌ្ឍន៍ ផ្លូវការ ថាជាអ្នកតែម្នាក់ឯងគត់ ដែលយល់កម្មវិធីទទួលបានថា មានឋានៈទាប។ សព្វថ្ងៃនេះ, ជាមួយនឹងបទពិសោធរបស់ពួកគេ នៃសាមគ្គីភាពក្នុងសង្គម (ឬសហគមន៍) សេដ្ឋកិច្ចនៅក្នុងការប្រឈមមុខនឹង

ការបំផ្លិចបំផ្លាញនៃជម្រករបស់ពួកគេ ដោយ "ការអភិវឌ្ឍ" គម្រោងធំនោះ ពួកគេត្រូវបានប្រើប្រាស់ជាសំឡេងរួម របស់ពួកគេ ទាមទារឱ្យសង្គមរបស់ពួកគេ យកទិសដៅផ្សេងវិញ។ ពួកគេបានប្រាន សារសំខាន់សេរីនិយមយេនឌ័រ ឬ វប្បធម៌ណាមួយ និងកំពុងទាមទារសិទ្ធិរបស់ពួកគេជាស្រ្តី នៅក្នុងប្រព័ន្ធយុត្តិធម៌របស់ខ្លួនឯង ឬ ជនជាតិដើមភាគតិច។

ចលនាស្ត្រីនិយមថ្មី នៅក្នុងតំបន់ Andean ទាំងនេះគឺមិនមែនជាផលិតផល របស់រដ្ឋាភិបាលរីកចម្រើននោះទេ ប៉ុន្តែបានរីកចម្រើនចេញពីការផ្លាស់ប្តូរ ជាពិសេសផ្ទុយពីនេះ ជាការឆ្លើយតបទៅនឹងវិបត្តិជាច្រើន នាពេលបច្ចុប្បន្នដែលស្ត្រីទាំងនេះ មានបទពិសោធក្នុងជីវិតរបស់ខ្លួន។ ពួកគេត្រូវប្រឈមនឹងភាពផ្ទុយគ្នា រវាងនយោបាយនៃផលិតអតិរកសេដ្ឋកិច្ច សម្រាប់ការចែកចាយស្មើភាពគ្នា នៃធនធាន និង គោលបំណងនយោបាយជាបន្ទាន់ នៃការបញ្ឈប់សកម្មភាពរបស់និស្សរណកម្មដែលផលិតភាគច្រើននៃអតិរកនេះ ប៉ុន្តែថែមទាំងបំផ្លាញបរិស្ថាន។ នេះគឺជាបរិបទសម្រាប់កិច្ចពិភាក្សារបស់ពួកគេនៃអត្ថន័យនៃ Buen Vivir ការបញ្ចេញមតិជាញឹកញាប់ពេកតែងតែដកហូតដោយកម្មវិធីរដ្ឋាភិបាល ឬការផ្ដួចផ្ដើមសាជីវកម្ម។

ស្ត្រីទាំងនេះ និយាយអំពីការទំនាក់ទំនងនៃចំណេះដឹង ទំនាក់ទំនងនិមិត្តរូប នៃការគោរពប្រាជ្ញា និងអត្ថន័យនៃអចលនទ្រព្យ របស់សហគមន៍ និងរបស់ Pachamama នេះ។ ពួកគេបានថ្កោលទោសចំពោះគំរូនិស្សរណកម្ម នៃការអភិវឌ្ឍ មិនត្រឹមតែជាអ្នកសេដ្ឋកិច្ច និងជាមធ្យោបាយនៃការធ្វើឱ្យការប្រើប្រាស់នៃធម្មជាតិមួយនោះទេ ប៉ុន្តែជាគំរូដែលមានការប្រកាន់ពូជសាសន៍ និង វណ្ណៈយ៉ាងខ្លាំង អ្វីមួយ ដែលលុះត្រាតែទំហំនៃអំណាចទាំងនេះត្រូវបានដោះស្រាយនឹងក្លាយជាការមិនអាចទំលាយទៅរួច។

កំណត់សម្គាល់

១. Margarita Aguinaga Barragán គឺជាអ្នកសង្គមវិជ្ជា និងស្ត្រីនិយម Ecuadorean ព្រមទាំងមានភាពសកម្មនៅក្នុងសភាស្ត្រីរបស់ប្រទេសអេក្វាដ័រ (AMPDE)។ លោកស្រីគឺជាអ្នកស្រាវជ្រាវនៅវិទ្យាស្ថានសិក្សាស្រាវជ្រាវ (IEE) Ecuadorean និងជាសមាជិកគណៈកម្មាធិការអចិន្ត្រៃយ៍ស្តីពីជម្រើសជំនួសការអភិវឌ្ឍ។

២. Miriam Lang គឺជានាយករបស់ការិយាល័យ ថ្នាក់តំបន់ Andean របស់មូលនិធិ Rosa Luxemburg។ លោកស្រី ទទួលបានសញ្ញាបត្របណ្ឌិតផ្នែកសង្គមវិទ្យាសកលវិទ្យាល័យ Free University of Berlin ក្នុងឯកទេសផ្នែកការសិក្សាស្រាវជ្រាវយេនឌ័រ និងទទួលបានសញ្ញាបត្រអនុបណ្ឌិតផ្នែកការសិក្សាស្រាវជ្រាវតំបន់អាមេរិកឡាទីន។ លោកស្រីមានបទពិសោធន៍យ៉ាងទូលំទូលាយ ក្នុងការធ្វើការងារជាមួយនឹងអង្គការរបស់ស្ត្រី និងជនជាតិដើមភាគតិចនៅក្នុងតំបន់អាមេរិកឡាទីន។

៣. Dunia Mokrani Chávez អ្នកវិទ្យាសាស្ត្រនយោបាយ និងសាស្ត្រាចារ្យនៅសកលវិទ្យាល័យ San Andrés (CIDES-UMSA) ផ្នែកទស្សនវិជ្ជា និងវិទ្យាសាស្ត្រនយោបាយ។ លោកស្រីមានភាពសកម្មនៅក្នុងសហករន្ត្រី Samka Sawuri (Dream Weavers) និង ជាអ្នកសម្របសម្រួលគម្រោងសម្រាប់ប្រទេសបូលីវី នៅការិយាល័យថ្នាក់តំបន់ Andean របស់មូលនិធិ Rosa Luxemburg ។

៤. Alejandra Santillana ទទួលបានសញ្ញាបត្រអនុបណ្ឌិតផ្នែកសង្គមវិទ្យា ពីមហាវិទ្យាល័យវិទ្យាសាស្ត្រសង្គម តំបន់អាមេរិកឡាទីន (FLACSO) និងជាអ្នកសកម្មប្រយុទ្ធរបស់សភាស្ត្រី Ecuadorean (AMPDE)។ លោកស្រី គឺជាអ្នកសម្របសម្រួលគម្រោងសម្រាប់ប្រទេសអេក្វាទ័រ នៅការិយាល័យថ្នាក់តំបន់ Andean របស់មូលនិធិ Rosa Luxemburg ។

៥. ផែនការអភិវឌ្ឍណ៍នាំដោយ Truman នៅក្នុងឆ្នាំ១៩៤៥ បានបញ្ចូលផែនការស្តារសេដ្ឋកិច្ចសម្រាប់ថ្វីបដី និងការកាត់បន្ថយរបាំងពាណិជ្ជកម្មក្នុងបណ្តាប្រទេសកំពុងអភិវឌ្ឍន៍។ ផែនការស្វែងរកតាមរយៈការវិនិយោគឯកជនចម្បងៗ ការបង្កើនសកម្មភាពឧស្សាហកម្មនៅភាគខាងត្បូង ជាវិធានការមូលដ្ឋានសម្រាប់ “កែលម្អកម្រិតជីវភាព” នៅក្នុងបណ្តាប្រទេសក្រីក្រ។

៦. សន្និសីទបានផ្តល់សម្រាប់ការបង្កើតវិទ្យាស្ថានស្រាវជ្រាវ និងបណ្តុះបណ្តាលអន្តរជាតិសម្រាប់ ការលើកកម្ពស់ស្ត្រី (INSTRAW) និងមូលនិធិអភិវឌ្ឍន៍អង្គការសហប្រជាជាតិ សម្រាប់ស្ត្រី (UNIFEM)។

៧. សម្រាប់សេចក្តីពន្យល់សង្ខេបអំពីការអភិវឌ្ឍ ថាជាមនោគមន៍វិជ្ជាទំនើបនិយម សូមអានជំពូក “ការជជែកដេញដោលអំពីការអភិវឌ្ឍ និងជម្រើសជំនួសរបស់វា នៅក្នុងតំបន់អាមេរិកឡាទីន៖ សេចក្តីណែនាំសង្ខេបបែបអញ្ញបដិបត្តិ” ដោយ Eduardo Gudynas ក្នុងសៀវភៅនេះ។

៨. អ្នកនិពន្ធនឹងពិចារណាអំពីចលនាស្ត្រីនិយមថ្មីទាំងនេះដោយពិនិត្យមើលទៅបទពិសោធន៍ និងភាពសកម្មប្រយុទ្ធផ្នែកនយោបាយរបស់អង្គការស្ត្រីនិយម នៅក្នុងបណ្តាប្រទេសទាំងពីរ៖ នៅក្នុងប្រទេសអេក្វាទ័រ ចលនាស្ត្រី Luna Creciente និងសភាស្ត្រីអេក្វាទ័រ នៅក្នុងបូលីវី Mujeres Creando។

៩. ការប្រកាសរបស់សហគមន៍ស្ត្រីនិយម នៅសន្និសីទប្រជាជនពិភពលោក ស្តីពីបម្រែបម្រួលអាកាសធាតុ (Tiquipaya, Cochabamba, ខែមេសាឆ្នាំ២០១០)។

និស្សរណកម្មនិយម និងនិស្សរណកម្មនិយមបែបថ្មី៖ ជ្រុងពីរនៃវិបត្តិតែមួយ

Alberto Acosta^១

*Alice បានសួរថា "តើអ្នកអាចប្រាប់ខ្ញុំបានទេ តើខ្ញុំគួរដើរផ្លូវណា
ចេញពីទីនេះ?"។ Cat បានប្រាប់នាងថា "រឿងហ្នឹងអាស្រ័យយ៉ាង
ខ្លាំងលើទីកន្លែងដែលអ្នកចង់ទៅដល់"។
Alice បានឆ្លើយថា-"ខ្ញុំមិនខ្វល់ខ្វាយច្រើនអំពីទីកន្លែងទេ"។
Cat បាននិយាយថា "អញ្ចឹង វាគ្មានអ្វីសំខាន់ទេសម្រាប់ផ្លូវដែល
អ្នកត្រូវដើរនោះ"។
លោក Lewis Carroll, រឿង "Alice នៅក្នុងឋានមនោរម្យ"*

ធ្លាក់ចូលក្នុងអន្ទាក់នៃបណ្តាសារធនធាន

ទោះជាយ៉ាងណា វាហាក់ដូចជាមានការលំបាកក្នុងការជឿនៅពេលដំបូង, នៅលើមូលដ្ឋាននៃភស្តុតាងថ្មីនិងបទពិសោធន៍ដែលមានច្រើនឡើងៗ ដែលវាជាការដែលអាចធ្វើបានដើម្បីបញ្ជាក់ពីភាពត្រឹមត្រូវ នៅក្នុងប្រទេសជាច្រើនដែលនៅជុំវិញពិភពលោក ត្រូវបានទាក់ទងទៅនឹងអត្ថិភាពនៃទ្រព្យសម្បត្តិ ធនធានធម្មជាតិយ៉ាងសំខាន់។ បណ្តាប្រទេសដែលសម្បូរទៅដោយធនធានធម្មជាតិ និងសេដ្ឋកិច្ចរបស់ខ្លួន ត្រូវបានផ្អែកជាចម្បងលើការទាញយកធនធានទាំងនោះ និងនាំចេញ, ឃើញថាវាមានការលំបាកបន្ថែមទៀត ដើម្បីធ្វើការអភិវឌ្ឍ។ ជាពិសេសនៅក្នុងប្រទេសទាំងឡាយដែលមានបរិបូរណ៍ ឬទំនិញបឋមតែពីរបីហាក់ដូចជាត្រូវបានកាត់ទោសថា មិនទាន់មានការអភិវឌ្ឍ។ ស្ថានភាពនេះ កាន់តែស្មុគស្មាញសម្រាប់ប្រទេសទាំងនោះដែលមានការពឹងផ្អែកលើប្រេង និងសារធាតុរ៉ែសម្រាប់ប្រាក់ចំណូលរបស់ពួកគេ។

ប្រទេសទាំងនេះ ហាក់ដូចជាត្រូវបានជាប់អន្ទាក់ក្នុងសភាពជីវិតក្តី ដែលអ្នកជំនាញអក្សរសាស្ត្រស្គាល់ថា "មតិផ្ទុយនៃមនុស្សច្រើន" ឬ "បណ្តាសារធនធាន"។ នៅក្នុងបរិបទនេះមានសូម្បីតែមួយចំនួនដែលបានទទួលយកបណ្តាសារនេះ(ស្ទើរតែ)ដែលជៀសមិនរួច ជោគវាសនានៃប្រទេសតំបន់ត្រូពិកៈ នៅធនាគារអន្តរជាតិអភិវឌ្ឍន៍ (IDB)^២ នៅក្នុងរបាយការណ៍ប្រចាំឆ្នាំជាច្រើនរបស់ខ្លួន និងការសិក្សាបច្ចេកទេសបានលើកឡើងថា "ការអភិវឌ្ឍត្រូវបានកំណត់ដោយភូមិសាស្ត្រៈ ប្រទេស ដែលមានជាងគេបំផុតនៅក្នុងធនធានធម្មជាតិ និង ក្បែរតំបន់អេក្វាទ័រមានការប្រែប្រួលទោសចំពោះ ការឱ្យកាន់តែថយក្រោយ និងអ្នកក្រ។ (...) នេះបង្ហាញថាអ្នកស្លាប់ក្នុងតំបន់ត្រូពិក ប្រជាជាតិនៅក្បែរខ្សែអេក្វាទ័រ ដែលហាក់ដូចជាមានវាសនាទៅជាជនក្រីក្រ។ (...) នៅ

ក្នុងការជំនុំជំរះ IDB បានផ្ដល់ជាប្រទេសមួយដែលស្ថិតនៅធនធានធម្មជាតិយឺត វានឹងអភិវឌ្ឍន៍ និង ត្រូវបានកាន់តែច្រើនវិសមភាព ផ្ទៃក្នុងរបស់ខ្លួន "(Gudynas, ២០០៩c)។

វានឹងហាក់ដូចជាថា ជម្រើសតែមួយគត់ គឺការលាលែងរបស់ខ្លួនយើង ដើម្បីការប្តេជ្ញា ចិត្តនិយម និងបរិស្ថានភូមិសាស្ត្រនេះ។ ប៉ុន្តែ IDB បានធ្វើការផ្តល់ជូននូវវិធីមួយអាចចេញបាន។ ក្នុងនាមជា Gudynas សង្ខេបវាឡើង នៅក្នុងការវិភាគរបស់លោក នៃសំណើដែល IDB បានធ្វើ ការផ្តល់ជូននូវវិធីមួយអាចចេញបាននេះ "គឺជាទីផ្សារ និងការផ្តោតសំខាន់សូម្បីសង្កត់ធ្ងន់កាន់តែ ច្រើននៅលើការធ្វើកំណែទម្រង់ លិខិតសេរីនិយមថ្មី"។

ពីចំណុចនៃទិដ្ឋភាពនេះ, បញ្ហា និងជម្លោះដែលកើតឡើងពីនិស្សារណា នឹងត្រូវបាន ដោះស្រាយជាមួយនឹង "អភិបាលកិច្ច" បានត្រឹមត្រូវ អំពីរបៀបនៃធនធានធម្មជាតិត្រូវបានប្រើ។ វិធីក្នុងការសម្រេចបាននេះ គឺត្រូវមានគោលនយោបាយសេដ្ឋកិច្ច ប្រកាន់បែបវិន័យចាស់ និងបែប អភិរក្ស បង្កើនការចូលរួមរបស់សង្គមស៊ីវិល ក្នុងការត្រួតពិនិត្យនៃគម្រោងឧស្សាហកម្មនិស្សារ ណាកម្ម ការវិនិយោគសង្គមជាច្រើនទៀត នៅក្នុងតំបន់ដែលជាកន្លែងដែលលិខិតនិស្សារណា កើត ឡើងដើម្បីកាត់បន្ថយការតវ៉ាសង្គម និងប្រាក់ចំណូល តម្លាភាពអំពីក្រុមហ៊ុនសហគ្រាស និស្សរ ណាកម្មបានទទួល ដោយរដ្ឋាភិបាលក្នុងតំបន់ និងរដ្ឋាភិបាលកណ្តាល។ ការបំផ្លាញបរិស្ថានត្រូវ បានទទួលយកជាការចំណាយជៀសមិនរួចនៃការសម្រេចបាននូវការអភិវឌ្ឍ។ ចាប់តាំងពីពេល នេះ គឺមិនត្រូវបានមន្ទិលសង្ស័យ វិធីសាស្ត្រទាំងនេះ គឺជាការវិភាគយ៉ាងខ្សោយ ខ្វះខាតនៅក្នុង ការវិភាគប្រវត្តិសាស្ត្រ និងដែលមិនមានទំនាក់ទំនងទៅនឹងបញ្ហាមូលដ្ឋាន។

មិនមានការសង្ស័យនោះទេ ជាមួយកម្រិតយ៉ាងធំនៃភាពព្រងើយកន្តើយ និងកម្មវិធី ល្អៗ ការមិនចាំអ្វីៗដែលកន្លងហួសទៅ នៅក្នុងសង្គម បានទៅក្នុងដៃជាមួយភាពក្រអឺតក្រទម។

គឺវាមានតំលៃនិយាយថា សិទ្ធិពីការចាប់ផ្តើមនេះ ដែលថាបណ្តាសាទ្វេរដងនៃធនធាន ធម្មជាតិ និងមនោគមវិជ្ជានេះ មិនមែនថា ជៀសមិនរួច និងអាចត្រូវបានយកឈ្នះ។

តើយើងយល់ពីលិខិតនិស្សារណា?

លិខិតនិស្សារណាគឺជារបៀបមួយ នៃការប្រមូលផ្តុំដែលចាប់ផ្តើម ត្រូវបានបង្កើតឡើង អស់រយៈពេល៥០០ឆ្នាំមកហើយ^៣។ សេដ្ឋកិច្ចពិភពលោកបាន -ប្រព័ន្ធមូលធន- ការចាប់ផ្តើមត្រូវបាន រៀបចំឡើងដោយមានដណ្តើមត្រួតត្រា និងអាណានិគម កិច្ចរបស់អាមេរិកអាហ្វ្រិក និងអាស៊ី។ របៀបដែលលិខិតនិស្សារណាប្រមូលផ្តុំ ត្រូវបានកំណត់ ធ្លាប់មានចាប់តាំង តម្រូវការរបស់ មជ្ឈមណ្ឌលទីក្រុងធំៗ នៃមូលធននិយមដែលកំពុងចាប់កំណើត។ តំបន់មួយចំនួនមានជំនាញ ក្នុងការទាញយករ៉ែ និងការផលិតវត្ថុធាតុដើម -ទំនិញបឋម- ខណៈពេលដែលអ្នកផ្សេងទៀតមាន តួនាទីនៅលើការផលិតផលទំនិញ។ អតីត នាំចូលនូវធម្មជាតិ ក្រោយមកក៏នាំធម្មជាតិចេញវិញ។

នៅក្នុងការប៉ុនប៉ងមកដល់ នៅនិយមន័យទូលំទូលាយ យើងនឹងប្រើពាក្យនេះ លិទ្ធិនិស្សរណា ដើម្បីយោងទៅនឹងសកម្មភាពទាំងនោះដែលយកបរិមាណធំនៃធនធានធម្មជាតិ ដែលមិនត្រូវបានដំណើរការ (ឬដំណើរការបានតែនៅក្នុងកំរិតកំណត់) ជាពិសេសសម្រាប់ការនាំចេញ។ លិទ្ធិនិស្សរណា មិនត្រូវបានកំណត់ទៅជាការដឹកយកវិប្រេង។ លិទ្ធិនិស្សរណា គឺមានវត្តមាននៅក្នុងការធ្វើកសិកម្មក្លាប្រមាញ់ និងនេសាទផងដែរ។

សព្វថ្ងៃនេះ សំណួរនៃ "ធនធានកើតឡើងវិញ" ធនធានធម្មជាតិ ត្រូវតែបានដោះស្រាយដើម្បីជាពន្លឺនៃការអភិវឌ្ឍន៍នេះ និងនិន្នាការ។ ដោយសារតែការធ្វើមាត្រដ្ឋានធំ នៃការទាញយក "ធនធានកើតឡើងវិញ" ជាច្រើន, ដូចជាព្រៃឈើ ឬដីមានជីជាតិកំពុងតែក្លាយជាធនធានមិនអាចកើតឡើងវិញបាន។ ទាំងនេះ ពីព្រោះធនធានត្រូវបានបំផ្លិចបំផ្លាញ នៅពេលដែលអត្រានៃការទាញយកខ្ពស់ជាងអត្រាដែលបរិស្ថាន ដែលអាចបន្តការកើតឡើងវិញបាននៃធនធាន។ ដូច្នេះ ជំហាននៃការទាញយក បច្ចុប្បន្ននេះ បញ្ហានៃធនធានធម្មជាតិដែលមិនកើតឡើងវិញអាចនឹងប៉ះពាល់ដល់ធនធានទាំងអស់ស្មើភាពគ្នា, គឺធនធានដែលអាចកើតឡើងវិញបាន ឬ ធនធានមិនអាចកើតឡើងវិញបាន។

ក្នុងការអនុវត្តលិទ្ធិនិស្សរណាគឺជាយន្តការនៃអាណានិគម និងអាណានិគមនិយមបែបថ្មីពីការលួចប្លន់ និងសមស្របមួយ។ លិទ្ធិនិស្សរណានេះ ដែលបានបង្ហាញខ្លួននៅក្នុងរូបភាពផ្សេងគ្នានៃភាពលេចចេញខាងក្រៅ ពេលវេលាជាថ្មី វាត្រូវបានបង្កើតក្នុងការកេងប្រវ័ញ្ច លើវត្ថុធាតុដើម ដែលចាំបាច់សម្រាប់ការអភិវឌ្ឍ ឧស្សាហកម្ម និងភាពរុងរឿងរបស់ពួកពិភពខាងជើង។ ហើយរឿងនេះ វាបានកើតឡើងដោយមិនគិតពីនិរន្តរភាពនៃគម្រោងលិទ្ធិនិស្សរណា ឬសូម្បីតែភាពហួតហែងនៃធនធានទាំងនេះ។ នេះត្រូវបានគូបផ្សំគ្នា ដោយការពិតដែលថាភាគច្រើននៃអ្វីដែលត្រូវបានផលិតដោយឧស្សាហកម្មនិស្សរណាកម្ម គឺមិនមែនសម្រាប់ការប្រើប្រាស់នៅក្នុងទីផ្សារក្នុងស្រុកប៉ុណ្ណោះទេ ប៉ុន្តែវាជាទិសដៅមូលដ្ឋានសម្រាប់ការនាំចេញ។ បើទោះបីជាទំហំនៃសកម្មភាពសេដ្ឋកិច្ចនេះ វាបានបង្កើតផលប្រយោជន៍តិចតួចណាស់ សម្រាប់ប្រទេសដែលបានខ្វល់ខ្វាយ។ ដូចគ្នានេះដែរភាគច្រើននៃទំនិញ ធនធាន និងសេវាកម្ម ជាអ្នកជំនាញដែលតម្រូវការដើម្បីប្រតិបត្តិការ ឧស្សាហកម្មនិស្សរណាកម្ម វាក៏ម្រនឹងបានមកពីក្រុមហ៊ុនជាតិ។ ហើយនៅក្នុងប្រទេសដែលមានសេដ្ឋកិច្ចកំពុងមានមូលដ្ឋាននៅលើនិស្សរណនិយមនេះ វាហាក់ដូចជាមិនត្រូវបានចាប់អារម្មណ៍ច្រើន នៅក្នុងវិធីដែលទទួលបានប្រាក់ចំណូល ហើយត្រូវបានប្រើប្រាស់ ។

លិទ្ធិនិស្សរណានិយម នូវមានសកម្មភាពឥតឈប់ឈរ នៅក្នុងសេដ្ឋកិច្ចសង្គម និងនយោបាយរបស់បណ្តាប្រទេសជាច្រើននៅភាគខាងត្បូងនៃពិភពលោក។ ដូច្នេះជាមួយកម្រិតផ្សេងគ្នានៃភាពតានតឹង គ្រប់ប្រទេសនៅអាមេរិកឡាទីន វាត្រូវបានរងផលប៉ះពាល់ ដោយការប្រព្រឹត្តទាំងអស់នោះ។ ការពឹងផ្អែកលើមជ្ឈមណ្ឌលនៃទីក្រុងធំៗ តាមរយៈការទាញយកវ៉ែ និងការនាំចេញវត្ថុធាតុដើម នៅតែមានការអនុវត្ត ដោយមិនមានការប្រុងប្រយ័ត្នដែល រហូតដល់

សព្វថ្ងៃនេះ។ ប្រទេសមួយចំនួនបានគ្រប់គ្រងដើម្បីផ្លាស់ប្តូរមួយចំនួន នៃទិដ្ឋភាពដែលទាក់ទង នឹងលិទ្ធិនិស្សារណៈ តាមបែបប្រពៃណីដោយកន្លាយក ការធ្វើអន្តរាគមន៍កាន់តែកើនឡើងនៅក្នុង សកម្មភាពរបស់រដ្ឋ, ប៉ុណ្ណឹងវាគឺជាការគ្រប់គ្រាន់ទាំងអស់។ ដូច្នេះហើយ លើសពីភាពខុសគ្នា ប៉ុន្មាន ពីសារៈសំខាន់តិច ឬច្រើនក្តី របៀបលិទ្ធិនិស្សារណៈ នៃការប្រមូលផ្តុំបាក់ដូចជានៅក្នុង បេះដូងនៃការផលិត គោលនយោបាយរដ្ឋាភិបាល ទាំងសម័យ លិទ្ធិសេរីនិយម និងរីកចម្រើន។

លិទ្ធិនិស្សារណាមួយចំនួនដែលអាក្រក់

ចំណុចចាប់ផ្តើមសម្រាប់ការសន្លឹងមើលបញ្ហា^១ នេះគឺ ក្នុងកម្រិតមួយយ៉ាងធំ វិធីដែល ធនធានទាំងនេះ ត្រូវបានទាញយក និងត្រូវបានប្រើប្រាស់, ដូចជារបៀបផ្តៃឈើរបស់ពួកគេត្រូវ បានចែកចាយ។ ជាការពិតណាស់, មានធាតុផ្សេងទៀត ដែលមិនអាចត្រូវបានកែតម្រូវបាន។ មាន សកម្មភាព និស្សារណាកម្មនិយមមួយចំនួន ដូចជាការរុករកវ៉ែរីខ្នាតធំមួយ ឧទាហរណ៍ ថាមិនអាច ត្រូវបានធ្វើឡើង "ដែលមាននិរន្តរភាព" ដោយសារតែសារៈសំខាន់យ៉ាងខ្លាំងរបស់ពួកគេ គឺមាន ការបំផ្លិចបំផ្លាញ។ លើសពីនេះទៀតដំណើរការមួយដែលត្រូវមាននិរន្តរភាពនៅពេលដែលវាអាច ត្រូវបានរក្សា នៅលើពេលវេលាដោយគ្មានការជំនួយពីខាងក្រៅ និងដោយគ្មានជំទាស់ក្នុងការ បង្កើតកង្វះធនធាន^២ ដើម្បីអះអាងថ្វីពីនេះ -បើទោះបី ការធ្វើមួយចំនួនបានពីទំនុកទុកចិត្តងងឹត ងងុលនៅក្នុងបច្ចេកវិទ្យាទាន់សម័យ- គឺដើម្បីឃោសនាសេចក្តីថ្លែងបង្ខូចការពិត។

ប្រវត្តិសាស្ត្រនៅក្នុងតំបន់នេះបានប្រាប់យើង ថាដំណើរការនិស្សារណានេះ បាននាំឱ្យ ភាពក្រីក្របង្កឱ្យ មានវិបត្តិសេដ្ឋកិច្ចផ្លូវៗ, និងបានប្រមូលផ្តុំទឹកចិត្ត "ស្វែងរក-ការជួល"។ កត្តា ទាំងអស់នេះ បានធ្វើឲមានភាពភាពទន់ខ្សោយធ្ងន់ធ្ងរ និងការខ្វះស្ថាប័នប្រជាធិបតេយ្យរបស់ តំបន់នេះបានលើកទឹកចិត្តឱ្យអំពើពុករលួយបំបែកសង្គម និងសហគមន៍មូលដ្ឋាន និងការខូចខាត យ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរដល់បរិស្ថាន។ ហើយរឿងនេះត្រូវមានភាពស្មុគស្មាញ នៅតែមានបន្ថែមទៀតដោយ ការអនុវត្តធម្មតានៃការទ្រទ្រង់ និងអតិថិជននិយម ដែលរាំងស្ទះដល់ការសាងសង់ប្រជាពលរដ្ឋ។

ការពិតគឺថាសម្បូរបែបនៃធនធានធម្មជាតិ ដែលជាបុគ្គលិកលក្ខណៈរបស់សេដ្ឋកិច្ច ប្រទេសនាំចេញទំនិញបឋម -ជាពិសេស ប្រសិនបើទំនិញនៅក្នុងជំទាស់ វ៉ែ ឬប្រេង- និន្នាការ ដើម្បីបង្កើនទ្រទ្រង់ទ្រាយរចនាសម្ព័ន្ធនៃសេដ្ឋកិច្ច និងការរំលែកនៃកត្តាផលិតកម្មនេះ ប្រាក់ ចំណូល ត្រូវបានចាយក្រោយក្នុងបែងចែកសាជាថ្មី និងទ្រព្យសម្បត្តិត្រូវបានប្រមូលផ្តុំនៅក្នុងដៃ មនុស្សតែពីរបីនាក់ប៉ុណ្ណោះ។ ស្ថានភាពនេះត្រូវបានកាន់តែធ្ងន់ធ្ងរ ដោយសេរីនៃដំណើរការគ្រោះ ថ្នាក់ "ដូចជំងឺ" ដែលបានទៅជាមួយនឹងតម្រូវការសម្បូរបែបនៃធនធានធម្មជាតិទាំងនេះ។

យើងនឹងចាប់ផ្តើមជាមួយនឹង "ជំងឺហូឡង់"^៩ ដំណើរការ ដែលឆ្លងប្រទេសដែលបាននាំ ចេញវត្ថុធាតុដើម នៅពេលដែលតម្លៃខ្ពស់ ឬការរកឃើញនៃការដាក់ប្រាក់បញ្ញើថ្មីនេះ បានបង្កជា ការរីកចម្រើននាំចេញមួយ។ រូបវិបត្តិក្នុងសេដ្ឋកិច្ចនេះ គឺត្រូវបានបញ្ចេញឲ្យឃើញ ក្នុងរចនាសម្ព័ន្ធ ដែលទាក់ទងតម្លៃ។ លំហូរវិនិយោគចូលទៅក្នុងវិស័យ ការទទួលបានផលប្រយោជន៍ ពីមហា កំណប់ទ្រព្យ រួមទាំងវិស័យទំនិញមិនមែនពាណិជ្ជកម្ម (មិនមែនពាណិជ្ជកម្មនៅលើទីផ្សារអន្តរ ជាតិ) -វិស័យសំណង់, ឧទាហរណ៍។ នៅពេលដូចគ្នានេះ គឺមានការធ្លាក់ចុះយ៉ាងលឿននៅក្នុង ការផលិតទំនិញដែលអាចធ្វើពាណិជ្ជកម្មទាំងនោះ ដែលមិនត្រូវបានទទួលប្រយោជន៍ពីការរីក ចម្រើននៃការនាំចេញនេះទេ ព្រោះពួកគេអាចត្រូវបាននាំចូលហើយការពិតវាបានក្លាយទៅជាមានតំ លៃថោក ដើម្បីនាំចូលពួកវា ព្រោះរូបវិបត្តិជាតិគឺតម្លៃត្រូវបានកើនឡើង។ បន្ទាប់ពីការរីកចម្រើន នេះ, ជាលទ្ធផលនៃការកង្វះភាពបត់បែនសម្រាប់ការកែប្រែតម្លៃ និងប្រាក់ឈ្នួលដែលដំណើរការ លែងបានប្រែក្លាយទៅជាភាពស្មុគស្មាញ និងការឈឺចាប់ -វាគឺជាការបញ្ចេញឲ្យឃើញ មួយ ផ្សេងទៀតនៃជំងឺនេះ។

ឯកទេស ក្នុងការនាំចេញទំនិញចម្បង នៅក្នុងរយៈពេលវែងបានប្រែក្លាយទៅជាមាន ផលវិបាកអវិជ្ជមាន ដែលជាលទ្ធផលនៃនិន្នាការ សម្រាប់លក្ខខណ្ឌនៃការធ្វើពាណិជ្ជកម្មកាន់តែ យ៉ាប់យឺតមួយនេះ។ ដំណើរការនេះ ដើរតួនាទីនៅក្នុងការពេញចិត្តនៃទំនិញឧស្សាហកម្មដែលត្រូវ បាននាំចូល និងការប្រឆាំងនឹងទំនិញចម្បងដែលត្រូវបាននាំចេញ។ ក្នុងចំណោមកត្តាផ្សេងទៀត, នេះគឺដោយសារតែក្រោយមកទៀតត្រូវបានកំណត់លក្ខណៈដោយភាពយឺតដែលមានចំណូល ទាប ដូចជាពួកគេអាចត្រូវបានជំនួសដោយសំយោគបម្រុងថ្មីមួយទៀត, ដោយសារតែពួកគេមិន បានកាន់ផ្តាច់មុខមួយ (ដែលពួកគេមានទំនិញ ដែលមានន័យថា ជាចង្កោមនៃទីផ្សារពិភពលោកគឺ ជាអ្វីដែលបានបើកដំណើរការជាសំខាន់ ដើម្បីកំណត់តម្លៃរបស់ពួកគេ) ដោយសារតែកម្រិតនៃ បច្ចេកវិទ្យា និងការអភិវឌ្ឍប្រកបដោយភាពច្នៃប្រឌិតមានកម្រិតទាប និងដោយសារតែផលិតផល ដែលបានផលិតមានវត្ថុធាតុដើមកាន់តែខ្លាំងឡើងតិចជាងមុន។ សេចក្តីថ្លែងការណ៍ចុងក្រោយ នេះមិនបានបរាជ័យ ដើម្បីទទួលស្គាល់ការកើនឡើងយ៉ាងខ្លាំង ក្នុងការទាញយករ៉ែ និងការនាំ ចេញទំនិញចម្បងនៅក្នុងលក្ខខណ្ឌដាច់ខាតបញ្ចហេតុ ជាឧទាហរណ៍ ដោយមានការកើនឡើង ធ្លាក់ទៅតាមតម្រូវការ នៅប្រទេសមួយចំនួន ដូចជាប្រទេសចិន និងឥណ្ឌា។

លើសពីនេះទៀត ប្រាក់ចំណេញខ្ពស់ដោយសារតែវាពាក់ព័ន្ធនឹងការជួល^{១០}ត្រឹមត្រូវ, លើកទឹកចិត្តលើការផលិត នៅពេលដែលតម្លៃទីផ្សារពិភពលោក មានអត្រាខ្ពស់។ សូម្បីតែនៅ ក្នុងពេលមានវិបត្តិ គឺនៅតែមានការប៉ុនប៉ង ឱ្យបង្កើនអត្រានៃការទាញយករ៉ែនេះ។ ការផ្គត់ផ្គង់ ច្រើនហួសហេតុពេក នៅក្នុងការប៉ុនប៉ងមួយដើម្បីទូទាត់សងសម្រាប់ការធ្លាក់ចុះ នៅក្នុងតម្លៃ ដែលបាននាំឱ្យមានការកាត់បន្ថយ នៅក្នុងតម្លៃនៃផលិតផល នៅលើទីផ្សារពិភពលោក ហើយ នេះបានបញ្ចប់ដោយប្រយោជន៍ បានដល់ប្រទេសឧស្សាហូបនីយកម្ម^{១១}។ លទ្ធផលនៃដំណើរការ

នេះបាននាំនូវអ្វីដែលត្រូវបានគេស្គាល់ថា “បង្កើនកំណើនសេដ្ឋកិច្ច” (Bhagwati ឆ្នាំ១៩៥៨)។

ទាំងអស់នេះ បានពន្យល់ពីមូលហេតុដែលប្រទេសដែលមានសេដ្ឋកិច្ចនិស្សារណកម្ម និងមិនអាចទទួលបានប្រយោជន៍យ៉ាងពេញលេញ ពីសមិទ្ធផលដែលកើតឡើង ពីកំណើនសេដ្ឋកិច្ចសកល និងការរីកចម្រើនផ្នែកបច្ចេកវិទ្យា។ ភាពធ្ងន់ធ្ងរនេះនៅតែបន្ថែមទៀត ដោយសារប្រទេសដែលទាញយកធនធានបឋម ជាធម្មតាមិនបានដំណើរការពួកវា។ សូម្បីតែស្វែងរកស្ថានភាពមានការកាន់ច្រឡំ ដូចជាបណ្តាប្រទេសនាំចេញប្រេងឆៅ និងការនាំចូលផលិតផលប្រេង ដោយសារតែពួកគេមិនបានអភិវឌ្ឍន៍ សមត្ថភាព ចម្រាញ់ប្រេងគ្រប់គ្រាន់។ ដើម្បីទប់ស្កាត់វាបានទាំងអស់ មួយភាគធំនៃផលិតផល នាំចូលមានតម្លៃខ្ពស់ទាំងនេះ ត្រូវបានចម្រាញ់សម្រាប់ការបង្កើតអគ្គិសនី សូម្បីតែពេលប្រភពផ្សេងទៀតនៃថាមពលកើតឡើងវិញ -ដូចជាវ៉ារី, ពន្លឺព្រះអាទិត្យ ឬកំដៅក្នុងផែនដី- គឺអាចរកបានងាយស្រួល ដូចនៅក្នុងករណីនៃប្រទេសអេក្វាទ័រ។

លក្ខណៈពិសេសមួយទៀតនៃសេដ្ឋកិច្ចប្រទេសលិទ្ធិនិស្សារណានិមួយៗនេះ គឺ ដូចគ្នាតាមលំដាប់នៃបរិធានផលិតភាព របស់ពួកគេ។ នៅក្នុងពាក្យផ្សេងទៀត ដែលមានផលិតភាពខ្ពស់ប្រព័ន្ធផលិតកម្ម រួមជាមួយអ្នកដទៃទៀត ដែលរួមមានការថយ និងការចិញ្ចឹមជីវិតដែលមានមូលដ្ឋាន។ ការនេះត្រូវបានគូបផ្សំដោយកង្វះនៃការតភ្ជាប់ នៅក្នុងរចនាសម្ព័ន្ធសេដ្ឋកិច្ច របស់ខ្លួន ដូចដែលបានបង្ហាញដោយការពិតថា ការនាំចេញ ត្រូវបានប្រមូលផ្តុំ ក្នុងមួយគ្រាន់ តែជាទំនិញចម្បងមួយចំនួន, អវត្តមាននៃការធ្វើពិពិធកម្មខ្សែផ្តេកសមរម្យ នៅក្នុងវិស័យឧស្សាហកម្ម, ស្ទើរតែមិនមានការបំពេញរវាងវិស័យ និងការអនុវត្តសមាហរណកម្មគ្មានខ្សែបញ្ជី។

ប្រភេទនៃសេដ្ឋកិច្ចនិស្សារណានិមួយៗ ជាមួយនឹងតម្រូវការខ្ពស់ សម្រាប់មូលធន និងបច្ចេកវិទ្យា ជាញឹកញាប់មានមុខងារជាមួយចង្កោមបរិពន្ធកូមី: នៅក្នុងពាក្យផ្សេងទៀត,ដោយគ្មានសំណើសម្រាប់ការរួមបញ្ចូល សកម្មភាពនាំចេញចម្បង ជាមួយនឹងការនៅសល់ នៃសេដ្ឋកិច្ច និងសង្គម។ ហេតុដូច្នេះ បរិធានផលិតភាព នៅតែងាយរងគ្រោះទៅនឹងស្ថានភាពផ្លាស់ប្តូរនៃទីផ្សារពិភពលោក។

លក្ខខណ្ឌទាំងនេះនាំឱ្យ មានចុងបញ្ចប់គឺបានស្លាប់។ វាគឺជាការមិនអាចទៅរួចទេ ដើម្បីជឿថា ប្រទេសទាំងអស់ដែលផលិតទំនិញបឋមស្រដៀងគ្នា -និងមានមនុស្សជាច្រើននៃពួកគេ- អាចរីកលូតលាស់ និងការរំពឹងទុកថាតម្រូវការអន្តរជាតិដើម្បីឱ្យមានគ្រប់គ្រាន់ និងការគាំទ្រគ្រប់គ្រាន់ដើម្បីធានាកំណើនសេដ្ឋកិច្ចសម្រាប់រយៈពេលណាមួយនោះ។

ជារឿងគួរឱ្យបារម្ភ គឺថាប្រទេសនាំចេញទំនិញបឋម, ដែលគួរតែបានបង្កើតបទពិសោធន៍ស្រដៀងគ្នានេះ ដែរនៅលើពេលវេលាធ្វើការលើសម៉ោង, ធម្មតាត្រូវមានសមត្ថភាពនៃការសំរេចសំរួលការគ្រប់គ្រងនៃបរិមាណ និងតម្លៃ។ ករណីលើកលែង ដែលបានបង្ហាញឱ្យឃើញពីទម្លាប់ -ទោះបីជាមួយនឹងឧបសគ្គ និងការផ្ទុយគ្នាទាំងអស់ ដែលអាចត្រូវបានកំណត់នៅក្នុងវិធីដែលវាធ្វើការ- គឺបទពិសោធន៍នៃអង្គការ បណ្តាប្រទេសនាំចេញប្រេងកាត (OPEC)។

ការប្រែប្រួលបុគ្គលិកលក្ខណៈ តម្លៃនៃវត្ថុធាតុដើម នៅលើទីផ្សារពិភពលោកនេះមាន ន័យថា សេដ្ឋកិច្ចដោយផ្អែកលើការនាំចេញទំនិញសំខាន់ នឹងទទួលរងតុល្យភាពចរន្ត នៃការ ចំណាយ និងបញ្ហាឱនភាព សារពើពន្ធ។ ការនេះនឹងបង្កើតការពឹងផ្អែកលើទីផ្សារហិរញ្ញវត្ថុ និង ការលាតត្រដាងសេដ្ឋកិច្ចជាតិ និងសកម្មភាពរបស់សង្គមនយោបាយដើម្បីប្រែប្រួលខុសប្រក្រតី។ ទាំងអស់នេះ ត្រូវបានកាន់តែធ្ងន់ធ្ងរ នៅពេលដែលតម្លៃនៅលើពិភពលោកធ្លាក់ចុះ និង វិបត្តិការ នៃជញ្ជីងពាណិជ្ជ ត្រូវបានកាន់តែអាក្រក់ឡើង ដោយការឡើងខ្ពស់ពេកនៃការស្ថាបស្ថង់ដើមទុន ដែលបានហូរចូលទៅក្នុងសេដ្ឋកិច្ចរបស់ប្រទេស ទាំងក្នុងអំឡុងពេលរីក ចំរើនមួយព្រិចភ្នែកនេះ ។ ក្នុងស្ថានភាពនេះ, ការចាកចេញយ៉ាងច្រើនរបស់ពួកគេ ត្រូវបានទៅតាមយ៉ាងឆាប់ តាមរយៈ ភាពស្មើគ្នានៃការឡើងខ្ពស់ប្រាក់ដើមទុនក្នុងស្រុក, ដូច្នេះ វាបានធ្វើឲ្យមានការច្របាច់នូវជញ្ជីង ពាណិជ្ជកម្ម វាមានភាពធ្ងន់ធ្ងរ។

ការរីកចំរើននៃការនាំចេញចម្បង ក៏មានទាក់ទាញធនាគារអន្តរជាតិដែលមិនធ្លាប់មាន ការជូនដំណឹងផងដែរ ដែលបានផ្តល់ប្រាក់កម្ចីធំ ទោះបីជាដំណើរការប្រកបដោយនិរន្តរភាព ការ ពិគណៈសំហិរញ្ញវត្ថុនេះ ត្រូវបានទទួលការស្វាគមន៍ជាមួយនឹងការបើកចំហ ដោយរដ្ឋាភិបាលនិង ក្រុមហ៊ុនធំដែល ជឿថានៅក្នុងភាពរុងរឿងអចិន្ត្រៃយ៍ជានិច្ច។ នៅក្នុងកាលៈទេសៈទាំងនេះ, ការ ផលិតនៃធនធានបឋម ទាំងនេះ ត្រូវបានរុញច្រានរឹតតែខ្លាំងឡើង ជាមួយការឆ្លើយតបនឹង វិបត្តិនៃ សេដ្ឋកិច្ចតាមវិស័យ។ ប៉ុន្តែទាំងអស់ខាងលើ វាបានបង្ហាញនូវ បទពិសោធជាប្រវត្តិសាស្ត្រ នា ពេលអនាគតនៃសេដ្ឋកិច្ចរបស់ប្រទេសនេះ ដែលពេលវេលាចៀសមិនរួច មកដល់បំណុលខាង ក្រៅធ្ងន់ធ្ងរ លទ្ធផលបានមកពីការផ្តល់ប្រាក់កម្ចី បានទទួលយកក្នុងអំឡុងពេលមានអារម្មណ៍ រីករាយក្នុងរយៈពេលខ្លី ជាធម្មតាមួយ ដែលបង្កដោយការនាំចេញកើនឡើង^{១២}។

ហិរញ្ញវត្ថុសម្បូរខាងក្រៅដោយការហូរចូលនៃសាច់ប្រាក់ពីការនាំចេញប្រេងនាំឱ្យមាន ការរីកចំរើននៃអ្នកប្រើប្រាស់និយមដែលអាចមានរយៈពេលវែងដូចការបានធ្វើ bonanza ហើយគឺ ជាបញ្ហាផ្លូវចិត្តដែលមានសារៈសំខាន់តិចតួច នៅក្នុងលក្ខខណ្ឌនយោបាយ។ កំណើនការប្រើ ប្រាស់ទំនិញនេះ គឺជាការយល់ច្រឡំជាមួយនឹងការកែលម្អនៅក្នុងគុណភាពនៃជីវិតមួយ។ នៅក្នុង កាលៈទេសៈបែបនេះ ភាពពិតប្រាកដនៃអ្នកប្រើប្រាស់និយម -ដែលមិនត្រូវបានសង្គមប្រកប ដោយនិរន្តរភាពបរិស្ថានឬ- អាចផ្តល់នូវភាពស្របច្បាប់របស់រដ្ឋាភិបាល នឹងបន្តជំរុញឱ្យព្រំដែន នៃលិទ្ធិនិស្សរណាត្រឡប់មកវិញ។

ជាទូទៅ ការនេះនាំឱ្យមានធនធានដែលត្រូវបានចំណាយ។ ផលិតផលជាតិដែលមាន និន្នាការ ត្រូវបានជំនួសដោយការនាំចូល និងត្រូវបានលើកទឹកចិត្តឱ្យបានញឹកញាប់ តាមរយៈ តម្លៃលើស ជាងនៃរូបិយប័ណ្ណ។ លុះត្រាតែជំហានត្រឹមត្រូវ ត្រូវបានអនុវត្តន៍ ដើម្បីជៀសវាង សូម្បីតែការកើនឡើង ក្នុងការវិនិយោគសាធារណៈ និងចំណាយអាចផ្តល់ការលើកទឹកចិត្តក្នុងការ

បង្កើនការនាំចូលជាងការបង្កើនផលិតកម្មថ្នាក់ជាតិមួយ។ នៅក្នុងរយៈពេលខ្លី វាជាការលំបាក ដែលអាចធ្វើបាន ត្រឹមត្រូវ ក្នុងការប្រើមូលនិធិដ៏ច្រើនសន្លឹកសន្លាប់។

បទពិសោធក្នុងតំបន់នៃសេដ្ឋកិច្ចប្រេង និង ការរុករករ៉ែ បានបង្ហាញយើងឃើញថា វាជា សកម្មភាពលិច្ឆនិស្សរណកម្ម ដូចដែលបានរៀបខាងលើ, វាមិនបានបង្កើតទំនាក់ទំនងថាមវន្ត ដែលជាការចាំបាច់ ដើម្បីសម្រេចបាននូវការអភិវឌ្ឍសេដ្ឋកិច្ច និងអ្វីដែលកំពុងតែធ្វើនៅថ្ងៃនេះ គឺ បានបញ្ជាក់ពីរឿងទាំងនេះ។ ការរួមបញ្ចូលដ៏សំខាន់ និងការផ្សារភ្ជាប់រវាង ទៅមុខ ទៅក្រោយ និងទៅតាមតម្រូវការចុងក្រោយ (សារពើពន្ធ និងអតិថិជន) -មិនត្រូវបានធានា។ ហើយរឿងនេះ វាមិនបានធ្វើអ្វីទាល់តែសោះ ដើម្បីជួយសម្រួល ឬធានាដល់ការផ្ទេរបច្ចេកវិទ្យា និងការបង្កើតខាង ក្រៅដែលផ្តល់ផលប្រយោជន៍ដល់សាខាផ្សេងទៀត នៃសេដ្ឋកិច្ចរបស់ប្រទេសនេះ។

ការនេះផ្តល់នូវការកើនឡើងទៅលក្ខណៈបុរាណមួយបន្ថែមទៀត នៃការការនាំចេញ ផលិតផលចម្បងនៃសេដ្ឋកិច្ច, មិនធ្លាប់មានតាំងពីសម័យអាណានិគម ដែលពួកគេ គឺជាបរិក្ខមៈ វិស័យប្រេង ឬវិស័យរុករករ៉ែ ព្រមទាំងការនាំចេញ ធ្វើកសិកម្មជាច្រើនដូចជា, សកម្មភាពព្រៃឈើ ឬនេសាទ ជាធម្មតា វាបាននៅដាច់ឆ្ងាយពីសេសសល់នៃសេដ្ឋកិច្ច។ ថាមពលនុយក្លេអ៊ែរ^{១៣} និង ការផលិតជីវឥន្ធនៈត្រូវបានរួមបញ្ចូលនៅក្នុងប្រភេទទាំងអស់នេះផងដែរ (ហ៊ូតា, ២០១១)។

ការពឹងផ្អែកលើភាពខុសគ្នា ឬ ប្រមូលផ្តុំនៃការជួលធំ លើសលុបនៃផលិតកម្ម តាមរយៈ សកម្មភាពទាំងនេះ បាននាំឱ្យមានប្រាក់ចំណេញ ដែលបកស្រាយខុស ពីការលែងលក់ធនធាននៅ ក្នុងប្រទេស។ ជាលទ្ធផលនៃប្រាក់ចំណូល ពីការនាំចេញទំនិញបឋម, ការប្រមូលផ្តុំ និងការធ្វើ មជ្ឈការនៃប្រាក់ចំណូល និងទ្រព្យសម្បត្តិ - រួមគ្នាជាមួយនឹងអំណាចនយោបាយ- នៅក្នុងដៃតែ មួយចំនួនដែលត្រូវបានរួមបញ្ចូលគ្នា និងយ៉ាងជ្រៅ ។ ការកើនថែមឡើងនៃការជួលទាំងនេះ ត្រូវ បានប្រមូលផ្តុំលើសលុបក្នុងចំនួនតូចមួយ នៃក្រុមសេដ្ឋកិច្ចជាច្រើនដែលមិនបានរកឃើញ ឬ បង្កើតឱ្យមានការលើកទឹកចិត្តក្នុងការវិនិយោគសេដ្ឋកិច្ចក្នុងស្រុក។ ពួកគេចង់លើកទឹកចិត្តដល់ ការប្រើប្រាស់ទំនិញនាំចូល។ ពួកគេជាញឹកញាប់ ទទួលយកប្រាក់ចំណេញរបស់ខ្លួន នៅក្រៅ ប្រទេស និងធ្វើអាជីវកម្មជាច្រើនរបស់ពួកគេ តាមរយៈក្រុមហ៊ុនដែលបានចុះបញ្ជីនៅក្នុងទីកន្លែង ដែលគេស្គាល់ថាជាទីជម្រកពន្ធ។

ជាលទ្ធផលទាំងនេះ ក្រុមហ៊ុនដែលគ្រប់គ្រង ការធ្វើអាជីវកម្មលើធនធានធម្មជាតិ កកើតឡើងវិញ មិនមែនប្រតិបត្តិការនៅលើមូលដ្ឋានបរិពន្ធភូមិមួយ ដោយសារតែទីតាំង និង ទម្រង់នៃការកេងប្រវ័ញ្ចរបស់ពួកគេ អាចក្លាយទៅជាក្រុមហ៊ុនសាជីវកម្ម ដែលមានឥទ្ធិពល ទាក់ទងនៅក្នុងរដ្ឋប្រទេសជាតិទន់ខ្សោយ។

អ្នកដែលបានទទួលផលសំខាន់នៃសកម្មភាពទាំងនោះគឺមានសហគ្រាសឆ្លងដែនដែល ត្រូវបានលើកតម្កើង"គួរឲ្យសរសើរ" ចំពោះការសម្រេចចិត្តរបស់ពួកគេដើម្បីទទួលយកហានិភ័យ នៃការរុករកនិងការកេងប្រវ័ញ្ចធនធានដែលជំទាស់។ គ្មានការលើកឡើងត្រូវបានធ្វើអំពីរបៀប

ដែលសកម្មភាពទាំងនេះបាននាំឱ្យមានបន្ថែមទៀត "មិន-ជាតូបនីយកម្ម" នៃសេដ្ឋកិច្ចមួយផ្នែក ដោយសារតែបរិមាណនៃការហិរញ្ញវត្ថុចាំបាច់ ដើម្បីទទួលបានដល់ចំណុចដែលជាកន្លែងដែល ធនធានដែលអាចត្រូវបានធ្វើអាជីវកម្ម មួយផ្នែក ដោយសារតែអវត្តមាន នៃសហគមន៍អាជីវកម្ម ជាតិខ្លាំងពូកែ និងមិនមានសារៈសំខាន់តិចតួច, ដោយសារតែមិនមានបំណង របស់រដ្ឋាភិបាល ក្នុងការបង្កើតភាពជាដៃគូយុទ្ធសាស្ត្រ ជាមួយក្រុមហ៊ុនរដ្ឋរបស់ពួកគេផ្ទាល់ ឬសូម្បីតែជាមួយ វិស័យឯកជនជាតិ។ លើសពីនេះទៀត សាជីវកម្មអន្តរជាតិមួយចំនួនបានយកផលប្រយោជន៍ ជាអកុសល នៃការចូលរួមចំណែករបស់ពួកគេ ដើម្បីឱ្យមានតុល្យភាពនៃការធ្វើពាណិជ្ជកម្មដើម្បី មានឥទ្ធិពលលើតុល្យភាពអំណាចជានិច្ច ការគំរាមកំហែងដល់រដ្ឋាភិបាលណា ដែលហ៊ានប្រឆាំង នឹងកើតឡើង។

ក្រុមហ៊ុនបរទេស ដែលបានរីករាយជាញឹកញាប់ -និងនៅក្នុងករណីជាច្រើន នៅតែបន្ត រីករាយជាមួយ- ក្របខ័ណ្ឌច្បាប់អំណោយផល និងនៅជាច្រើនទៀត នាយក ឬមេធាវីផ្ទាល់ខ្លួន របស់ពួកគេ កាន់មុខតំណែងសំខាន់នៅក្នុងរដ្ឋាភិបាល។ ពួកគេត្រូវបានគាំទ្រផងដែរ ដោយក្រុម ហ៊ុនច្បាប់ ដែលមានអនុភាពហើយជាញឹកញាប់ មានការគាំទ្រពីប្រព័ន្ធផ្សព្វផ្សាយ ដូច្នេះហើយ អាចធ្វើដោយផ្ទាល់ ដើម្បីធានាថា គោលនយោបាយ ឬការផ្លាស់ប្តូរដើម្បីឱ្យច្បាប់នេះ គឺមានគុណ សម្បត្តិដល់ពួកគេ។ ស្ថានភាពនេះ -ដែលត្រូវបានលើកទឹកចិត្តដោយអង្គការដូចជា IDB និងបងធំ របស់ខ្លួនគឺធនាគារពិភពលោក^{១៤} និងមូលនិធិរូបិយវត្ថុអន្តរជាតិ -បានកើតឡើងម្តងហើយ ម្តង ទៀត ក្នុងវិស័យប្រេង និងរ៉ែ នៅក្នុងប្រទេសអាមេរិកឡាទីន។

ការរៀបចំសាជីវកម្មឆ្លងប្រទេសទាំងនេះ ច្រើនពេក បានធ្វើឱ្យកើនឡើងដល់ដំណើរ ការស្មុគស្មាញយ៉ាងខ្លាំងមួយ "ការធ្វើឲ្យកាន់តែអាក្រក់" នៃរដ្ឋនេះ។ រដ្ឋនេះបានធ្វើអាកប្បកិរិយា បិទដៃ ទាក់ទងទៅនឹងបរិក្ខមិប្រេង ឬរុករករ៉ែ ដោយមិនទទួលទទួលខុសត្រូវ សម្រាប់ការដោះ ស្រាយតម្រូវការរបស់សង្គម ឧទាហរណ៍នៅក្នុងដែនរបស់ក្រុមហ៊ុននេះ។ ការនេះមានន័យថាការ គ្រប់គ្រងនៃតំបន់នេះ មានការជំទាស់ គឺមានមិនមានរបៀបរៀបរយ និងផែនការរៀបចំទុក; នៅ ក្នុងការអនុវត្តក្នុងតំបន់ទាំងនេះ ជាញឹកញាប់ត្រូវបានបន្ទុះបន្ថយ ទុកឱ្យនៅក្រៅនៃច្បាប់ជាតិទាំង អស់គ្នា។ ស្ថានភាពដ៏ធ្ងន់ធ្ងរទាំងអស់នោះ វាបានបង្កអំពើហិង្សា រីករាលដាល, ការកើនឡើងនៃ ភាពក្រីក្រ និងមើលឃើញមិនឆ្ងាយ ដែលនាំទៅដល់ការឆ្លើយតបផ្តាច់មុខ ដោយប៉ូលីសដែលមិន បានបំពេញភារកិច្ចរបស់ខ្លួនក្នុងសង្គម និងសេដ្ឋកិច្ច។

សមត្ថភាពទន់ខ្សោយក្នុងការបង្កើតការងារ និងការចែកចាយវិសមភាពនៃប្រាក់ចំណូល និង ទ្រព្យសម្បត្តិនាំឱ្យមានការជាប់គាំង ដោយមិនមានវិធីចេញ: វិស័យបន្ទាប់បន្សំដែលមាន ផលិតភាពដើមទុនគឺខ្ពស់ជាងរបស់ទំនើបមួយ គឺមិនមានលទ្ធភាពបង្កើនឡើង នៃទ្រព្យសម្បត្តិ ពីព្រោះ ពួកគេមិនមានមធ្យោបាយធ្វើវិនិយោគ; និងវិស័យទំនើប, ដែលផលិតភាពការងារខ្ពស់ ជាងគេ ហើយមិនត្រូវធ្វើការវិនិយោគ ដោយសារតែមិនមានទីផ្សារក្នុងស្រុក ដែលនឹងធានាឱ្យពួក

គេទទួលបានប្រាក់ចំណេញ គួរឱ្យទាក់ទាញ។ វាបានប្រែទៅជាការឆ្លងឆ្ងល់ កង្វះខាតធនធាន បច្ចេកទេស កម្លាំងពលកម្ម ជំនាញ ហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធ និងរូបិយប័ណ្ណបម្រុង ដែលអស់ជំនឿ វិនិយោគិនហើយដូច្នេះ វានៅតែមានសកម្មភាព។

បន្ថែមលើនេះគឺជាការពិតពិតណាស់ (ជាការអកុសលដែលចាំបាច់និងមិនមែនគ្រាន់តែ សម្រាប់ហេតុផលបច្ចេកវិទ្យា)ដែលផ្ទុយទៅសាខាផ្សេងទៀតនៃសេដ្ឋកិច្ចវិនិយោគខុសៗគ្នាប្រែប្រួល បង្កើតការងារដោយផ្ទាល់និងដោយប្រយោលតិចតួច -ទោះបីយ៉ាងណាការងារដែលពួកគេ បង្កើតវាទទួលបានប្រាក់កំរៃប្រសើរជាញឹកញាប់។ មូលធនទាំងនេះលើវិស័យខុសៗគ្នាប្រែប្រួលផ្ទុយ និងការនាំចូល។ ពួកគេបានជួលកម្មករនិងអ្នកគ្រប់គ្រងដែលមានជំនាញខ្ពស់ (ដែលជាញឹកញាប់ មកពីបរទេស)។ ធាតុចូលនិងបច្ចេកវិទ្យាពួកគេបានប្រើត្រូវបាននាំចូលស្ទើរតែទាំងស្រុង។ លទ្ធផលនៃការអនុវត្តទាំងនេះគឺថា "ការត្រឡប់មកវិញនៃអត្រាខាងក្នុង" នៃវិស័យនាំចេញចម្បង (ស្មើ នឹងតម្លៃបន្ថែមដែលនៅក្នុងប្រទេសនេះ) គឺជាការចំអក។

នៅក្នុងសេដ្ឋកិច្ចបរិពន្ធកូមីទាំងនេះ បានមកពីប្រេង និងរុករករ៉ែ, រចនាសម្ព័ន្ធ នយោបាយ និងសក្តានុពលត្រូវបានកំណត់ដោយការអនុវត្តក្នុង "ភាពស្វែងរកការជួល"; ការ លោភលន់ និងផ្តាច់ការនិយមដែលជំរុញការនាំមុខ ធ្វើការសម្រេចចិត្តឱ្យមានការកើនឡើង មិន ស្មើគ្នា នៅក្នុងការចំណាយសាធារណៈ និងការចែកចាយប្រាក់ចំណូលដាច់ពីគ្នា, យើងនឹងធ្វើការ វិភាគនៅពេលក្រោយទៀត។

ដោយសារតែលក្ខខណ្ឌ និងលក្ខណៈបច្ចេកវិទ្យាទាំងនេះ វិស័យប្រេងនៃការរុករករ៉ែពួក គេមិនបង្កើតការងារដោយផ្ទាល់នៅលើមាត្រដ្ឋានធំមួយ។ ទាំងនេះត្រូវបានរៀបចំផងដែរ ពីភាពផ្ទុយ គ្នានៃបណ្តាប្រទេសដែលសម្បូរបែប វត្ថុធាតុដើមដែលនៅក្នុងការអនុវត្តភាគច្រើន នៃប្រជាជន គឺ រស់នៅក្នុងភាពក្រីក្រ។

លើសពីនេះទៀត សហគមន៍ដែលមានដែនដី ឬជិតខាង ដែលមានសកម្មភាព និស្សា ណកម្មទាំងនោះ ត្រូវបានទទួលរងផលប៉ះពាល់ជាសេរីនៃបញ្ហាសង្គម និងបរិស្ថានដែលកើតឡើង ពីការធ្វើអាជីវកម្មប្រភេទធនធានទាំងនោះ។ ភាពទីលក្រ ទុរគត់នៃផ្នែកយ៉ាងធំ របស់ប្រជាជន វាហាក់ដូចជា ទៅចាប់ដៃគ្នាជាមួយវត្តមាននៃបរិមាណយ៉ាងច្រើននៃធនធានធម្មជាតិ (ជាមួយនឹង ការជួលដែលមានភាពខុសគ្នាខ្ពស់)។ របៀបនៃការប្រមូលផ្តុំនេះ មិនតម្រូវឱ្យមានទីផ្សារក្នុងស្រុក និង មិនបានសូម្បីតែត្រូវការវា ចាប់តាំងពីវាដំណើរការជាមួយនឹងប្រាក់បៀវត្សរ៍ធ្លាក់ចុះ។ វាមិន មានការដាក់សម្ពាធក្នុងសង្គមឱ្យបានគ្រប់គ្រាន់ ដើម្បីមានកាតព្វកិច្ច ធ្វើវិនិយោគសារជាថ្មីក្នុង វិស័យខុសៗគ្នាទាំងនេះ ឱ្យបានផលិតផលកើនឡើង។ ការកំណត់ស្វែងរកការជួល ដើម្បី សកម្មភាពផលិតផល និងជាការពិតណាស់, នៅសេសសល់នៃការទំនាក់ទំនងសង្គម។ ដូចជា បទជ្រែកចូលទាំងនេះ និស្សាណកម្ម ខុសៗគ្នាទាំងនោះ -ប្រេង ឬការរុករករ៉ែ- លើកទឹកចិត្ត

ដល់ទំនាក់ទំនងអតិថិជនក្នុងសង្គម ដែលផ្តល់ផលប្រយោជន៍ដល់ក្រុមហ៊ុនឆ្លងដែននេះ ខ្លួនឯង ប៉ុន្តែបង្កឧបសគ្គ ដល់ការអនុវត្តសមរម្យ នៃផែនការអភិវឌ្ឍជាតិ និងថ្នាក់មូលដ្ឋាន។

ប្រទេសដែលមានសេដ្ឋកិច្ចលិទ្ធិនិស្សារណាប្រភេទនេះ បណ្តាលឱ្យមានការខូចខាត ធ្ងន់ធ្ងរ និងមិនអាចថយក្រោយទៅនឹងបរិស្ថានធម្មជាតិវិញបាន។ ការសិក្សានៃការរុករកវ៉ែប៊ុ ឧស្សាហកម្មប្រេង នៅជុំវិញពិភពលោកបានរកឃើញភស្តុតាង នៃវិធីច្រើនរាប់ពុំអស់ ដែលក្នុង ធម្មជាតិ ត្រូវបានខូចខាត និងបានបំផ្លាញជារៀងរហូត។ នេះជាសោកនាដកម្មរបស់មនុស្ស គឺរាប់ មិនស្មើភាពគ្នា និងមានទ្រព្យសម្បត្តិវប្បធម៌របស់ប្រជាជនជាច្រើនត្រូវបានបំផ្លាញ។ វាមិនមែនជា ស្ថានភាពមួយដែលល្អប្រសើរជាងមុន នៅក្នុងតំបន់នៃសេដ្ឋកិច្ចនោះទេ។ បណ្តាប្រទេសដែល មានការនាំចេញបានពីផ្នែកជាសំខាន់ទៅលើធនធាន វ៉ែ ឬប្រេង មានសេដ្ឋកិច្ចថយក្រោយ និង បញ្ហាបរិស្ថានបានកើនឡើង បន្តកន្ទុយគ្នា ជាមួយនឹងការពង្រីកសកម្មភាពលិទ្ធិនិស្សារណានេះ។

ចូរយើងផ្ដោតការយកចិត្តទុកដាក់របស់យើងបន្តិចនៅលើការរុករកវ៉ែមួយ។ ការរុករកវ៉ែ ឧស្សាហកម្មបែបទំនើប វាជាប់ពាក់ព័ន្ធនឹងការទាញយកបរិមាណធំជាងគេបំផុត ដែលអាចធ្វើទៅ បាននៃប្រភពធនធានវ៉ែនៅក្នុងពេលវេលាយ៉ាងខ្លី។ ដីល្បាប់នៃវ៉ែទាំងនេះ បានកសាងឡើងនៅ លើរយៈពេលយូរណាស់នៃពេលវេលា។ សព្វថ្ងៃនេះ ដីល្បាប់ជាមួយនឹងការមានផ្ដោតស្មារតីខ្ពស់ នៃសារធាតុវ៉ែត្រូវបានក្លាយជាការប្រើអស់។ ទោះជាយ៉ាងណា តម្លៃទីផ្សារពិភពលោកខ្ពស់ មានន័យថា ការរុករកវ៉ែដែលនៅតែអាចមានផលចំណេញ សូម្បីតែនៅក្នុងដីល្បាប់ដែលជាកន្លែង ដែលមាតិកាវ៉ែមានកម្រិតទាប។ ដើម្បីធ្វើឱ្យដីល្បាប់ទាំងនេះមានជលិតភាព, វាគឺជាការចាំបាច់ ដើម្បីអនុវត្តន៍រុករកវ៉ែឧស្សាហកម្មខ្នាតធំ ដែលពាក់ព័ន្ធនឹងការប្រើប្រាស់ នៃបរិមាណធំមួយនៃ សារធាតុគីមី ដែលមានពេលខ្លះមានជាតិពុលខ្ពស់ (អាស៊ីតស៊ុលហ្វួរិក និងផ្សេងទៀត) និង បរិមាណយ៉ាងច្រើននៃទឹកដូចជាការប្រមូលផ្តុំនៃការបរិមាណ ធំសម្បើមនៃកាកសំណល់។

ទំហំមហិមារនៃប្រតិបត្តិការទាំងនេះ បានបង្កឱ្យមានផលប៉ះពាល់ដល់បរិស្ថានយ៉ាង ខ្លាំង។ ផលប៉ះពាល់ដែលបង្កគ្រោះថ្នាក់មិនត្រឹមតែបានកើតឡើង នៅក្នុងដំណាក់កាលរុករកវ៉ែ និងការធ្វើអាជីវកម្មនៅពេលដែលរន្ធមហិមា ត្រូវបានដឹកកប់ នៅមាតាផែនដី ឬនៅពេលដែលសារ ធាតុគីមីពុល ត្រូវបានប្រើដើម្បីដំណើរការការដឹកយកវ៉ែ ប៉ុន្តែនៅពេលដែលសម្ភារៈដែលបានដឹក ឡើង ត្រូវបានផ្លាស់ទី នៅជុំវិញដែលប៉ះពាល់ដល់ផ្នែកធំនៃទឹកដីនេះ។

ចាប់តាំងពីការកើនឡើងជាច្រើនឆ្នាំ កាកសំណល់រុករកវ៉ែ អាចលេចធ្លាយចេញ និងការ បំពុលបរិស្ថាន, ជាពិសេសជាមួយរលោហៈធ្ងន់ឬបង្កូរទឹកអាស៊ីតផ្ទាំងថ្ម។ បាតុភូតក្រោយមកទៀត ដែលអាចអនុវត្តនៅលើសម្រាប់មនុស្សរាប់សិបនាក់ និងរាប់សិបឆ្នាំមកហើយដែលកើតឡើង នៅពេលទឹកភ្លៀងឬខ្យល់ សូម្បីតែមកចូលទៅក្នុងទំនាក់ទំនងជាមួយនឹងផ្ទាំងថ្មដែលត្រូវបាន ផ្លាស់ប្តូរពីក្រោមដីទៅផ្ទៃលើ និងនៅគរជាប់លើពំនូកកំទេចអាចម៍ដែក ឬក្នុងកាកសំណល់អណ្តូង វ៉ែប៊ុទំនប់។ មានជាធម្មតាមួយដែលមានហានិភ័យខ្ពស់ដែលសារធាតុវ៉ែស៊ុលហ្វួរិក នឹងត្រូវបានធ្វើ

អុកស៊ីតកម្ម ទៅដោយទឹកភ្លៀង ឬខ្យល់សើមហើយនេះ បានបញ្ចប់ឡើង បណ្តាលឱ្យកម្រិតខ្ពស់ នៃការកើតជាតិអាស៊ីតនៅលើថ្មទាំងនេះ។ នៅអេក្វាឌ័រ, ដីល្បាប់ជីកយកវ៉ែជាច្រើនកំពុងបាន លាតត្រដាង ជាពិសេសទៅ បញ្ហានេះពីព្រោះពួកគេមានផ្ទាំងថ្មស្ពាន់ធម៌ដែលគេស្គាល់ថា បណ្តាលឱ្យ ការបង្ហូរចេញនូវទឹកអាស៊ីត។

ប្រភេទនៃការបំពុលនេះ គឺជាការបំផ្លិចបំផ្លាញពិសេស សម្រាប់ទឹក។ ជាច្រើនដងទឹក មិនអាចប្រើបាន សម្រាប់ការប្រើប្រាស់របស់មនុស្ស ឬសម្រាប់វិស័យកសិកម្ម។ ការចម្លងរោគនៃ ប្រភពទឹកនេះ បានបណ្តាលឱ្យមានបញ្ហាសុខភាពសាធារណៈ ដូចជាជំងឺចុះខ្សោយ និងស្បែក, ក្នុងចំណោមអ្នកដទៃ។ ហើយទាំងអស់នេះមិនបានសូម្បីតែចាប់ផ្តើមដើម្បីយកទៅពិចារណាអំពី ផលប៉ះពាល់សង្គមធ្ងន់ធ្ងរនៃឧស្សាហកម្មវ៉ែទាំងនោះ។

សកម្មភាពនិស្សារណកម្មផ្សេងៗគ្នា មានប្រវត្តិជាយូរមកហើយ បានល្បីឆ្លើននៃការលូច ឬន់ នៅលើពាសពេញពិភពលោក។ សព្វថ្ងៃនេះ, ទោះជាយ៉ាងណា, ជាការប្រើអស់នៃធនធាន ធម្មជាតិ បានក្លាយជាកត្តា ជាពិសេសនៅក្នុងបណ្តាប្រទេសឧស្សាហកម្ម គឺមានការកើន ឡើងមួយ នៅលើសម្ពាធបណ្តាប្រទេសស្ថិតក្រោមការអភិវឌ្ឍ ដើម្បីប្រគល់ដីល្បាប់វ៉ែប្រេង របស់ខ្លួន។ សូម្បីតែការកើនឡើងនៃការការពារបរិស្ថាននៅក្នុងសង្គមនេះ បានចាត់ទុកការអភិវឌ្ឍ ត្រូវបានបង្កើតសម្ពាធដល់បណ្តាប្រទេសក្រីក្រមួយ ដើម្បីបើកទឹកដីរបស់ពួកគេឡើង ដើម្បី បំពេញតម្រូវការ សេដ្ឋកិច្ចពិភពលោកសម្រាប់ការដឹកយកវ៉ែ។

វាគឺជាការចាំបាច់ក្នុងការចងចាំថា ក្រុមហ៊ុនឆ្លងដែន និងរដ្ឋាភិបាលរបស់ពួកគេជាអ្នក បានសមគំនិត ជាធម្មតាបានត្រឹមតែបញ្ជាក់ពី "ភាពធំសម្បើម" បរិមាណបម្រុងនៃវ៉ែនិងប្រេងដែល ពួកគេបានរកឃើញ, បានប្រែក្លាយទៅជាតម្លៃរូបិយវត្ថុ។ ជាមួយនឹងតួលេខទាំងនេះ, ដែលជា ធម្មតាត្រូវបានគេបំផ្លើសយ៉ាងខ្លាំង ដែលពួកគេបានស្វែងរកដើម្បីមានឥទ្ធិពលលើមតិសាធារណៈ នៅក្នុងការគាំទ្រនៃការរុករកវ៉ែ។ ទោះជាយ៉ាងណា ទិដ្ឋភាពនេះគឺជាការមិនអាចទៅរួច។ តួលេខ គួរតែត្រូវបានធ្វើការពិចារណា ដែលគេហៅថាបានលាក់បាំងចំណាយ លើសង្គម និងបរិស្ថានរួម ទាំងការ, ឧទាហរណ៍, ការចំណាយសេដ្ឋកិច្ចនៃការបំពុលបរិស្ថាន។ ការខាតបង់សេដ្ឋកិច្ចទាំងនេះ ដែលជាធម្មតាមិនត្រូវបានបង្ហាញនៅក្នុងគម្រោង វ៉ែ និងត្រូវបានផ្ទេរទៅសង្គម គួរចងចាំការបំផ្លិច បំផ្លាញសង្គម និងបរិស្ថាននៅបរទេសអេក្វាឌ័រនៃភាគឦសានតំបន់អាម៉ាហ្សូន (Amazon) ដែល ក្រោយមកបាននាំឱ្យមានពាក្យបណ្តឹងប្រឆាំងនឹងក្រុមហ៊ុន Chevron-Texaco មួយ។ តើមានអ្វី ដែលគួរត្រូវបានរួមបញ្ចូល នៅក្នុងបញ្ជីនៃការចំណាយនេះ គឺជាអ្វីដែលហៅថា "ការខូចខាតធន ដែលផ្ទុយនឹងបំណង" នៅក្នុងសំណុំបែបបទ នៃថាមពលកាត់បន្ថយតម្លៃទឹក ឥតគិតថ្លៃ ឬថោក និងសូម្បីតែការដឹកជញ្ជូនហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធបានផ្តល់ទៅឱ្យឧស្សាហកម្មនិស្សារណកម្ម (Gudynas ,២០១១c)។ តើការវាយតម្លៃ ការចំណាយបែបនោះត្រូវបានបង្ហាញ? មិនអាចទេ ប្រហែលជា ដោយសារការទទួលស្គាល់ ការចំណាយទាំងនេះត្រូវបានកាត់បន្ថយយ៉ាងខ្លាំងប្រាក់ចំណេញ

របស់ក្រុមហ៊ុនទាំងនេះ និងបានបង្ហាញពីផលប្រយោជន៍តិចតួចដែលបានកើនឡើងដល់រដ្ឋ។

សកម្មភាពលិខិតិស្សារណាទាំងនេះ បានបង្កើតឱ្យមានភាពតានតឹង ក្នុងសង្គមផងដែរ ក្នុងតំបន់ដែលជាកន្លែងដែលការទាញយកធនធានធម្មជាតិជាធម្មតាប្រជាជនក្នុងស្រុកមួយចំនួន តូចដែលអាចទទួលបានការងារធ្វើមួយ នៅក្នុងការរុករករ៉ែ និងប្រេងដែលក្រុមហ៊ុន។ ផលប៉ះពាល់ផ្នែកសេដ្ឋកិច្ច និងសង្គមបង្កើតឱ្យមាន ការបែកចែកនៅក្នុងសហគមន៍ ដែលនាំឱ្យមានការ ឈ្លោះគ្នា រវាងពួកគេ និងនៅក្នុងគ្រួសារអំពើហិង្សា ក្នុងគ្រួសារ ការរំលោភបំពាន របស់សហគមន៍ និងសិទ្ធិមនុស្សកើនឡើង ឧក្រិដ្ឋកម្ម និងអំពើហិង្សាការជួញដូរដីធ្លីជាដើម។

ក្នុងរយៈពេលច្រើនទសវត្សរ៍មកហើយ របៀបពីការប្រមូលផ្តុំនៃលិខិតិស្សារណា នៅក្នុង តំបន់នាំចេញសេដ្ឋកិច្ចចម្បង បានបង្កើតឱ្យមានកម្រិតខ្ពស់ នៃភាពគ្មានការងារធ្វើ និងភាពក្រីក្រ ខណៈពេលដែលការចែកចាយនៃប្រាក់ចំណូល និងទ្រព្យសម្បត្តិត្រូវបានក្លាយជាវិសមភាពកាន់តែច្រើន។ ទាំងនេះ បិទឱកាសសម្រាប់ការពង្រីកទីផ្សារ ក្នុងស្រុក ដោយសារតែមិនមានការងារ គ្រប់គ្រាន់ឬប្រាក់ចំណូលត្រូវបានបង្កើតឡើង (មិនមាន "លទ្ធផលការផ្លាស់ប្តូរ" ឬនឹងលែងមាន ជាដរាប)។ ទោះជាយ៉ាងណា ការមានសម្ពាធន បន្តស្វែងរកសេដ្ឋកិច្ចរបស់ប្រទេសនេះ បន្ថែម ហើយ បន្ថែមទៀត ឆ្ពោះទៅរកទីផ្សារនាំចេញដោយសារតែ "គឺមិនមាននរណាម្នាក់លក់នៅក្នុងទីផ្សារក្នុង ស្រុក" អ្នកការពារនៃគំរូនេះ មិនដែលហាត់នៀយក្នុងការបញ្ចេញទស្សនៈផ្ទុយគ្នាទេ។

"ការនាំចេញនោះ-ចិត្តគំនិត" នេះ បានរារាំងការច្នៃប្រឌិត នៃសហគមន៍ធុរកិច្ចថ្នាក់ ជាតិ និងជួយកាត់បន្ថយការលើកទឹកចិត្តសម្រាប់វា។ ខ្សែព្រំដែន-មិនសមហេតុផល "ដែលមាន ចិត្តគំនិតគាំទ្រការនាំចេញ" មានមូលដ្ឋានលើពាក្យស្លោកល្បីល្បាញ "នាំចេញឬស្លាប់" គឺវាមាន វត្តមានផងដែរនៅក្នុងបេះដូងនៃរដ្ឋាភិបាល និងសូម្បីតែនៅក្នុងវិស័យទូទៅ នៃសង្គម; ជាលទ្ធផលសមត្ថភាព និងសក្តានុពលដ៏ធំធេងដែលអាចប្រើបាន នៅក្នុងប្រទេសនេះត្រូវបានខ្ចាយ បំផ្លាញ។

លិខិតិស្សារណាថ្មី៖ ជាលិខិតិស្សារណាកំណែថ្មីនៃសម័យបច្ចុប្បន្ន

ចាប់តាំងពីពួកគេត្រូវបានបង្កើតឡើងទំនិញនាំចេញសាធារណរដ្ឋអាមេរិកឡាទីនបាន បរាជ័យក្នុងការបង្កើតជាគំរូអភិវឌ្ឍន៍មួយដែលនឹងអាចឱ្យពួកគេចេញផុតពីអន្ទាក់នៃភាពក្រីក្រនិង ភាពធ្លាក់ការនិយម។ ទាំងនេះគឺប្រតិបត្តិខ្លាំងណាស់នៅក្នុងប្រទេសដែលសម្បូរធនធានធម្មជាតិ ហើយពួកគេអាចសូម្បីតែត្រូវបានទទួលបានប្រាក់ចំណូលក្នុងបរិមាណយ៉ាងសន្លឹកសន្លាប់ ប៉ុន្តែ ពួកគេមិនបានគ្រប់គ្រងដើម្បីជាមូលដ្ឋានគ្រឹះ សម្រាប់ការអភិវឌ្ឍផ្ទាល់របស់ពួកគេហើយពួកគេ បានបន្តជាជនក្រីក្រ។ ហើយពួកគេគឺជាជនក្រីក្រព្រោះពួកគេសម្បូរទៅ ដោយធនធានធម្មជាតិ ព្រោះពួកគេបានផ្តល់អាទិភាពទាញយកសម្បត្តិធម្មជាតិនេះ សម្រាប់ទីផ្សារពិភពលោកនិងទំរង់

ខ្សែបណ្តោយដទៃទៀតនៃការបង្កើតគុណតម្លៃដោយផ្អែកបន្ថែមទៀត លើកិច្ចខិតខំប្រឹងប្រែងរបស់មនុស្សជាងនៅលើការធ្វើអាជីវកម្មគ្មានក្តីមេត្តានៃធម្មជាតិ។

នៅក្នុងប៉ុន្មានឆ្នាំចុងក្រោយនេះ ប្រទេសជាច្រើនក្នុងតំបន់ ដែលមានរដ្ឋាភិបាលរីកចម្រើនបានក្លាយជាការយល់ដឹងអំពីជំងឺមួយចំនួនដែលបានរៀបរាប់ខាងលើនេះ និងបានធ្វើឱ្យមានការផ្លាស់ប្តូរចំនួនសំខាន់មួយចំនួននៃគំរូលិទ្ធិនិស្សារណៈនេះ។ លើសពីសេចក្តីថ្លែងផ្លូវការនិងផែនការទោះជាយ៉ាងណាវាមិនមានសញ្ញាយ៉ាងច្បាស់ថាពួកគេកំពុងស្វែងរកការពិតប្រាកដដើម្បីជំនះលើរបៀបនៃការប្រមូលផ្តុំទាំងនេះ។ ដោយធ្វើឱ្យការខិតខំប្រឹងប្រែងទាំងនេះពួកគេសង្ឃឹមថានឹងអាចដោះស្រាយបញ្ហាពន្យារពេល យូរជាច្រើន នៃការទាមទារក្នុងសង្គម និងការពិតណាស់, ពង្រឹងខ្លួនឯងនៅក្នុងអំណាចដោយពឹងផ្អែកទៅលើការអនុវត្តចំពោះ អតិថិជន និងប្រើអំណាចផ្តាច់ការ។

ខណៈពេលដែលលោក Eduardo Gudynas (២០០៩b និង ២០១០c)បានចង្អុលបង្ហាញ , "សារៈសំខាន់នៃវិស័យឧស្សាហកម្មនិស្សារណកម្មនេះ នៅតែបន្តកើតមានដែលជាមូលដ្ឋានគ្រឹះសំខាន់នៃគោលនយោបាយការអភិវឌ្ឍ "នៅក្រោមរដ្ឋាភិបាលរីកចម្រើននៅអាមេរិកខាងត្បូង។ Gudynas ទៅលើការនិយាយថាទោះបីជារដ្ឋាភិបាលរីកចម្រើនរបស់ប្រទេសអាមេរិកខាងត្បូងមួយនេះគឺជា "ការបង្កើតប្រភេទថ្មីនៃលិទ្ធិនិស្សារណ ទាំងនៅក្នុងលក្ខខណ្ឌមួយចំនួននៃសមាសភាគរបស់ខ្លួននិងនៅក្នុងការរួមបញ្ចូលគ្នានៃការសន្មតថាជារបស់ចាស់និងថ្មី" មិនមានការផ្លាស់ប្តូរមានសារៈសំខាន់នៅក្នុងរចនាសម្ព័ន្ធបច្ចុប្បន្ននៃការប្រមូលផ្តុំ។ ដូច្នេះ ការថែរក្សាលិទ្ធិនិស្សារណនិយមថ្មី "ការចូលរួមនៅក្នុងទីផ្សារអន្តរជាតិនៅក្នុងជំហរក្រោមឱវាទមួយដែលបម្រើសាកលភាវូបនីយកម្ម"នៃមូលធននិយមឆ្លងដែន។ វាមិនត្រឹមតែជាការរក្សាប៉ុណ្ណោះទេ ប៉ុន្តែ វាបានបង្កើនការ "បែងចែកទឹកដីនេះដោយមានតំបន់កាត់ចោល ហើយត្រឹមបរិភូមិនិស្សារណកម្មបានផ្សារភ្ជាប់ទៅនឹងទីផ្សារជាសកល"។ ផលប៉ះពាល់សង្គមនិងបរិស្ថាននៃឧស្សាហកម្មនិស្សារណកម្មនៅតែដដែល និង "នៅក្នុងករណីមួយចំនួនធ្លាប់ទទួលបាន ភាពអាក្រក់"។ ជាមួយ Gudynas "លើសពីភាពជាម្ចាស់នៃធនធានច្បាប់ និងការប្រតិបត្តិនៃដំណើរការផលិតដែលផ្តោតលើការប្រកួតប្រជែងប្រសិទ្ធភាពប្រាក់ចំណេញច្រើននិងផលប៉ះពាល់ពីខាងក្រៅគឺដូចគ្នានឹងពេលមុន។ "ក្នុងចំណោមទិដ្ឋភាពគួរឱ្យកត់សម្គាល់មួយនោះគឺ " បង្កើនវត្តមានរបស់រដ្ឋ និងតួនាទីសកម្មបន្ថែមទៀត,ជាមួយនឹងការប្រព្រឹត្តទាំងពីរដោយផ្ទាល់និងដោយប្រយោល។ "តើអ្វីជាជំហរជាតិនិយមនេះកំពុងយាមជាសំខាន់ដើម្បីសម្រេចឱ្យបានគឺការទទួលបានកាន់តែច្រើនរបស់រដ្ឋទៅនិងការគ្រប់គ្រងធនធានធម្មជាតិនិងអត្ថប្រយោជន៍ដែលទទួលបានការទាញយកផលិតផលរបស់គេ។ ពីចំណុចនៃទិដ្ឋភាពនេះ, ការគ្រប់គ្រងធនធានធម្មជាតិដោយសាជីវកម្មឆ្លងដែន គឺជាអ្វីដែលត្រូវបានរិះគន់ជាជាងការទាញយកដោយខ្លួនវា។ ការខូចខាតមួយចំនួនដើម្បីបរិស្ថាននិងសូម្បីតែមួយចំនួនផលប៉ះពាល់សង្គមយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរត្រូវបានទទួលយកជាតម្លៃដែលត្រូវបង់សម្រាប់ប្រយោជន៍

ដែលត្រូវបានទទួលសម្រាប់ប្រជាជនទាំងមូល។ ដើម្បីសម្រេចបានទាំងនេះ: "រដ្ឋបានប្រមូល (ឬ ព្យាយាមដើម្បីប្រមូល) សមាមាត្រខ្ពស់នៃអតិរេកដែលបានបង្កើតដោយឧស្សាហកម្មនិស្សារណាមួយនេះ"។ លើសពីនេះទៀត "ប្រាក់ចំណូល មួយចំនួន នៃនេះត្រូវបានប្រើប្រាស់ដើម្បីផ្តល់ ហិរញ្ញវត្ថុសំខាន់ និងដល់កម្មវិធីសង្គមយ៉ាងធំសម្បើមហេតុដូច្នេះ វាធានាប្រភពថ្មីនៃទំនាក់ទំនង សង្គមភាពស្របច្បាប់"។ ហើយលិខិតនិស្សារណាគឺវាដូច្នេះ ត្រូវបានចាត់ទុកថា ការដែលមិនអាច ខ្វះបានសម្រាប់ប្រយុទ្ធប្រឆាំងនឹងភាពក្រីក្រនិងជំរុញការអភិវឌ្ឍ។

មិនមានការសង្ស័យនោះទេ Gudynas សន្និដ្ឋាន "លិខិតនិស្សារណាថ្មី ជាផ្នែកមួយនៃ សម័យបច្ចុប្បន្នរបស់ខ្លួននៃអាមេរិកខាងត្បូងក្នុងកំណើននៃការអភិវឌ្ឍនិយម, ដោយហេតុនោះ ជំនឿមិនពិតនៃការរីកចម្រើននិងការអភិវឌ្ឍដែលត្រូវបានរក្សានៅក្រោមវប្បធម៌ និងនយោបាយ កូនកាត់ថ្មី" គឺ (២០០៩b Gudynas និង ២០១០c)។

ខណៈពេលដែលការគ្រប់គ្រងរបស់រដ្ឋ បានកាន់តែធំឡើង នៃសកម្មភាពលិខិតនិស្សារណាទាំងនេះគឺមានសារៈសំខាន់ ប៉ុន្តែវាមិនគ្រប់គ្រាន់ទេ។ ការគ្រប់គ្រងពិតនៃការនាំចេញរបស់ ប្រទេសជាតិនៅតែផ្សារភ្ជាប់ជាមួយបណ្តាប្រទេសអ្នកមាន ទាំងនោះ សូម្បីតែនៅពេលមាន សកម្មភាពលិខិតនិស្សារណានេះ ដែលតែងតែមិនទទួលបានចំនួនទឹកប្រាក់យ៉ាងច្រើន ពីការ វិនិយោគបរទេស។ សហគ្រាសគ្រប់គ្រងដោយរដ្ឋជាច្រើននៅក្នុងប្រទេសដែលមានសេដ្ឋកិច្ចនាំ ចេញចម្បង (ដោយមានការយល់ព្រមពីរដ្ឋាភិបាលរបស់ខ្លួន, ជាការពិតណាស់)ហាក់ដូចជាកម្មវិធី ដើម្បីប្រតិបត្តិទាំងស្រុងទៅនឹងបង្កឱ្យកើតមានមកពីក្រៅប្រទេស។ នៅក្នុងប្រទេស សកម្មភាព របស់ពួកគេគោរពតាមសនិទានស្រដៀងគ្នាទៅនឹងឆ្លងដែនមួយ:ការបំប្លែងបំប្លាញបរិស្ថាននិងកង្វះ ការគោរពសម្រាប់សង្គមមួយគឺមិនមែនអវត្តមាននៃការប្រព្រឹត្តរបស់ពួកគេ។ នៅក្នុងរយៈពេលដ៏ខ្លី ,ការវិវត្តនៃសេដ្ឋកិច្ចការនាំចេញចម្បងទាំងនេះ ត្រូវបានកំណត់ដោយការពិតដែលថាការផលិត របស់ពួកគេត្រូវស្ថិតនៅក្រោម និងបានជំរុញដោយតម្រូវការពីខាងក្រៅ។ នៅពេលដែលអ្វីៗទាំង អស់នោះត្រូវបាននិយាយ និងធ្វើការរក្សាលិខិតនិស្សារណានិយមថ្មី និងការផលិតឡើងវិញធាតុផ្សំ សំខាន់នៃលិខិតនិស្សារណានោះ គឺជាកាលកំណត់ត្រឡប់ទៅរកសម័យអាណានិគម។

សូមអរគុណចំពោះការយកប្រេងឬរ៉ែប្រសើរជាងនេះ គឺប្រាក់ចំណូលយ៉ាងច្រើនដែល បានផលិតដោយការនាំចេញធនធានទាំងនោះជាញឹកញាប់រដ្ឋាភិបាលរីកចម្រើន សន្មត់ថាពួកគេ ត្រូវបានអនុម័តតាមឆន្ទៈរបស់ប្រជាជននិងការព្យាយាមដើម្បីបង្កើនល្បឿនបោះជំហានឆ្ពោះទៅ មុខដើម្បីភាពទំនើបកម្ម។ នៅក្នុងពាក្យរបស់លោក Fernando Coronil (២០០២), អ្វីដែលចេះតែ លូតលាស់នៅក្នុងសេដ្ឋកិច្ចនៃប្រភេទនេះគឺជា "រដ្ឋវេទមន្ត" ដែលមានសមត្ថភាពក្នុងការដាក់ ពង្រាយ "វប្បធម៌នៃអន្តរជាតិ"។^{១៥} នេះជាការច្បាស់ណាស់អ្វីដែលយើងកំពុងមើលឃើញនៅ ប្រទេស វេណេហ្សូអេឡា អេក្វាដ័រ និងបូលីវី នៅក្នុងឆ្នាំថ្មីៗនេះ។

នៅក្នុងប្រទេសទាំងនេះរដ្ឋបានរកឃើញភាពខ្លាំងរបស់ខ្លួន។ជំនួសឱ្យនៃរដ្ឋតូចមួយនៃ

សម័យលិទ្ធិសេរីនិយមការព្យាយាមគឺត្រូវបានធ្វើឡើង-ដែលបង្ហាញថាសមហេតុសមផលណាស់- ដើម្បីកសាងនិងពង្រីកវត្តមាននិងសកម្មភាពរបស់រដ្ឋ។ ប៉ុន្តែសម្រាប់ពេលវេលាកន្លងមកប្រទេស ទាំងនោះមិនត្រូវបានបង្ហាញជាសញ្ញាប្រាកដប្រជានៃការចង់ផ្លាស់ប្តូរចរន្តនយោបាយយ៉ាងជ្រាលជ្រៅ ។ រចនាសម្ព័ន្ធនិងមានលក្ខណៈពិសេសជាមូលដ្ឋាននៃការផលិតនិងការនាំចេញនៅតែមិនទាន់កែ ប្រែ។ នៅក្រោមលក្ខខណ្ឌទាំងនេះវិស័យអាជីវកម្មដែលមានអនុភាព, បើទោះបីត្រូវបានវាយ ប្រហារដោយ "បដិវត្តន៍នៃការថ្លែងបញ្ហាឱ្យយោបល់" មិនបានឈប់គឺដើម្បីប្រាក់ចំណេញយ៉ាង ច្រើនដោយការទទួលយកអត្ថប្រយោជន៍នៃការចម្រាញ់ជាថ្មីនេះ។

នៅក្នុងប្រទេសទាំងនេះ ជាមួយនឹងរដ្ឋាភិបាលរីកចម្រើន ដែលបានដំឡើងការរៀបចំ លិទ្ធិនិស្សរណានិយម មិនរាប់បញ្ចូលវិស័យជាប្រពៃណី នៃចំនួនប្រជាជនបានយ៉ាងហោច ណាស់រហូតមកដល់ពេលជួបប្រទះភាពប្រសើរឡើង ដែលទាក់ទងក្នុងស្ថានភាពរបស់ពួកគេ អរគុណចំពោះការចែកចាយតែប្រសើរឡើងនៃប្រាក់ចំណូល ពីប្រេង និងការកើនឡើងការរុករក រ៉ែ។ មិនមានអ្វីដែលបានកើតឡើង ទោះជាយ៉ាងណា ការបែងចែកប្រាក់ចំណូលនិងទ្រព្យសម្បត្តិ ។ ស្ថានភាពនេះ អាចត្រូវបានពន្យល់ដោយរបៀបងាយស្រួល វាគឺដើម្បីប្រមូលប្រាក់ចំណេញពី ចិត្តសប្បុរសនៃធម្មជាតិ ដោយមិនចាំបាច់ចូលទៅក្នុងដំណើរការបែងចែកសុត្រស្មាញសង្គមនិង នយោបាយ។

ដូចជានៅក្នុងអតីតកាល, ការចែករំលែកយ៉ាងធំនៃអត្ថប្រយោជន៍នៃការតំរង់ទិសនៃ សេដ្ឋកិច្ចនេះ ទៅដល់បណ្តាប្រទេសអ្នកមាន បាននាំចូលធម្មជាតិ ដែលបានរកប្រាក់ចំណេញ នៅតែបន្ថែមទៀត ដោយការកែច្នៃនិងការលក់វានៅក្នុងសំណុំបែបបទនៃផលិតផលដែលបានសំ រេច។ ទន្ទឹមនឹងនេះដែរប្រទេសដែលនាំចេញទំនិញបឋម ទទួលបានតែមួយភាគរយតូចមួយនៃ ប្រាក់ចំណូលពីការរុករករ៉ែប្រេងនេះ ប៉ុន្តែពួកគេគឺជាអ្នកដែលត្រូវទទួលបន្ទុកនៃការចំណាយលើ សង្គម និងបរិស្ថាន។

អវត្តមាននៃរចនាសម្ព័ន្ធដែលជាស្ថាប័នមួយដែលសមរម្យដើម្បីដោះស្រាយជាមួយនឹង បរិស្ថាន ការចំណាយលើសង្គម និងនយោបាយដែលបានចូលរួមនៅក្នុងជម្លោះសកម្មភាពនិស្សរ ណកម្មទាំងនេះ ទោះបីជាការចំណាយសេដ្ឋកិច្ចនៃការគ្រប់គ្រងការធានាសក្តានុពលដោយ ការដាក់ពង្រាយកងកម្លាំងសន្តិសុខ គឺនៅឆ្ងាយពីការដែលអាចទាត់ចោលបាន។ បន្ថែមពីលើនេះ , យើងត្រូវពិចារណាអំពីផលប៉ះពាល់ នៃការមានអស្ថិរភាពសង្គមជៀសមិនរួចនៅលើសកម្មភាព ផលិតកម្មផ្សេងទៀត នៅក្នុងតំបន់ឧស្សាហកម្មនិស្សរណកម្មដែលមានឥទ្ធិពលឧទាហរណ៍ នៅ ពេលដែលការរុករករ៉ែបានបញ្ចប់ យើងត្រូវយកកសិករតូចតាច ទៅឆ្ងាយពីតំបន់ដែលរងផលប៉ះ ពាល់។

ផលប៉ះពាល់នៃជម្លោះ និងអំពើហឹង្សានេះផងដែរ មានឥទ្ធិពលទៅលើរដ្ឋាភិបាលក្នុង ស្រុកមួយ។ ពួកគេអាចត្រូវបានទាក់ទាញដោយសំលេងរោទ័របស់ក្រុមហ៊ុននេះបានចូលរួមនៅក្នុង

ការទាញយកនិស្សរណកម្មខ្នាតធំ និងអ្នកផ្សំគំនិតរដ្ឋាភិបាលកណ្តាលរបស់ពួកគេដែលអាចផ្តល់ ឱ្យពួកគេរួមវិភាគទានហិរញ្ញវត្ថុមួយចំនួន។ ទោះជាយ៉ាងណានៅទីបញ្ចប់, សង្គមនឹងត្រូវទទួល ខុសត្រូវលើការចំណាយលើការទំនាក់ទំនងដ៏ភាពស្មុគស្មាញនេះ និងការប៉ះទង្គិចគ្នារវាងសហគមន៍ ក្រុមហ៊ុននិងរដ្ឋ។ គម្រោងអភិវឌ្ឍន៍ក្នុងស្រុក នឹងត្រូវបានដាក់នៅក្នុងហានិភ័យដោយសារតែ ការរុករករ៉ែ ឬ និស្សរណកម្មប្រេងយកអាទិភាព ទៅលើសកម្មភាពផ្សេងទៀត។ នៅទីបញ្ចប់ផែន ការនេះត្រូវបានបង្ហាញ មានការចូលរួមក្នុងវិធីមួយ និងដោយមិនមានការព្រមព្រៀងជាផ្លូវការ ដោយសហគមន៍មូលដ្ឋាននឹងត្រូវបានទុក្ខសោក។ បំណុលកម្មបរិស្ថាននឹងក្លាយជាឈឺចាប់ និង ចំណាយមរតកក្នុងសកម្មភាពនិស្សរណកម្ម ដោយសារតែបំណុលទាំងនេះ មិនត្រូវបានគេសន្មត់ ថា ជាធម្មតាដោយក្រុមហ៊ុនដែលមានការកងប្រវត្តិធនធាន។

ច្បាស់ណាស់ថា ប្រសិនបើសេដ្ឋកិច្ច ចំណាយលើសង្គមនិងបរិស្ថាននិងផលប៉ះពាល់ ដែលទាក់ទងទៅនឹងការផលិតនៃនិស្សរណកម្មប្រេង និងវីដេកយករ៉ែត្រូវបានគ្រិះរិះ ប្រទេសជា ច្រើនដែលបានផលប្រយោជន៍សេដ្ឋកិច្ច នៃសកម្មភាពទាំងនេះវានឹងបាត់^{១៦}។ ប៉ុន្តែដូចដែលយើង បានរៀបរាប់នៅមុនពេលការចំណាយ លើការពេញលេញទាំងនេះ មិនត្រូវបានគ្រិះរិះដោយរដ្ឋាភិ បាលរីកចម្រើននានាដោយសារជំនឿដ៏តឹងដុំរបស់គេ នៅក្នុងផលប្រយោជន៍នៃឧស្សាហកម្ម នាំចេញចម្បងរបស់ទាំងនេះ។

ជារួម,និស្សរណដ៏អស្ចារ្យ តាមបែបប្រពៃណីជាច្រើន និងមានជំងឺធ្ងន់ធ្ងរធំបំផុតត្រូវ បានរក្សានៅក្នុងលិទ្ធិនិស្សរណនិយមថ្មី។

ផ្តាច់ការនិយម និងជម្លោះលើប្រាក់ចំណេញពីធម្មជាតិនេះ

បណ្តាសារនៃធនធានធម្មជាតិ ជាច្រើនក្រៅលែងនេះ ជាញឹកញាប់បានមកជាមួយនូវ បណ្តាសាដែលមានចងក្លាប់ដោយផ្តាច់ការនិយម។ ការកងប្រវត្តិធនធានធម្មជាតិ ដែលមិន កកើតឡើងវិញនៅលើខ្នាតធំ ក្នុងប្រទេសទាំងនេះបាននាំឱ្យមានការកើត នៃរដ្ឋបិតាធិបតេយ្យ ដែលមានឥទ្ធិពល សមត្ថភាពត្រូវបានចងក្លាប់សមត្ថភាព នយោបាយរបស់ពួកគេ ដើម្បីឱ្យសមត្ថ ភាពមួយហ៊ុន ដើម្បីចរចាតាំងតែច្រើន ឬតិចជាងក្នុងការជួលរុករករ៉ែ ឬឧស្សាហកម្មប្រេង នេះ។ ទាំងនេះ គឺជារដ្ឋដែលបានបន្ថែមការផ្តាច់មុខលើអំពើហិង្សានយោបាយមួយ ដើម្បីផ្តាច់មុខនៅលើ ទ្រព្យសម្បត្តិធម្មជាតិ (Coronil, ២០០២)។

បើទោះបីជា វាហាក់ដូចជាប្លែក ប្រភេទនៃរដ្ឋនេះ ដែលជាញឹកញាប់ប្រតិភូកម្ម ផ្នែក សំខាន់មួយនៃកាតព្វកិច្ចសង្គមរបស់ខ្លួនទៅឱ្យក្រុមហ៊ុនប្រេងឬការរុករករ៉ែ (នេះត្រូវបានចាប់ផ្តើម ផ្លាស់ប្តូរ នៅក្នុងប្រទេសជាមួយនឹងរដ្ឋាភិបាលរីកចម្រើន) បានបោះបង់ចោលតំបន់យ៉ាងច្រើននៅ ក្នុងក្ខខណ្ឌការអភិវឌ្ឍ។ ស្ថិតក្រោមលក្ខខណ្ឌនៃការរំលោភយកទឹកដីទាំងនេះនៅពេលដែលក្រុម

ហ៊ុនយកភារកិច្ចដែលគួរធ្លាក់ដល់រដ្ឋ, ក្រោយមកពង្រឹងខ្លួនវាផ្ទាល់ ជាដង្ហើមប៉ូលីសមួយដែលវាយ បង្ក្រាបជនរងគ្រោះ នៃប្រព័ន្ធនេះ ខណៈពេលដែលការបដិសេធមិនបំពេញភារកិច្ច របស់ខ្លួន ក្នុងសង្គម និងសេដ្ឋកិច្ច។ សូម្បីតែប្រព័ន្ធតុលាការ បញ្ចប់ឡើង ដោយការជាប់សំណាញ់ក្នុងការ ចាប់អារម្មណ៍ និងសម្អាតនៃសហគ្រាសនិស្សារណកម្មឯកជន ឬគ្រប់គ្រងដោយរដ្ឋ។

នៅក្នុងប្រទេសបរិវេណភូមិទាំងនេះ មានរចនាសម្ព័ន្ធនយោបាយ និងសក្តានុពលដែល បានយកទម្រង់ គឺមិនត្រឹមតែផ្តាច់ការនោះទេ ប៉ុន្តែលោកលន់។ អំឡុងពេលឆ្នាំនៃការរីកចំរើន ជាពិសេស នៅក្នុងការលោកលន់នេះ ត្រូវចំណាយពេល ក្នុងសំណុំបែបបទ នៃការកើនឡើងជា ញឹកញាប់ មិនសមាមាត្រក្នុងការចំណាយសាធារណៈខាងលើទាំងអស់នេះ គឺជាការចែកចាយ ដោយប្រុងប្រយ័ត្ននៃមូលនិធិសាធារណៈ។ ប្រភេទនៃការអនុវត្តនយោបាយនេះ ត្រូវបានពន្យល់ ផងដែរដោយការប្តេជ្ញាចិត្ត ដែលរដ្ឋាភិបាលដើម្បីរក្សាអំណាច និង/ឬតាមបំណងរបស់ពួកគេ ដើម្បីបង្កើនល្បឿន កំណែទម្រង់រចនាសម្ព័ន្ធ ដែលដោយសេរី បានពីទស្សនវិស័យជាក់លាក់ ណាមួយរបស់ពួកគេផ្ទាល់ ហាក់ដូចជាមានសារៈសំខាន់សម្រាប់ការផ្លាស់ប្តូរសង្គម។

ការកើនឡើងក្នុងការចំណាយសាធារណៈ និងការវិនិយោគនេះ គឺជាលទ្ធផលនៃការ កើនឡើងអំពីជម្លោះចែកចាយដែលជាប់ចេញ រវាងក្រុមដែលមានឥទ្ធិពលខុសគ្នាច្រើនបំផុតផង ដែរ។ ស្ថានភាពនេះ ដែលបានក្លាយទៅជាអាចមើលឃើញភាគច្រើននៅក្នុងការរីកចំរើនត្រូវបាន គេរៀបរាប់យ៉ាងច្បាស់ដោយ Jürgen Schuldt (ឆ្នាំ២០០៥) ដែលបាននិយាយថា "ដូច្នេះវាជា ថាមវន្ត ល្បឿនអំណាចគ្មានព្រំដែន ដែលកើតឡើងពីការរីកចំរើន។ ការចំណាយសាធារណៈ - ដែលជាសេរីភាពក្នុងការសំរេចចិត្ត - ការកើនឡើងច្រើនជាងប្រាក់ចំណូល ដែលអាចសន្មត់បាន មកពីការ

រីកចំរើនផ្នែកសេដ្ឋកិច្ច (គាំទ្រគោលនយោបាយសារពើពន្ធ ដែលកើតមានឡើង ក្នុងរយៈពេលដ៏ ទៀងទាត់)"។

"ឥទ្ធិពលនៃការលោកលន់" នេះបណ្តាលឱ្យមានការស្វែងរកដែលបំពានច្បាប់ និង សូម្បីតែភាពសមរម្យ ដែលខុសច្បាប់នៃសមាមាត្រដ៏ធំ ដែលបានបង្កើនអតិរេកនៅក្នុងវិស័យ នាំចេញបឋម។ អវត្តមាននៃកិច្ចព្រមព្រៀងជាតិដ៏ទូលំទូលាយ អំពីរបៀបក្នុងការគ្រប់គ្រងធនធាន ធម្មជាតិទាំងនេះ និងដោយគ្មានស្ថាប័នប្រជាធិបតេយ្យរឹងមាំ (ដែលអាចត្រូវកសាងឡើងបានតែ ជាមួយនឹងការរីករាលដាល និងពលរដ្ឋដែលចូលរួមប្រកបដោយចីរភាព^{១៧}) មិនមានកិច្ចសហ ប្រតិបត្តិការនានា ពីក្រុមអ្នកមានអំណាចបានលេចឡើង នៅលើកន្លែងកើតហេតុ ការបំពានច្បាប់ ក្នុងការចាប់យកចំណែកមួយនៃការជួលរុករកវិប្បប្រេង។

ដូច្នេះ អ្នកដែលជាប់ផ្ទុកក្នុងវិវាទនៅលើការជួលធនធានធម្មជាតិនេះ ខាងលើទាំងអស់ នេះ សាជីវកម្មឆ្លងដែនដោយផ្ទាល់ ឬដោយប្រយោល វាពាក់ព័ន្ធក្នុងសកម្មភាពទាំងនេះនិង សម្ព័ន្ធក្នុងរបស់ពួកគេ ធនាគារអន្តរជាតិ, ជំនួញដ៏ទូលំទូលាយនិង វិស័យហិរញ្ញវត្ថុទោះបីជាកង

កម្លាំងប្រដាប់អាវុធរដ្ឋាភិបាល ក្នុងស្រុកមួយចំនួនបានសហការជ្រើសរើស ដោយការជួលរក កម្រៃ និងវិស័យដែលមានតម្លៃខ្ពស់នយោបាយមួយចំនួននៃសង្គម។ ក្រុមសហជីពពាណិជ្ជកម្មដែលបានផ្សារភ្ជាប់ទៅនឹងប្រភេទ នៃសកម្មភាពនិស្សារណៈកម្ម ត្រូវបានគេស្គាល់ថា ជា "វណ្ណៈអភិជនអភិជននាធិបតេយ្យកម្លាំងពលកម្ម"^{១៨} ដូចគ្នាដែរទទួលបានផលប្រយោជន៍ យ៉ាងសំខាន់។ ហើយដូចជាងាយស្រួលក្នុងការយល់ដឹងអំពីការតស៊ូនេះ នៅលើការចែកចាយនៃការជួលដែលអាចមានច្រើន ឬតិចនៃជម្លោះ បង្ករហេតុតានតឹងថ្មីផ្នែកនយោបាយ។

ការជួយទាំងអស់នេះ បានធ្វើឱ្យចុះខ្សោយអភិបាលកិច្ច តាមបែបប្រជាធិបតេយ្យដូចដែលវាបានបញ្ចប់ការបង្កើត ឬការជួយសម្រួលដល់រដ្ឋាភិបាលផ្តាច់ការជានិច្ច និងការលោភលន់ និង សហគ្រាសអភិជនដែលងាយទៅនឹងការអនុវត្តផ្តាច់ស្មើភាពគ្នានេះ។ ជាការពិតណាស់ប្រទេសទាំងនេះ មិនបានផ្តល់នូវគំរូល្អបំផុតនៃលទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យ -ជាជាងការធ្វើវាផ្ទុយពីនេះ។ លើសពីនេះទៀត ការប្រើប្រាស់ខ្លះខ្លាញ់ ជាញឹកញាប់នៃប្រាក់ចំណូលដែលទទួលបាននិងអវត្តមាននៃគោលនយោបាយ ដែលមានស្ថេរភាពវាបានបញ្ចប់ឡើង ដោយការធ្វើឱ្យចុះខ្សោយ រចនាសម្ព័ន្ធស្ថាប័នដែលមានស្រាប់ឬបង្កជាឧបសគ្គដល់សំណង់របស់ពួកគេ។

អាមេរិកឡាទីន ត្រូវបានប្រមូលដោយបទពិសោធប្រើន នៅក្នុងតំបន់នេះ។ប្រទេសជាច្រើននៃរដ្ឋាភិបាលបណ្តាប្រទេសក្នុងតំបន់នេះបានបង្ហាញយ៉ាងច្បាស់ពីលក្ខណៈពិសេសផ្តាច់ការដែលជាលទ្ធផលនៃរបៀបពីការប្រមូលផ្តុំនៃការនាំចេញសំខាន់នេះជាពិសេសនៅពេលដែលវាត្រូវបានផ្អែកលើចំនួនតូចមួយនៃធនធានវិជ្ជាជីវៈ។

ការពិតភាពស្មុគស្មាញនេះផងដែរ បានកើតមាននៅក្នុងផ្នែកផ្សេងទៀតនៃពិភពលោកជាពិសេសនៅក្នុងប្រទេសដែលនាំចេញប្រេងឬស្រាធាតុរ៉ែ^{១៩}។ នីវ៉ូសេ នឹងក្លាយជាករណីលើកលែងដែលបានបង្ហាញឱ្យឃើញក្បួននេះ។ ភាពខុសគ្នារវាងនីវ៉ូសេ និងករណីដែលបានរៀបរាប់ពាក្យកុហកមុន នៅក្នុងការពិតដែលថាប្រតិបត្តិការនៅក្នុងឧស្សាហកម្មប្រេងនៅទីនោះ បានចាប់ផ្តើម និងពង្រីកនៅពេលដែលស្ថាប័ននយោបាយ និងសេដ្ឋកិច្ចតាមបែបលទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យរឹងមាំរួចទៅហើយ, និងកម្រិតនៃវិសមភាពសង្គមនេះ គឺមានកម្រិតទាបខ្លាំងណាស់នៅក្នុងការប្រៀបធៀបទៅមូលដ្ឋានសេដ្ឋកិច្ច ដែលការរុករករ៉ែ ឬប្រេងនៅក្នុងពិភពលោកមួយដែលធ្វើឱ្យអស់ជីវជាតិ។ នៅក្នុងពាក្យផ្សេង នីវ៉ូសេបានដាក់បញ្ចូលឧស្សាហកម្មប្រេង ចូលទៅក្នុងសង្គម និងសេដ្ឋកិច្ចរបស់ខ្លួននៅពេលដែលវាគឺជាប្រទេសអភិវឌ្ឍន៍រួចទៅហើយ។

យើងមិនអាចសន្និដ្ឋាន ការឆ្លុះបញ្ចាំងរបស់យើងដោយគ្មាននិយាយ អំពីលក្ខណៈពិសេសមួយទៀតរបស់បណ្តាប្រទេសទាំងនេះ បានជាប់ដោយបណ្តាសា អំពើហិង្សាដែលហាក់ដូចជាចាប់ដៃគ្នាជាមួយគំរូដែលមានការខូចខាតប្រជាធិបតេយ្យ។ អំពើហិង្សានេះ អាចនឹងត្រូវបានអនុវត្តន៍ដោយរដ្ឋផ្ទាល់, សូម្បីតែជាមួយរដ្ឋាភិបាល ចាត់ទុកថាជាការរីកចម្រើនដូចដែលពួក

គេបានប្រព្រឹត្ត បទឧក្រិដ្ឋ ប្រឆាំងតវ៉ា ពេញនិយម ប្រឆាំងទល់នឹងសកម្មភាពនិស្សារណានេះ ជាមួយនឹងគោលបំណងតែមួយគត់នៃការរក្សាពួកគេអភិវឌ្ឍន៍។

អំពើហិង្សានេះ បានដោះលែងដោយសហគ្រាសនិស្សារណាខ្លះតែផ្ទាល់ ញឹកញាប់ ដោយមានការគាំទ្រពីរដ្ឋាភិបាល បានយកសំណុំបែបបទនៃកម្រិតខុសប្លែកគ្នា នៃការបង្ក្រាប។ បញ្ជីនៃអំពើហេរយោ ទាំងនោះ និង បើទោះបីជាអំពើប្រល័យពូជសាសន៍នេះ គឺជារយៈពេលយូរ និងត្រូវបានគេស្គាល់យ៉ាងច្បាស់ នៅក្នុងអាមេរិកឡាទីន^{២០}។ វាបានមានសង្គ្រាមស៊ីវិលផងដែរ^{២១} បើកចំហសង្គ្រាម រវាងបណ្តាប្រទេស និងការរំលោភឈ្លានពានរបស់អធិរាជ លើផ្នែកមួយនៃការ កំណត់អំណាចជាក់លាក់មួយចំនួន ដើម្បីធានាការផ្គត់ផ្គង់ធនធានធម្មជាតិរបស់ពួកគេ -ជាពិសេស ប្រេងនិងឧស្ម័ន- តាមរយៈការបង្ខំប្រសិនបើចាំបាច់^{២២}។

ជម្លោះទាំងនេះ ដែលបានប្រព្រឹត្តទៅនៅក្នុងបរិយាកាស គឺអស្ថេរភាពឥតឈប់ឈរ អនុវត្តន៍ការចំណាយផ្នែកសេដ្ឋកិច្ចសម្រាប់សេរីនៃហេតុផលមួយ។ យើងប្រហែលជាគិតថា ជា ឧទាហរណ៍នៃលទ្ធផលខូចទ្រង់ទ្រាយដែលបង្កឡើងដោយការអវត្តមាន របស់ស្ថាប័នវិន័យៈ ការ បន្ទាបតម្លៃនៃការនាំចេញ ឬបង្កើនតម្លៃ នៃការនាំចូលដោយក្រុមហ៊ុនរុករករ៉ែ ឬប្រេង ដើម្បីកាត់ បន្ថយចំនួននៃពន្ធ និងពួកជាប់ពូជស្តេចដែលពួកគេបង់; ការកាត់បន្ថយ មិនអាចទាយទុកជាមុន បានហើយ ពេលខ្លះបានកាត់បន្ថយ មួយរំពេចនោះ នៅក្នុងការផលិត ដោយសហគ្រាសឆ្លងដែន ដើម្បីបង្ខំឱ្យប្រាក់ចំណេញរបស់ខ្លួនខ្ពស់ វត្តមានរីកលូតលាស់ និងការជ្រៀតជ្រែករបស់អន្តរការី គ្រប់ប្រភេទដែលធ្វើឱ្យផលិតកម្មកាន់តែលំបាក និងប្រតិបត្តិការចំណាយបន្ថែមទៀត។ នៅទី បំផុតបញ្ហាប្រភេទនេះ -ដែលពុំមែនជាលើកទីមួយប៉ុណ្ណោះទេ នៅលើអ្វីដែលអាចជាបញ្ជី គ្មាន ទីបញ្ចប់នៃការប្រព្រឹត្តិខុសឆ្គងនិងការបង្ខូចទ្រង់ទ្រាយ -សូម្បីតែអាចបង្ខំឱ្យមានការកាត់បន្ថយក្នុង ការវិនិយោគនៅក្នុងវិស័យនេះយ៉ាងហោចណាស់គឺតាមរយៈក្រុមហ៊ុនដែលប្រាកដប្រជាបំផុត។

លើសពីនេះទៀត ដូចជាការពឹងផ្អែកខ្លាំង ទៅលើការយកចេញពីចិត្តសប្បុរសធម្មជាតិ របស់គំនិតច្នៃប្រឌិតថ្មី ដែលមានផលិតភាព និង សូម្បីតែការផ្តើមគំនិតការធ្វើទីផ្សារ និងពង្រឹង លិទ្ធិផ្តាច់មុខលិទ្ធិបិតាធិបតេយ្យ និងស្វែងរកអនុវត្តន៍ការជួល។ ហើយនៅពេលដែលយើងបាន ដឹងថាការអនុវត្តទាំងនេះ រួមជាមួយនឹងសហគ្រាសនិស្សារណាកម្មការកើនឡើង ជ្រៀតជ្រែកនៅ ក្នុងរដ្ឋាភិបាល ពង្រឹងក្រុមមនុស្សមួយក្រុមតូច ប៉ុន្តែមានអនុភាព។

លើសពីនេះទៀត ការចំណាយប្រាក់សាធារណៈជាច្រើនទៀត នៅលើសកម្មភាពអតិថិ តា ការកាត់បន្ថយសម្ពាធមិនទាន់ឃើញច្បាស់សម្រាប់លទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យច្រើនជាងមុន។ នេះគឺ ជាប្រភេទនៃ "សន្តិការវក្កសារពើពន្ធ" (Schuldt, ២០០៥) បានមានគោលបំណង កាត់បន្ថយ ការធ្លាក់ចុះ ការតវ៉ាសង្គម។ ប្រាក់ចំណូលធំ របស់រដ្ឋាភិបាលដែលវាអាចការពារ ការបង្កើតទម្រង់ នៃការប្រឆាំង ឬក្រុមឯករាជ្យ ឬក្រុមបក្សពួកដែលមានកម្លាំងដែលនឹងអាចដើម្បីទាមទារសិទ្ធិ នយោបាយ និង សិទ្ធិផ្សេងទៀត (សិទ្ធិមនុស្ស យុទ្ធផល រដ្ឋាភិបាលដែលបានចែករំលែក, ។ល។)

ដោយការដាក់ជំនួសពួកគេពីអំណាច។ រដ្ឋាភិបាលបាន សូម្បីតែអាច បែងចែកប្រាក់ជាច្រើន ដើម្បីពង្រឹងការត្រួតពិនិត្យផ្ទៃក្នុងរបស់ខ្លួន ដោយរួមបញ្ចូលទាំងការបង្ក្រាបលើគុប្បកូត។

ស្ថានភាពនៃធនធានហិរញ្ញវត្ថុច្រើន អាចអនុញ្ញាតឱ្យមានគោលនយោបាយ ពង្រីក សេដ្ឋកិច្ច, បំពេញដោយបំណុលខាងក្រៅ។ ការស្វែងរកសម្រាប់ប្រាក់បន្ថែមទៀត ដើម្បីផ្តល់ ហិរញ្ញវត្ថុសេដ្ឋកិច្ចរបស់ប្រទេសនេះ បណ្តាលឱ្យមានបំណុលបរទេស^{២៣}។ នៅទីនេះ ជាថ្មីម្តង ទៀត យើងឃើញមានឥទ្ធិពលលោកលន់ជាក់ស្តែង នៅក្នុងបំណងប្រាថ្នារបស់ធនាគារ -ជា ពិសេសអន្តរជាតិមួយ ថាតើឯកជន ឬពហុភាគី -ដើម្បីចូលរួម នៅក្នុងការរកបានប្រាក់ចំណូល បរិបូណ៌ ពីអណ្តូងសម្បូរវ៉ែ។ ធនាគារទាំងនេះ ហេតុនេះហើយ បានជាការទទួលខុសត្រូវរួមគ្នា ដើម្បីលទ្ធផលបំណុលពីខាងក្រៅ^{២៤}។ បច្ចុប្បន្ននេះ ប្រទេសចិនបានផ្តល់ប្រាក់កម្ចីជាច្រើនទៅឱ្យ ប្រទេសកំពុងអភិវឌ្ឍន៍ ជាពិសេសនៅក្នុងទ្វីបអាហ្វ្រិក និងអាមេរិកឡាទីនក្នុងគោលបំណងទទួល បានការត្រួតពិនិត្យនៃការរកវ៉ែប្រេង ដីល្បាប់ប្រេង ឬតំបន់ដែលមានដីទំហំធំសម្រាប់វិស័យកសិកម្ម ព្រមទាំងការកសាងហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធនៃការងារសំខាន់ៗ។

ជាលទ្ធផលនៃប្រាក់ចំណូលយ៉ាងច្រើន ពីការកេងប្រវ័ញ្ចធនធានធម្មជាតិ និងភាពងាយ ស្រួលនៃការខ្ចីប្រាក់ពីបរទេសជាមួយរដ្ឋាភិបាលមានទំនោរទៅរករចនាសម្ព័ន្ធភាគបន្ថយបន្ទុកពន្ធ និងការអនុវត្តរបស់ខ្លួន។ ពួកគេជាញឹកញាប់កាត់បន្ថយបន្ទុកពន្ធអប្បបរមា និងសូម្បីតែការ ប្រមូលពន្ធអាចបញ្ឈប់ទាំងអស់គ្នា ជាពិសេសពន្ធលើប្រាក់ចំណូល។ (ក្រៅពីនោះ បណ្តាសាន មនោគមវិជ្ជា លិទ្ធិសេរីនិយមថ្មី មិនបានលើកទឹកចិត្ត នៅក្នុងការកើន នៃបន្ទុកពន្ធណាមួយ ផង ដែរ^{២៥})

នៅលើចំណុចនេះ គឺមានតំលៃដែលបន្តិចការខិតខំប្រឹងប្រែងរបស់រដ្ឋាភិបាលរីក ចម្រើនមួយចំនួនដូចជាអ្នកដែលនៅក្នុងអេក្វាដ័រ និងបូលីវី, ដើម្បីកែលម្អ ការប្រមូលពន្ធរួមទាំង ការណែនាំឱ្យរីកចម្រើន និងមានប្រព័ន្ធពន្ធ ត្រឹមត្រូវបន្ថែមទៀត។

ក្នុងករណីណាមួយ ដូចជា Jürgen Schuldt (២០០៥) បានចង្អុលបង្ហាញ ពីការគ្រប់ គ្រងមានភាពធូរលុងនៃហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ បានធ្វើឱ្យប្រជាពលរដ្ឋចូលទៅក្នុងទម្លាប់អាក្រក់។ អាក្រក់ "មានន័យថាសាធារណៈនឹងមិនទាមទារឱ្យមានតម្លាភាពនិងយុត្តិធម៌, តំណាង និងមាន ប្រសិទ្ធភាពក្នុងការចំណាយពីរដ្ឋាភិបាល"។ ការថែរក្សានៃចំណាយ និងឧបត្ថម្ភធនមិនស្មើភាពគ្នា នេះ ជាឧទាហរណ៍នៅលើប្រេងឥន្ធនៈ អាចត្រូវបានពន្យល់ដោយទម្លាប់អាក្រក់ទាំងនេះ បើទោះ ជាពួកគេត្រូវបានគេឃើញប្រឡងថាជា "សមិទ្ធផលតាមរយៈប្រជាជន"។

តម្រូវការសម្រាប់ការតំណាងធម៌តេយ្យនៅក្នុងរដ្ឋនេះ, Schuldt រំលឹកយើងថា ជាធម្មតា វាបានកើតឡើងជាផលវិបាកនៃការដំឡើងពន្ធមួយ -នៅប្រទេសអង់គ្លេសជាង ៤០០ឆ្នាំកន្លងទៅ និងនៅក្នុងប្រទេសបារាំងនៅដើមនៃសតវត្សទី១៩ ជាឧទាហរណ៍។ ផ្នត់គំនិតនៃការស្វែងរកការ

ជួលនិងអតិថិជននិយមគឺពិតជាផ្ទុយពីពលរដ្ឋ, និងសូម្បីតែអាចរារាំងនិងធ្វើឱ្យខានដល់ការសាងសង់របស់ខ្លួន។

រដ្ឋាភិបាលនៃប្រទេស ដែលមានសេដ្ឋកិច្ចនាំចេញបឋមទាំងនេះ មានមិនត្រឹមតែចរិកាគ្រប់គ្រាន់ -ពិសេសនៅក្នុងពេលវិកចំរើននេះ- ដើម្បីអនុវត្តការងារសាធារណៈចាំបាច់; ពួកគេអាចមានលទ្ធភាព ដើម្បីដាក់ពង្រាយវិធានការ និងសកម្មភាពក្នុងគោលបំណងសហការជ្រើសរើសប្រជាជន, នៅក្នុងគោលបំណងដើម្បីធានាបាននូវកម្រិតគ្រប់គ្រាន់នៃអភិបាលកិច្ចដែលអនុញ្ញាតឱ្យពួកគេបង្ហាញពីការធ្វើកំណែទម្រង់ និងការផ្លាស់ប្តូរដែលពួកគេពិចារណាថាជាការចាំបាច់។ ការច្របាច់បញ្ចូលគ្នាអតិថិជននិយម វាធ្វើឱ្យពិបាកដកដង្ហើមនៃប្រពលរដ្ឋ។ វានៅតែអាក្រក់នៅពេលការអនុវត្តអតិថិជនជាការលើកទឹកចិត្តបុគ្គលនិយម ដោយមានការគោលនយោបាយដែលផ្ដោតលើបុគ្គល -ដូចជាដែលបានណែនាំដោយរដ្ឋាភិបាលលិទ្ធិសេរីនិយមដែលត្រូវបានបន្តក្រោមការរដ្ឋាភិបាលវិកចម្រើន -ពួកគេអាចសូម្បីតែគ្រប់គ្រងទៅដើម្បីដោះសំណើររួម និងសកម្មភាព។ ការបញ្ចប់ នេះមានឥទ្ធិពលអវិជ្ជមានលើអង្គការសង្គមស៊ីវិល និង នៅតែការធ្ងន់ធ្ងរបន្ថែមទៀតទៅលើអារម្មណ៍របស់សហគមន៍^{២៦}។

សកម្មភាពទាំងនេះ ជាញឹកញាប់ នាំទៅរកផ្តាច់ការ និងទម្រង់អាក្រក់របស់រដ្ឋាភិបាលដែលនៅក្នុងករណីដែលល្អបំផុត, ដែលវាអាចលាក់នៅពីក្រោយ អ្វីដែលលោក Guillermo O'Donnell បានហៅថា "លទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យគណៈប្រតិភូ" ឬ អ្វីដែលត្រូវបានគេស្គាល់នៅថ្ងៃនេះខណៈប្រជាសិទ្ធិលទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យ។

លើសពីនេះទៀត រដ្ឋាភិបាលនិយមប្រធានាធិបតេយ្យនៃប្រភេទនេះ (មិនថាការវិកចម្រើនឬលិទ្ធិសេរីនិយម) ដែលដោះស្រាយការទាមទាររបស់សង្គមក្នុងអតិថិភាពគំរូគឺជាកន្លែងបង្កាត់ពូជមួយសម្រាប់ទម្រង់ថ្មីនៃជម្លោះសង្គមនយោបាយ។ នេះ គឺដោយសារបុព្វហេតុនៃរចនាសម្ព័ន្ធនៃភាពក្រីក្រនិងការបដិសេធមិនទទួលយកការដោះស្រាយ។ មួយចំនួននៃប្រាក់ចំណូលពីប្រេងអតិរេកឬការរុករករ៉ែត្រូវបានបែងចែកសាជាថ្មី, ប៉ុន្តែ មិនមានដំណើរការបែងចែកនៅក្នុងជម្រៅដែលមានប្រាក់ចំណូលនិងទ្រព្យសម្បត្តិ។ ដូចគ្នាដែរពីផលប៉ះពាល់បរិស្ថាននិងសង្គមយ៉ាងសំខាន់នៃសកម្មភាពចម្រាញ់ទាំងនេះក្នុងទ្រង់ទ្រាយធំមួយដូចគ្នានេះដែរត្រូវបានចែកចាយវាមិនស្មើគ្នានាំឱ្យមានការកើនឡើងនោះបានអំពាវនាវឱ្យមានការឆ្លើយតបផ្តាច់ការថ្មី។

លោកតាមអនុសាសន៍របស់លោក Anthony Bebbington ដូចខាងក្រោមនេះ បើទោះបីជាបានដោយគ្មានន័យដើម្បីផ្តល់យោបល់ថា នេះនឹងដោះស្រាយការគ្មានចីរភាព ចាំបាច់នៃការធ្វើអាជីវកម្មលើធនធានធម្មជាតិដែលមិនអាចកកើតឡើងវិញ ដែលជាគំនិតនៃនិរន្តរភាពមួយគួរតែត្រូវបានសាងសង់តាមបែបប្រជាធិបតេយ្យ -យ៉ាងហោចណាស់សម្រាប់ការផ្លាស់ប្តូរ។ ដែនកំណត់ដល់ការអភិវឌ្ឍ គួរតែត្រូវបានផ្សារភ្ជាប់ទៅនឹងសង្គមស៊ីវិលដោយខ្លួនវាផ្ទាល់ និងការចូល

រួមជាជាងត្រូវបានដាក់កំហិត គំរូដែលជាកន្លែងសម្រាប់អ្នកមានឥទ្ធិពលបំផុត សម្តែងរបស់ខ្លួន ក្រុមហ៊ុនឆ្លងដែន និងរដ្ឋជាញឹកញាប់នៅក្នុងការរៀបរយទាំងនោះ - គឺជាអ្នកដែលសម្រេចចិត្ត។ ដូច្នេះ ការប្រើប្រាស់ធនធានធម្មជាតិនេះ នឹងត្រូវបានដាក់សម្រាប់ការពិភាក្សា ហើយនេះជាផ្លូវ ចេញសម្រាប់បរិយាកាសប្រឆាំងប្រជាធិបតេយ្យដែលនៅជុំវិញលិទ្ធិនិស្សារណានិយម។

ជាមួយ ការពឹងផ្អែកលើធនធានធម្មជាតិដែលមិនអាចកកើតឡើងវិញ ដែលជាញឹកញាប់ ពង្រឹងភាពដែលមានអំណាចដាច់ខាត ក្នុងការគ្រប់គ្រង រឹតតែផ្តាច់ការ រដ្ឋាភិបាលដោយសារតែ កត្តាដូចខាងក្រោម៖

- ✦ ស្ថាប័នរដ្ឋទន់ខ្សោយពេកក្នុងការអនុវត្តច្បាប់និងមិនអាចគ្រប់គ្រងសកម្មភាពរបស់រដ្ឋា ភិបាល។
- ✦ អវត្តមាននៃច្បាប់ និងតម្លាភាពដែលលើកទឹកចិត្តក្នុងការប្រើមូលនិធិសាធារណៈ និង ទំនិញទូទៅ។
- ✦ ទំនាស់លើការចែកចាយនៃការជួលក្នុងចំណោមក្រុមអ្នកមានអំណាចដែលបានដោយ ការពង្រឹងការស្វែងរក និងការជួលបេតិកភណ្ឌ កាត់បន្ថយការវិនិយោគ និងអត្រានៃ កំណើនសេដ្ឋកិច្ចនៅក្នុងរយៈពេលវែង។
- ✦ គោលនយោបាយរដ្ឋាភិបាលខ្លីដែលមិនត្រូវបានគ្រោងទុកផងដែរ។
- ✦ ការបំភាន់នៃទ្រព្យសម្បត្តិជាការងាយស្រួល និងសម្បូរបែបមកពីការកេងប្រវ័ញ្ចខ្នាតធំ និងការនាំចេញធនធានធម្មជាតិដែលបានក្លាយទៅជាផ្នែកមួយនៃ DNA នៃវិស័យទូទៅ នៃសង្គម និងរដ្ឋាភិបាល។

ពីការអភិវឌ្ឍនិយមបែបបុរាណទៅក្រោយលិទ្ធិនិស្សារណានិយម

មិនថានៅក្នុងសេចក្តីជំនឿអាក្រក់ ឬពិភពល្ងង់ខ្លៅ ជាតំនិតកម្រ និងអសកម្មអាចកើត ឡើងទៅនរណាម្នាក់៖ ប្រសិនបើសេដ្ឋកិច្ចការនាំចេញចម្បង បង្កើតមិនទាន់មានការអភិវឌ្ឍជានិច្ច ដំណោះស្រាយនឹងត្រូវបាន ដើម្បីបញ្ឈប់ការកេងប្រវ័ញ្ចធនធានធម្មជាតិ។ ជាក់ស្តែង នេះគឺជា ជំនឿខុសមួយ។ បណ្តាសារធនធានមិនមែនជាការបណ្តាលអោយស្លាប់ ជោគវាសនានោះទេ ប៉ុន្តែការជ្រើសរើសមួយ។ បញ្ហាប្រឈមនេះបានស្ថិតនៅក្នុងការស្វែងរកយុទ្ធសាស្ត្រមួយដែលនឹង អនុញ្ញាតឱ្យ "ដែលរស់នៅល្អ" ត្រូវបានកសាងដោយទាញយកប្រយោជន៍ពីធនធានធម្មជាតិដែល មិនអាចកកើតឡើងវិញឱ្យពួកគេងាកទៅរក" ព្រះពរ (Stiglitz, ២០០៦)។

ដូច្នេះភារកិច្ចនេះគឺដើម្បីជ្រើសរើសផ្លូវផ្សេងគ្នាដែលនឹងជួយយើងឱ្យឆ្ងាយពីបណ្តាសារ ធនធាន និងពីបណ្តាសាដែលមកពីការដក់ជាប់ទស្សនៈដែលប្រកាន់វិន័យចាស់ដែលបានរក្សាទុក ពួកយើងស្ថិតនៅក្រោមអំណាចឆ្លងដែន។ ហេតុនេះហើយ បានជាការកិច្ចមួយដ៏ស្មុគស្មាញបំផុត គឺដើម្បីរៀបចំ និងអនុវត្តន៍យុទ្ធសាស្ត្រមួយដែលនឹងនាំឱ្យមានសេដ្ឋកិច្ចក្រោយលិទ្ធិនិស្សារណា។

សេដ្ឋកិច្ចថ្មីនេះ វានឹងមិនមកវិញក្នុងពេលពេញមួយយប់ទេ។ វាគឺជាការលំបាកក្នុងការស្រមៃលទ្ធភាពនៃការបិទមួយរំពេចនៃតំបន់ប្រេង ឬរ៉ែដែលកំពុងប្រតិបត្តិការនៅពេលនេះ។ ប៉ុន្តែការផ្លាស់ប្តូរនេះ នឹងមិនក្លាយជាការពិត ប្រសិនបើសកម្មភាពបន្តការពង្រីកហើយប្រសិនបើមិនមានការជម្រើសជំនួសជាក់លាក់ សម្រាប់កាត់បន្ថិចម្តងៗ ឱ្យពួកគេត្រូវបិទវិញ ដោយមធ្យោបាយនៃដំណើរការដែលបានគ្រោងទុកបានត្រឹមត្រូវនៃការផ្លាស់ប្តូរ។ ជាការពិតណាស់ ការផ្លាស់ប្តូរនេះនឹងមិនមានភាពងាយស្រួល នៅក្នុងពិភពលោកមូលធន ថាជារឿងដែលគ្មាននិស្សារណកម្មឧស្សាហកម្មដូចជាប្រេងរ៉ែនិងព្រៃឈើ។ ការកសាងការផ្លាស់ប្តូរនេះ គឺជាការកិច្ចសំខាន់ចាំបាច់ណាស់នាពេលបច្ចុប្បន្ននេះហើយវានឹងតម្រូវឱ្យមានសមត្ថភាពទាំងអស់សម្រាប់ការត្រិះរិះពិចារណា, ប្រឌិតនិងអ្នកច្នៃប្រឌិតនៅក្នុងសង្គមនិងអង្គការរបស់ខ្លួន។ កិច្ចខិតខំប្រឹងប្រែងឆ្ពោះទៅក្រោយនិស្សារណានៅខាងត្បូង សកលលោកគួរតែដើរទន្ទឹមជាមួយសេដ្ឋកិច្ចអន់ថយ^{២៧}ឬយ៉ាងហោចណាស់, កំណើនថេរ នៅភាគខាងជើងសកលលោក។ នេះជាបញ្ហានៃការព្រួយបារម្ភដែលកំពុងកើនឡើងនៅក្នុងប្រទេសឧស្សាហកម្មជាច្រើន។

វិធីចេញនៃសេដ្ឋកិច្ចនិស្សារណាដែលនឹងត្រូវអនុវត្តន៍ ជាមួយសកម្មភាពមួយចំនួននៃប្រភេទសម្រាប់ពេលវេលា នេះត្រូវតែយកទៅពិចារណាចំណុចសំខាន់គឺ: ការគ្រោងទុកភាពអន់ថយនៃលិទ្ធិនិស្សារណៈកម្មនិយម។ជម្រើសនេះនឹងលើកកម្ពស់សកម្មភាពប្រកបដោយនិរន្តរភាពដែលអាចនឹងប្រព្រឹត្តទៅនៅក្នុងវិស័យ ផលិតកម្ម កសិកម្ម ទេសចរណ៍ និងជាពិសេស ចំណេះដឹង។ ធម្មជាតិ ត្រូវតែមិនបានធ្វើឱ្យខូចខាតណាមួយបន្ថែមទៀតទេ។ យុទ្ធសាស្ត្រជោគជ័យនៃការងារប្រភេទនេះ នៅក្នុងការចាប់ផ្តើមនៅក្នុងសង្គមសេដ្ឋកិច្ចវប្បធម៌ និងបរិស្ថាននេះការផ្លាស់ប្តូរនឹងរឹងរ៉ឹងផ្អែកលើរបៀបដែលជាប់ទាក់ទងគ្នា ដែលពួកគេមានហើយខាងលើទាំងអស់នេះ ជាកម្រិតនៃការគាំទ្រពីសង្គមដែលពួកគេមាន។

គំនិតនេះ គឺស្រេចតែនឹងប្រគល់ឱ្យ សេដ្ឋកិច្ចនិស្សារណា មិននិរន្តរភាព -ទាំងឡាយណាដែលត្រូវបានផ្អែកលើការនាំចេញទំនិញបឋម, ការតម្រង់ទិស ហួសហេតុទៅកាន់ទីផ្សារនាំចេញ មិនមែនឧស្សាហកម្ម មានកម្រិតខ្ពស់នៃភាពក្រីក្រ និងការបដិសេធ ផ្ដោតលើប្រាក់ចំណូល និងទ្រព្យសម្បត្តិនៅក្នុងដៃមនុស្សមួយចំនួន, និង បានបំផ្លាញនិងការបំពុលបរិស្ថានចំពោះអតីតកាល។ គោលបំណងគឺដើម្បីកសាងប្រទេស ដែលមានសេដ្ឋកិច្ចប្រកបដោយនិរន្តរភាពមានន័យថាប្រទេសដែលមានសេដ្ឋកិច្ចចម្រុះ ជាមួយជួរនៃផលិតផល និងទីផ្សារដែលកំពុងមានឧស្សាហកម្ម និងសេវាកម្មតម្រង់ទិសដោយមានសមត្ថភាពក្នុងការបង្កើតនយោបាយមានគុណភាពល្អសមភាព និងគោរពវប្បធម៌ និងធម្មជាតិ។ នៅលើចំណុចនេះគឺវាអាចធ្វើទៅបានដើម្បីឆ្ពោះទៅមុខការជួបជាថ្មីម្តងទៀត នឹងទស្សនៈអំពីពិភពលោក ជនជាតិដើមភាគតិច ការដែលមនុស្សជាតិមិនមែនត្រឹមតែរួមរស់ក្នុងភាពសុខដុមរម្យនា ជាមួយនឹងធម្មជាតិទេ ប៉ុន្តែជាមួយសំណុំបែបបទដែលជាផ្នែកមួយរបស់វា។

ដើម្បីអាចចាប់ផ្តើមការផ្លាស់ប្តូរនេះ ដែលចាំបាច់នឹងត្រូវមានមនុស្សច្រើនសាសន៍ វាជា ការចាំបាច់ណាស់ ក្នុងការដាក់ឱ្យស្ថាប័នរដ្ឋថ្មី និងខ្លាំងក្លា និងជាវិធីថ្មីនៃការរៀបចំការសេដ្ឋកិច្ចផង ដែរដូចជាមានគំនិតយុទ្ធសាស្ត្រនៃរបៀបដើម្បីចូលរួមក្នុងទីផ្សារពិភពលោក។ ហេតុដូច្នេះហើយ នេះ តម្រូវឱ្យមានការរៀបចំបទប្បញ្ញត្តិ និងអង្គការព្រមទាំងយន្តការដែលបានបង្កើតឡើងយ៉ាង ត្រឹមត្រូវដែលនឹងអនុញ្ញាតឱ្យដំណើរផ្លាស់ប្តូរទាំងនេះឆ្ពោះទៅមុខ^{២៨}។

អ្វីដែលយើងកំពុងសម្លឹងមើល បន្ទាប់មកគឺជាប្រភេទថ្មីនៃជំនាញផលិតភាពដើម្បីអាច ឱ្យប្រទេសមាននិរន្តរភាព ខាងក្នុង ផ្អែកលើការមូលមតិគ្នាយ៉ាងទូលំទូលាយ រវាងផលប្រយោជន៍ ផ្សេងគ្នា។ ដើម្បីសម្រេចបានទាំងនេះ វាគឺជាការចាំបាច់ដើម្បីពង្រឹងទីផ្សារក្នុងស្រុក និងបរិយាកាស ដែលមានផលិតភាពនៅក្នុងប្រទេស ព្រមទាំងការរចនាសម្រាប់ការផលិត ជាយុទ្ធសាស្ត្រ អន្តរ កាលមួយដែលនឹងនាំទៅដល់ឧស្សាហកម្មនិស្សារណកម្មកាន់តែតិចជាងនេះ មានសារៈសំខាន់ ចំពោះកំណើនសេដ្ឋកិច្ច។ ការជួបឡើងវិញ ជាមួយនឹងធម្មជាតិ គឺជាចំណុចអាទិភាពមួយផ្សេង ទៀត នៅលើរបៀបវារៈហើយនេះមានន័យថាការធ្វើឱ្យឆ្ងាយពីគំរូនិងការអនុវត្តការផ្តោតលើការ កេងប្រវ័ញ្ចនិងភាពសមស្របនៃធម្មជាតិ។ យើងគួរចាំថាមនុស្សជាតិទាំងអស់មានកាតព្វកិច្ចដើម្បី ការពារបូរណភាព នៃដំណើរការធម្មជាតិដែលធានានូវលំហូរ នៃថាមពល និងសម្ភារៈនៅក្នុងជីវ មណ្ឌលនេះ។ ការអនុវត្តនេះ មានន័យថាការរក្សាបាននូវជីវចម្រុះ របស់ពិភពលោក។ ដើម្បី សម្រេចបាននូវការផ្លាស់ប្តូរអរិយធម៌នេះ ការមិនធ្វើពាណិជ្ជកម្មលើធម្មជាតិ នឹងហាក់ដូចជាមាន សារៈសំខាន់។ គោលបំណងសេដ្ឋកិច្ច ត្រូវតែមាននៅក្រោមបង្គាប់ច្បាប់ដែលកំណត់ ថាតើប្រព័ន្ធ ធម្មជាតិ ធ្វើប្រតិបត្តិការដោយមិនបាត់បង់ ការមើលឃើញនៃការគោរពសេចក្តីថ្លៃថ្នូររបស់មនុស្ស និងតម្រូវការដើម្បីលើកកម្ពស់គុណភាពជីវិតរបស់ប្រជាជន និងសហគមន៍។

ទាំងនេះវាជាកាតព្វកិច្ចដើម្បីរក្សា (រៀបរាប់ការបំផ្លាញ) ទឹកដីរបស់ពួកអ្នកដែលជា អ្នកគ្រប់គ្រងទ្រព្យសម្បត្តិបរិស្ថាន និង គុណតម្លៃ នៃសង្គមដែលជាកន្លែងដែលកម្រិតខ្ពស់បំផុត នៃជីវៈចម្រុះត្រូវបានប្រមូលផ្តុំ ការផ្តួចផ្តើម Yasuni-ITT ក្នុងប្រទេសអេក្វាឌ័រ គឺជាឧទាហរណ៍ក្នុង ពិភពលោក^{២៩}។ វានាំឱ្យមានការបង្កើតគំនិតនៃនិរន្តរភាពវិវឌ្ឍន៍ (មូលធនសេដ្ឋកិច្ចមិនអាចជំនួស បានទាំងស្រុង "មូលធនធម្មជាតិ") ដែលជាគំរូថ្មីមួយ សម្រាប់របៀបក្នុងការរៀបចំសង្គម។ ហើយ វាបានបញ្ជាក់នូវការជំនួសដោយសន្មត់ ការគណនាម៉ាក្រូសេដ្ឋកិច្ចផងដែរ ជាមួយនឹងសូចនាករថ្មី និងសន្ទស្សន៍និរន្តរភាព។

ដូចគ្នានេះដែរ វាតម្រូវឱ្យមានការរីករាលដាល និងការចូលរួមក្នុងសង្គមពិតប្រាកដក្នុង ការប្រឈមនឹងបញ្ហានៃនិស្សារណកម្មនិយមខ្នាតធំៗ នេះ ជាការចាំបាច់បញ្ជាក់នូវការឆ្ពោះទៅមុខ យ៉ាងជ្រាលជ្រៅនិង ការបែងចែកយ៉ាងឆាប់រហ័សនៃប្រាក់ចំណូលពីការរុករករ៉ែ និងឧស្សាហកម្ម ប្រេងព្រមទាំងចំណូលផ្សេងៗទៀត និង ទ្រព្យសម្បត្តិបច្ចុប្បន្ននេះ ក្នុងសេដ្ឋកិច្ច។ វិសមភាព^{៣០} គួរធ្វើឱ្យជាមួយ ចាប់តាំងពីពួកគេ គឺជាមូលដ្ឋានសម្រាប់គ្រប់ប្រភេទនៃភាពផ្តាច់ការនិយម នៅ

ក្នុងគ្រប់វិស័យនៃជីវិតមនុស្ស។

វាគឺជាការចាំបាច់ ដើម្បីចាប់ផ្តើមដោយការបញ្ឈប់ការពង្រីកបន្ត និងបង្កើនសុពលភាព នៃគំរូសេដ្ឋកិច្ចនិស្សាណកម្ម មានន័យអ្វីមួយ ដោយផ្អែកលើការនាំចេញទំនិញបឋម។ ការ ព្យាយាមដើម្បីធ្វើការអភិវឌ្ឍដោយផ្តល់អាទិភាព ការនាំចេញចម្បង របៀបនៃការប្រមូលផ្តុំដែល ឲ្យតម្លៃលើប្រាក់ចំណេញពីធម្មជាតិ និងការខំប្រឹងប្រែងរបស់មនុស្សបន្ថែមតម្លៃជាលក្ខណៈ ប្រព័ន្ធបំផ្លាញបរិស្ថាន និងមានផលប៉ះពាល់អវិជ្ជមានធ្ងន់ធ្ងរទៅលើរចនាសម្ព័ន្ធសង្គម និងសហ គមន៍ផ្តល់នូវអាទិភាពដល់ទីផ្សារនាំចេញ និងការធ្វេសប្រហែសទីផ្សារក្នុងស្រុកជំរុញឱ្យមាន សមភាពការផ្តោតអារម្មណ៍ទ្រព្យសម្បត្តិ និងខាងក្រៅ, វាមិនមែនផ្លូវទៅកាន់ការអភិវឌ្ឍសម្រាប់ ប្រទេសណាមួយឡើយ។ ហេតុនេះហើយ នឹងមិនមានវាជាការកសាងផ្លូវជម្រើសក្រោយលិទ្ធិ អភិវឌ្ឍន៍និយមដូចជាការរស់នៅបានល្អ *Buen vivir* ឬ *sumak kawsay*^{៣១}។

យ៉ាងហោចណាស់ គំនិត រស់នៅបានល្អ កើតមានឡើងជាជម្រើសមួយដែលធ្វើឱ្យមាន វឌ្ឍនភាពហួសពីការអភិវឌ្ឍ "ជម្រើសជំនួស" និងការស្វែងរកការផ្តល់ជូននូវ "ជំនួសដើម្បីការ អភិវឌ្ឍ" - ជារួម ជម្រើសនោះគឺខុសទៅនឹងគំនិតអភិវឌ្ឍន៍ទាំងអស់។ ទោះបីជាវាផ្តល់គំនិត នៃ ការរីកចម្រើននៅក្នុងកំណែផលិតកម្មរបស់ខ្លួន។ ហេតុនេះហើយ ការរស់នៅបានល្អផ្តល់ឱកាសក្នុង ការសាងសង់សង្គមផ្សេងទៀត ដែលបានកំណត់ ដោយការរួមរស់របស់មនុស្សនៅក្នុងភាពចម្រុះ និង ការរួមរស់ជាមួយនឹងធម្មជាតិ ដែលមានមូលដ្ឋានលើការទទួលស្គាល់នៃតំលៃវប្បធម៌ដែល មាននៅក្នុងប្រទេសនីមួយ និងពិភពលោកទាំងមូលផងដែរ។ ធាតុសំខាន់នៅក្នុងសំណើនេះ ដែលរឹតតែអាចត្រូវបានរុញចេញក្រៅនៅទូទាំងពិភពលោក ភូតករក្នុងការទទួលយកបដិវត្តន៍ដ៏ធំ ធេងជាជំហានឆ្ពោះទៅមុខ ដែលនឹងលើកទឹកចិត្តយើងឱ្យធ្វើការផ្លាស់ប្តូរពីទស្សនៈទាំងអស់បាន រងនូវផលវិបាក អ្នករួមដំណើរនយោបាយសេដ្ឋកិច្ច និងសង្គម។

ដោយទទួលបានផ្លូវនៃ"ការអភិវឌ្ឍ ការអភិវឌ្ឍនិយមបែបបុរាណ" (Martínez Alier, ២០០៨), ការរក្សាបានឬ - អាក្រក់- ការចម្រាញ់យកវិវឌ្ឍន៍នោះ យើងនឹងពិតជាមិនអាចរក ឃើញផ្លូវចេញពីទុក្ខលំបាកសុគតស្មាញទ្វេគ្រោះ នៃសង្គមដែលសម្បូរ ធនធានធម្មជាតិដែលនៅ ពេលជាមួយគ្នាបានធ្វើការឱ្យមានភាពត្រឹមត្រូវ។

កំណត់សម្គាល់

១. សេដ្ឋកិច្ចវិទូ Ecuadorean សាស្ត្រាចារ្យ និងអ្នកស្រាវជ្រាវនៅមហាវិទ្យាល័យវិទ្យាសាស្ត្រ សង្គមតំបន់អាមេរិកឡាទីន (Facultad Latinoamericana de Ciencias Sociales - FLACSO) ដែលមានមូលដ្ឋាននៅក្នុងប្រទេសអេក្វាដ័រ។ អតីតរដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងថាមពលនិងវិវាអតីតសមាជិក និងប្រធានសភាធម្មនុញ្ញ។ សម្គាល់៖ ក្នុងជំពូកនេះអ្នកនិពន្ធទាញចេញ និងសង្ខេបការងារមុនៗ

មួយចំនួនរបស់ខ្លួន។

២. បញ្ហាវន្តមួយចំនួនបានផ្អែកលើទ្រឹស្តី “វាសនាត្រូពិច” ចេញពីទស្សនវិស័យផ្សេងៗ យើងអាច លើកឡើងអំពី Michael Gavin, Michel L. Ross, Jeffrey Sachs, Ricardo Hausmann, Roberto Rigobon និង Ivar Kolstad ក្នុងចំណោមអ្នកផ្សេងទៀត។

៣. សូម្បីតែមានប្រវត្តិដ៏យូរលង់បែបនេះក្នុងនាមជារបៀបមួយនៃការប្រមូលផ្តុំពាក្យ “និស្សារណ កម្មនិយម” មិនមាននៅក្នុងវចនានុក្រមរបស់រាជបណ្ឌិតសភាភាសាអេស្ប៉ាញទេ។

៤. វាគឺជាកំហុសមួយក្នុងការសន្មតថានិស្សារណនិយម មានតែនៅពេលធនធានរ៉ែ ឬអីដ្រូកាបូន ត្រូវបានធ្វើអាជីវកម្មប៉ុណ្ណោះ។ មានបទពិសោធន៍ជាច្រើននៃការអនុវត្តន៍និស្សារណកម្មនិយមស្មើ គ្នានៅក្នុងការកាប់ឈើ ឬកសិកម្មឯកវប្បកម្ម។ ឧទាហរណ៍នៅក្នុងករណីកាហ្វេនៅក្នុងប្រទេស កូឡុំប៊ី សូមអាន Oeindrila Dube និង Juan Fernando Vargas (ឆ្នាំ២០០៦)។

៥. Raúl Zibechi (ឆ្នាំ២០១១) សូមអានដំណាក់កាលទីពីរ នៃសេរីនិយមបែបថ្មីនៅក្នុងនិស្សារណ កម្មនិយមនៃរដ្ឋាភិបាលវឌ្ឍន៍និយមទាំងនេះ។

៦. សូមអានការចូលរួមចំណែកដ៏មានតម្លៃដែលបានធ្វើឡើងដោយ Schuldt (ឆ្នាំ២០០៥)។ សូម អាន Schuldt និង Acosta ផងដែរ (ឆ្នាំ២០០៦) និង Acosta (ឆ្នាំ២០០៩)។

៧. ការអភិវឌ្ឍប្រកបដោយចីរភាព គឺជាដំណើរការដែលជួយឲ្យតម្រូវការបច្ចុប្បន្នត្រូវបានបំពេញ ដោយពុំចាំបាច់ប៉ះពាល់ដល់ឱកាសរបស់មនុស្សជំនាន់ក្រោយ។ ដើម្បីអនុវត្តន៍គោលគំនិតស្តីពី ការរស់នៅយ៉ាងល្អ វាជាការចាំបាច់ក្នុងការធ្វើដំណើរទៅហួសឆ្ងាយពីការអភិវឌ្ឍប្រកបដោយចីរ ភាពហើយទទួលយកថាជាតិគឺជាម្ចាស់សិទ្ធិ។

៨. ការចូលរួមចំណែកមួយដែលបានណែនាំអំពីរបៀបលុបបំបាត់ជំនឿគ្មានហេតុផលស្តីពី គម្រោងវិវឌ្ឍន៍យុទ្ធសាស្ត្រប្រទេសគឺជាការងារដែលបានផលិតឡើងនៅក្នុងប្រទេសអាហ្សង់ទី នដោយColectivo Voces de Alerta (ឆ្នាំ២០១១)។

៩. ពាក្យ “ជំងឺហូឡង់” ត្រូវបានបង្កើតនៅក្នុងទសវត្សឆ្នាំ១៩៧០ នៅក្នុង –ដូចឈ្មោះរបស់ខ្លួន ណែនាំ– ប្រទេសហូឡង់ដែលការរកឃើញកំណកខ្សែស្ម័នធម្មជាតិ បាននាំទៅរកការកើនឡើង

យ៉ាងខ្លាំងនៃប្រាក់បំរុងរូបិយប័ណ្ណបរទេសរបស់ប្រទេស។ ការនេះបានបណ្តាលឲ្យតម្លៃរូបិយប័ណ្ណ ហូឡង់កើនឡើង ការសរសើរ ដែលបង្កការខូចខាតដល់សមត្ថភាពប្រកួតប្រជែងនៃការនាំចេញ ទំនិញផលិតរបស់ប្រទេស។

១០. វាត្រូវបានរំលឹកថាជាថ្ងៃឈ្នួល គឺថ្ងៃឈ្នួលទាំងឡាយដែលបានទាញចេញពីការកេងប្រវ័ញ្ច ធម្មជាតិជាជាងសកម្មភាពអាជីវកម្មផ្ទុយពីផលចំណេញដែលទទួលបានពីកិច្ចប្រឹងប្រែងនិងគំនិត ច្នៃប្រឌិត (“ផលិតភាព”) នៃកម្លាំងការងារ។

១១. នៅពេលចាប់ផ្តើមនៃវិបត្តិពិភពលោកដ៏ធំដំបូងនៃសតវត្សទី២១ ដែលតម្លៃប្រេង និងវ៉ែបាន ធ្លាក់ចុះមាននិន្នាការគួរឲ្យកត់សម្គាល់ក្នុងប្រទេសជាច្រើនក្នុងការបង្កើតបរិមាណដែលបានផលិត និងផ្តល់ជូននូវសំណងដល់ក្រុមហ៊ុនសម្រាប់កាត់បន្ថយចំណូលរបស់ពួកគេ។

១២. បញ្ជីអត្ថបទស្តីពីដំណើរការភាពជាប់បំណុល និងវិបត្តិទាំងនេះគឺវែងប៉ុន្តែវាគឺគ្រប់គ្រាន់ដោយ ការពិនិត្យទៅ Ugarteche (១៩៨៦), Vilate (១៩៨៦), Calcagno (១៩៨៨), Marichal (១៩៨៨) ឬ Acosta (១៩៩៤)។

១៣. ថាមពលនុយក្លេអ៊ែរ មិនបង្កប់ន័យជាការគេចចេញពីគំនុំនិស្សារណកម្មនិយមនោះទេ។ ទី មួយវត្តមានតុដើម – អ៊ុយរ៉ាញ៉ូម – ត្រូវតែមាន និងទីពីរថាមពលនេះត្រូវបានប្រើដើម្បីរក្សានិងបង្កើន សកម្មភាពចម្រាញ់ដូចគ្នា។ ជាធម្មតា នេះគឺជាអ្វីដែលកើតឡើងជាមួយនឹងការសាងសង់ទំនប់វារី អគ្គិសនីធំៗហើយប្រាកដណាស់ឧស្សាហកម្មដែលប្រើប្រាស់ផូស៊ីលចំហេះ។

១៤. ធនាគារពិភពលោក បានលើកកម្ពស់គម្រោងវិវឌ្ឍន៍ ថាជាប្រភពចំណូលក្នុងអំឡុងពេល សម័យកាលសេរីនិយមបែបថ្មី និងនៅតែរក្សាថានិស្សារណកម្មធនធានធម្មជាតិក្នុងទ្រង់ទ្រាយធំគឺ មានលក្ខណៈវិជ្ជមាន។ សូមអាន Sinnott, Nash and de la Torre (២០១០)។

១៥. អ្នកនិពន្ធនេះ ពិភាក្សាអំពីព្រឹត្តិការណ៍នៅក្នុងប្រទេសវេណេស៊ុយអេឡា ចាប់ពីរដ្ឋាភិបាល របស់ឧត្តមសេនីយ៍ Juan Vicente Gómez និងមុនរដ្ឋាភិបាលរបស់ Colonel Hugo Chávez Frías

១៦. ឧទាហរណ៍អំពី សូមអានអត្ថបទបំណុលកម្មរបស់ឧស្សាហកម្មប្រេងរបស់ Fander Falconí (ឆ្នាំ២០០៤)។

១៧. នេះមិនមានន័យថាភាពជាពលរដ្ឋម្នាក់ៗ/សេរីផ្ដាច់មុខនោះទេពីព្រោះចេញពីទស្សនៈសិទ្ធិសមូហភាពទម្រង់នៃភាពជាពលរដ្ឋសមូហភាពឬភាពជាពលរដ្ឋសហគមន៍អាចត្រូវបានសម្រួល។ ស្មើគ្នានេះដែរសិទ្ធិរបស់ធម្មជាតិកម្រិតហើយក៏នាំឲ្យមានប្រភេទមួយផ្សេងទៀត នៃភាពជាពលរដ្ឋដែលបានបង្កើតឡើង នៅក្នុងបុគ្គលម្នាក់ៗសមូហភាព និងក្នុងដែនបរិស្ថានផងដែរ។ ភាពជាពលរដ្ឋប្រភេទនេះ គឺមានលក្ខណៈចម្រុះជាតិសាសន៍ពីព្រោះវាអាស្រ័យទៅលើប្រវត្តិសាស្ត្រ និងបរិស្ថានហើយមានលក្ខណៈវិនិច្ឆ័យយុត្តិធម៌បរិស្ថានដែលទៅហួសពីគំនិតស្តីពីយុត្តិធម៌បែបប្រពៃណី។ Eduardo Gudynas (ឆ្នាំ២០០៩) ហៅទម្រង់ភាពជាពលរដ្ឋទាំងនេះ “ភាពជាពលរដ្ឋហួសបរិស្ថាន” ។

១៨. ក្នុងលក្ខខណ្ឌដែលបានស្នើដោយ Eric J. Hobsbawm (ឆ្នាំ១៩៨១)។

១៩. តាមរយៈឧទាហរណ៍ វាគ្រប់គ្រាន់ក្នុងការវិភាគអំពីស្ថានភាពនៅក្នុងបណ្តាប្រទេស តំបន់ឈូងសមុទ្រពេក្យដែលអាចត្រូវបាន ចាត់ទុកថាមានទ្រព្យសម្បត្តិខ្លាំងទាក់ទិននឹងការប្រមូលផ្តុំរបស់ពួកគេនូវថវិកាបម្រុងយ៉ាងច្រើនសន្លឹកសន្លាបនិងកម្រិតខ្ពស់នៃចំណូលមធ្យមក្នុងមនុស្សម្នាក់ៗរបស់ពួកគេ។ ទោះបីជាយ៉ាងនេះក៏ដោយគ្មានរបៀបណាមួយដែលពួកគេអាចត្រូវបានបញ្ចូលនៅក្នុងតារាងប្រទេសអភិវឌ្ឍន៍នោះទេ កម្រិតវិសមភាពរបស់ពួកគេ គឺមិនអាចទទួលយកបានកង្វះសេរីភាពគឺល្បីល្បាញហើយភាពមិនលើកលែងផ្នែកនយោបាយនិងសាសនាគឺជាអ្វីដែលកើតមានជារៀងរាល់ថ្ងៃ។ រដ្ឋាភិបាលជាច្រើនរបស់ពួកគេមិនគ្រាន់តែមិនមែនប្រជាធិបតេយ្យប៉ុណ្ណោះទេ ប៉ុន្តែ ត្រូវសម្គាល់ ដោយការអនុវត្តការដឹកនាំបែបអាជ្ញាសឹកយ៉ាងជ្រៅ។ ប្រទេសអាហ្វ្រិកប៊ីសាវូឌីតដែលជាប្រទេសរាជាធិបតេយ្យមួយដែលមានលក្ខណៈយុត្តកណ្តាលគឺជាឧទាហរណ៍គំរូមួយក្នុងចំណោមប្រទេសផ្សេងៗទៀត។

២០. នៅក្នុងវិស័យវ៉ែ របស់ប្រទេសប៉េរូ ដែលជាប្រទេសមួយដែលជារឿយៗ លើកឡើងជាឧទាហរណ៍ នៃភាពបើកចំហរចំពោះការចម្រាញ់យកវ៉ែ ការបំពានសិទ្ធិមនុស្សបានកើនឡើងយ៉ាងខ្លាំងក្លា។ នៅក្នុងប្រទេសនេះ ជំលោះទាក់ទិននឹងឧស្សាហកម្មវ៉ែនិងប្រេងប៉ុន្តែជាពិសេសវ៉ែមានចំនួនជាង៨០% នៃទំនាស់ក្នុងសង្គមទាំងអស់ដែលបានកត់ត្រា (De Echave, ឆ្នាំ២០០៨, ឆ្នាំ២០០៩)។ អ្វីដែលកើតឡើងនៅក្នុង Bagua ក្នុងខែមិថុនាឆ្នាំ២០០៩ គឺជាគ្រាន់តែជាព្រឹត្តិការណ៍មួយដែលបានបោះពុម្ពផ្សាយយ៉ាងទូលំទូលាយ ជាសេរីវីដីវែងស្តីពីសកម្មភាពបង្ក្រាបនិងការបំពានសិទ្ធិមនុស្សជាលក្ខណៈប្រព័ន្ធ។ នៅក្នុងប្រទេសកូឡុំប៊ីដែលជាប្រទេសមួយជាប់ ទៅដោយសង្គ្រាមស៊ីវិលបង្កឈាមយ៉ាងយូរប្រហែល៧០% នៃរុក្ខជាតិលំនៅដោយបង្ខំដែលបានកើតមានក្នុងរវាងឆ្នាំ១៩៩៥ និងឆ្នាំ២០០២ នៅក្នុងតំបន់គម្រោងវ៉ែ។ នៅក្នុងប្រទេសអេក្វាដ័រ ករណី

ធ្ងន់ធ្ងរភាគច្រើន នៃការបំពានសិទ្ធិមនុស្សនៅក្នុងឆ្នាំថ្មីៗនេះ គឺទាក់ទិនទៅនឹងក្រុមហ៊ុនវ៉ែន្លុង ប្រទេស ប្រាក់ដហើយ វាជាឧស្សាហកម្មប្រេង។

២១. ប្រទេសនីហ្សេរីយ៉ា បញ្ជាក់អំពីសេចក្តីថ្លែងការនេះ៖ ប្រទេសបានឆ្លងកាត់សង្គ្រាមស៊ីវិល យ៉ាងវែង និងយ៉ាងឈឺចាប់លើការគ្រប់គ្រងប្រេងបន្ទាប់មកការបង្ក្រាបយ៉ាងខ្លាំងទៅលើប្រជាជន Ogoni ។ ដោយសារ ការដួលរលំសហភាពសូវៀតអំពីហិរញ្ញវត្ថុបានបញ្ឈប់ទៅ នៅក្នុងបណ្តា ប្រទេសតំបន់ Caucasus ដែលសម្បូរទៅដោយប្រេង និងឧស្ម័ន៖ ប្រទេសទូរមេនីស្ថាន ប្រទេសកាហ្សាក់ស្ថាន ប្រទេសអាស៊ែបៃហ្សង់ Georgia, Ossetia, Dagestan និង Chechenia ។

២២. ដើម្បីបង្ហាញករណីចុងក្រោយនេះ វាគ្រប់គ្រាន់ក្នុងការលើកឡើង អំពីការបង្ក្រាបដោយ យោធារបស់សហរដ្ឋអាមេរិកទៅលើប្រទេសអ៊ីរ៉ាក់ និងប្រទេសអាហ្វហ្គានីស្ថាន ជាមួយនឹងគោល បំណងត្រួតត្រាលើធនធានប្រេង និងឧស្ម័នរបស់បណ្តាប្រទេសទាំងនេះ។ អន្តរាគមន៍របស់អង្គ ការ NATO នៅក្នុងប្រទេសលីប៊ី នៅក្នុងឆ្នាំ២០១១ ក៏អាចត្រូវបានចាត់ទុកក្នុងប្រភេទជា សកម្មភាពឈ្លានពាន របស់ចក្រពត្តិនិយមក្នុងគោលបំណងត្រួតត្រា លើប្រេងផងដែរហើយក្នុង ករណីនេះ ធនធានទឹកសាបមួយក្នុងចំណោមធនធានទឹកសាបធំបំផុត នៅក្នុងពិភពលោក។

២៣. ដូច្នេះ ឧទាហរណ៍ ក្នុងនាមជាប្រទេសផលិតប្រេងយ៉ាងសម្បូរថ្មី ប្រទេសអេក្វាទ័រអាច ទទួលបានកម្ចីកាន់តែងាយស្រួល ជាងនៅពេលដែលវាគ្រាន់តែប្រទេសផលិតចេកដ៏អន់មួយ។ នៅក្នុងកណ្តាលនៃការរីកចម្រើនសេដ្ឋកិច្ច ក្នុងទសវត្សឆ្នាំ១៩៧០ បំណុលសាធារណៈរបស់ Ecuador និងជាពិសេសបំណុលខាងក្រៅរបស់ខ្លួនបានកើនឡើង ហួសពីសមាមាត្រនៃការរីក ចម្រើនប្រេង (វាពិតណាស់ដែលថាវាក៏លូតលាស់ដោយសារលក្ខខណ្ឌខាងក្រៅកើតចេញពីការ ទាមទារការកើនឡើងទុនផងដែរ)។

២៤. សូមអាន Osmel Manzano និង Roberto Rigobon (ឆ្នាំ២០០១) ក៏ដូចជាបញ្ជីរបស់អ្នក និពន្ធដែលបានលើកឡើងពីមុន ដែលសិក្សាអំពីបញ្ហាបំណុលខាងក្រៅ។

២៥. នៅក្នុងប្រទេសអេក្វាទ័រ ថ្នាក់ដឹកនាំមួយក្នុងចំណោមរបស់រដ្ឋាភិបាលយោធា ក្នុងអំឡុង ពេលវិស័យប្រេងមានការរីកចម្រើន ក្នុងទសវត្សឆ្នាំ១៩៧០ឧត្តមសេនីយ៍ Guillermo Rodríguez Lara បានអ្នកអាងថា ជោគជ័យមួយក្នុងចំណោមជោគជ័យរបស់រដ្ឋាភិបាលលោក គឺការបញ្ឈប់ ការយកពន្ធ។

២៦. ដោយដឹងខ្លួន ឬមិនដឹងខ្លួនគម្រោងផ្សេងៗរបស់ Socio País របស់រដ្ឋាភិបាល “បដិវត្តន៍ ពលរដ្ឋ” នៅក្នុងប្រទេសអេក្វាដ័រ ហាក់ដូចជាមានប្រសិទ្ធភាព។ លើសពីនេះទៅទៀតវាមានតម្លៃ ក្នុងការលើកឡើងថា រដ្ឋាភិបាលនេះកំពុងព្យាយាមយ៉ាងបើកចំហក្នុងការធ្វើឲ្យចុះខ្សោយ និង បំបែកចលនាសង្គមធំៗ ជាពិសេសចលនាជនជាតិដើមម្ចាស់ស្រុក ដែលតទល់យ៉ាងខ្លាំងក្លា ប្រឆាំងនឹងការពង្រីកឧស្សាហកម្មនិស្សារណកម្មនិយម។

២៧. ក៏មានអ្នកគំនិតផងដែរ នៅក្នុងបណ្តាប្រទេសតំបន់អឌ្ឍគោលខាងត្បូងដែលកំពុងធ្វើសំណើ សុំឲ្យមានការចុះកិច្ចសន្យាសេដ្ឋកិច្ច – សូមអាន Leff (ឆ្នាំ២០០៨)។

២៨. របៀបធ្វើឲ្យអន្តរការណ៍ទាំងនេះ ឆ្ពោះទៅមុខកំពុងកើនឡើង ក្លាយជាប្រធានបទនៃការ ពិភាក្សានៅក្នុងឆ្នាំថ្មីៗនេះ។ អ្នកនិពន្ធមួយចំនួនបានរួមចំណែកគំនិត និងមតិផ្សេងៗដល់ការ ជជែកដេញដោយរាប់បញ្ចូលទាំង Eduardo Gudynas, Joan Martínez Alier, Enrique Leff និង Roberto Guimarães។ សម្រាប់ឧទាហរណ៍រឿងមួយ សូមអានអត្ថបទរួមចំណែករបស់អ្នកនិពន្ធ មួយចំនួនដែលកែសម្រួលដោយ Alejandra Alayza និង Eduardo Gudynas នៅក្នុងប្រទេសប៉េរូ (ឆ្នាំ២០១១)។ គំនិតណែនាំខ្លះ ស្តីពីរបៀបស្ថាបនាអន្តរការណ៍ទាំងនេះ មាននៅក្នុងរបាយការណ៍ ស្តីពីប្រធានបទដែលរៀបចំដោយ Oxfam (ឆ្នាំ២០០៩)។ ខ្ញុំក៏បានផ្តល់គំនិតខ្លះ ស្តីពីរបៀបស្ថាប នាសេដ្ឋកិច្ចក្រោយប្រេង (Acosta ឆ្នាំ២០០០ ឬ២០០៩)ផងដែរ។ វាក៏មានតម្លៃផងដែរក្នុងការ កត់សម្គាល់ថាសំណើមួយចំនួនដែលសុំឲ្យមានការស្ថាបនា “ប្រទេសអេក្វាដ័រក្រោយប្រេង” ត្រូវ បានបោះពុម្ពដោយអ្នកនិពន្ធផ្សេងៗ ក្នុងឆ្នាំ២០០០។

២៩. សូមអាន Martínez និង Acosta (ឆ្នាំ២០១០)។ គំនិតផ្តួចផ្តើមនេះបានកើតឡើងពីសំណើ សុំការផ្អាកការខ្វែងយកប្រេង នៅក្នុងចំណុចកណ្តាលភាគខាងត្បូង នៃតំបន់អាម៉ាហ្សូនរបស់ Ecuador តំបន់ដែលបានធ្វើឡើងនៅក្នុងឆ្នាំ២០០០ នៅក្នុងសៀវភៅរបស់អ្នកនិពន្ធផ្សេងៗ El Ecuador Post Petrolero។

៣០. ជាពិសេសសេដ្ឋកិច្ចសង្គមអន្តរជំនាន់យេនឌ័រជាតិពន្ធ វប្បធម៌ និងវិសមភាពថ្នាក់តំបន់។

៣១. ស្នាដៃពីរដែលណែនាំនៅក្នុងឯកសារដែលច្រើនឡើងៗស្តីពីប្រធានបទនេះគឺ Acosta និង Martínez (ឆ្នាំ២០០៩) និង Acosta (ឆ្នាំ២០១០)។ អត្ថបទមួយផ្សេងទៀតដែលកំណត់ការជជែក ដេញដោលនេះ នៅក្នុងបរិបទកាន់តែទូលំទូលាយគឺស្នាដៃរបស់ de Tortosa (ឆ្នាំ២០១១)។

គម្រោងការផ្លាស់ប្តូរបន្ថែម និងជម្លោះក្នុងសង្គមវិសភាគ

Edgardo Lander ^១

ក្នុងអំឡុងពេលប៉ុន្មានទសវត្សរ៍នៃលិទ្ធិសេរីនិយម ការធ្លាក់ចុះនៃប្រទេសនេះ បានចែងថា ជាពិសេសគឺនៅតំបន់ភាគប៉ែកខាងត្បូងប៉ុន្តែនៅពេលបច្ចុប្បន្នថ្មីៗនេះ ក៏មាននៅតំបន់ភាគប៉ែក ខាងជើងផងដែរ - បានក្លាយជាមូលដ្ឋានគ្រឹះនៃយុទ្ធសាស្ត្ររបស់លិទ្ធិសេរីនិយម បានធ្វើឱ្យប្រជាជន តេឃ្យចុះខ្សោយនិងដោយមូលហេតុនេះហើយ បានធ្វើឱ្យងាយទទួលរងគ្រោះនិងមិនមានការ ទទួលបានការជួយជ្រោមជ្រែងពីទីផ្សារសកល។ នៅក្រោមលក្ខខណ្ឌទាំងនេះកិច្ចពិភាក្សាជាច្រើន លើកនៃអាមេរិចឡាទីន បានបង្ហាញថាការងើបឡើងវិញនៃរដ្ឋនេះត្រូវបានគេចាត់ទុកថាជាភាព ចាំបាច់ សម្រាប់ការពង្រឹងអធិបតេយ្យភាពជាតិសម្រាប់ការស្ទុះងើបឡើងវិញជាសាធារណៈ មួយនិងសម្រាប់ការផ្លាស់ប្តូរសង្គមសំខាន់ៗណាមួយ។ បើគ្មានសម្ភារៈនិមិត្តសញ្ញានិងធនធាន របស់ស្ថាប័នរដ្ឋនោះទេ ការប៉ុនប៉ងចំពោះការផ្លាស់ប្តូរសង្គមណាមួយ ដែលអាចនឹងត្រូវបានផ្អាក រាំងស្ទះបានយ៉ាងងាយនិង/ឬអាចបរាជ័យដោយសារផលប្រយោជន៍ជាតិ/អន្តរជាតិដែលមានសិទ្ធិ ជាច្រើនពេក។ ប៉ុន្តែនេះនាំឱ្យមានការផ្ទុយយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរដោយសារថាក្របខ័ណ្ឌការងារស្ថាប័នរបស់ រដ្ឋទាំងនេះបានប្រតិបត្តិការជាប្រវត្តិសាស្ត្រជាឧបករណ៍ និងរចនាសម្ព័ន្ធសម្រាប់ការបន្តពូជនៃ ទំនាក់ទំនងដែលមានស្រាប់នៃការត្រួតត្រានិងការកេងប្រវ័ញ្ចរបស់អាណានិគម។

នៅក្នុងការរៀបចំយ៉ាងជាក់លាក់ ជាគំរូរបស់គាត់ James O'Connor (១៩៧៣)បានថ្លែង ថា រដ្ឋមូលធនសេរី ត្រូវបានទម្លាយចូលគ្នា ឬរួមបញ្ចូលគ្នាដោយមានភាពតានតឹងនិងភាពប្រឆាំង ប្រទេសគ្នាផងដែរ។ វាប្រតិបត្តិការមិនត្រឹមតែជាឧបករណ៍នៃការប្រមូលផ្តុំដើមទុនប៉ុណ្ណោះទេប៉ុន្តែ ថែមទាំងធានាបាននូវភាពស្របច្បាប់នៃសង្គមមូលធននិយមផងដែរ។ សភាពនេះបានក្លាយទៅ ជាភាពស្មុគស្មាញកាន់តែច្រើននៅក្នុងប្រទេសរបៀបនេះនៃប្រព័ន្ធពិភពលោក។ បណ្តារដ្ឋអាមេរិក ឡាទីន និងជាមូលដ្ឋានបន្តជារដ្ឋអាណានិគមកងកម្រិតក្នុងបណ្តាសង្គមវិសភាគនិងបេតិកភ័ណ្ឌ ប្រវត្តិសាស្ត្រ។ ចំពោះកេរ្តិ៍ដំណែល ជាប្រវត្តិសាស្ត្រនេះ ត្រូវបានបន្ថែមជាច្រើនទសវត្សរ៍ នយោបាយស្តីពីលិទ្ធិសេរីនិយមដើម្បីឆ្ពោះទៅដោះដូរនូវរដ្ឋ។ ដោយផ្តល់អាទិភាពពេញលេញ ចំពោះការទាមទារអំពីភាពស្របច្បាប់នៃលិទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យ រដ្ឋទាំងនេះត្រូវបានធ្វើឱ្យទៅជាឯក ជនភាគច្រើន និងត្រូវបានដាក់ដោយផ្ទាល់នៅក្នុងការបម្រើមូលធន។ លើសពីនេះទៀតក្នុងកម្រិត ផ្សេងគ្នាបណ្តារដ្ឋទាំងនេះត្រូវបានកំណត់លក្ខណៈថា ជារដ្ឋមិនមានប្រសិទ្ធភាពអាចមានការ ជ្រៀតចូលដោយមានអំពើពុករលួយ និងកុំសូម្បីតែនៅក្នុងស្ថានភាពល្អបំផុតក៏ដោយ ដូចជាមាន

តំណាងប្រជាធិបតេយ្យដែលមានភាពទន់ខ្សោយ ហើយដែលបានដកចេញ សមាមាត្រដែលមាន ទំហំធំនៃចំនួនប្រជាជន។ ការនេះបានជាលើកឡើងនូវសំណួរសំខាន់ៗជាច្រើនដែលទាក់ទងនឹង តួនាទីរបស់រដ្ឋទាំងនេះនៅក្នុងការធ្វើឱ្យមានការផ្លាស់ប្តូរសង្គមនៅសង្គមអាមេរិកឡាទីន។ តើរដ្ឋ ទាំងនេះគ្រាន់តែជាឧបសគ្គក្នុងការផ្លាស់ប្តូរប្រទេស? ឬថាអាចពួកគេ និយាយតាមរបៀបម្យ៉ាងទៀត ជារបៀបវារៈសំរាប់ការផ្លាស់ប្តូរដែរឬទេ?

នៅក្នុងឯកសារនេះ ភាពផ្ទុយគ្នានិងភាពតានតឹងទាំងនេះ នឹងត្រូវបានរកឃើញនៅក្នុង បរិបទនៃដំណើរការបច្ចុប្បន្ននៃការផ្លាស់ប្តូរនៅក្នុងប្រទេសអាមេរិចខាងត្បូងចំនួនបី ជាមួយនឹង ការរៀបរៀងសំខាន់បំផុតសម្រាប់ការផ្លាស់ប្តូរសង្គមនេះ គឺមានបណ្តាប្រទេសដែលនៅក្នុងប៉ុន្មាន ឆ្នាំចុងក្រោយនេះ បានធ្វើការផ្លាស់ប្តូរកែប្រែរដ្ឋធម្មនុញ្ញដែលមានឆន្ទៈពិតប្រាកដនោះ គឺប្រទេស វេណេហ្ស៊ុយអេឡា (ឆ្នាំ១៩៩៩), អេក្វាដ័រ (២០០៨) និងហូលីរី (២០០៩)។

រដ្ឋនៅក្នុងដំណើរការជាច្រើននិងវិសភាគមួយនៃការផ្លាស់ប្តូរ

ការប្រព្រឹត្តរបស់រដ្ឋនៅក្នុងដំណើរការនៃការផ្លាស់ប្តូរ នាពេលបច្ចុប្បន្ននៅក្នុងឧបទ្វីបនេះ ត្រូវទទួលបាននូវផលប៉ះពាល់នៃភាពតានតឹង ដែលមានលក្ខខណៈដាច់ដោយឡែកនិងខ្លាំងក្លា។ ការឆ្លុះបញ្ចាំងដែលបានធ្វើឡើងនៅក្នុងឯកសារស្តីពីភាពតានតឹងទាំងនេះ គឺវាពាក់ព័ន្ធនឹងមូល ដ្ឋានគ្រឹះចំនួនបី៖ ទី១ ភាពស្មុគស្មាញនៃ វិសភាគដែលជាធនាសម្ព័ន្ធជាប្រវត្តិសាស្ត្រនៃសង្គម ទាំងនេះ ទី២៖ វិសភាគនិងភាពផ្ទុយគ្នាខាងផ្ទៃក្នុងរបស់រដ្ឋដែលខកខានមិនបានបង្កើតស្ថាប័នរួម មួយ ដែលបង្កឱ្យមានភាពស្មុគស្មាញនៅក្នុងជម្លោះទឹកដីខ្លាំង; និងទី៣៖ វត្តមាននៃការកែប្រែ ផ្លាស់ប្តូរពិតប្រាកដនានាមួយចំនួន និងការបំពេញបន្ថែមដោយផ្នែកខ្លះៗ គំរោងដែលមានការ ប្រឆាំងប្រទេសគ្នា ផ្ទុយគ្នា មួយចំនួន សំរាប់ការផ្លាស់ប្តូរកែប្រែនេះ ត្រូវបានធ្វើឡើងដំណាល ពេលជាមួយគ្នា ក្នុងដំណើរការនៃនយោបាយទាំងនេះ។

ការផ្លាស់ប្តូរទាំងអស់នេះ ត្រូវបានគេមើលឃើញនៅក្នុងបរិបទនៃការផ្លាស់ប្តូរយ៉ាងជ្រាល ជ្រៅនៅក្នុងគំរូលំនាំសកលនៃការកើនឡើងការប្រមូលផ្តុំនិងរចនាសម្ព័ន្ធអនុត្តរភាពនេះ។ គម្រោង មួយចំនួននៃការផ្លាស់ប្តូរការបដិវត្តន៍ ត្រូវបានកំណត់ឡើងជាមួយលិខិតសង្គមនិយមក្នុងរយៈពេល ជាងពីរសតវត្សរ៍កន្លងមក ដែលវាត្រូវបានគាំទ្រដោយទ្រឹស្តីនៃភាពរីកចម្រើនដោយជំនឿនៅក្នុងខ្សែ បន្ទាត់ឡើងចំពោះការអភិវឌ្ឍន៍ជាប្រវត្តិសាស្ត្រ, និងការប្រកាសថាវាគឺអាចធ្វើទៅបានដើម្បីចង្អុល

បង្ហាញចំពោះសង្គមទាំងមូលក្នុងទិសតែមួយ, ឆ្ពោះទៅរកខ្សែបន្ទាត់ដែលបានកំណត់ទុកជាមុន មួយ, ដែលត្រូវបានគេស្គាល់ថាជា គុណលក្ខណៈទូទៅមួយ ។ ភាពចាំបាច់នៃការនាំមុខដែលមាន សមត្ថភាពដែលជាប្រផ្នូលជួយដល់សង្គមនាពេលអនាគត ហើយវាគឺជាផ្នែកមួយនៃគំនិតដូចគ្នានៃ ការធ្វើបដិវត្តន៍នេះ។ ទោះបីជាសង្គមមូលធនដែលមានការប្រឈមមុខ ហើយត្រូវបានគេទទួល ស្គាល់ថាមានភាពស្មុគស្មាញនិងវិសភាគសញ្ញាណនៃភាពផ្ទុយ (មូលធន /ពលកម្មប្រឆាំងមុខ / វ ណ្ណៈអធន) បាននាំឱ្យមានការប៉ុនប៉ងមួយដើម្បីបញ្ជាក់បង្ហាញច្បាស់ពីភាពផ្ទុយគ្នាទាំងអស់នៃ សង្គមនិងទិសដៅនៃដំណើរការនៃការកែប្រែផ្លាស់ប្តូរប្រសព្វរវាងពេលវេលាផ្សេងៗគ្នា។ លើសពី នេះទៅទៀតគម្រោងការទាំងនេះ និយាយជារួមបានអនុវត្តន៍ទៅតាមលំនាំនៃការរីកចម្រើននៃ សង្គមលោកខាងលិច និងពីទំនុកចិត្តនៃការរីកចម្រើនដែលគ្មានដែនកំណត់។

ដំណើរនៃការកែប្រែផ្លាស់ប្តូរសង្គមនៃពិភពលោកនាពេលបច្ចុប្បន្ននេះ ប្រឈមនឹងបរិបទ ជាប្រវត្តិសាស្ត្រខុសៗគ្នា។ ការលេចចេញឡើងពិតប្រាកដ នៃនយោបាយសម័យទំនើបបាន ទទួលរងនូវផលប៉ះពាល់ដែលជាលទ្ធផលនៃវិបត្តិនៃភាពទំនើបកម្មនៃឯកវប្បធម៌របស់លោកខាង លិច និងគំនិតរបស់ពួកគេនូវខ្លួនភាព។ ការនេះត្រូវបានគេមើលឃើញថា បានកើតមានឡើងជា ពិសេសនៅក្នុងនយោបាយអាមេរិកខាងត្បូងនារយៈពេលប៉ុន្មានទសវត្សរ៍ចុងក្រោយនេះហើយជា សក្ខីភាពបានកើតមានឡើងកាន់តែខ្លាំងឡើង មិនត្រឹមតែ ភាពដែលមិនអាចទៅរួចនៃការរីកចម្រើន ដែលគ្មានទីបញ្ចប់នៅលើភពផែនដីមួយ ដែលអនុវត្តន៍លើសសមត្ថភាពរបស់ខ្លួន និងថែមទាំង ដោយមានវត្តមានដ៏ខ្លាំងក្លានៃជម្រើសនៃសង្គមផ្សេងទៀត ដែលថាត្រូវបដិសេធដ៏ខ្លាំងក្លានៃពាក្យ ថា "បញ្ចប់ដោយប្រវត្តិសាស្ត្រ" និងទាត់ចោលនូវជំនឿក្នុងសង្គមមូលធនសេរីដែលថាជាជម្រើស ប្រវត្តិសាស្ត្រតែមួយប៉ុណ្ណោះដែលជាវាសនាជៀសមិនរួចនៃមនុស្សជាតិទាំងមូល។

ដំណើរការគម្រោងនៅថ្ងៃនេះនិងការស្រមើលស្រមៃនៃការផ្លាស់ប្តូរនឹងមិនអាចត្រូវបាន កំណត់ឬ កាត់បន្ថយ មកនៅត្រឹមភាពពិតប្រាកដរួមណាមួយឡើយ។

នេះជាវិសភាគផ្នែកនៃដំណើរការនៃការផ្លាស់ប្តូរហើយត្រូវបានគេផ្តល់ជាទស្សនាទាន នៅតាមរយៈវិធីជាច្រើនទៀត។ បើយោងតាមលោក Arturo Escobar: « នាពេលបច្ចុប្បន្ននេះអាច ត្រូវបានគេនិយាយថាត្រូវបានកំណត់ដោយដំណើរការពីរ: ទី១គឺ វិបត្តិនៃគំរូលទ្ធិសេរីនិយមនៃបី ទសវត្សរ៍កន្លងមកនេះ; និងទី២គឺវិបត្តិនៃគម្រោងនៃការនាំអោយកើតមានឡើងអំពីទំនើបកម្មនៅ ក្នុងឧបទ្វីបចាប់តាំងពីការវាយដណ្តើមយកបាននេះ» (Escobar ២០១០: ៣)។ បើយោងតាមទ ស្សនៈនេះ, ការកែប្រែផ្លាស់ប្តូរបែបសហសម័យនេះ បានធ្វើចលនាហួសលើសពីអ្វីហៅថាការបន្ត

ដែលមិនអាចកែប្រែបាន ខាងឆ្វេង -ឬខាងស្តាំដែលក្នុងនោះរឿងនយោបាយរបស់ ពិភពនៃប្រទេសលោកខាងលិចបានដំណើរការទៅនៅក្នុងរយៈពេលប៉ុន្មានពីរសតវត្សចុងក្រោយ នេះ។ Escobar បានចាត់ទុកថាសំណើរបស់លោក Walter Mignolo គឺជាការបង្កើតជាទម្រង់ឆ្លាតវៃ បន្ថែមទៀតនៃទំរង់នយោបាយទាំងនេះ។ Mignolo និយាយអំពី "លិទ្ធិឆ្វេងនិយមលិទ្ធិស្តាំនិយម និងភាពគ្មានអាណានិគមនេះ ដោយបានបើកឡើងនៅក្នុងឆាកនយោបាយមួយ ហួសពីក្របខ័ណ្ឌ អឺរ៉ុបនិយម។ ការកែប្រែផ្លាស់ប្តូរនេះមិនត្រឹមតែបានពាក់ព័ន្ធនឹង ការបែរទៅរកឆ្វេងនិយម ប៉ុន្តែថែម ទាំង បានបែរទៅរក ភាពគ្មានអាណានិគម ផងដែរ" (Escobar ឆ្នាំ ២០១០: ៦)។

បើយោងតាម Raul Zibechi នៅអាមេរិកឡាទីននាពេលបច្ចុប្បន្ននេះ "ការពិត នៃ នយោបាយនិងសង្គមមិនត្រឹមតែបានកើតឡើងតាមរយៈសេណារីយ៉ូតែមួយ តែប៉ុណ្ណោះនោះទេ ប៉ុន្តែថែមទាំងកើតឡើងដោយមានសេណារីយ៉ូចំនួនបីផងដែរ": ការតស៊ូដើម្បីជំនះលើឥទ្ធិពល របស់សហរដ្ឋអាមេរិកការយកឈ្នះមូលធននិយម និងដើម្បីយកឈ្នះលើការអភិវឌ្ឍ (Zibechi ឆ្នាំ ២០១០) ការបកប្រែ។ ការនេះពាក់ព័ន្ធនឹងវត្តមានជាបន្តបន្ទាប់នៃការប្រឆាំងនឹងចក្រពត្តិនិយម និន្នាការប្រឆាំងមូលធន និងការស្វែងរកជម្រើសឆ្ពោះទៅរកការអភិវឌ្ឍន៍។ វាអាចនឹងធ្វើឱ្យ កាន់តែងាយយល់ប្រសិនបើ បន្ថែមយ៉ាងហោចណាស់ ថែមសេណារីយ៉ូទីបួនមួយទៀត ឬក៏ ការ កំណត់ទិសដៅសំរាប់ការកែប្រែផ្លាស់ប្តូរសង្គមនេះ។ ការផ្លាស់ប្តូរនេះនឹងនិយាយទៅដល់គម្រោង ថ្នាក់ជាតិនិយមដែលបានផ្តល់អាទិភាពចំពោះឧស្សាហូបនីយកម្ម ចំពោះការធ្វើឱ្យមានលទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យការដាក់រួមបញ្ចូលគ្នា និងការបែងចែកជាថ្មី ដែលទាំងអស់នោះបានរួមបញ្ចូលគ្នាអាចត្រូវ បានគេកំណត់ថាជាភារកិច្ច ដែលមិនទាន់បានសម្រេច នៃគម្រោងការដើម្បីបង្កើតរដ្ឋប្រជាធិបតេយ្យជាតិមួយចំនួនជាសេចក្តីប្រាថ្នា ដែលចង់បាននោះគឺ កំពុងតែបានប្រតិបត្តិការនៅក្នុងសង្គម ទាំងនេះ។ វាមិនមែនជាបញ្ហានៃការបំពេញអោយគ្នាយ៉ាងពេញលេញឬដោយចាំបាច់ទៅវិញទៅ មកផ្តាច់មុខទាំងស្រុងនៃជម្រើសជំនួសជាប្រវត្តិសាស្ត្រ ឬក៏គម្រោងការនាពេលអនាគតនោះទេគឺ ថាជានិន្នាការនិងការស្រមៃស្រមៃដែលមានទំនាក់ទំនងគ្នាយ៉ាងជិតស្និទ្ធក្នុងការប្រឈមមុខគ្នា នៃនយោបាយបច្ចុប្បន្ន។

ដូចដែលលោក Escobar បានគូសបញ្ជាក់ថា លក្ខខណ្ឌដែលត្រូវបានប្រើប្រាស់សម្រាប់ ដំណើរការបច្ចុប្បន្ននៃការកែប្រែផ្លាស់ប្តូរដែលចង្អុលបង្ហាញនូវភាពស្មុគស្មាញជាពិសេសនេះថា: « Socialismo del siglo ទី XXI [សង្គមនិយមសតវត្សរ៍ទី ២១] ពហុជាតិសាសន៍ពហុវប្បធម៌ ប្រជាធិបតេយ្យដោយផ្ទាល់និងដោយមានសារៈសំខាន់ ពលបដិវត្តន៍ [បដិវត្តន៍ប្រជាពលរដ្ឋ] ការអភិវឌ្ឍន៍

ផ្ដោតលើគ្រោះថ្នាក់ Buen Vivir រៀបរៀងនៅចំណុចកណ្តាលរបស់ប្រជាជនស្វ័យភាពនៃទឹកដី និងវប្បធម៌និងគម្រោងការនៃភាពគ្មានអាណានិគម ដែលមានដំណើរឆ្ពោះទៅរកសង្គមសេរីពេល ក្រោយ "(Escobar, ឆ្នាំ២០១០:២, Orig ផ្ដោតសំខាន់ៗ)។

គម្រោងដែលមានភាពខុសប្លែកគ្នាទាំងនេះ បានកំណត់លក្ខខណ្ឌ នៃភាពតានតឹងនិង ការប្រឈមមុខដាក់គ្នា ទាំងដំណើរការនៃការផ្លាស់ប្តូរ និងវត្តមានក្នុងពេលដំណាលគ្នានៅក្នុង សុទ្ធរកថាជាសាធារណៈហើយនៅក្នុងវិធីមួយចំនួនដែលបានបញ្ជាក់យ៉ាងច្បាស់ក្នុងសំណើរបស់ រដ្ឋាភិបាលនៃប្រទេសទាំងនេះ។ ទោះជាយ៉ាងណាការជួបគ្នាមួយផ្សេងទៀតមួយផង ឬ មួយផ្សេង ទៀតនៃការគំរាមកំហែងជាកណ្តាល អាចនឹងទទួលបាននូវភាពជាប់ពាក់ព័ន្ធជាពិសេសឬភាព ប្រញាប់បន្ទាន់។ ផលប៉ះពាល់នៃការនេះគឺថានៅពេលដែលកត្តាផ្សេងទៀតត្រូវបានដាក់ជាបន្ទុក ត្រឡប់មកវិញដូច្នេះអាចនឹងត្រូវបាត់បង់នូវភាពមើលឃើញទាំងនៅក្នុងការជជែកពិភាក្សាគ្នាជា សាធារណៈឬក៏ស្ថិតនៅក្នុងអាទិភាពរបស់រដ្ឋាភិបាល។

ការផ្ដោតសំខាន់នៃវិបត្តិនយោបាយនាពេលបច្ចុប្បន្ននេះត្រូវបានបង្កើតឡើង ដោយសារ ជម្លោះរវាងដំណើរការប្រជាធិបតេយ្យពេញនិយម និងយោធន៍ដោយចំពោះ និងផលប្រយោជន៍នៃ កត្តាជាតិមួយនិងឆ្លងទៅជាតិមួយទៀត, និងយោធន៍ដោយឡែក។ ការប្រឈមមុខគ្នាទាំងនេះអាច ត្រូវបានយល់ថាជាការប្រឆាំងរវាងពួកឆ្វេងនិយមនិងពួកស្តាំនិយមឬក៏អ្នកនិយមជាតិស៊ីប្រឆាំង នឹងសណ្តាប់ធ្នាប់សង្គម ។ របៀបវារៈទាំងនេះជាប់ទាក់ទងជាមួយនឹងការយល់ដឹងបែបសង្គម និយម។ នៅក្នុងលក្ខណៈ ជាតិនិយមពិតប្រាកដនេះ អាទិភាពជាចំបងនោះគឺសំដៅលើមាន អធិបតេយ្យជាតិលទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យនិងការបែងចែកទ្រព្យសម្បត្តិឡើងវិញ។ នេះជាប់ទាក់ទង ជាមួយនឹងគំនិតនៃការអភិវឌ្ឍន៍ជាមួយនឹងតម្រូវការសម្រាប់ធ្វើយ៉ាងណាឲ្យរដ្ឋកាន់តែខ្លាំងរួមជា មួយនឹងបញ្ហាសំខាន់ៗដូចជាការត្រួតពិនិត្យជាតិព្រមទាំងការតស៊ូសម្រាប់ការបែងចែកដីធ្លី និង ការខិតខំប្រឹងប្រែងធ្វើឲ្យកំរិតសមភាពកាន់តែប្រសើរឡើង។

ក្នុងការបំបាត់អាណានិគមពិតប្រាកដ អាទិភាពជាចម្បង គឺធ្វើឲ្យមានជាពហុជាតិ សាសន៍ការទទួលស្គាល់នូវភាពចម្រុះគ្នា, អធិបតេយ្យភាពរបស់ជនជាតិដើមភាគតិចលើបញ្ហាទឹក ដីរបស់ខ្លួនពួកគេផ្ទាល់, ស្វ័យភាពរបស់ប្រជាជនសហគមន៍ និងចលនាតុលាការពហុនិយមការ បដិសេធរបស់រដ្ឋនិងការអភិវឌ្ឍន៍លទ្ធិសិស្សរណាព្រមទាំងការទទួលស្គាល់នូវសិទ្ធិមាតាផែនដី នេះ។ ការតស៊ូដើម្បីធ្វើមិនឲ្យមានអាណានិគមជាចំណុចឆ្ពោះទៅរកការកែប្រែផ្លាស់ប្តូរសង្គមបាន យ៉ាងជ្រាលជ្រៅ ដែលវាមិនមែនតែជាបញ្ហាចោទសំរាប់តែមូលធននិយមប៉ុណ្ណោះទេ ប៉ុន្តែថែម

ទាំង ភាពសំបូរបែបនៃទំរង់របស់លោកខាងលិចនិងចំណេះដឹង។ ការនេះត្រូវបានការបញ្ជាក់នៅ ក្នុងគំនិតល្អបំផុតរបស់ Vivir ឬ Vivir Buen, ជាពាក្យនៅក្នុងភាសាអេស្ប៉ាញដែលអាចត្រូវបាន បកប្រែថាជា "រស់នៅបានល្អ" ប៉ុន្តែជាមួយនឹងអត្ថន័យដោយឡែកនៅក្នុងបរិបទអាមេរិកឡាទីន និងជនជាតិដើមភាគតិចជាពិសេស (Mamani ឆ្នាំ ២០១០)។

អនាគតនៃការកែប្រែផ្លាស់ប្តូរទាំងនេះអាចដំណើរការទៅបាននោះ គឺវាអាស្រ័យលើថាតើ ភាពពិតប្រាកដនៃការខុសប្លែកគ្នាទាំង ចំពោះការផ្លាស់ប្តូរសង្គមនេះនឹងត្រូវបានគ្រប់គ្រងបំពេញ បន្ថែមឲ្យគ្នាទៅវិញទៅមកបានយ៉ាងដូចម្តេច។ គម្រោងការផ្នែកនយោបាយដែលមានជាប់ទាក់ ទងជាមួយនឹងគំនិតនៃសង្គមនិយមគឺវាមិនងាយស្រួល និងមានលក្ខខណៈត្រូវគ្នា ស៊ីគ្នាជាមួយ គម្រោងការជាប្រវត្តិសាស្ត្រនៃការធ្វើមិនឲ្យមានអាណានិគមឡើយ៖គំនិតទាំងនេះវាទាក់ទងទៅ នឹងប្រវត្តិសាស្ត្រផ្សេងគ្នាទ្រឹស្តីផ្សេងគ្នា, មុខវិជ្ជាសង្គមនយោបាយសង្គម ផ្សេងគ្នា ព្រមទាំងគំនិត នៃការចង់បានផ្សេងគ្នានាពេលអនាគត។ សំរាប់អ្នកដែលបានការពារសុពលភាពនៃទម្រង់បែប បទសង្គមនិយមមួយនេះតម្រូវឱ្យមានការរិះគន់ដែលបានឆ្លុះបញ្ចាំង ពីបទពិសោធន៍នៃលិទ្ធិសង្គម និយមនាសករក្សរ៍ទី ២០ និងការតស៊ូរបស់អាមេរិកឡាទីនបានបន្សល់ទុកនូវសក្ខីកម្មចុងក្រោយ នេះ ជាពិសេសគឺនៅក្នុងការប្រឈមមុខគ្នាជាមួយជនជាតិដើមភាគតិច នឹងឯកវប្បធម៌ ឬសមាស ភាគលក្ខណៈអាណានិគមនិងពួកកាន់លិទ្ធិអភិវឌ្ឍន៍និយមទស្សនៈអ្នកដែលស៊ីសាច់សត្វជអាហារ ដែលធ្វើឲ្យមានអនាគតប្រសើរឡើង។

មរតកផ្សេងៗគ្នាទាំងនេះអាចក្លាយជាផ្នែក នៃការបំពេញវិសភាគ ដែលមិនមែនជាខ្សែ បន្ទាត់ដូចគ្នា, ដំណើរពហុវចនៈនិងប្រជាធិបតេយ្យនៃការកែប្រែផ្លាស់ប្តូរសង្គម ធ្វើតាមតែរយៈការ ចរចាដែលមានភាពស្មុគស្មាញ ដំណើរការដែលមានការលំបាក នៃការសន្ទនាការកសាងសម្ព័ន្ធ ភាព ពិសេសជាងនេះទៅទៀត សក្តានុពលនៃការរៀនសូត្រទៅវិញទៅមកនិងភាពបត់បែននិង ការសាកសួរគ្នា ដោយខ្លួនឯងនៅក្នុងនយោបាយវប្បធម៌ប្រពៃណីទាំងនោះ។ ជម្លោះដែលមិនអាច ចៀសផុតគឺកើតឡើងពីការដោះស្រាយលើអាទិភាពដែលត្រូវដោះស្រាយដោយច្រើមធ្យេចបាយ អហិង្សា។

ប្រសិនបើ ឡូស៊ីចនៃការកែប្រែផ្លាស់ប្តូរជាច្រើនទាំងនោះ (ដែលមានប្រជាប្រិយជាតិ សង្គមនិយម ការគ្មានអាណានិគម) ត្រូវបានបង្កើតជានយោបាយដែលវាផ្ទុយឬប្រឆាំងគ្នា, លទ្ធ ផលអាចនាំទៅរកការបរាជ័យ នៃគម្រោងការផ្លាស់ប្តូរទាំងនោះដោយហេតុនេះហើយ ការពង្រឹងឬ ពង្រឹងការត្រួតត្រាមូលធននិយម និងការកើនឡើងនៃវិបត្តិបរិស្ថាននៃភពផែនដី។ ជាមួយរដ្ឋ

បច្ចុប្បន្ននៃចលនាពេញនិយមនឹងភាពបញ្ចូលរួមគ្នា ទាំងនយោបាយនិងវប្បធម៌យ៉ាងជ្រាលជ្រៅ របស់ពួកគេជាការពិតវាហាក់ដូចជាមិនទំនងដែលថាគម្រោងការទាំងនេះអាចសម្រេចបាននូវការ ធ្វើអនុវត្តភាពលើសង្គមទាំងមូលបាននោះទេ។

ភាពតានតឹងរវាងភាពពិតប្រាកដប្រជានៃគម្រោងការផ្លាស់ប្តូរទាំងនេះ បានគូសបញ្ជាក់ដូច ខាងលើ (ដែលមានប្រជាប្រិយជាតិសង្គមនិយមការគ្មានអាណានិគម) ទាំងនេះគឺមានវត្តមាននៅ ក្នុងរដ្ឋដោយខ្លួនគេផ្ទាល់ផងដែរ៖ នៅក្នុងគំនិត និងសកម្មភាពរបស់អ្នកនយោបាយទាំងនោះបាន ដឹកនាំដំណើរការនៃការកែប្រែផ្លាស់ប្តូរទាំងនេះ និងនៅក្នុងការអះអាង និងការទាមទារដែលបាន ធ្វើឡើងដោយរដ្ឋាភិបាល តាមរយៈវិស័យចម្រុះភាគច្រើនបំផុតនៃសង្គម។ ដូចគ្នានេះដែរភាព តានតឹងទាំងនេះនិងទស្សនៈ កើតមានតាមការបង្ហាញចេញផ្សេងគ្នាដែលមានកំរិតថ្នាក់ប្រជាប្រិយ ភាព និងបានប្រតិបត្តិការតាមមុខវិជ្ជាដូចគ្នានិង / ឬចលនាដូចគ្នា ដោយផ្តល់អាទិភាពខ្ពស់ជាង ក្នុងករណីខ្លះ, ដោយផ្អែកលើស្ថានភាព។ ការទាមទារជាច្រើននេះ ដែលបានបង្ហាញទៅរដ្ឋ និង មិនអាចត្រូវបានដោះស្រាយក្នុងពេលដំណាលគ្នា។ រួមមានទាំងប្រភពនៃភាពតានតឹងជាអចិន្ត្រៃ យ៍និងឆ្ពោះដែលតម្រូវឱ្យមានការចរាចរ។ ដូច្នេះតាមរបៀបផ្សេងទៀត ការងើបឡើងវិញរបស់រដ្ឋ ការធ្វើឲ្យមាននូវប្រជាធិបតេយ្យនៃរដ្ឋ ការធ្វើមិនឲ្យមានអាណានិគមនិយមរបស់រដ្ឋធ្វើឱ្យរដ្ឋទៅជា ឧបករណ៍មួយនៃការកែប្រែផ្លាស់ប្តូរដោយរក្សាបាននូវស្វ័យភាពនៃចលនាបដិវត្ត និងអង្គការចាត់ តាំងដែលជាប់ទាក់ទងទៅនឹងរដ្ឋ ដោយធានាឱ្យបាននូវ ការត្រួតពិនិត្យអធិបតេយ្យនៃការប្រើ ប្រាស់ផលប្រយោជន៍រួមនិងបញ្ហាប្រឈមផ្នែកសេដ្ឋកិច្ចនិស្សារណកម្មដែលឈរលើមូលដ្ឋាននៃ ការនាំចេញនូវទំនិញមិនទាន់កែច្នៃ។

និស្សរណនិយមនិងរបៀបនៃការបញ្ចូលទៅក្នុងទីផ្សារពិភពលោក

បញ្ហាមួយនៃបញ្ហាទាំងនោះដែលធ្វើឲ្យគេមើលឃើញភាពតានតឹងកាន់តែច្បាស់ ដោយ គិតចាប់តាំងពីរដ្ឋធម្មនុញ្ញថ្មីដែលបានចូលជាធរមានត្រូវបានគេថា និស្សរណនិយមនិងរបៀបនៃ ការបញ្ចូលនៃបណ្តាប្រទេសទាំងនេះនៅក្នុងសេដ្ឋកិច្ចសកលលោក។ នៅទូទាំងអាមេរិកឡាទីននា ពេលបច្ចុប្បន្ននេះមនុស្សតស៊ូដែលមានប្រជាប្រិយភាពសំខាន់ជាច្រើន គឺមានការជាប់ទាក់ទងទៅ នឹងការការពារទឹកដីប្រឆាំងនឹងការកេងប្រវ័ញ្ច ទាញយកប្រយោជន៍ពី ប្រេងពង្រីកបានការកើន ឡើងនៃការធ្វើកសិកម្មដំណាំតែមួយ (Monoculture) និង ការរុករករ៉ែបើករណ្តៅខ្នាតធំ។ បញ្ហា ទាំងនេះវាពិតជាមានសារៈសំខាន់ណាស់នៅក្នុងប្រទេស អេក្វាទ័រនិងប្រទេសបូលីវី, ដែលជា

កន្លែងនៃការតស៊ូដែលបានរៀបចំឡើងរបស់ជនជាតិដើមភាគតិច និងចលនាបដិវត្តបានដើរតួនាទីជាកណ្តាលនិងជាកន្លែងដែលរដ្ឋធម្មនុញ្ញថ្មី និងច្បាប់ដែលបានបង្កើតឡើងជាបន្តបន្ទាប់ឬច្បាប់សិទ្ធិនៃធម្មជាតិឬហៅថា ម្តាយផែនដី សំរាប់ជាលើកដំបូងនៅក្នុងប្រវត្តិសាស្ត្រ។ ដោយនិយាយពីការកំណត់នៃផែនដី និងវិបត្តិបរិស្ថានសកលលោកបានគំរាមកំហែងដល់លក្ខខណ្ឌមួយចំនួននៃការកើតឡើងនៃជីវិតនិងភពផែនដីនេះ - ឬនៅជីវិតមនុស្ស, - វាពិតណាស់ថាវាគ្មានសញ្ញានៃការផ្លាស់ប្តូរសង្គមសំខាន់ណាមួយនោះទេ ប្រសិនបើមិនមានជម្រើសសំរាប់កំណើនសេដ្ឋកិច្ចដែលឥតកំណត់មិនស្ថិតនៅជាសមាសភាគកណ្តាលនោះទេ។

ដូចដែលគូសបញ្ជាក់ ពីខាងដើមរួចហើយ ដំណើរការនៃការកែប្រែផ្លាស់ប្តូរនាពេលបច្ចុប្បន្ននៅក្នុងប្រទេសអាមេរិកឡាទីន បានកើតឡើងបន្ទាប់ពីទសវត្សនៃការគោលនយោបាយដោយឯកជន,ការកាត់បន្ថយនៃវិស័យសាធារណៈ និងការបើកសេដ្ឋកិច្ចរបស់ប្រទេសទៅកាន់ទីផ្សារសកលលោក។ វាគឺជាការពេញនិយមយ៉ាងច្បាស់ណាស់នូវការតស៊ូប្រឆាំងនឹងលិទ្ធិសេរីនិយមនិងផលវិបាករបស់វា- ការប្រមូលផ្តុំប្រឆាំងនឹងតំបន់ពាណិជ្ជកម្មសេរីនៃទ្វីបអាមេរិក (FTAA) និងកិច្ចព្រមព្រៀងពាណិជ្ជកម្មសេរីផ្សេងទៀតផ្តល់រំលំប្រធានាធិបតីលិទ្ធិសេរីនិយម -និងការកើនឡើងសមត្ថភាពនយោបាយដែលបានបង្កើតឡើងដោយឆ្មោះទាំងនេះដែលបានធ្វើឱ្យជ័យជំនះនៃការបោះឆ្នោតនាពេលបច្ចុប្បន្ននេះដែលគេហៅថា "ភាពរីកចំរើន" ឬលិទ្ធិខាងឆ្វេងនិយមដែលរដ្ឋាភិបាលអាចធ្វើបាន។ ទោះបីជាយ៉ាងណានេះក៏ដោយ ក៏វាមិនបានបញ្ជាក់ថាការផ្លាស់ប្តូរសេដ្ឋកិច្ចនយោបាយ និងវប្បធម៌យ៉ាងជ្រៅនេះដែលបង្កឡើងដោយលិទ្ធិសេរីនិយមនៅតែមានវត្តមានដែរ។ ផលប៉ះពាល់ទាំងនេះរួមមានវិសមភាពសង្គមសាមគ្គីភាពធ្លាក់ចុះនិងលទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យចុះខ្សោយ; អស្ថិរភាពប្រទេសបន្ថែមទៀតកាន់តែច្រើន; មានសេដ្ឋកិច្ចបើកចំហរកាន់តែច្រើននិងការចុះខ្សោយនៃដំណើរការផលិតភាពដឹកនាំនៅផ្សារខាងក្នុង។ ការនេះពង្រឹងនូវតួនាទីទាំងពីរ គឺតួនាទីសេដ្ឋកិច្ចនិងនយោបាយនៃវិស័យសហគ្រិនដែលបានភ្ជាប់ទំនាក់ទំនងជាមួយនឹងសកម្មភាពបឋមនៃការនាំចេញ សកម្មភាពហិរញ្ញវត្ថុនិងជាទូទៅជាមួយក្រុមដែលមានទំនាក់ទំនងដោយផ្ទាល់ជាមួយនឹងវិស័យខាងក្រៅនៃសេដ្ឋកិច្ចទាំងនេះ។ "ភាពរីកចំរើន"ឬរដ្ឋាភិបាលប្រកាន់ខាងឆ្វេងនិយម គឺមានដូចគ្នាដែរនៅក្នុងបរិបទសេដ្ឋកិច្ចនិងភូមិសាស្ត្រនយោបាយជាសកល ក្នុងក្បួនណាដែលមានភាពខុសគ្នាដោយគិតចាប់ពីឆ្នាំនៅពេលដែលគណៈកម្មាធិការសេដ្ឋកិច្ច របស់អង្គការសហប្រជាជាតិសម្រាប់ អាមេរិកឡាទីន (ECLA) ត្រូវបានប្រើដើម្បីការពារតម្រូវការសម្រាប់ជំនួសការនាំចូល។ ឧបករណ៍នយោបាយនិងសេដ្ឋកិច្ចដែលអាចប្រើបានសំរាប់ពួកគេឡើយនេះគឺ

នៅមានកំរិតនៅឡើយ។ លក្ខខណ្ឌថ្មីៗ ត្រូវបានបង្កើតឡើងដោយសាកលភាវូបនីយកម្ម។ ដោយ
និយាយពីការបើកទីផ្សារនេះ ដែលត្រូវបានបង្កើតឡើងដោយស្ថាប័នសកលលោកថ្មីៗ -ដូចជាអង្គ
ការពាណិជ្ជកម្មពិភពលោក (WTO) និង កិច្ចព្រមព្រៀងពហុភាគីនិងទ្វេភាគីពាណិជ្ជកម្មសេរីនានា
-ភាពខុសគ្នាយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរទាំងពីរគឺប្រាក់ខែ និងផលិតភាពដែលមានស្រាប់នៅក្នុងពិភពលោកនា
ពេលបច្ចុប្បន្ននេះផងដែរ (ជាពិសេសពាក់ព័ន្ធប្រទេសចិន), ឧបសគ្គប្រឈមនឹងការប៉ុនប៉ងជំរុញ
យ៉ាងសំបើមវិស័យនយោបាយ ឧស្សាហកម្ម ជាពិសេសនៅក្នុងប្រទេសតូចមួយដែលគួរឲ្យខ្លាច
ជាមួយនឹងទីផ្សារខាងក្នុងដែលមានកំណត់។ វិធានការដែលត្រូវបានប្រកាន់យក ដើម្បីឆ្ពោះទៅរក
ការធ្វើសមាហរណកម្មក្នុងតំបន់ដែលមានផលិតភាពរហូតមកដល់ឥឡូវនេះមិនទាន់គ្រប់គ្រាន់និង
មានទំនោរផ្តល់ប្រយោជន៍ទៅរកសេដ្ឋកិច្ចដែលមានទ្រង់ទ្រាយធំ ជាពិសេសប្រទេសប្រេស៊ីល។

ទំរង់នៃការប្រមូលផ្តុំជាថ្មី នៃមូលធនបានបញ្ជាក់នូវទម្រង់ បែបអាណានិគមនៃការបែង
ចែកជាអន្តរជាតិនៃកម្លាំងពលកម្មនិងការបែងចែកជាអន្តរជាតិដែលគេហៅថា "ធម្មជាតិ"។ គំរូនៃ
"ការប្រមូលផ្តុំដោយដកហូត (Harvey, ២០០៤) នេះបានបញ្ជាក់អះអាងឡើងវិញពីតួនាទីរបស់
អាហ្វ្រិកនិងអាមេរិកឡាទីនថាជាអ្នកផ្គត់ផ្គង់ទំនិញជាបឋមនៃវិស័យកសិកម្មថាមពលនិងទំនិញរ៉ែ
។ ដំណើរឈានឆ្ពោះទៅរកការពង្រឹងវត្តមាននៅក្នុងតំបន់ទាំងមូលនេះត្រូវបានចាត់ទុកថា នៅក្នុង
បរិបទនៃលក្ខខណ្ឌរចនាសម្ព័ន្ធទាំងនេះនៃមូលធននិយមជាសកលដែលអាចត្រូវបានកំណត់យ៉ាង
ត្រឹមត្រូវ វាជាដំណើរការនៃការត្រួតត្រាឡើងវិញរបស់អាណានិគមនិយមចំពោះភពផែនដី។

ទាំងអស់នេះ តម្រូវឱ្យមានភូមិសាស្ត្រវប្បធម៌ថ្មី នៃភពផែនដី។ លំនាំវប្បធម៌និងជំនឿក្នុង
សង្គមលក្ខណៈនៃវប្បធម៌សកលលក្ខណៈបុគ្គលនិងអតិថិជន "បុគ្គលជាម្ចាស់"បានរីករាលដាល
ដោយឧស្សាហកម្មវប្បធម៌សកលនៅទូទាំងពិភពលោកជាពិសេសមកពីសហរដ្ឋអាមេរិក, នេះ
គឺជាមូលដ្ឋានគ្រឹះ ភាពពិតប្រាកដនៃត្រួតត្រាឡើងវិញរបស់អាណានិគមនិយម ដូច្នេះហើយវា
បានក្លាយទៅជាឧបសគ្គធ្ងន់ធ្ងរ នៅក្នុងការស្វែងរកជម្រើសនេះ។

ដំណើរការណាមួយ នៃការផ្លាស់ប្តូរយ៉ាងសំខាន់ នៅក្នុងសង្គមទាំងនេះ ចាំបាច់តម្រូវឱ្យ
មានការផ្តាច់ទំនាក់ទំនងយ៉ាងជ្រាលជ្រៅជាមួយនឹងទម្រង់នៃការបញ្ចូលនៅក្នុងទីផ្សារពិភពលោក
ដែលផលវិបាកគឺមិនមែនប៉ះពាល់ ត្រឹមតែសេដ្ឋកិច្ចប៉ុណ្ណោះទេ។ ប្រសិនបើ គ្មានការផ្តាច់ទំនាក់
ទំនងប្រកបដោយ ការបញ្ចូលអាណានិគម បច្ចុប្បន្នទាំងនោះទេ វានឹងពង្រឹងមូលដ្ឋានខាង
នយោបាយសេដ្ឋកិច្ចនិងវប្បធម៌ផងដែរ -រួមរចនាសម្ព័ន្ធរបស់រដ្ឋផងដែរ- នៃគំរូនៃការប្រមូលផ្តុំនេះ
ការបង្កើតឧបសគ្គកាន់តែច្រើន សម្រាប់ការប្រឆាំងនឹងការរីកចម្រើនមូលធននិយម សម្រាប់

ជម្រើសជំនួសដើម្បីការអភិវឌ្ឍន៍ និងលទ្ធភាពដែលអាចធ្វើការកែប្រែផ្លាស់ប្តូរដើម្បីធ្វើមិនឲ្យមាន អាណានិគម។

ជាច្រើនឆ្នាំមកហើយ បន្ទាប់ពីរដ្ឋាភិបាលទាំងនេះ បានជាប់ឆ្នោត -ជាងមួយទសវត្សរ៍ កន្លងទៅ នៅក្នុងករណីនេះ កើតឡើងនៅប្រទេស វេណេហ្ស៊ុយអេឡា -វាហាក់ដូចជាច្បាស់ ណាស់ថា និស្សារណកម្មនិងភាពពិតប្រាកដនៃការនាំចេញចម្បងត្រូវបានគេជ្រើសជាបន្តបន្ទាប់។ នៅក្នុងន័យនេះមិនមានភាពខុសគ្នាខ្លាំងទេ រវាងរដ្ឋាភិបាលដែលគេហៅថា "ភាពរីកចម្រើន" ឬថា រដ្ឋាភិបាលឆ្វេងនិយមនិង រដ្ឋាភិបាលលិទ្ធិសេរីនិយម។ នៅក្នុងប្រទេសស្ទីវ៉េតទាំងអស់នៃអាមេរិក ឡាទីន, បរិមាណទំនិញសំខាន់ៗមានតម្លៃសរុបនៃការនាំចេញបានកើនឡើងនៅក្នុងទសវត្សរ៍ចុង ក្រោយនេះក្នុងករណីខ្លះ ភាគច្រើនគឺសំខាន់ខ្លាំង។ បើនិយាយពីទ្វីបទាំងមូល, សមាមាត្រនៃ ផលិតផលចម្បងៗនៅក្នុងតម្លៃសរុបនៃការនាំចេញបានកើនឡើងពី ៤១,១% ក្នុងឆ្នាំ ២០០២ទៅ ដល់ ៥២,៩% ក្នុងឆ្នាំ ២០០៩ (CEPAL២០១០: ១០៥) ។ និន្នាការនេះបានបង្ហាញឱ្យឃើញនៅ ក្នុងប្រទេសប្រេស៊ីលដែលជាប្រទេសមានឧស្សាហកម្មភាគច្រើន នៅក្នុងទ្វីបនេះ, ជាកន្លែងដែល មានភាគរយនៃទំនិញសំខាន់ៗ ចម្បងៗ មាន តម្លៃសរុបនៃការនាំចេញបានកើនឡើងពី ៤៧,៤% ក្នុងឆ្នាំ២០០២ រហូតដល់ ៦០,៩% ក្នុងឆ្នាំ២០០៩ (ibid .: ១០៥)។

ការនាំចេញទំនិញសំខាន់ៗនេះ បានក្លាយទៅជាប្រភពនៃប្រាក់ចំណូលជាសាធារណៈ ដោយផ្ទាល់យ៉ាងច្រើនដែលមិនអាចទទួលបានតាមរយៈមធ្យោបាយផ្សេងទៀតនោះទេ។ តួនាទី យ៉ាងសំខាន់ និងកាន់តែកើនខ្លាំងឡើងរបស់ចិននៅក្នុងភូមិសាស្ត្រនយោបាយសកលកំពុងតែ បានរួមចំណែកដល់ការជ្រើសរើសនេះនៃការបញ្ចូលនៅក្នុងទីផ្សារពិភពលោក (ស្ថាន ២០០៩) ។ ក្នុងចំណោមប្រតិបត្តិផ្សេងទៀតដែលទាក់ទងនឹងដំណើរការនយោបាយរបស់អាមេរិកខាងត្បូង វាគឺជាវិធីមួយក្នុងការថ្លែងបញ្ចេញយោបល់ ប្រឆាំងចក្រពត្តិនិយម (ពោលគឺសហរដ្ឋអាមេរិកឬ សហភាពអឺរ៉ុប) ត្រូវបានប្រើដើម្បីបង្ហាញអំពីភាពត្រឹមត្រូវ ជាជំហានដែលមានទំនោរទៅជ្រើសរើស ការ នៅក្រោមបង្គាប់ដើម្បីអំណាចមូលធនពិភពលោកមួយផ្សេងទៀតគឺ: ប្រទេសចិន។

ពាណិជ្ជកម្មរវាងអាមេរិកឡាទីននិងប្រទេសចិនវាពឹងផ្អែកកាន់តែច្រើនលើផលិតផលសំ ខាន់ៗចម្បងៗ វាប្រសើរជាងធ្វើពាណិជ្ជកម្មជាមួយសហរដ្ឋអាមេរិក និងអឺរ៉ុប: ការនាំចេញទៅកាន់ ប្រទេសចិន អាមេរិកឡាទីន ពឹងផ្អែកទាំងស្រុងដោយផ្អែកលើការទាញយកវ៉ែនិងការប្រើប្រាស់ ដែលពឹងផ្អែកយ៉ាងខ្លាំង នៃធនធានធម្មជាតិ។ ទាំងអស់នេះ ត្រូវបានធ្វើការនាំចេញជាមួយនឹង ដំណើរក្នុងកំរិតទាបខ្លាំងណាស់ឬក៏មិនមានការកែច្នៃ ដូចជាសណ្តែកសៀង, ត្រីអាហារ, ទំពាំង

បាយជូ, ស្ករនិងទងដែង។ ការនេះបាននាំឱ្យមានសម្ពាធយ៉ាងខ្លាំងលើប្រព័ន្ធអេកូឡូស៊ីការរុករក ការទាញយកវ៉ែនធនធានធម្មជាតិនៃទឹកដីអាមេរិកឡាទីន (ដីជីវចម្រុះ, ទឹក, ធនធានត្រីនិង ធនធានថាមពល)និងធ្វើឱ្យអន្តរាយដល់អធិបតេយ្យភាពរបស់សហគមន៍មូលដ្ឋានលើធនធានធម្ម ជាតិរបស់ពួកគេ និងទឹកដីរបស់ពួកគេ និងសេវាទាំងឡាយដែលពួកគេបាន និងកំពុងប្រើប្រាស់ (ដូចជា ម្ហូបអាហារទឹកជាដើម) ។ ករណីនេះ គឺមិនអាចកែប្រែត្រឡប់ដូចដើមវិញទេ នៅក្នុង ករណីនៃការរុករកវ៉ែន (Larrain et al, ២០០៥:៤៧)។

នៅក្នុងប្រទេសទាំងបី វាមានគំលាតនៃការកើនឡើង និយាយដោយចំពោះ ការថ្លែង បញ្ចេញមតិយោបល់ និងអត្ថបទផ្នែកច្បាប់ដែលនិយាយយោងទៅដល់ សិទ្ធិសេរីភាពចំពោះធម្ម ជាតិ និង ការរិះគន់សំរាប់ការអភិវឌ្ឍនេះ និងនិយាយដោយឡែក មាតិកានៃការសម្រេចចិត្តផ្នែក នយោបាយនិងសេដ្ឋកិច្ចសំខាន់ៗមួយចំនួន។

ជាក់ស្តែង វាគឺជាការមិនអាចទៅរួចទេដើម្បីទាមទារពីរដ្ឋាភិបាលនៃប្រទេសវេណេហ្ស៊ុយ យអេឡា, ប្រទេសអេក្វាដ័រ, ឬ ប្រទេសបូលីវីក្នុងការបិទអណ្តូងប្រេងនិងបំពង់បង្ហូរឧស្ម័នរបស់ខ្លួន នេះហើយថាពួកគេបានបញ្ឈប់ការនាំចេញអ៊ីដ្រូកាបូនតែមួយយប់នោះទេ។ ទោះបីជាយ៉ាងណាក៏ ដោយ ប្រសិនបើគោលដៅនេះគឺធ្វើដើម្បីផ្លាស់ប្តូរគំរូផលិតភាពដោយផ្អែកលើ និស្សរណនិយម, ការសម្រេចចិត្តច្បាស់លាស់និងមានប្រសិទ្ធភាពត្រូវតែប្រកាន់យកដែលត្រូវបានពន្លឿនឆ្ពោះទៅ រកការផ្លាស់ប្តូរ ដំណាក់កាលអន្តរកាលចំពោះ ទម្រង់មានផលិតភាព បើប្រៀបធៀបនឹងទំរង់និស្ស រណនិយម។នៅក្នុងរឿងនេះវាមានសញ្ញាណតិចតួចណាស់រហូតមកដល់ពេលនេះ។ លើសពីនេះ ទៀតនៅក្នុងប្រទេសទាំងបី សេចក្តីថ្លែងរបស់រដ្ឋាភិបាលបានចាត់ថាជាសម្លេងមួយកាន់តែខ្លាំង ឡើងនៃការអភិវឌ្ឍន៍និយមនិងនិស្សរណនិយម។

គម្លាតរវាងសេចក្តីថ្លែង គម្រោងបទដ្ឋាននិងច្បាប់នេះនិយាយតាមរបៀបម៉្យាង, និងសេ ចក្តីសំរេចចិត្តមួយចំនួននៃសេដ្ឋកិច្ច /នយោបាយសំខាន់ៗ និយាយតាមរបៀបផ្សេងទៀត ដែល បានធ្វើឱ្យមានការប្រឈមមុខគ្នាជាសំខាន់មួយនៅក្នុងប្រទេសទាំងបីនេះ។ឧទាហរណ៍មានកេរ្តិ៍ ឈ្មោះអាក្រក់ - បានមានការជំទាស់យ៉ាងខ្លាំង -ការសម្រេចចិត្តនៅក្នុងប្រទេសបូលីវីក្នុងការបើក ផ្នែកមួយដ៏ធំនៃតំបន់ Amazon សម្រាប់ការរុករកនិងការទាញយកប្រយោជន៍នៃអ៊ីដ្រូកាបូន (Morales Ayma ២០១០), ការសម្រេចចិត្តបានធ្វើឡើងស្របពេលដំណាលគ្នាជាមួយនឹងការ ដាក់ចេញនូវច្បាប់សិទ្ធិនៃធម្មជាតិនៅក្នុងអង្គប្រជុំសភាមួយ។ការសម្រេចចិត្តជាបន្តបន្ទាប់របស់ រដ្ឋាភិបាលនៃប្រទេសបូលីវី ទាក់ទងនឹងការសាងសង់ផ្លូវហាយវេមួយតាមរយៈទឹកដីរបស់ជនជាតិ

ដើមភាគតិចដែលមានឈ្មោះថា Parque Nacional Isiboro (TIPNIS) ទោះបីជាមាន ការប្រឆាំង ជំទាស់យ៉ាងខ្លាំងរបស់ប្រជាជននៃជនជាតិដើមភាគតិចយ៉ាងណាក៏ដោយ បានធ្វើឲ្យមានជម្លោះ កាន់តែច្រើនឡើងថែមទៀត។ គម្រោងនេះបានបង្កើតឲ្យមានការបែកបាក់យ៉ាងខ្លាំងក្លានៅក្នុង សង្គម បូលីវីរឿងនេះជាការជំរុញការពិភាក្សាគ្នាថ្នាក់ជាតិដ៏ចម្រូងចម្រាសមួយ និងជាកន្លែងប៉ះទង្គិចរ គ្នារវាងចលនាដែលមានប្រជាប្រិយភាព និងអង្គការចាត់តាំងមួយចំនួន ដែលមានទស្សនៈផ្សេងគ្នា ទាក់ទងទៅនឹងផលប្រយោជន៍ (Prada, ២០១០a, Prada Alcoreza, ២០១០b; ២០១០c; Arkonada ២០១១; Toer / Montero, ២០១២; Mamani ២០១២)។

នៅប្រទេសអេក្វាដ័រ ច្បាប់ស្តីពីដី - ដែលបានបង្ហាញដោយអង្គការជនជាតិដើមភាគតិច និងបរិស្ថាន បានរំលោភដោយផ្ទាល់លើរដ្ឋធម្មនុញ្ញដែលបានផ្តល់សិទ្ធិចំពោះ‘ធម្មជាតិ’ សម្រាប់ជា លើកដំបូង (CONAIE, ២០០៩) មួយ -វាគឺគ្រាន់តែជាផ្នែកមួយនៃជម្លោះជាច្រើនរវាងរដ្ឋាភិបាល របស់លោកប្រធានាធិបតី Rafael Correa និងជនជាតិដើមភាគតិចនិងអង្គការបរិស្ថានមួយចំនួន ដែលស្ថិតក្នុងបរិបទនៃការគោលនយោបាយគាំទ្រការអភិវឌ្ឍន៍ដែលបានកំណត់បុគ្គលិកលក្ខណៈ របស់រដ្ឋាភិបាលនោះ។^៣

បណ្តាប្រទេសទាំងអស់ទាំងនេះ ជម្លោះប្រឆាំងនឹងការអភិវឌ្ឍន៍ និងការដកអាណា និគមមានវត្តមានជាសាធារណៈយ៉ាងតិចតួចណាស់នៅក្នុងប្រទេសវេណេហ្ស៊ុយអេឡា។ ពីងផ្នែក លើប្រេងរបស់ប្រទេសដែលមានអាយុកាល រាប់សតវត្សរ៍នេះ ដែលផលិតផលមានចំនួនស្មើនឹង ៩៥% នៃតម្លៃសរុបនៃការនាំចេញ ក្នុងឆ្នាំ២០១០ (Banco កណ្តាល របស់ប្រទេសវេណេហ្ស៊ុយ អេឡា២០១០)។ បាតុភូតនេះ គឺមិនមែនគ្រាន់តែជាលទ្ធផលនៃការស្តាប់បង្គាប់ដែលបង្កឡើង ដោយរៀសមិនរួចជាប្រវត្តិសាស្ត្រនៃមជ្ឈមណ្ឌលប្រេង (នៅក្នុងសេដ្ឋកិច្ចប្រព័ន្ធនយោបាយនិងរដ្ឋ វេណេហ្ស៊ុយអេឡា) ប៉ុន្តែវាអាចត្រូវបានពន្យល់ថាជាលទ្ធផលនៃការផ្លាស់ប្តូរបណ្តោះអាសន្ន ដែល បង្កឡើង ដោយការបងកស្រាយខុសនៃស្ថិតិប្រេង ដែលបណ្តាលមកពីការឡើងថ្លៃខ្ពស់នៃតម្លៃ ប្រេងនៅលើទីផ្សារអន្តរជាតិ។ វាឆ្លើយតបទៅនឹងគំរូដែលមានផលិតភាពដែលបានស្មើឡើងដែល ជាលក្ខខណ្ឌមិនអាចខ្វះបានក្នុងការធ្វើឱ្យសង្គមនិយមនាសតវត្សរ៍ទី២១ អាចធ្វើទៅបាន។

ក្នុងអំឡុងពេលមួយទសវត្សរ៍ចុងក្រោយនេះ ដែលជាគោលនយោបាយប្រកបដោយ និរន្តរភាព នៃការវិនិយោគ និងភាពជាដៃគូជាមួយអន្តរជាតិ - រដ្ឋនិងឯកជន- ក្រុមហ៊ុនទាំងនៅក្នុង វិស័យឧស្ម័ន និង ប្រេងត្រូវបានគេអនុវត្តន៍ ដោយមានគោលបំណងបង្កើនផលិតកម្ម គួរឱ្យកត់ សម្គាល់។ បើយោងទៅតាមអង្គការនៃប្រទេសនាំប្រេងចេញ ហៅកាត់ថា (OPEC) ប្រទេសវេណេ

ហ៊ុយអេឡាមាន២៩៦ពាន់លានបារ៉ែលនៃប្រេងនៃចំនួនប្រេងដែលបានបំរុងទុក, ជាបរិមាណដែល ធំជាងគេបំផុត នៅលើពិភពលោក។ បរិមាណប្រេងទាំងនេះ បានបង្ហាញថាស្មើមួយភាគបួននៃ បរិមាណប្រេងសរុបរបស់អង្គការ OPEC ទាំងមូលហើយក៏វាស្មើនឹង២០% នៃបរិមាណប្រេងបំរុង នៅទូទាំងពិភពលោកផងដែរ ភាគច្រើននៃការផលិតគឺមាននៅក្នុងតំបន់ខ្សែក្រវាត់ប្រេង ឈ្មោះ Orinoco (OPEC២០១១:១១, ២២-២៣)។ យោងតាមការ Petroleos de វេណេហ្ស៊ុយអេឡា SA: នេះ ជាខ្សែក្រវាត់ប្រេង Orinoco ស្ថិតនៅភាគខាងត្បូងនៃតំបន់ Guárico, Anzoátegui និង Monagas; ការបង្កើតជាអាងស្តុកធំ ជាមួយនឹងតំបន់ភូមិសាស្ត្រ ប្រមាណជា៥៥.០០០គីឡូម៉ែត្រ ការ៉េ, ជាមួយនឹងអ៊ីដ្រូកាបូន ការបូមខ្សាច់គ្របដណ្តប់ប្រមាណ១២.០០០គីឡូម៉ែត្រការ៉េ។ វា មានការប្រមូលផ្តុំ ទៅដោយប្រេងឆៅធ្ងន់ និងប្រេងឆៅបន្ថែមទៀត ជាមួយនឹងភាពធ្ងន់ធ្ងរធ្ងន់ ជា មធ្យម ៨,៦ អង្សា API។ (PDVSA, ២០១០:៩២)។ លើសពីនេះទៀត ប្រទេសវេណេហ្ស៊ុយអេ ឡា មានឧស្ម័នប្រេង ស្មើនឹងពីរភាគបីនៃឧស្ម័នប្រេងសរុប នៅក្នុងតំបន់អាមេរិកឡាទីនទាំង មូល។

កិច្ចព្រមព្រៀងត្រូវបានចុះហត្ថលេខា ដើម្បីទទួលបានវិញ្ញាបនបត្រ និងគុណវុឌ្ឍន៍ នៃ បរិមាណប្រេងប្រេងរបស់តំបន់ខ្សែក្រវាត់ Orinoco (ibid.: ៩៣) ជាមួយក្រុមហ៊ុនចំនួន២៨មកពី ២១ ប្រទេសរួមមានទាំងប្រទេសរុស្ស៊ី, ចិន, សហរដ្ឋអាមេរិក, ប្រទេសបារាំង, ប្រទេសជប៉ុន, ប្រេ ស៊ីល, អេស្ប៉ាញ, អ៊ីរ៉ង់, ប្រទេសឥណ្ឌា, ប្រទេសន័រវេសនិងអាហ្វ្រិកខាងត្បូង។ ក្នុងផែនការយុទ្ធ សាស្ត្រសម្រាប់ការអភិវឌ្ឍន៍ឧស្ម័ន, ក្រៅពីការវិនិយោគដោយក្រុមហ៊ុនសាជីវកម្មរបស់សហរដ្ឋអា មេរិក ក៏មានការវិនិយោគដោយក្រុមហ៊ុនមកពីប្រទេសអ៊ីតាលី (Eni) និងប្រទេសន័រវេស ផងដែរ (STATOIL) (មើល PDVSA N / Y)។

សេចក្តីប្រកាសជាផ្លូវការ នៃការកម្រិតការផលិតនាពេលអនាគតបានព្យាករណ៍ថាមាន ការផ្លាស់ប្តូរ ជាអន្លើៗ។ បើយោងតាមអតីតប្រធានាធិបតី Hugo Chavez វេណេហ្ស៊ុយអេឡានឹង កើនទ្វេដងនូវផលិតកម្មរបស់ខ្លួន ក្នុងចន្លោះរវាងឆ្នាំ២០១១ និងឆ្នាំ២០២១ ហើយនឹងអាចផលិត បានប្រាំមួយលានបារ៉ែលនៃប្រេងឆៅក្នុងមួយថ្ងៃ។ "យើងបានប៉ាន់ស្មានផលិតកម្មប្រចាំថ្ងៃរបស់ យើង ប្រាំមួយលាន ស្មើនឹង១២០ពាន់គីឡូក្រាមក្នុងមួយថ្ងៃនៅឆ្នាំ ២០២១ [...] តំលៃប្រេងក្នុងមួយគីឡូ បារ៉ែលនេះមានតំលៃប្រហែល២០០ដុល្លារ" ដែលនឹងត្រូវបានយកមកប្រើសម្រាប់គោលបំណង នៃការទ្រទ្រង់ "ការអភិវឌ្ឍរបស់មហាអំណាចពិភពលោកមួយដែលមានឈ្មោះថាមាតុភូមិរបស់វេ ណេហ្ស៊ុយអេឡា" (RNV ២០១១)។ នៅខែមករាឆ្នាំ២០១២ លោកប្រធានាធិបតីបានប្រកាសថា

ផលិតកម្មប្រចាំថ្ងៃស្មើនឹង១០លានបារ៉ែលក្នុងមួយថ្ងៃនឹងត្រូវសម្រេចបាន "នៅអំឡុងឆ្នាំ២០៣០" (Durand, ឆ្នាំ២០១២)។

ក្នុងគោលបំណងដើម្បីសម្រេចបានកំណើនផលិតកម្មនេះ មួយភាគធំនៃទឹកដីជាតិត្រូវបានបើកឱ្យប្រើប្រាស់សម្រាប់ការទាញយកប្រយោជន៍ពីប្រេងនិងឧស្ម័នរួមទាំងតំបន់ធំនៃដែនដីទឹក (ក្រហម Petrolera-Orinoco Oilwatch, ២០០៥)។ ដោយចាំទុកក្នុងចិត្តពីទំហំវិសាមញ្ញនៃបរិមាណប្រេង, ការកើនឡើងដែលបានគ្រោងទុក នៅក្នុងកម្រិតនៃការផលិត និងបច្ចេកវិទ្យាដ៏ស្មុគស្មាញដែលតម្រូវឱ្យទាញយកប្រេងនៅយ៉ាងច្រើនសន្លឹកសន្លាប់ទាំងនេះ, និងប្រេងពីខ្សាច់អ៊ីដ្រូកាបូន នៃតំបន់ខ្សែក្រវ៉ាត់ Orinoco ការវិនិយោគយ៉ាងច្រើនពីក្រុមហ៊ុនសាជីវកម្មឆ្លងដែនមកពីទូទាំងពិភពលោក ដែលត្រូវបានគ្រោងទុកនៅក្នុងសំណុំបែបបទនៃការបណ្តាក់ទុនរួមគ្នាមួយជាមួយក្រុមហ៊ុនគ្រប់គ្រងដោយរដ្ឋ PDVSA នេះ។ លក្ខណៈនៃការទាញយកប្រេងនៅទាំងនេះមិនអាចចៀសផុតបានទេ វាបញ្ជាក់នូវផលប៉ះពាល់ខ្លាំងលើបរិស្ថាន និងវប្បធម៌សង្គមជាការទាញយកប្រេងនៅបានតាមបែបប្រពៃណី ដែលមានលក្ខណៈ តិចតួច និងជួរស្រាល។

ការបានផ្តល់ទៅឱ្យមជ្ឈមណ្ឌលអឺរ៉ុបកាបូន នៅក្នុងគំរូផលិតភាព នៃប្រទេសនេះត្រូវបានរកឃើញយ៉ាងច្បាស់នៅក្នុងផែនការជាតិសម្រាប់ការអភិវឌ្ឍ ជាការបង្កើតគម្រោងមួយដែលនឹងដឹកនាំទៅដល់សង្គមនិយម៖ គម្រោងជាតិប៉ូលីវ៉ាស៊ីម៉ូន (សាធារណរដ្ឋ Bolivariana ប្រទេស Venezuela Presidencia ២០០៧)។ ផែនការមួយក្នុងចំណោមមជ្ឈមណ្ឌលប្រាំពីរនៃគោលដៅកំណត់របស់គម្រោងអភិវឌ្ឍន៍នេះគឺដើម្បីធ្វើឱ្យប្រទេស វេណេហ្ស៊ុយអេឡា ក្លាយទៅជា "ប្រទេសមហាអំណាចថាមពលពិភពលោក"។ បើយោងទៅតាមគម្រោងនេះ៖ «តម្លៃប្រេងនឹងបន្តកើនឡើងជានិច្ចក្នុងការទទួលបានធនធានហិរញ្ញវត្ថុពីបរទេសក្នុងការបង្កើតផលិតភាពនៃការវិនិយោគផ្ទៃក្នុង, នៅក្នុងការឆ្លើយតបទៅនឹងតម្រូវការផ្ទាល់ខ្លួនរបស់ប្រទេសនេះសម្រាប់ថាមពលនិងក្នុងការពង្រឹង គំរូផលិតកម្មបែបសង្គមនិយម» (ibid)។

នយោបាយទាក់ទងទៅនឹងទីផ្សារខាងក្នុង គឺការបញ្ចេញមតិនៃការបន្តជាមូលដ្ឋាននៅក្នុងលំនាំគំរូអភិវឌ្ឍន៍ និងថាមពលដែលមានមូលដ្ឋានលើប្រេង។ មួយលើត្រង់នៃប្រេងសាំង "អេកូឡូស៊ី" ជាមួយនឹងកម្រិត អ៊ុកតានខ្ពស់បំផុត ដែលត្រូវបានដាក់លក់នៅវេណេហ្ស៊ុយអេឡា ក្នុងតម្លៃរវាង ពីរ ពីរទៅ បីសេនដុល្លា(US\$) មួយ។ ការឧបត្ថម្ភធនយ៉ាងច្រើននេះជៀសមិនរួចពីការកើនឡើងនៃការប្រើប្រាស់ប្រកបដោយនិរន្តរភាពនៃអឺរ៉ុបកាបូននៅក្នុងប្រទេសនេះ ដូច្នេះជាការពង្រឹងភាពខ្លះខ្លាយថាមពល និងវប្បធម៌ជារឿងសំខាន់។

ការវិនិយោគបរទេសសំខាន់បំផុត នាប៉ុន្មានឆ្នាំចុងក្រោយនេះ ត្រូវបានទៅប្រទេសចិន។ នៅក្នុងការឆ្លើយតបទៅនឹងការពុះកញ្ចោលនៃសេដ្ឋកិច្ចចិនចំពោះការផ្គត់ផ្គង់ដែលអាចទុកចិត្ត

បានចំពោះអ្វីជ្រកបន្តដែលចេះតែកើនឡើង, លោក Rafael Ramirez - រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងថាមពល និងប្រេង -បានប្រកាសថាវដ្តាភិបាល វេណេហ្សូអេឡា បានចុះហត្ថលេខាលើកិច្ចសន្យាដែលមាន តម្លៃជាទឹកប្រាក់ស្មើនឹង៣២ពាន់លានដុល្លារ (Aporrea ២០១១)។

នៅខែកញ្ញាឆ្នាំ២០១០ ច្បាប់ដែលផ្តល់ការអនុញ្ញាត ជាសំខាន់សំរាប់កិច្ចសន្យាទាំង នេះត្រូវបានគេបោះពុម្ពផ្សាយ។ ប្រទេសមិន នឹងផ្តល់នូវបន្ទាត់ឥណទានចំនួន ៩២០ពាន់លាន ដុល្លារ សំរាប់រយៈពេលជាងដប់ឆ្នាំពីប្រទេសមិនទៅកាន់ប្រទេសវេណេហ្សូអេឡា , ពាក់កណ្តាលនៃទឹកប្រាក់នោះជាប្រាក់យន់ដែលជាប្រាក់របស់មិន។ ប្រទេសវេណេហ្សូអេឡាបានយល់ ព្រមផ្គត់ផ្គង់ដល់ប្រទេសមិន នូវបរិមាណប្រេងចន្លោះពី ២០០.០០០បារ៉ែលក្នុងប្រេង ទៅ ២៥០.០០០បារ៉ែលក្នុងប្រេង ជារៀងរាល់ថ្ងៃសម្រាប់រយៈពេលពីរឆ្នាំដំបូង និងឆ្នាំបន្ទាប់មកទៀត គឺមិនតិចជាង៣០០.០០០ក្នុងបារ៉ែលក្នុងប្រេង ជារៀងរាល់ថ្ងៃរហូតដល់ការផ្តល់ប្រាក់កម្ចីនេះត្រូវបាន សងរួចរាល់។ ទាំងតម្លៃមួយក្នុងបារ៉ែលក្នុងប្រេងទាំងអត្រាការប្រាក់នៃប្រាក់កម្ចីមិនត្រូវបានបញ្ជាក់ ក្នុងកិច្ចសន្យានេះទេ។ ពេលក្រោយមកទៀត "នឹងត្រូវបានកំណត់រួមគ្នារវាងអ្នកផ្តល់ប្រាក់កម្ចីនិង អ្នកខ្ចីប្រាក់ដោយផ្អែកលើការចរចា ដោយផ្ទាល់ និងតាមគោលការណ៍ទីផ្សារ» (Asamblea Nacional សាធារណរដ្ឋ Bolivariana វេណេហ្សូអេឡា២០១០)។ ការលក់នាពេលអនាគត ទាំងនេះ -ត្រូវបានប្រើប្រាស់ដើម្បីផ្តល់ហិរញ្ញវត្ថុដល់ការចំណាយឬការវិនិយោគនាពេលបច្ចុប្បន្ន មិនត្រឹមតែការពង្រឹងរយៈពេលវែងមួយដែលពឹងផ្អែកតែលើប្រេងទេ ប៉ុន្តែថែមទាំងបង្កើតបានការ ទាមទារជាវចនាសម្ព័ន្ធសម្រាប់ការកើនឡើងសំរាប់កម្រិតនៃការផលិតមួយរយៈពេលមក, ប្រសិន បើគ្រាន់តែដើម្បីរក្សាបាននូវកម្រិតដូចគ្នានៃប្រាក់ចំណូលសារពើពន្ធ។

លោកប្រធានាធិបតី Hugo Chavez បាននិយាយអំពីទំនាក់ទំនងជាមួយប្រទេសមិននៅ ក្នុងលក្ខខណ្ឌ ដូចខាងក្រោមនេះ: «ខ្ញុំគិតថាប្រទេសមិនបង្ហាញពិភពលោកថា ខ្លួននឹងក្លាយជា ប្រទេសមហាអំណាចពិភពលោកដែលនាំមុខគេ។ ការនេះវាជាការល្អសម្រាប់ពិភពលោកដោយ សារតែប្រទេសនេះនឹងក្លាយជាមហាអំណាចពិភពលោកពិតដោយមិនមានប្រទេសណាមួយរំលំ បានឡើយឬលុកលុយ ឬ រាំងខ្ទប់ ដោយមិនមានការផ្តល់រំលំ ឬដាក់លក្ខខណ្ឌដែលមានកំលាំង ដូចសត្វតោ: ដោយគ្មានការរំលោភបំពានលើអធិបតេយ្យភាពរបស់ប្រជាជនឡើយ។ដោយចិត្ត រាបទាប ដោយការគោរព យើងនិយាយថា, ប្រេងទាំងអស់ដែលប្រទេសមិននឹងត្រូវការសម្រាប់ កំណើន និងការច្របាច់បញ្ចូលគ្នារបស់ខ្លួនទៅជាមហាអំណាចពិភពលោកមួយ យ៉ាងធំ និងដើម្បី បន្តឱ្យប្រសើរឡើងនូវស្ថានភាពរស់នៅរបស់ប្រជាជនរបស់ខ្លួន, នៅទីនេះគឺមិនត្រឹមតែមានប្រេង នៅប៉ុណ្ណោះទេ ប៉ុន្តែថែមទាំងមានដែក» ផងដែរ (Venezolana de Television ២០១០)។

ដំណើរការនៃការផ្លាស់ប្តូរនៅក្នុងប្រទេសប្រជាធិបតេយ្យ

ក្នុងចំណោមបញ្ហាប្រឈមជាមូលដ្ឋាននៃដំណើរការបច្ចុប្បន្ន នៃការកែប្រែផ្លាស់ប្តូរ គឺមានការទាមទារឱ្យផ្លាស់ប្តូរនូវវប្បធម៌យ៉ាងជ្រាលជ្រៅនិងការបង្កើតឡើងនៃទម្រង់រដ្ឋថ្មីៗ និងស្ថាប័នដែលអាចបញ្ជាក់ច្បាស់ថា សង្គមពហុវចនៈទាំងនេះ គឺស្ថិតក្នុងដែនកំណត់នៃដែនដីរបស់ជាតិនាពេលបច្ចុប្បន្ននេះ។ ព្រំដែនទាំងនេះដែលមិនបានអើពើប្រវត្តិសាស្ត្រទាំងស្រុងកន្លងមក និងអ្វីដែលហៅថា ការពិតវប្បធម៌សង្គមទាំងមូលដែលមានមុនពេលការមកដល់នៃអតីតអាណានិគមនិយម ដែលត្រូវបានគេសន្មត់ និងត្រូវបានជួសជុលកែប្រែដោយរដ្ឋាភិបាលនៃប្រទេសទាំងបីនេះ។ បុរណភាពទឹកដីរបស់ជាតិទាំងនេះត្រូវបានចោទសួរដោយចលនាប្រឆាំងស្តាំនិយមនៅពេលពួកគេបានប្រើប្រាស់ក្រុមបំបែករដ្ឋក្នុងការប្រើប្រាស់សំរាប់ការគំរាមកំហែងជាអាវុធនយោបាយ។នេះបញ្ជាក់ថាដំណើរការនៃការផ្លាស់ប្តូរនេះត្រូវតែប្រតិបត្តិការក្នុងប្រវត្តិសាស្ត្រយ៉ាងជ្រាលជ្រៅសភាគរចនាសម្ព័ន្ធដែលមានស្រាប់នៅក្នុងទឹកដីជាតិទាំងនេះ។ នេះជាអ្វីដែលជាគំនិតស្តីអំពីពហុជាតិសាសន៍ ទំនាក់ទំនងពហុវប្បធម៌ និងសញ្ញាណនៃអាណានិគមនិយម (Walsh បាន ២០០៨) ។

ជាទម្រង់នយោបាយវប្បធម៌ថ្មីផ្សេងទៀតទាំងនេះ នឹងអាចធ្វើទៅបានប្រសិនបើការសាងសង់ឡើងតាមបែបប្រជាធិបតេយ្យ និងទាំងសម្រាប់ហេតុផលនយោបាយជាក់ស្តែង និងមានហេតុផលជាច្រើនដែលជាមូលដ្ឋានគ្រឹះ,ដែលវាទាក់ទងទៅនឹងប្រភេទដែលអ្នកចង់បាននៃសង្គមនាពេលអនាគត។ ដំណើរការបច្ចុប្បន្ននៃការកែប្រែផ្លាស់ប្តូរនៅក្នុងឧបទ្វីបនេះត្រូវបានអនុវត្តន៍ដោយឈរលើមធ្យោបាយនៃការបោះឆ្នោត។ ការនេះបានបង្កប់ន័យថានិរន្តរភាពនៃរដ្ឋាភិបាលទាំងនេះគឺអាចធ្វើទៅបានតែតាមរយៈការអភិរក្សនៃភាពស្របច្បាប់នៃនយោបាយ និងការគាំទ្រការបោះឆ្នោតភាគច្រើន (លុះត្រាតែការសម្រេចចិត្តមួយត្រូវបានធ្វើឡើងដើម្បីធ្វើឲ្យខានដល់ក្របខ័ណ្ឌរដ្ឋធម្មនុញ្ញនាពេលបច្ចុប្បន្នដែលហាក់ដូចជាមិនមាននៅលើរបៀបវារៈនោះទេ) ។ នៅក្នុងបរិបទនេះគោលនយោបាយជាសាធារណៈនឹងប្រឈមមុខ នឹងបញ្ហានៃការរួមចំណែកដល់ការផ្លាស់ប្តូរនៃជំនឿនិងការចែករំលែកនូវទស្សនៈរួម ដោយមិនគិតពីគំលាត ឆ្ងាយពេកនៃទស្សនៈរួមដែលនឹងដឹកនាំទៅដល់ភាពបរាជ័យនៃការបោះឆ្នោត។

ប្រវត្តិសាស្ត្របានបង្រៀនយើង ពីអ្វីដែលនឹងកើតឡើង នៅពេលដែលរដ្ឋមួយ -បានប្រឆាំងនឹងសុឆន្ទៈ របស់ប្រជាជនភាគច្រើន -ព្យាយាមដោយកម្លាំង ក្នុងការដាក់ការផ្លាស់ប្តូរ

នយោបាយ និងការរៀបចំឡើងវិញយ៉ាងច្រើននៃសង្គម។ ផលប៉ះពាល់យ៉ាងច្រើន នៃការដាក់នូវ ភាពផ្ដាច់ការរបស់កសិដ្ឋានសូរៀត ឬនៃវប្បបដិវត្តន៍ក្នុងប្រទេសចិន ត្រូវបានគេស្គាល់ផងដែរ។ ទាំងនេះមិនត្រឹមតែបានចំណាយធនធានមនុស្សខ្ពស់ ខុសពីធម្មតានោះទេ ប៉ុន្តែវាបានធ្វើឱ្យ បាត់បង់ភាពស្របច្បាប់នៃគម្រោងបដិវត្តន៍ និងដំណើរការធ្វើឱ្យអន្តរាយយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរនៃការផ្លាស់ប្តូរ ឆ្ពោះទៅរកសង្គមមួយ សម័យក្រោយមូលធននិយម។ វាមានដែនកំណត់យ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរ ទៅនឹង សកម្មភាពដែលអាចត្រូវបានអនុវត្តន៍ ដោយរដ្ឋក្នុងដំណើរស្វែងរកការពិតរបស់ខ្លួន ដើម្បីផ្លាស់ប្តូរ សង្គម។ ធ្វើពុតជាជំនួសការផ្លាស់ប្តូរដ៏ស្មុគស្មាញ ដែលមានភាពយឺតយ៉ាវ និងការចរាចរការរវាង អន្តរវប្បធម៌នៃសង្គមវិសភាគ នឹងការប្រើប្រាស់ដោយកំរៃនៃអំណាចរដ្ឋបានទូលលទ្ធផលល្អ។ ប្រហែលនេះគឺជាមេរៀនមូលដ្ឋានមួយនៃដំណើរការបដិវត្តន៍នាសតវត្សចុងក្រោយនេះ។ រដ្ឋដែល គេបានសន្មត់ថាជារដ្ឋភ្នាក់ងារជារដ្ឋដែលជាប្រធានបទសំខាន់នៃការកែប្រែផ្លាស់ប្តូរឬនៅទីបំផុត អំណាចផ្ដាច់ការបានធ្វើឱ្យប៉ះពាល់ដល់លទ្ធភាពសម្រាប់ការកសាងសង្គមប្រជាធិបតេយ្យមួយ។

ស្ថានភាពប្រវត្តិសាស្ត្រពិសេស

អាមេរិកឡាទីន គឺជាកន្លែងបណ្តុះបណ្តាលនៃប្រវត្តិសាស្ត្រ។ ជាអ្វីដែលគេហៅថា "ភាពរីក ចំរើន" ឬរដ្ឋាភិបាលប្រកាន់ឆ្វេងនិយមហើយត្រូវបានគេបោះឲ្យជាប់ឆ្នោត វាគឺជាលទ្ធផលនៃ ដំណើរការដែលអូសបន្លាយនៃការតស៊ូជាលក្ខណៈទូលំទូលាយនិងការរៀងគរពេញនិយមមួយ សម្រាប់លទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យ និងការប្រឆាំងនឹងលិទ្ធិសេរីនិយម -ការតស៊ូនៅក្នុងអង្គការជនជាតិ ដើមភាគតិចបានដើរតួនាទីយ៉ាងសំខាន់។ ទាំងនេះ មិនមែនរដ្ឋាភិបាលប្រកាន់ស្តាំនិយម បើ ទោះបីជាមានការបន្តនៃគោលនយោបាយសាធារណៈ នៅក្នុងតំបន់មួយចំនួន (ជាពិសេសនៅក្នុង គំរូសេដ្ឋកិច្ចនៃការនាំចេញទំនិញមិនទាន់កែច្នៃ) និងបើទោះបីជាមាន ការអត់ឱនតិចតួចខាងប្រជា ធិបតេយ្យនៅក្នុងរបៀបដែលពួកគេបានឆ្លើយតបទៅ នឹងការរិះគន់របស់គេ។ ប៉ុន្តែ ជាពិសេស នោះ ហើយវាលើសពីសារៈសំខាន់ដ៏អស្ចារ្យនេះ គឺថាប្រមុខរដ្ឋសំរាប់ករណីនីមួយៗទាំងនោះពួក គេមិនមែនជារដ្ឋាភិបាលដែលស្ថិតនៅក្រោមការគ្រប់គ្រងតែមួយ។ ពួកគេ គឺជារដ្ឋាភិបាល និង បណ្តារដ្ឋដែលកំពុងស្ថិតនៅក្នុងជម្លោះ។ តាំងពីដើម និង ការប្រមូលផ្តុំ ពួកគេជារដ្ឋាភិបាលដែល បានឆ្លងកាត់ដោយភាពតានតឹង ភាពប្រឆាំងប្រឆើស និងនិន្នាការនៃការផ្លាស់ប្តូរជាច្រើន។ ការ ពេញនិយមកសិករនិងអង្គការជនជាតិដើមភាគតិច -ដែលបានចូលរួមចំណែកតាមរយៈ ការ

ប្រមូលផ្តុំដើម្បីចូលរួមការបោះឆ្នោតឲ្យរដ្ឋាភិបាលទាំងនេះហើយឥឡូវនេះពួកគេខកចិត្តជាមួយ
នឹងគោលនយោបាយរបស់រដ្ឋាភិបាលទាំងនេះ -ឥឡូវនេះកំពុងប្រឈមនឹងបញ្ហាក្នុងការកំណត់
អត្តសញ្ញាណនៃនិន្នាការនៃការផ្លាស់ប្តូរទាំងនេះ និងដើម្បីរកមើលសម្ព័ន្ធមិត្តដើម្បីពង្រឹង និន្នាការ
នៃការផ្លាស់ប្តូរនេះ និងដើម្បីបញ្ឈប់ពួកអ្នកដែលកំពុងជំរុញ ការអភិវឌ្ឍន៍កវប្បធម៌។ ទោះបីជា
យ៉ាងណាក៏ដោយ ក៏ការប្រឈមមុខដាក់គ្នាទាំងស្រុងជាមួយរដ្ឋាភិបាលទាំងនេះ វាហាក់ដូចជា
គ្មានអ្វីច្រើនជាងការបន្តនៃគោលនយោបាយ និងទិសដៅតំរូវទិសជាមូលដ្ឋាននៃរដ្ឋាភិបាលមុនៗ
នោះទេវាបានរួមចំណែកដល់ការកាត់បន្ថយសមត្ថភាពដើម្បីមានឥទ្ធិពលទៅលើគោល
នយោបាយរបស់គេប៉ុណ្ណោះ។

សព្វថ្ងៃនេះឧបសគ្គប្រឈមមុខគ្នា នៅក្នុងការតស៊ូដើម្បីទាមទារសិទ្ធិរបស់ជនជាតិដើម
និងសិទ្ធិនៃធម្មជាតិនេះ មិនត្រូវបានយកចិត្តទុកដាក់ដោយរដ្ឋាភិបាល ហើយមិនឃើញមានក្នុង
គោលនយោបាយសាធារណៈនោះឡើយ។ ដូចដែលបានអះអាងនៅក្នុងនេះវប្បធម៌នៃសង្គមទាំង
នេះគឺខុសប្លែកគ្នាយ៉ាងខ្លាំង។ ថ្វីបើនៅក្នុងលទ្ធផល នៃការធ្វើប្រជាមតិនេះ ដែលបានអនុម័ត
ឲ្យប្រើរដ្ឋធម្មនុញ្ញថ្មីគំនិតនៃ *kawsay sumac* និង *suma qamaña* (ជាមួយនឹងសក្តានុពលរបស់
ពួកគេទាំងអស់ជាអរិយធម៌នៃជម្រើសមួយ) មិនអាចត្រូវបានសន្មត់ នៅថ្ងៃនេះ ដើម្បីបង្ហាញពីការ
យល់ដឹងជារួម ដែលជាការចែករំលែកដោយប្រជាជននៃប្រទេសទាំងនេះភាគច្រើន។ ប្រាំសតវត្ស
នៃអាណានិគមនិយម និងបីទសវត្សនៃលិទ្ធិសេរីនិយមបានបន្សល់ទុកនូវស្លាកស្នាមយ៉ាងជ្រាល
ជ្រៅ នៃរដ្ឋាភិបាលនិយមប្រកាន់ឆ្វេងនិយម។ ប្រព័ន្ធផ្សព្វផ្សាយរបស់ក្រុមហ៊ុនសាជីវកម្មបានបន្ត
ដើរតួនាទីសំខាន់ក្នុងការបង្កើតឡើងវិញនូវបុគ្គលជាម្ចាស់, ការកំណត់អត្តសញ្ញាណ *Buen Vivir*
នឹងលំនាំនៃគំរូការប្រើប្រាស់សម្ភារៈរបស់សហរដ្ឋអាមេរិក។

វិស័យជាច្រើន នៃចំនួនប្រជាជនដែលត្រូវបានគេដកចេញ ដោយគ្មានសិទ្ធិចំពោះ
លក្ខខណ្ឌផ្នែកសម្ភារៈ ជាមូលដ្ឋានចាំបាច់សម្រាប់ជីវិតថ្លៃថ្នូរការអភិវឌ្ឍដែលត្រូវមាន, ការងារកម្ម
វិធីសុខភាពសាធារណៈ អប់រំ និងសន្តិសុខសង្គមពីរដ្ឋាភិបាលទាំងនេះ។ ការផ្ទុយគ្នារវាងសេចក្តី
ប្រាថ្នារបស់ប្រជាជនជនជាតិដើមភាគតិចនិងគោលនយោបាយរបស់រដ្ឋាភិបាលដែលបានបង្ហាញ
យ៉ាងច្បាស់និងសាមញ្ញ។ ការនេះជាករណីពិសេសនៅពេលដែលកម្មវិធីសង្គមរបស់រដ្ឋាភិបាល
ទាំងនេះបានឈានទៅដល់មូលដ្ឋានរបស់អង្គការជនជាតិដើមភាគតិច, ការធ្វើឱ្យប្រសើរឡើងនូវ
ជីវិតរស់នៅប្រចាំថ្ងៃរបស់ពួកគេ និងបានរួមចំណែកដល់ការបង្កើតការបំបែកគ្នារវាងមូលដ្ឋាននិង
ថ្នាក់ដឹកនាំជាច្រើនទៀត នយោបាយ និងតម្រូវការនៃអង្គការទាំងនេះ នៅក្នុងលក្ខខណ្ឌនៃរបៀប

ដែលពួកគេបានសង្កេតមើល មកលើរដ្ឋាភិបាល។ ភាពផ្ទុយគ្នា និងភាពតានតឹងទាំងនេះបានកើតមានឡើង ក្នុងចំណោមជនជាតិដើមភាគតិចនិងសហគមន៍របស់គេ។ ទាំងនេះគឺជាវិសភាគនិងត្រូវបានទទួលរងផលប៉ះពាល់យ៉ាងខ្លាំងដោយប្រវត្តិសាស្ត្រអាណានិគម។ ប្រសិនបើការដឹកនាំរបស់អង្គការនេះមិនបានកំណត់អត្តសញ្ញាណនៃភាពតានតឹងទាំងនេះក្នុងជួររបស់ខ្លួនទេនោះ, ទ្វារគឺបើកចំហសម្រាប់សុខុមាលភាពរបស់នយោបាយរដ្ឋាភិបាល (សូម្បីតែនៅក្នុងករណីនៃប្រទេសវេណេហ្ស៊ុយអេឡា, ដែលជាកន្លែងដែលត្រូវបានធ្វើទំនើបកម្ម និងអាណានិគមនិយមគោលនយោបាយ)ដែលធ្វើឱ្យអន្តរាយដល់មូលដ្ឋាននៃអង្គការទាំងនោះ។

វាមានកំហុសធ្ងន់ធ្ងរមួយចំនួន, ដែនកំណត់, និងសូម្បីតែការថយចុះធ្ងន់ធ្ងរនៅក្នុងដំណើរការនៃការផ្លាស់ប្តូរទាំងនេះអាចបណ្តាលមកពីការស្តាប់បង្គាប់នៃស្ថាប័នរដ្ឋ និងការតស៊ូការិយាធិបតេយ្យនិងនយោបាយទទួលយកកន្លែងនៅក្នុងរដ្ឋ។ បន្ថែមពីលើនេះគឺសមត្ថភាពនៅមានកម្រិត -ហើយនៅពេលនោះ, គឺកង្វះនូវឆន្ទៈនយោបាយ) -មេដឹកនាំនៃដំណើរការទាំងនេះមានភារកិច្ចការលំបាកៗ និយាយដោយឡែក គឺការស្រាវជ្រាវនិងការតភ្ជាប់ទំនាក់ទំនងដែលមានភាពស្មុគស្មាញរវាងរដ្ឋបាលបច្ចុប្បន្ន និងតំរូវការសង្គម និយាយម្យ៉ាងទៀត គឺចាត់វិធានការចាំបាច់មួយចំនួនក្នុងការដឹកនាំនូវគំរូផលិតភាពមួយចំនួន ដែលវាលើសពីនិស្សរណនិយម និងការអភិវឌ្ឍ។

ទោះបីជាយ៉ាងក៏ដោយ, បញ្ហាប្រឈមនេះ មិនត្រឹមតែបានឃើញមាន នៅក្នុងសេចក្តីត្រូវការក្នុងការកសាង ប្រជាធិបតេយ្យនិងផ្នែកនយោបាយនិងសង្គមនោះទេ, ប៉ុន្តែថែមទាំងមាននៅក្នុងការកង្វះឆន្ទៈនយោបាយរបស់រដ្ឋាភិបាល ឬក៏នៅក្នុងដែនកំណត់រចនាសម្ព័ន្ធដែលថាជាគំរូលេចធ្លោនៃការប្រមូលផ្តុំ។ កំហុសយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរកំពុងត្រូវបានប្រឈមមុខ, ទាំងស្រីក្នុងលក្ខខណ្ឌនៃប្រភេទអង្គការ នយោបាយ និងសង្គម ព្រមទាំងឧបករណ៍នៃប្រជាធិបតេយ្យដែលវាមានភាពសមស្រប សំរាប់ រដ្ឋបាលសាធារណៈ សមូហភាពសម្រាប់ការផ្លាស់ប្តូរដែលគេចង់បាន។ វាមានភាពច្បាស់លាស់ជាងនេះជាច្រើនទៀត ទៅលើអ្វីដែលត្រូវបានគេចោលជាលក្ខណៈនៃជម្រើសសង្គមផ្សេងទៀត។

ការរិះគន់ចំពោះការអភិវឌ្ឍនេះ -វាជាការប៉ុនប៉ងដើម្បីចាត់ចែងឡើងវិញនិងការផ្លាស់ប្តូរប្រព័ន្ធនៃសង្គមនៅក្នុងប្រព័ន្ធពិភពលោកមូលធននិយម ស្របតាមមាគារដោយសង្គមទាំងនេះត្រូវបានធ្វើឡើងដោយមានការយកចិត្តទុកដាក់ខ្ពស់ និងស៊ីជម្រៅ (Escobar, ២០០៧)។ មានសហគមន៍ក្នុងស្រុកនិងក្នុងតំបន់ដែលមានបទពិសោធន៍ជាច្រើនបានបង្ហាញថាវាមានមធ្យោបាយក្នុងការរស់នៅនិងផលិតនិងមានការពាក់ព័ន្ធទៅនឹង 'ធម្មជាតិ' ដែលមានស្រាប់ "ជំនួសឱ្យមាន

ការអភិវឌ្ឍន៍។ ទោះបីយ៉ាងណាក៏ដោយ មានបទពិសោធតិចតួចណាស់ - ឬបរិយាយទ្រឹស្តីនិង គំនិត - ទាក់ទងទៅនឹងគោលនយោបាយសាធារណៈនេះត្រូវបានទាមទារឲ្យមានការដោះស្រាយ ជាមួយនឹងភាពប្រឆាំងប្រឆើសគ្នា ដែលបានជួបប្រទះក្នុងដំណើរការនៃការកសាងជម្រើសឱ្យមាន ការអភិវឌ្ឍន៍ និងនិស្សរណនិយមនេះ។ មានការខ្វះខាតភាពច្បាស់លាស់នៃសំណើផ្លាស់ប្តូរ គោលនយោបាយដែលអាចធ្វើទៅបាននៃនយោបាយដែលសិក្សាបានក្នុងរយៈពេលខ្លី ហើយ ដែលមានសមត្ថភាពក្នុងការដឹកនាំឈានមុខសង្គមទាំងនេះពីការអភិវឌ្ឍន៍និយម-និស្សរណនិយម ឆ្ពោះទៅរក 'ឲ្យឈានហួសពីការអភិវឌ្ឍន៍មួយនេះ។ ការងារទាំងនេះមិនអាចត្រូវបានបង្កើតឡើង បានទេ ការងារទាំងនេះវាអាចកើតឡើងបានដោយភាពចម្រុះ ភាពសម្បូរបែបនៃបទពិសោធន៍រួម។ ក្រសួងនានារបស់រដ្ឋាភិបាលនិងអ្វីដែលគេហៅថា "គម្រោងអភិវឌ្ឍន៍ 'បើទោះបីជាគេហៅថា' ផែនការសម្រាប់ការរស់នៅឱ្យបានល្អប្រសើរ" (SENPLADES ២០០៩) គឺមិនមែនជាឧបករណ៍ សមស្របបំផុតសម្រាប់ប្រភេទនៃការបង្កើតថ្មីមួយនេះទេ។ ការធ្វើផែនការរបស់គេ និង ឧបករណ៍គ្រប់គ្រងរបស់ពួកគេគឺមិនមានអព្យាក្រឹតភាពទេ។ ពួកគេគឺជាផលិតផលនៃប្រភេទរដ្ឋ ស្រមើលស្រមៃបន្ទាប់ពីសង្គ្រាមលោកលើកទីពីរនៅក្នុងគោលបំណងដើម្បី "អភិវឌ្ឍន៍" - បានគេ ហៅថាប្រទេសលោកទីបីបើយោងតាមលំនាំកំរិតប្រទេសលោកខាងលិច។ វាគឺជាការមិន អាចធ្វើឱ្យ "ផែនការ" នៅចំកណ្តាល អ្វីចាំបាច់នឹងត្រូវតែមានការសាកល្បងនៃការបើកចំហនៃ ដំណើរការមួយពហុវិធីៈ និងប្រជាធិបតេយ្យដោយផ្អែកលើការទទួលស្គាល់នៃវិសភាគចនាស ម្ព័ន្ធនៃសង្គមទាំងនេះ, និងការពិតដែលថាមានការធានាចាស់ៗ ពីលក្ខណៈនៃសង្គមនាពេល អនាគត ដែលបានឈប់ៗ ជម្រើសសង្គមមួយ ដែលមិនអាចត្រូវបានរចនាឡើង តាមរបៀប បច្ចេកធិបតេយ្យ ឬចរិត។

មានប្រយោជន៍ជាច្រើននៅក្នុងដំណើរការទាំងនេះ មិនត្រឹមតែសម្រាប់អាមេរិកឡាទីន នោះទេ ប៉ុន្តែថែមទាំងនៅក្នុងលក្ខខណ្ឌនៃលទ្ធភាពជម្រើស ដើម្បីជំរុញទៅមុខភាពច្បាស់លាស់ នៃប្រជាមតិដែលធ្វើឱ្យខូចដល់មូលដ្ឋាគ្រឹះ នៃជីវិតក្នុងភពផែនដីនេះ។ ទោះបីជា មានការប្រឆាំង ប្រឆើសគ្នាយ៉ាងជ្រាលជ្រៅ របស់ពួកគេក៏ដោយ ដំណើរការរបស់ប្រទេសអាមេរិកឡាទីនទាំងនេះ គឺជាកន្លែងដែលវាគឺអាចធ្វើទៅបាន ទៅស្វែងរកជម្រើសខ្លាំងក្លាបំផុត ដើម្បីស្វែងរកលំនាំដើមនៅ ក្នុងវិបត្តិអរិយធម៌។ ផ្ទុយពីដំណើរការទាំងនេះអាចនឹងបង្កើត បានជាការដកថយក្រោយជាក់លាក់ មួយសម្រាប់ការតស៊ូប្រឆាំងមូលធននៅទូទាំងពិភពលោក។ បកប្រែដោយលោក លោក អែដា ណាលសុន និង លោកស្មោត អ៊ីណាលសុន។

កំណត់សម្គាល់

១. នៅពេលខ្ញុំនិយាយអំពីរដ្ឋអាណានិគមឯកវប្បធម៌ ខ្ញុំមានន័យថារដ្ឋតំបន់អាមេរិកឡាទីនទាំងក្នុងអំឡុងពេលរបស់អាណានិគមនិយម និងរបបសាធារណរដ្ឋបានដាក់អាណានិគមលើសង្គមចម្រុះទាំងនេះយ៉ាងខ្លាំង (មនុស្សភាសារបៀបទាក់ទិននឹង ‘ធម្មជាតិ’ ខុសៗគ្នា។ល។)។ ទាំងនេះ មាន-ជាមួយនឹងកម្រិតនៃជោគជ័យខុសៗគ្នា -បានព្យាយាមដាក់អាណានិគម ឯកវប្បធម៌: ទម្រង់ចំណេះដឹង មានសុពលភាពមួយភាសាមួយទម្រង់ពិសេស គ្មានពីរនៃទ្រព្យសម្បត្តិប្រព័ន្ធច្បាប់រួមមួយ សាសនាផ្លូវការ របៀបកម្មសិទ្ធិមួយ ការរួមបញ្ចូល និងការចូលរួម (គំរូភាពជាពលរដ្ឋពិសេសគ្មានពីរ)។

២. គោលគំនិតស្តីពីភាពចម្រុះ រចនាសម្ព័ន្ធប្រវត្តិសាស្ត្រ ត្រូវបានបង្កើតឡើងដោយលោក Anibal Quijano ក្នុងនាមជាផ្នែកមួយនៃការរិះគន់របស់គាត់ ទៅលើទម្រង់ចំណេះដឹងបែបអឺរ៉ុបនិយម និងអាណានិគមនិយមដែលរក្សា នៅជាអនុត្តរភាពនៅក្នុងវិទ្យាសាស្ត្រសង្គមថ្មី។ ជាមួយនឹងប្រភេទនេះ លោកមានបំណងរុះរើប្រភេទតូចៗ ដែលសន្មតជាមុននូវអនុត្តរភាព ខាងក្នុងជាក់លាក់នៃផ្នែកនីមួយៗ: ភាពដើម/ធ្វើឲ្យប្រសើរឡើង ប្រពៃណី/ភាពទំនើប លោកខាងកើត/លោកខាងលិច។ អនុលោមទៅតាមលោក Quijano អនុត្តរភាពរចនាសម្ព័ន្ធ បែបប្រវត្តិសាស្ត្រគឺជាលក្ខណៈពិសេសនៃ “របបនៃអត្ថិភាពសង្គមទាំងអស់”។ គ្មានសង្គមអនុត្តរភាពទេ។ “អ្វីដែលអាចសម្គាល់ឃើញយ៉ាងពិតប្រាកដនៅក្នុងរចនាសម្ព័ន្ធសង្គមទាំងមូលគឺជាធាតុផ្សំ បទពិសោធន៍ និងផលិតផល ត្រូវបានផ្អាក ជាប្រវត្តិសាស្ត្រដែលមានលក្ខណៈប្រែប្រួលនិងចម្រុះអាចចូលរួមជាមួយគ្នាបាន បើទោះជាមានភាពមិនស្របគ្នារបស់ពួកគេ ក៏ដោយជាមួយ និងដំណោះរបស់ពួកគេនៅក្នុងក្របខ័ណ្ឌទូទៅ ដែលចងក្លាប់ពួកគេនៅក្នុងរចនាសម្ព័ន្ធរួមគ្នាតែមួយ។ ” ទាក់ទិននឹងបទពិសោធន៍ប្រវត្តិសាស្ត្រ ក្រោមអាណានិគមនិយម របស់ខ្លួន វាមិនអាចទេក្នុងការយល់អំពីសង្គមតំបន់អាមេរិកឡាទីន ដោយគ្មានការទទួលស្គាល់ភាពចម្រុះ នៃរចនាសម្ព័ន្ធប្រវត្តិសាស្ត្រនេះ ជាពិសេសបណ្តាប្រទេសទាំងឡាយ ដែលក្នុងនោះមានវត្តមានជនជាតិដើមភាគតិចនិងមានរបបទាសភាពយ៉ាងខ្លាំងក្លា (Quijano, ឆ្នាំ២០០០, អត្ថបទបកប្រែ AN/SN)។

៣. ទោះជា ការពិតដែលថា រដ្ឋាភិបាលរបស់ Correa បានរក្សាទុកនូវកម្រិតខ្ពស់ក្នុង

ពឹងផ្អែកលើការស្ទាបស្ទង់មតិក៏ដោយ ក៏មានការកាត់ផ្ដាច់យ៉ាងខ្លាំង រវាងអង្គការជនជាតិដើមភាគតិចសំខាន់ៗ និងអង្គការបរិស្ថានមួយចំនួនផងដែរ។ ភស្តុតាងនៃភាពជ្រុលនិយមដែលការពិភាក្សាដេញដោលនេះបានឈានដល់សម័យប្រជុំ គឺជាសេចក្តីថ្លែងរបស់ចលនាសង្គម ដើម្បីលទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យ និងជីវិតក្នុងសន្តិសីទអេកូឡូស៊ីក្នុងខែសីហាឆ្នាំ២០១១ ដែលបានចុះហត្ថលេខា ដោយជនជាតិដើមភាគតិច អ្នកស្រែចំការពាណិជ្ជកម្ម សហជីព និងអង្គការស្ត្រីជាច្រើន នៅក្នុងប្រទេសទាំងមូលដែលក្នុងនោះត្រូវបានគេចោទប្រកាន់ថាជា “គម្រោងរបស់ Correa តំណាងឲ្យគំរូអំណាចផ្តាច់ការ និងពុករលួយរបស់ទំនើបកម្មមូលធននិយម” (ABONG, ឆ្នាំ២០១១)។

៤. នៅក្នុងឯកសារនេះទាំងមូលការប្រើពាក្យ ‘ដំណើរការនៃផ្លាស់ប្តូរ’ នៅក្នុងករណីបីដែលបានវិភាគជានិច្ចកាល គឺសំដៅដល់ដំណើរការកែប្រែផ្លាស់ប្តូរសង្គមមិនមែនត្រឹមតែគម្រោងរបស់រដ្ឋាភិបាលនោះទេ។ ដូច្នេះការបន្ត និង/ឬការពង្រឹងដំណើរការកែប្រែផ្លាស់ប្តូរនេះ មិនប្រាកដថា ឬមានន័យថា ជាការបន្តរបស់ប្រមុខរដ្ឋបច្ចុប្បន្ន ឬអាចជាគណបក្សនយោបាយរបស់ពួកគេនោះទេ។

ឯកសារយោង

ABONG – Associação Brasileira de Organizações não Governamentais (2011): Manifiesto del Encuentro de Movimientos Sociales del Ecuador por la Democracia y la vida. In: ABONG, Quito, 9.8.2011. <http://www.abong.org.br/noticias.php?id=4195>, 20.7.2012.

Aporrea (2011): Faja del Orinoco will produce 4 million barrels of oil per day in 2014. In: Aporrea, Caracas, 16.11.2011. <http://www.aporrea.org/energia/n188670.htm>, 17.9.2011.

Arkonada, Katu (2011): TIPNIS, el contradictorio camino del cambio. Quito: ALAI, América Latina en Movimiento, 5.9.2011. <http://alainet.org/active/49173&lang=es>, 8.9.2011.

Asamblea Nacional de la República Bolivariana de Venezuela (2010): Ley aprobatoria del acuerdo entre el gobierno de la República Bolivariana de Venezuela y el gobierno de la República Popular China sobre la cooperación para #nanciamiento a largo plazo. Gaceta No. 39.511, 16.9.2010. Caracas: Gaceta Oficial de la República Bolivariana de Venezuela. http://www.pgr.gob.ve/index.php?option=com_content&Itemid=4&fch=20100916, 10.7.2012.

Banco Central de Venezuela (2011): Exportaciones e importaciones de bienes y servicios según sectores. Balanza de pagos y otros indicadores del sector externo. Caracas: Banco

Central de Venezuela. <http://www.bcv.org.ve/c2/indicadores.asp>, 5.9.2011.

Bridges, Tyler (2009): China's big move into Latin America. In: McClatchy Newspapers, Río de Janeiro, 12.7.2009. <http://www.csmonitor.com/World/Americas/2009/0712/p06s10-woam.html>, 5.9.2011.

CEPAL (2010): Cuadro 2.2.2.1. Exportaciones de productos primarios según su participación en el total. Anuario Estadístico de América Latina y el Caribe 2010. Santiago de Chile: CEPAL.

CONAIE – Confederación de Nacionalidades Indígenas del Ecuador (2009): Demanda de Inconstitucionalidad de la Ley Minera por parte de CONAIE. In: Acción Ecológica, Quito 2009 http://www.accionecologica.org/index.php?option=com_content&task=view&id=1144&Itemid=7558, 5.9.2011.

Durand, Irelis (2012): Chávez asegura que aumentará la producción de petróleo en Venezuela. In: El Nacional, Caracas, 8.1.2012.

Escobar, Arturo (2010): Latin America at a Crossroads. Alternative modernizations, postliberalism, or post-development? In: Cultural Studies 24 (1), 1-65.

Escobar, Arturo (2007): La invención del tercer mundo. Construcción y deconstrucción del desarrollo. Caracas: Fundación Editorial El Perro y la Rana.

Harvey, David (2004): The 'New' Imperialism: Accumulation by Dispossession. Panitch, Leo/Leys, Colin (eds.): The New Imperial Challenge. Socialist Register 40. London: Merlin, Press, 63-88.

Larraín, Sara/Aedo, M. Paz/Sepúlveda, Pablo (2005): China y América Latina: Comercio e Inversiones. Conosur Sustentable. Santiago de Chile: Fundación Heinrich Böll/Chile Sustentable.

Mamani, Fernando Huanacuni (2010): Buen Vivir / Vivir Bien. Filosofía, políticas, estrategias y experiencias regionales andinas. Lima: Coordinadora Andina de Organizaciones Indígenas (CAOI). <http://www.reflectiongroup.org/stuff/vivir-bien>, 20.7.2012.

Mamani Ramírez, Pablo (2012): Las contradicciones no son hermosísimas sino catastróficas. Crítica a García Linera y su estadía en UNAM-México. La Paz: Bolpress. <http://www.bolpress.com/art.php?Cod=2012021503>, 23.9.2011.

Morales Ayma, Evo (2010): Decreto Supremo No. 0676. La Paz: Gaceta Oficial del Estado Plurinacional de Bolivia. <http://www.gacetaoficialdebolivia.gob.bo>, 4.9.2011.

O'Connor, James (1973): The Fiscal Crisis of the State. New York: St. Martin's Press.

OPEC – Organization of Petroleum Exporting Countries (2011): Annual Statistical

Bulletin. 2010–2011. Vienna: OPEC. <www.opec.org/opec_web/static_files_project/.../ASB2010_2011.pdf, 5.9.2011.

PDVSA – Petróleos de Venezuela S.A. (n/y): Planes estratégicos. Desarrollo de gas. Caracas. <http://www.pdvsa.com/interface.sp/database/fichero/doc/571/10.PDF>, 4.9.2011.

PDVSA – Petróleos de Venezuela S.A. (2010): y sus filiales. Informe de Gestión Anual 2009. Caracas. www.pdvsa.com/interface.sp/database/fichero/free/5889/1049.PDF, 4.9.2011.

Prada Alcoreza, Raúl (2010a): La coherencia de las demandas de la marcha indígena. La Paz: Bolpress. <http://www.bolpress.com/art.php?Cod=2011090501>, 8.9.2011.

Prada Alcoreza, Raúl (2010b): Anotaciones en torno a la defensa del TIPNIS. La Paz: Bolpress. <http://www.bolpress.com/art.php?Cod=2011090206>, 8.9.2011.

Prada Alcoreza, Raúl (2010c): La defensa de los derechos de la Madre Tierra en el TIPNIS. In: Other News, 30.8.2010. <http://www.othernews.info/noticias/index.php?p=4053>, 8.9.2011.

Quijano, Aníbal (2000): Colonialidad del Poder y Clasificación Social. In: Journal of World-System Research 11 (2), 342–386.

Red Alerta Petrolera-Orinoco Oilwatch (2005): El Plan Estratégico de la Nueva PDVSA: ¡Un nuevo salto al abismo! 27.8.2005. http://www.soberania.org/Articulos/articulo_1474.htm, 5.9.2011.

República Bolivariana de Venezuela, Presidencia (2007): Proyecto Nacional Simón Bolívar. Primer plan socialista. Desarrollo económico y social de la nación 2007–2013. Caracas. <http://www.gobiernoonlinea.ve/noticias-view/shareFile/PPSN.pdf>, 5.9.2011.

RNV – Radio Nacional de Venezuela (2011): Venezuela alcanzará producción de 6 millones de barriles de crudo. Caracas, 29.7.2011. <http://www.rnv.gov.ve/noticias/?act=ST&f=4&t=162459>, 4.9.2011.

SENPLADES – Secretaría Nacional de Planificación y Desarrollo, República del Ecuador (2009): Plan Nacional de Desarrollo. Plan Nacional para el Buen Vivir 2009–2013. Construyendo un Estado Plurinacional e Intercultural. Quito: SENPLADES.

Toer, Mario/Montero, Federico (2012): De las transnacionales al Estado y del Estado a la sociedad productiva. Entrevista a Álvaro García Linera. In: La Jornada, México, 16.1.2012.

Venezolana de Televisión (2010): China otorga 20 millardos de dólares como parte de Mega-Financiamiento para Venezuela. In: Venezolana de Televisión, Caracas, 17.4.2010. <http://www.vtv.gov.ve/noticias-economicas/33971>, 4.9.2011.

Walsh, Catherine (2008): Interculturalidad y Plurinacionalidad: Elementos para el debate constituyente. Quito: Universidad Andina Simón Bolívar, Sede Ecuador.

Zibechi, Raúl (2010): Luces y sombras de la década progresista. In: La Jornada, Mexico, 31.12.2010.

តួនាទីរបស់រដ្ឋ និងគោលនយោបាយសាធារណៈក្នុងដំណើរការកែប្រែផ្លាស់ប្តូរ^១

Ulrich Brand^២

នៅក្នុងប្រទេសអាមេរិកឡាទីន និងនៅកន្លែងផ្សេងទៀត ការពិភាក្សា និងសកម្មភាពដោះស្រាយ សំរាប់ជាជម្រើសជំនួសដែលអាចធ្វើទៅបាន ចំពោះគោលនយោបាយ លិខិតសេរីនិយមនិងអាណានិគមនិយមបែបថ្មីជានិច្ចកាលបានសន្មត់ថារដ្ឋដែលដឹកនាំដោយរដ្ឋាភិបាលរីកចម្រើនមួយអាចផ្លាស់ប្តូរការអនុវត្តវប្បធម៌ និងសេដ្ឋកិច្ចសង្គមជាមួយនឹងគោលនយោបាយសាធារណៈដែលមានលក្ខខណៈគ្រប់ជ្រុងជ្រោយ។ ការអនុវត្តន៍ទាំងនេះ ត្រូវបានគេដឹងថា វាផ្តើមចេញពីសំណើ និងការតស៊ូដែលបានកើតឡើងនៅក្នុងសង្គមនោះប៉ុន្តែជាញឹកញាប់រដ្ឋនេះ ត្រូវបានគេមើលឃើញថា មានសមត្ថភាពក្នុងការផ្តល់ការបន្តទៅដល់ទំនាក់ទំនងដែលមានការផ្លាស់ប្តូរនៃកម្លាំង; នៅក្នុងពាក្យរបស់ Gramsci បានបង្កើត "អនុត្តរភាពជាមួយនឹងកម្លាំងប្រដាប់អាវុធ"។

ឯកសារនេះ មានគោលបំណងចម្បងដើម្បីរួមចំណែកដល់ការជជែកពិភាក្សាគ្នានៅក្នុងប្រទេសអាមេរិកឡាទីនបង្កើតឲ្យមានក្របខ័ណ្ឌទ្រឹស្តី និងការសម្មតិកម្មមួយចំនួនដំណើរការទាំងពីរដែលបានផលិតនៅតំបន់អឺរ៉ុប និងដែលជាហេតុធ្វើឱ្យមានវិសាលភាពអឺរ៉ុបនិយមមួយចំនួន -ដើម្បីឱ្យយល់ពីការលំបាក និងឧបសគ្គជួបប្រទះមួយចំនួននៅក្នុងការផ្លាស់ប្តូរនៃរដ្ឋហើយនៅក្នុងការអភិវឌ្ឍគោលនយោបាយសាធារណៈសម្រាប់ការសម្រេចបាននូវភាពទូលំទូលាយក្នុងការផ្លាស់ប្តូរសង្គមនេះ។ វាចាប់ផ្តើមជាមួយនឹងការវែកញែកគំនិតដែលអាចមានប្រយោជន៍សម្រាប់ការស្វែងយល់ពីកាលៈទេសៈបច្ចុប្បន្ននៅអាមេរិកឡាទីន និងពិភពលោកហើយវានឹងបន្តទៅបង្កើតក្របខ័ណ្ឌទ្រឹស្តីមួយជាប្រវត្តិសាស្ត្រ នៃសំភារៈនិយម, ក្នុងប្រពៃណីនៃទ្រឹស្តីសំខាន់ ដែលនៅក្នុងនោះរដ្ឋត្រូវបានគេយល់ថា វាជាការទំនាក់ទំនងរបស់សង្គមមួយ។ ឯកសារនេះវានឹងបញ្ចប់ដោយគំនិតណែនាំយ៉ាងខ្លីដែលថា "ការធ្វើឲ្យទៅជាអន្តរជាតិនៃរដ្ឋ" ក្នុងគោលបំណងដើម្បីឱ្យយល់ពីសក្តានុពលមួយចំនួន ដែលមានឥទ្ធិពលដល់ដំណើរការនៃការកែប្រែផ្លាស់ប្តូរនេះ និងដែលបានប្រព្រឹត្ត និងកើតឡើង នៅខាងក្នុងរដ្ឋ

និងលើសពីរដ្ឋរបស់ជាតិផងដែរ។

អន្តរកាល ឬការកែប្រែផ្លាស់ប្តូរ

ខ្ញុំចង់បង្ហាញពីទស្សនាទានសំខាន់ច្បាស់លាស់ សម្រាប់ការយល់ដឹងពីអ្វីដែល យើងចង់និយាយ ចង់មានន័យថា នៅពេលដែលយើងនិយាយ អំពីគោលនយោបាយសា ធារណៈ។ នៅពេលដែលយើងនិយាយពីការផ្លាស់ប្តូរសង្គម និងនយោបាយ ជាញឹកញាប់ យើងតែងតែប្រើពាក្យ "អន្តរកាល" លក្ខខណ្ឌ ឬ "ការកែប្រែផ្លាស់ប្តូរ"ដោយមិនមានភាព ច្បាស់លាស់ ដាច់ដោយឡែកពីគ្នានោះទេ។ ទោះបីជាយ៉ាងណាក៏ដោយ នៅក្នុងការជជែក ដេញដោលនាពេលបច្ចុប្បន្ន អន្តរកាលត្រូវបានគេយល់ថា ពេលខ្លះ វាជាសេរីនៃយុទ្ធសាស្ត្រ មួយ និងនៅទីបំផុតវាជាដំណើរការ នៃការផ្លាស់ប្តូរសង្គម និងនយោបាយដែលបានរៀបចំ ឡើងជាចម្បង តាមរយៈគោលនយោបាយសាធារណៈ។ ជាទូទៅវាជាប់ពាក់ព័ន្ធនឹងការ បង្កើតនូវក្របខ័ណ្ឌច្បាប់ថ្មីមួយ ដែលត្រូវបានផ្តល់មូលនិធិចាំបាច់ និងកំណត់បាននូវបញ្ហា មួយចំនួន នៅក្នុងគោលបំណងដើម្បីបង្កើតស្ថាប័ននយោបាយថ្មីមួយ (ឬក៏ធ្វើការប្តូរទិស ដែលមានស្រាប់), ជាមួយនឹងគោលបំណងនៃការលើកកម្ពស់ការផ្លាស់ប្តូរដែលគេចង់បាន។ បញ្ហាមួយចំនួន ដែលត្រូវបានដោះស្រាយរួច ជាលទ្ធផលគ្មានប្រសិទ្ធភាព នៃគោលនយោ បាយសាធារណៈដែលនឹងត្រូវបានគេផ្លាស់ប្តូរ។

គំនិតនៃការផ្លាស់ប្តូរ ទោះជាយ៉ាងណា មិនផ្ដោតតែលើគោលនយោបាយសាធា រណៈ និងរចនាសម្ព័ន្ធរបស់ពួកគេ ប៉ុន្តែត្រូវបានតំរូវទិសឱ្យបានច្រើនទូលំទូលាយនិង ការ ផ្លាស់ប្តូរសង្គមយ៉ាងជ្រាលជ្រៅ, ក្នុងវិស័យនានានៃជីវិតសង្គម និងយុទ្ធសាស្ត្រនានា (cf. Geels, ឆ្នាំ២០១០, Brand, ២០១២, Brand/Brunnengraber et al ២០១៣)។ សំណួរជា មូលដ្ឋាននៅទីនេះ គឺថាៈតើនរណាជាតួអង្គ និង ជាស្ថាប័នអនុវត្តន៍ និងជារចនាសម្ព័ន្ធ, បញ្ហា និងទំនាក់ទំនងសង្គមដែលត្រូវតែផ្លាស់ប្តូរ? តើពួកគេអាចត្រូវបានផ្លាស់ប្តូរតាមរយៈគោល នយោបាយសាធារណៈ និងថាតើជាមួយនឹងប្រភេទគោលនយោបាយសាធារណៈ របៀប ណា? ថាតើអ្វីទៅជាយុទ្ធសាស្ត្រផ្សេងទៀត ដែលវាចាំបាច់សម្រាប់ការសម្រេចបាននូវ

ការងារទាំងនេះ?

នៅក្នុងការជជែកដេញដោលនាពេលបច្ចុប្បន្ន អំពីជម្រើស មិនថានៅអាមេរិកឡាទីន, អឺរ៉ុប ឬនៅកន្លែងផ្សេងទៀត, វាគឺជាគំនិតនៃអន្តរកាល ដែលបានបង្កើតឡើង។ ឧទាហរណ៍ល្អមួយ នៃការជជែកដេញដោលក្នុងរយៈពេលចុងក្រោយនេះ គឺ "ការរកឃើញថ្មីបៃតង" ឬ "សេដ្ឋកិច្ចបៃតង" ដែលបានបង្ហាញជាដំណោះស្រាយ ឆ្លើយតបទៅនឹងបញ្ហានៃមូលធននិយមកេងប្រវ័ញ្ចនេះ។ ការជជែកដេញដោលទាំងនេះ ត្រូវបានឆ្លុះបញ្ចាំងនៅក្នុងឯកសារដែលបានសរសេរ សម្រាប់សន្និសីទអង្គការសហប្រជាជាតិ ស្តីពីការអភិវឌ្ឍន៍ប្រកបដោយចីរភាព (Rio + ២០) ដែលប្រារព្ធធ្វើនៅខែមិថុនាឆ្នាំ២០១២ (សូមមើល UNEP, ២០០៩, ២០១១; គណៈកម្មការអឺរ៉ុបឆ្នាំ ២០១១ សម្រាប់ទស្សនៈសំខាន់មួយ សូមមើលឯកសារយោងនេះផងដែរ "រឿងនិទានរបស់សេដ្ឋកិច្ចបៃតងនេះ: "ALAI, ឆ្នាំ២០១១, Salleh, ២០១៣)។ ភាគច្រើននៃអ្នកដែលបានចូលរួមជជែកពិភាក្សាគ្នា បានសន្មត់ថា ជាមួយនឹងភាពគ្រាន់នៃក្របខ័ណ្ឌគោលនយោបាយ ការផ្លាស់ប្តូរទិសដៅឆ្ពោះទៅរកកំណើនបៃតង និងសេដ្ឋកិច្ចបៃតង ការបង្កើតថ្មី និងការបង្កើតការងារ "បៃតង" ទាំងអស់នេះវាជារណ្តៅនៃបញ្ហាបរិស្ថានដែលបានធ្វើឲ្យរងទុក្ខចំពោះភពផែនដីនេះ នឹងត្រូវបានដោះស្រាយហើយជាមួយគ្នានេះផងដែរបានបង្កើតនូវស្ថានភាពឈ្នះឈ្នះសម្រាប់ក្រុមហ៊ុននិយោជិត និងធម្មជាតិ។

ទោះបីជាយ៉ាងណាក៏ដោយ ពេលបច្ចុប្បន្ននេះ គឺវានៅឆ្ងាយពីការពិតដែលថាសំណើរយុទ្ធសាស្ត្រនយោបាយសេដ្ឋកិច្ចបៃតង ថាតើជាការពិត វានឹងជំរុញលើកកម្ពស់បៃតងមូលធននិយមនិងធ្វើរបៀបយ៉ាងណា។ វាគឺមានតំលៃផងដែរ ដែលសួរថាតើមូលធននិយមជាថ្មីនេះអាចនឹងមានលក្ខខណៈដូចជាអ្វីដែរ?។ តើវាបង្ហាញពីការផ្លាស់ប្តូរមិនត្រឹមតែចំពោះប្រព័ន្ធថាមពលមាននិរន្តរភាពប៉ុណ្ណោះទេ ប៉ុន្តែថែមទាំង មកពីកណ្តាលមួយទៅមូលដ្ឋានថាមពលបែបរីមជ្ឈការ ឬជាជាងក្រោមការគ្រប់គ្រងមួយរបស់ក្រុមហ៊ុនឆ្លងដែន ដែលមានអំណាច? តើវានឹងនាំឱ្យមានការប្រើប្រាស់កសិធនៈជាច្រើនដែលនៅទីបញ្ចប់អាចធ្វើឱ្យនិស្សាណាតែខ្លាំងបន្ថែមទៀតនៅក្នុងប្រទេសជាច្រើន? ឬវានឹងនាំមកនូវការប្រឆាំងនឹងសេដ្ឋកិច្ចបៃតង នៃការប្រើប្រាស់ឥន្ធនៈហ្វូស៊ីលទាំងអស់ជាមួយនឹងផលប៉ះពាល់ភូមិសាស្ត្រ

នយោបាយ និងសេដ្ឋកិច្ចភូមិសាស្ត្ររបស់ពួកគេបានទេ?

ក្នុងនាមជាយុទ្ធសាស្ត្រសេដ្ឋកិច្ចបែកធ្លាក់ ផ្ដោតជាសំខាន់លើគោលនយោបាយ ជាសាធារណៈ នៅក្នុងន័យនៃការផ្លាស់ប្តូរនេះពួកគេមិនបានចោទសួរ ឬ ឆ្ងល់ថាៈ "របៀបនៃការរស់នៅរបស់អធិរាជ" ដែលនៅក្នុងមជ្ឈមណ្ឌល នៃមូលធននិយម ដែលបានពឹងផ្អែកទៅលើធនធានដែលថយចុះធ្ងន់ធ្ងរ និងពលកម្មក្នុងផ្នែកផ្សេងទៀត នៃពិភពលោក (Brand/Wissen, ២០១២)។ មិនដែលពួកគេបានចោទសួរអំពីភេទ ឬការគាបសង្កត់ជនជាតិភាគតិចដែលកាត់ផ្តាច់នៅទូទាំងថ្នាក់រចនាសម្ព័ន្ធទាំងអស់។ ទោះបីជាមានវិបត្តិ, របៀបអធិរាជនៃការរស់នៅ គឺនៅតែមានអនុគ្រាភាពនៅក្នុងមជ្ឈមណ្ឌលមូលធន (នឹងអាចធ្វើទៅបាននៅក្នុងថ្នាក់កណ្តាល និងខាងលើនៅក្នុងសង្គមផ្សេងទៀត) ។

ចំណុចសំខាន់ក្នុងទីនេះ គឺថា ការជជែកដេញដោលគ្នា នាពេលបច្ចុប្បន្ននេះអំពីសេដ្ឋកិច្ចបែកធ្លាក់មិនបានគិតដល់ដំណាក់កាល អន្តរកាលនៅមុនការផ្ដោតលើការអភិវឌ្ឍប្រកបដោយនិរន្តរភាព និងបានដាក់ឲ្យដំណើរការ ក្នុងអំឡុងពេលនៃសន្និសីទទីក្រុង Rio លើកដំបូងនៅក្នុងឆ្នាំ១៩៩២ ត្រូវបានបរាជ័យ។ វាបានបរាជ័យ គឺដោយសារតែវាគិតខុសទៅលើកត្តានយោបាយ វប្បធម៌ និងសេដ្ឋកិច្ចសង្គម ជាច្រើនដែលមិនអាចត្រូវបានដោះស្រាយ ប្រកបដោយមានគោលនយោបាយនិរន្តរភាព។ ការកែប្រែផ្លាស់ប្តូរដោយឃ្លាត់ចត់មិនអាចគិតតែត្រឹមគោលនយោបាយសាធារណៈ ដោយមិនបានគិតដល់ ការសាកសួរនូវសំនួរដែលទាក់ទង ថា តើប្រសិនបើ ថាតើយ៉ាងណា? ចំពោះរចនាសម្ព័ន្ធសង្គម ដែលអាចនឹងត្រូវបានផ្លាស់ប្តូរនេះ? ប្រសិនបើផ្លាស់ប្តូរ និងទៅជាយ៉ាងណា? ផ្លាស់ប្តូរយ៉ាងណា?។ ជាការពិតណាស់ បើទោះបីជាមានលក្ខណៈស្វ័យភាព ដែលមានការទាក់ទងគ្នាច្រើន ឬតិចក៏ដោយ គោលនយោបាយសាធារណៈ គឺជាធម្មតាការបង្ហាញឲ្យឃើញនូវរចនាសម្ព័ន្ធទាំងនេះ។

រដ្ឋដែលជាទំនាក់ទំនងសង្គម

សំរាប់ការយល់ដឹងឲ្យបានកាន់តែល្អប្រសើរ នូវរចនាសម្ព័ន្ធដែលអាចឈរចំពោះការផ្លាស់

ប្តូរយ៉ាងជ្រាលជ្រៅនេះ រដ្ឋចាំបាច់ត្រូវបានគេយល់ថា ជាការទំនាក់ទំនងសង្គមមួយ តាមប្រពៃណីរបស់លោក Nico Poulantzas; ប៉ុន្តែវាមានផងដែរ តាមឯកសារយោងរបស់លោក Michel Foucault (Poulantzas, ឆ្នាំ១៩៨០; Foucault, ២០០៦; Jessop, ១៩៨៥; Aronowitz និង Bratsis, ២០០៦; Brand និង Görg, ២០០៨) ជាទូទៅ វាគឺជាបញ្ហាមួយនៃការសម្លឹងមើលសង្គមជាសេរី នៃការទំនាក់ទំនងសង្គមអនុត្តរភាពមួយ -ដែលវាមិនមែនជាមូលធនទាំងស្រុងនោះទេ- ការអនុវត្តន៍ដែលត្រូវបានទទួលយក ជារឿងរាល់ថ្ងៃ ដែលគេទទួលបានជាសកម្ម ឬជាអកម្មដែលវាផ្អែកលើទំនាក់ទំនង នៃអំណាច និងការត្រួតត្រា។ ជាទ្រឹស្តីសំខាន់ នៃរដ្ឋ គួរតែចាប់ផ្តើមឡើងជាមួយនឹងការវិភាគរបស់សង្គមមួយមិនមែនជាការវិភាគទៅលើរដ្ឋទេ។

មុខងារសំខាន់របស់រដ្ឋមូលធននិយម គឺរដ្ឋអយ្យកោ, ប្រកាន់ពូជសាសន៍, អធិរាជ និងក្រោយអាណានិគម -គឺដើម្បីពង្រឹងទំនាក់ទំនងសង្គមដែលលើសលប់ និងផ្តល់ឱ្យពួកគេនូវការបន្តដ៏ជាក់លាក់មួយ, ទោះបីជាវាអនុញ្ញាតឱ្យសម្រាប់ការគាំទ្រដែលបានវាស់វែងសម្រាប់ទង្វើឆ្ពោះទៅរកការប្រមូលផ្តុំថ្មីដែលងាយស្រួល។ ការបង្កើតឡើងវិញនូវនយោបាយវប្បធម៌និងសេដ្ឋកិច្ចសង្គមគឺដំណើរការទៅបានដោយទាញយកប្រយោជន៍ពីជម្លោះនិងវិបត្តិហើយបានផ្លាស់ប្តូរពួកគេឲ្យទៅឱកាស។ មុខងារបន្ថែមទៀតនៃរដ្ឋនេះ -ដែលយើងអាចសង្កេតមើលនាបច្ចុប្បន្ននេះបានយ៉ាងល្អនោះ នៅក្នុងតំបន់អឺរ៉ុប - គឺដើម្បីអន្តរាគមន៍នៅក្នុងវិបត្តិជាធម្មតាដោយមានការគាំទ្រពីកងកម្លាំង។ រដ្ឋបានបង្កើតវិធីផ្ទាល់របស់ខ្លួនមួយនៃការធ្វើការដោយមិនឯករាជ្យពីសង្គម ប៉ុន្តែមិនគ្រាន់តែជាឧបករណ៍ដោយមានការគាំទ្រពី កងកម្លាំង។ ការតស៊ូប្រវត្តិសាស្ត្រ និងការអភិវឌ្ឍន៍គឺត្រូវបានចារឹកនៅក្នុងរដ្ឋ វាគឺជាសម្ភារៈរដ្ឋធម្មនុញ្ញ និងច្បាប់ វាគឺជាវិធានផ្ទៃក្នុង និងគោលនយោបាយ វាគឺជារបៀបជាអាទិភាពនិងការធ្វើសេចក្តីសម្រេចចិត្ត។ ការិយាធិបតេយ្យគឺមានមធ្យោបាយផ្ទាល់ខ្លួនសម្រាប់លើកទឹកចិត្តរបស់ពួកគេនិងហេតុផលសមរម្យ និងមានចំណាប់អារម្មណ៍យ៉ាងខ្លាំងក្នុងការធានាអត្ថិភាពជាបន្តរបស់ខ្លួន។ រចនាសម្ព័ន្ធរបស់រដ្ឋ និងការជ្រើសរើសហើយជាធម្មតា ជាកម្លាំងសង្គមដែលត្រូវបានចាត់បញ្ចូលនៅក្នុងការយុទ្ធសាស្ត្ររបស់ខ្លួន។ លោក Bob Jessop បានហៅ

ការនេះ ដោយសំអាងទៅលើឯកសារការងាររបស់លោក Nico Poulantzas, "ការជ្រើសរើស យុទ្ធសាស្ត្ររបស់រដ្ឋ" (សូមមើលខាងក្រោម) នេះ។

រដ្ឋគឺជាសមរភូមិមួយ ដែលបានរៀបចំឡើងនៅក្នុងវិធីពិសេសមួយ ដែលជាកន្លែង ដែលកងកម្លាំងសង្គម និងនយោបាយផ្សេងគ្នាប្រកួតប្រជែងគ្នា ដូចជាពួកគេបានព្យាយាម លើកកម្ពស់ផលប្រយោជន៍ផ្ទាល់ខ្លួនរៀងៗខ្លួនអត្តសញ្ញាណរបស់ពួកគេ និងគុណតម្លៃ សំរាប់ការសម្របសម្រួល ឬក៏ធ្វើឱ្យចុះខ្សោយនូវក្រុមដទៃទៀត។ ក្រុមនីមួយៗមានបំណង ចង់ឱ្យផលប្រយោជន៍របស់ខ្លួនជាតំណាងឱ្យ "ជាអត្ថប្រយោជន៍ទូទៅ" -ដូចដែលយើង ឃើញមានភាពលើសលប់នៅក្នុងបណ្តាប្រទេសមានឥទ្ធិពលដែលជំរុញឱ្យមាន" ការប្រកួត ប្រជែង"ដែលជាប្រយោជន៍ទូទៅ -ក្នុងគោលបំណងជំរុញដោយរដ្ឋ។ សំរាប់មូលហេតុនេះ កងកម្លាំង អ្នកបន្ទាប់ និងជាតួអង្គសម្តែងត្រូវបានរកឃើញនៅក្នុងរដ្ឋនេះផងដែរ, ប៉ុន្តែវាជា ទំនាក់ទំនងអ័ក្សស៊ីមេទ្រី។ ការតស៊ូទាំងនោះ ត្រូវបានធ្វើឡើង នៅចម្ងាយគ្នា ពី រដ្ឋមួយទៅ រដ្ឋមួយ -វាជាចលនាសង្គម ឬបដិវត្តសង្គមដែលពួកគេប្រកាន់យកនោះ គឺ "ការប្រឆាំងនឹង នយោបាយ " ជាឧទាហរណ៍ស្រាប់ -អាចមានឥទ្ធិពលលើទំនាក់ទំនងនៃអំណាច និងការ អភិវឌ្ឍន៍ដែលមានលក្ខខណៈធំដុំ នៅក្នុងសង្គម និងនៅក្នុងរដ្ឋមួយចំនួន។

ដូច្នេះ រដ្ឋគឺជាកត្តាជាមូលដ្ឋាននៃការត្រួតត្រារបស់សង្គមហើយរដ្ឋបានបង្កើតនូវ វិធានច្បាប់មួយចំនួននិងតាមលទ្ធភាពមួយចំនួនទៀតបានចងភ្ជាប់អំណាចទៅនឹងលក្ខខណ្ឌ ជាក់លាក់មួយចំនួន។ ជាមួយគ្នានេះផងដែរទោះជាយ៉ាងណាក៏ដោយ ក៏រដ្ឋបានព្យាយាម ដើម្បីផ្តោតការយកចិត្តទុកដាក់ផ្នែកច្បាប់ប៉ូលីសនិងធនធានហិរញ្ញវត្ថុ, ចំណេះដឹង និងការ ទទួលស្គាល់ និងសមត្ថភាពសម្រាប់ធ្វើសកម្មភាព និងការដែលធ្វើយ៉ាងដូចនោះគឺការធ្វើឲ្យ មានភាពសមស្របចំពោះអំណាចសម្រាប់ប្រជាជនសាមញ្ញ និងធ្វើឱ្យចុះខ្សោយនូវអង្គការ សង្គមមួយចំនួន។ រដ្ឋគឺមានសមត្ថភាពគ្រប់គ្រាន់ និង ផ្តាច់មុខលើបញ្ហាសង្គមជាច្រើននិង មានសិទ្ធិរារាំង ចំពោះ បញ្ហានៃការដោះស្រាយមួយចំនួននិងដំណើរការនៃការប្រព្រឹត្តមួយ ចំនួន ។

ទស្សនៈនៃរដ្ឋដែលជាទំនាក់ទំនងសង្គមមួយនេះ មិនអាចរំពឹងតែទៅលើ ទំនាក់

ទំនងអំណាចតែប៉ុណ្ណោះទេ។ វាគួរតែពិចារណា ជាទូទៅសំរាប់សេចក្តីថ្លែងនូវអព្យាក្រឹតនៅ ក្នុងគំនិតរបស់មនុស្សភាគច្រើន។ ទិដ្ឋភាពនេះគឺជាគន្លឹះក្នុងការស្វែងយល់អំពីទំនាក់ទំនង រវាងភេទ ឬការប្រកាន់ជាតិសាសន៍។

តើអ្វីទៅជាគោលនយោបាយសាធារណៈ?

សូមចាំក្នុងចិត្តថា ការវិភាគសង្ខេបដែលបានបង្ហាញខាងលើនេះ, គោលនយោបាយសាធារណៈមិនត្រឹមតែជាឧបករណ៍សម្រាប់សកម្មភាព របស់រដ្ឋដែលនឹងធ្វើសកម្មភាព អព្យាក្រឹតមួយតែប៉ុណ្ណោះទេ ហើយពួកគេក៏ត្រូវតែយល់ផងដែរនូវការទាក់ទងទៅនឹងចំណុច ដូចខាងក្រោមនេះ:

- រចនាសម្ព័ន្ធវិសមានដូចគ្នានេះនៅក្នុងរដ្ឋរបស់ខ្លួន;
- រចនាសម្ព័ន្ធវិសមានមួយនៃសង្គម
- មុខងារក្នុងបង្កើតឡើងវិញរបស់រដ្ឋដោយខ្លួនផ្ទាល់ និងសង្គម។

ច្បាស់ណាស់ថា ការប្រឆាំងទៅនឹងទស្សនាទាន ភាគច្រើននៅក្នុងវិទ្យាសាស្ត្រ នយោបាយ, គោលនយោបាយសាធារណៈដែលថាវាមិនមែនជា "ឧបករណ៍" របស់រដ្ឋនោះ ទេតែវា ត្រូវបានគេយល់ថា ជាលំនឹងមិនមានភាពស្ថិតស្ថេរនោះទេ វាជាលទ្ធផលនៃការ ប្រជែងគ្នារវាងតួអង្គសង្គម និងនយោបាយផ្សេងៗគ្នា, ដែលវាតែងតែទាក់ទងទៅនឹងភាព ជាក់លាក់ ទៅតាម កាលៈទេសៈមួយចំនួន។

មានកត្តាជាច្រើនដែលមានអានុភាពលើ ថាតើគោលនយោបាយសាធារណៈនៅ មានប្រសិទ្ធភាពអាចដោះស្រាយបញ្ហា ដែលពួកគេមានគោលបំណងចង់ ដោះស្រាយ ដែរឬទេ?។ ការនេះ វាមិនពឹងផ្អែកតែលើវិធានការ ដែលត្រូវបានអនុម័តនោះតែមួយមុខ ប៉ុណ្ណោះទេ ប៉ុន្តែថែមទាំង ត្រូវមានរចនាសម្ព័ន្ធសង្គម និងនយោបាយផងដែរ។ នៅទីនេះខ្ញុំ ចង់ពង្រីកលើទិដ្ឋភាពមួយចំនួន នៅក្នុងគោលបំណងដើម្បីមានការយល់ដឹង ឲ្យបានល្អ ប្រសើរជាងមុន ចំពោះគោលនយោបាយសាធារណៈ។

១. គោលនយោបាយសាធារណៈនិងរចនាសម្ព័ន្ធសង្គមដែលមានស្រាប់

សំណួរដែលបានធ្វើសេចក្តីព្រាងដោយលោក Claus Offe និង Gero Lenhardt ក្នុងឆ្នាំ១៩៧៧ សម្រាប់ខ្ញុំវាហាក់នៅតែជាចំណុចសំខាន់ សំរាប់ការចាប់ផ្តើមមួយ (ការទទួលស្គាល់, ដោយយោងតាមសម្រង់ដូចខាងក្រោម, ដែលជាសង្គមមិនត្រូវបានសាយភាយទាំងស្រុង ដោយផ្ទុយថ្នាក់ និង ថាវាមិនមែនត្រឹមតែជាការដកហូតដើមទុន កម្មសិទ្ធិរបស់ឯកជនដែលមានសកម្មភាពនោះ): "តើធ្វើដូចម្តេច (ពិសេស) គោលនយោបាយសាធារណៈ បានកើតឡើងដូចម្តេច? (.....) ពីបញ្ហាជាក់លាក់នៃសេដ្ឋកិច្ច និងថ្នាក់នៃរចនាសម្ព័ន្ធដែលពឹងផ្អែកលើដើមទុនរបស់ឯកជននិង "ឥតគិតថ្លៃ" ថ្លៃឈ្នួលកម្មករ និងអ្វីដែលជាមុខងារដែលមានស្រាប់ [គោលនយោបាយជាសាធារណៈទាំងនោះ] នៅក្នុងរចនាសម្ព័ន្ធនេះ" (១៩៧៧: ១០០) ។

និយាយម្យ៉ាងទៀត ជំហានដំបូង ជាការមើលគោលនយោបាយដែលមានស្រាប់ជាសាធារណៈដោយពិចារណាពីសង្គមនិងអំពីរបៀបដែលរចនាសម្ព័ន្ធទាំងនេះបានឆ្លុះបញ្ចាំងពីគោលនយោបាយដែលមានភាពស្មុគស្មាញ -ឬ, ដើម្បីឱ្យមានច្បាស់លាស់បន្ថែមទៀតដែលជាការបញ្ចូលគ្នារបស់ពួកគេ។ សំរាប់លោក Offe និងលោក Lenhardt, បញ្ហាជារចនាសម្ព័ន្ធនៃមូលធននិយម គឺត្រូវបានបញ្ជាក់យ៉ាងច្បាស់ជា: ក)ជាការទាមទាររបស់តួអង្គសម្តែងក្នុងសង្គមដែលចាំបាច់ត្រូវមាននៅក្នុងកម្រិតមួយ,បានបំពេញនៅក្នុងគោលបំណងដើម្បីរក្សាបាននូវភាពស្របច្បាប់ និង ខ)ជាគោលបំណងចាំបាច់ដើម្បីគាំទ្រដំណើរការនៃការប្រមូលផ្តុំ។ ទទ្ទឹករណ៍របស់ពួកគេ គឺគួរឱ្យចាប់អារម្មណ៍នៅទីនេះ ដោយសារតែការអះអាង និងការទាមទារបានប្រែក្លាយទៅជាមានភាពតានតឹងជាអន្តរជាតិ និងក្នុងតំបន់របស់អង្គការមួយចំនួននៅក្នុងរដ្ឋនេះ ពោលគឺក្នុងសកម្មភាពគណបក្សនយោបាយការិយាធិបតេយ្យ និងតួអង្គផ្សេងទៀតអ្នកទាំងអស់ដែលបាននិងកំពុងព្យាយាមដោះស្រាយបញ្ហានេះតាមរបៀបផ្ទាល់ខ្លួនរបស់ពួកគេ។

សម្រាប់អាមេរិកឡាទីន នាពេលបច្ចុប្បន្ននេះ យើងអាចសួរជាសំណួរស្រដៀងគ្នា បានថា៖ ថាតើរបៀបដែលត្រូវបានដំណើរការប្រមូលផ្តុំ បានថែរក្សាតាមរយៈ និស្សរណ និយមយ៉ាងណា? តើអ្វីជាតំរូវការរបស់សង្គមមួយ ដែលលើកកម្ពស់និស្សរណនិយម និង គោលនយោបាយចែកចាយ សំរាប់ធ្វើឱ្យមានអតិរេកដែលផលិតបានទាំងនេះ? ហើយនៅទី បញ្ចប់ជាការផ្ទុយមកវិញ, អ្វីដែលកំពុងត្រូវបានគេបង្កើត ការទាមទារប្រឆាំងនឹង និស្សរណ និយម? បន្ថែមលើសពីនេះទៀត យើងគួរសិក្សាអំពីរបៀបរដ្ឋដំណើរការពីតម្រូវការ និងភាព ចាំបាច់ទាំងនេះហើយព្យាយាមដើម្បីបង្កើតភាពស្របច្បាប់ជាក់លាក់មួយ។

លើសពីអ្វីដែលលោក Offe និង លោក Lenhardt បានលើកឡើងនេះទៀត, យើង អាចសួរថា តើរដ្ឋបានរៀបចំចំណេះដឹងយ៉ាងណាដោះស្រាយនូវបញ្ហាទាំងនេះ?, ដូចជាបុរេ លក្ខខណ្ឌវិនិច្ឆ័យ សម្រាប់ការបង្កើតគោលនយោបាយសាធារណៈទាំងនេះ។ ជាការពិត ណាស់ គឺតួអង្គសម្តែងខ្លួនគេផ្ទាល់ ដែលបានបង្កើតការទាមទារនោះ ប៉ុន្តែក៏នៅមានយន្តការ ផ្សេងទៀតផងដែរ (ដូចជារបាយការណ៍ និងស្ថិតិលេខាធិការដ្ឋាន ឬគណៈកម្មការ) ដែល បានលើកកម្ពស់ ជាប្រភេទជាក់លាក់មួយនៃចំណេះដឹង អំពីបញ្ហា និងដំណោះស្រាយ។ ចំពោះទស្សនៈ វាមានសារៈសំខាន់ ដើម្បីយល់ពីភាពផ្ទុយគ្នា ការទាមទារ និងតម្រូវការទាំង នោះ។

២. រដ្ឋដែលជាទំនាក់ទំនងសង្គម

រដ្ឋនេះ គឺមិនមែនជាភាគីពាក់ព័ន្ធអព្យាក្រឹតដែលដើរតួនាទី "ខាងលើ" សង្គមការ បង្កើតសុឆន្ទៈជាទូទៅនិងការដោះស្រាយបញ្ហាហើយរដ្ឋក៏មិនមែនជាឧបករណ៍នៃមូលធនឬ អំណាចនៃអាណានិគមដូចដែលថាមានពេលខ្លះត្រូវបានគិតដូចនោះទេ។ ខ្ញុំគិតថាវាគឺជាការ ប្រសើរក្នុង ការគិតរបស់ថ្នាក់រដ្ឋជាទំនាក់ទំនងសង្គមមួយដែលសម្រាប់ជាច្រើនសតវត្សមក ហើយបានការពារទំនាក់ទំនងសង្គមដែលមានភាពលេចធ្លោ និងការអភិវឌ្ឍន៍ច្រើនឬក៏តិច ថាមវន្តនិងវិបត្តិជុំវិញរបស់ពួកគេ។ ជាការពិតរដ្ឋជាញឹកញាប់និងយ៉ាងសកម្មរៀបចំកង កម្លាំងដែលលើសលប់ (នៅក្នុងទំនាក់ទំនងជាការប្រកួតប្រជែងគ្នា ដូចជាពួកនាយទុនផង

ដែរ) និងរុះរើកងកម្លាំងដែលទន់ខ្សោយ ។ នៅក្នុងរចនាសម្ព័ន្ធរបស់ខ្លួន និងតាមរយៈគោលនយោបាយសាធារណៈរបស់រដ្ឋ "ធនធានឧស្ម័នចម្រាញ់" ១៩៨០) ភាពប្រឆាំងប្រឆើសនៃសង្គមនេះ, វាកំណត់ទម្រង់ពួកគេ ដើម្បីឱ្យពួកគេក្លាយជាអាចសម្រេចបាន និងជាការប៉ុនប៉ងមួយដើម្បីទប់ស្កាត់ការបរាជ័យជាអចិន្ត្រៃយ៍ នៃការផ្សារភ្ជាប់សង្គម។ ដើម្បីអនុវត្តន៍គម្រោងណាមួយ, ការពិត នេះត្រូវបានយកមកពិចារណាថា រចនាសម្ព័ន្ធរដ្ឋនេះ គឺមិនត្រឹមតែទាក់ទងនឹងអំណាចប៉ុណ្ណោះទេ ប៉ុន្តែថែមទាំងជាសេរីមួយនៃការផ្លាស់ប្តូរ ដែលមានភាពចាំបាច់។ នេះមិនមែនមានន័យថាការឱបក្រសោបយករដ្ឋនោះទេ ប៉ុន្តែវាមិនមានន័យថា វាជាការចាំបាច់ដើម្បីឱ្យយល់ដឹងពីវា នៅក្នុងគោលបំណងដើម្បីអាចប្តូរវាយ៉ាងខ្លាំងនិងដើម្បីរៀបចំចាត់ចែងឡើងវិញ នូវទំនាក់ទំនងអំណាច -ឲ្យមានភាពជាក់លាក់ដូចជា៖ ទំនាក់ទំនងនៃកងកម្លាំងការថ្លែងអះអាង និងការអនុវត្តន៍ -តាមរយៈការតស៊ូ និងប្រជាធិបតេយ្យ និងដំណើរការនៃការរៀនសូត្រ ។

៣. តួនាទីរបស់រដ្ឋក្នុងការចំលងពីរចនាសម្ព័ន្ធអាណានិគមមូលធន

តើមានអ្វីដែលត្រូវបានធ្វើក្នុងកម្មវិធីដំណើរការ នៃការផ្លាស់ប្តូរក្នុងប្រទេសបូលីវី និង ប្រទេសអេក្វាដ័រ, ជាមួយរដ្ឋាភិបាលរីកចម្រើនទាំងនោះ គឺថាពួកគេកំពុងតែមានការលំបាកក្នុងការផ្លាស់ប្តូររចនាសម្ព័ន្ធរបស់រដ្ឋ។ កម្លាំងសង្គម របស់ប្រទេសទាំងពីរ ត្រូវតែបញ្ជាក់ច្បាស់ពីផលប្រយោជន៍តម្លៃរបស់ពួកគេ និងគម្រោងនៅក្នុងមូលធនដូចគ្នា និងជារដ្ឋក្រោយអាណានិគមនិយម និងចាត់វិធានការដោយប្រើរចនាសម្ព័ន្ធដែលបង្ខំឱ្យពួកគេដើម្បីដាក់ជូនទៅនឹងច្បាប់របស់គេ..... ហើយការនេះនឹងរាំងស្ទះដល់ការផ្លាស់ប្តូរ។

លោក Marx បាននិយាយអំពីទម្រង់បែបបទក្នុងសង្គមមូលធនដូចជាតម្លៃនិងប្រាក់ដើម្បីផ្តល់ជាពន្លឺលើទម្រង់សំខាន់មួយចំនួននៃការបង្កើតឡើងវិញនៃសង្គម។ ក្នុងសកម្មភាពរបស់ខ្លួន, មនុស្សជាតិមានតំលៃដោយមិនដឹងខ្លួន។ 'តម្លៃ' នេះត្រូវបានផ្អែកលើការបំបែកគ្នានៃអ្នកផលិត និងមធ្យោបាយនៃការផលិតតម្រូវការរបស់គេដើម្បីបង្កើតខ្លួនឯងតាមរយៈការងារប្រាក់ឈ្នួល និងតម្រូវការនៃមូលធននិយមដើម្បីផលិតអតិរេកនៅក្នុងស្ថានភាពប្រកួត

ប្រព័ន្ធការដោះស្រាយជាមួយនឹងការទាមទាររបស់អ្នករកប្រាក់ប្រាក់ឈ្នួលនេះ។ ទម្រង់បែបបទនៃតម្លៃគឺ មិនត្រឹមតែជាលក្ខខណ្ឌនៃរចនាសម្ព័ន្ធមួយនោះទេ, វាគឺជាវិធីមួយនៃការមើលឃើញសង្គម និងការសម្តែងនៅក្នុងសង្គមនោះផងដែរ ជាអ្នកទទួលបានប្រាក់ឈ្នួលការងារ និងជាមូលធន។ ទំនាក់ទំនងនៃការត្រួតត្រា និងការកេងប្រវ័ញ្ច គឺមិនច្បាស់លាស់នៅគ្រប់ពេលវេលាខណៈនោះទេ នៅពេលដែលកម្មករខ្លួនឯងផ្ទាល់ផងដែរមានការព្រួយបារម្ភចំពោះភាពជោគជ័យនៃសេដ្ឋកិច្ចរបស់ក្រុមហ៊ុនរបស់ពួកគេ។

ភាពដូចគ្នានេះ បានកើតឡើងជាមួយសំណុំបែបបទ ខាងនយោបាយ បានធ្វើឲ្យទៅជាស្ថាប័ននៅក្នុងរដ្ឋ។ រចនាសម្ព័ន្ធរបស់រដ្ឋដែលបង្កើតលក្ខខណ្ឌ ដែលមានសារៈសំខាន់សម្រាប់សង្គមនិងជាវិធីមួយនៃការដោះស្រាយជម្លោះ ដែលបានកើតមានឡើង។ រចនាសម្ព័ន្ធនេះ បានបង្កើតឡើងវិញដោយខ្លួនពួកគេ ទោះជាយ៉ាងណា តាមរយៈសកម្មភាព ជាច្រើនដែលបានអនុវត្តជារៀងរាល់ថ្ងៃដោយបុគ្គលិករបស់រដ្ឋដោយផ្ទាល់ការតំរង់ទិសចំណេះដឹងរបស់ពួកគេនិងការអនុវត្តន៍ខ្នាតតូចដោយមានច្បាប់ទំលាប់និងធនធានរបស់ពួកគេមួយចំនួនដោយគណបក្សនយោបាយ និងអ្នកបញ្ចុះបញ្ចូល, ដោយសមាគមនិងអ្នកដទៃទៀតជាច្រើន។ វាមានការគាំទ្រពីសង្គមស៊ីវិល និងប្រព័ន្ធផ្សព្វផ្សាយដែលជាកន្លែងដែលពួកគេបានចាប់យកតួនាទីជាក់លាក់មួយសម្រាប់រដ្ឋនៅក្នុងសង្គម។

វាជាការសំខាន់ក្នុងការកត់សំគាល់ ថារដ្ឋបានបង្កើតឡើងវិញ នូវវិសមភាព ភាពមិនស្មើគ្នា ដោយមានធានាទ្រព្យសម្បត្តិឯកជន និងទទួលស្គាល់នូវប្រយោជន៍ខ្លះៗ នៅចំពោះអ្នកផ្សេងទៀតបើទោះបីជាការលំអៀងនេះ គឺមិនតែងតែអាចមើលឃើញយ៉ាងច្បាស់នោះ។ ជាការកត់សម្គាល់ ខាងលើ លោក Poulantza បានណែនាំជាក់លាក់នៃ "ការជ្រើសរើស" នៃរដ្ឋនេះ: រចនាសម្ព័ន្ធនៃបរិធានរបស់រដ្ឋជាពិសេស -បុគ្គលិករបស់ខ្លួនថវិកានិងច្បាប់-ដើម្បីបង្ហាញពីរបៀបដែលបានយកចិត្តទុកដាក់របស់ខ្លួន គឺច្រើនជាងការត្រៀមលក្ខណៈបញ្ហាមួយចំនួន (ឧទាហរណ៍ទ្រព្យសម្បត្តិឯកជន ឬការប្រកួតប្រជែង) និងដើម្បីផលប្រយោជន៍ នៃតួអង្គសម្តែងជាក់លាក់មួយចំនួន (អ្នកឬក៏ក្រុមថ្នាក់ដែលលេចធ្លោ បុរស, មនុស្សស្បែកស) ជាងអ្នកដទៃ។ នេះមានន័យថាគោលនយោបាយសាធារណៈ ជាផ្នែកមួយ

នៃរចនាសម្ព័ន្ធរបស់រដ្ឋនោះ គឺជាការក្រិត្យវិន័យអធិរាជ និងក្រោយអាណានិគម និងទំនង ធន់ទ្រាំទៅនឹងផ្លាស់ប្តូរនយោបាយប្រឆាំង នឹងការរីកចម្រើន និងដំណើរការលេចធ្លោនៃរចនា សម្ព័ន្ធ (ខណៈពេលដែលរដ្ឋអាចជំរុញនូវផលប្រយោជន៍ដទៃទៀត និងគោលនយោបាយ ដែលពិតជាមានប្រសិទ្ធភាពដូចដែលយើង ពីដឹងពីសម័យលិទ្ធិសេរីនិយម)។

៤. រដ្ឋនិងអនុត្តរភាព

រដ្ឋរបស់ខ្លួនគឺមូលវិសភាគនិងសម្ភារៈនៃទំនាក់ទំនងជាក់លាក់នៃកងកម្លាំង។ នៅ ក្នុងប្រទេសប្រេស៊ីល ជាឧទាហរណ៍ស្រាប់ជាគម្រោងនយោបាយមួយសម្រាប់ ការធ្វើកំណែ ទម្រង់ដីធ្លី និងមួយទៀតសម្រាប់ឧស្សាហកម្មបន្ថែមទៀត នៃការរួមរស់កសិកម្ម។ មិនតែ ប៉ុណ្ណោះ ពួកគេបានធ្វើផ្ទុយគ្នានៅក្នុងទិដ្ឋភាពជាច្រើនប៉ុន្តែជាទំនាក់ទំនងរបស់ពួកគេជាខ្សែ អក្សរស៊ីមេទ្រី ផងដែរ។ នេះ មានន័យរដ្ឋផ្សេងគ្នាផ្ដោតសំខាន់ជាពិសេសការទំនាក់ទំនងនៃ កងកម្លាំង, ដែលក្នុងនោះពួកនាយទុនពួកកសិកម្មចំនួនប្រជាជនក្នុងទីក្រុងដែលជាកសិករ កសិករដែលគ្មានដីនិងអ្នកដទៃទៀតមកចូលទៅក្នុងសកម្មភាព។ គោលនយោបាយសាធារ ណៈជាផ្នែកមួយនៃដំណើរការមួយ របស់ពួកគេគោលបំណងគឺដើម្បីបង្កើតនិងអនុវត្តន៍នូវ " គម្រោងរបស់រដ្ឋ" (បើទោះបីរដ្ឋនេះធ្លាប់ជាលិទ្ធិសេរីនិយមគឺជាគម្រោងការរបស់រដ្ឋនិងការ បង្កប់ន័យដើម្បីយោងទៅគំរូនិរ្នាការមួយឆ្ពោះទៅរកឧស្សាហូបនីយកម្មបន្ថែមទៀតនៃវិស័យ កសិកម្ម) ជាមួយនឹងតក្កវិជ្ជានិងភារកិច្ចរបស់ខ្លួនផ្ទាល់។គម្រោងដែលរដ្ឋមិនបានអភិវឌ្ឍន៍ ដោយឯករាជ្យនៃគម្រោងអនុត្តរភាពនៅក្នុងសង្គមឬរបស់ដែលត្រូវបង់ពីបរទេសដូចជាលិទ្ធិ សេរីនិយមនៅអាមេរិកឡាទីន)មួយ។ពួកគេគឺជាគម្រោងមួយដែលត្រូវបាន (នៅទីបំផុត) ដោយផ្អែកលើការគំរាមកំហែង - ឬការប្រើប្រាស់ពិតប្រាកដ -នៃកងកម្លាំង, ប៉ុន្តែវាស្ថិតលើ ការប្តេជ្ញាចិត្តដែលបានចរចាគ្នានិងស្ថិតនៅលើការព្រមព្រៀងគ្នា។ចំពោះគម្រោងកើតឡើង បន្ទាប់មក, វានឹងមានសារៈសំខាន់ក្នុងការបង្កើតនិង/ឬការកំណត់អត្តសញ្ញាណគម្រោងការ អនុត្តរភាពបានដែលអាចធ្វើទៅបានដែលមានរួចហើយនៅក្នុងការសាងសង់។គម្រោងការ អនុត្តរភាពទាំងនេះនៅតែអាចមាននិងអាចមានជាច្រើនទៀតនៅពេលណាមួយនៅក្នុងពិភព

លោកដែល ក្នុងពិភពលោកជាច្រើន បានសក្តិសមជាគម្រោងរបស់រដ្ឋ .. មួយ -រចនាសម្ព័ន្ធ
របស់ខ្លួន និងគោលនយោបាយសាធារណៈរបស់ខ្លួន -មិនអាចក្លាយទៅជាឯករាជ្យនៃ
គម្រោងនេះដែលវាត្រូវបានបង្កើតឡើងដោយសង្គម។

សម្រាប់ការពិភាក្សារបស់យើង វាមានសំខាន់ដើម្បីធ្វើការសង្កេត មើលថាជា
អវត្តមាននៃទំនាក់ទំនងមួយចំនួនត្រូវបានរកឃើញជាញឹកញាប់ នៅក្នុងគោលនយោបាយ
សាធារណៈដែលមិនមែនជាបញ្ហានយោបាយនៅក្នុងបង្ហាញថា តួអង្គសម្តែងជាមូលដ្ឋាន
មិនអាចឈានដល់កិច្ចព្រមព្រៀងនោះទេ។ កង្វះនៃទំនាក់ទំនងនេះ គឺជាការចង្អុលបង្ហាញ
អំពីកង្វះនៃអនុវត្តភាពមួយនិយាយតាមរបៀបម្យ៉ាង ភាពអសមត្ថភាពជារបស់រាំងខ្ទប់
អំណាច មួយដើម្បីដឹកនាំទៅរកគំរូមួយ ដែលលេចធ្លោរបស់អង្គការនៃសង្គម។ តែនៅពេល
ជាគម្រោងដែលមាននៅក្នុងសង្គមអនុវត្តភាពនេះ អាចនឹងត្រូវបានបកប្រែ អាចចូលក្នុង
គម្រោងរបស់រដ្ឋមួយឬច្រើន។ នេះ គឺជាស្ថានភាពដែលមានសារៈសំខាន់សម្រាប់យុទ្ធសា
ស្ត្រ។ នៅក្រោមអនុវត្តភាព ពោលគឺបានទទួលយកយ៉ាងទូលាយ និងលក្ខខណ្ឌដែលអាច
សម្រេចបាននៃការអភិវឌ្ឍមូលធន វាគឺមានការលំបាកច្រើនជាងនេះ ដើម្បីបង្កើតជម្រើសជា
ជាងការនៅក្នុងក្រុមបណ្តុំនៃគម្រោងលេចធ្លោ គឺត្រូវប្រកួតប្រជែងរួចទៅហើយ។ ការនេះ
បង្កជាសំណួរផ្សេងគ្នា និងមានសារៈសំខាន់ទាក់ទងនឹងគំរូបច្ចុប្បន្ននៃធនធាន និងជម្រើស
ដែលអាចធ្វើបាន។

ទោះជាយ៉ាងណាអនុវត្តភាព ពិនិត្យបញ្ជាក់នូវអវត្តមាននៃជម្លោះ ឬការជជែក
ពិភាក្សាគ្នានោះទេ តែជា ការត្រួតត្រានិងអំណាច។ តាមទស្សនៈរបស់ខ្ញុំ អនុវត្តភាពជាក្រុម
នៃបណ្តុំពិសេសមួយ ដែលតួអង្គសម្តែងសំខាន់ៗនេះ ត្រូវបានតំណាងដោយ មានភាពគ្រប់
គ្រាន់នៅក្នុងរចនាសម្ព័ន្ធនយោបាយ និងអាចជាឧបករណ៍ផងដែរដែលបង្កើតបាននូវអត្ត
សញ្ញាណរបស់ខ្លួន។ ទស្សនៈនៃអនុវត្តភាព គួរតែមានការបញ្ចូលគ្នា ឱ្យបានច្រើន ជាជាង
អនុវត្តភាពមូលធននិយម។

៥. គោលនយោបាយសាធារណៈ និងចំណេះដឹងគ្រប់គ្រាន់ពីសង្គម

មន្ត្រីរដ្ឋ -គឺគេអាចមើលឃើញយ៉ាងច្បាស់នៅក្នុងដំណើរការ នៃការផ្លាស់ប្តូរនៅក្នុងប្រទេសអាមេរិកឡាទីន -ធ្វើសកម្មភាពហាក់ដូចជាពួកគេមានចំណេះដឹងមានភាពត្រឹមត្រូវគ្រប់គ្រាន់ចំពោះបញ្ហាទាំងនោះតួអង្គនិងបញ្ហាផ្សេងទៀតដែលគោលនយោបាយសាធារណៈបានដោះស្រាយ។ ប៉ុន្តែទស្សនៈរបស់ពួកគេគឺមានកំរិត ដូចជា៖ ការអភិវឌ្ឍន៍គោលនយោបាយសាធារណៈ គឺមិនមែនគ្រាន់តែជាដំណើរការបច្ចេកទេសនោះទេ។ រដ្ឋនេះត្រូវបានគេរៀបចំឡើងដើម្បីយល់ដឹងពីបញ្ហាសង្គម និងរចនាសម្ព័ន្ធសង្គមមួយចំនួនដែលនឹងត្រូវបានការផ្លាស់ប្តូរ។ គម្រោងលិទ្ធិសេរីនិយមមើលទៅចំណេះដឹងនិងបានជ្រើសរើសដើម្បីរកឲ្យឃើញតាមរយៈរដ្ឋបាលរបស់រដ្ឋផ្ទាល់តាមរយៈទីប្រឹក្សាតាមរយៈក្រុមហ៊ុនឯកជនជាដើម (Lander, ២០០៦)។

គោលនយោបាយសាធារណៈ ក៏ទទួលខុសត្រូវក្នុងការរៀបចំយ៉ាងប្រុងប្រយ័ត្ន និងមិនមែនជាការតាម ឋានានុក្រមការនេះ នឹងបង្កើតនូវទំរង់នៃការអភិវឌ្ឍន៍ចំណេះដឹងអំពីសង្គម; បញ្ហារបស់រដ្ឋ, ការទាមទារផលប្រយោជន៍, តម្លៃ។ល។ គ្រោះថ្នាក់នេះ ស្ថិតនៅក្នុងរដ្ឋដោយបន្តគិតថាពួកគេមានចំណេះដឹងគ្រប់គ្រាន់អំពីបញ្ហារួចទៅហើយ, បំណងប្រាថ្នាផលប្រយោជន៍នៃសង្គម និងហេតុផលសម្រាប់ទំនាស់ក្នុងសង្គម។ ទស្សនវិស័យដែលលេចធ្លោនេះ គឺជាមូលហេតុមួយក្នុងចំណោមហេតុផលជាច្រើន ដោយមិនគិតពីផលប្រយោជន៍ដែលបានកំណត់ណាមួយ និងផលប្រយោជន៍ផ្ទាល់ខ្លួននៃការិយាធិបតេយ្យ -ហេតុអ្វីបានជាគោលនយោបាយសាធារណៈជាច្រើន មិនមានប្រសិទ្ធភាព?។ នៅទីបញ្ចប់ពួកគេបានបង្កើតឡើងវិញនូវឥរិយាបថ នយោបាយផ្តាច់ការ និងទស្សនៈពីការបំបែករដ្ឋចេញដាច់ ពីសង្គម។

ការធ្វើឲ្យទៅជាអន្តរជាតិនិយមនៃរដ្ឋ

ទិដ្ឋភាពមួយចំពោះខ្ញុំ វាហាក់ដូចជាត្រូវបានប៉ាន់ស្មានខុស យ៉ាងខ្លាំងក្នុងកិច្ចពិភាក្សាគ្នានៅក្នុងតំបន់ Andean និងក្នុងការអនុវត្តន៍នយោបាយ, វាជាហេតុការណ៍មួយដែលថាមិនត្រឹមតែសេដ្ឋកិច្ចប៉ុណ្ណោះទេ ប៉ុន្តែថែមទាំងធ្វើឲ្យរដ្ឋទៅជាអន្តរជាតិទៀតផង។ និយាយម៉្យាងទៀត, តំរូវការរបស់ទីផ្សារពិភពលោកដូចត្រូវបានសរសេរនៅក្នុងរចនាសម្ព័ន្ធរបស់រដ្ឋនិងគោលនយោបាយសាធារណៈ។ លើសពីនេះទៀតរចនាសម្ព័ន្ធនយោបាយ អន្តរជាតិក៏ត្រូវមានលក្ខណៈសម្បត្តិរបស់រដ្ឋផងដែរ (Brand និង Görg, ២០០៨)។

គោលនយោបាយប្រឆាំងនឹងលិទ្ធិសេរីនិយម នៃរដ្ឋាភិបាលអាមេរិកឡាទីនដែលរីកចម្រើនបានបង្កើតនូវទម្រង់ជាក់លាក់មួយ "ស្វ័យភាពដែលមានការទាក់ទងគ្នា" របស់រដ្ឋឧទាហរណ៍ ដូចជា ការពង្រឹងមូលដ្ឋានសេដ្ឋកិច្ចរបស់ខ្លួនតាមរយៈការប្រមូលពន្ធ។ ជាផ្លូវការ ការនេះកើតឡើងនៅត្រឹមថ្នាក់ជាតិ។ ដូច្នេះខណៈពេលដែលកងកម្លាំងសង្គម និងការគិតសេដ្ឋកិច្ច និងនយោបាយលិទ្ធិសេរីនិយមអាចផ្លាស់ប្តូរទំនាក់ទំនងសេដ្ឋកិច្ច និងសង្គមមួយចំនួន និង មធ្យោបាយមួយចំនួននៃការគិត, គោលនយោបាយបែងចែកដែលរីកចម្រើន គឺឈរលើមូលដ្ឋាន នៃការធ្វើសមាហរណកម្មទៅក្នុងទីផ្សារមួយចំនួននៅក្នុងពិភពលោក។ នេះ មានន័យថាភាពខ្លាំងនេះ ត្រូវបានចារឹកចូលទៅក្នុងរចនាសម្ព័ន្ធរបស់រដ្ឋដោយផ្ទាល់ និងនៅទីបញ្ចប់បានផ្តល់នូវឱកាសកាន់តែធំទូលាយសម្រាប់ការប្រើល្បិចនយោបាយ និងភាពស្របច្បាប់កាន់តែច្រើនឡើង របស់រដ្ឋាភិបាលរីកចម្រើន ដែលកំពុងតែស្ថិតនៅជាចំងល់នៅឡើយ។ អ្វីដែលខ្ញុំចង់បញ្ជាក់នៅទីនេះ គឺទាក់ទងនឹងគោលនយោបាយសាធារណៈគឺថារដ្ឋដែលបានធ្វើឲ្យទៅជាអន្តរជាតិនេះត្រូវបាន បង្កើតឡើងដែលមានគំរូដូចគ្នា; និយាយម៉្យាងទៀតវាត្រូវបានជំរុញនូវលក្ខខណ្ឌសម្រាប់ការធ្វើឲ្យទៅជាទំនិញ និងឧស្សាហកម្មនៃធម្មជាតិទៅតាមទំហំផ្សេងៗគ្នា ជាច្រើន (ក្នុងក្របខណ្ឌ និងទំហំជាអន្តរជាតិតូអង្គសំដែងទាំងនេះរួមមានអង្គការពាណិជ្ជកម្មពិភពលោក ធនាគារពិភពលោក កិច្ចព្រមព្រៀងក្របខ័ណ្ឌអង្គការសហប្រជាជាតិស្តីពីការប្រែប្រួលអាកាសធាតុជាដើម)។

ផលវិបាកខាងនយោបាយ គឺថាសម្រាប់គម្រោងដើម្បីឲ្យមានការរីកចម្រើនយើង

ត្រូវការគោលនយោបាយសាធារណៈ ដែលអាចផ្លាស់ប្តូរបានទាំងកំរិតជាតិ និងកំរិតអន្តរជាតិផងដែរ ស្របពេលជាមួយគ្នាផងដែរ។ ហើយប្រសិនបើប្រជាជនទំនាក់ទំនងសង្គម យើងត្រូវធ្វើការនៅពេល ជាមួយគ្នាក្នុងការផ្លាស់ប្តូរយ៉ាងខ្លាំងចំពោះទំនាក់ទំនងវប្បធម៌ និងសេដ្ឋកិច្ចសង្គម, របៀបនៃការផលិតនិងការរស់នៅ, សេចក្តីអះអាងអំពីសង្គម និងទំនាក់ទំនងអំណាចឬទំនាក់ទំនងនៃកម្លាំង។ យើងត្រូវការការណែនាំតំរូវទិសដែលមានបទពិសោធន៍អំពីអត្ថន័យនៃពាក្យ *Buen Vivir* និងអំពីអ្វីដែល "សមហេតុផល" និង "ការរៀបចំទុកចិត្តបាន" ។ ការនេះ នឹងបើកឡើងនូវការរៀបចំមួយធំសម្បើម នៃការតស៊ូដែលមានភាពផ្សេងៗគ្នា ត្រូវឈមមុខនឹងការការផ្លាស់ប្តូរ នៃសង្គមដែលវាលើសពីការសន្យា នៃអន្តរកាលនឹងត្រូវសម្រេចបានតាមរយៈគោលនយោបាយសាធារណៈ។

កំណត់សម្គាល់

១. ឯកសារនេះជាលទ្ធផលបានមកពីការធ្វើបច្ចេកវិទ្យាដែលបានធ្វើឡើងនៅ **Quito** នាខែមេសាឆ្នាំ២០០១។ ហេតុដូច្នេះហើយឯកសារយោងគឺមានតិចតួចណាស់។

២. ប្រធានផ្នែកនយោបាយអន្តរជាតិនៅសកលវិទ្យាល័យវីយែន។ ការងារថ្មីស្តីពីទ្រឹស្តីរដ្ឋនិងអភិបាលកិច្ចសំខាន់បំផុត និងជាពិសេសសេដ្ឋកិច្ចនយោបាយសកលលោកធនធាន និងនយោបាយបរិស្ថាន និងស្តីពីមតិៈគន្លងចំពោះ សកលភាវូបនីយកម្មសេរីនិយមបែបថ្មី។ លោកគឺជាសមាជិកគណៈកម្មាធិការអ្នកជំនាញផ្នែក “កំណើនសុខុមាលភាពគុណភាពជីវិត” នៃសភាជាតិអាណ្លីម៉ង់ (ខែមករាឆ្នាំ២០១១ - ខែមេសាឆ្នាំ២០១៣) គឺជាសមាជិកមូលនិធិ **Rosa Luxemburg** និង ក្រុមប្រឹក្សាវិទ្យាសាស្ត្ររបស់ **Attac** អាណ្លីម៉ង់។

៣. ជាថ្មីម្តងទៀតសម្រាប់គោលបំណងនៃការបង្រៀននៅ **Quito** ខ្ញុំនិយាយដល់ទៅលើការជជែកដេញដោលជា លក្ខណៈទ្រឹស្តីនៅអឺរ៉ុប និងទទួលស្គាល់ថាពួកគេអាចរួមចំណែកនូវធាតុខ្លះៗសម្រាប់ ការស្វែងយល់អំពីចំណុចនានា នៃបញ្ហាជាក់ស្តែងទាក់ទងនឹង ដំណើរ

ផ្លាស់ប្តូរនៅក្នុងតំបន់អាមេរិកឡាទីននេះ។ ខ្ញុំមិនចង់បដិសេធពីការជជែកដេញដោលល្អិតល្អន់ស្តីពីវដ្ត និងសង្គម ចំពោះនៅក្នុងតំបន់អាមេរិកឡាទីននោះទេ។

ឯកសារយោង

Brand, Ulrich (2012): Green Economy and Green Capitalism: Some Theoretical Considerations In: Journal für Entwicklungspolitik 28(3), 118-137 – available at: <http://rosalux-europa.info/userfiles/file/JEP-gesamt.pdf>

Brand, Ulrich/Wissen, Markus (2012): Global Environmental Politics and the Imperial Mode of Living. Articulations of State-Capital Relations in the Multiple Crisis. In: Globalizations 9(4), 547-560.

Brand, Ulrich/Brunnengräber, Achim et al. (2013): Socio-ecological transformations in times of a multiple crisis. Common ground of the debate, divergences and open questions.

In: International Social Science Council (ed.): World Social Science Report 2013. Paris: UNESCO.

Dellheim, Judith (2012): In Search of Possibilities for Action. Manuscript.

Geels, F.W. (2010) .Ontologies, socio-technical transitions (to sustainability), and the multi-level perspective, Research Policy 39: 495-510.

Lander, Edgardo (2012): The State in the Current Processes of Change in Latin America: Complementary and Conflicting Transformation Projects in Heterogeneous Societies, In: Journal für Entwicklungspolitik (JEP) 28 (3): 77-93- – available at: <http://rosalux-europa.info/userfiles/file/JEP-gesamt.pdf>

Salleh, Ariel (2013): The “Green Economy”: Class Hegemony and Counter Hegemony. In: Globalizations 10(3), 343-356.

Svampa, Maristella (2012): Resource Extrativism and Alternatives: Latin American Perspectives on Development. In: Journal für Entwicklungspolitik (JEP) 28 (3): 43-73- – available at: <http://rosalux-europa.info/userfiles/file/JEP-gesamt.pdf>

ការទាញយកធនធាន និងជម្រើសផ្សេងៗ

ទស្សនៈតំបន់អាមេរិចឡាទីនស្តីពីការអភិវឌ្ឍ^១

Maristella Svampa

ទោះបីជាពេលដែលប្រទេសទាំងនេះ បានព្យាយាមដើម្បីដោះខ្លួនចេញពីអាណានិគមរបស់ពួកគេនោះ គឺពឹងផ្អែកលើការនាំចេញផលិតផលសំខាន់ៗ តាមរយៈការអនុវត្តគម្រោងអភិវឌ្ឍន៍ពិធីកម្មសេដ្ឋកិច្ចរបស់ប្រទេសដែលដឹកនាំនៅរបស់ពួកគេ ជាទូទៅគេត្រូវប្រើប្រាស់រូបិយប័ណ្ណបរទេស ដើម្បីសម្រេចបាននូវការងារទាំងនេះ។ ប៉ុន្តែពួកគេអាចប្រើប្រាស់រូបិយប័ណ្ណបរទេសបាន តែតាមរយៈការនាំចេញផលិតផលសំខាន់ៗតែប៉ុណ្ណោះ ដែលជាថ្មីម្តងទៀតអាចបង្កើនបានការពឹងផ្អែកលើការនាំចេញរបស់ខ្លួន។ ដោយព្យាយាមដើម្បីទាញយកអត្ថប្រយោជន៍ប្រៀបធៀបរបស់ខ្លួន, ប្រទេសទាំងនោះ ដែលជាប្រទេសអ្នកនាំចេញនូវទ្រព្យសម្បត្តិធម្មជាតិ ត្រូវបានគេជាញឹកញាប់ កាន់តួនាទីជាអាណានិគមរបស់ពួកគេដែលជាក្រុមហ៊ុននាំចេញផលិតផលសំខាន់ តួនាទីនាពេលនេះ ត្រូវបានកំណត់ឡើងវិញក្នុងក្របខណ្ឌនៃសកលភាវូបនីយកម្ម នៃលិទ្ធិសេរីនិយមមូលធននិយម។ សម្រាប់ពួកគេ អាណានិគមនិយមបែបថ្មីនេះ គឺជាជំហានបន្ទាប់បន្ត នៅពីក្រោយអាណានិគមនិយម។

(Coronil, ២០០២)

អន្តរកាលទៅជា "ការព្រមព្រៀងទំនិញនិងការផ្លាស់ប្តូរមួយនៅក្នុងសេដ្ឋកិច្ចនិស្សារណកម្មនេះ

សំរាប់មួយទសវត្សរ៍ចុងក្រោយនេះ អាមេរិកឡាទីនបានប្តូរពីការយល់ព្រមនៅក្នុងស្ទឹងតោនដោយផ្ដោតការយកចិត្តទុកដាក់របស់ខ្លួនលើហិរញ្ញវត្ថុ សំរាប់កិច្ចព្រមព្រៀងទំនិញដោយផ្អែកលើការនាំចេញក្នុងទ្រង់ទ្រាយធំមួយ នៃផលិតផលចម្បងមួយចំនួន។ ទោះបីជាការទាញយកប្រយោជន៍និងការនាំចេញទ្រព្យសម្បត្តិធម្មជាតិជាមធ្យោបាយសកម្មភាពថ្មីនៅក្នុងតំបន់កំណើនដែលចេះតែកើនឡើងជាកស្មតាងស្រាប់នៅក្នុងតំបន់នេះឆ្ពោះទៅរកការ

បញ្ចប់នៃសតវត្សទី២០ នេះ។ ប្រឈមនឹងពីក្រោយឆាកនៃប្រព័ន្ធផ្លាស់ប្តូរនៃការប្រមូលផ្តុំ, ការពង្រីកគម្រោងឈានទៅរកការត្រួតពិនិត្យ, ការទាញយកវីរ៉េ និងការនាំចេញធនធានធម្មជាតិ ដោយមិនមានបន្ថែមតំលៃ (ធំ)បានកាន់តែខ្លាំងក្លា។ អ្វីដែលយើងនិយាយនៅទីនេះគឺសំដៅដល់ការព្រមព្រៀងទំនិញ។ គឺវាជាការចាប់ផ្តើមនៃលំដាប់សេដ្ឋកិច្ចនិងនយោបាយថ្មី ដោយមានគាំទ្រដោយការរីកចំរើនការកើនឡើងខ្លាំងនៅក្នុងតម្លៃជាអន្តរជាតិ នៃវត្ថុធាតុដើម និងទំនិញប្រើប្រាស់ដែលត្រូវ បញ្ជាទិញដោយបណ្តាប្រទេសឧស្សាហកម្មនិងប្រទេសកំពុងរីកចម្រើនមួយចំនួន។

វគ្គនៃសេដ្ឋកិច្ចថ្មីនេះ គឺត្រូវបានកំណត់លក្ខណៈដោយប្រាក់ចំណេញពិសេសនិងអត្រាកំណើនខ្ពស់នៃសេដ្ឋកិច្ចរបស់អាមេរិកឡាទីន។ បើយោងតាមការ CEPAL (២០១១a: ៦៥), "បើទោះបីជានិន្នាការបច្ចុប្បន្នដើម្បីរក្សាស្ថេរភាពថ្លៃ វាបានកើនឡើងក្នុងអំឡុងឆមាសទីមួយនៃឆ្នាំមានភាពប្រសើរឡើង យ៉ាងច្រើននៅក្នុងលក្ខខណ្ឌការផ្លាស់ប្តូរនៅក្នុងប្រទេសអាមេរិកឡាទីនដែលត្រូវបានគេរំពឹងទុក"។ ភាគច្រើននៃតំបន់ដែលបាននាំចេញនូវទំនិញបានកើនឡើងយ៉ាងខ្លាំងក្នុងអំឡុងពេលប៉ុន្មានខែចុងក្រោយ នៃឆ្នាំ២០១០ និងនៅដើមឆ្នាំ២០១០ ថ្លៃចំណីអាហារបានកើនដល់កម្រិតខ្ពស់បំផុតនៅក្នុងពេលវេលាមួយនៅខែមេសាឆ្នាំ២០១១ (ពោតសណ្តែកសៀង, និងស្រូវសាលី) ទាំងអស់។ តម្លៃសម្រាប់លោហធាតុនិងវ៉ែបានស្ថិតនៅខ្ពស់ជាងតំលៃអតិបរមាផងដែរដែលគេបានកត់ត្រាមុនពេលមានវិបត្តិនៅឆ្នាំ២០០៨។ ទិន្នន័យ CEPAL ២០០៨ បានព្យាករណ៍ថានឹងមានកំណើនប្រមាណ ៤,៧% នៅក្នុងផលិតផលក្នុងស្រុកសរុបសម្រាប់ឆ្នាំ ២០១១ បើប្រៀបធៀបនឹងការសម្រេចបានក្នុងឆ្នាំ២០១០ ប្រមាណ៦ % (សូមមើល CEPAL ឆ្នាំ២០១១a; Barcenat ២០១១)។ ដូច្នេះ សូម្បីតែនៅក្នុងបរិបទនៃវិបត្តិសេដ្ឋកិច្ច និងហិរញ្ញវត្ថុអន្តរជាតិដែលបានប្រាប់ឲ្យដឹងមុនពីភាពមិនច្បាស់លាស់ និងការប្រែប្រួលយ៉ាងខ្លាំងនៅក្នុងទីផ្សារអាមេរិកឡាទីននឹងបន្តជាវិជ្ជមាន។ ទោះជាយ៉ាងណាក៏ដោយ ហើយទោះបី ជាមានការសន្យានៃការរីកលូតលាស់សេដ្ឋកិច្ចបន្ថែមទៀត, ដែលមិនអាចត្រូវបានគេវាយតម្លៃសមល្មមគ្រប់គ្រាន់បន្ទាប់ពីប៉ុន្មានទសវត្សនៃការរីកឥតសេដ្ឋកិច្ច និងការលែកច្រើននៃសេដ្ឋកិច្ចបច្ចុប្បន្នបង្ហាញនូវ

ស្ថាប័នប្រេរចនាសម្ព័ន្ធជាច្រើន។ បើនិយាយម្យ៉ាងទៀត បើប្រៀបធៀបទៅនឹងទសវត្សឆ្នាំ ១៩៨០, តម្រូវការវត្ថុធាតុដើមនិងទំនិញប្រើប្រាស់នេះបាននាំសេដ្ឋកិច្ចប្រទេសអាមេរិកឡាទីនបានក្លាយទៅជាផ្គត់ផ្គង់ ផលិតផលសំខាន់ៗ។ របាយការណ៍ខាងដើមរបស់ CEPAL បានបង្ហាញពីនិន្នាការនេះ។ តួលេខសម្រាប់ឆ្នាំ ២០០៩ បានបង្ហាញថាមានការកើនឡើង បើធៀបទៅនឹងឆ្នាំមុន។ នៅក្នុងសហគមន៍ Andean ភាគរយនៃផលិតផលសំខាន់ ដែល បាននាំចេញនេះបានចាប់ផ្តើមពី៨១% នៅឆ្នាំ ២០០៨ ដល់ ៨២,៣% នៅក្នុងឆ្នាំ ២០០៩ ។ កំណើននេះកាន់តែកើនឡើងច្រើននៅក្នុង Mercosur គឺកើនពី ឬ ៥៩.៨% ទៅ ៦៣,១% (តាមឯកសារ CEPAL, ២០១០)។ ក្នុងនាមជា Gudynas (២០០៩) បានបង្ហាញថាប្រទេស បូលីវីបានដឹកនាំ ដំណើរការនៃការនាំចេញឡើងវិញ (មាន ៩២,៩% នៃការនាំចេញរបស់ ប្រទេសបូលីវី ដែលជាផលិតផលចម្បង) ប៉ុន្តែចលនានៃការនាំចេញនេះ បានប៉ះពាល់ដល់ ប្រទេសមួយដូចជាប្រទេសប្រេស៊ីល។ ក្នុងអំឡុងពេលនៃការដឹកនាំរបស់ប្រធានាធិបតីពីរ អាណត្តិជាប់គ្នារបស់ Lula da Silva បរិមាណចំណែកនៃផលិតផលចម្បងក្នុងការនាំចេញ បានកើនឡើងពី៤៨,៥% ក្នុងឆ្នាំ២០០៣ រហូតដល់ ៦០,៩% នៅក្នុងឆ្នាំ២០០៩។

វាគឺមានតំលៃផងដែរ ថាដំណើរការនាំចេញឡើងវិញនេះ ត្រូវបានអមដោយការ បាត់បង់អធិបតេយ្យភាពម្ហូបអាហារ ដែលវាហាក់បីដូចជា ត្រូវបានភ្ជាប់ទៅនឹងការនាំចេញ ក្នុងទ្រង់ទ្រាយធំនៃចំណីអាហារដែល ជាគោលបំណងចុងក្រោយ។ តម្រូវការសម្រាប់ ផលិតផលទាំងនេះ ត្រូវបានកើនឡើងពាក់ព័ន្ធកាន់តែខ្លាំងឡើងឆ្ពោះ ទៅរកចំណីរបស់ បសុសត្វ ឬការផលិតជីវតន្ត្រៈ។ នេះគឺដោយសារតែប្រភពថាមពលផ្សេងទៀត ត្រូវបាន ឡើងថ្លៃច្រើន និងដោយសារតែលក្ខខណ្ឌអាកាសធាតុមិនល្អនៅក្នុងប្រទេសដទៃផ្សេងទៀត ផងដែរ។

នៅក្នុងលក្ខខណ្ឌនៃ តក្កនៃការប្រមូលផ្តុំនេះ កិច្ចព្រមព្រៀងទំនិញថ្មីនេះ បាន បន្ថែមការដកហូតធនធានដីធ្លី និងព្រំប្រទល់តំបន់ខណៈ ពេលដំណាលគ្នាបានបង្កើតជា ទម្រង់ថ្មីនៃភាពអាចពឹងពាក់បាន និងការគ្របសង្កត់។ វាគឺជារឿងចៃដន្យទេ ដែលថាមួយ ចំនួនធំនៃអ្នកនិពន្ធអាមេរិកឡាទីន ជឿជាក់ថាលទ្ធផលនៃដំណើរការទាំងនេះ នឹងមានការ

ច្របាច់បញ្ចូលគ្នា នៃគំរូនៃការអភិវឌ្ឍដែលឈរលើមូលដ្ឋាន នៃសេដ្ឋកិច្ចនិស្សារណកម្ម។
ដោយភ្ជាប់ជាមួយនឹងសេដ្ឋកិច្ចបែបនេះ គឺជាប្រភេទមួយនៃការប្រមូលផ្តុំដោយផ្អែកលើការ
ទាញយកជាជាងការធ្វើអាជីវកម្ម -ភាគច្រើនមិនអាចអភិវឌ្ឍន៍ឡើងវិញបាន- ចំពោះធនធាន
ធម្មជាតិព្រមទាំងការពង្រីកដែនទឹកដីដែលពីមុនមកត្រូវបានចាត់ទុកថាជាទឹកដី"មិនបានផ្តល់
លទ្ធផល។ និយមន័យនៃសេដ្ឋកិច្ចដែលមានមូលដ្ឋានលើការរុករកទាញយកពីធម្មជាតិមួយ
នេះមិនត្រូវបានកំណត់ទៅលើត្រឹមតែសកម្មភាពធម្មតាដែលកំណត់ក្នុងប្រភេទត្រឹម វ៉ែនិង
ប្រេងប៉ុណ្ណោះទេ, ប៉ុន្តែថែមទាំងរួមបញ្ចូលទាំងវិស័យផ្សេងទៀត ផងដែរដូចជាវិស័យ
កសិកម្មឬផលិតកម្មនៃជីវឥន្ធនៈ។ នេះ គឺដោយសារតែការពិតដែលថាពួកគេបានពង្រឹងគំរូ
ដែលមានបំណងធ្វើតាមកវប្បធម៌ការបំផ្លាញជីវចម្រុះនិងការកំណត់រចនាសម្ព័ន្ធឡើងវិញ
នៃទឹកដីដែលបានបំផ្លិចបំផ្លាញយ៉ាងធំធេង។

លើសពីនេះទៀត វាមានរួមបញ្ចូលទាំងគម្រោងហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធតមនាគមន៍(ផ្លូវ
ទឹកកំពង់ផែរជម្រកច្រករបៀងមហាសមុទ្រ។ល។និង។ល។) គម្រោងថាមពល (ទំនប់រ៉ែ
អគ្គិសនីធំៗ) និងគម្រោងហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធទំនាក់ទំនងដែលបានគ្រោងទុកដោយ IIRSA ជា
ការផ្តួចផ្តើមសម្រាប់សមាហរណកម្មហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធ ក្នុងតំបន់ខាងត្បូងអាមេរិក (Iniciativa
La Integración Infraestructura ប្រចាំតំបន់ Suramericana) កម្មវិធីរដ្ឋាភិបាលអាមេរិក
ខាងត្បូងនានាបានព្រមព្រៀងកាលពីឆ្នាំ២០០០ ដោយមានគោលដៅសំខាន់ នៃការជួយ
សម្រួល ដល់ការទាញយករ៉ែ និងការនាំចេញផលិតផលទៅចំណុចគោលដៅរបស់ពួកគេ។

មួយទៀតនៃលក្ខណៈ គំរូនៃសេដ្ឋកិច្ចនិស្សារណកម្មបច្ចុប្បន្ន -បានរួមបញ្ចូលគ្នា
ស្ថិតនៅក្រោមការព្រមព្រៀងទំនិញ- នេះគឺជាខ្នាតធំនៃគម្រោងទាំងនេះ។ នេះអាចត្រូវបាន
គេឃើញនៅក្នុងទំហំនៃការវិនិយោគដើមទុននេះ(ជាការពិតគម្រោងទាំងនេះ គឺត្រូវមានដើម
ទុនច្រើនជាងការប្រើកម្លាំងពលកម្មច្រើន) ប្រភេទនៃតួអង្គសម្តែងដែលមានការពាក់ព័ន្ធគ្នា
គឺ (សាជីវកម្មឆ្លងដែនធំៗ) ហើយនិងផលប៉ះពាល់ធំ និងហានិភ័យសម្រាប់គម្រោងទាំងនេះ
ដែលបានបង្កជាបញ្ហាដល់សង្គមសេដ្ឋកិច្ច និងបរិស្ថាននៅក្នុងតំបន់ដែលពួកគេបានប្រតិបត្តិ
ការ។

គម្រោងទាំងនេះ ជាធម្មតានាំឱ្យមានការប្របាច់បញ្ចូលគ្នានៃ ការនាំចេញជាមួយ នឹងការតភ្ជាប់ត្រឹមបរិក្ខមិតិចតួច ឬគ្មានខ្សែសង្វាក់ផលិតកម្មតូចតាចតាមមូលដ្ឋាន។ ពួកគេ បានបង្កើតការបំណែកសង្គម និងកំណត់ក្នុងតំបន់ផលិតភាពសង្គម និងកំណត់រចនាសម្ព័ន្ធវិស័យសេដ្ឋកិច្ចសង្គមផលិតភាពពីផ្នែកនៅលើទីផ្សារអន្តរជាតិ និងការប្រែប្រួលនៃតម្លៃនៅលើទីផ្សារទាំងនេះ (Gudynas, ឆ្នាំ ២០០៩; Colectivo Voce de Aterta, ឆ្នាំ ២០១១)។ ជាចុងក្រោយ ទំហំនៃគម្រោងបែបនេះមិនត្រឹមតែប្រឈម រចនាសម្ព័ន្ធសង្គម និងសេដ្ឋកិច្ចដែលមានស្រាប់ប៉ុណ្ណោះទេ ប៉ុន្តែវាបានបន្ថយប្រជាធិបតេយ្យនៅក្នុងន័យថាចំនួនប្រជាជនមិនមានសិទ្ធិនិយាយបញ្ចេញមតិតទៅទំនើងការអភិវឌ្ឍ នៃគម្រោងទាំងនេះទេ។ ការនេះ បង្កើតជម្លោះគ្រប់ប្រភេទនៅក្នុងសង្គម, ការបែកបាក់នៅក្នុងសង្គមនិងឧក្រិដ្ឋជននៃការតស៊ូដែលពិតជានឹងបើកទ្វារទៅកាន់ជំពូកថ្មីនិងគ្រោះថ្នាក់នៃការរំលោភបំពានសិទ្ធិមនុស្ស។

បើនិយាយអំពី "ការមូលមតិគ្នា ការយល់ព្រមព្រៀងគ្នា" ដែលវាមិនគ្រាន់តែហៅថាជាការបញ្ចេញទិញសេដ្ឋកិច្ចនោះទេ។ វាជួយពង្រឹងប្រព័ន្ធនៃការត្រួតត្រាមួយ។ ការមូលមតិគ្នានេះគឺខុសគ្នាទៅនឹងអ្វីដែលបានកើតមាននៅក្នុងទសវត្សឆ្នាំ១៩៩០ នេះដោយសារតែវាសំដៅទៅលើការបញ្ជាក់អះអាង ដែលបាននិយាយយោងទៅដល់តួនាទីនៃមនោគមវិជ្ជា ឬការប្រារព្ធ លិទ្ធិសេរីនិយមជាគោលដៅមួយដែលគ្មានគួរប្រកួតប្រជែងរបស់យើង; ជួយទៅវិញវាបានចង្អុលបន្ថែមទៀតលើសេរីភាពមិនច្បាស់លាស់ និងការសម្គាល់ការរួមរស់ និងការបញ្ចូលគ្នានៃមនោគមវិជ្ជា លិទ្ធិសេរីនិយមការរីកចម្រើន និងការអភិវឌ្ឍថ្មីមួយ។

ការព្រមព្រៀងទំនិញដូច្នេះ អាចត្រូវបានយល់នៅក្នុងលក្ខខណ្ឌនៃសេរីភាពការបែកបាក់ជាតិជាច្រើន ដូចដែលបានបន្តពីសម័យមុនមក។ ដូចដែលបានកើតឡើងរួចទៅហើយក្នុងដំណាក់កាលនៃសេចក្តីព្រមព្រៀងក្រុងវ៉ាស៊ីនតោន ការព្រមព្រៀងទំនិញផងដែរការបង្កើតច្បាប់ដែលបានបញ្ជាក់ការទទួលយកនៃទំនាក់ទំនងថ្មីបរិស្ថាន និងនយោបាយនិងវិសមភាពដោយបណ្តាប្រទេសអាមេរិកឡាទីននៅក្នុងលំដាប់ភូមិសាស្ត្រនយោបាយថ្មី។ វាជួយដើម្បីបញ្ជាក់នូវទំនាក់ទំនងរវាងរយៈពេលមួយ និងបន្តបន្ទាប់មកដោយសារតែការផ្លាស់ប្តូរដែលបានទទួលរងដោយរដ្ឋ និងគោលនយោបាយនៃការធ្វើឯកជនតូប្បនីកម្មទំនិញសាធារណៈ

ក្នុងអំឡុងទសវត្សឆ្នាំ១៩៩០ ដែលត្រូវបានបង្កើតឡើងដោយមានប្រសិទ្ធិភាពដែលជាមូលដ្ឋានបទដ្ឋាន និងច្បាប់សម្រាប់សេដ្ឋកិច្ចនិស្សារណកម្មនេះ។ ពួកគេបានធានានូវ "សុវត្ថិភាពផ្នែកច្បាប់" សម្រាប់ទុនវិនិយោគ និងប្រាក់ចំណេញខ្ពស់សម្រាប់ក្រុមហ៊ុនដែលក្នុងន័យទូទៅនឹងនៅតែបន្ត -ទោះជាមានការប្រែប្រួលជាក់លាក់- សំរាប់ទំនិញនេះ។

ទោះជាយ៉ាងណា គឺមានធាតុសំខាន់មួយមួយចំនួននៃភាពខុសគ្នា និងការកាត់ផ្តាច់។ យើងមិនត្រូវភ្លេចទេថានៅក្នុងទសវត្សរ៍ឆ្នាំ១៩៩០ ពីកិច្ចព្រមព្រៀង ទីក្រុងវ៉ាស៊ីនតោនបានដាក់ហិរញ្ញវត្ថុជាសំខាន់ នៃរបៀបវារៈដែលបាននាំមកជាមួយនូវគោលនយោបាយនៃការកែតម្រូវការនិងធ្វើឲ្យទៅជាឯកជនរចនាសម្ព័ន្ធមានសារៈ នៅចុងបញ្ចប់បានកំណត់រដ្ឋថាគ្រាន់តែជាភ្នាក់ងារសំរាប់សំរួលនិយតកម្មតែប៉ុណ្ណោះ។ ប្រព័ន្ធនេះ បាននាំមកនូវនយោបាយស៊ីខ្សែសង្វាក់គ្នា នៅក្នុងតំបន់នេះ បានកំណត់ដោយការកំណត់អត្តសញ្ញាណដោយមានឬនៅជិត ទៅនឹងគំរូលិទ្ធិសេរីនិយមថ្មី។ នាពេលបច្ចុប្បន្ននេះ កិច្ចព្រមព្រៀងទំនិញការផ្តោតការអនុវត្តន៍ ចំពោះគម្រោងការនិស្សារណកម្មនាំចេញ ក្នុងទ្រង់ទ្រាយធំដោយបានបង្កើតឡើងនូវតួនាទីរបស់រដ្ឋ និងការទំនាក់ទំនងរបស់ខ្លួន ចំពោះសង្គមតាមរបៀបផ្សេងៗគ្នាជាច្រើន។ ការនេះបានអនុញ្ញាតឱ្យបង្កើត និងសហអត្ថិភាពនៃរដ្ឋាភិបាលរីកចម្រើនដែលចោទសួរពីការមូលមតិគ្នា ពីលិទ្ធិសេរីនិយមនិងរដ្ឋាភិបាលផ្សេងៗទៀតដែលបានបន្ត មានរបៀបវារៈ នយោបាយបែបអភិរក្សនិយម ក្នុងក្របខ័ណ្ឌលិទ្ធិសេរីនិយមថ្មី។ ចំណែកឯអតីតភស្តុតាង ដែលបង្ហាញពីការផ្លាស់ប្តូរនៅក្នុងភាសានយោបាយ និងវិធីនៃការធ្វើអន្តរាគមន៍នៅក្នុងសង្គម ហើយតាមគោលនយោបាយសេដ្ឋកិច្ចក្រៅ (ប្រទេសបូលីវី, ប្រទេស អេក្វាដ័រ វេណេហ្ស៊ុយអេឡា, អាហ្សង់ទីន ប្រេស៊ីល និងប្រទេសផ្សេងទៀត) បណ្តាប្រទេសក្នុងក្រុមក្រោយនេះ បន្តទៅតាម របៀបសេដ្ឋកិច្ច តាមរបៀបចាស់ (រួមមានប្រទេសម៉ិកស៊ិកកូឡុំប៊ី ប្រទេសប៉េរូ)។

ជាផលវិបាកដែលបានបន្សល់ទុកពីទស្សនៈនយោបាយមួយ ការព្រមព្រៀងទំនិញជាការផ្លាស់ប្តូរ នៃដែនអំណាចដែលអនុញ្ញាត ឱ្យក្រុមហ៊ុនសម្រាប់ការរីកចម្រើន ខាងគ្រាមភាសាដែលរួមបញ្ចូលគ្នា នូវការបន្តដែលបានបញ្ជាក់ពីខាងដើម និងការកាត់ផ្តាច់នៅក្នុងបរិបទនៃលិទ្ធិសេរីនិយមថ្មី ក្រោយមក ទោះយ៉ាងណានេះ វាមិនមែនមានន័យថាវាត្រូវ

ជំនួសដែលជាអ្វីគេហៅថាលិទ្ធិសេរីនិយមថ្មី។ ជាលទ្ធផលបរិបទនេះ បានប្រឈមមុខ ជាមួយនឹងស៊េរីនៃបញ្ហា ប្រឈមជាច្រើនជាមួយនឹងទ្រឹស្តីនិងការអនុវត្តន៍ ជាក់ស្តែងថ្មីមួយ។ ទាំងនេះរួមមានគោលនានា ដែលមាននៅពេលមួយដែលសេដ្ឋកិច្ចសង្គម និងបរិស្ថានផង ដែរ ខណៈពេលមាននយោបាយ និងអរិយធម៌ ។

រដ្ឋាភិបាលរីកចម្រើន និង ចំណែកនៃការវិភាគល្អិតល្អន់

លក្ខណៈមួយក្នុងចំណោមលក្ខខណៈជាច្រើន នៃការព្រមព្រៀងទំនិញ គឺថាវាត្រូវ បានអមដោយការផ្ទុះកើតមានឡើង នូវជម្លោះបរិស្ថានសង្គម ហើយវាបានផ្សារភ្ជាប់ ទៅនឹង វិវាទអំពីដីធ្លីនិងទំនិញទូទៅ។ ដូច្នេះ វាមិនមែនជាការចែងនូវដែលថាអាមេរិកឡាទីន បាន ឆ្លងកាត់នូវការតស៊ូជំរុញ ដោយជម្លោះរាប់មិនអស់ ទាក់ទងនឹងសង្គម នឹងបរិស្ថានហើយ ជំលោះនោះ ជាប់ទាក់ទងនឹងបញ្ហាប្រឈមក្នុងទ្រឹស្តីថ្មី និងគួរឱ្យចាប់អារម្មណ៍ផងដែរ និង បង្កើតឱ្យមានភាពតានតឹងយ៉ាងខ្លាំង ក្នុងចំណែកនៃការគិតពិចារណា ល្អិតល្អន់របស់អាមេ រិកឡាទីន។

តើអ្វីដែលលោក Enrique Leff (២០០៦) បាននិយាយសំដៅដល់ គឺថាជា "ដំណើរការនៃការបង្កបរិកាសនៃការតស៊ូ" គឺឥឡូវនេះ ដោយគ្មានការសង្ស័យ ទិដ្ឋភាពមួយ ដែលត្រូវបានបង្កើតរបស់ថ្មីៗ, ចំនុចប្រសព្វ តម្រូវការសម្រាប់ការបញ្ចូលគ្នា និងការផ្លាស់ប្តូរ នៅក្នុងគតិបញ្ញារបស់អាមេរិកឡាទីន។ ហើយនេះ នៅក្នុងវិញ្ញាសាផ្សេងគ្នានិងប្រព័ន្ធ ចំណេះដឹងដូចជាសង្គមវិទ្យា និងទស្សនវិជ្ជាសំខាន់ៗ បរិស្ថានវិទ្យានយោបាយ ការសិក្សា វប្បធម៌ ការសិក្សាពីបរិស្ថាន សេដ្ឋកិច្ចសង្គមស្ត្រីនិយម ការសិក្សាជនជាតិដើមភាគតិច និង ធម្មនុញ្ញនិយម របស់អាមេរិកឡាទីនជាថ្មី ក្នុងចំណោមធម្មនុញ្ញ របស់ប្រទេសដទៃទៀត។

វាគឺពិតជាការសំខាន់ណាស់ ដែលថា ប្រព័ន្ធចំណេះដឹងបែបនេះ និង វិន័យ សំខាន់ៗ ទទួលបានការយកចិត្តទុកដាក់ មិនត្រឹមតែពីប្រវត្តិសាស្ត្រប្រពៃណីទំនៀមទំលាប់- ការចិញ្ចឹម និងការផ្លាស់ប្តូរប្រើប្រាស់ច្រើនបំផុត និងមានចរន្តនៃភាពទំនើបតាមលោកលិច- ប៉ូន្តែចម្រើនទាំងថា ពួកគេបានកសាងនៅលើ ប្រពៃណីពីមុនមានតម្លៃទាប ឬអវិជ្ជមានតាម

លក្ខណៈនៃចំណេះដឹង ជាពិសេសអ្នកដែលទាក់ទងទៅនឹង ប្រព័ន្ធចំណេះដឹងក្នុងតំបន់ និង ពិភពលោកនេះ មានទស្សនៈជនជាតិដើមភាគតិច។

បរិស្ថានវិទ្យានៃប្រព័ន្ធចំណេះដឹងចុងក្រោយនេះ ជា Boaventura de Sousa Santos (២០០៧) បានបង្កើត វាបានរួមបញ្ចូលទាំងការងើបឡើងវិញ នៃផ្ទៃរឿង និងការ ពិភាក្សាដែលមានវ័យចំណាស់មួយចំនួន ដែលបានពង្រីកនៅទូទាំងប្រវត្តិសាស្ត្រ នៃវិទ្យា សាស្ត្រសង្គម និង មនុស្សសាស្ត្រ នៅក្នុងប្រទេសអាមេរិកឡាទីននេះ។ ដូចដែលត្រូវបាន គេស្គាល់ផងដែរ ផ្ទៃរឿង និងការពិភាក្សាទាំងនេះ ត្រូវបានជាធម្មតាបានកំណត់ដោយការ ខ្វះនៃការបញ្ចូលគ្នា ដែលជាកត្តាដែលប្រឆាំងទៅនឹងការទទួលស្គាល់ របស់ពួកគេនៅក្នុង ឧបទ្វីប និងជាអន្តរជាតិ។ នៅក្នុងន័យនេះ គំរូសេដ្ឋកិច្ចរករើ និងការតស៊ូផ្នែកបរិស្ថាន សង្គមនាពេលបច្ចុប្បន្ននេះ បានជួយលើកសំណុំនៃការជជែកដេញដោល ដែលឆ្លងកាត់ការ គិតល្អិតល្អន់ របស់អាមេរិកឡាទីនស្តីពីគំនិតនៃការរីកចម្រើន, ទស្សនៈស្តីពីធម្មជាតិ, តួនាទី របស់ជនជាតិដើមភាគតិច ក្នុងការសាងសង់នៃអត្តសញ្ញាណជាតិ និងទ្វីបនេះព្រមទាំង រឿងរ៉ាវដែលនៅជុំវិញការតស៊ូនៃអត្តសញ្ញាណជាតិ ដែលមានប្រជាប្រិយភាព ការជជែក ពិភាក្សាមួយដែលហាក់ដូចជាឈ្លោះប្រកែកគ្នាកាន់តែខ្លាំងឡើង ដែលប្រហែលជាមិនដែល មានពីមុនមក ។

ការជជែកដេញដោល និងការផ្លាស់ប្តូរទាំងនេះបាននាំមកនូវចំណែកណាមួយនៅ ក្នុងការត្រិះរិះពិចារណាមួយយ៉ាងល្អិតល្អន់។ មានប្រសិទ្ធិភាព, ហើយនៅក្នុងការផ្ទុយទៅ នឹងទសវត្សរ៍ឆ្នាំ១៩៩០ នៅពេលដែលឧបទ្វីបនេះ ទំនងជាបានកំណត់ទ្រង់ទ្រាយឡើងវិញ ដោយគំរូលិទ្ធិសេរីនិយម សតវត្សរ៍ថ្មីនេះ ត្រូវបានសម្គាល់ដោយសារការអះអាងបញ្ជាក់ តែ មួយគត់ ជាងដោយការបណ្តុះភាពតានតឹង និងភាពផ្ទុយគ្នា ដែលមានការលំបាកក្នុងការ ធ្វើសមាហរណកម្ម និងមុខតំណែងមនោគមវិជ្ជា វាលេចឡើងប្រឆាំងកាន់តែខ្លាំងឡើង។

គំនូរបំព្រួញ និងជាទូទៅយើងអាចនិយាយថាបច្ចុប្បន្ននេះ មានការអះអាង ចំនួន បី ឬមុខតំណែងស្តីពីការអភិវឌ្ឍ។ ទីមួយ ឬដំបូងបំផុត គឺមានលិទ្ធិអភិវឌ្ឍន៍ថ្មី បន្ទាប់មក ទៀត មាននូវភាពរីកចម្រើន និងចុងក្រោយគឺទស្សនៈការអភិវឌ្ឍពេលក្រោយមក។ យើង

នឹងពិភាក្សាគ្នា អំពីមុខតំណែងទាំងបីនេះ ដោយនិយាយយោងទៅដល់ករណីជាតិ មួយ ចំនួន។

លិទ្ធិអភិវឌ្ឍន៍និយមបែបសេរី

បើទោះបីជាកិច្ចព្រមព្រៀងក្រុងវ៉ាស៊ីនតុន ត្រូវបានគេលើកឡើងថាចំងល់ថា ការ អះអាងថាជា សេរីឬ លិទ្ធិសេរីនិយមនេះ គឺមិនមានអ្វីអាចទប់ស្កាត់បានទេ។ នៅក្នុងន័យ ដែលជាទិសដៅជាមូលដ្ឋាននៃជំហរនេះ មិនបានផ្លាស់ប្តូរទេប៉ុន្តែបានប្រឈមមុខជាមួយនឹង ការព្រមព្រៀងទំនិញហើយដែលទំនិញទាំងនេះត្រូវបាន អភិវឌ្ឍន៍ឈានទៅកម្រិតជាក់លាក់ ពិតប្រាកដមួយ។ ពីរទសវត្សរ៍បន្ទាប់ពីវាត្រូវបានគេបណ្តេញចេញ, យើងបានជាសាក្សីនៃ ការវិវលត្រឡប់មកវិញនៃការអភិវឌ្ឍន៍យ៉ាងខ្លាំងនោះការអះអាងសំខាន់ដែលជាពាក្យមួយ និងទស្សនៈមួយពេញលេញ នៃការសន្យាដែលទាក់ទងទៅនឹងកំណើននៃផលិតភាព, និង ទំនើបកម្ម។ ទោះយ៉ាងណាពេលនេះពិនិត្យមើលជាមួយទាក់ទងទៅនឹងការអភិវឌ្ឍន៍គម្រោង និស្សរណកម្ម "ធំ" ហើយមិនមែនជាមនោគមវិជ្ជានៃឧស្សាហូបនីយកម្ម។ បន្ថែម លើស នេះទៀត ការអះអាងថាលិទ្ធិសេរីនិយមថ្មី នៅតែបន្តស្នើរសុំគ្នាដោយសង្កត់ធ្ងន់លើគំនិតនៃ អ្នកក្រោមបង្គាប់របស់រដ្ឋទៅកាន់ទីផ្សារ និងជាពិសេសទៅដល់ស្ថាប័ននិយ័តកម្ម (នោះគឺរដ្ឋ និយ័តកម្ម)។ ធម្មជាតិ ថ្វីបើក្របខ័ណ្ឌអេកូឡូស៊ីថ្មី ត្រូវបានបង្កើតឡើងដោយមានការរិះគន់ ដែលទាក់ទងនឹងបរិស្ថាន សំរាប់រយៈពេលពីរទសវត្សរ៍ចុងក្រោយនេះ បានបន្តហើយត្រូវ បានគេមើលឃើញថាជា 'ធនធាន' ឬជាដើមទុន ដៃមិនចេះរឹងស្ងួត "។

ទោះជាយ៉ាងណា ធាតុថ្មីនៃការព្រមព្រៀងទំនិញ គឺជាបន្ទុកនៃធាតុនៃការអះអាងពី លិទ្ធិសេរីនិយមថ្មី ជាមួយនឹងការអះអាងសេរីបែបសាកល ដែលបានស្វែងរកដើម្បីបន្សាប ឬ បន្ថយការរិះគន់នេះ។ តាមរយៈនេះ យើងចង់មានន័យថាជាឧទាហរណ៍គោលគំនិត នៃការ អភិវឌ្ឍប្រកបដោយនិរន្តរភាព បានផ្សារភ្ជាប់ជាមួយនឹង "ការពន្លឺ" គំនិតនៃនិរន្តរភាព (Gudynas ឆ្នាំ២០១១) ដែលសំដៅដល់ការផ្លាស់ប្តូរ នូវកម្រិតដែលបានស្នើឡើង ដោយអ្នក បរិស្ថាន។ នេះ "ពន្លឺ" ចក្ខុវិស័យជំរុញឱ្យមានទីតាំងអេកូដែលមានប្រសិទ្ធភាពឆ្ពោះទៅរក និរន្តរភាពដែលបញ្ជាក់ពីគំនិតដែលថា ធម្មជាតិជាដើមទុន (ដែលបានតភ្ជាប់ក្នុងពេលឥឡូវ នេះ ដើម្បីការទាញយកប្រយោជន៍ និងលើការពង្រីកនៃតំបន់ ដែលការទាញយកប្រយោជន៍

បែបនេះកើតឡើង) ខណៈពេល ដែលកំពុងស្វែងរកដំណោះស្រាយ«ស្អាតស្អំ» ដោយសន្មត់ គឺតាមរយៈបច្ចេកវិទ្យាជាថ្មី -ដើម្បីដោះស្រាយ "បញ្ហា" ណាមួយ (Martinez Alier ២០០៥) ។

អ័ក្សទីពីរ នៃការអះអាងលិទ្ធិសេរីនិយមថ្មីនេះ គឺគំនិតនៃការទទួលខុសត្រូវសង្គម របស់ក្រុមហ៊ុននេះ។ គំនិតនេះ ត្រូវបានផ្សព្វផ្សាយដោយក្រុមហ៊ុនសាជីវកម្មឆ្លងដែន ដែល មានទំហំធំ និងសម្រេចបាននូវស្ថានភាពដែលជាស្ថាប័នដែលស្ថិតក្រោម ការព្រមព្រៀងជា សកលនៅឆ្នាំ២០០០។ វាត្រូវបានផ្អែកលើការទទួលស្គាល់ នៃកត្តាទាំងពីរ ជាដំបូង គឺថា ក្រុមហ៊ុនសាជីវកម្ម គឺជាប្រធានបទចម្បងនៃសេដ្ឋកិច្ចពិភពលោក និងទីពីរគឺថា ក្រុមហ៊ុន សាជីវកម្មនេះ ត្រូវតែដោះស្រាយជម្លោះ ជាមួយប្រជាជនក្នុងតំបន់ដែលមានការជាប់ ទាក់ទងទៅនឹងផលប៉ះពាល់ និងហានិភ័យសង្គមសេដ្ឋកិច្ច និងអេកូឡូស៊ីដែលវាបានបង្កើត ឡើងដោយសកម្មភាពសេដ្ឋកិច្ចរបស់ពួកគេផ្ទាល់។

ការទទួលខុសត្រូវសង្គម របស់ក្រុមហ៊ុនត្រូវបានតភ្ជាប់ទៅនឹងគំនិតនៃអភិបាល កិច្ច ជាឧបករណ៍ដោះស្រាយជម្លោះខ្នាតតូច ផ្នែកនយោបាយរវាងតួអង្គជាច្រើន នៅក្នុងបរិ បទនៃសង្គមស្មុគស្មាញមួយ (Swampa ឆ្នាំ២០០៨, ២០១១)។ មិនត្រឹមតែក្របខណ្ឌ លើកកម្ពស់ជំនឿនៃទំនាក់ទំនងស៊ីមេទ្រីគ្នា រវាងអ្នកដែលមានការជាប់ពាក់ព័ន្ធគ្នានោះទេ តែ វាថែមទាំងបានបង្ហាញពីកម្រិតផ្សេងគ្នា នៃរដ្ឋជាអ្នកចូលរួមមួយផ្សេងទៀតផងដែរ។ បន្ថែម ពីលើនេះ នៅមានតួអង្គផ្សេងទៀត -អ្នកជំនាញអ្នកកាសែត និងអ្នកសរសេរសរសេរជាដើមមិនត្រូវ ក្នុងចំណោមអ្នកទាំងនោះ -ដែលជួយដល់ដំណើរការនៃ "ការផលិតរបស់សង្គមនេះ (Antonelli ឆ្នាំ២០០៩) ក្នុងគោលបំណង ដើម្បីទទួលបានការអនុញ្ញាត ពីសង្គមដោយមាន ការបញ្ចុះបញ្ចូល និងការរំខានដល់សហគមន៍។

និយាយដោយខ្លី ការរួមបញ្ចូលគ្នានៃអ័ក្សបី -ការអភិវឌ្ឍប្រកបដោយនិរន្តរភាព ការទទួលខុសត្រូវសង្គម របស់ក្រុមហ៊ុន និងអភិបាលកិច្ចល្អ -កំណត់រចនាសម្ព័ន្ធការចែក រំលែកនៃក្របខ័ណ្ឌ ការអះអាងដែលលេចធ្លោ ដែលមានបំណងស្របច្បាប់ចំពោះគម្រោង សេដ្ឋកិច្ចនិស្សារណកម្មនេះ។ ស្របពេលជាមួយគ្នានេះដែរ វាបង្កើតការទទួលយករបស់អ្នក ស្រុកពួកគេ តាមរយៈយន្តការដែលមានអនុភាព នៃការត្រួតពិនិត្យ ជីវនយោបាយរបស់ ប្រជាជន។

ជាការពិតណាស់ តាមទស្សនៈនយោបាយមួយ ជាទស្សនៈលិទ្ធិសេរីនិយម ពិត ជាដោយត្រង់ និង ខ្លាំងក្លាដូចដែលកើតមានឡើងនៅក្នុងប្រទេសមួយដែលមានលិទ្ធិសេរី

និយមស្ថានភាពវត្តមានយោធា ឬសង្គ្រាមយ៉ាងខ្លាំង (Seoane, et al. ២០០៦)។ ដូចជាករណីនៅប្រទេសប៉េរូ, កូឡុំប៊ី និងកាន់តែខ្លាំងឡើងផងដែរផងដែរនៅ ប្រទេស ម៉ិកស៊ិក។ ក្នុងករណីប្រទេសប៉េរូ ស្ថានភាពនេះ ត្រូវបានបង្ហាញដោយអតីតប្រធានាធិបតីលោក Alan Garcia, ដែលនៅក្នុងខែតុលាឆ្នាំ២០០៧ បានចេញផ្សាយអត្ថបទមួយ ក្នុងការសែតអភិរក្សនិយមឈ្មោះ: El Comercio of Lima ដែលមានចំណងជើងថា "រោគសញ្ញានៃជំងឺស្ទួនច្បាររបស់សត្វឆ្កែ (El síndrome del perro del hortelano) មួយដែលត្រូវបានរំពឹងទុកយ៉ាងខ្លាំង របស់លោកសម្រាប់ការគោលនយោបាយនៅតំបន់ Amazonas នេះ និងធនធានទាំងឡាយ ក៏ត្រូវបានរកឃើញនៅទីនោះផងដែរ។ មានព្រៃឈើរាប់លានហិកតាទំនេរ; រាប់លានហិកតាទៀតមិនត្រូវបានប្រើប្រាស់ សំរាប់កសិកម្មដោយសហគមន៍ និងព្រមទាំងរាប់រយហិកតាទៀតដែលមិនអាចត្រូវបានទាញយកប្រយោជន៍ និងរាប់លានហិកតានៃតំបន់សមុទ្រដែលនឹងមិនត្រូវបានប្រើសម្រាប់វប្បកម្ម និងផលិតកម្ម។ ទន្លេដែលហូរចុះនៃផ្នែកទាំងពីរនៃភ្នំ Andean នេះមានតម្លៃយ៉ាងខ្លាំង ប៉ុន្តែ ទឹកទាំងនេះហូរចាក់ចូលទៅក្នុងសមុទ្រដោយគ្មានការផលិត ឬធ្វើថាមពលអគ្គិសនីឡើយ។ (Garcia ឆ្នាំ២០០៧)

គំនិតនៃសត្វឆ្កែថែស្ទួននេះ បានចាប់ផ្តើមដើម្បីធ្វើឱ្យសម្រេច នៅក្នុងខែធ្នូឆ្នាំ ២០០៧ នៅពេលដែលសភាបានផ្តល់សិទ្ធិ ឱ្យលោក Alan Garcia នូវអំណាចនីតិបញ្ញត្តិដើម្បីបង្កើតបទដ្ឋានមួយជាអំណាចស្មើទៅនឹងច្បាប់មួយដែលនឹងបាន "ការបង្កភាពងាយស្រួល" ក្នុងការអនុវត្តន៍កិច្ចព្រមព្រៀងពាណិជ្ជកម្មសេរី ជាមួយសហរដ្ឋអាមេរិក។ នៅខែមិថុនា ឆ្នាំ២០០៨ ដែលអង្គនីតិប្រតិបត្តិនេះ បានអនុម័តច្បាប់នីតិបញ្ញត្តិច្បាប់ ក្រិតប្រមាណ ១០០ ក្នុងចំណោមច្បាប់ ក្រិត ទាំងនោះ មាន ១១ច្បាប់ ដែលរងផលប៉ះពាល់សំរាប់តំបន់ Amazonas ប៉េរូ។ ច្បាប់នីតិបញ្ញត្តិទាំងនេះ បានទទួលថាជា «ច្បាប់ព្រៃ» ដោយក្រុមជនជាតិដើមភាគតិច និងអង្គការបរិស្ថានមួយចំនួន និងដែលត្រូវបានគេរិះគន់ថា ជាការផ្ទុយនឹងរដ្ឋធម្មនុញ្ញពីសំណាក់ភាគីនានា ផ្សេងទៀតផងដែរ។

ទាំងនេះបានចូលមកនៅមុនពេលនៅក្នុងការបង្ក្រាបនៅ Bagua នៅខែមិថុនាឆ្នាំ ២០០៩ ដែលត្រូវចំណាយជីវិតមនុស្សជាង៣០នាក់ នៅតំបន់ Amazonas ព្រមទាំងមន្ត្រីប៉ូលីស១០រូប និងជាលទ្ធផលបានបាត់ខ្លួនប្រជាជនដែលមិនបានដឹងមួយចំនួនថែមទៀតផង។ ការនេះ រួមជាមួយនឹងការតវ៉ាដែលជាលទ្ធផលបានបង្ខំឱ្យរដ្ឋាភិបាលរបស់លោក Garcia មិនត្រឹមតែលុបចោលច្បាប់ដែលបានរងផលប៉ះពាល់ដោយផ្ទាល់ ចំពោះសិទ្ធិរបស់ប្រជាជននឹងត្រូវបានពិគ្រោះយោបល់ឡើងវិញ នោះទេ ប៉ុន្តែថែមទាំងមានការចាប់អារម្មណ៍ និងយក

ចិត្តទុកដាក់ពីប្រជាពលរដ្ឋនៃតំបន់ **Amazones** ផងដែរដែលជាប្រវត្តិសាស្ត្រពួកគេមិនត្រូវបានយកចិត្តទុកដាក់នោះទេ។ តំបន់ **Amazones** ប៉េរូ ជាកន្លែងដែលមាន១១% នៃចំនួនប្រជាជនប៉េរូ និង មនុស្ស៦៦នាក់ផ្សេងទៀត ១៤នាក់ ដែលមិនមាន ទំនាក់ទំនងជាមួយវប្បធម៌របស់លោកខាងលិចនោះទេ។

នាពេលថ្មីៗនេះ ក្នុងឆ្នាំ២០១១ ហើយថ្មីបើការ រំពឹងទុកជាច្រើនដែលសង្ឃឹមថានឹងទទួលបាន ពីការបោះឆ្នោតដោយការជ្រើសរើស លោក **Ollanta Humala** ជាប្រធានាធិបតីនៃប្រទេសប៉េរូ រដ្ឋាភិបាលបានផ្លាស់ប្តូរជាថ្មីម្តងទៀត បានងាកទៅរកដំណោះស្រាយដោយយោធានិយមចំពោះជនម្ខាង នៅតំបន់ **Cajamarca** ជាកន្លែង ដែលមនុស្សម្នាក់ពុំពងតស៊ូទប់ទល់ប្រឆាំងនឹងគម្រោងការរុករករ៉ែយ៉ាងធំ។ ការនេះ បញ្ជាក់ពីទំនោរ នឹងវិលត្រឡប់ទៅរកវិធីសាស្ត្របុរាណ គឺ ការបញ្ជា និងការវិនិយោគ "ទាក់ទងនឹងគម្រោងការ សេរីនិយមបែបថ្មីនេះ។

ចំណុចរាំងនៃលិទ្ធិអភិវឌ្ឍន៍និយមថ្មីរីកចម្រើន

លិទ្ធិអភិវឌ្ឍន៍និយមថ្មី រីកចម្រើនចែករំលែកក្របខណ្ឌ ទូទៅមួយនៅក្នុងតំបន់មួយចំនួន ប៉ុន្តែវាមានខុសគ្នាជាសំខាន់ ជាពិសេសគឺទាក់ទងទៅនឹងតួនាទីរបស់រដ្ឋ និងរង្វង់នៃលទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យ។ គេត្រូវតែបញ្ជាក់ថា អំពីភាពខុសគ្នានេះ, ការកើនឡើងនៃរដ្ឋាភិបាលរីកចម្រើន និងរដ្ឋាភិបាលឆ្វេងនិយមនេះ ត្រូវបានផ្សារភ្ជាប់ជាប់នឹងវដ្ត នៃការតស៊ូប្រឆាំងនឹងលិទ្ធិសេរីនិយមនាប៉ុន្មានទសវត្សរ៍ចុងក្រោយនេះ។ តួអង្គនយោបាយនៃការតស៊ូទាំងនេះ គឺជាចលនាបដិវត្តន៍សង្គមផ្សេងគ្នា និងអង្គការកសិករ -ជនជាតិដើមភាគតិច។ ជាសម័យកាលដែលចាប់ផ្តើមនៅពេលចាប់ផ្តើម នៃសតវត្សទី២១នេះ បានផ្តល់នូវក្របខ័ណ្ឌការងារថ្មីមួយ សម្រាប់ទំនាក់ទំនងរវាងសង្គមនយោបាយ និងសេដ្ឋកិច្ច ដែលជារបៀបវារៈសាធារណៈ និងនយោបាយហើយវាជាប់ទាក់ទងទៅនឹងការពង្រីកសិទ្ធិ និងតម្រូវការ ក្នុងការកាត់បន្ថយនូវភាពក្រីក្រ។

ក្នុងប្រទេសដូចជាប្រទេសបូលីវី និងអេក្វាដ័រ, គំនិតដែលរួមបញ្ចូលទាំងអាណានិគម រដ្ឋបាលជាតិសាសន៍ ស្វ័យភាព, **Buen Vivir** (ជាពាក្យនៅក្នុងភាសាអេស្ប៉ាញដែលអាចត្រូវបានបកប្រែជា "ការរស់នៅបានល្អ" ប៉ុន្តែជាមួយនឹងអត្ថន័យដោយឡែក នៅក្នុងបរិបទប្រទេសអាមេរិកឡាទីន និងជនជាតិដើមភាគតិច ជាពិសេសនោះ) និងជាសិទ្ធិរបស់ធម្មជាតិបានកំណត់នូវរបៀបវារៈរដ្ឋធម្មនុញ្ញថ្មី នៅក្នុងក្របខ័ណ្ឌនៃដំណើរការ ចូលរួមដែល

មានភាពរឹងមាំ។ ស្របពេលជាមួយគ្នានេះ ដែរពួកគេបានបង្កើតមូលដ្ឋានគ្រឹះសម្រាប់ការបង្វែរអេកូឡូស៊ី និងទឹកដីនៃការតស៊ូផ្នែកបរិស្ថាន និងសង្គមនាពេលបច្ចុប្បន្ននេះ (Svampa, ២០១១២)។ នៅឡើយ តែទោះជាក្នុងរយៈពេលជា១០ឆ្នាំចុងក្រោយនេះ ហើយជាមួយនឹងការប្របាច់បញ្ចូលគ្នា នៃរបបទាំងនេះ ការព្រួយបារម្ភផ្សេងទៀតបានក្លាយជាចំណុចកណ្តាលបន្ថែមទៀត។ ទោះបីជាវេទិកាសម្រាប់សកម្មភាពនយោបាយរបស់រដ្ឋាភិបាលរីកចម្រើន ឬរដ្ឋាភិបាលកណ្តាលខាងឆ្វេងនិយម ជាច្រើនដែលវាហាក់ដូចជាត្រូវបាន គេកត់សម្គាល់ដោយមានភាពស្មើគ្នា ដោយការអះអាងដោយវេទនាព្រមទាំងសកម្មភាពដែលនាំឱ្យមានភាពតានតឹង និងភាគីបដិបក្ខ (ជាញឹកញាប់ នៅក្នុងតុល្យភាពសម្លេងជាតិនិយម និងមានប្រជាប្រិយភាព) ភាពតានតឹងនោះ នឹងបាននិយាយបំផ្លើសពីការបង្វែរតួអង្គគំរូ លិទ្ធិសេរីនិយមរដ្ឋាភិបាលទាំងនេះ បានជំរុញការជាគំនិតផលិតផលនៃធម្មជាតិ និង ធម្មជាតិនៃ "ផលប្រយោជន៍ប្រៀបធៀប" គំនិតនាពេលបច្ចុប្បន្ននេះ ត្រូវបានពង្រឹងនូវតាមរយៈ ការឡើងថ្លៃខ្ពស់នៃទំនិញ។

ដោយគ្មានការមន្ទិលសង្ស័យ ចក្ខុវិស័យនេះ ត្រូវបានភ្ជាប់ទៅនឹង អ្វីដែលសង្គមវិទូប៉ូលីវីលោក René Zavaletta បានហៅថាជា "ទេវកថានៃប្រាក់ចំណេញ" កាលពីជិត២៥ឆ្នាំកន្លងមកហើយ។ ឯកសារ Zavaletta (២០០៩ [ឆ្នាំ១៩៨៦]:២៩-៤៦) បានអះអាងថាទេវកថានេះ ត្រូវបានផ្អែកលើគំនិតដែលថាឧបទ្វីបនេះ គឺ "ឧត្តមភាពនៃធនធានធម្មជាតិ" នេះ។ ជាអ្នកនិពន្ធប៉ូលីវី លោកបានធ្វើសេចក្តីយោងទៅនឹងទេវកថា របស់លោក El Dorado នេះ "ថា វាបានដក់ជាប់ក្នុងព្រលឹងរបស់អាមេរិកឡាទីន" គំនិតនៃការរកឃើញមួយរំពេចនេះ (នៃធនធាន ឬធម្មជាតិ) ដែលគ្មានការមន្ទិលសង្ស័យបានបង្កើតប្រាក់ចំណេញមួយប៉ុន្តែប្រាក់ចំណេញនេះ គឺជា "វេទមន្ត" និង "ដែលនៅក្នុងករណីភាគច្រើន មិនត្រូវបានប្រើប្រាស់នៅក្នុងការបង្ហាញនូវគំរូដែលមានតុល្យភាព។" ខណៈពេល ការផ្តោតការចាប់អារម្មណ៍របស់អ្នកនិពន្ធ ទៅលើប្រាក់ចំណេញវេទមន្ត គឺមានការជាប់ទាក់ទងតិចតួច ចំពោះការព្រួយបារម្ភចំពោះបញ្ហាបរិស្ថាន នាពេលបច្ចុប្បន្ននេះ ការគិតមមែរបស់អ្នកនិពន្ធ ចំពោះការត្រួតពិនិត្យនៃប្រាក់ចំណេញនេះ (ដែលប្រែក្លាយប្រាក់ចំណេញចូលទៅក្នុងអ្វីដែលគេហៅថាជា "សម្ភារៈសម្រាប់រដ្ឋ") គឺ វាមានការជាប់ពាក់ព័ន្ធយ៉ាងខ្លាំង។

ការត្រឡប់មកវិញនាពេលបច្ចុប្បន្ននៃទេវកថានៃការរកប្រាក់ចំណេញវេទមន្តនេះ ក្នុងការបន្តធ្វើជាការបំភាន់នូវការអភិវឌ្ឍន៍ថ្មីមួយដែលទាក់ទងទៅនឹងភាពសម្បូរបែបនៃធនធានធម្មជាតិផងដែរ បានធ្វើឱ្យ រឿងរបស់លោក Zavaletta ជាឯកសារយោងដ៏សំខាន់។

ប្រធានបទ នៃការសម្បូរបែបនេះ ត្រូវបានបង្កើតឡើងដោយអ្នកនិពន្ធអាមេរិកឡាទីន ជាច្រើននាក់ផងដែរ ដែលក្នុងចំណោមអ្នកទាំងនោះ មានលោក Fernando Coronil (ឆ្នាំ ២០០២) ដែលបានសរសេរអំពី "រដ្ឋវេទមន្ត" (El estado mágico) នៅក្នុងប្រទេសវ៉េណេហ្ស្វេឡា បានតភ្ជាប់ទៅនឹងចិត្តគំនិតប្រាក់ចំណេញនិង វប្បធម៌នៃអត្តភាពហេតុ។ ក្នុងសាច់រឿងដូចគ្នានេះដែរ លោក Alberto Acosta និងលោក Jürgen Schuldt (សំដៅទៅលើអ្វីដែលត្រូវបានគេស្គាល់ថា ជាជំងឺរបស់ប្រទេសហូឡង់) ផងដែរអំពីការ "បណ្តាសារសំណល់" មានប្រទេសដែល "មានជីវភាពក្រីក្រ ព្រោះពួកគេគឺមានសម្បូរ ទៅដោយធនធានធម្មជាតិ" គឺអ្នកនិពន្ធទាំងពីរ បានគូសបញ្ជាក់យ៉ាងដូច្នេះថា (Schuldt/Acosta ឆ្នាំ ២០០៩: ១១; Acosta ២០០៩), ហើយបន្ទាប់មកទៀត ឈានទៅធ្វើការវិភាគលើការតភ្ជាប់រវាងគំរូនៃសេដ្ឋកិច្ចទាញយករ៉ែ និងការកើនឡើងរបស់ប្រជាជនក្រីក្រការកើនឡើងនូវភាពមិនស្មើគ្នា ការបង្កូចទ្រង់ទ្រាយនៃរចនាសម្ព័ន្ធដែលមានផលិតភាព និងការបង្កូចនៃធនធានធម្មជាតិនេះ។

ជាផលវិបាក នៅក្នុងក្របខ័ណ្ឌនៃវដ្តថ្មីមួយ នៃការប្រមូលផ្តុំរដ្ឋាភិបាលវិកចម្រើន ហាក់បីដូចជាបានរស់ឡើងវិញពីការបង្កើតនេះ ហើយទៅរកថា គ្រឹះដែលមាននៅក្នុងបរិបទនាពេលបច្ចុប្បន្នបណ្តុះបំប៉នអភិវឌ្ឍន៍នេះ បានបញ្ជាក់នៅក្នុងគំនិតថា សូមអរគុណចំពោះឱកាសសេដ្ឋកិច្ចបច្ចុប្បន្ន (ការកើនឡើងនៃតម្លៃវត្ថុធាតុដើម និងការកើនឡើងនៃតម្រូវការជាពិសេសមកពីតំបន់អាស៊ី), ដោយចាប់ឡើងភ្ជាប់ រត់ទាន់ ជាមួយបណ្តាប្រទេសឧស្សាហកម្មជឿនលឿន ហើយអាចនឹងសម្រេចបានឆាប់រហ័ស, ដូចដែលអាចបានសន្យា ប៉ុន្តែមិនដែលសម្រេចបានថាការអភិវឌ្ឍរបស់សង្គមទាំងនេះនោះទេ។

នៅក្នុងរយៈពេលខ្លីនេះ ជាការបំភាន់អភិវឌ្ឍន៍ ត្រូវបានទាក់ទងទៅនឹងបទពិសោធន៍ នៃវិបត្តិនោះ គឺជាកេរដំណែលលិទ្ធិសេរីនិយម ទសវត្សរ៍ឆ្នាំ១៩៩០ បានផ្សារភ្ជាប់ជាមួយនឹងការកើនឡើង នៃវិសមភាព និងភាពក្រីក្រ និងលទ្ធភាពដល់បច្ចុប្បន្ន គេចផុតពីផលវិបាកវិបត្តិអន្តរជាតិដោយសារតែឧត្តមភាពប្រៀបធៀប។ អតិរេកសារពើពន្ធ និងអត្រាកំណើនប្រចាំឆ្នាំខ្ពស់ របស់បណ្តាប្រទេសអាមេរិកឡាទីន គឺជាវិសាលភាពធំមួយដែលមានមូលដ្ឋានលើការនាំចេញផលិតផលសំខាន់ៗ និងបង្កើតនូវមូលដ្ឋានគ្រឹះសម្រាប់ ការអះអាងនៃ "ពិសេសសំរាប់ផ្លូវអាមេរិកឡាទីន" ដែលបានបង្កើត និងជាបំណែក ប្រកបដោយ

នយោបាយសង្គម និងសេដ្ឋកិច្ច។ ជាឧទាហរណ៍: ការបញ្ចប់នៃ "យប់ជ្រៅនៃសេរីនិយម បែបថ្មី" (ជាប្រធានាធិបតីអេក្វាទ័រលោក **Raphael Correa** បានបញ្ចប់វា) មាននយោបាយ និងសេដ្ឋកិច្ចរបស់គេដែលត្រូវបានផ្សារភ្ជាប់ទៅនឹងវិបត្តិយ៉ាងធំ នៃរបត់សំរាប់សតវត្សទី២១ (ភាពអត់ការងារធ្វើ, ឱកាសការងារតិចជាងមុនធ្វើចំណាកស្រុក)។ ផ្ទៃរឿងនេះ បានជារឿង ធម្មតាផងដែរ ក្នុងការអះអាងរបស់លោក **Kirchner** នៅប្រទេសអាហ្សង់ទីនដែលបានមើល ទៅលើការប្រឆាំងនឹងសូចនាករសេដ្ឋកិច្ច និងសង្គម នាពេលបច្ចុប្បន្ននេះ ជាមួយនឹងតួលេខ នៃឆ្នាំសេរីនិយមបែបថ្មីនេះ (ទសវត្សរ៍ឆ្នាំ១៩៩០ វដ្តសេរីនិយមបែបថ្មី តាមរយៈលោក **Carlos Menem**) និងជាការពិតណាស់ជាមួយនឹងតួលេខនៅក្នុងអំឡុងពេលមានវិបត្តិយ៉ាង ខ្លាំងនៅក្នុងប្រទេសអាហ្សង់ទីន ពីឆ្នាំ២០០១ ដល់ឆ្នាំ២០០២ នៅពេលដែលប្រព័ន្ធលុយ ប៊េសូ ធ្វើទៅតាមលុយដុល្លារ។

នៅក្នុងន័យនេះ ករណីមួយនៃនិមិត្តរូបអស្ចារ្យ និងនៅពេលជាមួយគ្នានេះសេណា វីយ៉ូអាមេរិកឡាទីនសំរាប់ការការបំភាន់ការអភិវឌ្ឍនៃបូលីវីគឺជាផ្នែកអស្ចារ្យនេះ។ ជាការពិត ណាស់, ការកើនឡើងជាពិសេសនៃតម្លៃទំនិញចំពោះវិសាលភាពដែលថាជា ជាតិពូជនី យកម្មនៃក្រុមហ៊ុនបានប្រែក្លាយទៅប្រាក់ចំណូលជាទ្វេរគុណដែលបានផ្សារភ្ជាប់ទៅនឹងការ នាំចេញនូវវត្ថុធាតុដើមដែលបានបង្កើតឡើងនូវការរំពឹងទុកយ៉ាងធំសម្បើម។ នៅដើមដំបូង នៃអាណត្តិទីពីរបស់លោកប្រធានាធិបតីមានបើកឡើងមួយនៃសេដ្ឋកិច្ចរបស់ប្រទេសនេះ ដល់គម្រោងការអភិវឌ្ឍ។ បន្ទាប់ពីដំណាក់កាលនៃការតស៊ូសម្រាប់អនុវត្តភាព (ដែលបាន បញ្ចប់ជាមួយនឹងការបរាជ័យដែលគេហៅថា ពាក់កណ្តាលព្រះច័ន្ទក្នុងឆ្នាំ២០០៨) ដំណាក់ កាលថ្មីមួយបានចាប់ផ្តើមក្នុងឆ្នាំ២០១០ ដែលបានកំណត់ដោយមានការច្របាច់បញ្ចូលគ្នា នៃគម្រោងអនុវត្តភាពថ្មី។ ហេតុដូច្នេះឥឡូវនេះរដ្ឋាភិបាលប្រទេសបូលីវី បានបង្កើនការ អះអាងរបស់ខ្លួនដែលគាំទ្រដល់ឧស្សាហូបនីយកម្ម ('បានបង្រួបបង្រួមឧស្សាហកម្មមានភាពអស្ចា រ្យក្នុងតួនាទីជាអនុប្រធានាធិបតី លោក **Alvaro Garcia Linera**) ដែលផ្តោតលើសេរីនៃ គម្រោងមេរបស់យុទ្ធសាស្ត្រ ដែលមានមូលដ្ឋានលើការពង្រីក ឧស្សាហកម្ម និងស្បៀងនិង មួយ: ការចូលរួមក្នុងដំណាក់កាលនៃ ការពង្រីកប្រតិបត្តិការអភិវឌ្ឍន៍វិស័យកម្ម ចម្រុះជាតិសាសន៍ដែលមានទំហំធំ, ការសាងសង់ផ្លូវថ្នល់និងទំនប់រ៉ែអគ្គិសនីដែលមានទំហំ ធំនៅក្នុងបរិបទនៃ **IIRSA** និងគម្រោងផ្សេងៗទៀត។

នៅក្នុងលក្ខខណ្ឌទូទៅជាច្រើនទៀតការបំភាន់នៃការអភិវឌ្ឍន៍នេះបានចាក់ឫស យ៉ាងជ្រៅនៅអាមេរិកឡាទីននយោបាយស្រមៃស្រមៃហាក់ដូចជាទាក់ទងទៅនឹងសកម្ម

ភាពរបស់រដ្ឋ (ជាអ្នកផលិត និងនៅឆ្ងាយពីសកលភាវូបនីយកម្មដែលត្រូវអនុញ្ញាតជានិយ័តករ) និង សំរាប់សំណុំទាំងមូលនៃគោលនយោបាយឆ្ពោះទៅកាន់ផ្នែកដែលងាយរងគ្រោះ បំផុតនៃសង្គម និងការផ្តល់ហិរញ្ញប្បទានតាមរយៈប្រាក់ចំណេញទទួលបាន ពីគម្រោង និស្សារណកម្មនេះ។

វាគឺជាការពិត នៅក្នុងបរិបទដែលថា លិទ្ធិសេរីនិយមត្រូវបានគេមើលឃើញថា ជា ធម្មជាតិដែលបានចោទជាសំណួរ និងការសាកសួរនេះ ត្រូវបានគាំទ្រដោយរដ្ឋាភិបាលថ្មី ដែល កំពុងរីកចម្រើនមួយហើយដែលប្រទេសនេះបានងើបឡើងវិញ ជាឧបករណ៍ស្ថាប័ន និងជា ជម្រើសដោយបានក្លាយជាតួអង្គ ដែលមានការជាប់ពាក់ព័ន្ធផ្នែកសេដ្ឋកិច្ច និងក្នុងករណី មួយចំនួន, ជាភ្នាក់ងារនៃការបែងចែកឡើងវិញមួយ។

ទោះជាយ៉ាងណា នៅក្នុងក្របខណ្ឌនៃទ្រឹស្តីរបស់រដ្ឋ និន្នាការច្បាស់ណាស់ ប្រឆាំងនឹងរដ្ឋដែលបានក្លាយជា "តួអង្គដែលធំជាងម្តងទៀត"។ ដូចដែលបានរៀបរាប់ពីខាង ដើមការវិលត្រឡប់ទៅនិកិតនេះ បានកើតឡើងនៅក្នុងរង្វង់នៃធរណីមាត្រអថេរមួយ, នោះ គឺនៅក្នុងការកំណត់របស់ភាគីពាក់ព័ន្ធជាច្រើន (ការបង្កើនភាពស្មុគស្មាញ នៃសង្គមស៊ីវិល ដែលបង្ហាញដោយចលនាសង្គម, អង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាល និងភាគីពាក់ព័ន្ធផ្សេងទៀត) បានភ្ជាប់យ៉ាងជិតស្និទ្ធទៅនឹងទុនចម្រុះជាតិសាសន៍និងកជន សារៈសំខាន់នៅក្នុងនៃសេដ្ឋ កិច្ចជាតិ នឹងកាន់តែមានភាពខ្លាំងឡើង។

គេមិនត្រូវភ្លេចថា មុខងារបែងចែក របស់រដ្ឋ បានចាក់ឫសនៅក្នុងការរៀបចំសង្គម ថ្មី (កម្មករនិងកសិករ), ខ្លួនវាជាផលិតផលនៃការផ្លាស់ប្តូរនៃឆ្នាំលិទ្ធិសេរីនិយម។ ពួកគេជាញឹកញាប់ផងដែរ, - បើកជាចំហរឬដោយសម្ងាត់ - បន្តគោលនយោបាយទូទាត់ដែលបានអនុវត្ត នៅក្នុងឆ្នាំ១៩៩០ តាមរយៈគំរូរបស់ធនាគារពិភពលោក។ លើសពីនេះទៅទៀតលើសពីវា ហាសាស្ត្រនៃឧស្សាហកម្មជាផ្លូវការរបស់រដ្ឋាភិបាលជាការពិតនោះគឺថាការផ្លាស់ប្តូរសេដ្ឋកិច្ច ដែលចេះតែបន្តបានធ្វើឱ្យកាន់តែស៊ីជម្រៅនូវគំរូនិស្សារណកម្មចម្បង។

នៅក្នុងពាក្យអ្នកចេះដឹង គឺវាមានភាពចាំបាច់ក្នុងការចងចាំថា ប្រហែលជាមាន ច្រើនជាងនៅក្នុងតំបន់ផ្សេងទៀត អ្នកឆ្វេងនិយមនៅក្នុងប្រទេសអាមេរិកឡាទីន - ថាតើនៅ ក្នុងការប្រឆាំងនឹងមូលធននិយមឬបន្តធ្វើជាជាតិដែលមានប្រជាប្រិយភាពរបស់ខ្លួន - បាន ជំទាស់យ៉ាងខ្លាំងចំពោះចរន្តអេកូឡូស៊ីដែលបានទិញនូវផលិតផល។ មិនត្រឹមតែមិនមាន ការរិះគន់បែបនេះការចោទសួរកន្លែងសំខាន់មួយចំនួននៃទ្រឹស្តីម៉ាក្សនិយមដែលជាអ្នកស្នង ច្បាស់លាស់នៃសម័យទំនើបប៉ុន្តែជាបញ្ហាអេកូឡូស៊ីត្រូវបានគេមើលឃើញដោយមួយផ្នែកធំ

នៃរដ្ឋាភិបាលអាមេរិកឡាទីនឆ្លង (ដោយមានករណីលើកលែងមួយចំនួនតូច គួរឱ្យកត់សម្គាល់) ជាការព្រួយបារម្ភដែលនាំចូលពីរបៀបវារៈ នៃប្រទេសអ្នកមាន។ វាត្រូវបានគេមើលឃើញថាជារបៀបវារៈដែលនឹងធ្វើឱ្យមានភាពស៊ីជម្រៅ ភាពមិនស្មើគ្នារវាងប្រទេសឧស្សាហកម្មរីកចម្រើន និង ប្រទេសដែលដែលកំពុងធ្វើដំណើរនៅលើផ្លូវ (ឬប្រាថ្នា) ទៅរកការអភិវឌ្ឍឧស្សាហកម្ម ។

ចេញពីទស្សនវិស័យនេះ ភាពរីកចម្រើនអាមេរិកឡាទីន បានចាក់ឫសនៅក្នុងប្រពៃណីអភិវឌ្ឍន៍នាពេលបច្ចុប្បន្ននេះបានចែករំលែកនូវវេទិកាមួយជាមួយការអះអាងនូវលិទ្ធិសេរីនិយមស្តីអំពីគុណសម្បត្តិនៃការព្រមព្រៀងទំនិញ ។ នៅក្នុងករណីធ្ងន់ធ្ងរបំផុតវាបានចែករំលែកនិងបានលើកកម្ពស់ផលិតភាព "ការអភិវឌ្ឍន៍ការទទួលខុសត្រូវសង្គម / អភិបាលកិច្ច / ក្រុមហ៊ុន" ថាជាអ័ក្សថាមវន្តនៃការអះអាងចំពោះការអភិវឌ្ឍន៍ថ្មីៗ លើសពីនេះទៀត ជំហរទាំងពីរបានជំរុញការលើកកម្ពស់គម្រោងការនិស្សារណកម្មធំ នឹងដោយមានទឡ្ហីករណ៍ ឬសំអាងថាវានឹងបង្កើតបាននូវការងារដោយបង្កើតបាននូវក្តីសង្ឃឹមសម្រាប់ការងារក្នុងចំណោមប្រជាជនដែលមិនធ្លាប់បានទទួលពីមុនមក ដោយសារតែគម្រោងទាំងនេះគឺជាប្រើប្រាស់ដើមទុននិងមិនមែនពីផ្នែក លើកម្លាំងពលកម្មនោះទេ គម្រោងរុករកវិវឌ្ឍន៍ធំស្ថិតក្នុងចំណោមសកម្មភាពសេដ្ឋកិច្ច។ ដើមទុនធំជាងគេបំផុតសម្រាប់គំរោងរៀងរាល់មួយលានដុល្លារដែលបានវិនិយោគបានផ្តល់ការងារដោយផ្ទាល់ ត្រឹមតែពី ០.៥ ទៅ ២ ប៉ុណ្ណោះ។ សកម្មភាពដើមទុនកាន់តែច្រើន គឺថាឱកាសការងារតិចជាងមុន ដែលវាបានបង្កើតឡើងហើយចំណែកនៃតម្លៃបន្ថែមដែលបានបង្កើតឡើង ដោយកម្មករតាមរយៈការងាររបស់ពួកគេពួកគេទទួលបាន នៅក្នុងទម្រង់ជាប្រាក់ខែដែលមានកំរិតទាបៈ ការរកប្រាក់ចំណេញធំជាងគេ គឺបានទៅម្ចាស់ដើមទុន។ ឧស្សាហកម្មរុករករ៉ែលោហៈដោយផ្ទាល់មានបុគ្គលិកប្រមាណ២,៧៥លាននាក់ នៅទូទាំងពិភពលោកដែលស្មើនឹង០,០៩% នៃចំនួនសរុបទាំងអស់ នៃការងារធ្វើនៅទូទាំងពិភពលោក។ ការរុករកវិវឌ្ឍន៍តូច មានបុគ្គលិកប្រមាណ១៣លាននាក់។ បើយោងតាមអង្គការពលកម្មអន្តរជាតិ (ILO) ចំនួនមួយភាគបីនៃអ្នករុករករ៉ែនៅក្នុងប្រទេស២៥ ដែលការរុករករ៉ែសំខាន់បំផុតៗនោះ បានបាត់បង់ការងារនៅចន្លោះឆ្នាំ១៩៩៥ និងឆ្នាំ២០០០។ ការបាត់បង់នេះ គឺដោយសារ មានបច្ចេកវិទ្យាមកប្រើជំនួសមនុស្ស (Colectivo Voces de Alerta ឆ្នាំ២០១១:២៧) ។

លើសពីនេះទៅទៀត ជំហរទាំងពីរ មានគំនិតទាក់ទងនឹង "វាសនា" របស់អាមេរិកឡាទីន ជា "សង្គមនាំចេញធម្មជាតិ" (Coronil ២០០២) ក្នុងក្របខ័ណ្ឌនៃផ្នែកអន្តរជាតិថ្មីនៃពលកម្ម និងនៅក្នុងនាមនៃឧត្តមភាពប្រៀបធៀបនេះ។

ជាចុងក្រោយ ភាពរីកចម្រើន និងភាសារនៃលិទ្ធិសេរីនិយមការតំរូវទិសឆ្ពោះទៅរកសេដ្ឋកិច្ចដែលស្របទៅនឹងវដ្តផ្សេងគ្នា និងការរីកចម្រើន និងការធ្លាក់ចុះនៃការប្រមូលផ្តុំមួយ។ ការបញ្ជាក់អះអាងនៃសេដ្ឋកិច្ចពិភពលោកដែលមានការបែងចែកនេះ -បានបំបែកទៅជាពួកក្រុមអ្នកផលិតទំនិញឧបភោគបរិភោគសំខាន់ៗ និងសំរាប់ក្រុមអ្នកផលិតឧស្សាហកម្មទំនិញ និងសេវាកម្ម- ជាផ្នែកមួយនៃការបន្ត និង មិនទាន់បានដោះស្រាយ ដែលជាស្នូលនៃ ស្ថានភាពទាំងពីរ ការព្រមព្រៀងទីក្រុងវ៉ាស៊ីនតោននិងការព្រមព្រៀងទំនិញនេះ។ វាបានបង្ហាញថាវាភិបាលដែលមានភាពរីកចម្រើន បានទទួលយកការបែងចែកជាអន្តរជាតិដែលត្រូវបានគេកត់សម្គាល់ឧបទ្វីបនេះតាំងពីសម័យអាណានិគម ទោះបីជាមានវេហ្សាសាស្ត្រទៅវិញទៅមក របស់ពួកគេដែលបានទាមទារនូវស្វ័យភាពសេដ្ឋកិច្ច និងបង្កើតរង្វង់មណ្ឌលនយោបាយអាមេរិកឡាទីន។

សរុបសេចក្តីមក ខណៈពេលដែលការព្រមព្រៀងទំនិញបានបង្កើតឲ្យមានភាពបត់បែនកាន់តែច្រើនប្រសើរជាង ការព្រមព្រៀងក្រុងវ៉ាស៊ីនតោន វានៅតែបានបង្កើតការរឹតបន្តឹងយ៉ាងច្បាស់ពីសកម្មភាពរបស់រដ្ឋ (ដែលត្រូវបានគេមើលឃើញរួចទៅហើយថាមិនមែនជាតួអង្គសំខាន់ទៀតទេ) និងការរឹតបន្តឹងកាន់តែខ្លាំងក្លា ចំពោះការអំពាវនាវឱ្យមានលទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យដោយសហគមន៍ និងអ្នកភូមិដែលទទួលរងផលប៉ះពាល់ដោយ គម្រោងនិស្សារណកម្មធំៗនេះ។

របបក្រោយការអភិវឌ្ឍនិយមនិងមតិវិះគន់សេដ្ឋកិច្ចនិស្សារណ

អំណះអំណាងទីបី និងគោលជំហរផ្ទុយនឹងមតិស្រុះស្រួល ជាងកម្មវិធីទំនិញទាំងនៅក្នុងការអភិវឌ្ឍបែបថ្មីរបស់របស់វាក៏ដូចជានៅក្នុងទម្រង់សេរីនិយមបែបថ្មីរបស់វា។

យើងមិនត្រូវភ្លេចទេថា នៅក្នុងទសវត្សរ៍ថ្មីៗនេះ វិបត្តិនៃគំនិតស្តីពីការអភិវឌ្ឍនៅក្នុងទម្រង់អនុត្តរភាពរបស់វា បាននាំទៅរកការកែសំរួលគំរូទំនើបកម្ម។ អ្វីដែលសំខាន់ជាពិសេស គឺជំហរផ្នែកបរិស្ថានដែលបានចាប់ផ្តើមក្លាយជាផ្នែក នៃរបៀបវារៈជាសកលបន្ទាប់ពីមានរបាយការណ៍ Meadows ដែនកំណត់នៃកំណើន (ឆ្នាំ១៩៧២)។ ជំហរផ្នែកបរិស្ថាន

នេះបានជួយចោទជាសំណួរអំពីគំរូនៃការគ្រប់គ្រងសម្រាប់អភិវឌ្ឍន៍និយម ក្នុងខណៈដែល បញ្ជូនសញ្ញាយ៉ាងច្បាស់ដល់បណ្តាប្រទេសតំបន់អឌ្ឍគោលខាងត្បូង ថាគំរូនៃការអភិវឌ្ឍ ឧស្សាហកម្មគឺខុសឆ្ងាយ ពីប្លង់គោលជាសាកល (Mealla ឆ្នាំ២០០៦)។

ចាប់តាំងពីទសវត្សរ៍ឆ្នាំ១៩៨០មក មានអ្នកនិពន្ធជាច្រើននាក់ នៅតំបន់អាមេរិក ឡាទីនក៏បានរិះគន់អំពីចក្ខុវិស័យម៉ាក្រូសង្គម រៀបចំផែនការ និងអ្នកមជ្ឈការនិយមអំពីការ អភិវឌ្ឍដែលអំពាវនាវឲ្យមានគោលគំនិតអភិវឌ្ឍន៍ដោយមានការបូកបញ្ចូលនិងការចូលរួម ផ្នែកលើការគោរពដល់អ្នកស្រែចំការនិងវប្បធម៌ជនជាតិដើមម្ចាស់ស្រុក ព្រមទាំងការពង្រឹង សេដ្ឋកិច្ចមូលដ្ឋាននិងថ្នាក់តំបន់ (Unceta Satrustegui ឆ្នាំ២០០៩) ផងដែរ។

សញ្ញាណស្តីពី 'ការអភិវឌ្ឍប្រកបដោយចីរភាពដែលនឹងបន្តវត្តមានរបស់ខ្លួននៅ ក្នុងការជជែកដេញដោលផ្នែកនយោបាយ -មនោគមវិជ្ជាក៏បានកើតមានឡើងនៅពេលនោះ ផងដែរ។ ក្រៅពីភាពស្មុគស្មាញរបស់វា គឺជាការសំខាន់មួយដែលត្រូវចង្អុលបង្ហាញថាក្នុង ការកំណត់និយមន័យ និងដែនកំណត់នៃគោលគំនិតនេះ គឺមានពីរផ្នែកខុសគ្នាយ៉ាងខ្លាំង។ ម្យ៉ាងវិញទៀតមានគោលជំហរយ៉ាងរឹងមាំមួយដែលមើលឃើញថាកំណើន គឺជាមធ្យោបាយ និងមិនមែនបញ្ចប់ត្រឹមតែខ្លួនវានោះទេ ហើយមានមូលដ្ឋានជាគោល ផ្អែកលើគំនិតស្តីពី ទំនួលខុសត្រូវ (ចំពោះមនុស្សជំនាន់បច្ចុប្បន្ន និងជំនាន់ក្រោយៗ) និងការគោរពចំពោះ សុច្ឆរិតភាពនៃប្រព័ន្ធធម្មជាតិដែលធ្វើឲ្យមានជីវិតនៅលើភពផែនដីនេះ (នយោបាយអេកូឡូស៊ីសេដ្ឋកិច្ចអេកូឡូស៊ីអេកូឡូស៊ីហ្សូសហេតុ និងប្រព័ន្ធផ្សេងទៀត)។ ផ្ទុយទៅវិញ មានគោល ជំហរខ្សោយដែលជឿលើការអភិវឌ្ឍប្រកបដោយចីរភាពដែលផ្អែកលើវឌ្ឍនភាពបច្ចេកវិទ្យា និងការប្រើប្រាស់ប្រកបដោយប្រសិទ្ធផលនូវបច្ចេកវិទ្យានោះ។ ក្នុងខណៈដែលបច្ចុប្បន្នមាន គោលជំហរយ៉ាងរឹងមាំប្រកាន់ខ្ជាប់ដោយអង្គការសង្គមអ្នកបរិស្ថាន និង បញ្ញវន្តសំខាន់ៗ គោលជំហរខ្សោយ គឺជាផ្នែកមួយនៃពាក្យវាហាសាស្ត្រ របស់ក្រុមសាជីវកម្ម និង ត្រូវបាន ប្រើដោយមន្ត្រីរដ្ឋាភិបាលមកពីបណ្តាប្រទេសផ្សេងៗជាច្រើន។

នាពេលថ្មីៗនេះទៀត អ្នកនិពន្ធកូឡុំប៊ី Arturo Escobar (ឆ្នាំ២០០៥) បានបង្កើត សញ្ញាណស្តីពី 'ក្រោយអភិវឌ្ឍន៍' ដែលមានគោលបំណងបំបែកនូវ ប្រភេទទំនើបនៃការ អភិវឌ្ឍ ជាអំណះអំណាងរបស់ក្រុមអ្នកមានអំណាច។ គោលដៅរបស់ Escobar គឺដើម្បី លាតត្រដាងយន្តការគោលក្នុងការត្រួតត្រា (ការបែងចែក រវាងការអភិវឌ្ឍ/ក្រោមការអភិ វឌ្ឍ។ វិជ្ជាជីវកម្មនៃបញ្ហា - ដែលតាមរយៈ 'អ្នកជំនាញ' -និងសកលភាវូបនីយកម្មរបស់វានៅ ក្នុងបណ្តាញអង្គការថ្នាក់តំបន់ថ្នាក់ជាតិនិងអន្តរជាតិ។ លោកក៏បានបង្ហាញអំពីរបៀបដែល

ការអភិវឌ្ឍបែបទំនើបបានលាក់បំបាំងបទពិសោធន៍ក្នុងស្រុកព្រមទាំងចំណេះដឹងនិងការ
ទម្លាប់អនុវត្តន៍ក្នុងស្រុកផ្សេងទៀត (គំនិតស្តីពីចំណេះដឹងដូច Boaventura de Sousa
Santos ឆ្នាំ២០០៧ ដែលក្រោយមកបានហៅវា)។

មុននឹងបន្ត វាមានតម្លៃក្នុងការបន្ថែមថា ក្នុងអំឡុងទសវត្សរ៍ឆ្នាំ១៩៩០ ក្រោមមតិ
ស្រុះស្រួលជាងកម្ចី របស់ក្រុងវ៉ាស៊ីនតោន ប្រភេទនៃការអភិវឌ្ឍ គឺជាសេចក្តីអធិប្បាយ
ក្តោបរួមទាក់ទិននឹងរដ្ឋ នៅពេលដែលតួអង្គចម្បងបានបាត់ទៅ។ បច្ចុប្បន្ន ក្រោមមតិស្រុះ
ស្រួលជាងកម្ចី អំពីទំនិញយើងកំពុងមើលឃើញនូវការវិលត្រឡប់មកវិញយ៉ាងច្បាស់របស់
វាដោយមានច្រើននៅលើរបៀបវារៈនយោបាយក៏ដូចជានៅលើរបៀបវារៈផ្នែកសិក្សាស្រាវ
ជ្រាវ។ ប៉ុន្តែទោះបីយ៉ាងណា តាមដែលយើងបានឃើញការនេះ មិនអាចត្រូវបានប្រៀប
ធៀបដោយស្រួលជាមួយនឹងអ្វីដែលមានក្នុងពេលផ្សេងទៀតនោះទេ។ វាមានទម្រង់ជាការ
អភិវឌ្ឍ ប្រកបដោយចីរភាពបែបស្រាលៗរួមជាមួយនឹងគោលគំនិតផ្សេងទៀត ដូចជាទំនើប
កម្មអេកូឡូស៊ី ទំនួលខុសត្រូវសង្គមរបស់សាជីវកម្ម និងអភិបាលកិច្ច។ ភាពរឹងមាំនៃការ
អភិវឌ្ឍ ដូចដែលជាអំណះអំណាងនាំមុខគេ គឺមានភាពមិនប្រាកដប្រជាខ្លាំងសម្រាប់សំណើ
ឲ្យមានការកែប្រែដែលចាំបាច់ ត្រូវវិភាគភាពសំបុក ក្នុងការកែប្រែផលិតកម្ម និងការ ប្រើ
ប្រាស់។

ជាមួយនឹងលេចចេញជាថ្មីនូវគោលគំនិតស្តីពីការអភិវឌ្ឍ គំនិតសំខាន់គឺការពិចារ
ណាឡើងវិញអំពីសញ្ញាណស្តីពី 'ក្រោយអភិវឌ្ឍន៍' និងធាតុបន្ថែមនៃគោលជំហរនិរន្តរភាព
រឹងមាំ (ស្របតាមចរន្តគំនិតជនជាតិដើមភាគតិច)។ ទស្សនវិស័យក្រោយអភិវឌ្ឍន៍បង្កើតនូវ
ការរិះគន់ខ្លាំងក្លាទៅលើទម្រង់អនុវត្តភាពនៃការអភិវឌ្ឍនៅពេលដែលវាត្រូវបានកំណត់ឡើង
វិញដោយសេរីនិយមបែបថ្មីនិងវឌ្ឍននិយម។ វាក៏រិះគន់ចក្ខុវិស័យអំពីធម្មជាតិរបស់ពួកគេ
និងលើកកម្ពស់ដូចដែល Gudynas (ឆ្នាំ២០១១) បានលើកឡើងការវាយតម្លៃផ្សេងមួយអំពី
ធម្មជាតិដោយផ្អែកលើទស្សនៈអំពីពិភពលោកផ្សេងទៀត (ដូចជាទស្សនៈអំពីពិភពលោក
របស់ជនជាតិដើមភាគតិច ទស្សនវិស័យផ្នែកបរិស្ថាន ទស្សនៈសមាជិកប្រជាសហគមន៍-ប
រិស្ថាន គោលជំហរស្ត្រី-បរិស្ថាននិយម គោលជំហរប្រឆាំងអាណានិគម និងវិធីសាស្ត្រនានា
របស់ក្រុមចលនាដែនដី-បរិស្ថាន)។ គោលជំហរទាំងនេះ ទាមទារនូវប្រភេទខុសគ្នានៃ
សនិទានភាពបរិស្ថានដែលជាចំណុចមានប្រៀបជាងរបស់ Utopian ដែលជាមូលដ្ឋាននៃការ
គិតឡើងវិញអំពីទំនាក់ទំនងរវាងប្រជាជន/សង្គម និងធម្មជាតិក្នុងបរិបទវិបត្តិអរិយធម៌។

នៅតែដដែល ដូចយើងបានចង្អុលបង្ហាញរួមមកហើយប្រភេទមួយក្នុងចំណោម ភេទមូលដ្ឋានដ៏សំខាន់នៃគោលជំហរនេះ គឺសញ្ញាណស្តីពីសេដ្ឋកិច្ចនិស្សរណា។ នៅក្នុង អត្ថបទថ្មីមួយសេដ្ឋកិច្ចម៉ាក្សនិយម Bob Jessop (ឆ្នាំ២០១១) លើកឡើងអំពីអន្តរកម្មនៃ ដំណើរការបួន ដើម្បីយល់អំពីវិបត្តិ។ ទីមួយ លោកណែនាំអំពីវិបត្តិអេកូឡូស៊ី ជាសកល (ប្រេងចំណីអាហារនិងទឹក)។ ទីពីរ ការធ្លាក់ចុះរបស់សហរដ្ឋអាមេរិកការត្រឡប់ទៅពិភព លោកពហុប៉ូលនិងការងើបឡើងរបស់ប្រទេសចិន។ ទីបី វិបត្តិសេដ្ឋកិច្ចសកលលោកនៅក្នុង ស្រមោលនៃសេរីនិយមបែបថ្មីនិងភាពចម្រូងចម្រាស់និងការតស៊ូដែលជាធម្មជាតិរបស់មូល ធននិយមនិងជាចុងក្រោយវិបត្តិប្រព័ន្ធនៃការបង្កដែលបានដឹកនាំដោយមូលធននិយមហិរ ញ្ញវត្ថុនិងផលប៉ះពាល់ឆ្លងរាលដាលរបស់វា។

ការផ្ដោតទៅលើនិស្សរណកម្មនិយម ផ្តល់ឲ្យយើងនូវចំណុចមានប្រៀបជាងដ៏ សំខាន់ក្នុងការវិភាគវិបត្តិជាច្រើនពីព្រោះវាព្រមានយើងអំពីវិបត្តិអេកូឡូស៊ីជាសកលនិងការ កើនឡើងនៃហានិភ័យពីទម្រង់នៃការរំលោភលើធម្មជាតិនិងបែបបទនៃការប្រើប្រាស់។ ទីពីរ វាព្រមានយើងអំពីការធ្លាក់ចុះរបស់សហរដ្ឋអាមេរិកនិងការងើបឡើងអំណាចនិស្សរណ៍ថ្មីដូច ជាប្រទេសចិននិងប្រទេសឥណ្ឌាព្រមទាំងការរួមបញ្ចូលគ្នានៃរដ្ឋព្រឹត្តិក្នុងក្នុងតំបន់ដូចជា ប្រទេសប្រេស៊ីល។ វាក៏ព្រមានយើងអំពីវិបត្តិសេដ្ឋកិច្ចសកលលោក ក្នុងទំហំមួយដែលគំរូ សេដ្ឋកិច្ចនិស្សរណបច្ចុប្បន្នបានកើតចេញពីកំណែទម្រង់សេរីនិយមបែបថ្មីនៅក្នុងទសវត្សរ៍ ឆ្នាំ១៩៩០ ដែលក្របខ័ណ្ឌនិយាមនិងច្បាប់របស់វានៅមាននិងជាចុងក្រោយវាទាក់ទិននឹង មូលធននិយមហិរញ្ញវត្ថុក្នុងវិសាលភាពមួយដែលកំណត់នូវតម្លៃទិន្នន័យ។

លើសពីនេះទៅទៀត និងដូចដែលយើងបានចង្អុលបង្ហាញរួមមកហើយគំរូសេដ្ឋ កិច្ចនិស្សរណ រំលឹកយើងថាខួបថ្មីមួយនៃការបំពានលើសិទ្ធិមនុស្សជាលក្ខណៈ អេកូឡូស៊ី និងសមូហភាពជាមួយ គឺជាចំណុចចាប់ផ្តើម ទោះបីជាសិទ្ធិទាំងនេះ ត្រូវបានការពារដោយ និយាមជាតិ និងអន្តរជាតិដែលបញ្ចូលនូវសិទ្ធិរបស់ជនជាតិដើមម្ចាស់ស្រុក (អនុសញ្ញា១៦៩ របស់ ILO) ផងដែរក៏ដោយ។ ដូច្នេះវាមិនមែនជារឿងជូនគ្នាទេដែលបញ្ហាមួយក្នុងចំណោម បញ្ហាចម្រូងចម្រាស់នោះគឺការអនុវត្តអនុសញ្ញា១៦៩ របស់ ILO ដែលទាមទារសិទ្ធិសម្រាប់ ជនជាតិដើមម្ចាស់ស្រុកក្នុងការទទួលបានការយល់ព្រមដោយបើកចំហជាមុននិងច្បាស់លាស់។ និយាមនេះបានក្លាយជាឧបករណ៍ដ៏សំខាន់ក្នុងការត្រួតត្រា/ទទួលបានមកវិញនូវដែនដី ដែលរងការគំរាមកំហែងពីគំរូបច្ចុប្បន្ននៃការអភិវឌ្ឍ។ ការតស៊ូនេះគឺឃើញមាននៅ មិនត្រឹមតែក្នុងបណ្តាប្រទេសតំបន់ Andean ដូចជាប្រទេសប៉េរូ ប្រទេសអេក្វាឌ័រ និងប្រទេសបូលីវី

ប៉ុណ្ណោះទេ ប៉ុន្តែថែមទាំងឃើញមាននៅក្នុងប្រទេសអាហ្សង់ទីនផងដែរ ហើយមានការប៉ះពាល់ដល់សិទ្ធិមនុស្សផ្សេងទៀតផងដែរ ដូចជាសេរីភាពក្នុងការបញ្ចេញមតិ និងសិទ្ធិប្តឹងតវ៉ា។ ទាំងអស់នេះបាននាំឆ្ពោះទៅរកចលនាដ៏គ្រោះថ្នាក់មួយនៃការកំណត់ជាទោសឧក្រិដ្ឋ និងបណ្តឹងវិវាទទៅលើតម្រូវការសង្គម។ ចេញពីទស្សនវិស័យនេះគុការងរំពឹងនូវលទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យក្នុងតំបន់អាមេរិកឡាទីនគឺកំពុងចាប់ផ្តើមមើលទៅមានភាពអាប័អូរ (និងគួរឲ្យព្រួយបារម្ភ) យ៉ាងខ្លាំង។

ទីបំផុត គំរូសេដ្ឋកិច្ចនិស្សរណាបង្ហាញអំពីវិបត្តិនៃភាពទាន់សម័យ ឬដូច Arturo Escobar (ឆ្នាំ២០០៥) និង Edgardo Lander លើកឡើងបង្ហាញអំពីភាពចាំបាច់ត្រូវពិចារណាអំពីវិធីផ្សេងសម្រាប់ភាពទាន់សម័យនោះឬកាន់តែជាក់លាក់ទៅទៀតនោះត្រូវគិតដោយយកទស្សនវិស័យស្តីពីភាពខុសគ្នានៃអាណានិគមមកធ្វើជាមូលដ្ឋាន។

ទោះបីជាយ៉ាងនេះក៏ដោយ ការផ្តោតទៅលើសេដ្ឋកិច្ចផ្នែកលើនិស្សរណាបានបង្ហាញថា គឺជាឧបករណ៍ដ៏ខ្លាំងក្លាសម្រាប់ការប្រមូលផ្តុំ និងបានជួយបង្ហាញអំពីសំណុំទាំងមូលនៃការកំណត់អំពីវិមាត្រនៃវិបត្តិបច្ចុប្បន្ន ដោយយើងជឿថាការប្រើប្រាស់ហួសកម្រិតនូវពាក្យនេះ ដើម្បីថ្កោលទោស ស្ថានភាពមួយចំនួន គឺជាការបដិសេធ ចំពោះសក្តានុពលសម្រាប់ការពិពណ៌នា និងការវិភាគបញ្ហា។ យើងប្រឈមនឹងការកែប្រែទៅជាប្រភេទមួយនៃគោលគំនិតមិនល្អដែលអនុវត្តលើស្ថានភាពនានាទាក់ទិននឹងអាជីវកម្មទំនិញធម្មជាតិ ។ ដូច្នេះការធ្វើបែបនេះនឹងបំផ្លាញនូវសក្តានុពលភាពផ្សេងទៀតក្នុងការបម្លែង (ដូចជាសហជីពអ្នកទីក្រុងជាដើម)។ ការប្រើប្រាស់កាន់តែប្រុងប្រយ័ត្ននូវពាក្យនេះអាចជួយយើងក្នុងការបំបាត់នូវជំនឿគ្មានហេតុផលនាពេលបច្ចុប្បន្នទាក់ទិននឹងការអភិវឌ្ឍ ក៏ដូចជាជួយដល់យើងក្នុងការកសាងស្ថានភាពទៅវិស័យផ្សេងទៀតនៃសង្គមផងដែរ។

ទស្សនវិស័យក្រោយការអភិវឌ្ឍ មានការរិះគន់ខ្លាំងទៅលើគោលជំហរបស់អ្នកវឌ្ឍននិយមការអភិវឌ្ឍបែបថ្មី ដោយសារការបរាជ័យរបស់ពួកគេក្នុងការរកជំហរនៃនិស្សរណកម្មនៅក្នុងគំរូបច្ចុប្បន្ននៃការបង្កើន និងដោយសារការកាត់បន្ថយតថភាពនៃការដកហូតកម្មសិទ្ធិ។ អ្នកអភិវឌ្ឍន៍បែបថ្មី វឌ្ឍននិយមបានស្វែងរកជាញឹកញាប់ក្នុងការប្រឈមតែចំពោះមតិរិះគន់ 'បរិស្ថាន' ពីក្រុមចលនាសង្គមនិងបញ្ញវន្ត (ដែលធ្វើឲ្យពួកគេលែងមានលក្ខណៈជា 'អ្នកមូលដ្ឋានបរិស្ថាននិយម') ដែលបដិសេធឱ្យតម្លៃផ្សេងទៀត - នយោបាយ, សេដ្ឋកិច្ច, សង្គមនិងអរិយធម៌ - ដែលបញ្ហានេះលើកឡើង។

នៅមានប្រទេសជាច្រើន -ជាពិសេសនៅក្នុងតំបន់ Andes- ដែលសូម្បីតែ មាន ការពិភាក្សា អំពីហានិភ័យនៃគំរូសេដ្ឋកិច្ចផ្អែកលើនិស្សារណា និងការកើនឡើងនូវកម្លាំងនៃ ការដកហូតកម្មសិទ្ធិក៏ដោយក៏ទស្សនវិស័យផ្ដោតលើផលិតកម្មនៅតែមានច្រើនលើសលុប។ ច្បាស់ណាស់ប្រទេសអេក្វាទ័រគឺជាប្រទេសក្នុងតំបន់អាមេរិកឡាទីនដែលបញ្ហាទាំងនេះត្រូវ បានពិភាក្សាយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរបំផុត។ នៅក្នុងបរិបទនៃស្ថាប័នបរិស្ថានថ្មីគោលគំនិតនៃ Buen Vivir ត្រូវបានកំណត់មូលដ្ឋាន ជាជម្រើសជំនួសការអភិវឌ្ឍបែបធម្មតា។ ផ្អែកតាម ឧទាហរណ៍ វាមិនត្រូវភ្លេចនោះទេ ថាដូចម្មនុញ្ញថ្មី (ឆ្នាំ២០០៨) បានប្រកាសសិទ្ធិរបស់ធម្ម ជាតិដោយពិពណ៌នាថា ធម្មជាតិ គឺជាអ្វីដែលមានសិទ្ធិទទួលបាន ការស្ដារសម្បទាឡើងវិញ និងការពារ។

ក្នុងហេតុផលដូចគ្នានេះដែរ តាមរយៈលេខាធិការជាតិផែនការ និងការអភិវឌ្ឍ SENPLADES (Secretaría Nacional de Planificación y Desarrollo) រដ្ឋាភិបាលបាន រៀបចំផែនការសម្រាប់ការរស់នៅយ៉ាងល្អឆ្នាំ២០០៩-ឆ្នាំ២០១៣ (Plan del Buen Vivir, ២០០៩-២០១៣) ដែលស្នើបន្ថែមលើ 'ការតបស្នងរបស់រដ្ឋ' នូវការរីកចម្រើនបឋមធនធាន ពីអ្នកនាំចេញផលិតផលចម្បងឆ្ពោះទៅការបង្កើនអភិវឌ្ឍន៍ក្នុងស្រុកដែលបានផ្ដោតជាគោល លើជីវិតនិងផ្នែកលើការប្រើប្រាស់ជីវៈចម្រុះចំណេះដឹងនិងទេសចរណ៍។

ប៉ុន្តែទោះជាយ៉ាងនេះក្តី រដ្ឋាភិបាល Rafael Correa បានចាប់យកមាត់អភិវឌ្ឍន៍ បែបថ្មីយ៉ាងច្បាស់លាស់ ជាឧទាហរណ៍ដូចជាការផ្តល់ជំនួយរបស់ខ្លួនដល់គម្រោងវីវិដ្ឋាតយ ក្សដែលបានជួបប្រទះ នឹងការតវ៉ាប្រឆាំងយ៉ាងខ្លាំងក្លាក្នុងប្រទេស។ ភាពចម្រើនចម្រាស់ ដែលគួរឲ្យកត់សម្គាល់មួយផ្សេងទៀតគឺការកំណត់ជាទោស នាពេលបច្ចុប្បន្នលើការតស៊ូ ដើម្បីសង្គមនិងបរិស្ថានថាជាបទ "វិច្ឆ័យកម្ម និងសកម្មភាពភេរវកម្ម"។ មនុស្សប្រហែល ១៧០នាក់ត្រូវបានរងគ្រោះពីការកំណត់នេះដែលពួកគេភាគច្រើនមានជាប់ទាក់ទិនទៅនឹង ការតស៊ូដើម្បីសង្គមនិងបរិស្ថាន។ សេចក្តីប្រកាសរបស់ Correa អំពី 'បរិស្ថាននិយមបែបកូន ក្មេង' របស់អង្គការមិនបានជួយដល់ការបង្កើតកិច្ចសន្ទនានៅក្នុងបរិយាកាសជម្លោះបើកចំហ រវាងអង្គការថ្នាក់ក្រោម និងរដ្ឋាភិបាលទេ។ ការបែងចែកនេះត្រូវបានផលិតជាថ្មីនៅក្នុងការ គិតបែបវិភាគ ហើយឯកភាពដែលមានក្នុងអំឡុងពេល ដំណើរការរៀបចំធម្មនុញ្ញរបស់ Montecristi (ឆ្នាំ២០០៨) ត្រូវបានបាត់បង់។ យើងមិនគួរភ្លេចទេថា នៅពេលដែល Rafael Correa កាន់អំណាចខុទ្ទកាល័យរបស់ខ្លួនមាននិន្នាការអភិវឌ្ឍ និងបរិស្ថាននិយម។ តំណាង ម្នាក់ក្នុងចំណោមតំណាងដែលមាននិន្នាការបរិស្ថាននិយមគឺសេដ្ឋីវិទូ Alberto Acosta ដែល

ជាប្រធានសភាធម្មនុញ្ញក្នុង Montecristi និងបច្ចុប្បន្នជាបញ្ជាវន្តម្នាក់ ក្នុងចំណោមបញ្ជាវន្តដែលធ្វើការរិះគន់ខ្លាំងបំផុត ចំពោះរបបសេដ្ឋកិច្ចនិស្សារណា។

នៅក្នុងប្រទេសបូលីវី ស្ថានភាព គឺមានភាពចម្រូងចម្រាស់ស្មើគ្នា។ ច្បាស់ណាស់ដោយសារឈ្មោះរវាងរដ្ឋាភិបាលនិងអប្បធម៌នាជនក្នុងតំបន់ ភាពមិនស្របគ្នាផ្ទៃក្នុងជាមូលដ្ឋានមិនបានដើរតួនាទីអ្វីទាំងអស់ក្នុងអំឡុងអាណត្តិទីមួយរបស់ Evo Morales។ ទោះបីយ៉ាងណាក្នុងអំឡុងរយៈពេលពីរឆ្នាំចុងក្រោយភាពមិនស្របគ្នាផ្ទៃក្នុងបានលេចឡើងជាមួយនឹងការរួមបញ្ចូលគ្នាឡើងវិញនូវរដ្ឋថ្នាក់ជាតិ។ ជាមួយនឹងការរួមបញ្ចូលគ្នានេះច្បាប់ជាយុទ្ធសាស្ត្រមួយចំនួនត្រូវបានប្រកាសដែលកម្រិតព្រំដែនសិទ្ធិទទួលបានការប្រឹក្សាយោបល់និងស្វ័យភាពដែនដីនៃដែនដីជនជាតិដើមភាគតិច។ នេះគឺមានគោលបំណងសម្របសម្រួលដល់គម្រោងនិស្សារណាដែលរួមបញ្ចូលអ្វីៗគ្រប់យ៉ាង ចាប់ពីការរុករករ៉ែ Lithium ដល់បើកគម្រោងអណ្តូងរ៉ែខ្នាតយក្ស។ នៅក្នុងស្ថានភាពតានតឹងនេះ អង្គការជនជាតិដើមម្ចាស់ស្រុកមួយចំនួនដូចជា CIDOB សម្ព័ន្ធរដ្ឋជនជាតិដើមភាគតិចក្នុងប្រទេសបូលីវីភាគខាងកើត (Coordinadora de Indigenas del Oriente Boliviano) និងក្នុងករណីខ្លះ CONAMAQ ក្រុមប្រឹក្សាជាតិរបស់ Ayllus និង Marcas របស់ Qollasuyo (Confederacion Nacional de Ayllus y Marcas del Qollasuyo) បានទាមទារសិទ្ធិរបស់ពួកគេក្នុងការទទួលបានការប្រឹក្សាយោបល់ដូចបានកំណត់នៅក្នុងអនុសញ្ញា ១៦៩ របស់ ILO និងបានអំពាវនាវសុំឲ្យមានការគោរពដល់រចនាសម្ព័ន្ធនយោបាយផ្ទាល់របស់ពួកគេ (ក៏ដូចជាការបង្កើតអាជ្ញាធរជនជាតិដើមភាគតិចដែលស្របនឹងការប្រានចោលការបោះឆ្នោត) ព្រមទាំងបានទាមទារឲ្យមានការផ្សារភ្ជាប់រវាងអំណះអំណាងស្តីពីការការពារមាតាធរណីនិងរបបនិស្សារណាកម្មជាក់ស្តែង (Svampa ឆ្នាំ២០១១)។

ចំណុចរបត់មួយ ក្នុងចំណោមចំណុចរបត់នានា ដែលដាក់គំរូនិស្សារណាកម្មនៅលើរបៀបវារៈក្នុងប្រទេសបូលីវីគឺកិច្ចប្រជុំកំពូលនៅ Cochabamba ក្នុងខែមេសា ឆ្នាំ២០១០ ដែលស្របគ្នាទៅនឹងកិច្ចប្រជុំកំពូលផ្លូវការរបស់ប្រជាជនស្តីពីបំរែបំរួលអាកាសធាតុនិងសិទ្ធិរបស់មាតាធរណី។ កិច្ចប្រជុំកំពូលផ្លូវការ ដែលបានកោះឡើងដោយរដ្ឋាភិបាលបូលីវី បានធ្វើឡើងក្នុងបំណងប្រមូលផ្តុំក្រុមចលនាសង្គមនានា ពីជុំវិញពិភពលោកមកធ្វើការងាររួមគ្នាលើរបៀបវារៈជាសកលផ្សេងមួយដើម្បីអនុវត្តសកម្មភាពបន្ទាប់ពីរដ្ឋាភិបាល បានបរាជ័យក្នុងការអនុវត្តនៅសន្និសីទ អង្គការសហប្រជាជាតិ ស្តីពីអាកាសធាតុនៅ កូប៉េនហាហ្គ Copenhagen នាខែធ្នូ ឆ្នាំ២០០៩ ។ ប៉ុន្តែ ភាពបើកចំហរនេះមិនបានពង្រីកដល់កិច្ចជជែក

វែកញែកផ្ទៃក្នុងថ្នាក់ជាតិស្តីពីបរិស្ថាននិងការពង្រីកនិស្សារណកម្មនិយមនៅក្នុងប្រទេសបូលីវី និងតំបន់អាមេរិកឡាទីននោះទេ។ ជាលទ្ធផល 'សិក្ខាសាលា១៨' ស្វ័យភាពត្រូវបានរៀបចំឡើងដោយអង្គការផ្សេងៗ ដើម្បីពិភាក្សាអំពីបញ្ហាបរិស្ថាននៅក្នុងប្រទេសបូលីវី (ដែលបានដំណើរការទៅដោយគ្មានការអនុញ្ញាត ពីរដ្ឋាភិបាលបូលីវី)។

ព្រឹត្តិការណ៍ជាតិខ្លីៗមួយផ្សេងទៀតគឺនៅក្នុងឆ្នាំ២០១១ : TIPNIS,ធានាបាននូវដែនដីជនជាតិដើមម្ចាស់ស្រុកនិងឧស្សាហកម្ម Isiboro Sécure (Territorio Indígena y Parque Nacional Isiboro Sécure) បានប្រែក្លាយជាតំបន់ជម្លោះរវាងប្រជាជនរបស់ខ្លួននិងរដ្ឋាភិបាលដោយសារផែនការកសាងផ្លូវថ្នល់។ TIPNIS គឺជាតំបន់ដាច់ស្រយាលខ្លាំងនិងក្រោមការការពារមួយដែលស្វ័យភាពរបស់វា ត្រូវបានទទួលស្គាល់ នៅក្នុងទសវត្សរ៍ឆ្នាំ១៩៩០។ ជម្លោះជុំវិញ TIPNIS មានវិមាត្រច្រើន។ រដ្ឋាភិបាលបានការពារការសាងសង់ផ្លូវថ្នល់ដោយលើកឡើងថាវានឹងជួយដល់ការធ្វើសមាហរណកម្មសហគមន៍ផ្សេងៗ និងផ្តល់ដល់ពួកគេនូវលទ្ធភាពទទួលបានសេវាថែទាំសុខភាព និងការអប់រំព្រមទាំង ជួយពួកគេក្នុងការធ្វើទីផ្សារផលិតផលរបស់ពួកគេ។ ទោះបីជាយ៉ាងណា វាក៏ជាការពិតផងដែរដែលថាផ្លូវថ្នល់ នឹងបើកទ្វារដល់គម្រោងនិស្សារណាជាច្រើនដែលមានការវិបាក អវិជ្ជមានដល់សង្គមនិងបរិស្ថាន (គាំទ្រដោយប្រទេសប្រេស៊ីលនិងដៃគូផ្សេងទៀត) និងថារដ្ឋាភិបាលកំពុងព្យាយាមគ្រប់គ្រងលើស្វ័យភាពរបស់តំបន់នេះដោយគ្មានការប្រឹក្សាយោបល់ជាមួយនឹង ជនជាតិដើមភាគតិចដែលរងការប៉ះពាល់។ នៅក្នុងន័យនេះ ភាពងងឹតរបស់រដ្ឋាភិបាលបន្ទាប់ពី Gasolinazo (បញ្ហាចម្រង់ចម្រាស់អំពីតម្លៃឧស្ម័នដែលកើតមាននៅខែធ្នូឆ្នាំ២០១០ ដែលត្រូវបានធ្វើឲ្យត្រឡប់មកសភាពដើមវិញយ៉ាងលឿនបន្ទាប់ពីមានការតវ៉ាគ្រប់ទិសទី) មានន័យថា យើងបានប្រឈមមុខជាមួយនឹងដំណើរការនៃការសាងសង់អនុត្តរភាពដែលមានលក្ខណៈពហុនិយម ។ អង្គការសង្គមមិនត្រូវបានប្រឹក្សាយោបល់ និងនៅពេលពួកគេត្រូវបានប្រឹក្សា រដ្ឋាភិបាលគ្របសង្កត់លើពួកគេ។ បន្ទាប់ពីដើរដង្ហែដោយប្រជាជនជនជាតិដើមភាគតិចនៅ TIPNIS ទៅឡាប៉ាស់ដែលឧបត្ថម្ភដោយអង្គការជនជាតិដើមភាគតិចនិងបរិស្ថានមួយចំនួននិងបន្ទាប់ពីការបង្ក្រាបលើអ្នកដើរក្បួនដង្ហែដែលទទួលរងនូវការរិះគន់គ្រប់ទិសទី រដ្ឋបាលរបស់ Evo Morales ជាដំបូងបានដកថយឆ្ងាយពីផែនការរបស់ខ្លួន ប៉ុន្តែលទ្ធផលចុងក្រោយនៃជម្លោះគឺនៅតែមិនទាន់មានភាពច្បាស់លាស់នៅឡើយ។ ទោះបីជាយ៉ាងនេះក៏ដោយអ្វីដែលបានកើតឡើងនៅ TIPNIS មានគុណសម្បត្តិក្នុងការនាំឲ្យមានការចាប់ផ្តើមឡើងវិញនូវការពិភាក្សាស្តីពីការស្ថាបនាអនុត្តរភាពនៅក្នុងក្របខណ្ឌកាន់តែមានភាពពហុ

និយមដែលដឹកនាំដោយការគោរព' ដែលជាគោលការណ៍មូលដ្ឋានមួយក្នុងចំណោមគោលការណ៍មូលដ្ឋានដែលបានចែងរបស់រដ្ឋាភិបាល Evo Morales ។

ទោះបីជាយ៉ាងនេះក៏ដោយ អ្វីដែលកើតឡើងនៅ TIPNIS គឺជាព្រឹត្តិការណ៍ដ៏សំខាន់មួយពីព្រោះជម្លោះនេះបានបង្ហាញនូវភាពចម្រូងចម្រាស់ រវាងអំណះអំណាងរបស់សមាជិកប្រជាសហគមន៍បរិស្ថានក្នុងការការពារធម្មជាតិ និង ដើម្បីការពារមាតាធរណី (Pachamama) និងតថភាពជាក់ស្តែងនៃការអនុវត្តនយោបាយផ្នែកលើនិស្សរណរបស់រដ្ឋាភិបាល Evo Morales ។ ក្នុងពេលតែមួយនោះ វាបានបង្ហាញអំពីជម្លោះដ៏ជ្រៅមួយអំពីរបៀបដែលការកំណត់អំពីការដកអាណានិគមនៅក្នុងប្រទេសបូលីវី បង្កើតនូវភាពតានតឹងរវាងគោលជំហរយ៉ាងរឹងមាំរបស់រដ្ឋនិងការព្យាយាមបង្កើតរដ្ឋធម្មនុញ្ញ។ ការដែលបញ្ញត្តិនិងមន្ត្រីរាជការស៊ីវិលសំខាន់ៗជាច្រើន ដែលធ្លាប់ជាផ្នែកមួយនៃគម្រោងកែប្រែនេះបានចាកចេញពីរដ្ឋាភិបាល Evo Morales បានបង្ហាញអំពីការបាក់បែកនៅក្នុងការគិតបែបវិភាគនៅក្នុងប្រទេសបូលីវីផងដែរ។ នៅក្នុងខែកក្កដាឆ្នាំ២០១២ បញ្ញត្តិមួយចំនួនដែលធ្លាប់ជាមន្ត្រីរាជការស៊ីវិលរបស់រដ្ឋាភិបាល បានបោះពុម្ពសេចក្តីថ្លែងការណ៍មួយសម្រាប់ការបន្តដំណើរការកែប្រែ (Manifiesto por la Reconducción del proceso de cambio, សូមអាន Coordinadora Plurinacional de la Reconducción ឆ្នាំ២០១១) ប៉ុន្តែ ដោយមានលក្ខណៈជាតិនិយមខ្លាំងជាងបរិស្ថាននិយម។ អនុប្រធានប្រតិភូ Alvaro García Linera បានឆ្លើយតបយ៉ាងរហ័សទៅនឹងសេចក្តីថ្លែងការណ៍នេះដោយហៅអតីតសហការីរបស់ខ្លួនថា "ក្រុមអន់ចិត្ត" (ក្នុងចំណោមពាក្យរិះគន់ផ្សេងទៀត)។ នៅទីបំផុត ជម្លោះជុំវិញ TIPNIS បានជួយបង្កើនមតិរិះគន់ចំពោះគំរូសម្រាប់ការអភិវឌ្ឍ។

ប្រទេសអាហ្សង់ទីនជាមួយ នឹងរដ្ឋាភិបាលក្រោមការដឹកនាំរបស់ Kirchners (Nestor Kirchner ឆ្នាំ២០០៣ ដល់ ២០០៧, Cristina Fernandez de Kirchner ឆ្នាំ ២០១១ រហូតដល់បច្ចុប្បន្ន) គឺស្ថិតនៅយ៉ាងរឹងមាំលើមាតិកាអភិវឌ្ឍន៍បែបប្រពៃណីជាមួយនឹងអំណះអំណាងថាមិនដូចបណ្តាប្រទេសតំបន់ Andean ដូចជាប្រទេសអេក្វាដ័រ និងប្រទេសបូលីវីទេ គឺផ្តល់ឱកាសបន្តិចប៉ុណ្ណោះសម្រាប់គំនិតផ្សេងទៀត។ ប្រាកដហើយធ្លាប់មានជម្លោះមួយចំនួនដែលបានដាក់បញ្ហាបរិស្ថាននៅលើរបៀបវារៈសាធារណៈ។ វាបានកើតឡើងពេលខ្លះដោយផ្ទាល់ដូចក្នុងករណីជម្លោះ ជាមួយនឹងប្រទេសអ៊ុយរុហ្គាយជុំវិញអគាររោងចក្រក្រដាស (ដែលនាំទៅរកការបិទយ៉ាងយូរនូវស្ថានអន្តរជាតិរវាងប្រទេសទាំងពីរដោយសកម្មជនក្នុងមូលដ្ឋានមកពីក្រុមចលនា Asamblea Ambiental de Gualaguaychu នៅចន្លោះឆ្នាំ

២០០៥ និងឆ្នាំ ២០១០)។ បញ្ហាបែបនេះមួយផ្សេងទៀតគឺភាពកខ្វក់នៅអាង Riachuelo និងការពិភាក្សានៅក្នុងព្រឹទ្ធសភាទាក់ទិននឹងច្បាប់ជាតិសម្រាប់ការការពារដែនទឹកកកនៅ ក្នុងឆ្នាំ២០១០។ ជម្លោះបន្ថែមទៀតដូចជាជម្លោះមួយរវាងសាជីវកម្មដីធ្លីនិងរដ្ឋាភិបាលសហ ព័ន្ធស្តីពីពិន្ទុនាំចេញផ្សេងៗនៅក្នុងឆ្នាំ ២០០៨ បានបង្ហាញកាន់តែលម្អិតអំពីដំណើរការនៃ ការដកហូតកម្មសិទ្ធិរបស់អ្នកស្រែចំការនិងជនជាតិដើមម្ចាស់ស្រែនៅក្នុងតំបន់ដៃបច្ចុប្បន្ន ហៅថាជាចម្រុយជាពិសេសនៅក្នុងខេត្តភាគខាងជើងនិងទាក់ទិននឹងផលិតកម្មសណ្ត ក។ ក្រោយមកជម្លោះនេះបានទៅហួសពីព្រំដែននៃនយោបាយ Argentinian និងបានជួយ សម្រួលឲ្យបញ្ហាវន្តមួយចំនួនស្របទៅតាមរដ្ឋាភិបាលមជ្ឈឹមដែលបច្ចុប្បន្នត្រូវបានភ្ជាប់នៅ ក្នុងក្រុមដែលមានឈ្មោះថា Carta Abierta។

ក្នុងបរិបទបរិយាកាសនយោបាយបែងចែកប៉ូលខ្លាំង ដែលមានទំនោរកាត់បន្ថយ នូវការជជែកវែកញែកនានាបញ្ហាវន្ត និងយុវជននយោបាយថ្មីៗ ដែលភ្ជាប់ទំនាក់ទំនងនឹង Kirchnerism មានទំនោរប្រើប្រាស់អំណះអំណាង 'ការពារដោយអាវក្រោះ' នៅពេលប្រឈម មុខជាមួយនឹងបញ្ហាសុគតស្នាញដូចជាគំរូដែលត្រូវអនុវត្តន៍តាមសម្រាប់វិស័យវ៉ែកសិពាណិជ្ជ កម្មនិងគោលនយោបាយស្តីពីការប្រមូលផ្តុំដីកសិកម្ម។ ពួកគេបដិសេធការប្រកាន់ខ្ជាប់ របស់រដ្ឋាភិបាលមជ្ឈឹម ទៅនឹងភាពសមហេតុផល នៃការដកហូតកម្មសិទ្ធិដែលជាលក្ខណៈ របស់គោលនយោបាយមួយចំនួនរបស់រដ្ឋ ដែលផ្ទុយទៅវិញបែរជា សង្កត់ធ្ងន់ទៅលើលទ្ធ ផលនៃគោលនយោបាយសង្គម និងការបង្កើតឡើងវិញនូវស្ថាប័នការងារដូចជាការចរចាជា សមូហភាព។ បច្ចុប្បន្ន មតិវិះគន់ចំពោះគំរូនិស្សារណកម្មគឺជាបញ្ហាចម្បងសម្រាប់ដែនដី (មិនត្រឹមតែសង្គម-បរិស្ថានទេ) និងក្រុមចលនាបញ្ហាវន្តដែលទាក់ទិននឹងរដ្ឋស្វយ័តភាពនិង ឆ្វេងនិយមឯករាជ្យ។ ក្នុងកម្រិតទាបជាងនេះវាក៏ជាបញ្ហាសម្រាប់ពួកឆ្វេងនិយមបែបក្លាសិក ដែលផ្អែកទទ្ទឹករណីដ៏សំខាន់បំផុតរបស់ខ្លួនទៅលើកម្លាំងនៃការបង្កើនអថាវភាពដែលមាន ក្នុងទំនាក់ទំនងគំរូពលកម្ម។

ជាសរុប ដោយមានបុគ្គលនិរន្តរភាពនិងការអ្នកជាតិនិយមដ៏មានប្រជាប្រិយភាពវឌ្ឍន និយមរបស់ខ្លួន បន្តយល់ឃើញអំពីបញ្ហា នៅក្នុងការអភិវឌ្ឍ មានទាក់ទិននឹងគំនិតស្តីពី កំណើនសេដ្ឋកិច្ចទំនើបកម្ម និងការពង្រីកពលកម្មប្រកបដោយផលិតផល។ នៅក្នុងករណី មួយចំនួនវាបានផ្តល់ក្នុងកម្រិតមានដែនកំណត់មួយដោយសារសម្ពាធន និងការប្រមូលផ្តុំ របស់អង្គការសង្គមការបើកកិច្ចជជែកវែកញែកផ្នែកនយោបាយ និងទ្រឹស្តីស្តីពីវិមាត្រ និងមតិ វិះគន់ផ្សេងៗអំពីការអភិវឌ្ឍ ដូចបានកើតឡើងនៅក្នុងប្រទេសអេក្វាដ័រ និងថ្មីៗនេះនៅក្នុង

ប្រទេសបូលីវី។ ទោះបីជាយ៉ាងណា ការអនុវត្ត និងគោលនយោបាយរបស់វឌ្ឍននិយមទីបំផុតត្រូវគ្នានឹងគំនិតធម្មតា និងអនុត្តរភាពស្តីពីការអភិវឌ្ឍផ្នែកលើគំនិតស្តីពីវឌ្ឍនភាពឥតកំណត់ និងធនធានធម្មជាតិដែលសន្មត់ថាមិនចេះរីងស្ងួត។

ទ្រឹស្តីអន្តរការនិងបញ្ហាប្រឈមរបស់វា

យើងបានលើកឡើងថា គោលជំហរក្រោយអភិវឌ្ឍន៍និយមបានរួបរួមគ្នានូវចរន្តជាច្រើនជាមួយនឹងមហិច្ឆតានៃការដកអាណានិគមដែលមានគោលបំណងរុះរើ និងបំបាត់អានុភាពនៃរចនាសម្ព័ន្ធអំណាចជំនឿគ្មានហេតុផល និងការស្រមើលស្រមៃដែលបង្កើតបានជាមូលដ្ឋាននៃគំរូការអភិវឌ្ឍបច្ចុប្បន្ន។ ក្នុងពេលដំណាលគ្នានោះដែរ ពួកគេមានបំណងបង្កើតគោលគំនិតថ្មីសម្រាប់អនាគត និងស្ដារឡើងវិញនូវផ្នែកផ្សេងទៀតពីប្រពៃណីនៃការវិភាគបែបវិះគន់របស់តំបន់អាមេរិកឡាទីនដោយមិនបោះបង់ទស្សនៈ *mestizo* របស់ពួកគេឬអតីតកាល និងបច្ចុប្បន្នរបស់ជនជាតិដើមភាគតិចរបស់ពួកគេ។ ជាលទ្ធផល ដូចដែលបញ្ហាវន្តតំបន់អាមេរិកឡាទីនជាច្រើននាក់បានគូសបញ្ជាក់ ទាមទារឲ្យមានការបញ្ចូលនូវការវិភាគបែបវិះគន់ទៅក្នុងវិមាត្រថ្នាក់តំបន់និងសកលនៃដំណើរការបច្ចុប្បន្ន (សូមអាន Lander ឆ្នាំ២០០០ និងផ្សេងទៀត)។

មានទស្សនវិស័យជាច្រើនដែលទាំងអស់មានគំនិតស្តីពីការដកអាណានិគមដូចគ្នា។ ឧទាហរណ៍មានទស្សនវិស័យបរិស្ថានចម្រុះដែលសង្កត់ធ្ងន់ទៅលើគំនិតស្តីពី *Buen Vivir* ទស្សនវិស័យសមាជិកប្រជាសហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិច ទស្សនវិស័យស្ត្រី-បរិស្ថាននិយមដែលផ្ដោតទៅលើសេដ្ឋកិច្ចថែទាំនិងការតស៊ូប្រឆាំង នឹងរបបបិតាធិបតេយ្យនិងគោលជំហរអេកូ-ដែនដីដែលទាក់ទិនក្រុមចលនាសង្គមដែលបានរៀបចំរចនាសម្ព័ន្ធនយោបាយផ្អែកលើគំនិតយុត្តិធម៌បរិស្ថានទំនិញទូទៅដែនដីអធិបតេយ្យភាពស្បៀងនិងការរស់នៅយ៉ាងល្អ។ ក្នុងក្របខ័ណ្ឌនេះការពិភាក្សាជុំវិញសិទ្ធិរបស់ធម្មជាតិបានចាប់ផ្ដើមនាពេលថ្មីៗនេះ ហើយសិទ្ធិទាំងនេះបានក្លាយជាផ្នែកមួយនៃរដ្ឋធម្មនុញ្ញរបស់ *Ecuadorian* ។

ប្រភេទដូចជាការដកអាណានិគម ការប្រឆាំងរបបបិតាធិបតេយ្យ រដ្ឋចម្រុះអន្តរវប្បធម៌និយម និង *Buen Vivir* គឺជាសញ្ញាណនិងគោលគំនិតទូទៅដែលកំពុងនឹងស្ថាបនាឡើងដែលបង្កើតបានជាឆ្លឹងខ្នងនៃគំនិតថ្មីរបស់តំបន់អាមេរិកឡាទីននៅក្នុងសតវត្សទី២១។ ទោះបីជាយ៉ាងនេះក៏ដោយ និងទោះជាមានការរីកចម្រើននិងការពិភាក្សាក៏ដោយជាពិសេស

នៅក្នុងប្រទេសបូលីវី និងប្រទេសអេក្វាដ័រ ការស្វែងរកយុទ្ធសាស្ត្រពហុវិមាត្រនិងវិធានការ រឹងមាំដើម្បីបន្ថែមគោលការណ៍ និងគំនិតទូទៅទាំងនេះវាហាក់ដូចជាត្រូវការជាបន្ទាន់។

នៅក្នុងបរិបទនេះ ការពិភាក្សាបានចាប់ផ្តើមនៅក្នុងបណ្តាប្រទេសជាច្រើន ក្នុង តំបន់អាមេរិកឡាទីន ស្តីពីគំរូផ្សេងៗសម្រាប់ជំនួសគំរូនិស្សារណកម្ម និងតម្រូវការក្នុងការ អនុវត្តគំនិត ដើម្បីធ្វើឲ្យមានដំណើរផ្លាស់ប្តូរចេញពីតារាង នៃសេណារីយ៉ូ អន្តរាគមន៍ ពហុវិមាត្រ។ ដោយសារទំហំនៃគំរូនិស្សារណកម្មការព្រមព្រៀងជាមូលដ្ឋាននឹងត្រូវការឲ្យ មាននូវការឆ្លើយតបដោយមានការពិនិត្យវិភាគគំរូដែលមានទំហំកាន់តែធំ។ យើងជឿថា សំណើមួយក្នុងចំណោមសំណើដែលគួរឲ្យចាប់អារម្មណ៍ និងមានភាពល្អិតល្អន់បំផុតបាន ត្រូវរៀបចំឡើងដោយមជ្ឈមណ្ឌលតំបន់អាមេរិកឡាទីនសម្រាប់អេក្វីស៊ីសង្គម (CLAES) ដែលដឹកនាំដោយ Eduardo Gudynas (ឆ្នាំ២០១១) មកពីប្រទេសអ៊ុយរុហ្គាយ។ អនុលោម ទៅតាមសំណើនេះដំណើរផ្លាស់ប្តូរនឹងត្រូវការនូវកម្រងគោលនយោបាយសាធារណៈដែល នឹងផ្តល់នូវលទ្ធភាពក្នុងការពិចារណាអំពីទំនាក់ទំនងរវាងបញ្ហាកង្វល់ផ្នែកសង្គមនិងបរិស្ថាន នៅក្នុងរបៀបមួយផ្សេងៗ។ វាក៏ពិចារណា ថាប្រឈមមុខទៅនឹងគំរូនិស្សារណកម្មកម្រង 'គំរូ ជំនួស' នៅក្នុងក្របខ័ណ្ឌនៃការអភិវឌ្ឍ ធម្មតានឹងមិនគ្រប់គ្រាន់ទេ ហេតុដូច្នេះហើយវាជា ការចាំបាច់ដែលត្រូវគិតអំពីនិងទាញចេញនូវ 'គំរូជំនួសឲ្យការអភិវឌ្ឍ'។ ជាចុងក្រោយ វា សង្កត់ធ្ងន់ថា ការពិភាក្សានេះត្រូវតែត្រូវបានវិភាគនៅថ្នាក់តំបន់និងនៅក្នុងដែនយុទ្ធសាស្ត្រ នៃការផ្លាស់ប្តូរដែលជនជាតិដើមម្ចាស់ស្រុកហៅថា Buen Vivir។

ទោះបីជាការជជែកដេញដោលទាំងនេះបានឮខ្លួនខ្លាចកាន់តែខ្លាំងនៅក្នុងប្រទេស អេក្វាដ័រក៏ដោយ វាក៏នៅក្នុងប្រទេសប៉េរូដែលក្រុមអង្គការនិងសមាជិករបស់ Red GE ដែល ជាបណ្តាញ Peruvian សម្រាប់សាកលភាវូបនីយកម្មមានតុល្យភាព (Red peruana por una Globalización con Equidad) បានសម្រេចជាស្នាដៃដែរ។ ថ្មីៗមុនការបោះឆ្នោត ប្រធានាធិបតីនៅក្នុងឆ្នាំ ២០១១ ពួកគេបានបង្ហាញគូភាគីនយោបាយចម្បងៗជាមួយនឹង សេចក្តីប្រកាសដែលមានឥទ្ធិពលខ្លាំង។ នៅក្នុងសេចក្តីប្រកាសនេះពួកគេបានទាញចេញ នូវដំណើរផ្លាស់ប្តូរដែលអាចធ្វើបានចំពោះសេដ្ឋកិច្ចក្រោយនិស្សារណផ្អែកលើវិធានដែល មានគោលបំណងផ្តោតលើការប្រើប្រាស់ដីប្រកបដោយចីរភាពការពង្រឹងឧបករណ៍សម្រាប់ ការគ្រប់គ្រងបរិស្ថានការរែកប្រែក្របខ័ណ្ឌច្បាប់ការអនុវត្តសិទ្ធិទទួលបាន ការផ្តល់ប្រឹក្សាយោ បល់ និងបញ្ជាសំខាន់ៗផ្សេងទៀត។ ប្រហែលជាគំនិតនេះខ្វះនូវធម្មជាតិរឹងមាំនៃសំណើនៅ ក្នុងបណ្តាប្រទេសផ្សេងៗដូចជាប្រទេសបូលីវីឬប្រទេសអេក្វាដ័រ ពីព្រោះគ្មាននិយាយអំពី

Buen Vivir ឬ 'រដ្ឋចម្រុះ' ប៉ុន្តែយ៉ាងហោចណាស់វាបានបង្ហាញអំពីតម្រូវការក្នុងការគិតអំពី សេណារីយ៉ូជាក់លាក់ដែលការពិភាក្សាមួយនៅខ្វះខាតនៅឡើយនៅក្នុងបណ្តាប្រទេសដូច ជាប្រទេសអាហ្សង់ទីន (សូមអាន RedGE ឆ្នាំ២០១១)។ ដូចដែលសេដ្ឋីទូ Vicente Sotelo និង Pedro Francke (ឆ្នាំ២០១១) បានបង្ហាញនៅក្នុងសៀវភៅថ្មីរបស់ពួកគេវាអាចក្នុងការ ប្រមើលមើលអំពីដំណើរផ្លាស់ប្តូរតាមរយៈគោលនយោបាយសាធារណៈដែលជាសេណារី យ៉ូមួយដែលរួមបញ្ចូលនូវកំណែទម្រង់សេដ្ឋកិច្ចនិងបរិស្ថាន។ សៀវភៅបង្ហាញអំពីសេណារី យ៉ូដែលអាចមានមួយចំនួននិងបង្ហាញថា ពិសេសមានវិធានការចំនួនពីរអាចជំរុញឲ្យដំណើរ ផ្លាស់ប្តូរសេដ្ឋកិច្ចក្រោយនិស្សារណាទទួលបានជោគជ័យ៖ ទីមួយកំណែទម្រង់ពន្ធដើម្បីការ ប្រមូលចំណូលពន្ធបានកាន់តែច្រើន (ពន្ធកាន់តែខ្ពស់សម្រាប់គម្រោងនិស្សារណាឬពន្ធកាន់ ខ្លាំងសម្រាប់ផលចំណេញខ្ពស់ជាពិសេស) និងការផ្អាកបណ្តោះអាសន្ន (ជាផ្លូវការ) សម្រាប់ គម្រោងរ៉ែប្រេងនិងឧស្ម័នដែលបានចាប់ផ្តើមក្នុងរវាងឆ្នាំ២០០៧ និងឆ្នាំ២០១១ ។

ស្របគ្នាក្នុងពេលតែមួយ វាជាការចាំបាច់ដែលត្រូវវិភាគអំពីបទពិសោធន៍ជោគ ជ័យនៃការអភិវឌ្ឍ 'ពិដានក្រោម' នៅថ្នាក់មូលដ្ឋាននិងថ្នាក់តំបន់ប៉ុន្តែមិនមែនជាមួយនឹង គំនិតស្តីពីផលិតពួកវាឡើងវិញតាមលក្ខណៈមេកានិចឬទាក់ទិននឹងការគ្រាន់តែប្រមូលផ្តុំពួក វា។ ផ្ទុយទៅវិញ គួរវិភាគភាពចម្រុះនៃបទពិសោធន៍ទាំងនេះនិងអ្វីដែលធ្វើឲ្យពួកវាខុសពី គេ។ តាមជាក់ស្តែងសេដ្ឋកិច្ចផ្នែកលើសង្គម សមាជិកប្រជាសហគមន៍និងសាមគ្គីភាពរបស់ តំបន់អាមេរិកឡាទីន - ផ្តល់ជូននូវលទ្ធភាពគ្រប់យ៉ាងដែលចាំបាច់ត្រូវតែសិក្សាអំពីវាដើម្បី ភាគបំបែកសេដ្ឋកិច្ចមូលធនដែលមានស្រាប់។ ច្បាស់ណាស់ ទាំងនេះនឹងត្រូវការនូវការ ទទួលស្គាល់នូវតម្លៃនៃសេដ្ឋកិច្ចប្រភេទផ្សេងទៀតដែលទាមទារឲ្យមានការរៀបចំផែនការ យុទ្ធសាស្ត្រក្នុងទិសដៅពង្រឹងសេដ្ឋកិច្ចមូលដ្ឋាន (កសិអេកូឡូស៊ីនិងសង្គមសេដ្ឋកិច្ចក្នុងចំណោមផ្នែកផ្សេងទៀត) ដែលនៅរាយប៉ាយទូទាំងទ្វីបទាំងមូល។ វាមិនមែនជារឿងប្លែកទេ សម្រាប់រដ្ឋាភិបាលក្នុងការព្យាយាមលាក់នូវលទ្ធភាពនិងរបៀបផលិតកម្មផ្សេងនៅក្នុងតំបន់ តាមរយៈគោលនយោបាយសាធារណៈដែលធ្វើឲ្យមាន 'វិបត្តិ' កាន់តែធ្ងន់ធ្ងរនិងតាមរយៈ គម្រោងនិស្សារណាដែលបានលើកកម្ពស់ដោយផ្អែកលើមូលដ្ឋានមិនអាចទុកចិត្តបាននូវការ សិក្សាស្រាវជ្រាវអំពីផលប៉ះពាល់បរិស្ថានដែលប្រកាសថាវាតំបន់យុទ្ធសាស្ត្រផលប៉ះពាល់កម្មភាព នេះទៅលើសេដ្ឋកិច្ចតំបន់។ (Colectivo Voces de Alerta ឆ្នាំ២០១១)។ ការគាំទ្រសេដ្ឋកិច្ច មូលដ្ឋានមិនត្រឹមតែទាមទារឲ្យមានការចូលរួមចំណែកការតែងតាំងឡើងពីប្រជាជនសាមញ្ញ

ធម្មតាប៉ុណ្ណោះទេ ប៉ុន្តែថែមទាំង ត្រូវការជំនួយការ តែខ្លាំងឡើងពីរដួងដែរ (សូមអាន Coraggio ឆ្នាំ២០១១)។

បញ្ហាប្រឈមចម្បងមួយ ដែលយើងប្រឈមគឺត្រូវអភិវឌ្ឍន៍គំនិតស្តីពីការផ្លាស់ប្តូរ ដែលផ្តល់នូវ 'អ្វីដែលចង់បាន' ទាក់ទិននឹងរបៀបរស់នៅនិងគុណភាពជីវិត។ ភាពរឹងមាំនៃ សញ្ញាណស្តីពីការអភិវឌ្ឍ គឺភាគច្រើនផ្អែកលើអង្គហេតុដែលចាស់នាំនៃការប្រើប្រាស់ទាក់ ទិននឹងគំរូអនុត្តរភាពនៃការអភិវឌ្ឍបានជ្រួតជ្រាបដល់ក្រុមប្រជាពលរដ្ឋទាំងមូល។ តាមរយៈ នេះ យើងសំដៅដល់ការស្រមើលស្រមៃជាលក្ខណៈវប្បធម៌ដែលផ្អែកទៅលើគំនិតធម្មតាស្តី ពីការអភិវឌ្ឍនិងលើអ្វីដែលត្រូវបានយល់ ជាទូទៅថា ជា'គុណភាពជីវិត'។ និយមន័យនេះ ពាក្យ 'ជីវិតកាន់តែល្អប្រសើរ' គឺជាធម្មតាទាក់ទិននឹងការប្រើប្រាស់ដែលសម្រាប់ផ្នែកប្រជា ជនដែលក្រីក្រជាង ហើយបន្ទាប់ពីមានវិបត្តិយ៉ាងច្រើនសន្លឹកសន្លាប់គឺកំពុងក្លាយជាអាចធ្វើ ទៅបាននៅក្នុងបរិបទមានមតិស្រុះស្រួលជាងកម្ពុជានៅពេលនេះ។

ជួយទៅវិញ យើងត្រូវតែសួរខ្លួនឯងថា តើយើងគួរតែផ្លាស់ប្តូរការផ្តោតនៃការពិ ភាក្សាដែរឬទេ។ មុននឹងសួរអំពីទិសដៅដែលយើងមានបំណងធ្វើដំណើរទៅកាន់យើងប្រ ហែលជាគួរធ្វើការអភិវឌ្ឍ ទ្រឹស្តីស្តីពីតម្រូវការរបស់មនុស្សផ្អែកលើសំណួរមូលដ្ឋានមួយ ចំនួន។ យើងគួរសួរថា តើអ្វីជាលក្ខខណ្ឌអប្បបរមាសម្រាប់ភាពសមរម្យនិងទាក់ទិនទៅនឹង មនុស្សជំនាន់ក្រោយ អ្វីជាជីវិតប្រកបដោយចីរភាពយ៉ាងសមហេតុផល។ តើយើងអាចបំ ពេញបានតាមតម្រូវការទាំងនេះដោយរបៀបណាដោយមិនបាច់ធ្វើឲ្យខ្លួនឯងឈឺចាប់ និង ដោយមិនបង្កការខូចខាតដល់ប្រព័ន្ធអេកូឡូស៊ីរបស់យើង? តើយើងអាចបំបាត់តម្រូវការ សង្គមដែលប្រែក្លាយទៅជាទម្រង់ទាសភាពថ្មីមហន្តរាយដល់ខ្លួនឯង និងមហន្តរាយដល់បរិ ស្ថានបានដោយរបៀបណា? តើយើងអាចស្ថាបនាទស្សនៈដកអាណានិគមដែលបន្ទាប់មក ក្លាយជាកន្លែងនយោបាយសម្រាប់ការផ្លាស់ប្តូរបានតាមរបៀបណា?

នៅក្នុងន័យនេះនិងជាសរុប នៃអត្ថបទនេះ យើងចង់បង្ហាញនូវវិធីសាស្ត្របី ដែល អាចជួយយើងក្នុងការពិចារណាឡើងវិញអំពីទ្រឹស្តីនៃលក្ខខណ្ឌ។ វិធីសាស្ត្រមូលដ្ឋានគឺជាវិធី សាស្ត្រមួយដែលបង្កើតឡើងដោយសេដ្ឋកិច្ច Manfred Max-Neef ។ ជាប្រពៃណីលោកបាន លើកឡើងថា វាត្រូវបានជឿថាតម្រូវការរបស់មនុស្សមានទំនោរគ្មានដែនកំណត់ និងថា តម្រូវការទាំងនោះមានការប្រែប្រួលជានិច្ចពីសម័យកាលមួយទៅសម័យកាលមួយនិងពីវប្ប ធម៌មួយទៅវប្បធម៌មួយ។ ប៉ុន្តែនេះគឺជារឿងមិនពិតទេ។ កំហុសគឺដោយសារការមិនបាន បែងចែកឲ្យបានច្បាស់លាស់រវាងលក្ខខណ្ឌនិងមធ្យោបាយក្នុងបំពេញតាមលក្ខខណ្ឌទាំង

នោះ។ "តម្រូវការមូលដ្ឋានរបស់មនុស្សគឺដូចគ្នានៅក្នុងគ្រប់វប្បធម៌ទាំងអស់និងនៅក្នុងគ្រប់ប្រវត្តិសាស្ត្រទាំងអស់។ អ្វីដែលប្រែប្រួលទៅតាមពេលវេលានិងពីវប្បធម៌មួយទៅវប្បធម៌មួយ គឺរបៀប ឬ មធ្យោបាយក្នុងការបំពេញតម្រូវការទាំងនេះ" (Max-Neef ឆ្នាំ១៩៩៣: ៥០-១)។

អនុលោមទៅតាមអ្នកនិពន្ធរូបនេះ គ្រប់ប្រព័ន្ធសេដ្ឋកិច្ចសង្គមនិងនយោបាយតែងមានទម្រង់ជាក់លាក់ របស់ខ្លួន ក្នុងបំពេញនូវតម្រូវការមូលដ្ឋានដូចគ្នា របស់មនុស្ស។ ចំណុចមួយក្នុងចំណោមចំណុចជាក់លាក់របស់វប្បធម៌គឺការជ្រើសរើសរបស់ខ្លួន (ជានិច្ចកាលស្ថាបនាឡើងតាមលក្ខណៈវប្បធម៌) នូវមធ្យោបាយក្នុងការបំពេញបានតាមតម្រូវការទាំងនោះ។ ទំនិញគឺជាមធ្យោបាយដែលបុគ្គលម្នាក់ៗប្រើដើម្បីពង្រឹងធាតុចាំបាច់ក្នុងការបំពេញបាននូវតម្រូវការរបស់ខ្លួន។ នៅពេលទំនិញទាំងនេះក្លាយជាអ្វីៗគ្រប់យ៉ាងនោះជីវិតក្លាយទៅជាបម្រើឲ្យទំនិញទាំងនេះ (មិនអាចមានអ្វីផ្សេងពីនេះ)។ ហេតុដូច្នេះហើយទាក់ទិននឹងវិបត្តិអរិយធម៌បច្ចុប្បន្ន "ការស្ថាបនាសេដ្ឋកិច្ចមនុស្សនិយមទាមទារឲ្យយើងគិតឡើងវិញការបកស្រាយអំពីទំនាក់ទំនងរវាងតម្រូវការនិងមធ្យោបាយក្នុងការបំពេញនូវតម្រូវការនិងទំនិញទាំងនោះ" (ibid.)។

ទីពីរនៅក្នុងតំបន់អាមេរិកឡាទីននិងបណ្តាប្រទេសតំបន់អឌ្ឍគោលខាងត្បូងមានឧទាហរណ៍ជាច្រើនអំពីសេដ្ឋកិច្ចផ្នែកលើសង្គមនិងសាមគ្គីភាពដែលមានផ្នែកសង្គមស្ថិតនៅក្នុងវិស័យដែលបានដកចេញច្រើនបំផុត (ស្ត្រីជនជាតិដើមម្ចាស់ស្រុក យុវជន កម្មករនិយោជិត និងអ្នកស្រែចំការ)។ យើងអាចកត់សម្គាល់ឃើញនៅទីនេះនូវការចូលរួមចំណែកគួរឲ្យចាប់អារម្មណ៍របស់ Franz Hinkelammert ដែលបង្កើតលក្ខណៈវិនិច្ឆ័យសម្រាប់អ្វីដែលលោកហៅ ថាលំដាប់នៃ 'សេដ្ឋកិច្ចដើម្បីជីវិត' ក្នុងការសាងសង់ ជម្រើសជំនួស។ (Hinkelammert/Mora, ឆ្នាំ២០០៥)។ ចេញពីទស្សនវិស័យស្តីពីសេដ្ឋកិច្ចដើម្បីជីវិតគោលបំណងនៃការងាររបស់មនុស្ស គឺការផលិតតម្លៃប្រើប្រាស់ ឬមធ្យោបាយសម្រាប់ជីវិត។ ប្រព័ន្ធរបស់អង្គការ និងការបែងចែកការងារសង្គមត្រូវចាត់ទុកថាសមហេតុផលតែក្នុងករណីពួកគេអនុញ្ញាតឲ្យមានការបន្តជីវិតទៅតាមពេលវេលាប៉ុណ្ណោះ។ "ចំណុចសំខាន់បំផុតគឺមនុស្សក្នុងនាមជាការរស់មានតម្រូវការ និងការផលិតឡើងវិញយ៉ាងចាំបាច់នូវលក្ខខណ្ឌសម្ភារៈសម្រាប់ជីវិត" (ibid.)។ នៅពេលពិនិត្យអំពីការផលិតឡើងវិញនូវធម្មជាតិខាងក្រៅ និងរបស់មនុស្ស វាជាការសំខាន់មួយដែលត្រូវពិចារណាអំពី "តម្លៃមិនប្រើប្រាស់ដែលក៏ជាអត្ថិភាពលក្ខខណ្ឌនិងលទ្ធភាពផលិតឡើងវិញនូវប្រព័ន្ធជីវិតផងដែរ។ ទស្សនវិស័យរបស់យើងត្រូវ

លែងផ្ដោតទៅលើតម្លៃការងារ ផ្ទុយទៅវិញយើងគួរផ្ដោតទៅលើតម្លៃជីវិត" (ibid.; សូមអានផងដែរអំពីការពិនិត្យឡើងវិញអំពីសៀវភៅរបស់ Hinkelammert ដោយ Vargas Soler ឆ្នាំ២០០៨)។

ការបកស្រាយរបស់ Hinkelammert គឺស្រដៀងគ្នាខ្លាំងទៅនឹងទស្សនវិស័យមួយផ្សេងទៀត ethic of care ដែលតស៊ូមតិដោយអ្នកស្រ្តី-បរិស្ថាននិយម។ "តាមរយៈ 'ការងារថែទាំ' យើងសំដៅដល់ការងារទាក់ទិននឹងការបន្តពូជមនុស្សដូចជាការចិញ្ចឹមកូន ការបំពេញនូវតម្រូវការមូលដ្ឋាន ការលើកកម្ពស់សុខភាព ការលើកទឹកចិត្ត និងការសម្របសម្រួលដល់ការចូលរួមនៅក្នុងសង្គម" (Pascual/Yayo Herrero ឆ្នាំ២០១០: ៣; សូមអានផងដែរអំពី Leon ឆ្នាំ២០០៩)។ នេះគឺជាការសំខាន់ មិនត្រឹមតែដោយសារមតិរិះគន់របស់វាចំពោះសាវន្តនិយមប៉ុណ្ណោះទេ ប៉ុន្តែថែមទាំងដោយសារប្រភេទថ្មីនៃស្រ្តី-បរិស្ថាននិយមអាចផ្តល់ទស្សនៈអំពីតម្រូវការមិនមែនចេញពីទស្សនវិស័យស្តីពីឱនភាព ឬ ទុក្ខរបស់មនុស្ស ប៉ុន្តែចេញពីប្រភេទមួយនៃការស្ដារវប្បធម៌ នៃការថែទាំមកធ្វើជាមូលដ្ឋានលើកទឹកចិត្តសម្រាប់សង្គមប្រកបដោយចីរភាពបរិស្ថានតាមរយៈតម្លៃដូចជាបដិការ ការសហប្រតិបត្តិការ និងការបំពេញគ្នាជាជំនួសវិញ។

ជាសរុប ការគិតរបស់តំបន់អាមេរិកឡាទីននៅក្នុងសតវត្សទី២១ ចាំបាច់ត្រូវបង្កើតនូវប្រព័ន្ធចំនេះដឹងថ្មី និងពិចារណាឡើងវិញអំពីការចូលរួមចំណែកដែលមានស្រាប់ក្នុងការអភិវឌ្ឍ ទ្រឹស្តីមនុស្សនិងតម្រូវការសង្គម មិនគ្រាន់តែជាមូលដ្ឋានសម្រាប់និរន្តរភាពវិងមាំប៉ុណ្ណោះទេ ប៉ុន្តែថែមទាំងជាមូលដ្ឋានសម្រាប់ភាពអន្តរវប្បធម៌វិងមាំដែលបញ្ចូលនិងទទួលស្គាល់នូវមុខវិជ្ជាថ្នាក់ក្រោមជាប្រពៃណីក្នុងសង្គមរបស់យើងផងដែរ។

អត្ថបទបកប្រែដោយ
Tim Jack

កំណត់សម្គាល់

១. អត្ថបទនេះគឺផ្អែកទៅលើការពិភាក្សាក្នុងអំឡុងឆ្នាំ២០១១ របស់ក្រុមការងារអចិន្ត្រៃយ៍ដើម្បីវិវឌ្ឍន៍សកម្មភាពអភិវឌ្ឍ (Grupo Permanente de Trabajo sobre Alternativas al Desarrollo ឆ្នាំ២០១១) ដែលឧបត្ថម្ភដោយមូលនិធិ Rosa Luxemburg។ ក្នុងក្របខ័ណ្ឌនេះ កំណែដំបូងនៃអត្ថបទនេះត្រូវបានបង្ហាញសម្រាប់ការពិភាក្សារួមគ្នានៅគីតូ និងព្រុចសែល

នាខែមិថុនានិងខែកក្កដាឆ្នាំ២០១១រៀងៗខ្លួន។ លើសពីនេះទៅទៀត កំណែក្រោយមួយ ត្រូវបានបង្ហាញក្នុងអំឡុងពេលសិក្ខាសាលាតំបន់អាមេរិកឡាទីន *Derechos de la Naturaleza y Alternativas al Extractivismo* (សិទ្ធិរបស់ធម្មជាតិនិងវិធីជំនួសសេដ្ឋកិច្ច និងស្បៀង) ដែលយើងក្នុងនាមជាសំឡេងជាសំឡេងរួមគ្នាមួយ (*Colectivo Voces de Alerta* ឆ្នាំ ២០១១) បានរៀបចំឡើងរួមគ្នាជាមួយ *CLAES, Jóvenes por la Igualdad* (យុវជនដើម្បីសមភាព) និង *CEPPAS* នៅប៊ុយណូស៊ែរ នាខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០១១។

២. ប្រាកដណាស់ ឆ្ពោះទៅរកសម័យឆ្នាំ ១៩៩០ ការអភិវឌ្ឍ ក្នុងនាមជាសេចក្តីអធិប្បាយ ក្តោមរួមបានបាត់ជាបណ្តោះអាសន្នពីរបៀបវារៈនយោបាយនិងសិក្សាស្រាវជ្រាវ មិនត្រឹមតែ នៅក្នុងតំបន់អាមេរិកឡាទីន ប៉ុន្តែថែមទាំងនៅក្នុងផ្នែកផ្សេងទៀតនៃពិភពលោកផងដែរ។ ការបំបាត់នេះគឺទាក់ទិននឹងទៅនឹងការដែលថានៅក្នុងបរិបទវិបត្តិក្នុងចំណោមប្រទេសឆ្វេង និយមនិងសេរីនិយមបែបថ្មីឡើងខ្ពស់បំផុតនោះ វិទ្យាសាស្ត្រសង្គមរបស់តំបន់អាមេរិកឡា ទីន - និងជាពិសេសសេដ្ឋកិច្ច (នយោបាយ) និងសង្គមវិទ្យា (នយោបាយ) - ដែលបាន ដឹកនាំគំនិតសង្គមអស់ជាច្រើនទសវត្សរ៍បានឈានដល់ចំណុចរបត់នយោបាយនិងចំណេះ ដឹងយ៉ាងសំខាន់មួយ។

៣. នេះក៏ជាមូលដ្ឋានសម្រាប់ *UAC*, សហជីពក្រុមប្រឹក្សាពលរដ្ឋ (*Union de Asambleas Ciudadanas*) ដែលមានអង្គការថ្នាក់ក្រោមផ្សេងៗដែលប្រឆាំងនឹងគម្រោងវិវឌ្ឍន៍យក្សនិង អង្គការដែលចោទជាសំណួរទៅលើគំរូកសិពាណិជ្ជកម្មរបស់ *Frente Dario Santillan* ក៏ដូច ជាអង្គការសិទ្ធិមនុស្សដូចជា សេវាសន្តិភាពនិងយុត្តិធម៌ *Serpaj* (*Servicio de Paz y Justicia*) ដែលដឹកនាំដោយ *Adolfo Perez Esquivel*, និង *Colectivo Voces de Alerta* ដែលអ្នកនិពន្ធមួយចំនួននៅក្នុងឯកសារនេះគឺជាសមាជិកផងដែរ។

៤. នៅចុងឆ្នាំ ២០១០ ប្រធាន *Evo Morales* បានប្រកាសអំពីការបង្កើនតម្លៃប្រេងសាំងនិង ប្រេងម៉ាស៊ូត (រវាង៥៧% និង ៨២%) ក្នុងគោលបំណងនៃបញ្ចប់ទំនិញរត់ពន្ធល្លងដែន ទាក់ទិននឹងផលិតផលទាំងនេះ។ បន្ទាប់ពីមានបាតុកម្មតវ៉ាយ៉ាងខ្លាំងក្លាតាមផ្លូវមួយសប្តាហ៍ និងការទាមទារឲ្យចុះចេញពីតំណែង *Morales* បានប្រកាសបញ្ចប់បញ្ហាតម្លៃនេះដោយ សារភាពថាវាគឺជាកំហុសឆ្គងមួយ។

ឯកសារយោង

Antonelli, Mirta A. (2009): Minería transnacional y dispositivos de intervención en la cultura. La gestión del paradigma hegemónico de la "minería responsable y desarrollo sustentable". In: Svampa, Maristella/Antonelli, Mirta A. (eds.): Minería Transnacional, narrativas del desarrollo y resistencias sociales. Buenos Editorial Biblos.

Acosta, Alberto (2009): La maldición de la abundancia. Quito: Abya Yala.

Barcena, Alicia (2011) Balance de una Decada en America Latina: brechas por cerrar y caminos por abrir. Santiago de Chile: CEPAL. <http://segib.org/actividades/files/2010/12/Alicia-Barcena.pdf>, 2.7.2012.

Brieva, Susana/Castellani, Ana/Fernandez Vila, M. Fernanda/Laria, Patricia (2002): El concepto de desarrollo en las ciencias sociales. Pasado y presente de una categoría central en el análisis de las sociedades latinoamericanas. Quito: FLACSO.

Colectivo Voces de Alerta (2011): 15 mitos y realidades sobre la minería transnacional en Argentina. Buenos Aires: Editorial El Colectivo-Ediciones Herramienta.

CEPAL (2010): Estudio Economico en America Latina y el Caribe 2009-2010. Impacto distributivo de las políticas públicas. Santiago de Chile: Naciones Unidas. www.eclac.cl/cgi-bin/getProd.asp?xml=/publicaciones/xml/3/40253/P40253.xml&xsl=/de/tpl/p9f.xsl&base=/tpl/top-bottom.xslt, 2.7.2012.

CEPAL (2011a): Balance preliminar de las economías de America Latina y el Caribe. Santiago de Chile: Naciones Unidas. http://www.eclac.org/publicaciones/xml/1/45581/2011-979-bpe_book_web-cd.pdf, 2.8. 2012.

CEPAL (2011b): Estudio economico de America Latina y el Caribe 2010-2011. Modalidades de inserción externa y desafíos de política macroeconómica en una economía mundial turbulenta. Santiago de Chile: Naciones Unidas. <http://www.eclac.cl/cgi-bin/getProd.asp?xml=/publicaciones/xml/1/43991/P43991.xml&xsl=/de/tpl/p9f.xsl>, 2.8.2012.

Coordinadora Plurinacional de la Reconducción (2011): Por la recuperación del proceso de cambio para el pueblo y con el pueblo. In: lahaine.org, 20.6.2011. <http://www.lahaine.org/index.php?p=22900>, 2.8.2011.

Coraggio, J. Luis (2011): Economía social y solidaria. El trabajo antes que el capital. Quito: Abya Yala.

Coronil, Fernando (2002): El Estado mágico. Naturaleza, dinero y modernidad en Venezuela. Consejo de Desarrollo Científico y Humanístico de la Universidad Central de Venezuela. Caracas: Nueva Sociedad.

Escobar, Arturo (2005): El post-desarrollo como concepto y practica social. In: Mato, Daniel (ed.): Políticas de Economía, ambiente y sociedad en tiempos de globalización. Caracas: Facultad de Ciencias Economicas y Sociales, Universidad Central de Venezuela, 17-31.

Garcia, Alan (2007): El síndrome del perro del hortelano. El Comercio, 28.10.2007. http://elcomercio.pe/edicionimpresa/html/2007-10-28/el_sindrome_del_perro_del_hort.html, 2.8.2012.

Garcia Linera, Alvaro (n/y): El "oenegismo", enfermedad infantil del derecho. (O como la "reconduccion" del Proceso de Cambio es la restauracion neoliberal). La Paz: Vicepresidencia del Estado Plurinacional. <http://www.rebelion.org/docs/133285.pdf>, 20.7.2012.

Grupo Permanente de Trabajo sobre Alternativas al Desarrollo (eds., 2011): Mas alla del desarrollo. Quito: Abya Yala/Fundacion Rosa Luxemburg.

Gudynas, Eduardo (2009): Diez tesis urgentes sobre el nuevo extractivismo. Contextos y demandas bajo el progresismo sudamericano actual. In: Centro Andino de Accion Popular (CAAP)/Centro Latinoamericano de Ecología Social (CLAES) (ed.): extractivismo, Política y Sociedad. Quito: CAAP/ CLAES, 187-225.

Gudynas, Eduardo (2011a): Mas alla del nuevo extractivismo: transiciones sostenibles y alternativas al desarrollo. In: Wanderley, Fernanda (ed.): El desarrollo en cuestion. Reflexiones desde America Latina. La Paz: Oxfam/ CIDES/UMSA, 379-410.

Hinkelammert, Franz/Mora, Henry (2005): Hacia una economía para la vida. Preludio a una reconstrucción de la Economía. San Jose, Costa Rica: DEI.

Jessop, Bob (២០១១): រដ្ឋនៅក្នុងវិបត្តិបច្ចុប្បន្ន: វិបត្តិមូលធន វិបត្តិរដ្ឋ និងវិបត្តិនៃការគ្រប់គ្រងវិបត្តិ។ ឯកសារដែលបានបង្ហាញក្នុងអំឡុងសិក្ខាសាលារបស់មូលនិធិ Rosa Luxemburg ស្តីពី "ការគ្រប់គ្រងទិសនយោបាយ និងការកែប្រែសង្គមនៅក្នុងតំបន់អាមេរិកឡាទីននិងទ្វីបអឺរ៉ុប", ១៧/១៨ ខែមិថុនាឆ្នាំ២០១១, ព្រឹត្តិសវនកម្ម។

Lander, Edgardo (2000): Ciencias sociales: saberes coloniales y eurocentricos. In: Lander, Edgardo (ed.): La colonialidad del saber: eurocentrismo y ciencias sociales. Perspectivas Latinoamericanas. Buenos Aires: CLACSO, 246-268. <http://bibliotecavirtual.clacso.org.ar/ar/libros/lander/lander1.rtf>, 2.9.2012.

Leff, Enrique (2006): La Ecología Política en America Latina. Un campo en construcción. In: Alimonda, Hector (ed.): Los tormentos de la materia. Aportes para una ecología política latinoamericana. Buenos Aires: CLACSO, 21-39.

Leon, Magdalena (2009): Cambiar la economía para cambiar la vida. Desafíos de una economía para la vida. In: Acosta, Alberto/Martínez, Esperanza (eds.): El buen vivir. Una vía para el desarrollo. Quito: Abya Yala.

Martínez Alier, Juan (2005): El ecologismo de los pobres. Conflictos ambientales y lenguajes de valoración. Barcelona: Icaria Antrazo.

Mealla, Eloy (2006): El regreso del desarrollo. In: Scannone, Juan Carlos/García Delgado, Daniel (eds.): Ética, desarrollo y región : hacia un regionalismo integral. Buenos Aires: Ciccus.

Max-Neef, Manfred (1993): Desarrollo a Escala humana. Conceptos, reflexiones y algunas aplicaciones. Barcelona: ICARIA.

Pascual Rodríguez, Marta/Yayo Herrero, López (2010): Ecofeminismo, una propuesta para repensar el presente y construir el futuro. In: CIP-Ecosocial - Boletín ECOS 10, 1-9.

RedGE - Red peruana por una Globalización con Equidad (2011): El Perú y el modelo extractivo: Agenda para un nuevo gobierno y necesarios escenarios de transición. <http://www.redge.org.pe/node/637>, 7.7.2012.

Sousa Santos, Boaventura (2007): Más allá de la gobernanza neoliberal: El Foro Social Mundial como legalidad y política cosmopolitas subalternas. In: Sousa Santos, Boaventura/ Rodríguez Garavito, César A. (eds.): El derecho y la globalización desde abajo. Hacia una legalidad cosmopolita. México: Anthropos, 31-60.

Schuldt, Jürgen/Acosta, Alberto (2009): Petróleo, rentismo y subdesarrollo. ¿Una maldición sin solución? In: Centro Andino de Acción Popular (CAAP)/ Centro Latinoamericano de Ecología Social (CLAES) (ed.): extractivismo, Política y Sociedad. Quito: CAAP/CLAES, 9-40.

Seoane, José/Taddei, Emilio/Algranati, Clara (2006): Las nuevas configuraciones de los movimientos populares en América Latina. In: Borón, Atilio A./Lechini, Gladys (eds.): Política y movimientos sociales en un mundo hegemónico. Lecciones desde África, Asia y América Latina. Buenos Aires: CLACSO, 227-250.

Sotelo, Vicente/Francke, Pedro (2011): ¿Es económicamente viable una economía post extractivista en el Perú? In: Alayza, Alejandra/Gudynas, Eduardo (ed.): Transiciones. Post extractivismo y alternativas al extractivismo en el Perú. Lima: Ediciones del CEPES, 115-142.

Svampa, Maristella (2008): La disputa por el desarrollo. In: Svampa, Maristella (ed.): Cambio de Época. Movimientos sociales y poder político. Buenos Aires: Siglo XXI/ CLACSO.

Svampa, Maristella (2011a): Modelo de Desarrollo y cuestión ambiental en América Latina: categorías y escenarios en disputa. In: Wanderley, Fernanda www.eclac.cl/cgi-bin/getProd.asp?xml=/publicaciones/xml/1/43991/P43991. (ed.): El

desarrollo en cuestion. Reflexiones desde America Latina. La Paz: CIDES, OXFAM y Plura.

Svampa, Maristella (2011b): Extractionism neodesarrollista y movimientos sociales: ¿Un giro ecoterritorial hacia nuevas alternativas? In: Grupo Permanente de Trabajo sobre Alternativas al Desarrollo (eds.): Mas alla del desarrollo. Quito: Abya Yala/Fundacion Rosa Luxemburg, 185-218.

Unceta Satrustegui, Koldo (2009): Desarrollo, Subdesarrollo, maldesarrollo y postdesarrollo. Una mirada Transdisciplinar sobre el debate y sus implicaciones. In: Carta Latinoamericana, Contribuciones en Desarrollo y Sociedad en America Latina No.7. Montevideo: CLAES, 1-34.

Vargas Soler, Juan Carlos (2008): "Hacia una economia para la vida" de Franz J. Hinkelammert y Henry Mora Jimenez. Resena. In: Otra Economia 2 (2), 172-176.

Zavaletta Mercado, Rene (2009): Lo nacional-popular en Bolivia. La Paz: Plural

Buen Vivir ជាគំរូសម្រាប់រដ្ឋ និងសេដ្ឋកិច្ច^១

Raul Prada Alcoveza^២

ចាប់តាំងពីចុងទសវត្សរ៍ឆ្នាំ១៩៩០មក ក្រុមជនជាតិដើមភាគតិច បានពិនិត្យអំពី ដើមកំណើតនៃពាក្យ "ការអភិវឌ្ឍ" និង "វឌ្ឍនភាព" ដើម្បីបកប្រែវាឲ្យបានត្រឹមត្រូវតាម ដែលអាចធ្វើបានទៅជាភាសាកំណើតរបស់ពួកគេ។ នេះមិនមែនសម្រាប់តែជាប្រយោជន៍ ផ្នែកភាសាវិទ្យាប៉ុណ្ណោះទេ ប៉ុន្តែពីព្រោះ ពួកគេព្យាយាមយល់អំពីភាពមិនស៊ីសង្វាក់គ្នា នៃ ទស្សនៈអំពីពិភពលោក ពីរខុសគ្នា៖ ម្យ៉ាងវិញទៀត គោលនយោបាយដែលកំណត់ថាជា "ការអភិវឌ្ឍ" ដោយរដ្ឋ និងសហគមន៍ជំនួយអន្តរជាតិដែលធ្លាប់មានផលប៉ះពាល់អវិជ្ជមាន និងម្យ៉ាងវិញទៀត"ទស្សនៈលោកធាតុ" របស់ជនជាតិដើមភាគតិចស្តីពីសហគ្រាសជាមួយ នឹងធម្មជាតិគឺជាទស្សនៈថ្មីស្តីពីការអភិវឌ្ឍ។ ការរំពឹងរបស់អ្នករៀបចំប្លង់គម្រោងអភិវឌ្ឍន៍ និង ការរំពឹងទុករបស់ប្រជាពលរដ្ឋគោលដៅគឺមានភាពមិនស៊ីសង្វាក់គ្នាយ៉ាងច្បាស់ និងនាំ ទៅរកការយល់ខុសអំពីគ្នា។ ពាក្យ "ការអភិវឌ្ឍ" និង "វឌ្ឍនភាព" មិនមានន័យស្មើគ្នានៅ ក្នុងភាសារបស់ជនជាតិដើមភាគតិច ដែលឆ្លុះបញ្ចាំងអំពីអត្ថន័យ នៃការលូតលាស់របស់ លោកខាងលិចតាមរយៈការកាន់កាប់ទំនិញជាសម្ភារៈទេ។

ពាក្យមួយចំនួនត្រូវបានស្នើឡើងសម្រាប់ជាពាក្យប្រហាក់ប្រហែល៖ **Aymara** suma qamana, **Quechua** sumak kawsay និង **Guarani** nandereco, ទោះបីជាពាក្យ ទាំងនេះ តំណាងយ៉ាងច្បាស់លាស់ឲ្យការយល់ឃើញមួយដែលខុសគ្នាទាំងស្រុង និងអាច ផ្ទុយផងពីគោលគំនិតស្តីពីការអភិវឌ្ឍក៏ដោយ។ មានភាពផ្សេងគ្នា មូលដ្ឋានក្នុងចំណោម ភាសាផ្សេងៗរបស់ជនជាតិដើមភាគតិច ប៉ុន្តែវាជាការគួរឲ្យចាប់អារម្មណ៍ក្នុងការកត់សម្គាល់ ថាពាក្យទាំងអស់នេះ មានគោលគំនិតរួមមួយ គឺជីវិតល្អប្រសើរ។ គោលគំនិតមិនបំបែក មនុស្សពីធម្មជាតិ និងមានអន្តរទំនាក់ទំនងមិនអាចកាត់ផ្តាច់បានរវាងជីវិតជាក់ស្តែងនៃការ បន្តពូជ និងការផលិតជីវិតសង្គមនិងវិញ្ញាណ។ បុរសនិងស្ត្រីរួមជាមួយនឹងធម្មជាតិគឺជាផ្នែក នៃមាតាធរណីនិងមានទំនាក់ទំនងទៅវិញទៅមកនិងការសន្ទនារវាងពួកគេដែលសម្រួលទៅ ដោយក្បួនខ្នាតដែលក្នុងនោះធម្មជាតិត្រូវបានគេយល់ថាជាការរស់ស៊ីក្តិសិទ្ធិ។

គំនិតផ្តោតលើលោកធាតុនេះ មានផលវិបាកជាក់ស្តែងមួយចំនួនប្រសិនបើធម្ម ជាតិគឺស័ក្តិសិទ្ធិនោះ មនុស្សគួរយកពីធម្មជាតិតែអ្វីដែលចាំបាច់ដើម្បីរស់ប៉ុណ្ណោះ ពីព្រោះ ធម្មជាតិត្រូវបានយល់ថាមានជីវិតហើយក៏មានឆន្ទៈដកពីសហគមន៍នូវចំណីអាហារដែលពួក

គេត្រូវការ ប្រសិនបើមានការប្រព្រឹត្តមិនល្អចំពោះធម្មជាតិ។ ដោយសារគោលគំនិតផ្ដោតលើ លោកធាតុទាំងនេះ បង្កើតនូវទំនាក់ទំនងជាមួយនឹងធម្មជាតិដែលសម្រួលដោយសហគមន៍ វាត្រូវបានយល់ថាបុរសនិងស្ត្រីមិនបាត់បង់ទំនាក់ទំនងឬបណ្តាញសហគមន៍នោះទេ។ ការ បន្តជួជុំអាចទៅរួចតែនៅពេលទំនាក់ទំនងនៃការពឹងផ្អែកគ្នាទៅវិញទៅមក ត្រូវបានបង្កើត ឡើងដែលក្នុងនោះ មានភាពល្អទាក់ទិននឹងជីវិត នៃទំនាក់ទំនងទៅវិញទៅមក និងសាមគ្គី ភាព។

ការសិក្សាបានបញ្ជាក់អំពីអត្ថិភាពនៃចក្ខុវិស័យស្តីពីអរិយធម៌ចំនួនពីរ៖ ជនជាតិ ដើមម្ចាស់ស្រុក និងអ្នកមូលធននិយម និងសង្គមនិយម។ វាមិនមែនចែងនូវទេ ដែលរដ្ឋមន្ត្រី ក្រសួងការបរទេស David Choquehuanca គឺជាអ្នកចូលរួមប្រកបដោយចំណេះដឹងនៅក្នុង ជជែកវែកញែកដែលពិភាក្សាឡើងវិញអំពីប្រធានបទនោះ ក្នុងខណៈពេលរៀបចំ និងបង្កើត ផែនការអភិវឌ្ឍជាតិឆ្នាំ២០០៦-២០១១។ ជាលើកដំបូងការនេះបានដាក់បញ្ហា Buen Vivir នៅមុខគេនៃគោលនយោបាយសាធារណៈនិងបន្តក្លាយទៅជាកម្មវត្ថុនៃផែនការប្រាំឆ្នាំ ដែលមួយឆ្នាំក្រោយមកត្រូវបានផ្តល់បង្ខំលេខនៅក្នុងរដ្ឋធម្មនុញ្ញ។

Buen Vivir, សម្រាប់ជនជាតិដើមភាគតិចនិងប្រជាជន Andean សំដែងចេញនូវ អារម្មណ៍ពេញចិត្តនៅក្នុងការសម្រេចបានភាពល្អឥតខ្ចោះនៃសហគមន៍ដោយការចិញ្ចឹមនិង ផ្តល់អាហារូបត្ថម្ភតាមរយៈផលិតកម្មផ្ទាល់របស់ខ្លួន។ មិនមែនគ្រាន់តែអាហារូបត្ថម្ភនៅក្នុង ន័យការទទួលទានចំណីអាហារប៉ុណ្ណោះទេ ប៉ុន្តែតាមរយៈសមតារាងកម្លាំងរបស់ធម្ម ជាតិ និង សហគមន៍របស់សហគមន៍។ ទាំងនេះអាចឲ្យមានលំហូរថាមពល ដែលអាចឲ្យជីវិត និងការបន្តពូជហូរតាម៖ ទឹក ធាតុអាកាស ដី និងបន្សំរវាងមនុស្ស និងបរិស្ថានជុំវិញ។ ការងារ និងផលិតកម្មគឺជាសកម្មភាពអបអរសាទររួមគ្នា(ពិធីបុណ្យការងារនិងពិធីបុណ្យសហគមន៍ គឺមិនអាចកាត់ផ្តាច់ពីគ្នាបានឡើង)។ សុខុមាលភាព គឺជាត្រូវទទួលបាន ជាសមូហភាព ពីព្រោះគឺជាការប្រើប្រាស់ធនធាន ដែលអាចធ្វើឲ្យជីវិតមានការបង្កកំណើតបន្ត។ គោល ការណ៍ស្តីពីភាពបរិបូណ៌នេះគឺ៖

១. សាមគ្គីភាពក្នុងសង្គមជាមួយនឹងការជឿថា មនុស្សអាចសម្រេចនូវភាពបរិបូណ៌ បែបនេះបានតែរួមគ្នាជាមួយនឹងមនុស្សផងគ្នាតែប៉ុណ្ណោះ និយាយម្យ៉ាងវិញទៀតគឺ នៅក្នុងសហគមន៍។
២. ផលិតកម្ម លទ្ធផលនៃអន្តរកម្ម នៃការងារជាសហគមន៍។

៣. ការផ្តល់កំណើតកម្លាំងពលកម្មនិងការថែទាំគ្រួសារគឺជាទំនួលខុសត្រូវរបស់គ្រួសារនិងសមូហភាព។

៤. គោលការណ៍បំពេញគ្នាដែលជាមូលដ្ឋាន ការពឹងផ្អែកគ្នាទៅវិញទៅមក រវាងមនុស្សផ្សេងៗដែលមានសមត្ថភាព និងលក្ខណៈផ្សេងៗដែលផ្តល់នូវអន្តរកម្មនិងជាមូលដ្ឋានសម្រាប់ការសិក្សាស្វែងយល់ទូទៅ។

៥. ផលិតកម្ម និងការងារត្រូវបានធ្វើដោយការគោរព និងភាពសុខដុមជាមួយនឹងធម្មជាតិ។

៦. ធម្មជាតិគឺមានភាពស័ក្តិសិទ្ធិហើយវានៅជាមួយនឹងដំណើរកើតឡើងវិញ។

ទោះបីយ៉ាងណា វិមាត្រពីរនៃ *Buen Vivir* ត្រូវបានបែងចែកពីគ្នា៖ បទពិសោធន៍និងការអនុវត្ត រួមជាមួយនឹងសីលធម៌ និងនយោបាយ។ កាលពីមុន វាមិនអាចទៅរួចទេក្នុងការនិយាយសរុបគោលគំនិតឬការបកប្រែតែមួយ ពីព្រោះបទពិសោធន៍គឺទាក់ទិនទៅនឹងពហុភាពសង្គម និងវប្បធម៌ថ្នាក់តំបន់របស់ប្រទេសបូលីវី។ ប៉ុន្តែ វាអាចក្នុងការរំកិលពីវិមាត្រសីលធម៌ និងនយោបាយដើម្បីកសាងទស្សនៈអំពីសង្គមមួយផ្សេងទៀត ដែលក្នុងខណៈដែលមានភាពចម្រុះនិងពហុភាពខ្លាំងរាប់អង្កេតនូវការព្រមព្រៀងអប្បបរមាមួយចំនួនទាក់ទិននឹងសុខុមាលភាពទូទៅ និងរួមគ្នាក្នុងសង្គម។ វិមាត្រនេះយល់ឃើញសមូហភាព (ដែលមិនមែនជាចំនួនមនុស្សសរុប) គឺជាផ្នែកមួយនៃធម្មជាតិ - ផ្ទះរបស់យើង - និងថាប្រសិនបើគ្មានទំនាក់ទំនងជាមួយនឹងវានោះយើងនឹងមិនអាចបង្កកំណើតជីវិតរបស់យើងបានទេ។ ដូច្នេះ *Buen Vivir* បានបកស្រាយបង្កប់ន័យអំពីការស្ថាបនាវប្បធម៌រួមដោយផ្អែកលើមូលដ្ឋាននៃការគោរពដល់ជីវិត។

ធម្មនុញ្ញរបស់ប្រទេសបូលីវី និងប្រទេសអេក្វាដ័រ បានប្រើប្រាស់គោលគំនិតស្តីពី "*Buen Vivir*" ធ្វើជាកម្មវត្ថុរបស់រដ្ឋ និងរដ្ឋាភិបាល។ នេះគឺជាសកម្មភាពដកអាណានិគមពីតៗ៖ វាទទួលស្គាល់ទីមួយថា ប្រភពគោលគំនិតនេះគឺចេញពីទស្សនៈលោកធាតុរបស់ជនជាតិដើមភាគតិច និងទីពីរជំរុញ និងបង្កើតនូវទិសដៅរដ្ឋចម្រុះសម្រាប់សហគ្រាសនៃវប្បធម៌នយោបាយ សេដ្ឋកិច្ច និងសង្គមរបស់យើង។ *Buen Vivir* នៅក្នុងលក្ខខណ្ឌទាំងនេះប្រឹងប្រែងក្លាយជាទីកន្លែងប្រមូលផ្តុំមួយ *taypi* ' នៃការព្រមព្រៀងអប្បបរមា។ វាមិនព្យាយាមធ្វើ

ជាបទដ្ឋាន និងមិនមែនជាតិពន្ធនិយម ឬ បុរសនិយមនោះទេ វាកំណត់អំពីជម្រើសជំនួសពហុភាពសម្រាប់ជីវិតអនុលោមតាមទស្សនៈលោកធាតុ និងវប្បធម៌ផ្ទាល់របស់សហគមន៍នីមួយៗ។

Buen Vivir ជាគោលការណ៍ និងគោលដៅគោលនយោបាយសាធារណៈនិងជាមូលដ្ឋានសម្រាប់ទាំងគំរូរដ្ឋ និងគំរូសេដ្ឋកិច្ចត្រូវបានជំរុញដោយភាពល្អឥតខ្ចោះរបស់ជនជាតិដើមភាគតិចនៃទំនាក់ទំនងប្រកបដោយភាពសុខដុមរវាងការរស់ដែលធានាបាននូវភាពចម្រុះជីវិត និងសមភាពនៃការបែងចែកបន្ត។

ហួសពីការរំពឹងទុកថានឹងបំពេញបានតាមតម្រូវការមួយចំនួន Buen Vivir មានពាក់ព័ន្ធនឹងការផ្លាស់ប្តូរក្នុងសង្គម៖ រដ្ឋត្រូវបានរំពឹងថាត្រូវធានាលើលក្ខខណ្ឌគោលសម្រាប់ការបង្កកំណើតជីវិតរបស់ប្រជាពលរដ្ឋខ្លួនដោយគ្មានបង្កគ្រោះថ្នាក់ដល់ការកើតបន្តនូវជីវៈចម្រុះធម្មជាតិ។ វាទាក់ទិននឹងការដោះដូរប្រព័ន្ធទីផ្សារសម្រាប់អ្វីដែលបញ្ជាក់យ៉ាងត្រឹមត្រូវអំពីសិទ្ធិក្នុងការមានជីវិត (ចំណីអាហារ ការបន្តពូជ និងការចិញ្ចឹមជីវិត) និងដាក់សេដ្ឋកិច្ចទៅក្នុងលក្ខណៈវិនិច្ឆ័យផ្នែកសង្គម និងនយោបាយ។

សូម្បីតែមានការផ្លាស់ប្តូរយ៉ាងគំហុកទៅគោលគំនិតស្តីពី Buen Vivir ពាក្យ "ការអភិវឌ្ឍ" នៅតែជាជំនឿដ៏ខ្លាំងក្លានៅឡើយ ពោរពេញទៅដោយគំនិតត្រចះត្រចង់និងគួរឲ្យសរសើរយ៉ាងច្បាស់គួរជាទីពេញចិត្តនិង "ចាំបាច់"។ វាមានទាក់ទិននឹងកំណត់សម្គាល់ជាបន្តបន្ទាប់វឌ្ឍនភាពជីវិតទំនើបការវិវត្ត ឧស្សាហូបនីយកម្មបច្ចេកវិទ្យា និងកាន់តែទូទៅទៅទៀតគំនិតដើរឆ្ពោះទៅមុខ និងការលូតលាស់ដោយគ្មានការរំខានឆ្ពោះទៅកាន់អរិយធម៌ក្នុងរូបភាព និងដូចបណ្តាប្រទេសនៅភាគខាងជើង។

គោលនយោបាយដែលបានអនុម័តដើម្បីសម្រេចបានគំរូនៃ "ភាពល្អឥតខ្ចោះ" នេះគឺស្រដៀងគ្នានៅទូទាំងទ្វីបអាមេរិក ទោះបីជាវាត្រូវបានអនុវត្តមិនស្មើគ្នាក៏ដោយ។ វិធានការទាំងនេះ បានបញ្ចូលនូវបច្ចេកវិទ្យាទំនើប ទៅក្នុងឧស្សាហកម្មដំណើរផ្លាស់ប្តូរពីផលិតកម្មកសិកម្មទៅកសិឧស្សាហកម្មការជំរុញការអភិវឌ្ឍទីក្រុងនិង - នៅក្នុងនយោបាយនិងការអប់រំ - ការជំរុញឲ្យមានការបង្កើតបទដ្ឋានវប្បធម៌ដែលនាំទៅរកភាពជាពលរដ្ឋ។ វាបង្កប់ន័យលក្ខណៈ ឯកសណ្ឋាន ឥរិយាបថរបស់បុគ្គលម្នាក់ៗ ដែលកំណត់វិន័យសម្រាប់ការប្រើប្រាស់ និងបានបែងចែកយ៉ាងល្អទៅតំណាងលទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យ។ និយាយម្យ៉ាងវិញទៀតក្រុមចលនាសង្គមមិនមែននយោបាយ។ សរុប វាគឺជាវិន័យដែលបំភ្លេចចោល

ទាំងស្រុងនូវភាពចម្រុះវប្បធម៌របស់ប្រទេស៖ គម្រោងអភិវឌ្ឍន៍មិនដែលចាត់ទុកថាជនជាតិ ដើមភាគតិចគឺជាតួអង្គអភិវឌ្ឍន៍នោះទេ។

នៅក្នុងប្រទេសមួយដែលវប្បធម៌ជនជាតិដើមភាគតិចត្រចះត្រចង់ទាំងគំរូនៃការ អភិវឌ្ឍន៍ និងទស្សនវិស័យអំពីអនាគតដែលវាបានលើកឡើង គឺមិនត្រឹមតែមិនអាចស្ថិត ស្ថេរប៉ុណ្ណោះទេ ប៉ុន្តែមិនមានសមភាពយ៉ាងខ្លាំង៖ មិនអាចស្ថិតស្ថេរពីព្រោះវណ្ណៈអ្នកជំនួញ បូលីវី មិនដែលប្តេជ្ញាចិត្តចំពោះការអភិវឌ្ឍឧស្សាហកម្ម ឬអាចក្លាយជាវណ្ណៈគហបតីទំនើប ពិតប្រាកដនោះទេ។ មិនមានសមភាពពីព្រោះមានតែពីរប៉ុណ្ណោះមានទំនាក់ទំនងទៅនឹងទី ផ្សារអន្តរជាតិ និងទទួលបានអត្ថប្រយោជន៍ពីសាកលការ្យបនីយកម្ម។ ឧបសគ្គមួយក្នុង ចំណោមឧបសគ្គធំបំផុតដែលវណ្ណៈគហបតី បូលីវី មិនអាចទទួលស្គាល់ ឬពុះពារនោះគឺពិត ណាស់ជាឋានៈវណ្ណៈអភិជនរបស់ពួកគេ។ ពួកគេមានភាពទំនើបនៅក្នុងផ្នែកខ្លះ ប៉ុន្តែមាន គុណវិបត្តិយ៉ាងច្បាស់នៅត្រង់ថាពួកគេមិនបានបង្កើតភាពជាពលរដ្ឋជាសកល។ និយាយ ម្យ៉ាងវិញទៀត ពួកគេមានការប្រើកម្លាំងពលកម្មជនជាតិដើមម្ចាស់ស្រុកក្នុងខណៈដែល បង្ហាញអំពីការគ្មានចំណាប់អារម្មណ៍ការក្នុងការអភិវឌ្ឍ "ភាពជាពលរដ្ឋ"។ រដ្ឋត្រូវបានប្រើ ប្រាស់ជាច្រកសម្រាប់មូលធនដោយចាប់ផ្តើមនូវគម្រោងនានាដែលសង្ឃឹមថា "ធ្វើទំនើបកម្ម" ប៉ុន្តែបានបញ្ចប់ទៅ ក្នុងភាពបរាជ័យ។ និយាយម្យ៉ាងវិញទៀត មាត់ឆ្ពោះទៅភាពទាន់ សម័យជាមូលដ្ឋានគឺអប្បបរមានាធិបតេយ្យ៖ ការប្រមូលផ្តុំដីធ្លី ការប្រើប្រាស់ផ្ទាល់ខ្លួននូវកម្លាំង ពលកម្មថោកទាបទាំងការផ្គុំអំណាច និងឯកសិទ្ធិ។

ដោយទទួលស្គាល់ចំណុចខ្សោយជាប្រវត្តិសាស្ត្រទាំងនេះ វាមិនអាចមានការបន្ត ជឿលើគម្រោងអភិវឌ្ឍន៍ទៀតទេ។ ក្នុងខណៈដែលវណ្ណៈគហបតីមិនអាចឆ្លើយតបទៅនឹង បញ្ហាប្រឈមទាំងនេះ ការជំទាស់ និងសកម្មភាពចំៗ ឬដោយផ្ទាល់របស់ក្រុមចលនាសង្គម និងសង្គមស៊ីវិលបានផ្លាស់មកនាំមុខនៅក្នុងការកសាងប្រភេទរដ្ឋមួយផ្សេងទៀត និងទិស ដៅមួយផ្សេងទៀតសម្រាប់ការអភិវឌ្ឍ។

Buen Vivir ជាកម្មវត្ថុអភិវឌ្ឍន៍យ៉ាងល្អ (ឬអាចជា "ជម្រើសជំនួសការអភិវឌ្ឍ") គឺជា ទស្សនវិស័យថ្មីសម្រាប់ពិនិត្យអំពីអនាគតដឹកនាំ និងស្រមើលស្រមៃវា។ វាមិនគ្រាន់តែការ ផ្លាស់ប្តូរអត្ថន័យ ឬអំណះអំណាងនោះទេ។ ឥឡូវយើងក្រឡេកមើលទំនាក់ទំនងគោល គំនិតនិងកម្មវិធីនៃ Buen Vivir:

- ការអភិវឌ្ឍ គឺលែងជាលក្ខណៈតែមួយ ឬសកលទៀតហើយ ប៉ុន្តែមានពហុភាពៈ វាត្រូវបានយល់ថាមានភាពទូលំទូលាយ អាចដោះស្រាយស្ថានភាពដែលមានភាពមិនដូចគ្នា និង ក្នុងការបញ្ចូលចំណុចសង្គមនយោបាយសេដ្ឋកិច្ច និងវប្បធម៌។
- ការអភិវឌ្ឍ គឺលែងគ្រាន់តែជាបំណងបែបបរិមាណហើយៈ វាគឺជាដំណើរការបែបគុណភាពដែលត្រូវពិចារណាអំពីការទទួលបានរបស់សហគមន៍នូវទំនិញសម្ភារៈនិងសម្រេចបាននូវអត្ថនោមកិស្មារតីនិងបញ្ញា។ ដូច្នេះ និន្នាការ និងអត្ថន័យអ្នកមិនគិតតែប្រយោជន៍ប្រែជាមានដំណើរខុសគ្នានៅក្នុងទាក់ទិនទៅនឹងលទ្ធភាពទទួលបានសេវាកម្មៈ ការពេញចិត្តជាសមូហភាព សមត្ថភាពក្នុងការសន្ទនាអន្តរវប្បធម៌ អត្តសញ្ញាណវប្បធម៌ជាធាតុមូលដ្ឋានសម្រាប់ការស្វែងយល់អំពីអ្វីជា "ភាពទូទៅ"។
- ការបង្កទ្រព្យសម្បត្តិ និងឧស្សាហូបនីយកម្មគឺលែងជាគោលបំណងនាពេលអនាគតដែលគួរជាទីពេញចិត្តទៀតហើយ ប៉ុន្តែគឺជាមធ្យោបាយដើម្បីសម្រេចបាននូវសហគ្រាសប្រកបដោយភាពសុខដុមរវាងសហគមន៍ និងសហគមន៍ និងរវាងសហគមន៍ជាមួយនឹងធម្មជាតិ។
- ការផ្ដោតទៅលើបុគ្គលបានផ្តល់នូវវិធីឆ្ពោះទៅកាន់សហគ្រាសអន្តរកម្ម និងកិច្ចសន្ទនាអន្តរវប្បធម៌។ សហគ្រាសរវាងមនុស្សក្លាយជាមានភាពចម្បងសុខុមាលភាពមិនពឹងផ្អែកលើការកេងប្រវ័ញ្ចអ្នកដទៃ និងនៅលើអញ្ញត្រកម្មវប្បធម៌របស់ជនជាតិដើមភាគតិច។

Buen Vivir គឺជារបៀបផ្សេងមួយក្នុងការសំឡឹងមើលពិភពលោក (ចេញពីមនុស្សនិយមទៅលោកធាតុនិយម)។ វាគឺជាធាតុសំខាន់នៃភាពទាន់សម័យនិងមូលធននិយម។ តើការនេះបដិសេធនូវតម្រូវការក្នុងការបង្កើតទ្រព្យសម្បត្តិឬកាត់បន្ថយសេដ្ឋកិច្ចជាអប្បបរមាដែរឬទេ? ប៉ុន្តែកម្មវត្ថុមានការរីកប្រែយ៉ាងខ្លាំងៈ កម្មវត្ថុដូចជាការគណនាអំពីភាពទាក់ទិននៃប្រសិទ្ធផលការប្រើប្រាស់និងការបាត់បង់ផលចំណេញអតិបរមា ហើយផ្ទុយទៅវិញផ្តល់នូវផ្លូវដល់ការរស់រានរបស់មនុស្សដែលត្រូវបានមើលឃើញថាជាការរស់អាស្រ័យគ្នាទៅវិញទៅមកតាមធម្មជាតិ -មិនដាច់ចេញពីធម្មជាតិ ឬសហគមន៍។ **Buen Vivir** គឺជាគោលការណ៍សិក្សាអំពីតម្លៃមួយ (មានន័យថាផលិតកម្មឆ្ពោះទៅតម្លៃ) ដែលមានគោលបំណងមិនត្រឹមតែដើម្បីបំពេញតម្រូវការជាក់ស្តែងនូវការផលិតតម្លៃប្រើប្រាស់ប៉ុណ្ណោះទេប៉ុន្តែថែមទាំងតម្លៃ

អត្តាធិនភាពផ្សេងទៀតផងដែរ។ សំខាន់បំផុតនោះ វាគឺជាសេរីភាព-មិនបានកាត់បន្ថយមក ត្រឹមសេរីភាពជាអវិជ្ជមានរបស់លោកខាងលិច - ដែលផ្សារភ្ជាប់មនុស្សទៅនឹងនយោបាយ និងសមត្ថភាពក្នុងការជះឥទ្ធិពលដោយផ្ទាល់ទៅលើសេចក្តីសម្រេចដែលប៉ះពាល់ដល់ជីវិត របស់ពួកគេ បរិបទធម្មជាតិ និងសហគមន៍របស់ពួកគេនោះទេ។ នេះគឺជាពហុភាពវប្បធម៌ នៅក្នុងន័យដែលទូលំទូលាយបំផុត។

រដ្ឋប្រះនិងបដិវត្តន៍ស្ថាប័ន

រដ្ឋប្រះទាក់ទិននឹងការស្ថាបនារដ្ឋថ្មី ផ្អែកលើគោលការណ៍មគ្គុទេសក៍ នៃការ គោរព និងការការពារជីវិត។ រដ្ឋធម្មនុញ្ញថ្មីរបស់ បូលីវី ទទួលស្គាល់ និងបញ្ចូលនូវសិទ្ធិមូល ដ្ឋាន- រាប់បញ្ចូលទាំងសិទ្ធិ របស់ជនជាតិដើមម្ចាស់ស្រុកទាំងនោះ - និងប្រកាន់ខ្ជាប់ជានិច្ច នូវការលើកកម្ពស់ការការពារ និងការគោរពពួកវាដើម្បីសម្រេចបាននូវសមភាព និងយុត្តិ ធម៌។

បដិវត្តន៍ស្ថាប័នចាំ បាច់ត្រូវទៅហួសពី គ្រាន់តែការរៀបចំឧបករណ៍ រដ្ឋាភិបាល ឡើងវិញឆ្ពោះទៅជួយដល់រចនាសម្ព័ន្ធរដ្ឋាភិបាលពហុភាព៖ រដ្ឋកាន់តែទំនើបមានហេតុផល និងការិយាធិបតេយ្យមួយចំនួនដែលផ្អែកលើភាពមិនទុកចិត្តនិងសវនកម្ម និងរដ្ឋផ្អែកលើស ហគមន៍- និងមតិស្រុះស្រួលជាឯកច្ឆ័ន្ទខ្លាំងផ្សេងទៀតដែលផ្អែកទៅលើការជឿទុកចិត្តកិច្ច ប្រជុំរបស់សហគមន៍ និងគណនេយ្យភាពសាធារណៈ។ ទាំងអស់នេះពាក់ព័ន្ធនឹងការផ្ទេរដ្ឋ បាលនៃសកម្មភាពក្នុងមូលដ្ឋានអនុលោមតាមទំនៀមទម្លាប់ក្នុងមូលដ្ឋាន និងក្នុងក្របខ័ណ្ឌ នៃដំណើរការស្វ័យភាពនៃមន្ទីរនានាក្នុងរដ្ឋាភិបាលក្នុងការដោះស្រាយអ្វីដែលពួកគេមិនអាច គ្រប់គ្រងដោយខ្លួនឯងតាមរយៈការរៀបចំរដ្ឋាភិបាលនៅថ្នាក់តំបន់។

នេះគឺជាបដិវត្តន៍យ៉ាងសំខាន់ខ្លាំងមួយ ពីព្រោះវាមានឧត្តមានភាពលើទស្សនៈ ដែលថាវិសាលភាពនៃរដ្ឋាភិបាលរបស់រដ្ឋគឺជាបណ្តាញចម្បងសម្រាប់ការគ្រប់គ្រងសាធារ ណៈតាមរយៈការផ្តល់មកវិញនូវសមត្ថភាពសង្គមរបស់ខ្លួនក្នុងការដោះស្រាយបញ្ហារបស់ ខ្លួន។ នេះគឺសំខាន់ណាស់ ពីព្រោះអាជ្ញាធរ និងមន្ត្រីរាជការស៊ីវិលនឹងមិនងាយស្រួល ប្រគល់ជូនវិញនូវគ្រឿងចក្រប្រយុទ្ធការរបស់រដ្ឋវិញនោះទេ ដែលនេះជាការបន្តការបង្កើត ឡើងវិញនូវការអនុវត្តបែបអប្បបរមានិយមតេយ្យអំណាចផ្តាច់ការ អហង្ការនិយម ពូជសាសន៍

និយម និងបិទនិយមដែលបាននាំទៅដល់និចលភាពនៃរដ្ឋាភិបាលបច្ចុប្បន្ននិងអសមត្ថភាពរបស់ខ្លួនក្នុងដោះស្រាយបញ្ហាជាក់ស្តែងរបស់មនុស្ស។

នាពេលបច្ចុប្បន្ន សេចក្តីសម្រេចអំពីរដ្ឋបាលសាធារណៈនិងគោលនយោបាយមិនត្រូវបានគ្រប់គ្រងជាចម្បងដោយក្រុមចលនាសង្គមនោះទេ ប៉ុន្តែផ្ទុយទៅវិញមានការរក្សាទុកនូវទំនាក់ទំនងអំណាច និងឯកសិទ្ធិដែលមានស្រាប់។ ទម្រង់អង្គការនិងគោលនយោបាយផ្នែកលើសហគមន៍ថ្មីចាំបាច់ត្រូវមានការបញ្ជាក់និងបំពេញបាននូវតម្រូវការសមូហភាពដោយមានភាពសុខដុមជាមួយនឹងបរិស្ថាន។ រដ្ឋអាណានិគមបានគ្រប់គ្រងតាមរយៈរចនាសម្ព័ន្ធមជ្ឈឹមការបញ្ជានិងត្រួតត្រា។ ក្រុមចលនាទាមទារឯករាជ្យបានបរាជ័យក្នុងការផ្លាស់ប្តូរទំនាក់ទំនងរវាងអ្នកក្រោមការគ្រប់គ្រងនិងអ្នកគ្រប់គ្រងប្រភេទនេះ។ រហូតមកដល់ចុងសតវត្សទី២០ទើបរដ្ឋាភិបាលបានចាប់ផ្តើមធ្វើវិមជ្ឈការរដ្ឋបាលនៅទូទាំងតំបន់ និងបានចាប់ផ្តើមដំណើរការប្រតិភូកម្មដល់រដ្ឋបាលថ្នាក់ក្រោម។

ទោះបីយ៉ាងណា រដ្ឋចម្រុះបានធ្វើការបត់១៨០ ដឺក្រេនៅក្នុងរបៀបរៀបចំរចនាសម្ព័ន្ធរដ្ឋៈ តាមរយៈការបង្កើតកម្រិតរដ្ឋាភិបាលថ្នាក់មូលដ្ឋាននិងថ្នាក់តំបន់លក្ខខណ្ឌត្រូវបានផ្តល់សម្រាប់ការបង្កើតគ្រឹះស្ថានចាប់ពីថ្នាក់ក្រោមបំផុតឡើងទៅ ដែលទំនិញនិងសេវាកម្មសាធារណមួយចំនួនត្រូវបានផ្គត់ផ្គង់តាមរយៈអង្គការសហគមន៍និងអ្នកផ្សេងទៀតដែលបានធ្វើប្រតិភូកម្ម ទៅរដ្ឋាភិបាលថ្នាក់មូលដ្ឋាន។ រដ្ឋាភិបាលនៅក្នុងរដ្ឋចម្រុះត្រូវបានរៀបចំ រចនាសម្ព័ន្ធឡើងវិញ ទៅក្នុងដំណើរការទ្វេទិសៈ ដំបូង ការផ្ទេរសមត្ថកិច្ច ពីរដ្ឋាភិបាល មជ្ឈឹមទៅកាន់មន្ទីរ ក្រុង និងដែនដីស្វយ័តរបស់ជនជាតិដើមភាគតិច និងទីពីរតាមរយៈការផ្ទេរសមត្ថកិច្ចពីថ្នាក់ក្រោមបំផុតឡើងទៅថ្នាក់លើពីអង្គការសហគមន៍ទៅអាជ្ញាធរថ្នាក់តំបន់។ គុណភាពរបស់រដ្ឋចម្រុះថ្មីនឹងអាស្រ័យលើបរិមាណការងារដែលអនុវត្តនៅថ្នាក់មូលដ្ឋាននិងរបៀបដែលមន្ទីរនានាក្នុងរដ្ឋាភិបាលនៅគ្រប់ជាន់ថ្នាក់ទាំងអស់បង្ហាញអំពីគំនិតពហុភាពនៃអង្គការថ្នាក់មូលដ្ឋាននៅក្នុងយុត្តាធិការរបស់ពួកគេ។ នេះគឺជាជំហានដ៏វិងមាំមួយឆ្ពោះទៅការរុះរើរចនាសម្ព័ន្ធរដ្ឋអាណានិគមព្រមទាំងការបញ្ចូលនិងការទទួលស្គាល់គោលការណ៍សហគមន៍នៅក្នុងការគ្រប់គ្រងរដ្ឋបាលរបស់រដ្ឋដោយបំពេញបន្ថែមលើដំណើរការនិងការអនុវត្តទំនើបផ្នែកលើបច្ចេកវិទ្យានិយមរបស់លោកខាងលិច ដោយដំណើរការជនជាតិដើមភាគតិចនិងសហគមន៍។

ការទទួលស្គាល់ជាផ្លូវការនូវដែនដីស្វយ័តរបស់ជនជាតិដើមម្ចាស់ស្រុកមានន័យរួចមកហើយថា ក្នុងការអនុវត្តជាក់ស្តែងទំនៀមទម្លាប់របស់ពួកគេត្រូវបានបញ្ចូលទៅក្នុង

ការគ្រប់គ្រងរដ្ឋបាលរបស់រដ្ឋាភិបាល ប៉ុន្តែនេះក៏ចាំបាច់ត្រូវផ្ដល់ដោយការទទួលស្គាល់ ក្នុងលក្ខខណ្ឌស្មើគ្នានូវរបៀបរៀបចំរចនាសម្ព័ន្ធទាំងពីរផងដែរ- ទំនើប/សនិទាននិយម និង សហគមន៍និយម។ ប្រព័ន្ធ និងរបៀបបច្ចេកវិទ្យានិយមទំនើបគឺត្រូវបានរៀបចំឡើងកាន់តែ មានទិសដៅសម្រេចឲ្យបាននូវការគោរពអនុវត្តន៍តាមសមត្ថកិច្ចក្នុងវិស័យរដ្ឋាភិបាលជាក់ លាក់។ ក្នុងខណៈដែលប្រព័ន្ធសហគមន៍មានទិសដៅឆ្ពោះទៅស្ថាបនាបណ្តាញផ្នែកលើមតិ ស្រុះស្រួលជាងកម្ពុជា បែបគុណភាពកាន់តែជ្រៅ ដែលបង្កើតបាននូវវេទិកាសម្រាប់ការ ពិភាក្សាអំពីបញ្ហា និងការដោះស្រាយបញ្ហាដោយលើកទឹកចិត្តដល់សកម្មភាពសមូហភាព និង ការសាងសង់បណ្តាញទៅវិញទៅមក។

វាក៏ចាំបាច់ផងដែរ ដែលត្រូវគិតឡើងវិញអំពីតំបន់របស់រដ្ឋាភិបាលតាមដែនដី និងតាមវិស័យ។ ទីស្នាក់ការតាមវិស័យ ត្រូវបានបង្ហាញថា មិនមានប្រសិទ្ធផល នៅពេល ព្យាយាមដោះស្រាយបញ្ហាជាក់លាក់ដោយសារពួកគេ មិនមានប្រតិបត្តិការនៅកម្រិតដែន ដី។ រដ្ឋចម្រុះត្រូវតែស្ថាបនាគ្រឹះស្ថានរដ្ឋបាលថ្មីដើម្បីឆ្លើយតបទៅនឹងតម្រូវការដែនដីរបស់ តំបន់ផ្សេងៗ ក្នុងប្រទេសរួមជាមួយនឹងគ្រឹះស្ថានតាមវិស័យដែលគិតអំពីដំណោះស្រាយល្អ បំផុត តាមដានវឌ្ឍនភាព និងដាក់បញ្ហាអនុវត្តន៍ឲ្យសហគមន៍ដោះស្រាយចេញពីទស្សន វិស័យ តាមវិស័យរបស់ពួកគេ។

បុគ្គលិកលក្ខណៈអន្តរវប្បធម៌របស់រដ្ឋត្រូវបានបង្ហាញនៅក្នុងគោលនយោបាយស្តី ពីបរិស្ថាននិងច្បាប់មាតាធរណីដែលស្វាគមន៍នូវភាពចម្រុះនៃចំណេះដឹងវប្បធម៌និងការអនុ វត្តទាក់ទិនទៅនឹងមាតាធរណី។ រដ្ឋបង្កើតនូវទំនួលខុសត្រូវរួមជាមួយនឹងអង្គការសហគម ន៍ដែនដីក្នុងការថែទាំមាតាធរណីនិងគ្រប់គ្រងធនធានធម្មជាតិប្រកបដោយការទទួលខុស ត្រូវ។ ក្នុងខណៈដែលបញ្ហាប្រឈមបច្ចុប្បន្ន -ដូចជាការបំពុលនិងបំប្លែងអាកាសធាតុ គឺ ជាបញ្ហាថ្មីចំពោះវប្បធម៌ជនជាតិដើមភាគតិច វិបត្តិបរិស្ថានរបស់ភពផែនដីធ្វើឲ្យក្លាយជា ការចាំបាច់បំផុតត្រូវបង្កើនកិច្ចខិតខំប្រឹងប្រែង និងធនធានឲ្យបានជាអតិបរមាក្នុងការស្វែង រកនិងអនុវត្តដំណោះស្រាយ។ តាមរយៈការជំរុញចំណេះដឹងនិងការអនុវត្តជាប្រពៃណីផ្សេ ងៗ របស់ប្រជាជនសម្រាប់ការថែទាំមាតាធរណីនិងការប្រើប្រាស់ធនធានប្រកបដោយការ ទទួលខុសត្រូវរបស់ពួកគេ រដ្ឋក៏លើកកម្ពស់ការអភិវឌ្ឍវិទ្យាសាស្ត្រ និងបច្ចេកវិទ្យាចាំបាច់ តាមរយៈ"កិច្ចសន្ទនាអំពីចំណេះដឹង" ដើម្បីឲ្យជម្រើសជំនួសនិងដំណោះស្រាយអន្តរវប្ប ធម៌អាចលេចឡើងមកផងដែរ។

ឆ្ពោះទៅសេដ្ឋកិច្ចសង្គមនិងសហគមន៍

ជំពូកទីបួននៃរដ្ឋធម្មនុញ្ញគ្របដណ្តប់អំពីអង្គការសេដ្ឋកិច្ចរបស់រដ្ឋនិងបង្ហាញអំពីទ្រព្យសម្បត្តិនិងភាពស្មុគស្មាញនៃគំរូសេដ្ឋកិច្ចថ្មី។ វាចាប់ផ្តើមដោយពិពណ៌នាអំពីសេដ្ឋកិច្ចពហុភាព ដែលមានទម្រង់ អង្គការសេដ្ឋកិច្ចផ្សេងៗ - សហគមន៍រដ្ឋឯកជននិងសហករណ៍។ គំរូនេះត្រូវបានរៀបចំឡើង ដើម្បីឆ្ពោះទៅ **Buen Vivir** ដោយបំពេញបន្ថែម ផលប្រយោជន៍បុគ្គលជាមួយនឹងសុខុមាលភាពសហគមន៍ដែលមានគោលបំណងដើម្បីស្ថាបនានូវសេដ្ឋកិច្ចសង្គមនិងសហគមន៍។

តើយើងស្ថាបនាសេដ្ឋកិច្ចសង្គមនិងសហគមន៍នេះតាមរបៀបណា? យោងតាមរដ្ឋធម្មនុញ្ញរដ្ឋនឹងទទួលស្គាល់គោរពការពារនិងលើកកម្ពស់សេដ្ឋកិច្ចសហគមន៍ដែលក្តោបនូវប្រព័ន្ធផលិតកម្មនិងការបន្តពូជជីវិតសង្គមដែលបានស្ថាបនាឡើងផ្អែកលើគោលការណ៍និងទស្សនវិស័យត្រឹមត្រូវសមស្របទៅនឹងជនជាតិដើម ម្ចាស់ស្រុក និងប្រជាជាតិដើម (Art. ៣០៧)។

ចំណុចទីពីរដែលជាមូលដ្ឋាននៅក្នុងដំណើរការរៀបចំគំរូសេដ្ឋកិច្ចថ្មីគឺតួនាទីដែលមានពាក់ព័ន្ធទៅនឹងរដ្ឋ - និងយើងមិនត្រូវភ្លេច - គឺជាប្រភេទមួយផ្សេងទៀតរបស់រដ្ឋ។ មុខងាររបស់រដ្ឋថ្មីគឺដើម្បីដឹកនាំការរៀបចំផែនការសង្គមនិងសេដ្ឋកិច្ចដោយមានការចូលរួមនិងការប្រឹក្សាជាមួយនឹងសាធារណជនដូចមានចែងលម្អិតខ្លះនៅក្នុងរដ្ឋធម្មនុញ្ញ។ រដ្ឋត្រូវបានរំពឹងថានឹង:

ដឹកនាំ និងតាមដានសេដ្ឋកិច្ច -ជាពិសេសវិស័យយុទ្ធសាស្ត្រ- និង សម្រួលដល់ផលិតកម្មការចែកចាយនិងការស្វែងរកទីផ្សារទំនិញនិងសេវាកម្ម។ ចូលរួមដោយផ្ទាល់នៅក្នុងសេដ្ឋកិច្ចដើម្បីលើកកម្ពស់សមភាពសង្គមនិងសេដ្ឋកិច្ច។ ធ្វើសមាហរណកម្មទម្រង់ផ្សេងៗនៃផលិតកម្មសេដ្ឋកិច្ចក្នុងខណៈលើកកម្ពស់ឧស្សាហូបនីយកម្មនៃធនធានធម្មជាតិកើតឡើងវិញនិងមិនកើតឡើងវិញ និងស្របពេលតែមួយនោះគោរពនិងការពារបរិស្ថានលើកកម្ពស់គោលនយោបាយផលិតកម្មប្រកបដោយសមធម៌សម្រាប់ទ្រព្យសម្បត្តិនិងធនធានសេដ្ឋកិច្ចរបស់ប្រទេស កំណត់អំពីសកម្មភាពប្រកបដោយផលិតផលនិងជាលក្ខណៈពាណិជ្ជកម្មមួយត្រូវបានចាត់ទុកថាមិនអាចខ្វះបាននិងអាចក្លាយជាឯកាធិការរបស់រដ្ឋរៀបចំយ៉ាងឡើងទាត់តាមរយៈការចូលរួមនិងការប្រឹក្សាជាសាធារណៈនូវផែនការអភិវឌ្ឍទូទៅ គ្រប់គ្រងធនធានសេដ្ឋ

កិច្ចសម្រាប់ការស្រាវជ្រាវជំនួយបច្ចេកទេសនិងការផ្ទេរបច្ចេកវិទ្យាដើម្បីលើកកម្ពស់សកម្មភាពនិងឧស្សាហូបនីយកម្មប្រកបដោយផលិតផលព្រមទាំងសម្រួលដល់វិធានសកម្មភាពអាសាសនាវិទ្យា (Art. ៣១៦)។

តើមុខងារនេះរបស់រដ្ឋអាចត្រូវបានយល់នៅក្នុងសេដ្ឋកិច្ច ពហុភាពតាមរបៀបណា? តើរដ្ឋនេះកំពុងនៅក្នុងដំណើរផ្លាស់ប្តូរទៅបង្កើតស្ថានភាពសេដ្ឋកិច្ចសង្គមនយោបាយ និងវប្បធម៌សម្រាប់ការអភិវឌ្ឍសេដ្ឋកិច្ចសង្គមនិងសហគមន៍ដែរឬទេ? មុខងាររដ្ឋនេះត្រូវបានបកស្រាយតាមរយៈការស្វែងយល់អំពីទម្រង់អង្គការសេដ្ឋកិច្ចរបស់រដ្ឋដែលមានក្រុមហ៊ុនរដ្ឋនិងគ្រឹះស្ថានសេដ្ឋកិច្ចផ្សេងទៀតជាកម្មសិទ្ធិរបស់រដ្ឋ។ ទម្រង់អង្គការសេដ្ឋកិច្ចនេះមានកម្មវត្ថុដូចខាងក្រោម:

គ្រប់គ្រងក្នុងនាមប្រជាជនបូលីវី នូវសិទ្ធិកម្មសិទ្ធិលើធនធានធម្មជាតិ អនុវត្តន៍ការគ្រប់គ្រងជាយុទ្ធសាស្ត្រលើដំណើរការខ្សែចង្វាក់និងឧស្សាហូបនីយកម្មប្រកបដោយផលិតផលគ្រប់គ្រងសេវាកម្មមូលដ្ឋាននៃទឹកស្អាត និងបណ្តាញលូទឹកសំរុយ បង្កើតទំនិញនិងសេវាកម្មដោយផ្ទាល់ លើកកម្ពស់ប្រជាធិបតេយ្យសេដ្ឋកិច្ចនិងអធិបតេយ្យភាពចំណីអាហារនិងធានាការចូលរួមនៅក្នុងនិងការត្រួតពិនិត្យសង្គមរបស់អង្គការនិងការគ្រប់គ្រងរបស់ខ្លួន និងការចូលរួមរបស់ពលករនៅក្នុងដំណើរការធ្វើសេចក្តីសម្រេចនិងផលប្រយោជន៍ (Art. ៣០៩)។

ប្រព័ន្ធរដ្ឋាភិបាល គឺប្រជាធិបតេយ្យដោយមានការចូលរួមជាមួយ និងការគ្រប់គ្រងសង្គមរាប់បញ្ចូលទាំងការអនុវត្តនូវសិទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យផ្ទាល់ ប្រជាធិបតេយ្យប្រតិភូកម្ម និងប្រជាធិបតេយ្យសហគមន៍។ នេះបែងចែកដំណើរការ ពីបទពិសោធន៍របស់រដ្ឋាភិបាលជាតិនិយមដែលបានព្យាយាមធ្វើឧស្សាហូបនីយកម្មប្រទេសនិងជំនួសការនាំចូលដោយអ្វីដែលត្រូវបានហៅថា 'មូលធននិយមរបស់រដ្ឋ' នៅក្នុងតំបន់អាមេរិកឡាទីន។

ដូចបានលើកឡើងខាងលើ គំរូសេដ្ឋកិច្ចថ្មីដែលស្នើដោយរដ្ឋធម្មនុញ្ញគឺមានភាពសុគតស្មាញនិងស្មើនូវចីរភាពនៃដំណើរផ្លាស់ប្តូរពោរពេញទៅដោយភាពចម្រៀងចម្រាស់។ វាមានភាពតានតឹងយ៉ាងច្បាស់រវាងផលប្រយោជន៍នៃ'ការអភិវឌ្ឍ' និងផលប្រយោជន៍របស់សហគមន៍ និងរវាងយុទ្ធសាស្ត្រឧស្សាហូបនីយកម្មធនធានធម្មជាតិ និងការការពារបរិស្ថាន។ ភាពតានតឹងទាំងនេះបង្កបញ្ហាដល់ទម្រង់និងកម្រិតផ្សេងៗ របស់អង្គការសេដ្ឋកិច្ច។ មានសំណួរមួយចំនួនត្រូវបានចោទសួរនៅក្នុងចីរភាពនៃដំណើរផ្លាស់ប្តូរនេះ:តើយើងអាច

ប្រែពីសេដ្ឋកិច្ចពហុភាព - ដែលរចនាសម្ព័ន្ធរបស់វាត្រូវបានកំណត់ ដោយអនុត្តរភាពរបៀប
ផលិតកម្មបែបមូលធននិយម និងពីបរិបទដែលបានកំណត់ដោយសេដ្ឋកិច្ចមូលធននិយម
ពិភពលោក - ទៅជាសេដ្ឋកិច្ចសង្គមនិងសហគមន៍ដោយរបៀបណា? ហើយតើការនេះត្រូវ
បានសម្រួលតាមរបៀបណា? តើអ្វីជាវិសាលភាពនៃសេដ្ឋកិច្ចរដ្ឋ និងតើវាត្រូវបានលើក
ឡើងជាមួយនឹងទម្រង់ផ្សេងទៀតនៃអង្គការសេដ្ឋកិច្ចដោយរបៀបណា? តើអ្វីជាវិសាលភាព
នៃការគ្របដណ្តប់និងសមាសភាពនៃគំរូផលិតកម្ម? តើវាអនុវត្តន៍តាមឬទៅហួសពីគំរូបដិវត្ត
ន៍ឧស្សាហកម្មដែរទេ? តើវាប្រកាន់ខ្ជាប់នូវសិទ្ធិមូលដ្ឋាននិងបំពេញបានតាមគោលបំណង
អធិបតេយ្យភាពចំណីអាហារតាមរបៀបណា? តើយើងអាចគោរពមាតាធរណីនិងសម្រេច
បានសមតាបរិស្ថានតាមរបៀបណា? ការយល់អំពីចំណុចនេះគឺជាដំណើរការផ្លាស់ប្តូរក្នុង
របៀបមួយដែលយើងអាច - ចេញពីចំណុចចាប់ផ្តើម - បង្កើតលក្ខខណ្ឌសម្រាប់ *Buen Vivir*
ដើម្បីអាចធ្វើទៅបានជាប្រវត្តិសាស្ត្រនិងវប្បធម៌?

ក្នុងខណៈដែលដំណើរផ្លាស់ប្តូរមានជំហាន និងដំណាក់កាលផ្សេងៗវាអាចត្រូវ
បានដឹកនាំចេញពីការចាប់ផ្តើមឆ្ពោះទៅគោលដៅដែលបានកំណត់ទុកជាមុន។ ផ្អែកលើ
ទស្សនវិស័យ ស្តីពីអង្គការសេដ្ឋកិច្ចរបស់រដ្ឋគំរូសេដ្ឋកិច្ចថ្មី ត្រូវបោះបង់ចោលរចនាសម្ព័ន្ធ
ដែលបានដាក់ចេញដោយទីផ្សារអន្តរជាតិ - ជាប្រទេសដែលផ្តោតតែទៅលើការនាំចេញវត្ថុ
ធាតុដើម - និងត្រូវចាប់ផ្តើមកំណត់ទ្រង់ទ្រាយគំរូផលិតកម្មដែលមានបញ្ចូលនូវឧស្សាហូបនី
យកម្មដឹកនាំដោយរដ្ឋនូវធនធានធម្មជាតិជាយុទ្ធសាស្ត្រ។ រដ្ឋធម្មនុញ្ញបានប្រកាសអំពីទ្រព្យ
សម្បត្តិ រ៉ែ និងអីដ្រូកាបូនរបស់ប្រទេសបូលីវី ថាជាធនធានជាយុទ្ធសាស្ត្រ ក៏ដូចជាសិលាភ័
ទេចកំណាចសិលាលីចូមនិងសូលុយស្យុងអំបិលផងដែរ ព្រមទាំងបានចែងថាធនធាន
ព្រៃ ទឹក និងថាមពលគឺជាទ្រព្យសម្បត្តិយុទ្ធសាស្ត្រលើកលែងតែក្នុងករណីនេះពួកវាមិន
មែនត្រឹមតែ សម្រាប់ឧស្សាហូបនីយកម្មប៉ុណ្ណោះទេ ប៉ុន្តែថែមទាំង សម្រាប់ការការពារបរិ
ស្ថានផងដែរ។ បញ្ហាស្ថិតនៅក្នុងការស្វែងយល់អំពីអត្ថន័យនៃឧស្សាហូបនីយកម្មធនធាន
ធម្មជាតិ: តើវាត្រូវបានយល់ក្នុងបរិបទនៃគំរូបដិវត្តន៍ឧស្សាហកម្មដែលអនុវត្តដោយបណ្តា
ប្រទេស 'ឧស្សាហកម្ម' ឬតើមានទស្សនវិស័យចំណេះដឹងមួយផ្សេងទៀតដែលរួមបញ្ចូលនូវ
បដិវត្តន៍បច្ចេកវិទ្យានិងការស្តារមកវិញនូវបច្ចេកវិទ្យាបែបប្រពៃណី?

សំណួរ ជាគន្លឹះមួយផ្សេងទៀត គឺអំពីរបៀបដែលគំរូសេដ្ឋកិច្ចនេះអាចបើកចំហ
រហូតដល់រលកបដិវត្តសង្គម ទីបីដែលកំពុងតែមានចលនា ដោយសារក្រុមចលនាជនជាតិ
ដើមភាគតិច។ ការជំទាស់ជនជាតិដើមភាគតិចបាននាំមកនូវបញ្ហាប្រឈមរួមហើយ

ចំពោះការព្រមព្រៀង 'ពាណិជ្ជកម្មសេរី' សាកលភាវូបនីយកម្មសាធារណៈកម្មនិងទម្រង់នៃឯកជនបនីយកម្មនិងការដកហូតកម្មសិទ្ធិដែលបានផ្តល់ដោយគោលនយោបាយសេរីនិយមបែបថ្មី។

របៀបដែលអាចបោះជំហានទៅមុខមួយ - ដែលដោះស្រាយបញ្ហាប្រឈមរវាងនៃលក្ខខណ្ឌដោះដូរអយុត្តិធម៌រវាងប្រទេសមានអំណាចនិងបណ្តាប្រទេសបរិមណ្ឌលនៅក្នុងសេដ្ឋកិច្ចមូលធននោះ - គឺយុទ្ធសាស្ត្រនៃការកាត់ផ្តាច់។ ការផ្តោតការអភិវឌ្ឍសេដ្ឋកិច្ចទៅលើការពង្រឹងទីផ្សារក្នុងស្រុកនិងថ្នាក់តំបន់។ ការកាត់ផ្តាច់ក៏មានន័យផងដែរថាការច្បាប់យកអធិបតេយ្យភាពចំណីអាហារ ការបំពេញនូវតម្រូវការមូលដ្ឋានរបស់ប្រជាជន និងការដឹកនាំគោលនយោបាយសេដ្ឋកិច្ចឆ្ពោះទៅ Buen Vivir ។

វិសាលភាពនៃសេដ្ឋកិច្ចពហុភាពៈការប្រែក្លាយម៉ាទ្រីសផលិតកម្ម

កម្មវត្ថុមួយក្នុងចំណោមកម្មវត្ថុ នៃសេដ្ឋកិច្ចពហុភាព គឺការកែប្រែម៉ាទ្រីសផលិតកម្ម (របៀបផលិតកម្ម) ឲ្យមានភាពចុះសម្រុងគ្នា ជាមួយនឹងធម្មជាតិ ដែលធនធានធម្មជាតិកើតឡើងវិញត្រូវ បានធ្វើអាជីវកម្ម ដោយមានការយកចិត្តទុកដាក់ចំពោះឧបសគ្គបរិស្ថានដែលអតិរេកត្រូវបានវិនិយោគទៅក្នុងការអភិវឌ្ឍសេដ្ឋកិច្ចសហគមន៍ និងទៅក្នុងការអភិរក្សព្រៃឈើនិងគុណភាពបរិស្ថាន។ គំរូសេដ្ឋកិច្ចពហុភាពមានសរសរស្តម្ភចំនួនប្រាំមួយៈ

១. ការពង្រីកនូវរដ្ឋ"អន្តរាគមន៍"ដើម្បីឲ្យវាអនុវត្តន៍ផ្នែកសកម្មមួយនៅក្នុងឧបករណ៍ផលិតកម្ម។ ដោយសារវាគឺជាក្បាលម៉ាស៊ីនមេនៃអតិរេកសេដ្ឋកិច្ចវាគួរតែមានការអន្តរាគមន៍របស់រដ្ឋទៅលើខ្សែចង្វាក់ផលិតកម្មនៃវិស័យអីជ្រូកាបូនដែលជាវិស័យយុទ្ធសាស្ត្រមួយ។
២. ឧស្សាហូបនីយកម្មធនធានធម្មជាតិដើម្បីជំនះការពឹងផ្អែកលើនាំចេញវត្ថុធាតុដើម។
៣. ទំនើបកម្មនិងការអភិវឌ្ឍបច្ចេកវិទ្យាផលិតកម្មជនបទនិងទីក្រុងខ្នាតតូចនិងមធ្យមនិងសេដ្ឋកិច្ចសហគមន៍។

៤. រដ្ឋក្នុងនាមជា "អ្នកចែកចាយបន្តនិងអ្នកវិនិយោគបន្ត" នៃអតិរេកសេដ្ឋកិច្ចជាមួយនឹងការធានាថាទ្រព្យសម្បត្តិនៅតែស្ថិតនៅក្នុងប្រទេសដើម្បីលើកកម្ពស់សេដ្ឋកិច្ចសហគមន៍ ជួយដល់ផលិតកម្មឆ្នាតតូចនិងឆ្នាតមធ្យមព្រមទាំងពង្រឹងអន្តរាគមន៍របស់រដ្ឋទៅលើផលប្រយោជន៍របស់ប្រជាជន។

៥. អាទិភាព ត្រូវបានជូនដើម្បីបំពេញចិត្តទីផ្សារក្នុងស្រុក ហើយបន្ទាប់ធ្វើឲ្យមានការបំពេញទីផ្សារនាំចេញតែប៉ុណ្ណោះ។

៦. ការទទួលស្គាល់និងការលើកកម្ពស់នូវចំណុចទាំងឡាយដែលពាក់ព័ន្ធក្នុងសេដ្ឋកិច្ចសហគមន៍មានតម្លៃឥណទាននិងជាកម្មវត្ថុនៃសិទ្ធិ។

សេដ្ឋកិច្ចពហុភាព ត្រូវបានដាក់អនុវត្តតាមរយៈ ការរួមបញ្ចូលនូវដែនចម្បងចំនួនបី៖ សាធារណៈចម្រុះ (សាធារណៈ-ឯកជន) និងឯកជន-សហករណ៍-សហគមន៍ជាមួយនឹងការចូលរួមយ៉ាងសកម្មរបស់រដ្ឋក្នុងនាមជាអ្នកដឹកនាំ។

ដែនទីមួយ គឺមានក្រុមហ៊ុនសាធារណៈជាយុទ្ធសាស្ត្រ នៃវិស័យសារធាតុអ៊ីដ្រូការបូនរ៉េ និងចំណីអាហារដែលចូលរួមនៅក្នុងផលិតកម្មទីផ្សារ និងការនាំចេញផលិតផលដែលមានអានុភាពចម្បងៗទៅលើការបង្កើតការងារនិងប្រាក់ចំណូលសម្រាប់ប្រជាជនបូលីវី និងដែលបង្កើតនិងចែកចាយបន្តនូវទ្រព្យសម្បត្តិដើម្បីជាប្រយោជន៍របស់ក្រុមអ្នកពាក់ព័ន្ធក្នុងសហគមន៍មូលដ្ឋាននៅទូទាំងប្រទេស។ ក្រុមហ៊ុនសាធារណៈ ជាយុទ្ធសាស្ត្រត្រូវតែក្លាយទៅជាកម្លាំងជំរុញ នៃបណ្តាញផលិតកម្មដែលបានបញ្ចូល ទៅក្នុងតំបន់ភូមិសាស្ត្រផ្សេងៗដែលផលិតនូវផលិតផលដែលពន្លឿនដល់វិស័យផលិតកម្មជាយុទ្ធសាស្ត្រផ្សេងទៀត។

ដែនទីពីរ គឺមានក្រុមហ៊ុនចម្រុះ ដែលទទួលបានអាទិភាពនៅថ្នាក់ក្រោមជាតិ (មន្ទីរ តំបន់ និងក្រុង) និង ដែលបានរៀបចំជាមួយនឹងមូលធនសាធារណៈនិងឯកជនដែលក្នុងនោះអង្គការសហគមន៍មូលដ្ឋានអនុវត្តការងារក្នុងភាពជាដៃគូជាមួយនឹងរដ្ឋមូលដ្ឋាននៅក្នុងការផលិត ការកែប្រែ និងការស្វែងរកទីផ្សារកសិឧស្សាហកម្ម និង ផលិតផលដែលបានផលិតឡើងជាយុទ្ធសាស្ត្រផ្សេងទៀត ដើម្បីបង្កើនផលិតកម្ម និងការបង្កើតប្រាក់ចំណូល។ ក្រុមហ៊ុនចម្រុះទាំងនេះត្រូវដើរតួនាទីជាតំណភ្ជាប់គន្លឹះ នៅក្នុងបណ្តាញផលិតកម្ម ដើម្បីជាប្រយោជន៍ ដល់អាជីវកម្មឯកជន សហគមន៍ និងធានាបាននូវការបង្កើត ជម្រើសជំនួសសម្រាប់តម្លៃបន្ថែម ដែលមានភាគរយខ្ពស់ នៅក្នុងផលិតផលសម្រេច។

ដែនទីបី រួមមានអាជីវកម្មឯកជន-សហគមន៍និងសហករណ៍កសិឧស្សាហកម្ម សិប្បកម្មផលិតកម្មនិងឧស្សាហកម្មក្នុងតំបន់ជនបទនិងទីក្រុង។ អាជីវកម្មឯកជននិងសហគមន៍ត្រូវលើកកម្ពស់ដល់ការផលិតទំនិញ និង សេវាកម្មដោយចូលរួម នៅក្នុងការផលិតនូវផលិតផលសម្រេច។ អាជីវកម្មឯកជន-សហគមន៍នឹងទទួលបានជំនួយតាមរយៈសេវាកម្មហិរញ្ញវត្ថុនិងមិនមែនហិរញ្ញវត្ថុទីក្រុងនិងជនបទ។

សេដ្ឋកិច្ចពហុភាព អនុវត្តមុខងារជាមួយនឹងតួនាទី បានពង្រីកសម្រាប់រដ្ឋដែលចូលរួមតាមរយៈក្រុមហ៊ុនរដ្ឋ នៅក្នុងវិស័យរ៉ែ ឧស្សាហកម្មចំណីអាហារ និងសេវាកម្មដែលត្រួតពិនិត្យលើឧស្សាហូបនីយកម្មធនធានធម្មជាតិដើម្បីជំនះការពឹងផ្អែកការនាំចេញវត្ថុធាតុដើមសម្រេចបានអធិបតេយ្យភាពចំណីអាហារនិងកែប្រែម៉ាទ្រីសផលិតកម្ម (របៀបផលិត) ឲ្យមានភាពចុះសម្រុងគ្នាជាមួយនឹងធម្មជាតិ។ វាត្រូវបានប្រមើលមើលថាជានឹងបង្កើតដែនដីផលិតកម្ម (ឧស្ម័ននៅ Chaco ដែកនៅ Pantanal និងលីចូមនៅទំនាបអំបិល) ដែលអភិវឌ្ឍន៍តំណជាច្រើនជាមួយនឹងសេវាកម្ម និងអាជីវកម្មចម្រុះ និងឯកជន-សហគមន៍-សហករណ៍ផ្សេងទៀតដែលជាប់ទំនាក់ទំនងនឹងធនធានជាយុទ្ធសាស្ត្រទាំងនេះ។

នេះនឹងត្រូវបានបំពេញបន្ថែមដោយតំបន់ផលិតកម្មថ្នាក់តំបន់ដែលនឹងប្រមូលផ្តុំក្រុមហ៊ុនសហគមន៍ឯកជននិងចម្រុះព្រមទាំងអង្គការនានាដើម្បីបង្កើតទំនិញចម្បងសម្រាប់ទីផ្សារក្នុងស្រុកនិងទំនិញបន្ថែមតម្លៃខ្ពស់សម្រាប់ទីផ្សារជាតិនិងអន្តរជាតិ។

គម្រោង នយោបាយ សេដ្ឋកិច្ច សង្គម និងវប្បធម៌របស់ក្រុម ចលនាសង្គម និងជនជាតិដើមភាគតិច

តើបាតុកម្មឆ្នាំ២០០០-ឆ្នាំ២០០៥ បានបង្កើតគម្រោង ផ្នែកនយោបាយដែរឬទេ? ច្បាស់ណាស់ គឺបានបង្កើតជាពិសេសបន្ទាប់ពីប្រទេសបានប្រកាសរដ្ឋធម្មនុញ្ញដែលកំណត់ថារដ្ឋជាដូចចម្រុះផ្អែកតាមសហគមន៍រួមជាមួយនឹងស្វ័យភាពថ្នាក់តំបន់ និងជនជាតិដើមភាគតិច។ នេះគឺជាគម្រោងៈ រដ្ឋថ្មីនិងទំនាក់ទំនងថ្មីរវាងរដ្ឋនិងសង្គមដែលមានទម្រង់ជាការដកអាណានិគម។ វាទទួលស្គាល់នូវទម្រង់សហគមន៍ដែលទទួលបានជោគជ័យនៅក្នុងការរស់រាននាសម័យអាណានិគម និងសាធារណរដ្ឋទាំងមូល ហើយដែលបច្ចុប្បន្នបានក្លាយជាទម្រង់ប្រឆាំងចំពោះមូលធននិយម សូម្បីតែពួកគេក៏មានការចូលរួមនៅក្នុងរង្វង់ពាណិជ្ជកម្ម លុយ និងមូលធន ព្រមទាំងទាញចូលទៅក្នុងទំនាក់ទំនងមូលធន

និយមក៏ដោយ។ នៅក្នុងរដ្ឋធម្មនុញ្ញសហគមន៍ទម្រង់សហគមន៍និងពហុនិយមសហគមន៍ បានក្លាយជាជម្រើសជំនួស។ នេះគឺជាការបកស្រាយផ្នែកនយោបាយនៃពាក្យ *Buen Vivir* ដែលបានកំណត់នៅក្នុងរដ្ឋធម្មនុញ្ញក្នុងនាមជាឃ្លាចេញពីសភាធម្មនុញ្ញនៃចលនាតស៊ូសង្គម ប្រឆាំងនឹងមូលធននិយម និងការតស៊ូរបស់ជនជាតិដើមភាគតិចប្រឆាំងនឹងអាណានិគមនិយម។

ជើងមេឃដែលបានបើកឡើងដោយចលនាតស៊ូសង្គមជាដំណើរផ្លាស់ប្តូរទៅរកគោលដៅដែលបានស្នើឡើង ក៏ដូចជាការផ្លាស់ប្តូរ នៅក្នុងទម្រង់ការអនុវត្ត និងគ្រឹះស្ថានសង្គម ដូច្នេះហើយវាក៏គុណជាតម្លៃផងដែរ។ វាទទួលស្គាល់កម្លាំងពីកំណើតរបស់ប្រជាជនថាមពលគំនិតច្នៃប្រឌិតរបស់ពួកគេក្នុងការបង្កើតនិងស្ថាបនាព្រមទាំងការស្រមើលស្រមៃដ៏ខ្លាំងក្លារបស់ពួកគេ។ *Buen Vivir* នៅក្នុងប្រទេសបូលីវី និងប្រទេសអេក្វាឌ័រគឺជាការបកស្រាយបែបនយោបាយពាក្យ *suma qamana* និង *sumak kawsay*។ ពួកវាគឺជាការបកស្រាយដោយចេតនាដែលទាក់ទិនទៅនឹងវដ្តពេលវេលាដែលត្រូវប្រមូលជាការបកស្រាយជាថ្មីម្តងទៀតនូវទស្សនៈលោកធាតុរបស់ជនជាតិដើមភាគតិចដើម្បីបើកច្រកសម្រាប់មតិវិវាទនៃថ្មីលើមូលធននិយមនិងភាពទាន់សម័យនិងការយល់ដឹងអំពីផលវិបាកយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរនៃវិបត្តិបរិស្ថាន។

តើ *Buen Vivir* ឬ 'ការរស់នៅយ៉ាងល្អ' អាចសម្រេចបានតាមរបៀបណា? គន្លឹះគឺស្ថិតនៅក្នុងទម្រង់ដែលមានដំណើរផ្លាស់ប្តូរ។ របៀបដែលវាត្រូវបានដឹកនាំ។ និយាយម្យ៉ាងវិញទៀត របៀបដែលទំនាក់ទំនងនិងរចនាសម្ព័ន្ធពាក់ព័ន្ធនៃសេដ្ឋកិច្ចមូលធននិយមពិភពលោកត្រូវបានបម្លែងនិងរបៀបដែលភាពប្រទាក់គ្នារវាងផលិតកម្មនិងការផលិតបន្តត្រូវបានកាត់ផ្តាច់។ ទីមួយ សង្គមបានផលិតបន្តនូវភាពខុសគ្នាជានិមិត្តរូបពីអត្ថន័យមូលធននិយម។ ទីពីរ ដំណើរឆ្ពោះទៅកាន់អនុលោមភាពនៃទំនាក់ទំនងផលិតកម្មផ្សេងទៀត។ នេះគឺជាហេតុផលដែលវាសំខាន់ខ្លាំងក្នុងការពង្រឹងការប្រឆាំងវប្បធម៌ និងស្តារឡើងវិញនូវឱកាសទទួលបានបទពិសោធន៍សហគមន៍។

នេះអាចជាមូលដ្ឋានគ្រឹះសម្រាប់ដំណើរផ្លាស់ប្តូរពីស្ថានភាពដាច់ដោយឡែកបែកខ្ញែក ពីផ្នែកនិស្សារណកម្ម និងការផ្អាកលើការនាំចេញដែលយើងរស់នៅក្នុងនោះឆ្ពោះទៅអេក្វាឌ័រស៊ីជីវីសាស្ត្រសង្គម និងផ្លូវចិត្តទូលំទូលាយដែលធ្វើឲ្យមានលទ្ធភាព អាចទៅរួចនូវរាល់អធិបតេយ្យភាព គ្រប់យ៉ាង - ចំណីអាហារ បច្ចេកវិទ្យា ថាមពល សេដ្ឋកិច្ច និងហិរញ្ញ

វត្ត។ បន្ទាប់មកប្រទេសបូលីវី អាចត្រឡប់ទៅកាន់ទីផ្សារជាមួយនឹងច្បាប់ផ្សេងទៀតមិនមែនជាពាណិជ្ជករ និងមិនមែនជាអ្នកមូលធននិយម ប៉ុន្តែជាអ្នកកំណត់ច្បាប់ទីផ្សារជាមួយនឹងនីមិត្តរូបនិយមដែលផ្តល់តម្លៃដល់ការប្រមូលផ្តុំភាពចម្រុះ -ការព្រមព្រៀងគ្នាជាមួយពិភពលោក ប្រជាជន វប្បធម៌ និងការរស់ -នៅក្នុងទស្សនវិស័យស្តីពីភាពពេញលេញនៃជីវិត។

កំណត់សម្គាល់

១. អត្ថបទនេះ មានផ្នែកនៃ "ផែនការដូចម្រុះសម្រាប់ការរស់នៅយ៉ាងល្អឆ្នាំ ២០១០-ឆ្នាំ ២០១៥" ដែលជាឯកសារព្រាងជាសមូហភាពក្រោមការណែនាំរបស់ Raul Prada នៅក្នុងឆ្នាំ២០១០ ដែលក្រោយមកជាអនុរដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងផែនការយុទ្ធសាស្ត្រ។ ផែនការនេះត្រូវបានអនុម័តដោយឧទ្ធកាល័យក្នុងខែកញ្ញាឆ្នាំ២០១០ ប៉ុន្តែមិនត្រូវបានអនុវត្តទេដោយសារសេចក្តីសម្រេចផ្នែកនយោបាយរបស់រដ្ឋាភិបាល បូលីវី។ Buen Vivir គឺជាពាក្យក្នុងភាសាអេស្ប៉ាញដែលអាចបកប្រែថាជា "ការរស់នៅយ៉ាងល្អ" ប៉ុន្តែមានអត្ថន័យខុសគ្នានៅក្នុងតំបន់អាមេរិកឡាទីន និងជាពិសេសក្នុងបរិបទរបស់ជនជាតិដើមភាគតិច។ យើងគិតថាការងារទស្សនាទានស្តីពី Buen Vivir ដែលបានបង្ហាញទីនេះគឺមានសារៈសំខាន់និងត្រូវបានបញ្ចូលក្នុងសៀវភៅនេះ។

២. អតីតអនុរដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងផែនការយុទ្ធសាស្ត្ររបស់រដ្ឋមន្ត្រីនៃប្រទេសបូលីវី និងអតីតសមាជិកសភាធម្មនុញ្ញរបស់ប្រទេសបូលីវី។ សាស្ត្រាចារ្យផ្នែកទ្រឹស្តីនយោបាយនៅសកលវិទ្យាល័យ San Andres។ សមាជិកនៃក្រុមការងារស្រាវជ្រាវរួម Comuna ។ ទីប្រឹក្សាអង្គការសង្គមនៃ Unity Pact ក្នុងអំឡុងពេលរៀបចំពង្រាងច្បាប់ស្តីពីមាតាធរណី។

៣. "យើងមិនមែនជាម្ចាស់កម្មសិទ្ធិឬម្ចាស់ផែនដីនោះទេ: Jichis of the lakes, ម្ចាស់ព្រៃឈើនៅក្នុងដីទំនាប តម្រូវឲ្យយើងសុំការអនុញ្ញាត ក្នុងការយកធាតុរបស់វា។ Andean Pachamama សង្ឃឹមថានឹងទទួលបានចំណី និងដង្ហាយដល់នាងប្រសិនបើនាងត្រូវធ្វើការតបស្នង": Luz Maria Calvo (សម្រង់ពាក្យនៅក្នុងផែនការដូចម្រុះសម្រាប់ការរស់នៅយ៉ាងល្អឆ្នាំ២០១០-ឆ្នាំ២០១៥)។

៤. "ដីគឺជាមាតាពហុផលជាទឹកនៃឆ្នេររស់នៅដូចជាស្រែចំការដែលមនុស្សរឹងរ៉ឹងកសិកម្មសម្រាប់ ចំណីអាហាររបស់ពួកគេធម្មជាតិផ្តល់នូវទឹកនិងខ្យល់។ ដូច្នេះគោលគំនិតស្តីពីការថែទាំបី បាច់គឺជាមូលដ្ឋាន៖ មនុស្សក៏ដូចជាការរស់រវើកទៀតនៅលើផែនដីដែរគឺទាំងអស់គ្នាជា សមាជិកសហគមន៍ជីវិត។ ដូច្នេះគុណភាពនៃពហុផលពន្យល់អំពីសមត្ថភាពពិសេសគ្មាន ពីរក្នុងការផ្តល់ក្តីស្រឡាញ់ដល់សហគមន៍ជីវិតដែលជាសហគមន៍ដែលទទួលបានផ្លែផ្កាជា និច្ច ម្តងហើយម្តងទៀតនេះ"៖ Carlos Mamani (សម្រង់ពាក្យនៅក្នុងផែនការរដ្ឋប្រមូល សម្រាប់ការរស់នៅយ៉ាងល្អឆ្នាំ២០១០-ឆ្នាំ២០១៥)។

៥. Taypi សំដៅដល់ទឹកនៃពាក់កណ្តាលឬស្នូលដែលក្រុមប្រឆាំងនៃប្រព័ន្ធទឹកនិយមជួប គ្នា។ នេះគឺជាទឹកនៃដៃធាតុពីរជួបគ្នា៖ awqa (សត្រូវប្រឆាំង) និយាយម្យ៉ាងវិញទៀត ទឹក នៃដៃដែលអ្វីដែលខុសគ្នាអាចលូតលាស់ (Beltran, ឆ្នាំ២០០៣:៧៧)

ការដកអាណានិគម និងការបំបាត់របបបិតាធិបតេយ្យៗដើម្បី 'ការរស់នៅ យ៉ាងល្អប្រសើរ'

Elisa Vega

ពី jatun ayllu នៃ Amarete ទៅកាន់តំណែងសាធារណៈ៖ ការស្ដារ ភាពថ្លៃថ្នូរឡើងវិញ

ចេញពីរឿងរ៉ាវជីវិតរបស់ខ្ញុំ មុខរបររបស់ខ្ញុំ ផ្លូវដែលខ្ញុំបានដើរក្នុងនាមជាស្ត្រីជនជាតិ ដើមម្ចាស់ស្រុកគឺជាស្ត្រីមកពីជាតិ Kallawaya ខ្ញុំបានរៀនរស់ជាមួយនឹងមាតាធរណីនិងជាមួយ នឹងជនជាតិដើមភាគតិចផ្សេងទៀត។ ជាតិ Kallawaya ត្រូវបានបង្កើតឡើងដោយសហគមន៍ ayllus មួយចំនួននិងគ្មាននរណាម្នាក់ក្នុងចំណោមពួកគេមានភាពខ្ពង់ខ្ពស់ជាងនរណានោះទេ។ ផ្នែកលើបទពិសោធន៍នេះ យើងកំពុងព្យាយាមបង្កើតឡើងវិញ នូវទម្រង់ចំណេះដឹងរបស់បុព្វ បុរស។ ការដណ្ដើមឯករាជ្យ មានន័យថា ការស្ដារឡើងវិញនូវកិត្តិយសរបស់យើងក្នុងនាមជាជន ជាតិដើមម្ចាស់ស្រុក ពីព្រោះអាណានិគមនិយមចង់ធ្វើយើង ខ្ញុំជឿថាចំណេះដឹងរបស់យើងគឺគ្មាន តម្លៃហើយប្រជាជនរបស់យើងគឺអស់។

ផ្លូវដែលខ្ញុំបានធ្វើដំណើរពី jatun ayllu នៃ Amarete ដែលខ្ញុំទៅកាន់មុខតំណែងសា ធារណៈបានចាប់ផ្ដើមឡើងចេញពីការងាររបស់ខ្ញុំជាមួយនឹងអង្គការសហគមន៍។ ការចេះអាននិង សរសេរមានន័យថាខ្ញុំអាចជួយម្ដាយរបស់ខ្ញុំនៅពេលដែលគាត់កាន់មុខតំណែងជាអាជ្ញាធរម្នាក់។ នៅពេលខ្ញុំនៅជាក្មេងស្រី ខ្ញុំបានរួមដំណើរជាមួយនឹងម្ដាយរបស់ខ្ញុំនិងបានជួយគាត់ក្នុងការសរ សេរកំណត់ត្រាកិច្ចប្រជុំនិងសេចក្ដីសម្រេចនានា។ នៅពេលខ្ញុំក្លាយជាយុវតីម្នាក់ខ្ញុំបានចាប់ផ្ដើម ចូលរួមយ៉ាងសកម្មនៅក្នុងអង្គការយុវជន និងអង្គការស្ត្រី។ នៅក្នុងក្រុង Charazani ឱកាសបាន បើកទ្វារសម្រាប់ខ្ញុំជាមួយនឹងការងារក្នុងសហគមន៍និងជួយដល់ស្ត្រីឱ្យសិក្សាចេះអាននិងសរសេរ ព្រមទាំងយល់ដឹងអំពីសិទ្ធិរបស់ពួកគេ។ ទោះបីជាអាយុរបស់ខ្ញុំនៅក្មេង ខ្ញុំត្រូវបានបោះឆ្នោត ជ្រើសរើសអភិបាលរងខេត្ត Bautista Saavedra ប៉ុន្តែដោយសារអាយុរបស់ខ្ញុំ ខ្ញុំមិនបានទទួល យកមុខតំណែងនោះទេ។

ក្នុងឆ្នាំ២០០៦ ខ្ញុំត្រូវបានបោះឆ្នោតជ្រើសរើសជាតំណាងរាស្ត្រក្នុងសភាធម្មនុញ្ញ។ ជា ដំបូងខ្ញុំត្រូវបានតែងតាំងដោយជាតិ Kallawaya ឱ្យធ្វើជាតំណាងរាស្ត្រខេត្តBautista Saavedra។ ដោយសារច្បាប់ពិសេសស្តីពីការបង្កើតសភាធម្មនុញ្ញបានកំណត់ឱ្យមានការចូលរួមរបស់ស្ត្រីតាម រយៈសមភាពនិងការឆ្លាស់វេនគ្នានៅលើបញ្ជីនៅពេលដែលតំណាងរាស្ត្រមណ្ឌលបោះឆ្នោតរបស់ ខ្ញុំ - ដែលរួមមានខេត្តពីរផ្សេងទៀតគឺខេត្ត Omasuyus និងខេត្ត Munecas - ត្រូវបានតែងតាំងនោះ ខ្ញុំក៏ត្រូវបានបោះឆ្នោតជ្រើសរើសជាតំណាងរាស្ត្រស្ត្រីតែម្នាក់គត់។ បន្ទាប់ពីមានការតែងតាំងរូបខ្ញុំគឺ មានការតវ៉ាចេញពីខេត្តម្ខាងទៀត ដែលជាប្រពៃណីមានថ្នាក់ដឹកនាំជាបុរស។ មានការប្រឆាំងពី

អ្នកប្រកាន់របបបិតាធិបតេយ្យ ដែលមានសភាពខ្លាំងក្លាបំផុតពីព្រោះខ្ញុំគឺជាស្ត្រីដែលមានវ័យក្មេង។ ខ្ញុំត្រូវបានគេចាប់ខ្លួន ហើយពួកគេបានព្យាយាមបង្ខំឲ្យខ្ញុំចុះហត្ថលេខាលាលែងពីតំណែងរបស់ខ្ញុំ។ ដើម្បីប្តូរជាមួយនឹងការដោះលែងខ្ញុំពួកគេបានឲ្យខ្ញុំចុះហត្ថលេខាលើក្រដាសសដើម្បីពួកគេអាចក្លែងបន្លំកសាវ ផ្ទុយពីឆន្ទៈរបស់ខ្ញុំ។ ពួកគេក៏បានគំរាមខ្ញុំ ជាមួយនឹងការដាក់ទោសប្រសិនបើខ្ញុំប្តឹងពួកគេ។ ប៉ុន្តែជាសំណាងល្អសហគមន៍បានប្រមូលគ្នាដើម្បីសង្គ្រោះខ្ញុំ។ បន្ទាប់ពីការតស៊ូផ្ទាល់ខ្លួនដោយមានជំនួយពីសហគមន៍របស់ខ្ញុំ - ព្រមទាំងស្ត្រីនិងយុវជនពីសហគមន៍ផ្សេងទៀត - ខ្ញុំបានចូលសភាធម្មនុញ្ញនៅអាយុ២២ឆ្នាំ។

សង្គ្រាមចម្បងរបស់ខ្ញុំនៅក្នុងសភាធម្មនុញ្ញគឺក្នុងការទទួលបានការទទួលស្គាល់របស់ជាតិ Kallawaya ក្នុងនាមជាជនជាតិដើមភាគតិចម្នាក់ក្នុងចំណោមជនជាតិដើមម្ចាស់ស្រុកចំនួន ៣៦រូបដែលបង្កើតរដ្ឋចម្រុះក៏ដូចជាភាសា Kallawaya-machajuya និងស្វ័យតភាពជនជាតិដើមភាគតិច។ ខ្ញុំក៏បានប្រយុទ្ធដើម្បីដំណើរយុត្តិធម៌និងការផ្តល់តម្លៃលើវេជ្ជសាស្ត្របុរាណរបស់ជនជាតិដើមម្ចាស់ស្រុកផងដែរ។ ការការពារសិទ្ធិរបស់ស្ត្រីនៅក្នុងសភាគឺសង្គ្រាមដ៏ខ្លាំងមួយផ្សេងទៀត។ សារៈសំខាន់នៃការងារទាំងអស់នេះគឺតម្រូវការក្នុងការស្ថាបនារដ្ឋចម្រុះផ្នែកលើ Buen Vivir (ពាក្យក្នុងភាសាអេស្ប៉ាញដែលអាចបកប្រែថាជា "ការរស់នៅយ៉ាងល្អ" ប៉ុន្តែមានអត្ថន័យខុសគ្នានៅក្នុងតំបន់អាមេរិកឡាទីននិងជាពិសេសក្នុងបរិបទរបស់ជនជាតិដើមភាគតិច)។

ក្នុងនាមជាសមាជិកនៃគណៈកម្មាធិការអភិវឌ្ឍសង្គមរបស់សភា ការទទួលបានអត្ថបទមួយចំនួនដែលបានបញ្ចូលនៅក្នុងអត្ថបទរដ្ឋធម្មនុញ្ញថ្មីមិនមែនជាការងាយស្រួលទេទោះបីជាស្ត្រីមកពីគណបក្សផ្សេងនិងវណ្ណៈសង្គមផ្សេងគ្នាមានសំឡេងភាគច្រើនក្នុងគណៈកម្មាធិការក៏ដោយ។ ស្ត្រីមកពីគណបក្សជំទាស់ គឺប្រឆាំងនឹងការទទួលបានអត្ថបទជាក់លាក់មួយចំនួនសម្រាប់ស្ត្រីជនជាតិដើមភាគតិច។ ពួកគេថែទាំបានស្នើសុំក្នុងការមានជីវិតតាំងពីពេលបង្កកំណើតនិងចង់ថ្កោលទោសទៅលើការប្រើប្រាស់វិធីសាស្ត្រពន្យារកំណើតមួយចំនួន ពីព្រោះវិធីអាចជំរុញដល់ការរំលូតរូត។ គំនិតស្តីពីសិទ្ធិក្នុងការមានជីវិតតាំងពីពេលបង្កកំណើតនេះគឺជាគំនិតរបបបិតាធិបតេយ្យនិយម។ វាចេញមកពីស្ត្រី ប៉ុន្តែស្ត្រីដែលមានអំណាចសេដ្ឋកិច្ចហើយនេះជាហេតុផលដែលពួកគេមិនមានសាមគ្គីភាពជាមួយនឹងស្ត្រីជនជាតិដើមភាគតិច ដែលមានប្រាក់ចំណូលទាប ស្ត្រីពីតំបន់ជនបទដែលប្រើប្រាស់រុក្ខជាតិឱសថដើម្បីទប់ស្កាត់ការមានផ្ទៃពោះរបស់យើង។

នៅក្នុង ឆ្នាំ២០១០ ខ្ញុំត្រូវបានអញ្ជើញទៅចូលរួមជាមួយនឹងមន្ទីរ ដកអាណានិគមរួមជាមួយនឹង បងប្អូនប្រុសស្រីផ្សេងទៀត មកពីសភាធម្មនុញ្ញ។ យើងបានបង្កើត ការិយាល័យសម្រាប់ការលុបបំបាត់របបបិតាធិបតេយ្យនិយម ក្នុងនាមជាផ្នែកមួយរបស់មន្ទីរ ហើយទីនោះហើយគឺជាទីកន្លែងខ្ញុំធ្វើការនាពេលបច្ចុប្បន្ននេះ។

នៅក្នុងដំណើររបស់ខ្ញុំចេញពី ayllu មកកាន់មុខតំណែងសាធារណៈ ខ្ញុំបានដឹងថារដ្ឋចម្រុះត្រូវយកចិត្តទុកដាក់លើប្រជាជាតិជនជាតិដើមភាគតិចទាំង ៣៦ របស់ប្រទេសបូលីវីដែល

មានគោលគំនិតនិងបទពិសោធន៍ផ្សេងៗស្តីពី Buen Vivir ដើម្បីស្ថាបនាសង្គមមួយប្រកបដោយ យុត្តិធម៌និងភាពសុខដុមគ្មានការរើសអើងនិងការកេងប្រវ័ញ្ចតាំងពីថ្នាក់ក្រោមឡើងមក។

Buen Vivir ពីបញ្ញាញាណរបស់ជនជាតិដើមភាគតិច

Buen Vivir អាចត្រូវបានស្ថាបនាឡើង តែតាមរយៈការយកគំរូតាមរបៀបដែលសហគមន៍របស់យើងនិង ayllus រស់នៅប៉ុណ្ណោះ។ សហគមន៍ត្រូវបានធ្វើឡើងដោយភាវសាស្ត្រទាំងអស់ មនុស្សសត្វនិងមាតាធរណី។ ចាប់តាំងពីពេលអ្នកនៅជាមុននៅក្នុងសហគមន៍ពួកគេបង្រៀន អ្នកឲ្យគោរពភាវសាស្ត្រទាំងអស់។ សម្រាប់ជីវូនជីវិតរបស់យើងអ្វីៗគ្រប់យ៉ាងដែលនៅជុំវិញយើងគឺ មានជីវិតរាប់បញ្ចូលទាំងទឹកនិងភ្នំ។ ឥន្ធនូមានជីវិតពីព្រោះវាកើតចេញពីសំណាយទឹក។ អ្វីៗគ្រប់ យ៉ាងនៅក្នុងធម្មជាតិគឺ chachawarmi និងមានសមតាផ្ទាល់របស់ខ្លួន។

នៅក្នុងសហគមន៍យើងក៏សិក្សាអំពីទម្រង់នៃអង្គការដូចជា mink'a និង ayni ផងដែរ។ Mink'a គឺជាការងារសហគមន៍សម្រាប់គ្រប់គ្នាហើយ ayni គឺជាការងារទៅវិញទៅមក។ យើងក៏ ធ្វើការដោះដូរជាដំណាំ និងបសុសត្វក្នុងតំបន់ហើយការនេះជួយឲ្យយើងអាចធ្វើពិពិធកម្ម និង បង្កើតនូវសេដ្ឋកិច្ចផ្ទាល់ខ្លួនរបស់ប្រជាជាតិ Kallawaya ។ អ្វីដែលសំខាន់ផងដែរ ទន្ទឹមនឹងរបស់ ទាំងនេះគឺបញ្ញាញាណ របស់បុព្វបុរសអំពី pirwas -ការរក្សាទុកស្បៀងអាហារ និងគ្រាប់ធញ្ញជាតិ ដែលជួយឲ្យយើងអាចផ្គត់ផ្គង់សម្រាប់ពេលដែលមានគ្រោះរាំងស្ងួតឬទឹកជំនន់ដោយសារយើង មានស្បៀងដែលអាចទុកបានរយៈពេលលើសពីប្រាំឆ្នាំ។ យើងគ្មានគំនិតប្រើប្រាស់អ្វីៗគ្រប់យ៉ាង ដែលយើងបានផលិត នៅក្នុង ayllu ដែលជាការខ្វះខាតអ្វីដែលមាតាធរណី ផ្តល់ឲ្យយើងនោះ ទេ។ Qapana ដែលជាដំណាស់ស្លាប់គ្នាជួយឲ្យយើងអាចថែទាំផែនដីនិងរក្សាបាននូវសមត្ថភាពផលិតរបស់ខ្លួន។ Waki គឺជាសាត្រូវភាពឬអំណោយនៃការផលិតដែលអ្នកផ្តល់ជូននរណាម្នាក់ដែល មានចំណាយឥតព្រាងទុក ឧទាហរណ៍ដោយសារជំងឺឬសម្រាប់ហេតុផលផ្សេងទៀត។ យើងខ្ញុំ ត្រូវផ្អែកលើបញ្ញាញាណទាំងអស់នេះផងដែរ ពេលដែលយើងស្ថាបនាគោលគំនិត ស្តីពី Buen Vivir ។

ការដកអាណានិគមនិងការរុះរើរបបបិតាធិបតេយ្យ

ដើម្បីស្ថាបនា Buen Vivir យើងចាំបាច់ត្រូវកម្ចាត់ទំនាក់ទំនងនៃការត្រួតត្រានិងការ កេងប្រវ័ញ្ចតាមរយៈការដកអាណានិគមនិងការរុះរើរបបគ្រប់គ្រងដោយព្រឹទ្ធបាព្យ។ យើងនិយាយ ថាអាណានិគមនិយមគឺផ្អែកលើអំពើបាបៈ ការប្រកាន់ពូជសាសន៍និងរបបបិតាធិបតេយ្យ។នោះគឺជា ហេតុផលដែលនៅក្នុងមន្ទីរយើងប្រឹងប្រែងៈ

១. លាតត្រដាងអំពីទំនាក់ទំនងសង្គម នៃការត្រួតត្រាដែលត្រូវគ្នា នឹងលំដាប់នៃ របបបិទបិទតេឃ្យនិយម និងអាណានិគមនិយម ព្រមទាំងបង្ហាញពួកវាឲ្យគ្រប់គ្នា មើលឃើញ។

២. ធ្វើឲ្យរចនាសម្ព័ន្ធនៃការត្រួតត្រាបែបបិទបិទតេឃ្យនិយម និងអាណានិគម និយមព្រមទាំងធ្វើឲ្យវាធ្លាក់ទៅក្នុងវិបត្តិ។

៣. កែប្រែទំនាក់ទំនងសង្គមនៃការត្រួតត្រាទាំងនេះ ដើម្បីស្ថាបនាសង្គមមួយ ប្រកបដោយយុត្តិធម៌ និងភាពសុខដុមដោយមានសមតាជាមួយនឹងមាតាធរណី។

ប្រភេទមួយនៃគោលនយោបាយរបស់យើងនៅក្នុង Vice-Ministry of Decolonisation's O'ce ការិយាល័យលុបបំបាត់របបបិទបិទតេឃ្យនិយមរបស់មន្ទីរដកអាណានិគមគឺការបង្កើតកម្ម វិធី "អាពាហ៍ពិពាហ៍ដែលមានឫសគល់នៅក្នុងសហគមន៍និងតម្លៃរបស់បុព្វបុរស"។ នេះគឺការប្រឹង ប្រែងកសាងបទពិសោធន៍នៃការស្តារមកវិញ នូវគំរូសមាសភាពគ្រួសាររបស់បុព្វបុរស ព្រមទាំង បង្កើតឡើងវិញ និងធានានូវប្រព័ន្ធចំណេះដឹងរបស់ជនជាតិដើមម្ចាស់ស្រុកនិងប្រជាជនដើម។ វា ត្រូវបានចង្អុលបង្ហាញថាអាពាហ៍ពិពាហ៍ផ្អែកលើរបបបិទបិទតេឃ្យបច្ចុប្បន្នកំពុងស្ថិតក្នុងវិបត្តិ។ រដ្ឋត្រូវយកចិត្តទុកដាក់ថាដើម្បីកែប្រែសង្គមនិងស្ថាបនារដ្ឋចម្រុះយើងត្រូវកែប្រែទម្រង់ទូទៅបំផុត នៃការរៀបចំរចនាសម្ព័ន្ធគ្រួសារដែលជាលទ្ធផលចេញពីរបបអាណានិគមនិយម និងរបបបិទបិទ តេឃ្យ។

យើងត្រូវការជួសជុលឡើងវិញ នូវការអនុវត្តសិទ្ធិអំណាចដោយជនជាតិដើមភាគតិច និងប្រជាជនដើម និងសហគមន៍ជនបទ ព្រមទាំងស្តារមកវិញនូវឫសគល់បុព្វបុរស របស់ខ្លួន ពីព្រោះការមកដល់នៃរបស់អាណានិគមនិយម និងព្រះវិហារបានដណ្តើមទម្រង់អាពាហ៍ពិពាហ៍ របស់បុព្វបុរសទាក់ទិនរបៀបអនុវត្តសិទ្ធិអំណាចនៅក្នុងសហគមន៍។ ចាប់តាំងពីសម័យអាណា និគមនិយមដើម្បីកាន់មុខតំណែង ប្តីប្រពន្ធត្រូវរៀបការ ក្រោមនិយាមរបស់ព្រះវិហារកាតូលិក ហើយដូចគ្នានេះដែរ អាពាហ៍ពិពាហ៍ដែលបានធ្វើឡើងត្រូវស្របទៅតាមនិយាម គ្រប់គ្រងដោយ ព្រឹទ្ធារ្យរបស់ព្រះវិហារ។ នៅក្នុងសហគមន៍បុគ្គលម្នាក់ត្រូវបានចាត់ទុកថាជាមនុស្សនៅពេលពួក គេមានប្តីប្រពន្ធដែលបានរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍ត្រឹមត្រូវ - jake (ជាភាសា Aymara) ឬ runa (ជា ភាសា Quechua)។ តែបន្ទាប់ពីរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍ដែលពួកគេមានសិទ្ធិទទួលបានដើរហើយប្តី ប្រពន្ធអាចអនុវត្តនីតិវិធីគោរពមាតាធរណីនិងក្លាយជាមានសិទ្ធិអំណាច។ គោលជំហរនៃពាក្យសិទ្ធិ អំណាចនៅក្នុងសហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិចគឺទទួលបានរួមគ្នាដោយប្តីប្រពន្ធ។ ហេតុផលនេះ ហើយទើបវាជាការសំខាន់ណាស់ដែលត្រូវបង្កើតឡើងវិញនូវអាពាហ៍ពិពាហ៍ផ្អែកលើចំណេះដឹង របស់បុព្វបុរសដោយស្តារមកវិញនូវបញ្ញាញាណដ៏ល្អនិងការរៀបចំការអនុវត្តមិនល្អ។

វាជាការចាំបាច់ដែលត្រូវលើកឡើងថា ព្រះវិហារកាតូលិកបានដើរតួនាទីស្នូលនៅក្នុង ការត្រួតត្រាអាណានិគមនិយម បែបបិតាធិបតេយ្យលើជនជាតិដើមភាគតិច និង ស្ត្រីនៅក្នុង អាពាហ៍ពិពាហ៍ដែលបានកំណត់តួនាទីផ្សេងៗរបស់ពួកគេ។ បុរសត្រូវបានផ្តល់តួនាទីជាអ្នកផ្គត់ ផ្គង់និងប្រធានគ្រួសារ ក្នុងខណៈដែលស្ត្រីត្រូវទទួលតួនាទីបន្តពូជ។ ជាមួយនឹង គំនិតទាំងនេះ ដែលបានដាក់ចេញដោយព្រះវិហារ អ្នកទទួលយកជំនឿ ដូចជាថាស្ត្រី ដែលមានកូនប្រុសចំនួន ១២នាក់នឹងត្រូវឡើងទៅឋានសួគ៌ដោយគ្មានអំពើបាប ពីព្រោះព្រះយេស៊ូមានសារក១២រូបដែល ជាបុរសទាំងអស់។ នោះគឺគ្រាន់តែជាមោទនភាពក្នុងភាពជាបុរសសុទ្ធសាធ។

ការបែងចែកតួនាទីនេះ ដល់ស្ត្រីគឺជាទម្រង់មួយនៃការត្រួតត្រា ដើម្បីឲ្យជនជាតិដើម ម្ចាស់ស្រុកទទួលយកថាពួកគេត្រូវតែត្រ គ្រ និងគ្មានការអប់រំ ហើយស្ត្រីចំណាយជីវិតទាំងមូលរបស់ ពួកគេក្នុងការថែទាំកូនដោយមានគំនិតថានឹងបានឡើងទៅឋានសួគ៌។

នៅក្នុងរយៈពេលនៃការផ្លាស់ប្តូរទាំងនេះ ជាមួយនឹងរដ្ឋចម្រុះរបស់ប្រទេសបូលីវីនិង ការស្ថាបនាក្រុមគ្រួសារថ្មី យើងរក្សាថាប្រសិនបើគ្រួសារទំនាក់ទំនងរបស់ខ្លួនកាន់តែរឹងមាំដោយ ផ្អែកលើភាពស្មើគ្នានិងបដិការនោះសង្គមនិងរដ្ឋចម្រុះក៏ត្រូវបានពង្រឹង។ ក្នុងពេលបច្ចុប្បន្ននេះ គ្រួសារនិយមរបបបិតាធិបតេយ្យ គឺជាមូលហេតុនៃអំពើហិង្សា ផ្អែកលើការត្រួតត្រារបស់បុរស ហើយជាលទ្ធផលគ្រួសារត្រូវបានបែកបាក់។ អ្វីដែលយើងកំពុងស្នើជាជម្រើសជំនួសនោះគឺត្រូវ ស្ថាបនាទម្រង់គ្រួសារថ្មីជាមូលដ្ឋានសម្រាប់ការរុះរើរបបគ្រប់គ្រងដោយព្រឹទ្ធារា។ ក្រុមគ្រួសារថ្មី ទាំងនេះមិនគ្រាន់តែជាគ្រួសារដែលមានតែកូននិងឪពុកម្តាយប៉ុណ្ណោះទេ -ពួកគេគឺមានពហុភាព នៅក្នុងសមាសភាពរបស់ពួកគេ។

ការផ្លាស់ប្តូរច្បាប់ឬការផ្លាស់ពីសេរីនិយមផ្អែកលើអាណានិគមនិយមទៅច្បាប់រដ្ឋចម្រុះ អត្តាធិនភាព បង្កប់នូវកំណែទម្រង់ច្បាប់ក្នុងទិសដៅដកអាណានិគមនិងរុះរើរបបបិតាធិបតេយ្យ ដែលនាំទៅរកការបង្កើតនូវរដ្ឋចម្រុះ។ នោះគឺជាហេតុផលដែលយើងកំពុងធ្វើការងារដើម្បីកែ ទម្រង់ក្រុមស្ត្រីពីគ្រួសារដែលនឹងត្រូវកែប្រែទៅជាក្រុមស្ត្រីពីគ្រួសារ (ពហុភាព)។យើងក៏កំពុងធ្វើ ការងារផ្នែកច្បាប់ដើម្បីកែប្រែការចុះបញ្ជីពលរដ្ឋនិងច្បាប់សមមូលរដ្ឋធម្មនុញ្ញដែល នឹងបញ្ចូលនូវ ភាពស្មើគ្នានៅក្នុងប្រព័ន្ធទាំងអស់នៃមុខតំណែងសាធារណៈហើយក៏អាចឲ្យគោលនយោបាយសា ធារណៈត្រូវបានរៀបចំឡើងសម្រាប់ស្ត្រីនិងគ្រួសារថ្មីផងដែរ។ប្រសិនបើមានភាពស្មើគ្នានៅក្នុង សមាសភាពគ្រឹះស្ថានរបស់រដ្ឋវានឹងកាត់បន្ថយនូវរបបបិតាធិបតេយ្យនៅក្នុងរដ្ឋ។

ចេញពីបទពិសោធន៍របស់សហគមន៍ ដែលសហគមន៍ទាំងមូលជួយដល់ប្តីប្រពន្ធរៀប ការថ្មីថ្មោងនៅក្នុងជីវិតថ្មីរបស់ពួកគេ តាមរយៈ aynl យើងជឿថារដ្ឋចម្រុះត្រូវបានស្ថាបនាឡើង តាំងពីថ្នាក់ក្រោមឡើងមកគឺពី ayllus និង គ្រួសារជាផ្នែកតូចបំផុតនៅក្នុងជីវិតប្រចាំថ្ងៃ។

រដ្ឋធម្មនុញ្ញថ្មីរបស់រដ្ឋចម្រុះបានបើកផ្លូវសម្រាប់ការរុះរើរបបគ្រប់គ្រងដោយព្រឹទ្ធារា ដែលត្រូវបានបញ្ចូលជាផ្នែកមួយនៃដំណើរការដកអាណានិគម។ វាគឺជាចលនានិងមនោគមវិជ្ជា

របស់ជនជាតិដើមភាគតិច ដែលបានប្រឹងប្រែងធ្វើឲ្យវាប្រាកដថា គោលគំនិតស្តីពីភាពសមមូល គោលការណ៍បំពេញគ្នានិងភាពសុខដុមរម្យនារវាងស្ត្រីបុរស និងមាតាធរណីមិនគ្រាន់តែអំណះ អំណាងប៉ុណ្ណោះទេ ប៉ុន្តែវាជា *ojayu* (ស្មារតី) នៃដំណើរការផ្លាស់ប្តូរយ៉ាងពិតៗ។

វិទ្យាសាស្ត្រ និងភាពទាន់សម័យកំពុងប្រពែងនឹង *Pachamama* ដោយការស្វែងរក ជីវិតនៅលើភពផ្សេងទៀត។ ដូចគ្នានេះដែរ ពួកគេចង់ជំនួសស្ត្រីដោយមានគំនិតដូចជា ការរះកាត់ ដាក់ស្បូននៅក្នុងរាងកាយបុរស ដែលជាអ្វីដែលពួកគេកំពុងព្យាយាមធ្វើ នាពេលបច្ចុប្បន្ន។ ការ ដណ្តើម និងការលួចបញ្ញាញាណរបស់ស្ត្រី ឬជោគជ័យសម្រេចបានរបស់បុព្វបុរស ក្នុងនាមភាព ទាន់សម័យ និងវិទ្យាសាស្ត្រ និងអភិវឌ្ឍន៍និយមគឺ ជាទង្វើរបស់ក្រុមនិយមរបបបិតាធិបតេយ្យ ដែលរីករាយនឹងការត្រួតត្រាផ្ទាល់របស់ពួកគេ -វាគឺជាការប្រកាន់ពូជសាសន៍របបគ្រប់គ្រងដោយ ព្រឹទ្ធារាមូលធននិយម។

ដើម្បីស្ថាបនា *Buen Vivir* ឡើងវិញ យើងខ្ញុំត្រូវការសមតា រវាងស្ត្រី បុរស និងមាតា ធរណីដែលជា *Pachamama* របស់យើង។

អន្តរកាលឆ្ពោះទៅសម័យកាលក្រោយនិស្សារណកម្មនិយម៖ ទិសដៅជម្រើស វិស័យ សកម្មភាព

Eduardo Gudynas^១

របៀបអភិវឌ្ឍន៍ ដែលអនុវត្តនៅក្នុងតំបន់អាមេរិកឡាទីន គឺមានលក្ខណៈ មិនប្រកបដោយចីរភាពទេ។ ការពឹងផ្អែកលើការនាំចេញវត្ថុធាតុដើម នៅតែមានការលំបាកធ្ងន់ធ្ងរ នៅតែរារាំងដល់ការលុបបំបាត់ភាពក្រីក្រ និងការខូចខាតបរិស្ថានបន្តមានភាពសកម្ម។ ក្នុងពេលតែមួយនោះ នៅក្នុងមាត្រដ្ឋានសកលលោកយើងកំពុងទទួលរងនូវវិបត្តិពហុវិមាត្រហើយប្រសិន បើយើងមើលហួសពីអណ្តូងវ៉ែសេដ្ឋកិច្ចធំៗ ដែលប្រជាជាតិក្នុងតំបន់អាមេរិកឡាទីន មួយចំនួនកំពុងជួបប្រទះយើងមិនអាចមើលមិនឃើញ ពីបញ្ហាសេដ្ឋកិច្ច និងហិរញ្ញវត្ថុអន្តរជាតិយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរ ឬគំរាមកំហែងពីបំរែបំរួលអាកាសធាតុជាសកលនោះទេ។

សូម្បីតែមានឧបសគ្គ និងការព្រមានទាំងនេះក៏បណ្តាប្រទេសនៅទ្វីបអាមេរិកខាងត្បូងកំពុងបន្តបង្កើនរបៀបការអភិវឌ្ឍន៍ ផ្អែកលើការធ្វើអាជីវកម្មធនធានធម្មជាតិខ្លាំងក្លា និងការលក់របស់ពួកគេនៅលើទីផ្សារសកលលោក។ យើងកំពុងមើលឃើញនូវកម្លាំងជំរុញយ៉ាងខ្លាំងក្លាឆ្ពោះទៅនិស្សារណកម្មនិយម ទាំងនៅក្នុងវិស័យបែបក្លាសិកដូចជាវ៉ែប្រេងនិងឧស្ម័ននិងនៅក្នុងវិស័យកសិឧស្សាហកម្មមួយចំនួន។ បណ្តាប្រទេសទាំងអស់នេះកំពុងក្លាយជាប្រទេសនិស្សារណកម្មនិយម៖ ប្រទេសទាំងឡាយដែលកំពុងធ្វើពិធីកម្មឧស្សាហកម្មនិស្សារណៈរបស់ពួកគេរួចហើយក្នុងខណៈដែលប្រទេសទាំងឡាយដែលបច្ចុប្បន្នមិនទាន់កំពុងព្យាយាមចូលរួមក្នុងការរុករកវ៉ែប្រេងខ្ពង់យកប្រេង។ ឧទាហរណ៍ប្រទេសផលិតប្រេងដូចជាប្រទេសអេក្វាឌ័រកំពុងព្យាយាមលើកកម្ពស់ការរុករកវ៉ែខ្នាតធំក្នុងខណៈដែលប្រទេសអ៊ុយរ៉ុហ្គាយដែលជាប្រជាជាតិមួយធ្លាប់មានជំនាញផ្នែកកសិកម្មបច្ចុប្បន្នកំពុងសាកល្បងអណ្តូងវ៉ែបើកដើម្បីរុករកវ៉ែដែក។

ដូចគ្នានេះដែរ នៅក្នុងបណ្តាប្រទេសទាំងអស់នេះ និស្សារណកម្មនិយមគឺជាស្នូលនៃភាពតានតឹងធ្ងន់ធ្ងរនិងការតវ៉ាសង្គម។ ហេតុផលគឺមានច្រើនណាស់ចាប់ពីផលប៉ះពាល់បរិស្ថាននៃឧស្សាហកម្មនិស្សារណរហូតដល់ផលប៉ះពាល់អាក្រក់របស់វាទៅលើសេដ្ឋកិច្ចបែបប្រពៃណីពីការប្តូរទីតាំងរបស់សហគមន៍ដោយបង្ខំរហូតដល់ការគំរាមកំហែងទៅលើក្រុមជនជាតិដើមភាគតិច។

ស្ថានភាពបែបនេះគឺឃើញមាននៅក្នុងបណ្តាប្រទេសទាំងអស់នេះសូម្បីតែវាមានភាពខុសគ្នាខ្លាំង នៅក្នុងចំណុចផ្សេងៗ ដូចជាការពាក់ព័ន្ធរបស់រដ្ឋ ភាគរយនៃផលចំណេញដែលរដ្ឋទទួលបានឬតួនាទីរបស់និស្សារណកម្មនិយម ក្នុងនាមជាយុទ្ធសាស្ត្រការអភិវឌ្ឍជាតិ ដែលបានរៀបចំឡើង។ ហេតុនេះហើយវាជាការចាំបាច់ក្នុងការបែងចែកភាពខុសគ្នារវាងនិស្សារណកម្មនិយមធម្មតា និងនិស្សារណកម្មនិយមបែបវឌ្ឍននិយម (Gudynas, ២០០៩b)។ ចំណុចគន្លឹះមួយចំនួនដែលកើតមានញឹកញាប់នៃនិស្សារណកម្ម តាំងពីនេះដូចជាការរំលោភលើធម្មជាតិ ដើម្បី

បំពេញកំណើនសេដ្ឋកិច្ច និងគំនិតស្តីពីការអភិវឌ្ឍ ថាជាដំណើរវឌ្ឍនភាពសម្ភារក្រុងឆ្លុយជាបន្តបន្ទាប់។

ស្ថានភាពទាំងនេះ មានន័យថាការពិនិត្យអំពី "ជម្រើសជំនួសការអភិវឌ្ឍ " មិនប្រាកដថាត្រូវតែដោះស្រាយនិស្សារណកម្មនិយមនោះទេ។ បើមិនដូច្នោះទេ ការរីកសាយ និងប្រពលវប្បកម្មនៃឧស្សាហកម្មនិស្សារណៈនឹងមានន័យថារាល់ជម្រើសជំនួសគឺមិនពេញលេញ។ និយាយម្យ៉ាងវិញទៀតជម្រើសជំនួសក៏ត្រូវតែលើកកម្ពស់ក្រោយនិស្សារណកម្មនិយមដែលជួយក្នុងការបំបែកនិងជំនះភាពពីផ្នែកនោះផងដែរ។

នៅក្នុងជំពូកនេះយើងនឹងពិនិត្យអំពីចំណុចមួយចំនួននៃដំណើរផ្លាស់ប្តូរដែលអាចមានចំពោះក្រោមនិស្សារណកម្មនិយម។ ការវិភាគគឺជាផ្នែកមួយនៃការងារដែលបានអនុវត្តដោយអ្នកនិពន្ធនិងក្រុមការងារនៅមជ្ឈមណ្ឌលអេកូឡូស៊ីសង្គមតំបន់អាមេរិកឡាទីន (CLAES) ដើម្បីសិក្សាអំពីអ្វីដែលយើងហៅថា "ដំណើរផ្លាស់ប្តូរ" ទៅកាន់ការអភិវឌ្ឍមួយផ្សេងទៀតឬ "ដំណើរផ្លាស់ប្តូរទៅកាន់ Buen Vivir"^២

ភាពចាំបាច់នៃដំណាក់កាលក្រោយនិស្សារណកម្មនិយម

បញ្ជីអំណះអំណាងមួយចំនួន បានបង្ហាញថា ហេតុអ្វីបានជាមានការចាំបាច់ ត្រូវធ្វើដំណើរឆ្ពោះទៅសម្រេចនូវយុទ្ធសាស្ត្រ ក្រោយនិស្សារណកម្មនិយម វាគឺត្រូវបានពិនិត្យមើលយ៉ាងទូលំទូលាយនៅទីនេះ ប៉ុន្តែវាជាការសំខាន់មួយដែលត្រូវលើកឡើងអំពីសំខាន់បំផុតមួយចំនួន។

នៅចំណុចទីមួយ វាមានភាពចាំបាច់ដែលត្រូវអំពាវនាវ ឲ្យមានការបញ្ឈប់នូវផលប៉ះពាល់សង្គម និងបរិស្ថានយ៉ាងស្រួចស្រាវ ពីឧស្សាហកម្មនិស្សារណៈសំខាន់ៗ។ មានកស្មតាងជាច្រើនអំពី ផលប៉ះពាល់ទាំងនេះដែលមានចាប់ពីការបំពុលបរិវារ រហូតដល់ការបាត់បង់តំបន់ធម្មជាតិ។ ឧទាហរណ៍ ឧស្សាហកម្មរ៉ែ និងប្រេងខ្នាតយក្ស កំពុងរីកលឡើងនៅក្នុងតំបន់ធម្មជាតិថ្មី ដ៏ធំលឿងលឿយ ដែលប៉ះពាល់ដល់តំបន់ជីវៈចម្រុះខ្ពស់ និង ធ្វើឲ្យប្រភពទឹក ។ល។និង។ល។ ប្រឈមនឹងគ្រោះថ្នាក់ ផងដែរ (Dematteis និង Szymczak, ឆ្នាំ២០០៨)។

វាក៏ជាការប្រញាប់ត្រូវ ដោះស្រាយជាបន្ទាន់នូវភាពលម្អៀងខ្លាំងសម្រាប់ឆ្ពោះ នៅជុំវិញសហគ្រាស រុករកជាច្រើន។ ភាពតានតឹងទាំងនេះ គឺមានលក្ខណៈស្រួចស្រាវខ្លាំងនៅក្នុងទីកន្លែងជាច្រើន ដែលពេលខ្លះឈានរហូតដល់មានអំពើហិង្សា និងការអនុវត្តន៍ផ្ទុយពីលិខិតប្រជាធិបតេយ្យ ទៅតាមករណីផ្សេងៗគ្នា (ឧទាហរណ៍ ដូចក្នុងករណីដែលបានពិពណ៌នាដោយ លោក De Echave et al., ឆ្នាំ២០០៩)។

យើង ត្រូវចងចាំច្បាស់ក្នុងចិត្តថានិស្សារណកម្មនិយម បានផ្តល់នូវអត្ថប្រយោជន៍សេដ្ឋកិច្ចតិចតួចណាស់ ឬមានកំរិតកំណត់។ ឧទាហរណ៍ ការដែលបន្ទុកចំណាយលើសង្គមនិងបរិស្ថានត្រូវពឹងផ្អែកលើអ្វីដែល នៅខាងក្រៅ គឺជាបន្ទុកចំណាយសេដ្ឋកិច្ចដ៏ធ្ងន់ធ្ងរ ដែលធ្វើឲ្យបាត់បង់ធ្ងន់ធ្ងរ នូវការផ្ដោត ទៅលើសេដ្ឋកិច្ច ទាក់ទងទៅលើទំនិញសំខាន់ៗ និងកាត់បន្ថយនូវសមត្ថភាពធ្វើពិពិធកម្មផលិតកម្ម ក្នុងខណៈពេលដែលការងារត្រូវបានបង្កើតឡើងគឺមានតិចបំផុត (Acosta, ឆ្នាំ២០០៩)។

យើងមិនត្រូវភ្លេចថាវិស័យជាច្រើន គឺពឹងផ្អែកទៅលើធនធានដែលនឹងត្រូវរឹងស្ងួតនៅពេលអនាគតដ៏ខ្លី (ដូចជា ជំរកប្រេង និងឧស្ម័ននៅក្នុងប្រទេសមួយចំនួន) ។ ការផ្លាស់ទៅតំបន់ថ្មីរបស់អាជីវកម្មលើធនធាន បង្កប់នូវនីតិវិធីប្រឈមនឹងគ្រោះថ្នាក់ នៃការប៉ះពាល់សង្គម និងបរិស្ថានខ្ពស់។ វាក៏មិនច្បាស់លាស់ដែរថា ពួកគេនឹងទទួលបានផលនោះដែរ ផ្អែកលើដែនកំណត់នៃបច្ចេកវិទ្យានាពេលបច្ចុប្បន្ននេះ។

ទីបំផុត បំរែបំរួលអាកាសធាតុសាកលលោក បង្កនូវឧបសគ្គយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរ ទៅលើអាជីវកម្មស៊ីវិលចំហេះ។ ប្រសិនបើយើងមានបំណងបង្ការ ការកើនឡើងកម្ដៅជាសាកល មិនឲ្យមានការកើនឡើងជាបន្ត នោះជំរកប្រេងដែលនៅសល់ នៅក្នុងបណ្តាប្រទេសរបស់យើង ត្រូវតែមិនត្រូវបាន ដុត ដូច្នេះហើយវាគឺគ្មានន័យអ្វីនោះទេក្នុងការចម្រាញ់យកវានោះ។

បញ្ហាទាំងអស់នេះ បានបង្ហាញថាអ្វី ដែលសំខាន់នាពេលបច្ចុប្បន្ននេះនៅក្នុងទ្វីបអាមេរិក ខាងត្បូងគឺ "និស្សារណកម្មនិយមបែបជញ្ជក់ឈាម" ដែលសកម្មភាពធ្វើឡើងក្នុងទ្រង់ទ្រាយធំឬខ្លាំងក្លា ផលប៉ះពាល់សង្គម និងបរិស្ថានរបស់ពួកគេ មានសភាពខ្លាំងក្លា ហើយបន្ទុកចំណាយរបស់ពួកគេត្រូវបានពឹងផ្អែកលើប្រភពខាងក្រៅ។ សង្គមជាតិទាំងមូល គឺអ្នកដែលត្រូវដោះស្រាយនូវផលប៉ះពាល់អាក្រក់ដែលឧស្សាហកម្មទាំងនេះបានបន្សល់ទុក។ ក្នុងពេលជាមួយគ្នានោះដែរ ពួកគេគឺគ្រាន់តែប្រមូលផ្តុំការពឹងផ្អែកសេដ្ឋកិច្ចលើសាកលភារូបនីយកម្ម ដែលមានអត្ថប្រយោជន៍តិចតួចសម្រាប់សេដ្ឋកិច្ចជាតិ ឬការបង្កើតការងារតែប៉ុណ្ណោះ។

ហេតុនេះហើយ ទើបវាជាការចាំបាច់ - និងបន្ទាន់ - ក្នុងការស្វែងរកជម្រើសជំនួសនៅក្រោយនិស្សារណកម្មនិយម។ វាលែងជាសំណួរសម្រាប់ពិភាក្សាវែកញែក ថាតើការនេះចាំបាច់ត្រូវអនុវត្តឬ មិនអនុវត្តនោះទៀតឡើយ។ ផ្ទុយទៅវិញ យើងចាំបាច់ត្រូវពិចារណាអំពីជម្រើសផ្សេងៗ ដែលមាន សម្រាប់ការបំបែកភាព ពឹងផ្អែកទៅលើឧស្សាហកម្មនិស្សារណានេះ។ ជាក់ស្ដែង បណ្តាប្រទេសដែលចាប់ផ្តើមពិភាក្សាអំពីបញ្ហាទាំងនេះ ជាដំបូងនឹងអាចត្រៀមរៀបចំឲ្យបានកាន់តែល្អ ក្នុងការដោះស្រាយអនាគតដ៏ខ្លី ដែលនឹងជៀសមិនផុតសំរាប់នៅក្រោយនិស្សារណកម្មនិយម ។ ដូច្នេះការពិភាក្សា គួរផ្ដោតលើរបៀបរៀបចំដំណើរផ្លាស់ប្តូរ អន្តរកាល ទាំងនេះ៖ ថាតើទិសដៅអ្វីដែលពួកគេអាចនឹងប្រកាន់យក? ថាតើអ្វីជាសកម្មភាពដែលពួកគេអាចអនុវត្តន៍?

ថាតើអង្គមួយណាដែលអាចចូលរួមនៅក្នុងការស្ថាបនាពួកគេ និង ថាតើគោលដៅដែលពួកគេ នឹងសម្រេចវាឲ្យបាន?។

ទោះបី ជាមានភាពបន្ទាន់ដែលត្រូវការនូវជម្រើសជំនួសសំរាប់នៅក្រោយនិស្សារណកម្ម និយមក៏ដោយ ក៏នៅមានឧបសគ្គមួយចំនួនទៀតដែលត្រូវប្រឈម។ នៅក្នុងប្រទេសខ្លះ គំនិតពិត ប្រាកដត្រូវបានចោលដោយរដ្ឋាភិបាល និងវិស័យជាច្រើនរបស់សង្គម។ ក្នុងប្រទេសផ្សេង ទៀតការពិភាក្សាជជែកវែកញែក គឺត្រូវបានអនុវត្តឡើងជាពិសេសនៅក្នុងសង្គមស៊ីវិល។ ក្នុង ករណីប្រទេសអេក្វាទ័រ ផែនការជាតិសម្រាប់ "ការរស់នៅយ៉ាងល្អ" ឆ្នាំ២០០៩-ឆ្នាំ២០១៣ (SENPLADES, ឆ្នាំ២០០៩) បានស្នើនូវកម្មវត្ថុក្រោយនិស្សារណកម្មនិយម ប៉ុន្តែមិនបានផ្តល់ជូន នូវព័ត៌មានលម្អិតជាក់លាក់លើវិធានការ ក្នុងការអនុវត្តន៍ដើម្បីសម្រេចបាននូវគោលបំណងនោះ ទេ ហើយ គោលនយោបាយបច្ចុប្បន្ន របស់រដ្ឋាភិបាល កំពុងដំណើរការទៅក្នុងទិសដៅផ្ទុយទាំង ស្រុង។

ក្រៅពីឧបសគ្គទាំងនេះ តម្រូវការ "ជម្រើសជំនួស" ជារឿយៗត្រូវបានស្នើឡើងដោយគូ អង្គផ្សេងៗជាច្រើន។ ទោះជាយ៉ាងនេះក្តី ការគិតអំពីវិធានការជាក់ស្តែងក្នុងការស្ថាបនា និងការ ព្យាយាមសាកល្បងវា គឺមានតិចតួចណាស់។ បញ្ហា និងដែនកំណត់នៅមានជាបន្ត នៅក្នុងរបៀប នៃការអនុវត្តន៍វិធានការ សម្រាប់ការផ្លាស់ប្តូរដែលមានប្រសិទ្ធភាពរឹងមាំ និងអាចអនុវត្តបាន។ ហេតុដូច្នេះហើយ បញ្ហានៃជម្រើសជំនួសនិស្សារណកម្មនិយម បាននាំមកនូវបញ្ហាប្រ ឈមមួយចំ នួន។ ជាការចាំបាច់ទីមួយ ត្រូវបញ្ជាក់ឲ្យបានច្បាស់ អំពីទិសដៅនៃជម្រើសជំនួសទាំង នេះ និងទី ពីរ ផ្តល់គំនិតសម្រាប់ការផ្លាស់ប្តូរជាក់ស្តែង។ នៅក្នុងផ្នែកដែលត្រូវអនុវត្តន៍ យើងនឹងព្យា យាម ដោះស្រាយចំណុចទាំងនេះ ដោយមិនធ្វើពុតជាគ្របដណ្តប់លើគ្រប់ចំណុចទាំងអស់យ៉ាង ពេញ លេញ ក្នុងខណៈដែលចង្អុលបង្ហាញអំពីរបៀបដែលអាចអនុវត្តន៍ទៅមុខ។

អន្តរកាល- ទិសដៅនិងគោលដៅ

អន្តរកាលចេញពីនិស្សារណកម្មនិយមបែបជញ្ជក់ឈាម នឹងត្រូវការនូវការជំនះឧប សគ្គ ផ្សេងៗ។ ទោះបីមានភស្តុតាងទាំងអស់អំពីឧបសគ្គ និងផលប៉ះពាល់យ៉ាងគ្រោះថ្នាក់របស់ខ្លួន និរន្តរភាពនៃការអភិវឌ្ឍធម្មតា គឺជាការបង្ហាញអំពីរបៀបដែលការប្រឆាំងដែលចាក់រឹងយ៉ាងជ្រៅ ក្នុងការកែប្រែ មនោគមន៍វិជ្ជាស្តីពី "ភាពទាន់សម័យ" និង "វឌ្ឍនភាព" នៅក្នុងវប្បធម៌របស់យើង ។ អ្នកខ្លះមិនជឿថា វាជាការចាំបាច់ក្នុងការសិក្សាអំពីជម្រើសជំនួស អ្នកខ្លះទៀត ប្រឆាំងយ៉ាង សកម្ម ទៅនឹងអ្វីដែលអាចមាន និងទីបំផុត មានអ្នកខ្លះជឿថារដ្ឋាភិបាលវឌ្ឍននិយមតំណាងឲ្យ ជម្រើសជំនួសរួចហើយ។

ហេតុផលសម្រាប់ជំហរទាំងនេះគឺខុសៗ គ្នា ហើយវាហួសពីវិសាលភាពនៃជំពូកនេះ ក្នុងការសិក្សាអំពីពួកវា ប៉ុន្តែពួកវាគឺជាប្រភពនៃតំណភ្ជាប់ជាបន្តទៅនឹងនិស្សារណកម្មនិយម ៣។ នេះ មានន័យថា គំនិតសម្រាប់ជម្រើសជំនួសនិស្សារណកម្មនិយម - ការផ្លាស់ប្តូរចេញពីវិស័យវៃ ឬប្រេង - ត្រូវបានច្រានចោល ដោយថាជារឿងឆោតល្ងង់ ដូចកូនក្មេង មានគ្រោះថ្នាក់ ឬមិនអាច ធ្វើទៅបាន។ យើងមានប្រតិបត្តិកម្មដែលអ្នកដែលឆ្លើយនិយម ចំពោះរដ្ឋាភិបាលវិជ្ជមាននិយម នា ពេលបច្ចុប្បន្ន - ក្នុងខណៈដែលពួកគេជឿថាខ្លួនឯងគឺភ្នាក់ងារនៃការផ្លាស់ប្តូរ - បច្ចុប្បន្នកំណត់ គោលជំហររបស់ខ្លួន ក្នុងរបៀបមួយដែលបដិសេធ មិនគិតអំពីដំណើរផ្លាស់ប្តូរ គឺខ្លាចជម្រើស ជំនួសនេះ ហើយបានបង្កើតនូវរបាំងការពារបែបអភិរក្ស។

សម្រាប់ហេតុផលនេះ ការគិតអំពីដំណាក់កាលអន្តរកាលនៅក្រោយនិស្សារណកម្ម និយម ត្រូវតែ ការពារ និងលើកកម្ពស់សុពលភាព នៃជម្រើសជំនួសផង និងបានពន្យល់អំពីតម្រូវ ការសំរាប់ពួកគេផងដែរ។

ជាទូទៅការទទួលស្គាល់ថា "ជម្រើសជំនួស" ដែលបានផ្តល់ដោយគំនិតអភិវឌ្ឍន៍ថ្មីគឺ មិនគ្រប់គ្រាន់ទេ - ហើយជាពិសេស មិនគ្រប់គ្រាន់សម្រាប់ការដោះស្រាយនិស្សារណកម្មនិយមទេ - យើងត្រូវទម្លាក់ចោលនូវគំនិតធម្មតា ស្តីពីការអភិវឌ្ឍន៍។ នៅក្នុងការវិវត្តន៍របស់អ្នកនៅក្រោយ អភិវឌ្ឍន៍ វាគឺជាការចាំបាច់ដែលត្រូវស្វែងយល់បន្ថែម និងគិតអំពីជម្រើសជំនួសនូវគំនិតពិតៗ ស្តី ពីការអភិវឌ្ឍន៍។ ហេតុដូច្នេះហើយ អ្វីដែលជាគោលដៅដែលយើងត្រូវសម្រេចឲ្យបានគឺ "ជម្រើស ជំនួសចំពោះការអភិវឌ្ឍន៍"។

ជាធម្មតា ការគិតបែបបញ្ញាប បានផ្តោតទៅលើអ្វីដែលហៅថា "ជម្រើសជំនួសការ អភិវឌ្ឍន៍" ដែលបានយល់ថា ជាការកែតម្រូវដែលមានលក្ខណៈរឹងក្តឹង និងមិនពេញលេញនៅក្នុង គំនិត ស្តីពីការអភិវឌ្ឍធម្មតា ។ គំនិតទាំងនេះ មួយចំនួន អាចមានតួនាទីសំខាន់ ប្រសិនបើពួកគេ គ្របដណ្តប់លើការផ្លាស់ប្តូរ និងការកែតម្រូវដែលចាំបាច់ដើម្បីកាត់បន្ថយ ឲ្យនៅសល់តិចតួចបំផុត នូវ បន្ទុកចំណាយលើសង្គម និងបរិស្ថាននៃអភិវឌ្ឍន៍និយម ព្រមទាំងកែលម្អការចូលរួមចំណែក សេដ្ឋកិច្ចរបស់ខ្លួន។ ពួកគេក៏អាចមានលក្ខណៈពិសេសនៅក្នុងការដោះស្រាយតម្រូវការចាំបាច់ ជាបន្ទាន់ក្នុងការបែងចែកបន្តនូវទ្រព្យសម្បត្តិជាពិសេស ដល់ក្រុមប្រជាជនស្រទាប់មូលដ្ឋានជាក់ លាក់ និងអាចសម្រួលដល់ដំណើរផ្លាស់ប្តូរកាន់តែខ្លាំងឡើង។ ដូចដែលពួកគេប្រកាន់ជំហរ "ជម្រើសជំនួសការអភិវឌ្ឍ" ជានិច្ចកាលគឺមិនពេញលេញទេ ហើយមិនផ្តល់ជូនដំណោះស្រាយ ប្រកបដោយអត្ថន័យចំពោះបញ្ហាបច្ចុប្បន្ននោះទេ។

ផ្ទុយទៅវិញ "ជម្រើសជំនួសការអភិវឌ្ឍ" ចោទជាសំណួរដល់មូលដ្ឋានទស្សនាទានស្តីពី ការអភិវឌ្ឍទាំងមូល របៀបរបស់វា ក្នុងការស្វែងយល់អំពីធម្មជាតិ និងសង្គមគ្រឹះស្ថាន របស់វា និង ការការពារអំណះអំណាងរបស់ខ្លួន។ វិធីសាស្ត្រនេះ មានទិសដៅឆ្ពោះទៅ បំបែកចំណងនៃសនិ

ទានភាពស្តីពីការអភិវឌ្ឍបច្ចុប្បន្ន ដើម្បីធ្វើដំណើរឆ្ពោះទៅសម្រេចបាននូវយុទ្ធសាស្ត្រខុសគ្នាខ្លាំង ផ្អែកលើមូលដ្ឋានមនោគមវិជ្ជាផ្សេងទៀត។

ជម្រើសជំនួសទាំងនេះ ក្តោបនូវបណ្តុំគំនិតដែលបង្កប់នៅក្នុងពាក្យ "Buen Vivir" (ពាក្យ ក្នុងភាសាអេស្ប៉ាញដែលអាចបកប្រែថាជា "ការរស់នៅយ៉ាងល្អ" ប៉ុន្តែមានអត្ថន័យខុសគ្នានៅក្នុង តំបន់អាមេរិកឡាទីន និងជាពិសេសក្នុងបរិបទរបស់ជនជាតិដើមម្ចាស់ស្រុក) ដែលចាំបាច់ត្រូវ លាត ត្រដាងបន្ថែមដូចខ្ញុំពន្យល់ខាងក្រោម។ Buen Vivir ផ្តល់នូវលក្ខខណ្ឌយោងក្នុងការដឹកនាំ ដំណើរផ្លាស់ប្តូរទៅកាន់ក្រោយនិស្សារណកម្មនិយម។

ជាសង្ខេបបំផុត Buen Vivir អាចត្រូវសម្គាល់ដោយវិធីសាស្ត្រដ៏សំខាន់បំផុតរបស់វា ចំពោះមនោគមវិជ្ជានៃវឌ្ឍនភាព ហើយពាក្យនេះនៅក្នុងការអភិវឌ្ឍថ្មីជាក់លើនិសេដ្ឋកិច្ច ការធ្វើ អាជីវកម្មធនធានធម្មជាតិនិងអន្តរាគមន៍សម្ភារពាក់ព័ន្ធ។ Buen Vivir ក៏ ព្យាយាមធានាលើគុណ ភាពជីវិតរបស់មនុស្ស នៅក្នុងន័យទូលំទូលាយដែលទៅហួសពីសុខុមាលភាព សម្ភារនិយម (បញ្ចូលនូវសុខុមាលភាពស្មារតី) និងបុគ្គលម្នាក់ៗ (បញ្ចូលនូវសហគមន៍ទាំងមូល) ក៏ដូចជាហួស ពីមនុស្សនិយម (បញ្ចូលនូវធម្មជាតិ)។ ក្រោមពាក្យ Buen Vivir តម្លៃពីកំណើតនៅ ក្នុងធម្មជាតិត្រូវ បានទទួលស្គាល់ ដូច្នេះហើយក៏ទទួលស្គាល់ភារកិច្ចក្នុងការថែទាំ សុចរិតភាពរបស់ខ្លួននៅក្នុង ទាំងកម្រិតមូលដ្ឋាន និងសកលលោក។ ទស្សនវិស័យនេះមានទិសដៅឆ្ពោះទៅហួស ពីតក្កនិយម ដែលញែកសង្គម ចេញពីធម្មជាតិ ក៏ដូចជាបំបែកនូវគំនិត នៃប្រវត្តិសាស្ត្រដែលទទួលយកថា បណ្តាប្រទេសរបស់យើងត្រូវធ្វើត្រាប់តាមរបៀបរបស់នៅ និងវប្បធម៌របស់ ប្រជាជាតិឧស្សាហកម្ម និយម។

គំនិត Buen Vivir ផ្អែកលើការចូលរួមចំណែកសំខាន់ដែលបានធ្វើឡើងដោយវប្បធម៌ ជនជាតិដើមម្ចាស់ស្រុក និងដែលមានលក្ខណៈខ្លួនឯងផ្ទាល់ ជាអន្តរវប្បធម៌។ ពួកគេខុសពីភាព ទាន់ សម័យ អនុត្តរភាពអឺរ៉ុបនិយម ប៉ុន្តែពួកវាមិនមែនជាការវិលត្រឡប់ទៅអតីតកាលនោះទេ ហើយក៏ មិនមែនជាអាកប្បកិរិយារឹងក្តឹងនោះដែរ។ ផ្ទុយទៅវិញ ពួកវាពាក់ព័ន្ធនឹងអន្តរកម្ម និង ទំនាក់ទំនង រវាងប្រព័ន្ធចំណេះដឹងជាច្រើន។ នៅទីបំផុត គោលគំនិតស្តីពី Buen Vivir គឺជាមិន មែន សាវន្តនិយមទេ។ គ្មានរូបមន្តណាមួយសម្រាប់វាទេ ហើយវាត្រូវតែស្ថាបនាឡើងសម្រាប់បរិប ទប្រវត្តិសាស្ត្រសង្គម និងបរិស្ថាននីមួយៗ។

ច្បាស់ណាស់ថា វាមិនអាចទេ ក្នុងការថែរក្សា "និស្សារណកម្មនិយមជញ្ជក់ឈាម" ពីព្រោះវាបង្អាក់ដល់ការទទួលបានឱកាសស្ថាបនា Buen Vivir ទាំងក្នុងនាមជាបុគ្គល និងជាសហ គមន៍ព្រមទាំងជាការបំផ្លាញធម្មជាតិ ដែលមានអត្ថិភាពរួមជាមួយនឹងយើង។

ដំណាក់កាលអន្តរកាល លំដាប់លំដោយ និងបណ្តាញ

ដំណើរផ្លាស់ប្តូរទាំងនេះត្រូវបានចាត់ទុកថាជាជំហាន និងសកម្មភាពដែលសម្រួលដល់ ដំណើរការផ្លាស់ប្តូរ ពីការអភិវឌ្ឍន៍ធម្មតាទៅ Buen Vivir។ នេះបង្កប់នូវការផ្លាស់ប្តូរក្នុងមាត្រ ដ្ឋាន ផ្សេងៗគ្នា ដោយគិតចាប់ពីការកែសម្រួលថ្នាក់មូលដ្ឋានដែលហាក់ដូចជាមិនសូវសំខាន់ រហូតដល់ ដំណើរផ្លាស់ប្តូរធំៗ។

ឆន្ទៈក្នុងការកែប្រែ និងផ្លាស់ប្តូរចេញពីចំណុចការអភិវឌ្ឍន៍ធម្មតាទៅកាន់ទស្សនវិស័យ រឹងមាំដែលផ្តោតទៅលើ Buen Vivir។ ការនេះ បង្កើតបាននូវគោលការណ៍ណែនាំដោយមានការ អំពាវនាវយ៉ាងច្បាស់លាស់ឆ្ពោះទៅកាន់យុត្តិធម៌សង្គម និងបរិស្ថានចេញពីទឹកនៃឆ្នែងដែលអាច ស្រមៃស្រមៃ អំពីអនាគតដែលអ្នកផ្សេងចង់បាន និងអាចធ្វើទៅបានស្មើគ្នា។ ការងារនេះ ពាក់ ព័ន្ធនឹងតម្លៃ និងការវិនិច្ឆ័យ - ទាំងក្តីស្រឡាញ់និងផ្នែកបញ្ញា - តាមរយៈលក្ខខណ្ឌដែលបច្ចុប្បន្ន អាចប្រមើលមើលឃើញ (Voros, ឆ្នាំ ២០០៣)។

ច្បាស់លាស់ណាស់ថា យើងចាំបាច់ត្រូវពិចារណាអំពីរបៀបដែលដំណើរផ្លាស់ប្តូរទាំង នេះ អាចអនុវត្តទៅមុខបាន។ ទីមួយដំណាក់កាលអន្តរកាលឆ្ពោះទៅរកជម្រើសជំនួសការអភិវឌ្ឍ បានបង្ហាញនូវការផ្លាស់ប្តូរយ៉ាងជ្រាលជ្រៅ នៃរបៀបដែលយើងរៀបចំជីវិតរបស់យើង ហើយ នឹង ចាំបាច់ត្រូវចាក់ឫសគល់នៅក្នុងមូលដ្ឋានទ្រទ្រង់យ៉ាងជ្រាលជ្រៅ និងដែលកំពុងលូតលាស់។ ការ ប្រែប្រួលផ្លាស់ប្តូរមិនអាចសម្រេចទៅបានដោយងាយៗ ឬ ភ្លាមៗ នោះទេ ហើយក៏មិនអាចរំពឹង ថា ជាលទ្ធផលចេញដែលបានមកពីការដឹកនាំនយោបាយបែបសាសនា ឬបែបការដឹកនាំបែប អាជ្ញាសឹកនោះដែរ។ ដោយសារ ដំណើរផ្លាស់ប្តូរទាមទារឲ្យមានជំនួយខាងប្រជាធិបតេយ្យ ការ ផ្តោតការយកចិត្តទុកដាក់ ត្រូវធ្វើឡើងទៅលើការពង្រីក មតិស្រុះស្រួលជាឯកច័ន្ទ និងការបង្ហាញ អំពីទទ្ទឹករណីរឹងមាំដែលគាំទ្រដល់ដំណើរការនេះ។

ទីពីរគ្មាន មិនមានគំនិតពេញលេញនិងច្បាស់លាស់ណាមួយ ថាតើ "ជម្រើសជំនួស" នេះមានលក្ខខណៈដូចម្តេចនោះទេ។ ដោយសារថាវាគឺជា "ការងារកំពុងអនុវត្តន៍បន្តទៅមុខ" យើងមិនអាចប្រមើលមើលថាតើ ធាតុរបស់វាទាំងអស់មានអ្វីខ្លះនោះទេ។ ការកែតម្រូវ នឹងត្រូវធ្វើ ឡើងជាចាំបាច់ ហើយជោគជ័យ និងកំហុស របស់វានឹងត្រូវបានរៀនសូត្រ តាមរយៈទំនាក់ទំនង និង ព័ត៌មានជាអនុសាសន៍ មតិផ្តល់យោបល់ត្រលប់មកវិញ រវាងវិស័យផ្សេងៗគ្នា។

ទន្ទឹមពេលជាមួយគ្នានេះដែរ ដំណើរផ្លាស់ប្តូរត្រូវការនូវកិច្ចសហប្រតិបត្តិការ រវាងរដ្ឋ និងប្រភេទផ្សេងទៀតនៃសហបាណកម្មថ្នាក់តំបន់ ។ សំណើអភិវឌ្ឍន៍នៅក្រោយនិស្សារណកម្ម និយម មិនអាចអនុវត្ត ដោយប្រទេសតែមួយដោយខ្លួនឯងនោះទេ ។ វាទាមទារឲ្យមានកម្រិតនៃ ការសម្របសម្រួលមួយចំនួន នៅក្នុងតំបន់អាមេរិកឡាទីន ឬក៏យ៉ាងហោចណាស់ នៅក្នុង ចំណោមប្រទេសជិតខាង ដែលប្រទេសទាំងអស់នឹងចំណាយពេលក្នុងការភ្ជាប់ទំនាក់ទំនងគ្នា។

ជាការរំលឹកម្តងទៀត៖ ដំណើរការផ្លាស់ប្តូរ ដែលបានស្នើឡើងនៅទីនេះមិនតំណាងឲ្យការផ្លាស់ប្តូរ រូបរាង ឬត្រឡប់ទៅរក "ជម្រើសជំនួសការអភិវឌ្ឍន៍" នោះទេ។ អ្វីដែលយើងកំពុងជជែកវែកញែក នោះ គឺជាកម្មវត្ថុដែលមានទិសដៅឆ្ពោះទៅការផ្លាស់ប្តូរដ៏ខ្លាំងក្លាមួយ នៅក្នុងការអភិវឌ្ឍន៍។ ការ នេះ ច្រានចោលនូវការបន្តតាមគន្លងនៃមូលធននិយមថ្មី ដែលមានការប្រើប្រាស់ខ្លាំងនូវសម្ភារ និងថាមពលក្នុងខណៈដែលកំពុងព្យាយាមសម្រាល ឬបន្ធូរបន្ថយ ដល់ផលប៉ះពាល់ដែលមិនគួរ ឲ្យចង់បានបំផុតរបស់ខ្លួន ។ ការផ្លាស់ប្តូរដ៏ខ្លាំងក្លា គឺមានភាពចាំបាច់ណាស់។ ទទ្ទឹករណ៍ ដែល គាំទ្រដល់ដំណើរផ្លាស់ប្តូរនេះ ត្រូវតែបញ្ជាក់ឲ្យបានច្បាស់លាស់ថា វានឹងមិនអាចបំពេញបាននូវក្តី ប្រាថ្នាទាំងអស់របស់សង្គមសំបូរបែប នាពេលអនាគត ដែលសំបូរទៅដោយទំនិញប្រើប្រាស់ ឧបករណ៍ស្វ័យប្រវត្តិ សម្រាប់គ្រប់កិច្ចការ និងមធ្យោបាយធ្វើដំណើរផ្ទាល់ខ្លួននោះទេ។

នៅទីបំផុត ធាតុដែលមិនអាចកាត់ផ្តាច់បាននៃការផ្លាស់ប្តូរត្រូវស្របទៅនឹងលក្ខខណ្ឌ ផ្សេងៗ រាប់បញ្ចូលទាំងការ មានផលប៉ះពាល់ជាវិជ្ជមាន ទាក់ទិនទៅនឹងគុណភាពជីវិត និងគុណ ភាពបរិស្ថាន ព្រមទាំង ត្រូវបម្រើជាកត្តាជំនឿនដល់ការផ្លាស់ប្តូរថ្មី។ ដំណើរផ្លាស់ប្តូរ ដែលបានស្នើ ឡើង ត្រូវប្រកបដោយសមធម៌ នៅក្នុងន័យថា ពួកគេមិនត្រូវដាក់បន្ទុកបន្ថែមទៅលើអ្នកដែល បច្ចុប្បន្នបានបាត់បង់ឱកាសនោះទេ។ ពួកគេត្រូវមានលក្ខណៈប្រជាធិបតេយ្យ និងត្រូវបានទទួល ស្គាល់ថាស្របច្បាប់ដោយពលរដ្ឋ។ ពួកវាក៏ត្រូវមានទំនាក់ទំនងគ្នានៅក្នុងន័យថាធាតុផ្សេងៗ របស់ពួកវាត្រូវបំពេញឲ្យគ្នាទៅវិញទៅមក។ ប្រសិនបើពួកវា ត្រូវសម្រេចបាននោះ ដំណើរផ្លាស់ ប្តូរនឹងចាំបាច់ ត្រូវតែអាចយល់បាន និង អាចទុកចិត្តបាន ថាជាលទ្ធភាពពិតប្រាកដសម្រាប់ការ ផ្លាស់ប្តូរ។

ការចូលរួមចំណែកជាគន្លឹះក្នុងដំណើរការផ្លាស់ប្តូរ

មានការចូលរួមចំណែកមួយចំនួនដែលទាក់ទិនដោយផ្ទាល់ ឬដោយប្រយោល ទៅនឹង ការពិចារណា ទៅលើដំណើរការផ្លាស់ប្តូរនេះ។ យើងនឹងពិនិត្យជាដោយសង្ខេប លើការរួម ចំណែកទាំងនេះ ពីរ ឬ បី ករណីដើម្បី បង្ហាញអំពីជម្រើសផ្សេងៗ ដែលត្រូវបានធ្វើការសិក្សា។ ចាប់តាំង ពីពាក់កណ្តាលទសវត្សរ៍ឆ្នាំ១៩៩០ ក្រុមការងារ សេណារីយ៉ូសកលលោក (Global Scenario Group) ដែលមានមូលដ្ឋាន នៅក្នុងប្រទេសស៊ុយអែត ត្រូវបានពិនិត្យលើដំណើរការ ផ្លាស់ប្តូរផ្សេងៗ និងសេណារីយ៉ូជាជម្រើសជំនួសមួយចំនួន។ សំណើដែលទូលំទូលាយបំផុតរបស់ ខ្លួននោះគឺ "ដំណើរផ្លាស់ប្តូរធំធេង" ដែលបានបង្ហាញជាសេណារីយ៉ូ នាពេលអនាគតដែលបាន ផ្តោតទៅលើដំណើរការផ្លាស់ប្តូរក្រោមការប្តេជ្ញា ជាគោលការណ៍ (ជាមួយនឹងការអំពាវនាវយ៉ាង

ខ្លាំងសុំឲ្យមានចីរភាពបរិស្ថាន និងគុណភាពជីវិត រាប់បញ្ចូលទាំងចំណុចមិនមែនជាសម្ភាររបស់ខ្លួន។ សូមអាន Raskin et al., ឆ្នាំ២០០២)។

កម្មវិធី "ទ្វីបអឺរ៉ុបប្រកបដោយចីរភាព" និងការចូលរួមចំណែកដែលបានធ្វើឡើងដោយក្រុមអ្នកស្រាវជ្រាវនៅវិទ្យាស្ថាន Wuppertal សម្រាប់អាកាសធាតុ នៅក្នុងប្រទេសអាល្លឺម៉ង់ ក៏មានមានឥទ្ធិពលយ៉ាងខ្លាំងក្លាណាស់ដែរ។ ពួកវាបានលើកកម្ពស់យ៉ាងខ្លាំង នូវគោលគំនិតដូចជា "មិនឲ្យមានសម្ភារនិយម" នៃសេដ្ឋកិច្ច "សាកាដូបរិស្ថាន" "ទីធ្លាបរិស្ថាន" ក៏ដូចជាការអំពាវនាវសុំឲ្យមានគំនិត ស្តីពីដំណើរការផ្លាស់ប្តូរ (Sachs et al., ឆ្នាំ ១៩៩៨)។ ឧទាហរណ៍ បន្ទាប់មកការងារនេះបានផ្តល់នូវបទពិសោធន៍ស្រដៀងគ្នា នៅក្នុងតំបន់ភាគខាងត្បូងនៃតំបន់អាមេរិកឡាទីន។ ក្នុងចំណោមប្រភពផ្សេងៗទៀត វិធីសាស្ត្រប្រភេទនេះ ផ្អែកលើសេដ្ឋកិច្ចបរិស្ថាន សំណើសុំមិនឲ្យមានកំណើនឬសេដ្ឋកិច្ច "រដ្ឋប្រកបដោយស្ថិរភាព" ចលនា "បញ្ឈប់កំណើន" ។ល។ និង ។ល។

ការវិភាគដោយគម្រោង ទស្សនវិស័យបរិស្ថានសកល (GEO) របស់ កម្មវិធីបរិស្ថានរបស់អង្គការសហប្រជាជាតិ (UNEP) ក៏បានបញ្ចូលនូវការវាយតម្លៃសេណារីយ៉ូ ដែលនៅក្នុងករណីសិក្សាមួយចំនួន សំរាប់ករណីសិក្សាដំបូងរបស់ខ្លួននៅក្នុងតំបន់អាមេរិកឡាទីន បានសិក្សាអំពីដំណើរផ្លាស់ប្តូរជាគោលការណ៍ (ឧទាហរណ៍ GEO តំបន់អាមេរិកឡាទីន និង តំបន់ការីប៊ីន នៅឆ្នាំ២០០៣ និង Mercosur GEO នៅឆ្នាំ២០០៤)។ ការអំពាវនាវផ្សេងៗជាច្រើន សុំឲ្យមានដំណើរផ្លាស់ប្តូរការអភិវឌ្ឍន៍ ដើម្បីធានាឲ្យបាននូវការអភិរក្សជីវៈចម្រុះ ក៏កំពុងលេចឡើងចេញពីវិស័យបរិស្ថានផងដែរ (Parris និង Kates, ឆ្នាំ ២០០៣)។

នៅក្នុងចំណោមកម្មវិធីផ្តួចផ្តើមរបស់ពលរដ្ឋ យើងគួរលើកឡើងអំពីចលនា "ទីក្រុងដំណាក់កាលអន្តរកាល" នៅក្នុងចក្រភពអង់គ្លេស និងសហរដ្ឋអាមេរិកដែលផ្តោតជាពិសេសទៅលើការកាត់បន្ថយការប្រើប្រាស់ជូស៊ីលចំហេះ និងការសាងសង់ភាពរឹងប៉ឹង និងបណ្តាញមូលដ្ឋាន (Hopkins, ឆ្នាំ២០០៤)។

កម្មវិធីផ្តួចផ្តើមរបស់ពលរដ្ឋ ក៏កំពុងអនុវត្តផងដែរ នៅក្នុងទ្វីបអាមេរិកខាងត្បូង។ ទាំងនេះ គឺជាកិច្ចខិតខំប្រឹងប្រែងទាន់ពេលវេលា ដែលក្លាយទៅជាសំណើក្រោយនិស្សារណកម្មនិយមដូចជាយុទ្ធនាការ ដើម្បីការបង្កាក់ការខូចយកប្រេង នៅក្នុងតំបន់អាម៉ាហ្សូន របស់ប្រទេសអេក្វាឌ័រ (កម្មវិធីផ្តួចផ្តើម Yasuni-ITT) ឬការអំពាវនាវសុំឲ្យមានការយល់ព្រមជាមុន និងច្បាស់លាស់លើគម្រោងវ៉ែនៅក្នុងប្រទេសប៉េរ៉ូ។

កាន់តែថ្មីៗនេះទៅទៀត យុទ្ធនាការសាំញ៉ាំ និងបានគិតយ៉ាងល្អិតល្អន់បំផុតក៏ត្រូវបានធ្វើឡើងផងដែរនៅក្នុងប្រទេសប៉េរ៉ូ ក្រោមចំណងជើង "ជម្រើសជំនួសនិស្សារណកម្មនិយម"។ បានលើកកម្ពស់និងជំរុញ ដោយបណ្តាញ Peruvian សម្រាប់សាកលភារូបនីយកម្មមានសមធម៌ (RedGE) យុទ្ធនាការនេះ ត្រូវបានចាប់ផ្តើមធ្វើឡើងនៅចុងឆ្នាំ២០១០ ដោយបានមានការប្រមូលផ្តុំនូវអង្គការ និងបណ្តាញជាច្រើន^(៤)។ យុទ្ធនាការបានបញ្ចុះបញ្ចូលគណបក្សនយោបាយ ដោយ

បង្ហាញពួកគេនូវរបៀបវារៈ ធ្វើកំណែទម្រង់ និងគោលជំហរដែលត្រូវប្រកាន់យកទាក់ទិនទៅនឹង សហគ្រាសនិស្សារណកម្មនិយម ។ សិក្ខាសាលាបណ្តុះបណ្តាល ត្រូវបានធ្វើឡើង ប្រព័ន្ធ ផ្សព្វផ្សាយ មហាជនបានចូលរួម ហើយការសិក្សាស្រាវជ្រាវអំពីដំណើរផ្លាស់ប្តូរ ដែលអាចធ្វើទៅ បាន ឆ្ពោះទៅក្រោយនិស្សារណកម្មនិយម ត្រូវបានអនុវត្តន៍សម្រាប់វិស័យផ្សេងៗ (បរិស្ថាន ថាមពល វ៉ែ កសិកម្ម នេសាទ។ល។និង។ល។ សូមអានការសិក្សាស្រាវជ្រាវនៅក្នុង *Alayza* និង *Gudynas*, ឆ្នាំ ២០១១)។

របៀបវារៈរបស់ *Peruvian* ស្តីពីជម្រើសជំនួសនិស្សារណកម្មនិយមនេះ បានដាក់ចេញ នូវកម្រងតម្រូវការ និងសំណើសុំ សំរាប់រដ្ឋាភិបាលថ្មី ក្រោមអ្វីដែលហៅថា "សេណារីយ៉ូដំណើរ ការផ្លាស់ប្តូរចាំបាច់"។ ចំណុចចាប់ផ្តើម គឺការព្រមានថា ក្នុងចំណោមផ្សេងទៀត "កម្រិតនៃយុទ្ធ សាស្ត្រដើម្បីកំណើនផ្នែកលើឧស្សាហកម្មនិស្សារណៈ ត្រូវបានលាតត្រដាង ហើយវាកំពុងតែ ប្រឈមមុខនឹងការរិះគន់យ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរ"។ ហេតុដូច្នេះ វាជាការចាំបាច់ក្នុងការ "ធ្វើដំណើរឆ្ពោះទៅ សេណារីយ៉ូថ្មីនៃនិរន្តរភាព សមតា និងការគោរព ឥតលក្ខខណ្ឌចំពោះសិទ្ធិរបស់មនុស្ស"។ វាបាន បន្តទៅបញ្ជាក់ពីធាតុខុសគ្នាកាន់តែជាក់លាក់ ដែលជាធាតុចាំបាច់សម្រាប់ការផ្លាស់ប្តូរទាំងនេះ ដូចជា "ការចាប់ផ្តើមកំណត់អំពីសេណារីយ៉ូដំណើរផ្លាស់ប្តូរ" ដែល "រដ្ឋត្រូវស្តារវត្តមាន និងសមត្ថ ភាពរបស់ខ្លួន ក្នុងការគ្រប់គ្រង និងអនុវត្តន៍ការត្រួតត្រា" លើដែនដី ឬទឹកដី ជាមួយនឹងវិធានការ ការពារបរិស្ថានពិតប្រាកដ អង្គការចាត់តាំង និង ការរៀបចំផែនការប្រើប្រាស់ប្រកបដោយចីរភាព នូវដែនដី និងការបង្កើនការវាយតម្លៃអំពីបរិស្ថាន។ល។និង។ល។ វាបានបន្ថែមថា "យើងត្រូវការ នូវការចាកចេញពីសេដ្ឋកិច្ចនិស្សារណយ៉ាងជ្រាលជ្រៅ និងគំរូនៃកំណើន ទៅរកសេដ្ឋកិច្ចមួយ ដែលជំនួសឲ្យការគំរាមកំហែងទៅលើជីវៈចម្រុះរបស់យើង ការប្រើប្រាស់វា យ៉ាងសមហេតុផលនិង ប្រកបដោយចីរភាព។ "វាក៏បានអំពាវនាវ សុំឲ្យមានការប្តេជ្ញាចិត្ត ផ្នែកសីលធម៌ ចំពោះ" ការគោរព ដោយឥតលក្ខខណ្ឌដល់សិទ្ធិមនុស្ស និងគោលការណ៍ប្រជាធិបតេយ្យ ដើម្បីលើកកម្ពស់ការចូល រួមពលរដ្ឋ និងការយល់ព្រមដោយសេរីជាមុន និងមានភាពច្បាស់លាស់។"

ដោយផ្អែកលើបទពិសោធន៍នៃប្រភេទនេះ នៅក្នុងឆ្នាំ២០១១ វេទិកាមួយត្រូវបាន បង្កើតឡើងដើម្បីសិក្សាអំពីដំណើរផ្លាស់ប្តូរទៅកាន់ជម្រើសជំនួសនៃការអភិវឌ្ឍនេះ។ នេះគឺជាទី កន្លែងសម្រាប់អង្គការស្វែងរកការលើកកម្ពស់ កម្មវិធីផ្តួចផ្តើម នូវការងារទាំងនេះ ដើម្បីរួមកម្លាំង និងចែករំលែកទស្សនៈរបស់ពួកគេ។

ការចូលរួមចំណែកទាំងនេះ ឆ្លុះបញ្ចាំងអំពីបទពិសោធន៍ជាច្រើន ដែលក្នុងករណីខ្លះ ក្នុងទម្រង់ជាការវិភាគ និងការសិក្សាបច្ចេកទេស និងក្នុងករណីផ្សេងទៀត ក្នុងការអនុវត្តន៍ថ្នាក់ មូលដ្ឋានរបស់អង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាល និងក្រុមចលនាសង្គម។ ការនេះបង្ហាញនូវគំនិត សំណើ និងធាតុផ្សំ ជាច្រើនប្រភេទដែលមានសម្រាប់ជាមូលដ្ឋានពឹងផ្អែកក្នុងការកសាងនូវដំណើរការ ផ្លាស់ប្តូរទាំងនេះ។

គ្មានភាពក្រីក្រ គ្មានការផុតពូជ

ដំណើរផ្លាស់ប្តូរទៅដំណាក់កាលក្រោយនិស្សាណកម្មនិយម ត្រូវបំពេញនូវលក្ខខណ្ឌមិនអាចខ្វះបាន ចំនួនពីរ៖ ការលុបបំបាត់ភាពក្រីក្រ និងការបង្កា ការខាតបង់ជាថ្មីនូវជីវៈចម្រុះ។ លក្ខខណ្ឌទាំងនេះតំណាងឲ្យតម្រូវការខាងក្នុងដែលជាប់នឹងដំណើរការនៃការផ្លាស់ប្តូរ ក្នុងគោលបំណង ឆ្ពោះទៅ **Buen Vivir** ដែលសិទ្ធិធម្មជាតិ ក៏ត្រូវបានគេទទួលស្គាល់។ ការនេះពន្យល់អំពីហេតុផល ថា ហេតុអ្វីបានជាលក្ខខណ្ឌទាំងនេះទទួលបាននូវកម្រិតនៃសារៈសំខាន់ដូចគ្នា។ នេះមានន័យថាជម្រើសសម្រាប់ការប្រើប្រាស់ធនធានធម្មជាតិ និងការរៀបចំដំណើរការផលិតត្រូវបានគេពិចារណាទាំងពីរ គឺ លើដែនកំណត់បរិស្ថាន និងគុណភាពជីវិត។ ជម្រើសជំនួសក្រោយនិស្សាណកម្មនិយម ត្រូវធានាបានថាគ្រប់គ្នាងើបផុតពី "បន្ទាត់ភាពក្រីក្រ" ជាក់លាក់មួយ។ ដូចគ្នានេះដែរ វាគឺជាការចាំបាច់ក្នុងការជំទាស់ទៅនឹងការប្រើប្រាស់ហួសកម្រិត និងភាពខ្វះខាតនូវធនធានធម្មជាតិ ពីព្រោះការប្រើប្រាស់ហួសកម្រិត គឺជាកត្តាចម្បងមួយក្នុងចំណោមកត្តាចម្បងៗមួយចំនួន ដែលបង្កើតវិសមភាព ដែលជំរុញឲ្យមនុស្សកាន់តែច្រើនឡើងធ្លាក់ទៅក្នុងភាពក្រីក្រព្រមទាំងត្រូវទទួលខុសត្រូវច្រើនបំផុតលើបញ្ហាបរិស្ថាន។ នេះគឺជាហេតុផល ដែលជម្រើសជំនួស ស្វែងរក សំរាប់ទាំងការលុបបំបាត់ភាពក្រីក្រ និងសំរាប់បញ្ចប់ការប្រើប្រាស់ហួសកម្រិត។ ទាក់ទិនទៅនឹងការប្រើប្រាស់ធនធានធម្មជាតិ វាក៏ចាំបាច់ផងដែរក្នុងការកំណត់អំពីដែនកំណត់ នៃការរំលោភលើធម្មជាតិ។ ដែនកំណត់ទាំងនេះ គឺមានសារៈសំខាន់ក្នុងការធានាបាននូវការអភិរក្សជីវៈចម្រុះ និងសុចរិតភាពនៃប្រព័ន្ធអេកូឡូស៊ី ក៏ដូចជាសិទ្ធិរបស់ធម្មជាតិ។ នៅពេលដែលដែនកំណត់ទាំងនេះ ត្រូវបានរំលោភ ដូចក្នុងករណីនៅក្នុងនិស្សាណកម្មនិយម សហគ្រាសជាច្រើននោះទទួលរងនូវផលប៉ះពាល់បរិស្ថានធ្ងន់ធ្ងរការប្រែប្រួលមិនអាចជួសជុល បានលេចឡើងនៅក្នុងប្រព័ន្ធអេកូឡូស៊ី និងពូជសត្វអាចក្លាយទៅជាផុតពូជ។

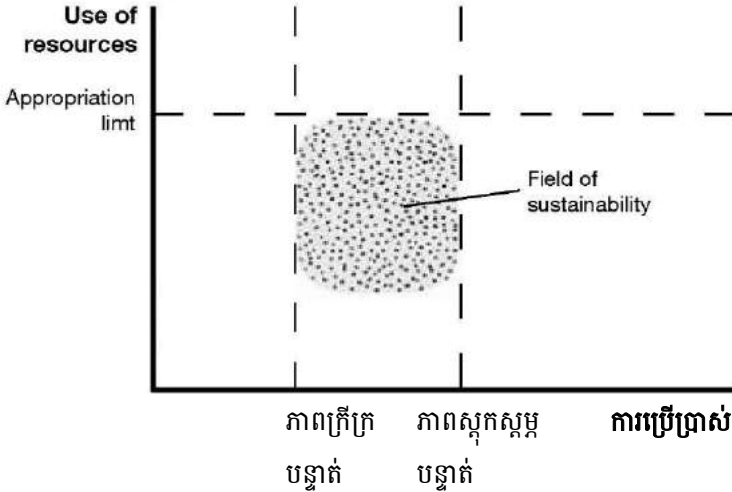
រូបភាពទី១ បង្ហាញអំពីបន្ទាត់និងដែនកំណត់ទាំងនេះជាលក្ខណៈដ្យាក្រាម។ ដូចដ្យាក្រាមបានបង្ហាញ " ផ្នែកនិរន្តរភាព" អាចត្រូវបានពិពណ៌នានៅក្នុងដ្យាក្រាមនោះ។ ការនេះត្រូវបានគេយល់ថា ជាសកម្មភាពមួយចំនួនដែលជួយឲ្យមនុស្សអាចទទួលបានគុណភាពជីវិតគ្រប់គ្រាន់ក្នុងខណៈ ដែលអាចធានាបានលើសុចរិតភាពរបស់ធម្មជាតិផងដែរ។ នៅក្នុង ផ្នែកនេះ មានជម្រើសផ្សេងៗ ដែលអាចធ្វើទៅបាន ដែលប្រទេស ឬតំបន់នីមួយៗ អាចអនុវត្តន៍។ សូមកត់សំគាល់ថា សំណើសំរាប់ដំណើរការផ្លាស់ប្តូរនេះ មិនបានដាក់ចេញនូវលំនាំនៃការប្រើប្រាស់ដូចគ្នាទៅលើគ្រប់គ្នានោះទេ ហើយវាក៏មិនផ្អែកលើការរៀបចំផែនការដែលបានធ្វើមជ្ឈការខ្លាំងក្លាដែរ។ វាមិនអាចបំភ្លេចអំពីភាពខុសៗគ្នា របស់មនុស្សម្នាក់ៗ និងស្ថានភាពវប្បធម៌ដែល **Buen Vivir** បានជួបប្រទះ ។

ទស្សនវិស័យថ្មីនេះ បង្កប់ន័យថាការធ្វើការផ្លាស់ប្តូរដ៏សំខាន់ៗ។ ការកាន់ច្រលំ អំពីភាព ច្រើនដែលនៃលំនាំ កំណើនសេដ្ឋកិច្ច របស់បណ្តាប្រទេសឧស្សាហកម្ម ដែលផ្អែកលើការប្រើប្រាស់ ខ្លាំងក្លានូវសម្ភារៈ និងថាមពល និងមហន្តរាយបរិស្ថានធ្ងន់ធ្ងរ ត្រូវតែត្រូវបានលុបបំបាត់ចោល។ ការអភិវឌ្ឍន៍ដែលគ្រាប់តាមគ្នា មិនមានអនាគតទេក្រោមជម្រើសជំនួសទាំងនេះ។ ហេតុដូច្នេះ ហើយគំនិតបែបក្លាស៊ិកស្តីពីទំនាក់ទំនងផ្ទាល់ និងបែបមេកានិច រវាងកំណើនសេដ្ឋកិច្ច និង សុខុមាលភាពសង្គម ក្លាយទៅជាគ្មានន័យ ហើយ ផលិតផលជាតិក្នុងស្រុកសរុប GDP បាន បាត់បង់នូវស្ថានភាពរបស់ខ្លួនក្នុងនាមជាសូចនាករអាទិភាព។

នៅក្នុងបណ្តាប្រទេសជាច្រើននៅទ្វីបអាមេរិកខាងត្បូងនាបច្ចុប្បន្ននេះ ភាគរយខ្ពស់ នៃ ប្រជាពលរដ្ឋ កំពុងរស់នៅក្រោមបន្ទាត់ភាពក្រីក្រ ក្នុងខណៈដែលអ្នកមានទ្រព្យសម្បត្តិកិត្តិយស មួយក្តាប់តូច រស់នៅនៅក្នុងភាពស្តុកស្តម្ភ (យោងតាមដ្យាក្រាមនៅក្នុងរូបភាពទី១នេះ) ។ ហេតុ ដូច្នេះ ហើយដំណើរផ្លាស់ប្តូរដែលបានគាំទ្រនៅទីនេះ ត្រូវការនូវការអនុវត្តន៍ ជាជំហានដើម្បីនាំ ប្រជាជនជាច្រើនសន្លឹកសន្លាប់ឲ្យចាកចេញពីភាពក្រីក្រ ហើយទន្ទឹមពេលជាមួយគ្នានេះដែរ បាន ដាក់ដែនកំណត់ទៅលើការប្រើប្រាស់បែបហូរហៀរសំបូរបែបនេះ។ បន្ទាប់មក ការរៀបចំឡើងវិញ នូវលំដាប់អាទិភាពនៃការប្រើប្រាស់ និង ផលិតកម្មនេះត្រូវធ្វើឡើងនៅក្នុងដែនកំណត់នៃការ រំលោភលើធម្មជាតិ។

ការរៀបចំឡើងវិញ នូវដំណើរការផលិតក្រោមលក្ខខណ្ឌទាំងនេះ នឹងនាំទៅរកការ ទទួលបានលទ្ធភាពរបស់វិស័យផ្សេងៗគ្នានៃសេដ្ឋកិច្ចឡើងវិញ។ និស្សារណកម្មនិយម នឹងត្រូវបាន កាត់បន្ថយយ៉ាងខ្លាំងក្លា ប៉ុន្តែតម្រូវការនូវគុណភាពជីវិត កាន់តែល្អប្រសើរឡើង ឧទាហរណ៍ នឹង ត្រូវការនូវអគារសាលារៀន ឬ មណ្ឌលសុខភាពកាន់តែច្រើន ហេតុដូច្នេះហើយ វិស័យសំណង់ អាចនឹងត្រូវបានពង្រីកខ្លួនថែមទៀត។ ហេតុដូច្នេះហើយ ទោះបីជាដំណើរផ្លាស់ប្តូរទាំងនេះ បោះបង់ចោលកំណើន ថាជាគោលដៅអភិវឌ្ឍន៍ក៏ដោយ នៅក្នុងទ្វីបអាមេរិកខាងត្បូង នឹងមានវិស័យ មួយចំនួនដែលអាចនឹងលូតលាស់ ក្នុងខណៈពេលដែលវិស័យផ្សេងទៀតនៅទ្រឹង។ ផ្ទុយទៅ វិញ វាច្បាស់ណាស់ថា ដំណើរផ្លាស់ប្តូរប្រភេទនេះ នៅក្នុងបណ្តាប្រទេសឧស្សាហកម្មនឹងត្រូវការ នូវ "ការបញ្ចប់កំណើន" ជាពិសេស។

Figure 1

វិស័យនិរន្តរភាព ដែលបំបាត់ដែនកំណត់ ដោយបន្ទាត់ភាពក្រីក្រ និង បន្ទាត់ស្តុកស្តម្ភ នៅការប្រើប្រាស់ និងដោយដែនកំណត់លើការរំលោភធនធានធម្មជាតិ ដើម្បីធានាបាននូវការអភិរក្សជីវៈចម្រុះ និងប្រព័ន្ធអេកូឡូស៊ី។

ធាតុនៃដំណើរផ្លាស់ប្តូរឆ្ពោះទៅដំណាក់កាលក្រោយនិស្សរណកម្មនិយម

ផ្នែកមុនៗ បានបង្កើតនូវក្របខ័ណ្ឌនៃដំណើរផ្លាស់ប្តូរ ឆ្ពោះទៅដំណាក់កាលក្រោយនិស្សរណកម្មនិយម ក្នុងនាមជាផ្នែកមួយនៃជម្រើសជំនួសការអភិវឌ្ឍ ដែលបានផ្តោតទៅលើ **Buen Vivir**។ ហេតុដូច្នេះហើយ ពេលនេះវាសមស្របក្នុងការបង្ហាញអំពីកម្រងធាតុដ៏រឹងមាំ នៅក្នុងការអាចធ្វើឲ្យមានការផ្លាស់ប្តូរទាំងនេះ។ យើងនឹងមិនព្យាយាមបង្ហាញអំពីការផ្លាស់ប្តូរដែលនៅឆ្ងាយ ពាក់ព័ន្ធក្នុងជម្រើសជំនួសការអភិវឌ្ឍន៍ជាក់លាក់ណាមួយនោះទេ ផ្ទុយទៅវិញ យើងនឹងពិនិត្យមើលការផ្លាស់ប្តូរដែលចាំបាច់ ត្រូវកំណត់ចេញពីនិស្សរណកម្មនិយមដែលអាចធ្វើទៅបាន។

ដំណាក់កាលដំបូងគឺជាតម្រូវការក្នុងការធ្វើដំណើរយ៉ាងលឿនពី "និស្សរណកម្មនិយមជញ្ជក់ឈាម" ទៅ "និស្សរណកម្មនិយមមានហេតុផល" ដែលត្រូវបានយល់ថាជាប្រភេទនិស្សរណកម្មនិយមមួយដែលក្នុងនោះច្បាប់សង្គមនិងបរិស្ថានរបស់ប្រទេសនីមួយៗ ត្រូវបានគោរពអនុវត្តន៍តាមយ៉ាងពេញលេញ ក្រោមការត្រួតពិនិត្យប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាព និងម៉ត់ចត់ និងដែលផលប៉ះពាល់ស្ថិតនៅខាងក្នុង។ នៅទីនេះ បច្ចេកវិទ្យាបំផុតត្រូវបានប្រើប្រាស់ វិធានការត្រឹមត្រូវ

បានអនុវត្តន៍សម្រាប់ការកែតម្រូវ និងការបោះបង់ចោលទីតាំង ហើយយុទ្ធសាស្ត្រកាត់បន្ថយ និងសំណងសង្គមប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាព ត្រូវបានគេអនុវត្តន៍។ យើងមិនមែនកំពុងនិយាយថា ការនេះគឺល្អបំផុតនោះទេ ហើយក៏មិនថា វាគឺជាគោលដៅទាំងអស់នោះទេ ប៉ុន្តែវាជាការចាំបាច់ក្នុងការដោះស្រាយនូវបញ្ហាធ្ងន់ធ្ងរ ដែលយើងកំពុងជួបប្រទះ នៅក្នុងទឹកដីនៃជាច្រើននៅទូទាំងទ្វីបទាំងមូល។ មានតម្រូវការបន្ទាន់នៅក្នុងការបញ្ឈប់ ការបង្ករខូចខាត ដល់បរិស្ថាន និងសង្គម។ ដំណាក់កាលនេះ ជួយឲ្យការពឹងផ្អែកទៅលើការនាំចេញ ត្រូវបានកាត់បន្ថយយ៉ាងខ្លាំងក្លា និងអាចឲ្យរដ្ឋស្តារមកវិញនូវសមត្ថភាពរបស់ខ្លួនក្នុងការគ្រប់គ្រង។

បន្ទាប់ពីនោះ វាជាការចាំបាច់ដែលត្រូវផ្លាស់ប្តូរពីការផ្ដោតទៅលើ "និស្សារណកម្មនិយម មិនអាចខ្វះបាន" ដែលសហគ្រាសដែល កំពុងមានប្រតិបត្តិការ គឺមានតែសហគ្រាសទាំងឡាយណាដែលចាំបាច់យ៉ាងពិតប្រាកដ ក្នុងការបំពេញតម្រូវការ ជាតិ និងតំបន់ ប៉ុណ្ណោះ - និយាយម្យ៉ាងវិញទៀត ដើម្បីធានាបាននូវគុណភាពជីវិតរបស់មនុស្ស ក្រោម ផ្នែកនិរន្តរភាព ដែលបានបង្ហាញនៅក្នុងរូបភាពទី១ខាងលើ។

ដូច្នេះ ដំណើរផ្លាស់ប្តូរទៅដំណាក់កាលក្រោយនិស្សារណកម្មនិយម មិនមានន័យថា ហាមឃាត់គ្រប់ឧស្សាហកម្មនិស្សារណៈទាំងអស់នោះទេ ប៉ុន្តែផ្ទុយទៅវិញការកាត់បន្ថយយ៉ាងខ្លាំងដោយបន្សល់ទុកតែឧស្សាហកម្មទាំងឡាយណាដែលពិតជាចាំបាច់ ក្នុងការបំពេញនូវលក្ខខណ្ឌសង្គម និងវិស្វាស ព្រមទាំងទាក់ទិនដោយផ្ទាល់ទៅនឹងខ្សែចង្វាក់សេដ្ឋកិច្ចជាតិ និងតំបន់តែប៉ុណ្ណោះ។ តាមរបៀបនេះ ការផ្ដោតទៅលើនាំចេញជាសកល ត្រូវបានកាត់បន្ថយដល់កម្រិតអប្បបរមា ហើយពាណិជ្ជកម្ម នៅក្នុងផលិតផលទាំងនេះ ត្រូវបានប្រមូលផ្តុំជាចម្បងនៅក្នុងទីផ្សារក្នុងទ្វីប។

ឥឡូវនេះ យើងនឹងបន្តការបង្ហាញអំពីវិធានការខ្លះៗ ដែលនឹងធ្វើឲ្យអាចកាត់បន្ថយការពឹងផ្អែកទៅលើការនាំចេញទំនិញឧស្សាហកម្មនិស្សារណកម្ម ក្នុងខណៈដែលការកាត់បន្ថយនិងជួសជុលប្រសិទ្ធភាពសេដ្ឋកិច្ចរបស់ខ្លួន ក៏ដូចជាផ្នែកពាក់ព័ន្ធមួយចំនួនទៀត។ ការងារទាំងនេះ បង្កើតបានជាកម្រងនៃកំណែទម្រង់ ដំណើរផ្លាស់ប្តូរ និងការកែប្រែក្នុងវិស័យជាច្រើន រាប់បញ្ចូលទាំងអ្វីៗគ្រប់យ៉ាង ចេញពីចំណុចសំខាន់ៗនៃការរៀបចំដំណើរការផលិត រហូតដល់ការផ្តល់ការវាយតម្លៃធនធាន។ វិធានការទាំងនេះ ត្រូវប្រើនៅកំរិតមូលដ្ឋាន កំរិតជាតិ និងកំរិតទ្វីប។ ដូច្នេះហើយ សំណើ គឺផ្អែកលើកម្រងវិធានការដែលមានទំនាក់ទំនង និងសំរាប់សម្រួលដល់គ្នាទៅវិញទៅមក។ សំណើ មិនត្រូវបានវិភាគដោយគ្រាន់តែពិនិត្យលើវិធានការដាច់ដោយឡែកនោះទេ ពីព្រោះពួកវាគឺមានទំនាក់ទំនងជាប់គ្នាទាំងអស់ ហើយវាមានសារៈសំខាន់ក្នុងការអនុវត្តន៍ប្រើប្រាស់ពួកវាជាចម្បង ។ ឥឡូវនេះ យើងនឹងបន្តបង្ហាញអំពីធាតុគន្លឹះមួយចំនួនរបស់ពួកវា (សូមអានព័ត៌មានបន្ថែមនៅក្នុង Gudynas, ២០១១)។ ផ្នែកខ្លះនៃជំពូកនេះ សង្ខេប ឬ បញ្ជាក់ជាថ្មីអំពី

ការចូលរួមចំណែកដែលបានធ្វើឡើងនៅទីនោះ។

១. ធាតុបរិស្ថាននិងសេដ្ឋកិច្ច

កម្រងវិធានការដំបូងទាក់ទងនឹងការប្រើប្រាស់ការត្រួតពិនិត្យសង្គម និងបរិស្ថាន យ៉ាងខ្លាំងក្លា និងប្រកបដោយប្រសិទ្ធផល លើឧស្សាហកម្មនិស្សារណៈ និង ការបោះជំហានទៅមុខក្នុងពេលដំណាលគ្នានោះ ដោយមានការកែតម្រូវតម្លៃនៃផលិតផលសម្រេច ផ្អែកលើលក្ខណៈ វិនិច្ឆ័យសង្គម និងបរិស្ថាន។

កម្រងវិធានការដំបូងនេះព្យាយាមបំបាត់ស្ថានភាពបច្ចុប្បន្ន ដែលប្រតិបត្តិការវីរី ឬប្រេងជាច្រើន គឺអាចអនុវត្តបានដោយសារតែការត្រួតពិនិត្យបរិស្ថាន ឬសង្គមយ៉ាងខ្លាំងក្លា ហើយមិនត្រូវបានអនុវត្តន៍ចំពោះពួកគេ ។ នេះអាចដោយសារការវាយតម្លៃហេតុប៉ះពាល់បរិស្ថានតិចតួច ឬមិនបានពេញលេញ ការផ្ទេរលុននៃបទដ្ឋានសង្គម ឬបរិស្ថាន ឬការពិនិត្យ និងការតាមដានមិនបានដិតដល់ លើប្រតិបត្តិការទាំងនេះ។ ជំហានបន្ទាន់មួយ គឺត្រូវចាប់ផ្តើមការពង្រឹងច្បាប់យ៉ាងតឹងរ៉ឹង និងយ៉ាងមានប្រសិទ្ធភាពនៅក្នុងប្រទេសនីមួយៗ។ បើគម្រោងនិស្សារណកម្មនិយម មិនអាចគោរពអនុវត្តតាមច្បាប់ និងបទដ្ឋានរបស់ប្រទេស ពួកគេត្រូវបានផ្លាស់ប្តូរ ឬបិទចោលតែម្តង។ ដូចគ្នានេះដែរ ប្រតិបត្តិការនិស្សារណកម្មដែលត្រូវបានអនុញ្ញាតស្ថិតក្រោមច្បាប់បច្ចុប្បន្ន ត្រូវតែស្ថិតនៅក្រោមបទប្បញ្ញត្តិ និងការពិនិត្យយ៉ាងតឹងរ៉ឹង (រាប់បញ្ចូលទាំងកម្មវិធីកាត់បន្ថយគ្រោះថ្នាក់ប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាព ផែនការទុកអនុវត្តន៍ជាយថាហេតុ សម្រាប់គ្រោះថ្នាក់នានា។ល។)។ បទប្បញ្ញត្តិត្រូវតែគ្របដណ្តប់លើវដ្តនៃគម្រោងទាំងមូលរាប់បញ្ចូលទាំងដំណាក់កាលដកចេញ ឬវិវេចចេញផងដែរ ។

កម្រងវិធានការទីពីរ ពាក់ព័ន្ធនឹងការកំណត់អំពីតម្លៃផលិតផលនិស្សារណកម្ម ដោយផ្អែកលើមូលដ្ឋានផលប៉ះពាល់របស់ពួកវាទៅលើ សង្គម និងបរិស្ថាន។ គោលបំណងនេះ គឺដើម្បីឆ្លើយតបទៅនឹងការដែលនាំចេញនូវវត្ថុធាតុដើម មិនបានបញ្ចូលនូវកត្តាខាងក្រៅរបស់បរិស្ថាននៅក្នុងតម្លៃ នោះទេ ហើយសោហ៊ុយចំណាយលើកត្តាខាងក្រៅទាំងនេះ ត្រូវបានទទួលខុសត្រូវដោយសង្គម ឬក៏ដោយរដ្ឋ។ តម្លៃទាបទាំងនេះ ក៏បានបង្កើនផលចំណេញរបស់សាជីវកម្មទាំងនេះ ក៏ដូចជាបានបង្កើតជាការលើកទឹកចិត្តដល់ការបន្តជាមួយនឹងនិស្សារណកម្មនិយមផងដែរ។

ហេតុដូច្នេះហើយ តម្លៃរបស់ធនធានទាំងនេះ ត្រូវរាប់បញ្ចូលនូវសោហ៊ុយចំណាយ ដូចជាប្រាក់ទូទាត់សម្រាប់កែតម្រូវកែលំអ ឬការសម្អាតការបំពុលបរិស្ថាន ការប្រើប្រាស់ទឹក សំណងសម្រាប់ការបាត់បង់ដីកសិកម្ម។ល។និង។ល។ ដោយទទួលស្គាល់ថា មិនមែនសុទ្ធតែ ធាតុសង្គមនិងបរិស្ថានទាំងអស់នោះទេ អាចត្រូវបានរាប់បញ្ចូលនៅក្នុងតម្លៃនោះទេ ការផ្តល់យោបល់នៅទីនេះ គឺថា យ៉ាងហោចណាស់ត្រូវមានការគណនាដោយមានការកែសម្រួលឡើងវិញផងដែរ

រ។ សោហ៊ុយក្នុងការផលិតទំនិញ ដូចជាជាតិខនិជ ឬប្រេង និងឧស្ម័ន នឹងក្លាយទៅជាមានចំនួន កាន់តែខ្ពស់ខ្លាំង។ កាន់នេះ អាចនាំឲ្យប្រតិបត្តិការនិស្សរណកម្មមួយចំនួនជួបនឹងផងវិបាក ផ្នែក សេដ្ឋកិច្ច ក្នុងខណៈ ដែលអត្រានិស្សរណកម្មរបស់ប្រតិបត្តិការកំពុងបន្តអាចនឹងត្រូវបានកាត់ បន្ថយ ដោយសារតែការធ្លាក់ចុះនៃការប្រើប្រាស់ ពីព្រោះដោយសារថាមានកើនតម្លៃកាន់តែខ្ពស់។ ការផ្លាស់ប្តូរទាំងនេះត្រូវបានសម្របសម្រួលជាមួយ នឹងប្រទេសជិតខាង ដើម្បីជៀសវាងកុំឲ្យអ្នក ទិញអន្តរជាតិ ប្តូរទៅទិញពីប្រជាជាតិផ្សេងទៀតដែលផ្តល់តម្លៃថោកជាងនេះ ។

ការអនុវត្តន៍តឹងរឹងនូវបទដ្ឋានសង្គមនិងបរិស្ថាន រួមជាមួយ នឹងការកែតម្រូវតម្លៃដោយ ពិចារណាអំពីបន្ទុកចំណាយបរិស្ថាន និងសង្គម នឹងនាំទៅរកការផ្លាស់ប្តូរដ៏សំខាន់នៅក្នុងការវិភាគ អត្ថប្រយោជន៍ និង ថ្លៃ។ ជានិច្ចកាល គម្រោងនិស្សរណកម្មជាច្រើនត្រូវបានបង្ហាញថា ជាការ ជោគជ័យសេដ្ឋកិច្ចដ៏ធំពីកព្រោះតែថា សោហ៊ុយចំណាយទៅលើផលប៉ះពាល់សង្គម និងបរិស្ថា នរបស់ពួកវាមិនត្រូវបានពិចារណា ឬមិនត្រូវបានគេរាប់បញ្ចូល នៅក្នុងតារាងតុល្យការ -ពួកវាគឺ "មើលមិនឃើញ" បើផ្អែកតាមទស្សនៈគណនេយ្យ។ ហេតុដូច្នេះហើយ តាមរយៈការកែតម្រូវតម្លៃ កត្តានៅក្នុងបន្ទុកចំណាយ លើសង្គម និងបរិស្ថាន ការខាតបង់ និងផលប៉ះពាល់អាក្រក់ទាំងនេះ នឹងត្រូវបានធ្វើឲ្យមើលឃើញដោយសេដ្ឋកិច្ច ហើយច្បាស់ណាស់ថា ការខាតបង់ នឹងលើសពីផល ដែលទទួលបាន នៅក្នុងសហគ្រាសជាច្រើន។ នៅពេលដែលឧបករណ៍ធម្មតា ដូចជាការវិភាគទៅ ថ្លៃនិងផលប្រយោជន៍ ត្រូវបានប្រើប្រាស់យ៉ាងត្រឹមត្រូវនោះគម្រោងនិស្សរណជាច្រើននឹងលែង ទៅជាអាជីវកម្មល្អទៀតហើយ។

ធាតុបរិស្ថានគឺមានសារៈសំខាន់ជាពិសេស នៅក្នុងដំណើរផ្លាស់ប្តូរនាពេលបច្ចុប្បន្ន និង ទៅអនាគត។ ជាក់ស្តែង វាគឺផ្អែកទៅលើការទទួលស្គាល់តម្លៃខាងក្នុងរបស់ធម្មជាតិ (ដូចមានចែង នៅក្នុងរដ្ឋធម្មនុញ្ញថ្មីរបស់ប្រទេសអេក្វាទ័រ)។ ហេតុដូច្នេះហើយ ការប្តេជ្ញាផ្នែកបរិស្ថានមិនមែនជា កម្មវត្ថុបន្ទាប់បន្សំនោះទេ ប៉ុន្តែវាមានភាពសំខាន់ដូចគ្នា នឹងការប្តេជ្ញាទាំងឡាយដែលសំដៅដល់ គុណភាពជីវិតរបស់មនុស្ស។ វានឹងចាំបាច់ក្នុងការធានាឲ្យបាននូវការអភិរក្សរ៉ែថ្នាំថ្នាំ និងរក្សា ផលប៉ះពាល់លើមនុស្ស ឲ្យស្ថិតនៅក្នុងដែនសមត្ថភាពដែលប្រព័ន្ធអេកូឡូស៊ី អាចធន់បាន ឬបើ មិនដូច្នោះទេ ប្រឈមនឹងផលវិបាកយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរពីផលប៉ះពាល់ទាំងនេះ។

តាមរបៀបមួយ វាច្បាស់ណាស់ដែលថានិស្សរណកម្ម នៃធនធានធម្មជាតិ កកើតឡើង វិញមិនត្រូវលើសពីអត្រានៃការបង្កកំណើតឡើងវិញនៃធនធាននីមួយៗទាំងនេះ ហើយដំណើរការ ផលិតត្រូវបានកែតម្រូវ ឬកែសំរួល ដើម្បីកុំឲ្យមានការបាត់បង់ប្រព័ន្ធអេកូឡូស៊ី ឬពូជសត្វ។ នេះ ជាហេតុផល ដែលថា ដែនកំណត់ត្រូវតែកំណត់បង្កើតឡើងចំពោះការរំលោភលើធនធានធម្មជា តិ។ ដូចគ្នានេះដែរ តម្រូវការក្នុងការរក្សាប្រព័ន្ធអេកូឡូស៊ី និងពូជសត្វនៅនៅរស់រាន មានន័យ ថា វា មានភាពចាំបាច់ក្នុងការកំណត់តំបន់ការពារធំទូលំទូលាយ ជាប់គ្នាទៅវិញទៅមកហើយត្រូវ ស្ថិតនៅក្រោមការគ្រប់គ្រងប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាព។ ទំហំនៃតំបន់ការពារដែលតំណាងឲ្យប្រព័ន្ធ

អេកូឡូស៊ីខុសៗគ្នារបស់ទ្វីបត្រូវបានពង្រីកដើម្បីធានាបាននូវការរស់រានរយៈពេលវែងរបស់ប្រព័ន្ធ អេកូឡូស៊ីទាំងនេះ។ ច្បាស់ណាស់ថា វិធានការបែបនេះនឹងនាំទៅរកការដាក់បម្រាមបន្ថែមទៅលើ ការប្រើប្រាស់ដី និងលទ្ធភាពទទួលបានធនធានធម្មជាតិ។

ធាតុសង្គម គឺមានភាពពាក់ព័ន្ធស្មើគ្នានៅទីនេះ និងមានគោលបំណងសំដៅលុបបំបាត់ ភាពក្រីក្រ។ ហេតុដូច្នេះហើយ ដែនកំណត់តឹងរ៉ឹងខ្លាំងក្លា ត្រូវតែដាក់កំណត់ទៅលើការប្រើប្រាស់ ធនធានធម្មជាតិ ដូច្នេះធនធានធម្មជាតិត្រូវបានប្រើជាចម្បងដើម្បីបំពេញតាមតម្រូវការរបស់ប្រជា ជនក្នុងទ្វីប - ជាជាងការនាំចេញធនធានធម្មជាតិសម្រាប់ការប្រើប្រាស់នៅក្នុងបណ្តាប្រទេសផ្សេងៗ - និងដើម្បីលុបបំបាត់ភាពក្រីក្រ។ ការនេះមានន័យថា ជាការជៀសវាងភាពខ្វះខាតយុត្តាធិការ ដើម ឬថាមពល ការប្រយុទ្ធប្រឆាំងនឹងការប្រើប្រាស់ សំបូរហូរហៀរ និងការផ្តោតទៅលើគុណ ភាពជីវិតរបស់មនុស្ស។

២. ការកំណត់ឡើងវិញនូវពាណិជ្ជកម្មធនធានធម្មជាតិ

ប្រាកដណាស់ថា ការកែតម្រូវតម្លៃ នឹងជំរុញដល់ការផ្លាស់ប្តូរនៅក្នុងពាណិជ្ជកម្មអន្ត ជាតិលើធនធានធម្មជាតិផងដែរ។ វត្ថុធាតុដើម និងអនុផលរបស់ពួកវា នឹងក្លាយទៅជាមានតម្លៃ កាន់តែថ្លៃ ហើយអ្នកទិញដែលអាចនឹងទិញ នឹងស្វែងរកអ្នកផ្គត់ផ្គង់ផ្សេងទៀតដែលថោកជាង ឬជម្រើសជំនួសធនធានផ្សេងទៀត។ ស្របពេលជាមួយគ្នានេះដែរ ការផ្គត់ផ្គង់ការនាំចេញនឹង ធ្លាក់ចុះដោយសារមានការអនុវត្តន៍បទបញ្ញត្តិ សង្គម និងបរិស្ថានតឹងរ៉ឹងខ្លាំង ហើយប្រតិបត្តិការជា ច្រើននឹងលែងអាចដំណើរការទៅបាន។ ចំណុចទាំងអស់នេះ នៅក្នុងទិសដៅក្រោយនិស្សារ ណាកម្ម ក្នុងការកាត់បន្ថយការនាំចេញនិស្សារណាកម្មនិយមទាំងនេះ ទាក់ទិននឹងប្រភេទ និង បរិមាណរបស់ពួកវា ដូច្នេះហើយ ព្រមទាំង បំបាត់នូវភាពពឹងផ្អែកទៅលើការនាំចេញទំនិញ សំខា ន់ៗមួយចំនួនផងដែរ។

ប្រសិនបើការកែតម្រូវនៃប្រភេទនេះត្រូវបានអនុវត្តន៍ជាឯកតោភាគី ដោយប្រទេសមួយ នៅក្នុងទ្វីបអាមេរិកខាងត្បូងនោះ សហគ្រាសនិស្សារណាកម្មនិយម នឹងគ្រាន់តែប្តូរទីតាំងទៅកាន់ ប្រទេសជិតខាងប៉ុណ្ណោះ ។ ឧទាហរណ៍ ប្រសិនបើវិធានការទាំងនេះត្រូវបានអនុវត្តនៅក្នុង ប្រទេសអេក្វាទ័រនោះ សាជីវកម្មជាច្រើន នឹងចាប់ផ្តើមស្វែងរកធនធានដូចគ្នានេះដែរនៅក្នុង ប្រទេសប៊េរី ។ លើសពីនេះទៅទៀត វានឹងមិនមែនមិនអាចគិតឃើញនោះទេថា រដ្ឋាភិបា លប្រទេសជិតខាងនឹងឆ្លៀតឱកាសកេងយកចំណេញ លើស្ថានភាពបែបនេះ ហើយបានផ្តល់ជូន នូវអត្ថប្រយោជន៍បន្ថែមដល់ក្រុមហ៊ុនដើម្បីទាក់ទាញការវិនិយោគបរទេសឲ្យបានកាន់តែច្រើន។ ដូច្នេះវាជាការសំខាន់ណាស់ សេចក្តីផ្តើមនៃវិធានការបែបនេះ គឺត្រូវតែមានការសម្របសម្រួលនៅ ថ្នាក់កំរិតតំបន់ ក្នុងខណៈពេលដែលការកែតម្រូវតម្លៃ ត្រូវបានគេយកមកពិចារណា អំពីបន្ទុក

ចំណាយលើបរិស្ថាន និងសង្គម ហើយថ្លៃដើមទាំងនេះត្រូវបានព្រមព្រៀងគ្នាក្នុងចំណោម ប្រទេសមួយចំនួន។ វាជាកន្លែងណាស់ដែលថា ដំណើរផ្លាស់ប្តូរដែលបានបង្ហាញនៅទីនេះនឹង ត្រូវតែធ្វើឡើងដោយបណ្តាប្រទេសមួយក្រុម។ ដើម្បីអាចធ្វើបែបនេះបាន ការផ្លាស់ប្តូរផ្សេងៗនឹង ចាំបាច់ត្រូវធ្វើឡើងនៅក្នុងប្រកួតប្រជែងសាធារណកម្មថ្នាក់តំបន់នាពេលបច្ចុប្បន្ននេះ ដូចជានៅសហគមន៍ Andean និង Mercosur។

វិធានការដូចដែលបានពិពណ៌នាខាងលើ សន្មត់ថាការនាំចេញវត្ថុធាតុដើម និងអនុផល របស់ពួកវានឹងធ្លាក់ចុះ។ សេណារីយ៉ូនេះ គឺជាកម្មវត្ថុនៃការវិភាគជាច្រើនស្តីពីសំណើសុំសំរាប់ ដំណើរការផ្លាស់ប្តូរដែលព្រមានអំពីការខាតបង់មុខរបរ ឬការងារ និងការកាត់បន្ថយប្រាក់ចំណូល (ដោយគិតទាំងពីការនាំចេញ និង ពីចំណូលពន្ធ)។

គំរូដំណើរផ្លាស់ប្តូរដែលយើងកំពុងសិក្សានៅទីនេះ ផ្តល់ជូននូវការឆ្លើយតបមួយចំនួន ចំពោះមតិវិវាទទាំងនេះ។ ទីមួយ ទោះបីជាបរិមាណនៃការនាំចេញអាចត្រូវបានរំពឹងទុកថានឹង ធ្លាក់ចុះក៏ដោយ ផលប៉ះពាល់លើប្រាក់ចំណូល ត្រូវបានកាត់បន្ថយដោយសារឯកតាថ្លៃដើមកាន់ តែខ្ពស់។ ឧទាហរណ៍ ប្រេងកាន់តែតិចតួច អាចត្រូវបាននាំចេញប៉ុន្តែពួកវានឹងត្រូវបានលក់កាន់តែ បានតិចតួច។

ទីពីរ រដ្ឋត្រូវតែសម្រេចបាននូវលុយសន្សំពិតប្រាកដ តាមរយៈ ការរៀបចំផុតពីតម្រូវការ ក្នុងការទូទាត់សម្រាប់ការទប់ទល់នូវការខូចខាត បរិស្ថាន និងសង្គម បណ្តាលមកពីនិស្សាណកម្ម និយមជញ្ជក់ឈាម និងដោយមិនគាំទ្រទំនុកបម្រុងគម្រោងបែបនេះជាបន្តទៀត។ ទីបី ប្រាក់ ឧបត្ថម្ភដែលបានផ្តល់ជូននិស្សាណកម្មនិយម ត្រូវដកមកវិញ ហើយមូលនិធិទាំងនេះត្រូវបែង ចែកជាថ្មី សម្រាប់គោលបំណងផ្សេងៗ។ ទីបួន ការងារបន្តិចបន្តួចត្រូវបានបង្កើតឡើងដោយ ឧស្សាហកម្មនិស្សាណៈ។ ការធ្វើពិពិធកម្មនិងការពង្រីកនូវផលិតកម្ម ទៅក្នុងវិស័យផ្សេងទៀត ត្រូវតែឆ្លើយតបចំពោះការខាតបង់ការងារ។ ជាចុងក្រោយ កំណែទម្រង់ពន្ធដោយយកចិត្តទុកដាក់ នឹងពង្រឹងដល់ការប្រមូលពន្ធប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាព និងការគោរពអនុវត្តន៍ផ្នែកពន្ធកាន់តែទូលំ ទូលាយឡើង ដើម្បីបង្កើនប្រាក់ចំណូល ។ ចំណុចទាំងនេះមួយចំនួននឹងត្រូវបានពិនិត្យយ៉ាងល្អិត ល្អន់នៅខាងក្រោម។

៣. ដំណើរផ្លាស់ប្តូរសេដ្ឋកិច្ច

ដំណើរផ្លាស់ប្តូរចាំបាច់ត្រូវការនូវការរុះរើយ៉ាងលឿន នូវប្រាក់ឧបត្ថម្ភផ្សេងៗដែលរដ្ឋ បានផ្តល់ជូនដើម្បីទ្រទ្រង់និស្សាណកម្មនិយម។ ទម្រង់ជំនួយទាំងនេះ ត្រូវបានហៅថា "ប្រាក់ ឧបត្ថម្ភរឹងរូស" ពីព្រោះពួកវាបង្កើតនូវផលប៉ះពាល់ដល់ សង្គម និងបរិស្ថានព្រមទាំងហាក់ដូចជា រក្សាឬធ្វើឲ្យរស់រាននូវសកម្មភាពសេដ្ឋកិច្ចមួយចំនួន។ ក្នុងករណី ឧស្សាហកម្មនិស្សាណកម្ម និយម ប្រាក់ឧបត្ថម្ភបែបនេះត្រូវបានឃើញមាននៅក្នុងការលើកលែងពន្ធ ការស្ថាបនាហេដ្ឋារចនា

សម្ព័ន្ធ ដឹកជញ្ជូន ការឧបត្ថម្ភថាមពល ការផ្តល់ទឹក ដោយមិនគិតប្រាក់សម្រាប់ការរុករករ៉ែ ។ល។ និង។ល។

ប្រាក់ឧបត្ថម្ភទាំងនេះ បានបញ្ជាក់យ៉ាងច្បាស់ថា ក្នុងករណីជាច្រើន បញ្ហាមិនពិត ប្រាកដថា ដោយសារមូលហេតុ កង្វះមូលនិធិសាធារណៈទេ ប៉ុន្តែផ្ទុយទៅវិញគឺដោយសាររបៀប ដែលលុយនោះត្រូវបានប្រើប្រាស់ទៅវិញ។ ហេតុដូច្នេះហើយ សំណើឲ្យមានដំណើរផ្លាស់ប្តូរ បង្ហាញឲ្យឃើញមានការបម្លែងប្រាក់ឧបត្ថម្ភ "រឹងរូស" នោះទៅក្នុងប្រាក់ឧបត្ថម្ភ "ស្របច្បាប់" ដែល ត្រូវបានគេយល់ថា ជាប្រាក់ឧបត្ថម្ភទាំងឡាយដែលលើកកម្ពស់ដល់សកម្មភាពដែលបំពេញបាន តាមលក្ខខណ្ឌគុណភាព បរិស្ថានខ្ពស់ ការងារខ្ពស់ និងផលចំណេញសេដ្ឋកិច្ចច្រើន។ ឧទាហរណ៍ ប្រភេទប្រាក់ឧបត្ថម្ភនេះ អាចត្រូវបានប្រើសម្រាប់ជួយដល់ការបម្លែងទៅជាកសិកម្មស៊ីវិកា (ដែល មានផលប៉ះពាល់ បរិស្ថានកាន់តែទាប ប្រើប្រាស់ថាមពលកាន់តែតិច និងប្រើប្រាស់កម្លាំងពល កម្មកាន់តែច្រើន) ជាពិសេស នៅពេលដែលវាត្រូវបានផ្ដោតទៅលើការបំពេញតម្រូវការស្បៀង អាហារកំរិតថ្នាក់តំបន់។

ក្នុងករណីនិស្សារណកម្មនិយមបែបថ្មី សមាមាត្រអតិរេកដែលទទួលបានកាន់តែខ្ពស់ របស់រដ្ឋ គឺជាលក្ខណៈវិជ្ជមានមួយដែលត្រូវរក្សាទុក និងពង្រីកដល់វិស័យទាំងអស់នៃសេដ្ឋកិច្ច។ ការផ្លាស់ប្តូរចាំបាច់រួមមាន កម្រិតសមស្របនៃប្រាក់ថ្លៃសុំសិទ្ធិ (ដែលមិនគួរត្រូវបានគិតថាជាពន្ធ ឡើយពីព្រោះជាក់ស្តែងវាគឺជាប្រាក់ទូទាត់សម្រាប់ការបាត់បង់សម្បត្តិធម្មជាតិ)។ បន្ទុកសារពើពន្ធ ប្រកបដោយសមធម៌ និងការកំណត់ពន្ធប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាព ទៅលើផលចំណេញភ្លាមៗ ឥត រំពឹងទុក។ ជាធម្មតា បណ្តាប្រទេសនៅក្នុងតំបន់អាមេរិកឡាទីន កំណត់យកប្រាក់ថ្លៃសុំសិទ្ធិទាប ខ្លាំងទៅលើឧស្សាហកម្មនិស្សារណា ប្រព័ន្ធពន្ធុរលុង (ដោយមានចន្លោះប្រហោងជាច្រើន ការ ព្រមព្រៀងលើកលែងពន្ធ។ល។) ព្រមទាំងពន្ធមិនត្រូវបានដាក់ទៅលើប្រាក់ចំណេញភ្លាមៗដើម្បី បង្ការការកេងយកកម្រៃ។

ការផ្លាស់ប្តូរមួយចំនួន កំពុងកើតមានទាក់ទិនទៅនឹងបញ្ហានេះ ដូចជាការទទួលស្គាល់ អំពីការបង្កើននូវប្រាក់ថ្លៃសុំសិទ្ធិនៅក្នុងប្រទេសខ្លះ និងការចរចានាពេលថ្មីៗ អំពី "ភាស៊ី" នៅក្នុង ប្រទេសប៉េរូ (ដែលត្រូវអនុវត្តន៍ជាពិសេសលើសហគ្រាសទាំងឡាយ ដែលទទួលបានការលើក លែងពន្ធ)។

សេដ្ឋកិច្ចក្រោយនិស្សារណកម្មនិយមមួយដែលអាចធ្វើបាន ត្រូវបានវិភាគនាពេលថ្មីៗ នេះដោយ Sotelo និង Francke (ឆ្នាំ២០១១) សម្រាប់ករណីក្នុងប្រទេសប៉េរូ។ ពួកគេបានពិនិត្យ ទៅលើសេណារីយ៉ូផ្សេងៗ រាប់បញ្ចូលទាំង សេណារីយ៉ូមួយដែលក្នុងនោះ ប្រតិបត្តិការរ៉ែ និងប្រេង ទាំងអស់ដែលបានចាប់ផ្តើមក្នុងរវាងឆ្នាំ២០០៧ និងឆ្នាំ២០១១ ត្រូវបានបិទចោល ហើយសេណា រីយ៉ូមួយផ្សេងទៀត ដែលបន្ថែមពីលើការបិទចោលនេះ ពន្ធដែលបានដាក់ទៅលើប្រតិបត្តិការ ទាំងឡាយដែលបានបន្តនោះត្រូវបានគេកែសម្រួល។ ពួកគេបានរកឃើញថា នៅក្នុងសេណារីយ៉ូ

ទីមួយមានផលប៉ះពាល់យ៉ាងខ្លាំង ទៅលើសេដ្ឋកិច្ចប្រទេសប៉េរូ។ នៅក្នុងករណីទីពីរ ប្រសិនបើ ពន្ធ៥០% ត្រូវបានដាក់ទៅលើផលចំណេញ ផលប៉ះពាល់អាក្រក់នឹងត្រូវបានលុបបំបាត់ ហើយ លទ្ធផលជាវិជ្ជមាន នឹងត្រូវ សម្រេចបាននៅក្នុង ជញ្ជីងពាណិជ្ជកម្ម ក៏ដូចជាការកើនឡើងនូវមូល និធិទុនបម្រុងអន្តរជាតិសុទ្ធ។ ដូចដែលការសិក្សានេះបានបង្ហាញយ៉ាងច្បាស់ ដើម្បីលុបបំបាត់ការ ពឹងផ្អែកលើនិស្សារណកម្មនិយម វិធីសាស្ត្រជាតន្ត្រី គឺត្រូវធ្វើការងារទាក់ទិននឹងនយោបាយ សារពើពន្ធ ហើយធាតុដ៏សំខាន់របស់វានេះ គឺការផ្លាស់ប្តូរគោលនយោបាយសារពើពន្ធទាំងនេះ។ ការសិក្សានេះ ក៏បានបង្ហាញផងដែរថា ការផ្អាកប្រតិបត្តិការ វ៉ែនីសមិនប្រាកដថានឹងនាំទៅរកការ ដួលរលំនៃសេដ្ឋកិច្ចនោះទេ។ ប្រាកដហើយ នៅពេលដែលវិស័យនិស្សារណកម្មនិយមធ្លាក់ចុះ វិ ស័យផ្សេងទៀត - ជាពិសេសវិស័យកសិកម្ម ផលិតកម្ម និងសេវាកម្ម - ត្រូវតែត្រូវបានធ្វើពិពិធកម្ម និងបានពង្រីកនៅក្នុងដំណាក់កាលជាបន្តបន្ទាប់^៧។

៤. ទីផ្សារនិងមូលធន

ទស្សនវិស័យនៅដំណាក់កាលក្រោយនិស្សារណកម្មនិយម ក៏ទាមទារឲ្យមានការកែប្រែ យ៉ាងច្រើន ទាក់ទិននឹងបទប្បញ្ញត្តិ ស្តីពីមូលធនផងដែរ ជាពិសេសវិធានការដែលគ្រប់គ្រង នៅ ក្នុងសេដ្ឋកិច្ចហិរញ្ញកម្ម។ វិបត្តិបច្ចុប្បន្ន ធ្វើឲ្យការងារនេះរឹតតែតានតឹងមូលធនយ៉ាងច្រើនដែល បានប្រើប្រាស់នៅក្នុងវិស័យផលិតកម្មរបស់បណ្តាប្រទេសឧស្សាហកម្ម ត្រូវបានបញ្ចប់នៅក្នុងទី កន្លែងដូចជាតំបន់អាមេរិកឡាទីនជាដើមដែលវាត្រូវបានគេប្រើប្រាស់ជាឧទាហរណ៍ ដើម្បីទិញដី ឬការកេងកម្រៃក្នុងវិស័យលោហៈ ឬចំណីអាហារ។ ការនេះ ធ្វើឲ្យមានសារៈសំខាន់ក្នុងការរារាំង មូលធន ការកេងកម្រៃ និងការលុបបំបាត់នូវភាពអន់ខ្សោយនៃបទប្បញ្ញត្តិជាតិសម្រាប់ការលំហូរមូល ធនដោយសេរី ។ មានឧបករណ៍ជាក់លាក់ផ្សេងទៀតជាច្រើន ដែលអាចត្រូវបានប្រើប្រាស់ នៅ ក្នុងវិស័យនេះដូចជាការរៀបចំ "រចនាសម្ព័ន្ធហិរញ្ញវត្ថុថ្នាក់តំបន់ថ្មី" (ដែលនឹងរួមមានធនាគារ **Bank of the South** ដែលកម្មវត្ថុរបស់វា គឺត្រូវជាសហគ្រាសហិរញ្ញវត្ថុ សង្គម និងបរិស្ថាន ប្រកបដោយចី រភាព) ឬការចាប់ផ្តើមការវិនិយោគសាធារណៈ នៅក្នុងការបង្កើនថាមពល ឬការការពារសម្បត្តិធម្ម ជាតិ (រាប់បញ្ចូលទាំងអ្វីដែលគេហៅថា "ការវិនិយោគបរិស្ថាន" តាមការពិពណ៌នារបស់ Jackson, ឆ្នាំ២០០៩)។

ស្របពេលជាមួយគ្នានេះដែរ វាជាការចាំបាច់ដែលត្រូវធ្វើទស្សនាទានអំពី "ទីផ្សារ" នៅ ក្នុងទម្រង់ផ្សេងៗរបស់វា។ ការសង្កត់ធ្ងន់គឺជាធម្មតាផ្តោតទៅលើទីផ្សារប្រកួតប្រជែងមូលធន និយម ក្នុងខណៈដែលទីផ្សារផ្សេងទៀត ដែលមានសារៈសំខាន់ស្មើគ្នា នៅក្នុងតំបន់អាមេរិកឡាទី នត្រូវបានគេប្រព្រឹត្តន័យ យល់ថាមិនសំខាន់ ឬក៏មានការលាក់កំបាំង។ ទីផ្សារផ្នែកលើសេដ្ឋ កិច្ចសាមគ្គីភាពសង្គម ជាឧទាហរណ៍ ដូចជាទីផ្សារទាំងឡាយដែលមានលក្ខណៈ ជាធម្មតាក្នុង

សហគមន៍ជនបទ ឬជនជាតិដើមភាគតិច ដែលមានធាតុបដិការ និងការដោះដូរទំនិញ និងទំនិញ គឺជាករណីគំរូមួយ។ ដំណើរផ្លាស់ប្តូរ ត្រូវធ្វើឡើងដើម្បីឲ្យមានភាពចម្រុះនៃទីផ្សារនេះ ត្រូវបានគេ មើលឃើញ និងពង្រឹងទីផ្សារទាំងឡាយដែលមានការចូលរួមចំណែកយ៉ាងខ្លាំងក្លាដល់ប្រភេទនៃ ការអភិវឌ្ឍន៍មួយផ្សេងទៀត។

នៅទីបំផុត ដំណើរការផ្លាស់ប្តូរបានបង្កប់ន័យនៃការផ្លាស់ប្តូរនូវរបៀបដែលសេដ្ឋសាស្ត្រ ធម្មតា ប្រើប្រាស់នូវមូលធន។ ដែនកំណត់នៅតែមានជាបន្ត បើទោះបីជា នៅពេលតម្លៃសេដ្ឋកិច្ច ត្រូវបានគេកែតម្រូវ ដែលធ្វើឲ្យមានភាពចាំបាច់ក្នុងការបំបាត់ទស្សនៈសាមញ្ញនិយមបែបនេះ និងបើកចំហចំពោះតម្លៃដែលអាចមានជាច្រើនប្រភេទ។ និយាយមួយបែបទៀតយើងចាំបាច់ត្រូវ ទទួលស្គាល់ថា មានវិធីផ្សេងទៀតក្នុងការកំណត់តម្លៃដែលអាចផ្អែកលើវប្បធម៌ សោកណ្ឌភាព សាសនា បរិស្ថាន ។ល។និង។ល។ ក៏ដូចជាការទទួលស្គាល់តម្លៃខាងក្នុងរបស់ធម្មជាតិ (ដែល មានភាពឯករាជ្យដាច់ពីតម្លៃដែលកំណត់ដោយមនុស្ស)។ តាមរយៈការទទួលយកគោលជំហរនេះ វាលែងអាចទៅរួចហើយក្នុងការទិញ និង លក់ធម្មជាតិ នៅក្នុងទីផ្សារ ឬក៏បង្ហាញថាវាជាមូលធន។ ផ្ទុយទៅវិញ វាគួរតែត្រូវបានគេគិតថាជាមរតកបន្ត។

៥. គោលនយោបាយ បទប្បញ្ញត្តិ និង រដ្ឋ

ធាតុដែលបានបង្ហាញខាងលើ បង្ហាញច្បាស់ថា ដំណើរផ្លាស់ប្តូរគឺពាក់ព័ន្ធនឹងវិធីចម្រុះ ក្នុងការគ្រប់គ្រងទីផ្សារ ខ្លះដោយផ្ទាល់ និងខ្លះទៀតដោយប្រយោល។ ប៉ុន្តែក៏មានតម្រូវការក្នុងការ គ្រប់គ្រងរដ្ឋ ដើម្បីអាចដោះស្រាយបញ្ហា ដូចជាប្រាក់ឧបត្ថម្ភវិស័យស ការចូលរួមនៃបទដ្ឋាន ឬការ អនុវត្តន៍មិនបានល្អ របស់សហគ្រាសរដ្ឋ ដែលប្រព្រឹត្តខ្លួនដូចគ្នាសុទ្ធសាធ ទៅនឹងក្រុមហ៊ុនឆ្លង ដែនផងដែរ។

ដូច្នេះ ដំណើរផ្លាស់ប្តូរត្រូវការនូវបទប្បញ្ញត្តិសង្គម នៅក្នុងន័យភ្ជាប់ទៅនៅក្នុងសង្គមស៊ី វិលដែលនឹងត្រូវអនុវត្តន៍ ចំពោះទាំងទៅលើទីផ្សារ និងទៅលើរដ្ឋផងដែរ។ ក្នុងរវាងវិស័យដ៏ទូលំ ទូលាយខ្លាំងនេះ វាលួមដល់ពេលហើយនៅទីនេះដែលត្រូវរំលឹកអំពីសារៈសំខាន់នៃកម្លាភាព នៅ ក្នុងចំណាយសាធារណៈ និងនៅក្នុងការពិភាក្សាអំពីសមាសភាព និងប្រសិទ្ធភាពរបស់ខ្លួន។ នេះ គឺដោយសារ ក្នុងករណីជាច្រើន ធនធានហិរញ្ញវត្ថុរបស់រដ្ឋ ត្រូវបានចំណាយមិនត្រឹមត្រូវ ខុស ពេលវេលា លើសកម្មភាពមិនមានសារៈប្រយោជន៍ដែលធ្វើឲ្យមានភាពសង្ស័យ។

ដំណើរផ្លាស់ប្តូរក៏ត្រូវការនូវកំណែទម្រង់វែងឆ្ងាយរបស់រដ្ឋផងដែរ ដោយមិនគ្រាន់តែនៅ ក្នុងផ្នែកហិរញ្ញវត្ថុដែលបានលើកឡើងខាងលើនោះទេ ប៉ុន្តែនៅក្នុងន័យប្រៀបធៀបនេះ ដែលរួមមាន របៀបដែលវាត្រូវបានរៀបចំ និងសេវាកម្មដែលត្រូវបានផ្តល់ និងការធ្វើវិបល្លាសការ។ល។

ទាក់ទិនទៅនឹងបញ្ហានេះ វាក៏ចាំបាច់ផងដែរ ក្នុងការមាននូវគោលនយោបាយសាធារណៈប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាព។ ការសង្កត់ធ្ងន់ដែលបានដាក់លើចំណុចនេះ គឺប្រតិកម្មទៅនឹងការដែលថាកម្មវិធីសាធារណៈជាច្រើនបានបាត់ទៅ ហើយក្លាយជាខ្សោយទៅ ឬត្រូវបានជំនួសវិញ ដោយសេវាកម្មដែលបានធ្វើឲ្យទៅជាលក្ខណៈឯកជន។ ឧទាហរណ៍ កម្មវិធីផ្សេងៗ ត្រូវបានរំពឹងថាមានលក្ខណៈស្វ័យហិរញ្ញប្បទាន និងទទួលបានផលចំណេញ (ភាពសមហេតុផលរបស់ទីផ្សារបានបញ្ជ្រាបពួកវា ហើយអាចថែមទាំងមានការស្នើថា សេវាសាធារណៈត្រូវបានគេលក់ផងដែរ)។

ដំណើរផ្លាស់ប្តូរទៅ Buen Vivir បានបំបាក់ទាំងស្រុង នូវដែនកំណត់នេះ ដោយសារផែនការ ឬវិធានការ ដោយមិនអាស្រ័យលើលទ្ធភាពចំណេញជាសក្តានុពលនោះទេ។ កុំសូវដូច្នេះក៏ដោយ ក៏រដ្ឋមិនមានសិទ្ធិផ្តាច់មុខលើការអនុវត្តន៍ពួកវាទេ ហើយពួកវាអាចនឹងនៅទ្រឹងជាមួយនឹងបណ្តាញសង្គម ដោយមានការចូលរួមកាន់តែទូលំទូលាយ និងកាន់តែច្រើនឡើង (ដែលអនុវត្តតាមគំនិតស្តីពីភាពល្អទូទៅ)។

យើងគួរលើកឡើងអំពីឧទាហរណ៍មួយចំនួននៃគោលនយោបាយសាធារណៈ ដែលនឹងត្រូវពង្រឹងក្រោមសេណារីយ៉ូនៅដំណាក់កាលក្រោយនិស្សរណកម្មនិយម។ គោលនយោបាយស្តីពីបរិស្ថាន គួរត្រូវបានពង្រីក ដោយបញ្ចប់ការទាមទារយ៉ាងរឹងរូស នូវការអភិរក្សដែលមានដែនកំណត់ ចំពោះការទិញ និងការលក់ សេវាកម្មបរិស្ថាន ទេសចរណ៍ធម្មជាតិ ឬទម្រង់ផ្សេងទៀតនៃ "មូលធននិយមបៃតង" ក្នុងតំបន់ជនបទ វាមានភាពបន្ទាន់ក្នុងការបញ្ចូលគោលនយោបាយសាធារណៈជាច្រើន ដោយខ្លះផ្តោតទៅលើគ្រួសារជនបទ និងផ្សេងទៀត ផ្តោតទៅលើការពង្រឹង និងជួយជម្រើសជំនួសផ្នែកផលិតកម្ម ជាពិសេសផ្នែកទាំងឡាយណាដែលស័ក្តិសមចំពោះកសិអេកូឡូស៊ី។ វិធានការដូចនេះ ក៏នឹងមានអានុភាពក្នុងការកាត់បន្ថយភាពក្រីក្រជនបទផងដែរ។

នៅទីបំផុត យើងគួរកត់សម្គាល់អំពីសារៈសំខាន់នៃគោលនយោបាយសាធារណៈដែនដី ។ និស្សរណកម្មនិយម បង្កឲ្យមានការហិនហោច និងការបែកបាក់ដែលត្រូវតែស្តារស្ថានភាពដើមឡើងមកវិញ។ ដំណើរផ្លាស់ប្តូរ ត្រូវតែផ្អែកទៅលើគោលនយោបាយបញ្ចូលអ្វីៗទាំងអស់មករួមគ្នាដែលធានាបានថា សេវារបស់រដ្ឋគ្របដណ្តប់យ៉ាងពេញលេញនៅគ្រប់ទីកន្លែងទាំងអស់នៅក្នុងប្រទេស។ ការនេះ នឹងត្រូវការនូវការរៀបចំដែនដី ជាមួយនឹងនីតិវិធីសមស្រប សម្រាប់ការចូលរួមរបស់ប្រជាពលរដ្ឋ និងយន្តការសម្រាប់ការសម្របសម្រួលនិងសំណងនៅទាំងកំរិតថ្នាក់ជាតិនិងទាំងកំរិតទីបី។

៦. គុណភាពជីវិត និង គោលនយោបាយសង្គម

នៅពេលដើរលើវិថី នៅដំណាក់កាលក្រោយនិស្សរណកម្មនិយម ធាតុគន្លឹះមួយផ្សេងទៀត គឺត្រូវបំបែកតំណភ្ជាប់ដែលបានបង្កើតឡើងរវាងឧស្សាហកម្មនិស្សរណកម្មនិយម និងផែនការកាត់បន្ថយភាពក្រីក្រ ដែលឧស្សាហកម្មនិស្សរណកម្មនិយមត្រូវបានមើលឃើញថា

ចាំបាច់ ដើម្បីសម្រេចបាននូវផែនការនេះ។ ទីមួយ តម្រូវការនេះបង្កើតបាននូវប្រភពពិតប្រាកដនៃ ការផ្តល់មូលនិធិសម្រាប់ផែនការបែបនោះពីទីកន្លែងផ្សេង ហើយ ទីពីរ ការពង្រីកគំនិតស្តីពី យុត្តិធម៌សង្គម ដើម្បីឲ្យវាអាចបោះជំហានទៅឲ្យហួសពីវិធានការសំណងសេដ្ឋកិច្ចធម្មតា មានជា អាទិ៍ ដូចជាអត្ថប្រយោជន៍សាច់ប្រាក់ជាដើម។

ការរៀបចំឡើងវិញនូវចំណាយសាធារណៈគឺជាធុរកិច្ចដ៏សំខាន់។ ពីព្រោះ សេដ្ឋកិច្ចនៅ ដំណាក់កាលក្រោយនិស្សារណកម្មនិយម - ដែលបានបោះបង់ចោលនូវប្រាក់ឧបត្ថម្ភវិវត្តន៍ និង បំបាត់នូវសោហ៊ុយចំណាយ លើកត្តាខាងក្រៅរបស់សង្គម និងបរិស្ថានរបស់និស្សារណកម្មនិយម - នឹងបង្កើតបាននូវសញ្ញាធនពិតប្រាកដ ដែលមូលនិធិទាំងនេះអាចត្រូវបានប្រើសម្រាប់ការ លុបបំបាត់នូវភាពក្រីក្រ។

នៅក្នុងស្ថានភាពខ្លះ អាចមានតួនាទីសម្រាប់ជាការទូទាត់ប្រាក់ដោយមានលក្ខខណ្ឌ ពីព្រោះពួកគេមានប្រយោជន៍សម្រាប់ដោះស្រាយនូវស្ថានភាពក្រីក្រធ្ងន់ធ្ងរ និងបន្ទាន់។ គេអាច យល់បានថា ពួកវានឹងត្រូវបានប្រើប្រាស់នៅពេលចាប់ផ្តើមដំណាក់កាលនៃដំណើរផ្លាស់ប្តូរ ប៉ុន្តែ ពួកវាមិនអាចជាមូលដ្ឋាននៃគោលនយោបាយសង្គមនោះទេ ហើយគោលនយោបាយសង្គម ក៏ មិនអាចត្រូវបានកាត់បន្ថយដើម្បីបង្កើតជាទម្រង់ឧបការីសេដ្ឋកិច្ចនិយមនោះដែរ។ ហេតុដូច្នេះ ហើយ ឧបករណ៍នៃប្រភេទនេះត្រូវបានប្រើតិចតួច ដោយកម្រិតត្រឹមទៅលើក្រុមជាក់លាក់ និង សម្រាប់រយៈពេលខ្លីតែប៉ុណ្ណោះ។ វិធានការដ៏សំខាន់កាន់តែច្រើន គួរត្រូវផ្តោតទៅលើការបង្កើត ប្រភពការងារពិតប្រាកដ ការពង្រឹងប្រព័ន្ធអប់រំ និងការផ្តល់សន្តិសុខសង្គមល្អ។

លើសពីនេះទៅទៀត វាជាការចាំបាច់ត្រូវស្តារឡើងវិញ នូវការជជែកដេញដោលអំពី យុត្តិធម៌សង្គម ដែលបច្ចុប្បន្ននេះ ហាក់ដូចជាជាប់គាំងនៅក្នុងវិវាទអំពីតម្លៃ និងការអនុវត្តន៍ សំណងសេដ្ឋកិច្ច។ យុត្តិធម៌សង្គម គឺកើតកាន់តែច្រើនលើសវិធានការសំណងធម្មតា។ ការនេះ បង្ហាញអំពីតម្រូវការក្នុងកំណែទម្រង់ប្រព័ន្ធសារពើពន្ធ និងការចំណាយរបស់រដ្ឋ ដូចដែលបាន លើកឡើងជាច្រើនដងរួចមកហើយ ប៉ុន្តែក៏ត្រូវតែបើកដំណើរការឡើងវិញនូវការពិភាក្សាសំខាន់ៗ ដូចជាការជជែកដេញដោលអំពីប្រាក់ចំណូលមូលដ្ឋានជាដើម (Iglesias Fernandez et al., ឆ្នាំ ២០០១)។

គោលនយោបាយសង្គម ត្រូវដោះស្រាយនូវទីដ្ឋភាពផ្សេងៗ។ ក្នុងចំណោមទីដ្ឋភាព ទាំងឡាយដែលចាំបាច់ហើយត្រូវបានដោះស្រាយយ៉ាងបន្ទាន់បំផុតនោះ យើងគួរលើកឡើងយ៉ាង តិចបំផុតនូវទីដ្ឋភាពចំនួនពីរ៖ កង្វះអាហារូបត្ថម្ភ និងការអប់រំ។ ការលុបបំបាត់កង្វះអាហារូបត្ថម្ភ នៅក្នុងតំបន់អាមេរិកឡាទីន គឺជាការចាំបាច់បំផុត។ វាមានពាក្យអាស្រូវ ថាប្រទេសជាច្រើន - ដែលប្រទេសប្រេស៊ីលគឺជាប្រទេសមួយក្នុងចំណោមប្រទេសទាំងនោះ - គឺជាប្រទេសមួយចំនួនក្នុង ចំណោមប្រទេសនាំចេញចំណីអាហារកសិកម្មធំបំផុតនៅក្នុងពិភពលោក ប៉ុន្តែនៅតែជួបប្រទះ បញ្ហាកង្វះអាហារូបត្ថម្ភ។ នៅទីនេះ គោលនយោបាយសង្គមត្រូវមានទំនាក់ទំនងទៅនឹងយុទ្ធសា

ស្រុកអភិវឌ្ឍន៍ជនបទ និងសមាហរណកម្ម ថ្នាក់តំបន់ ហេតុដូច្នេះហើយត្រូវបង្វែរទិសដៅផលិតកម្ម ឆ្ពោះទៅបំពេញតម្រូវការចំណីអាហារនៅក្នុងតំបន់។

ការអប់រំ គឺជាផ្នែកមួយផ្សេងទៀត ដែលទាមទារឲ្យមានការធ្វើកំណែទម្រង់យ៉ាងខ្លាំង ផងដែរ។ ឧបសគ្គធំៗនៅក្នុងការអប់រំបឋមសិក្សា និងមធ្យមសិក្សា នៅក្នុងប្រទេសមួយចំនួន គឺមាន ការប្រកាសអាសន្ន (និងបន្ថែមពីលើនេះទៅទៀត អ្នកឆ្លងនិយមបានបរាជ័យ នៅក្នុងការ ព្យាយាមរបស់ខ្លួន ក្នុងការធ្វើកំណែទម្រង់ ការអប់រំក្នុងសាលា នៅក្នុងស្ទើរតែគ្រប់ប្រទេសទាំង អស់)។ ហេតុដូច្នេះហើយ វាមានភាពបន្ទាន់ចាំបាច់ ក្នុងការចាប់ផ្តើមឡើងវិញនូវការអប់រំដោយ ផ្ដោតទៅលើគោលនយោបាយសាធារណៈជាមួយ នឹងការទទួលបានដោយឥតគិតប្រាក់សម្រាប់ មនុស្សគ្រប់រូប រួមជាមួយនឹងគុណភាព និងភាពតឹងរឹង ត្រូវបានគេកែលំអ។

៧. តំបន់ស្វយ័តនិយម និង ការកាត់ផ្តាច់ដោយសម្រិតសម្រាំងពីសាកល ការប្រនីយកម្ម

ដូចបានលើកឡើងពីមុន ដំណើរផ្លាស់ប្តូរទៅដំណាក់កាលក្រោយនិស្សារណកម្មនិយម មានឱកាសជោគជ័យតិចតួចណាស់ ប្រសិនបើពួកវាត្រូវបានអនុវត្តន៍ឆ្ពោះទៅមុខដោយប្រទេស តែមួយដាច់តែឯង។ វាមានសារៈសំខាន់សម្រាប់ពួកគេ ដែលត្រូវសម្របសម្រួល និងមានទំនាក់ ទំនងរវាងក្រុម នៃបណ្តាប្រទេស ដូច្នេះហើយ កំណែទម្រង់វែងឆ្ងាយនៃដំណើរការសមាហរណកម្មថ្នាក់តំបន់ នាពេលបច្ចុប្បន្ននេះគឺត្រូវការជាចាំបាច់។

ថ្ងៃនេះបណ្តាប្រទេសផ្សេងៗ ក្នុងទ្វីបអាមេរិកខាងត្បូងកំពុងប្រកួតប្រជែងនៅក្នុងការនាំ ចេញវត្ថុធាតុដើមប្រភេទស្រដៀងគ្នា។ ដើម្បីស្តារស្ថានភាពនេះ វាជាការសំខាន់ដែលបណ្តា ប្រទេសនានាត្រូវសម្របសម្រួលវិធានការ មានជាអាទិ៍ ដូចជាការកែតម្រូវកម្ចី ឬបទដ្ឋានសង្គម និង បរិស្ថានរបស់គេ។

វិស័យមួយចំនួនដែលជាជម្រើសជំនួស ដែលនឹងត្រូវបានពង្រឹង ក៏គួរតែត្រូវបានសម្រប សម្រួលក្នុងថ្នាក់តំបន់ ហើយប្រសិនបើធនធានត្រូវបានគេបែងចែក ការនេះក៏នឹងជំរុញដល់ ពាណិជ្ជកម្មនៅក្នុងទ្វីបផងដែរ។ ជាឧទាហរណ៍ ការសម្របសម្រួលរវាងវិស័យចំណីអាហារ និង កសិកម្ម នៅក្នុងបណ្តាប្រទេសផ្សេងៗ ក្នុងទ្វីបអាមេរិកខាងត្បូង (ដែលជាអ្នកផ្គត់ផ្គង់ទំនិញចំណី អាហារដល់តំបន់ផ្សេងទៀត) ដើម្បីបញ្ឈប់ ការពឹងផ្អែករបស់ពួកគេទៅលើទីផ្សារពិភពលោក និង ប្រើប្រាស់ធនធានរបស់ខ្លួនក្នុងការចិញ្ចឹមប្រជាជនផ្ទាល់របស់ពួកគេ ដើម្បីលប់បំបាត់នូវកង្វះអាហារូបត្ថម្ភ ក្នុងចំណោមក្រុមប្រជាជនក្រីក្របំផុត ឲ្យបានលឿនបំផុត តាមដែលអាចធ្វើបាន។ វិធានការ ក៏នឹងចាំបាច់ត្រូវតែមាន ការសម្របសម្រួលនៅក្នុងផ្នែកផ្សេងទៀតផងដែរ ចាប់ពីការអភិ

រក្សាតំបន់ធម្មជាតិ ដើម្បីរៀបចំដំឡើងខ្សែចង្វាក់ផលិតកម្ម ដែលក្នុងនោះ បណ្តាប្រទេសទាំងអស់ ចូលរួមក្នុងគោលជំហរស្នើភាពគ្នាពិតៗ។

វិធានការទាំងនេះ និងវិធានការផ្សេងទៀត ផ្តល់ជូនសំណើថ្មី សម្រាប់គំនិតតំបន់និយម នៅក្នុងបរិបទនៃដំណើរផ្លាស់ប្តូរ ដែលហៅថា "តំបន់និយមស្វយ័ត"។ ពាណិជ្ជកម្មអន្តរជាតិ មិនត្រូវ បានច្រានចោលនោះទេ។ ផ្ទុយទៅវិញ វាត្រូវបានប្តូរទិសដៅទៅកំណត់អាទិភាព នូវតម្រូវការថ្នាក់ តំបន់នៅក្នុងទ្វីប។ តំបន់និយមប្រភេទនេះ ត្រូវបានហៅថាស្វយ័ត ដើម្បីបង្ហាញឲ្យច្បាស់ អំពីកម្ម វត្ថុមួយក្នុងចំណោមកម្មវត្ថុចម្បងៗ នៃទំនាក់ទំនងថ្នាក់តំបន់ គឺដើម្បីស្តារនូវ ស្វយ័តភាពដែល សាកលភាវូបនីយកម្មបានឆក់យកទៅ។ ជាក់ស្តែង គោលបំណងគឺដើម្បីលុបបំបាត់ភាពនៅក្រោម បង្គាប់និងចំណងទៅនឹងទីផ្សារសកលលោក ដោយហេតុថា នេះគឺជាប្រភពដែលជាកត្តាកំណត់ អំពីយុទ្ធសាស្ត្រផលិតកម្ម និងពាណិជ្ជកម្មរបស់បណ្តាប្រទេសបានចាប់បដិសន្ធិឡើង ។ សរុប សេចក្តីទៅ យើងត្រូវបង្ការកុំឲ្យជម្រើសផលិតកម្ម គ្រាន់តែជាការឆ្លើយតបទៅនឹងការងើបឡើង និងការធ្លាក់ចុះនៃតម្លៃ ឬក៏តម្រូវការចាំបាច់របស់សកលលោក។

ដូច្នេះសំណើរតំបន់ស្វយ័តនិយម គឺខុសគ្នាខ្លាំងពីយុទ្ធសាស្ត្រដែលអនុវត្តន៍ជាទូទៅនៅ ក្នុងតំបន់អាមេរិកឡាទីនដែលស្នើគ្នាទៅនឹងប្រភេទផ្សេងៗនៃតំបន់និយមបែបបើកចំហ (តាមការ ពិពណ៌នារបស់ CEPAL, ឆ្នាំ១៩៩៤)៖ អនុលោមទៅតាមទស្សនៈនោះ សមាហរណកម្ម ថ្នាក់ តំបន់នៅក្នុងទ្វីបត្រូវតែផ្អែកយ៉ាងខ្លាំងទៅលើពាណិជ្ជកម្មសេរី ហើយនិងត្រូវបានគេមើលឃើញថា ជាការរៀបចំដើម្បីឈានចូលជិតទៅនៅក្នុងសាកលភាវូបនីយកម្ម។ ផ្ទុយទៅវិញ ក្រោមតំបន់ស្វយ័ តនិយម ការសម្របសម្រួលរវាងបណ្តាប្រទេសនិងប្រទេស ត្រូវបានគេយល់ឃើញថា វាមានភាព ចាំបាច់ដើម្បីស្តារនូវសមត្ថភាព ក្នុងការធ្វើសេចក្តីសម្រេច ស្វយ័ត ស្តីពីការអភិវឌ្ឍន៍។

ហេតុដូច្នេះហើយ តំបន់ស្វយ័តនិយម ទាមទារឲ្យមានវិធានការ សម្របសម្រួលថ្នាក់ តំបន់យ៉ាងសំខាន់ ហើយវិធានការជាច្រើននៃវិធានការទាំងនេះ នឹងពាក់ព័ន្ធ ទៅនឹងនិយាមចង្កោម ប្រជាជាតិ។ ការនេះមានន័យថា សំណើត្រូវការយ៉ាងច្រើនពីប្រទេសនីមួយៗ និងពីប្លុក បច្ចុប្បន្នជា ជាងគ្រាន់តែជាពាក្យបូបាច់ អំពីភាពជាអ្នកជិតខាង។ ក្រោមតំបន់ស្វយ័តនិយម គោលនយោបាយ ទូទៅ ត្រូវតែត្រូវបានគេរៀបចំឡើង ហើយអាទិភាពបន្ទាន់បំផុតសម្រាប់គោលនយោបាយបែប នេះ គឺអធិបតេយ្យភាព ផ្នែកចំណីអាហារ និងថាមពល។

ស្របពេលជាមួយគ្នានេះដែរ អ្វីដែលយើងកំពុងរំកិលកញ្ចក់ សម្រាប់ទីនេះ គឺគោលជំហរ ដែលបានរលំ ដោយសារភាពពឹងផ្អែកដែលបានបង្កើតឡើង ដោយសាកលភាវូបនីយកម្ម។ វាមិន មែនជាសំណួរ ទាក់ទិននឹងការត្រឡប់ទៅក្នុងភាពឯកានិយម ថ្នាក់តំបន់នោះទេ ប៉ុន្តែផ្ទុយទៅវិញ គឺជាការស្តារនូវសមត្ថភាព ធ្វើសេចក្តីសម្រេច ដើម្បីកំណត់អំពីផ្នែកដែលក្នុងនោះការទំនាក់ទំនង សកល គួរត្រូវបានរក្សាទុក ហើយនិងផ្នែកដែលគួរត្រូវបានកាត់ផ្តាច់។ ការនេះនឹងអាច នៅពេល ដែលក្រោមដំណើរការផ្លាស់ប្តូរដែលបានស្នើឡើង ពាណិជ្ជកម្មវត្ថុធាតុដើម និងផលិតផលផ្សេង

ទៀត ក៏ដូចជាលំហូរមូលធនគឺត្រូវបានកំណត់ឡើងវិញយ៉ាងសំខាន់។ នៅក្នុងចំណុចខ្លះ ការកាត់ថ្កាច់នេះ ស្រដៀងទៅនឹងគំនិត ស្តីពីការបំបាត់សាកលភាវូបនីយកម្ម ដែលស្នើដោយ Samir Amin (១៩៨៨)។ ប៉ុន្តែ វាក៏មានភាពខុសគ្នាយ៉ាងខ្លាំងដែរ ដោយចាប់ផ្តើមពីការទទួលស្គាល់ថា ដំណើរផ្លាស់ប្តូរនឹងអាចធ្វើទៅបានតែសម្រាប់ក្រុមបណ្តាប្រទេសមួយចំនួន ហេតុដូច្នេះហើយ ក្រោមការរៀបចំសមាហរណកម្មថ្នាក់តំបន់ផ្សេងទៀត។ និយាយម្យ៉ាងវិញទៀត ជម្រើសជំនួសសាកលភាវូបនីយកម្មនាពេលបច្ចុប្បន្ននេះ ត្រូវតែប្រាកដថា មានបញ្ចូលនូវទិដ្ឋភាពថ្នាក់តំបន់ ហេតុដូច្នេះហើយ នឹងត្រូវមាននូវប្រភេទខុសគ្នានៃសមាហរណកម្មថ្មីៗ។

៨. ភាពមិនសម្រួលនិយមនិងភាពតឹងរឹង

ធាតុផ្សេងៗនៃដំណើរផ្លាស់ប្តូរទៅដំណាក់កាលក្រោយនិស្សារណកម្មនិយម ដែលបានបង្ហាញខាងលើ កំណត់អំពីរចនាសម្ព័ន្ធ ដែលមានភាពលើសសប់ជាមួយនឹងកំណើនសេដ្ឋកិច្ចដែលជាគោលដៅអភិវឌ្ឍន៍ ត្រូវបានគេបោះបង់ចោល។ និយាយម្យ៉ាងវិញទៀត កំណើន និងការអភិវឌ្ឍ គឺត្រូវបានកាត់ថ្កាច់ ហើយបន្ទាប់មកបានប្តូរទិសដៅឆ្ពោះទៅ ជម្រើសជំនួសដ៏សំខាន់ក្រោមគោលគំនិតស្តីពី *Buen Vivir*។

វិធានការដែលបានស្នើឡើងផ្សេងៗគ្នានឹងត្រូវបានទទួលស្គាល់ លើការទាត់ទិន ទៅនឹងការប្រើប្រាស់ប្រកបដោយផលិតផល ជាមួយនឹងគោលបំណងដើម្បីកាត់បន្ថយនូវការប្រើប្រាស់ទំនិញ និងថាមពល និងការកាត់បន្ថយការបំភាយឧស្ម័ន។ ការនេះគឺស្មើនឹង "ភាពមិនសម្រួលនិយមនៃសេដ្ឋកិច្ច។ វាមានន័យថា ដំណើរការផលិតកម្ម ដែលមិនត្រឹមតែប្រើប្រាស់ធនធានបញ្ចូល (ធាតុចូល) កាន់តែតិចតួចប៉ុណ្ណោះទេ ប៉ុន្តែថែមទាំងបានប្រើប្រាស់ពួកវាកាន់តែប្រកបដោយប្រសិទ្ធ ភាពវាទាមទារនូវថាមពលកាន់តែតិច កាត់បន្ថយស្នាមស្នាមកាបូនរបស់ពួកវា និងត្រូវបានគេផ្តល់ជាមួយនឹងកម្មវិធីកែច្នៃ និងប្រើប្រាស់ឡើងវិញយ៉ាងខ្លាំងក្លា។ល។

ភាពមិនសម្រួលនិយម គឺមានសារៈសំខាន់ប្រសិនបើ តម្រូវការធនធានធម្មជាតិ នឹងត្រូវបានគេកាត់បន្ថយ។ ច្បាស់ណាស់ថា ការនេះក៏ទាមទារឲ្យមានការផ្លាស់ប្តូរទម្រង់នៃការប្រើប្រាស់ដូចជាការកើនឡើងការប្រើប្រាស់របស់ទំនិញ (ការធ្វើឲ្យមាន រយៈពេលនៃការប្រើប្រាស់កាន់តែវែងយូរជាមុន នឹងទំនិញនោះនឹងក្លាយជាហួសសម័យ ដោយការកំណត់អាទិភាព ដល់មុខងារ ជាជាងការ បង្កើននូវកាកសំណល់ និងការសង្កត់ធ្ងន់ទៅលើភាពជាប់ជំពាក់ ជំនួសឲ្យការផ្លាស់ប្តូរជានិច្ចជាមួយនឹងផលិតផលថ្មីៗ) ក៏ដូចជាការផ្អាកទំនិញដែលមានផលប៉ះពាល់ខ្ពស់មួយចំនួន។ វិធានការទាំងនេះ និងវិធានការផ្សេងទៀត ត្រូវបំពេញទៅដោយយុទ្ធនាការទល់នឹងភាពស្តុកស្តម្ភ។ ជាជាងការយល់ថា ការប្រើប្រាស់គឺជាការកាន់កាប់កម្មសិទ្ធិលើទំនិញ ការសង្កត់ធ្ងន់ត្រូវធ្វើឡើងទៅលើលទ្ធភាពទទួលបាន និងភាពមានប្រយោជន៍ (ឧទាហរណ៍តម្រូវការនូវមធ្យោបាយធ្វើដំណើរ

មិនមែនចាំបាច់មានន័យថា គ្រប់គ្នាត្រូវមានរថយន្តជាកម្មសិទ្ធិនោះទេ ពីព្រោះថាតម្រូវការអាចត្រូវបានបំពេញតាមរយៈសេវាដឹកជញ្ជូនសាធារណៈ ដែលអាចទុកចិត្តបាន និងប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាព។

កំណែទម្រង់នយោបាយ និង តួនាទីនាំមុខគេសម្រាប់ពលរដ្ឋ

ទោះបីជាដំណើរផ្លាស់ប្តូរ នៅដំណាក់កាលក្រោយនិស្សារណកម្មនិយម មានគោលបំណងឆ្ពោះទៅទទួលបានគុណភាពជីវិតកាន់តែល្អប្រសើរឡើងក៏ដោយ ច្បាស់ណាស់ថាអនាគតគឺនឹងមានភាពសាមញ្ញ។ កម្រិតបច្ចុប្បន្ននៃការប្រើប្រាស់ហ្វូសកម្រិត ជាពិសេស ការប្រើប្រាស់ដែលមិនចាំបាច់ និងកំប៉ិចកំប៉ុក ត្រូវតែបានគេបោះបង់ចោល។ គុណភាពជីវិតលែងត្រូវបានយល់ថា គ្រាន់តែជាការបង្កើនការកើនឡើងនូវទំនិញសម្ភារៈ ប៉ុន្តែត្រូវបានពង្រីក ដើម្បីបញ្ចូលនូវវប្បធម៌ក្តីស្រឡាញ់ ទឹកចិត្ត និងទិដ្ឋភាពផ្សេងទៀត ។ ភាពស្តុកស្តម្ភ គឺលែងជាហេតុផលសម្រាប់ការអបអរសាទរទៀតហើយ។ ស្របពេលជាមួយគ្នានេះដែរ ការផ្លាស់ប្តូរទាំងនេះ ក៏មានគោលដៅដើម្បីបំបែកទស្សនៈសាមញ្ញនិយម នៃទម្រង់សេដ្ឋកិច្ចសុទ្ធសាធ ក្នុងការផ្តល់តម្លៃតាមរយៈការបើកចំហជម្រើសនានា ដើម្បីបញ្ចូលនូវតម្លៃ ពីកម្រិត និងទស្សនៈយល់ឃើញផ្សេងទៀត។ ធាតុទាំងនេះនិងធាតុផ្សេងទៀត មានន័យថាដំណើរផ្លាស់ប្តូរនឹងបោះជំហានឆ្ពោះទៅអនាគតបែបដំណាក់កាលក្រោយមូលធននិយម។

ដំណើរផ្លាស់ប្តូរ នៅដំណាក់កាលក្រោយនិស្សារណកម្មនិយម នឹងជួបបញ្ហាប្រឈមយ៉ាងខ្លាំងនៅក្នុងវិស័យសង្គម ជាពិសេស នៅលើផ្នែកវប្បធម៌ និងនយោបាយគណបក្ស។ ភាពរីករាយជាមួយនឹងសកម្មភាព ដូចជាវីរី ត្រូវបានសាយភាយទៅក្នុងការបញ្ច្រាបវប្បធម៌ថា ជាក្តីសុបិនអំពីទ្រព្យសម្បត្តិ ដែលប្រេងអាចផ្តល់ឲ្យ។ ឧស្សាហកម្មទាំងនេះ ក៏ត្រូវបានគេមើលឃើញផងដែរថាជា ធាតុផ្សំដ៏សំខាន់នៃមនោគមវិជ្ជា "វឌ្ឍនភាព"។

ហេតុដូច្នេះហើយ ដំណាក់កាលក្រោយនិស្សារណកម្មនិយម មិនត្រឹមតែតំណាង ឲ្យការរំកិលយ៉ាងខ្លាំងចេញឆ្ងាយពីវិស័យផលិតកម្មទាំងនេះប៉ុណ្ណោះទេ ប៉ុន្តែថែមទាំង ទាមទារឲ្យមានបម្រែបម្រួលវប្បធម៌ផងដែរ។ ភាពតានតឹង និងភាពចម្រូងចម្រាស់សំខាន់ៗ នឹងត្រូវកើតមានឡើង។ ការជំទាស់ នឹងត្រូវបានបញ្ចេញជាម្តងហើយម្តងទៀត ដោយគូអង្គជាច្រើន មិនថាពួកគេ ជាពាណិជ្ជករដែលខ្លាចបាត់បង់ផលចំណេញរបស់ពួកគេ ឬជាអ្នកនយោបាយដែលស្វាក់ស្ទើរក្នុងការបោះបង់អំណាច ឬវិស័យសង្គម ដែលជាអ្នកប្រើប្រាស់ទំនិញសម្ភារៈនោះ។ នេះគឺជាហេតុផលដែលធ្វើឲ្យផ្ទៃនៃដំណើរផ្លាស់ប្តូរនយោបាយ និងវប្បធម៌ នៅដំណាក់កាលក្រោយនិស្សារណកម្ម

និយមទាំងមូលមានភាពស្មុគស្មាញ។ ដោយគ្មានការព្យាយាមដោះស្រាយបញ្ហានេះយ៉ាងល្អិតល្អន់ នោះទេ យើងអាចផ្តល់ជូននូវការណែនាំពីរបី។

កម្មវិធីវិនិច្ឆ័យនិងច្បាប់ងាយយល់ នឹងត្រូវការជាចាំបាច់ដើម្បីធ្វើកំណែទម្រង់ ចំពោះ ទម្រង់នៃការប្រើប្រាស់បច្ចុប្បន្ន។ ការនេះរួមមានការប្រយុទ្ធប្រឆាំងនឹងភាពស្មុគស្មាញ ដោយផ្តល់ នូវទំនិញ និងផលិតផលដែលប្រើប្រាស់បានកាន់តែយូរ មានតុល្យភាពកាន់តែល្អប្រសើរ រវាង ថាមពលនិងសម្ភារៈ ការបង្កើនការប្រើប្រាស់ឡើងវិញ ការកែច្នៃការលើកកម្ពស់ការប្រើប្រាស់រួមគ្នា ។ល។ វិធានការជាច្រើន នឹងត្រូវបានធ្វើឡើង ដើម្បីបោះជំហានទៅមុខ នៅក្នុងវិស័យនេះ ដូចជា ការអប់រំ និងយុទ្ធនាការសាធារណៈ រួមជាមួយនឹងយន្តការសេដ្ឋកិច្ច ដើម្បីជំរុញដល់ការកាត់បន្ថយ នូវគំនិតអ្នកប្រើប្រាស់និយម រួមជាមួយនឹងវិធានការការពារ និងបទប្បញ្ញត្តិសង្គម និងបរិស្ថានដី តឹងរ៉ឹង។

នៅក្នុងវិស័យនយោបាយដំណើរផ្លាស់ប្តូរ នឹងត្រូវការនូវការពង្រឹងរចនាសម្ព័ន្ធប្រជាធិប តេយ្យដែលធានាបាននូវការចូលរួមយ៉ាងគ្រប់គ្រាន់ពីសង្គមនិងអនុវត្តន៍បទប្បញ្ញត្តិសង្គមដើម្បី គ្រប់គ្រងទីផ្សារ និងរដ្ឋ។ នៅទីនេះ វានឹងជាការសំខាន់ក្នុងការស្តារមកវិញនូវកេរ្តិ៍ឈ្មោះដែលបាន ខូចខាត ដែលក្នុងនោះ នយោបាយ និងលិខិតប្រជាធិបតេយ្យ ជួបនូវបញ្ហាដ៏លំបាកនាពេលបច្ចុប្បន្ន នេះ ដែលលិខិតប្រជាធិបតេយ្យអាស្រ័យការបោះឆ្នោតជាផ្លូវការ ត្រូវបានថែរក្សា - ទោះបីជានៅ មានឧបសគ្គជាច្រើន លើការចូលរួមរបស់ប្រជាពលរដ្ឋ និងការត្រួតពិនិត្យសង្គមក៏ដោយ - ដើម្បី ជាថ្នូរតាមការបបប្រធានាធិបតីនិយមបែបប្រពៃណី។ ប្រសិនបើយើងនៅតែបន្តក្នុងវិធីបែបនេះនោះ វានឹងស្ទើរតែមិនអាចទៅរួចទេ ក្នុងការកសាងយន្តការសម្រាប់ការចូលរួម និងការពិនិត្យ របស់ ពលរដ្ឋប្រក្រតីក្នុងការការពារជម្រើសដ៏ស្មុគស្មាញនិយម។ ដោយមូលហេតុនេះហើយ វាជាការ ចាំបាច់ដែលត្រូវពង្រីកមូលដ្ឋានប្រជាធិបតេយ្យ ទាំងនៅក្នុងតំបន់ទាំងនៅតាមរយៈការពង្រីក និង ពង្រឹងយន្តការ និងគ្រឹះស្ថានពាក់ព័ន្ធ ព្រមទាំងតាមរយៈការកែលម្អ នយោបាយគណបក្ស និង គាត់រំលើងអតិថិជននិយម។

ការចាប់ផ្តើមឡើងវិញនូវនយោបាយ ក្នុងទិសដៅសម្រេចឲ្យបាន នូវការផ្លាស់ប្តូរដែល អាចធ្វើទៅបាន គឺជាធាតុមួយផ្សេងទៀត។ នៅក្នុងប្រទេសមួយចំនួន វាហាក់ដូចជាការមកដល់ នៃរដ្ឋាភិបាលវឌ្ឍននិយម បានបង្កកមិនឲ្យមានការជជែកដេញដោល អំពីការផ្លាស់ប្តូរផ្សេងទៀត ហើយមនុស្សជាច្រើននាក់ អះអាងថា ពេញចិត្តជាមួយនឹងកំណែទម្រង់ដែលបានធ្វើឡើងនោះ។ យើងចាំបាច់ត្រូវស្តារឡើងវិញនូវកម្រិតភាពជាអ្នកដឹកនាំនយោបាយ និងការចូលរួមដែលយើងឆ្លង កាត់ពីរបីឆ្នាំកន្លងទៅ ព្រមទាំងចាប់ផ្តើម ធ្វើការជជែកវែកញែក អំពីរបៀបបោះជំហានទៅកាន់របប ក្រោយនិស្សារណកម្មនិយម ចេញពីមូលដ្ឋានសង្គមដែលកាន់តែទូលំទូលាយជាងនេះ។

នៅពេលដែលចំណុចខាងក្រោយនេះ វាមានភាពច្បាស់លាស់នោះ ចាំបាច់ត្រូវមានការ បន្តនយោបាយវឌ្ឍននិយម ជាជំហរមួយដែលបានប្តេជ្ញាចិត្តចំពោះយុត្តិធម៌សង្គម។ វឌ្ឍនភាព

ចាំបាច់ត្រូវនៅដាច់ឆ្ងាយពីការជាប់ជំពាក់វាក់វិន ទៅនឹងមនោគមនវិជ្ជា ស្តីពីកំណើនទស្សនៈ សាមញ្ញនិយម ស្តីពីសម្ភារៈនិយមរបស់វា និងជំនះបាននូវការលំបាករបស់ពួកវា នៅក្នុងការស្វែង យល់អំពី តំរូវការរបស់ក្រុមចលនាសង្គមថ្មី លើបញ្ហាដូចជា បរិស្ថានយេនឌ័រ ឬអន្តរវប្បធម៌និយម (សូមអាន Gudynas, ២០១០b)។

វាច្បាស់លាស់ណាស់ដែលថា ការអនុវត្តន៍នូវការផ្លាស់ប្តូរ នឹងមានលក្ខណៈចម្រុះ។ ក្នុងករណីខ្លះ វានឹងអាចធ្វើការកាត់ផ្តាច់យ៉ាងដាច់ស្រឡះ ការផ្ទុះនូវបដិវត្តបម្លាស់ប្តូរ ក្នុងខណៈដែល ត្រូវការ នូវកំណែទម្រង់តាមលំដាប់លំដោយ មួយជំហានម្តងៗ នៅក្នុងករណីផ្សេងទៀត។ វិធី សាស្ត្រទាំងនេះ មិនប្រាកដថាផ្ទុយគ្នានោះទេ ហើយជាក់ស្តែងពួកគេ គួរបំពេញឲ្យគ្នាទៅវិញទៅមក។ ឧទាហរណ៍ មានកន្លែងដែលវាហាក់ដូចជាសំខាន់ក្នុងការកាត់ផ្តាច់យ៉ាងដាច់ស្រឡះ នូវ និស្សារណកម្មនិយម ដោយមានការតវ៉ាសង្គមខ្លាំងៗ ទាមទារឲ្យមានការផ្អាកគម្រោងអណ្តូងរ៉ែជា ដើម។ ទោះបីយ៉ាងណា នៅក្នុងកាលៈទេសៈផ្សេងទៀត វាទាក់ទងនឹងការកែទម្រង់បទប្បញ្ញត្តិ សេដ្ឋកិច្ច។ ជំហាន និងវិសាលភាព នៃការផ្លាស់ប្តូរបែបណាក៏ដោយ - មិនថាវាបានជំរុញដោយរដ្ឋ ឬដោយសង្គមស៊ីវិលនោះទេ ក្នុងគ្រប់ករណីទាំងអស់ ដំណើរផ្លាស់ប្តូរនៅដំណាក់កាលក្រោយ និស្សារណកម្មនិយម នឹងផ្តោតទៅលើការចាកចេញឲ្យឆ្ងាយ ពីទម្រង់នៃការអភិវឌ្ឍន៍នាពេល បច្ចុប្បន្ន និងនៅក្នុងន័យនោះ ពួកវាទាំងអស់ត្រូវមានភាពដាច់ខាត។

ដោយប្រឈមមុខជាមួយ នឹងបញ្ហានេះ គោលគំនិតស្តីពីភាពជាពលរដ្ឋ ត្រូវបានកំណត់ ឡើងវិញ និងពង្រីក ដើម្បីបញ្ចូលនូវទស្សនវិស័យដែនដី និងបរិស្ថាន។ ដូចគ្នានេះដែរ វិស័យយុត្តិ ធម៌នឹងត្រូវបានពង្រីក ដើម្បីបោះជំហានឆ្ពោះទៅហួសពីសិទ្ធិនយោបាយ និងសង្គម ឬក៏ជាទម្រង់ នៃការបែងចែកសេដ្ឋកិច្ច ព្រមទាំងក្តោបនូវការទទួលស្គាល់ ការចូលរួម និងសិទ្ធិរបស់ធម្មជាតិ។ នៅក្នុងតំបន់អាមេរិកឡាទីន ការផ្លាស់ប្តូរដូចនេះ នឹងអាចធ្វើទៅបានតែក្រោមវិធីសាស្ត្រជាអន្តរ វប្បធម៌ ប៉ុណ្ណោះ ដោយសារការចូលរួមចំណែកដែលបានធ្វើឡើង ដោយប្រព័ន្ធចំណេះដឹងរបស់ ជនជាតិដើមភាគតិច មិនអាចត្រូវបានច្រានចោល ឬដាក់អ្វីមកជំនួសបានទេ។ ជម្រើសជំនួស សម្រាប់អនាគត ដែលគួរជាទីពេញចិត្ត បង្ហាញនូវអត្ថន័យជាគោលនេះ។

នៅទីបញ្ចប់ លទ្ធភាពក្នុងការសម្រេចបាននូវការផ្លាស់ប្តូរទាំងនេះ គឺនៅក្នុងដៃរបស់ បុគ្គលដែលបានក្លាយជាតួអង្គ ជាអ្នកបង្កើតប្រវត្តិសាស្ត្រ។ វិធីឆ្ពោះទៅរបបក្រោយនិស្សារណកម្ម និយមបានចាប់ផ្តើមជាមួយនឹងជំហានដំបូង ដែលម្នាក់ៗត្រូវអនុវត្តន៍ និងតាមរយៈគំរូរបស់ពួកគេ សម្រាប់អ្នកផ្សេងទៀតផងដែរបានចូលរួមជាមួយ នៅក្នុងកិច្ចប្រឹងប្រែងនេះ។

កំណត់សម្គាល់

១. អ្នកស្រាវជ្រាវនៅ Centro Latino Americano de Ecologia Social (CLAES), ម៉ុងតេវីដេអូ ប្រទេសអ៊ុយរុហ្គាយ (www.ambiental.net); MSc ស្តីពីអេកូឡូស៊ីសង្គម។

២. គំនិតខុសៗគ្នាត្រូវបានបង្ហាញនៅក្នុងសិក្ខាសាលា ដែលឧបត្ថម្ភដោយមូលនិធិ Rosa Luxemburg នៅក្នុងប្រទេសអេក្វាដ័រក៏ដូចជាសកម្មភាព CLAES ស្រដៀងគ្នាត្រូវបានអនុវត្តនៅក្នុងបណ្តា ប្រទេសផ្សេងៗ នៅក្នុងតំបន់ (ជាពិសេសប្រទេសប៉េរូ និងប្រទេសបូលីវី និង ក្នុងវិសាលភាពទាប ជាងនេះនៅក្នុងប្រទេសអាហ្សង់ទីន ប្រទេសប្រេស៊ីល ប្រទេសកូឡុំបៀ និងប្រទេសអ៊ុយរុហ្គាយ) ចាប់តាំងពីឆ្នាំ២០០៩។ ចំណុចផ្សេងៗ ត្រូវបានបោះពុម្ពនៅក្នុងប្រព័ន្ធផ្សព្វផ្សាយផ្សេងៗនៅក្នុង ប្រទេសបូលីវី ប្រទេសអេក្វាដ័រ និងប្រទេសប៉េរូ។ ក្របខ័ណ្ឌទូទៅសម្រាប់ដំណើរផ្លាស់ប្តូរទាំងនេះ ត្រូវបានបង្ហាញនៅក្នុងទិន្នន័យប្រវត្តិជជែកវែកញែករបស់ប្រទេសអេក្វាដ័រ (Gudynas, ឆ្នាំ២០១១) ។

៣. សម្រាប់ការវិភាគដ៏សំខាន់បំផុតស្តីពីការអភិវឌ្ឍ និងមនោគមវិជ្ជាស្តីពី "វឌ្ឍនភាព" និង "ភាព ទាន់សម័យ" ដែលមាននៅក្នុងនោះទាំងស្រុង សូមអានជំពូក "ការជជែកវែកញែកស្តីពីការអភិវឌ្ឍ និងជម្រើសជំនួសវា នៅក្នុងតំបន់អាមេរិកឡាទីន៖ គោលការណ៍ណែនាំ លក្ខណៈអញ្ញបដិបន្ទ" របស់ខ្ញុំក្នុងសៀវភៅនេះ។

៤. "ប្រទេសប៉េរូ និងគំរូនិស្សរណកម្ម៖ របៀបវារៈសម្រាប់រដ្ឋាភិបាលថ្មី និងសេណារីយ៉ូដំណើរ ផ្លាស់ប្តូរចាំបាច់" ត្រូវបានបង្ហាញដល់សង្គមនិងគណបក្សនយោបាយនាខែមីនាឆ្នាំ ២០១១ ដោយ អង្គការខាងក្រោម៖ Asociacion Nacional de Centros (ANC), Asociacion Pro Derechos Humanos (APRODEH), Centro Peruano de Estudios Sociales (CEPESES), Conferencia Nacional sobre Desarrollo Social (CONADES), CooperAccion, Derecho, Ambiente y Recursos Naturales (DAR), Fundacion Ecumenica para el Desarrollo y la Paz (Fedepaz), Forum Solidaridad Peru, Grupo Allpa, Grupo Propuesta Ciudadana, Instituto de Promocion para la Gestion del Agua (IPROGA), Movimiento Ciudadano frente al Cambio Climatico (MOCICC), Red Jubileo Peru, Red Peruana por una Globalizacion con Equidad (RedGE), Red Muqui, Revenue Watch Institute, Comision Andina de Juristas, Movimiento Manuela Ramos, Red Tukuy Rikuy, Asociacion Servicios Educativos Rurales (SER), Consejo Machiguenga del Rio Urubamba, and Centro Latino Americano de Ecologia Social (CLAES). សូមអាន<<http://redge.org.pe/node/637>>.

៥. សូមអាន<<http://www.transiciones.org>>.

៦. ដំណើរផ្លាស់ប្តូរឆ្ពោះទៅកាន់ក្រោយនិស្សរណកម្មនិយមត្រូវការនូវការផ្លាស់ប្តូរខ្លាំងផ្សេងទៀត នៅក្នុងសេដ្ឋកិច្ចដែលមិនអាចពិភាក្សាបាននៅទីនេះ ដោយសារបញ្ហាទំហំរបស់សៀវភៅ ប៉ុន្តែ

មានគោលបំណងនាំមកនូវរដ្ឋសេដ្ឋកិច្ចប្រកបដោយស្ថិរភាព។ សម្រាប់ទស្សនៈបន្ថែមសូមអាន Jackson (ឆ្នាំ២០០៩) និង Victor (ឆ្នាំ២០១០)។

សន្ទានុក្រម

បុរសនិយម៖ ទស្សនវិស័យ ឬវិធីសាស្ត្រដែលកំណត់ថាទស្សនៈរបស់បុរសមានភាពជាធំ។ ពាក្យនេះមានប្រភពមកពីពាក្យក្នុងភាសាក្រិចថា៖ **ANER-DROS** ដែលសំដៅដល់ភេទប្រុស ផ្ទុយនឹងភេទស្រី និងព្រះ ដែលមានលក្ខណៈជាក់លាក់ធ្វើឲ្យគាត់មានភាពបុរសលក្ខណៈ។ ទស្សនវិស័យបុរសនិយមខ្លាំងលើសលប់នៅតែជាស្នូលនៃប្រព័ន្ធនយោបាយសង្គម និងវប្បធម៌នាពេលបច្ចុប្បន្នរបស់យើង។

ស្វយ័តភាព៖ យកពីភាសាក្រិចថា (ផ្តល់ច្បាប់ឲ្យខ្លួនឯង) តាមន័យនយោបាយ និងជាទ្រឹស្តី ពាក្យនេះគឺជាពាក្យមួយដែលមានភាពមិនច្បាស់លាស់។ វាមានអត្ថន័យខុសគ្នាខ្លាំងក្នុងចំណោមមុខវិជ្ជា និងបំណកស្រាយផ្សេងៗ ហើយក៏មានការយល់ឃើញផ្សេងៗគ្នាខ្លាំងនៅក្នុងការប្រើប្រាស់ក្នុងផ្នែកនយោបាយផងដែរ។ ពាក្យនេះត្រូវបានប្រើជាចម្បងនៅក្នុងតំបន់អាមេរិកឡាទីនដោយជនជាតិដើមភាគតិច ប៉ុន្តែក៏ត្រូវបានប្រើដោយក្រុមសិស្សនិស្សិត ក្រុមចលនាសង្គម និងសហជីពផងដែរ។ យើងអាចមើលឃើញមានការប្រើប្រាស់គោលគំនិតនៃពាក្យ ‘ស្វយ័តភាព’ យ៉ាងទូលំទូលាយនៅក្នុងផ្នែកចំនួនបីគឺ៖ ផ្នែកវប្បធម៌-ជាតិពន្ធនយោបាយ-ច្បាប់ និងដែនដី-សេដ្ឋកិច្ច។ ក្នុងផ្នែកទាំងនេះ គ្មានផ្នែកណាមួយខុសពីគ្នាយ៉ាងច្បាស់លាស់នោះទេ ហើយក្រុមត្រូវបានអនុវត្តបានពេញលេញណាស់នៅក្នុងតំបន់អាមេរិកឡាទីន។ ទោះបីជាយ៉ាងណាក្រុមចលនាភាគច្រើនគិតថា ស្វយ័តភាពពិតប្រាកដ នឹងអាចមានតែនៅពេលដែលផ្នែកទាំងបីនេះរួមបញ្ចូលគ្នាតែប៉ុណ្ណោះ។

ការអំពាវនាវសុំស្វយ័តភាព និងជាពិសេស ស្វយ័តភាពរបស់ជនជាតិដើមភាគតិចបានងើបឡើងវិញក្នុងបរិបទនៃការតស៊ូទាក់ទិននឹងការរៀបចំរដ្ឋធម្មនុញ្ញថ្មី នៅក្នុងប្រទេសអេក្វាដ័រ និងប្រទេសបូលីវីជាឧទាហរណ៍។ សម្រាប់ក្រុមចលនា **Zapatista** នៅមិកស៊ិក ស្វយ័តភាពគឺជាដំណើរការសកលនៃនយោបាយ និងសង្គម (**proceso social global**) ដែលជាបន្ទុះរវាងការមានរដ្ឋាភិបាលក្នុងស្រុកផ្ទាល់របស់ខ្លួនជាមួយនឹងប្រព័ន្ធនីតិបញ្ញត្តិ និងតុលាការរបស់ខ្លួន ដោយសង្កត់ធ្ងន់ទៅលើជាតិពន្ធនិងអត្តសញ្ញាណវប្បធម៌ និងការច្រានចោលរដ្ឋបាលថ្នាក់ជាតិ និងនយោបាយដែលមានស្រាប់ ដែលពុករលួយ និងគ្រប់គ្រងដោយពួកអភិជនមានអំណាច។

ទស្សនៈលោកធាតុ៖ វប្បធម៌នីមួយៗមានការយល់ឃើញអំពីពិភពលោក អារម្មណ៍ ទស្សនៈ

និងការព្យាករណ៍ផ្ទាល់របស់ខ្លួន។ កម្រងនៃទម្រង់ផ្សេងៗគ្នាទាំងនេះមានឈ្មោះថាទស្សនៈលោកធាតុ ឬទស្សនៈអំពីពិភពលោក។ ពីដំបូង ពាក្យនេះមកពីពាក្យក្នុងភាសាអាល្លឺម៉ង់ថា Weltanschauung (Welt: ពិភពលោក, Anschauung: ការសង្កេត ឬទស្សនៈ)។

ដំបូង គោលគំនិតនេះត្រូវបានប្រើប្រាស់ដោយទស្សនវិទូអាល្លឺម៉ង់ Alexander von Humboldt និងទាក់ទិននឹងការពិភាក្សារបស់លោកអំពីភាសា និងពាក្យសំដី។ ក្រោយមក Kant និង Hegel បានប្រើប្រាស់ពាក្យនេះសំដៅដល់ទស្សនវិស័យផ្នែកទស្សនវិជ្ជា សាសនា និង វប្បធម៌របស់ក្រុមមនុស្ស។ ជនជាតិដើមភាគតិចជាច្រើននៅក្នុងបណ្តាប្រទេសតំបន់ Andean រក្សាទស្សនៈលោកធាតុរបស់បុព្វបុរសខ្លួនដែលផ្អែកលើវិធីសាស្ត្រសមាជិកប្រជាសហគមន៍ និងការផ្តោតទៅលើតម្រូវការនូវតុល្យភាព និងភាពសុខដុមជាមួយនឹងបរិស្ថាន។

ការដកអាណានិគម/ដែលដកអាណានិគម៖ គោលគំនិតនេះបានលេចឡើងចេញពីបទពិសោធន៍ប្រវត្តិសាស្ត្រទូទៅនៃការរស់នៅក្រោមច្បាប់អាណានិគម។ យោងតាម Walter Mignolo និង Arturo Escobar ស្ថានភាពអាណានិគមនាំទៅរកការព្យាយាមលុបបំបាត់ជាលក្ខណៈប្រព័ន្ធនូវវប្បធម៌ និងចំណេះដឹងក្រោមអាណានិគមដោយប្រទេសអាណានិគមនិយមទំនើប។ ទោះបីជាប្រទេសអាណានិគមនិយមមិនដែលទទួលបានជោគជ័យទាំងស្រុងនៅក្នុងនេះ ហើយនៅក្នុងការប្រឆាំងទៅនឹងអាណានិគមនិយម វាក៏នាំឲ្យមានការលេចឡើងនូវចំណេះដឹងថ្មី ដែលបន្តផុតបញ្ឆេះនូវតម្រូវការនយោបាយ សង្គម និងវប្បធម៌នាពេលបច្ចុប្បន្ន។ ការដកអាណានិគមព្យាយាមស្វែងរក “ពិភពលោក និងចំណេះដឹងថ្មី” និង “ពិភពលោក និងចំណេះដឹងផ្សេង” ដែលមានមុនអាណានិគមនិយម ក៏ដូចជាបានលេចឡើង នៅក្នុងការប្រឆាំងនឹង អាណានិគមនិយមផងដែរ។ ការប្រើពាក្យ “ផ្សេង” នេះបញ្ជាក់អំពីបំណងអាណានិគមក្នុងការដាក់ចក្ខុវិស័យវប្បធម៌ និងការអភិវឌ្ឍមានលក្ខណៈឯកសណ្ឋាន ដែលបានដកចេញនូវស្ត្រី ជនជាតិដើមម្ចាស់ស្រុក អ្នកក្រ ឬអាចសូម្បីតែធម្មជាតិ។ ការដកអាណានិគមព្យាយាមទៅហួសពីបទពិសោធន៍អាណានិគមអញ្ញត្រកម្មនេះ ទាំងទាក់ទិននឹងការដកចេញនូវការក្លាយទៅជាអ្នកដឹកនាំការរំដោះផ្ទាល់របស់ខ្លួនចេញពីការជិះជាន់សង្កត់សង្កិន ហើយក៏ទាក់ទិននឹងរឿងរ៉ាវអាណានិគមបង្ខិតបង្ខំ – ដូចជាប្រព័ន្ធច្បាប់ – ដើម្បីបញ្ចូលភាពចម្រុះនៃចំណេះដឹង និងប្រជាជន (សូមអានរដ្ឋចម្រុះ)។

ការអភិវឌ្ឍពីខាងក្នុង៖ សង្កត់ធ្ងន់ទៅលើទីដ្ឋភាពក្នុងស្រុក និងថ្នាក់តំបន់ថាជាកត្តាគន្លឹះក្នុងការសម្រេចបានអ្វីដែលហៅថាការអភិវឌ្ឍ។ លក្ខណៈចំនួនបីនៃការអភិវឌ្ឍ ប្រភេទនេះគឺ៖ សេចក្តីសម្រេចក្នុងស្រុកអំពីជម្រើសអភិវឌ្ឍន៍ ការគ្រប់គ្រងក្នុងស្រុកលើដំណើរការអភិវឌ្ឍ និងការរក្សាផលប្រយោជន៍នៅក្នុងសហគមន៍។ គោលគំនិតនេះត្រូវបានប្រើប្រាស់ដោយរដ្ឋាភិបាល វេណេហ្សូយ៉េឡា ក្នុងការពិពណ៌នាអំពីកម្មវត្ថុនៃគោលនយោបាយសេដ្ឋកិច្ចរបស់ខ្លួន និងដោយអង្គការអ្នកស្រាវជ្រាវក្នុងការការពារសារៈសំខាន់របស់កសិករកូឡុំប៊ី និងសេដ្ឋកិច្ចផ្នែកលើកសិករ។

និស្សារណកម្មនិយម៖ មានប្រភពមកពីពាក្យឡាតាំងថា ‘extrahere’ ដែលមានន័យថា ‘ដក’ និងទាក់ទិននឹងវិស័យដូចជា វី ប្រេង កសិកម្មឯកវប្បកម្ម ក៏ដូចជាវិស័យផ្សេងទៀតដែលផ្តល់វត្ថុធាតុដែលជាធម្មតា សម្រាប់ការនាំចេញ។ វាសំដៅដល់ការបែងចែកកម្លាំងពលកម្មជាអន្តរជាតិ ដែលកំណត់ថា ប្រទេសខ្លះ (ជាធម្មតា បណ្តាប្រទេសភាគខាងត្បូង) ជាប្រទេសផលិតវត្ថុធាតុដើមចម្រាញ់យកវា និងនាំចេញទៅកាន់បណ្តាប្រទេសភាគខាងជើងដែលជាប្រទេសផលិតទំនិញ។ ជាធម្មតា រដ្ឋាភិបាលលក់ធនធានធម្មជាតិពីបណ្តាប្រទេសរបស់ខ្លួនដល់ក្រុមហ៊ុនពហុជាតិ ដែលទទួលបានសេរីភាពពាក់ព័ន្ធក្នុងការចម្រាញ់យកទ្រព្យសម្បត្តិ និងកម្រស្ថិតនៅក្រោមការត្រួតពិនិត្យយ៉ាងតឹងរ៉ឹង ឬចាំបាច់ត្រូវគោរពសិទ្ធិមនុស្ស ឬសហគមន៍ណាស់។ ក្នុងសៀវភៅនេះ និស្សារណកម្មនិយមត្រូវបានចែកចេញជា ‘និស្សារណកម្មនិយមបែបប្រពៃណី’ និងបែបថ្មី ដែលហៅថា ‘និស្សារណកម្មនិយមបែបថ្មី’ (សូមអានការពិភាក្សាខាងក្រោម)

ជាអន្តរប្បធម៌៖ ដំណើរការនៃកិច្ចសន្ទនា និងការផ្លាស់ប្តូរចែករំលែកក្នុងចំណោមវប្បធម៌ផ្សេងៗ ដែលបង្ហាញអំពីទំនាក់ទំនងដែលមានស្រាប់ និងការទទួលស្គាល់វប្បធម៌ផ្សេងៗគ្នា។ ការចោទសួរអំពីអំណាចគឺជាគន្លឹះនៅក្នុងដំណើរការនេះ ពីព្រោះជាញឹកញាប់ណាស់ កិច្ចសន្ទនា និងការផ្លាស់ប្តូរចែករំលែកវប្បធម៌បាននាំឆ្ពោះទៅរកអាណានិគមនិយមវប្បធម៌ ឬការចម្លងវប្បធម៌ ដែលក្នុងនោះមានវប្បធម៌មួយលប់លើគេ។ មានការយល់ឃើញថាភាពអន្តរប្បធម៌ប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាព គឺជាកិច្ចសន្ទនាទៅវិញទៅមក និងការវិវត្តន៍នៃវប្បធម៌នៅក្នុងបរិបទអំណាច ដែលបង្ការមិនឲ្យមានការត្រួតត្រាផ្នែកសេដ្ឋកិច្ច បរិស្ថាន និងវប្បធម៌។

Buen Vivir: សីលធម៌ និងគោលគំនិតនេះមានប្រភពមកពីប្រពៃណីរបស់បុព្វបុរសជនជាតិដើមក្នុងតំបន់ Andean និង Amazon នៃទ្វីបអាមេរិកខាងត្បូង ដែលក្នុងចំណោមភាសាផ្សេងទៀត ជាភាសា quechua ហៅថា “sumak kawsay” ជាភាសា Aymara ហៅថា “suma qamaña” ឬជាភាសា Guaraní ហៅថា “ñande reko” (Medina ឆ្នាំ ២០០៦)។ វាគឺជាប្រព័ន្ធ ឬរបៀបរស់នៅដែលយល់ឃើញថា មនុស្ស និងធម្មជាតិគឺមានលក្ខណៈរួមគ្នាតែមួយ មានទំនាក់ទំនងនឹងគ្នា និងមានភាពសុខដុម។ ពួកគេចាត់ទុកសហគមន៍ថា ជាមូលដ្ឋានស្នូលនៃការបន្តពូជផ្នែកទៅតាមគោលការណ៍បដិការ និងការបំពេញឲ្យគ្នាទៅវិញទៅមក (Azcarrunz ឆ្នាំ ២០១១)។ ពេលខ្លះ វាត្រូវបានបកប្រែថាជាការរស់នៅយ៉ាងល្អ ឬការរស់យ៉ាងសំបូរបែប ដែលមានន័យថា រស់នៅប្រកបដោយភាពសុខដុមជាមួយនឹងសហគមន៍របស់អ្នក ផែនដី ចក្រវាឡ វដ្តជីវិត និងវដ្តប្រវត្តិសាស្ត្រ ដែលមួយមិនបានគ្របសង្កត់លើមួយផ្សេងទៀត។ ការរស់នៅយ៉ាងល្អក៏ជាគម្រោងផ្នែកនយោបាយមួយផងដែរ វាសង្កត់ធ្ងន់ទៅលើដំណើរការដែលសម្រួលដល់ភាពសុខដុមនេះ រាប់

បញ្ចូលទាំង សេចក្តីសម្រេចដែលបានធ្វើឡើងដោយការស្រុះស្រួលមតិជាងកម្ចី ដែលផ្ទុយពី វិធានសំឡេងភាគច្រើន (ដែលក្រុមមួយដាក់សេចក្តីសម្រេចលើក្រុមមួយផ្សេងទៀត) និងការ កំណត់អាទិភាពឲ្យតម្រូវការសហគមន៍ខ្ពស់ជាងតម្រូវការបុគ្គល។ ការរស់នៅយ៉ាងល្អ (Buen Vivir) គឺផ្ទុយនឹង “ការរស់នៅកាន់តែប្រសើរ” ដែលជាផ្នែកមួយនៃហេតុផលរបស់អ្នកមូលធននិយម។ “ការរស់នៅកាន់តែប្រសើរ” គឺទាក់ទិនទៅនឹងគំនិតស្តីពីវឌ្ឍនភាពតែងតែកំណត់ ការប្រើប្រាស់ និងការប្រមូលផ្តុំកាន់តែច្រើន និងការប្រកួតប្រជែងក្នុងចំណោមមនុស្សក្នុងការមានធនធានឡើងៗ ដោយទុកអ្នកផ្សេងឲ្យរស់នៅក្នុងភាពក្រីក្រ និងការកេងប្រវ័ញ្ច។

ពាក្យទាំងនេះត្រូវបានបន្តសិក្សា និងកំណត់ឡើងវិញ នៅមុន និងក្រោយពេលដែលពួកវាត្រូវបានបញ្ចូលជាគោលដៅសង្គមនៅក្នុងរដ្ឋធម្មនុញ្ញរបស់ប្រទេសអេក្វាដ័រ (ឆ្នាំ ២០០៨) និងប្រទេសបូលីវី (ឆ្នាំ ២០០៩)

Mestizo: ក្នុងអំឡុងចំណោមដែលអាណានិគមអេស្ប៉ាញត្រួតត្រានៅក្នុងទ្វីបអាមេរិក ពាក្យនេះត្រូវបានប្រើសំដៅដល់បុគ្គលដែលមានឪពុកម្តាយជាជនជាតិអេស្ប៉ាញ និងជនជាតិដើមភាគតិច។ នៅក្នុងរយៈពេលនេះ ភាពផ្សេងគ្នានៃពូជសាសន៍បានកំណត់វណ្ណៈសង្គម និងការទទួលបានសិទ្ធិ។ បុគ្គលជាប់សាច់សារលោហិតអេស្ប៉ាញគឺនៅលើគេបំផុតក្នុងពីរាទីតវណ្ណៈសង្គម បន្ទាប់មក criollos: កូនប្រុស និងកូនស្រីដែលមានឪពុកម្តាយអេស្ប៉ាញ ប៉ុន្តែកើតនៅក្នុងប្រទេសអាមេរិក; mestizos: បច្ចាជនរបស់ជនជាតិដើមម្ចាស់ស្រុក និងអេស្ប៉ាញ/criollos; ហើយបច្ចាជនរបស់ជនជាតិដើមម្ចាស់ស្រុក និងទាសករអាហ្វ្រិកស្បែកខ្មៅដែលបាននាំចូលមកគឺនៅបាតក្រោមនៃពីរាទីត។ សម្រាប់ Svampa និង Prada ទស្សនៈអំពី Mestizo គឺជាជ្ជានទ្រទ្រង់ដល់អ្នកស្រែចំការ និងអង្គការក្នុងក្រុងដែលប្រកាសអំពីសិទ្ធិរបស់ពួកគេក្នុងការទទួលបានស្វយ័តភាព និងក្នុងការបង្កើតរដ្ឋចម្រុះមួយ។

នៃអាណានិគមនិយមបែបថ្មី: ពាក្យនេះត្រូវបានប្រើប្រាស់ដើម្បីពិពណ៌នាអំពីរបៀបផ្សេងៗគ្នាដែលបានប្រើប្រាស់ដោយបណ្តាប្រទេសឧស្សាហកម្ម ដើម្បីបន្តត្រួតត្រាលើអតីតប្រទេសក្រោមអាណានិគមរបស់ពួកគេ បន្ទាប់ពីមានការតស៊ូដកអាណានិគមបាន។ វាសំដៅមិនត្រឹមតែដល់ការគ្រប់គ្រងផ្នែកនយោបាយប៉ុណ្ណោះទេ ប៉ុន្តែជាចម្បងគឺសំដៅដល់យុទ្ធសាស្ត្រសេដ្ឋកិច្ចសង្គម និងវប្បធម៌ដែលអនុវត្តន៍ដោយបណ្តាប្រទេសទាំងនោះ ដើម្បីបន្តការត្រួតត្រាលើអតីតប្រទេសក្រោមអាណានិគមរបស់ពួកគេផងដែរ។ យុទ្ធសាស្ត្រទាំងនេះបានបញ្ចូលនូវការប្រើប្រាស់គោលនយោបាយបំណុលបរទេស ពាណិជ្ជកម្ម និងការវិនិយោគ និងទម្រង់វប្បធម៌ដែលបានសម្រួលដល់សាជីវកម្មអន្តរប្រទេស ក្នុងការចម្រាញ់យកវត្ថុធាតុដើម និង បានលើកកម្ពស់កម្រិតប្រើប្រាស់ឥតកំណត់។

អភិវឌ្ឍន៍និយមបែបថ្មី៖ រដ្ឋាភិបាល “វឌ្ឍននិយម” នៅក្នុងតំបន់អាមេរិកឡាទីនបានផ្សព្វផ្សាយអំពី កម្រងគោលនយោបាយមួយក្នុងគោលបំណងដើម្បី “អភិវឌ្ឍន៍” របស់ពួកគេ ផ្អែកលើការអនុវត្ត តាមមាត់ផ្សេងៗគ្នាចេញពីសេរីនិយមថ្មី។ ការប្រានចោលនូវសេរីនិយមបែបថ្មីមិននាំឲ្យមានការ ចោទជាសំណួរទៅលើ ‘ការអភិវឌ្ឍ’ នោះទេ។ ផ្ទុយទៅវិញ រដ្ឋាភិបាលវឌ្ឍននិយមបានផ្តល់ការ សង្កត់ធ្ងន់ខ្លាំងក្លាទៅលើកំណើនសេដ្ឋកិច្ច ឧស្សាហូបនីយកម្ម និងការបែងចែកផលប្រយោជន៍ ផ្អែកលើគម្រោងអភិវឌ្ឍន៍ និងឧស្សាហកម្មចម្រាញ់ធនធានខ្នាតធំ។ អ្នកវិះគន់លើកឡើងថាគោល នយោបាយទាំងនេះបានពង្រឹងបន្ថែម និងធ្វើឲ្យនិស្សារណកម្មនិយមចាក់រឹសកាន់តែជ្រៅ បាន ធានាលើការបែងចែកពលកម្មជាអន្តរជាតិ និងនាំទៅរកការធ្វើបឋមកម្មឡើងវិញនូវសេដ្ឋកិច្ចតំបន់ អាមេរិកឡាទីន។ អភិវឌ្ឍន៍និយមបែបថ្មី ក៏បានធ្វើការពិនិត្យលម្អិតបន្តិចបន្តួចផងដែរអំពីទំនាក់ ទំនងរវាងកំណើនសេដ្ឋកិច្ច និងការអភិវឌ្ឍដែលបានកើនឡើងរួមជាមួយនឹងផលប៉ះពាល់របស់វា ទៅលើសុខុមាលភាពសង្គម និងបរិស្ថានផងដែរ។ ជាញឹកញាប់ វាពិនិត្យទៅលើឬអាចជួយដល់ ការទប់ស្កាត់នូវវិវាតសង្គម និងបរិស្ថានដែលកើតចេញមកពីគម្រោង ‘អភិវឌ្ឍន៍’ របស់និស្សា រណជន។

និស្សារណកម្មនិយមបែបថ្មី៖ គឺមានទំនាក់ទំនងទៅនឹងនិស្សារណកម្មនិយម និងអភិវឌ្ឍន៍និយម បែបថ្មី (សូមអានខាងលើ)។ ទីដ្ឋភាពមួយក្នុងចំណោមទីដ្ឋភាព‘បែបថ្មី’ ឬទីដ្ឋភាពថ្មីនៃនិស្សារណ កម្មនិយមទំនើបគឺជាតំណភ្ជាប់របស់វាទៅនឹងមូលធនហិរញ្ញវត្ថុ។ តួអង្គហិរញ្ញវត្ថុទទួលបានផល ចំណេញច្រើនឡើងៗពីការវិនិយោគនៅក្នុងវិស័យរ៉ែ ប្រេង ឬសកម្មភាពកសិកម្ម ទិញទំនិញវត្ថុ ធាតុដើម និងការប្រមើលមើលទំនោរតម្លៃ ឬទីផ្សារសារធាតុចម្រាញ់។ ការនេះ ដែលមានទំនាក់ ទំនងទៅនឹងការបង្កើតទំនិញហិរញ្ញវត្ថុថ្មី បានផ្អែកលើឯកជនុបនីយកម្ម និងអាជីវកម្មធនធានធម្ម ជាតិ (ដូចជាជីវៈចម្រុះ ព្រៃឈើ ឧស្ម័នបំភាយ ឬដំណើរការប្រព័ន្ធអេកូឡូស៊ី កំពុងជំរុញយ៉ាងខ្លាំងក្លា ដល់ដំណើរការនៃហិរញ្ញកម្មធម្មជាតិ។

Gudynas និង Svampa កំណត់តួនាទីរបស់រដ្ឋថាជាកត្តាគន្លឹះនៅក្នុងដំណាក់កាលនិស្សារណ កម្មនិយមបែបថ្មីនេះ ជាពិសេសក្នុងចំណោមរដ្ឋាភិបាលវឌ្ឍននិយមនៅក្នុងតំបន់អាមេរិកឡាទីន។ ការកំណត់នេះគាំទ្រដល់ការចូលរួមយ៉ាងសកម្ម របស់រដ្ឋក្នុងទិសដៅបង្កើនប្រាក់ចំណូលរដ្ឋស ម្រាប់ផ្តល់មូលនិធិដល់គោលនយោបាយសង្គម តាមរយៈក្រុមហ៊ុនជាកម្មសិទ្ធិរបស់រដ្ឋ ឬការ កំណត់ពន្ធ ឬថ្លៃសេវាកម្មកាន់តែខ្ពស់ លើក្រុមហ៊ុនឯកជន។

មតិវិះគន់ដូចគ្នាដែលមានផងដែរទៅលើនិស្សារណកម្មនិយមបែបថ្មី (សូមអាននិស្សារណកម្មនិយម ខាងលើ) ដែលប្រហែលដោយសារការពឹងផ្អែកលើនិស្សារណកម្មនិយមបានកើនឡើងនៅទូទាំង តំបន់អាមេរិកឡាទីន។

Pachamama: មកពីពាក្យទស្សនៈលោកធាតុនៅក្នុងភាសា quechua និង aymara: Pacha: ផែនដី ពិភពលោក ចក្រវាឡ និង mama: ម្តាយ។ វាត្រូវបានបកប្រែជាទូទៅថា “មាតាធរណី”។ វាក្តោមរួមនូវអ្វីៗគ្រប់យ៉ាងដែលអាច និងមិនអាចមើលឃើញ ដូចជា ជីវិត ថាមពល តម្រូវការ និង បំណងប្រាថ្នា។ សម្រាប់ជនជាតិដើមភាគតិចនៅក្នុងបណ្តាប្រទេសក្នុងតំបន់ Andean គោលគំនិតស្តីពី Pachamama មានន័យថា ប្រភេទទំនាក់ទំនងផ្សេងៗជាមួយនឹងដី។ ពួកគេជឿថា មនុស្សគឺជាកម្មសិទ្ធិរបស់ដី មិនមែនដីជាកម្មសិទ្ធិរបស់មនុស្សទេ។ វាមិនគ្រាន់តែបង្កប់ន័យថា សិទ្ធិលើទ្រព្យសម្បត្តិមិនមានលំនាំដូចគ្នាទៅនឹងលំនាំនៅក្នុងប្រព័ន្ធតកិយុត្តិរបស់ លោកខាងលិច ប៉ុណ្ណោះទេ ប៉ុន្តែថែមទាំងបង្កប់នូវការគោរព តុល្យភាព និងភាពសុខុមាលភាពមនុស្ស និងផែនដីផងដែរ។

អង្គការស្ត្រីនិយមបានចោទសួរអំពីការបំភ្លឺរបស់ព្រះសង្ឃរាជអំពី Pachamama ជាមាតាធរណី (និងស្ត្រីជាទូទៅ) ដែលទទួលបានការផ្តល់តម្លៃសម្រាប់តែឧទរភាពរបស់ពួកគេប៉ុណ្ណោះ។ ការបំភ្លឺនេះកាត់បន្ថយនូវភាពស័ក្តិសមនៃពាក្យ Pachamama និងបម្លែងវាជាឯកសារសម្រាប់ការផលិត និងការអភិវឌ្ឍ។

រដ្ឋចម្រុះ: គោលគំនិតស្តីពីរដ្ឋចម្រុះបង្កប់ន័យអំពីការចាក់គ្រឹះថ្មីនៃរដ្ឋរបស់ជាតិមួយ ដោយទទួលស្គាល់ថា មានភាពស្មើគ្នា និងបានបញ្ចូលនៅក្នុងរដ្ឋនោះនូវភាពចម្រុះនៃវប្បធម៌ និងហេតុផលសង្គម គ្រឹះស្ថាន និងទម្លាប់អនុវត្តន៍របស់ជនជាតិដើមភាគតិច និងអ្នកស្រែចំការ អ្នកទីក្រុង ផលិតករខ្នាតតូច កម្មករនិយោជិត និងអ្នកមានជីវភាពមធ្យម។ វាត្រូវបានបញ្ចូលទៅក្នុងរដ្ឋធម្មនុញ្ញជាតិរបស់ប្រទេសអេក្វាដ័រ និងប្រទេសបូលីវី ដោយសារសម្ពាធពីអង្គការសង្គម និងអង្គការជនជាតិដើមភាគតិច។

តាមរបៀបនេះ រដ្ឋចម្រុះ និងអន្តរវប្បធម៌ (សូមអានខាងលើ) គឺមានទំនាក់ទំនងគ្នា។ ទោះបីជាយ៉ាងណា ការកែប្រែគំនិតនៅក្នុងទម្លាប់អនុវត្តន៍នៅក្នុងរដ្ឋបាននាំឆ្ពោះទៅរកភាពតានតឹង រវាងស្វ័យភាពរបស់ជនជាតិដើមម្ចាស់ស្រុកនៅក្នុងរដ្ឋចម្រុះ និងស្វ័យភាពជាប្រពៃណីនៅថ្នាក់តំបន់ដែលបានការពារដោយក្រុមអាជីវកម្មក្នុងស្រុក រវាងលិទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យផ្ទាល់ និងលិទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យតំណាង នៅក្នុងការតស៊ូដើម្បីសិទ្ធិលើទ្រព្យសម្បត្តិ ការគ្រប់គ្រងធនធានធម្មជាតិ និងសារធាតុចម្រាញ់របស់វា។

បរិមណ្ឌល: ទ្រឹស្តីអនិស្សរភាព និងការលូតលាស់បន្តដែលបានបង្កើតឡើងដោយគណៈកម្មការសេដ្ឋកិច្ចសម្រាប់តំបន់អាមេរិកឡាទីន និងការីប៊ីន (ECLAC) ក្នុងអំឡុងទសវត្សឆ្នាំ ១៩៥០ ដែលកំណត់លក្ខណៈ សេដ្ឋកិច្ចរបស់តំបន់អាមេរិកឡាទីនថាជាផលិតផលនៃការបែងចែកពលកម្មជាអន្តរជាតិ។ អនុលោមទៅតាមទ្រឹស្តីនេះ នៅចំណុចស្នូលនៃគំរូអ្នកមូលធននិយមគឺមានសេដ្ឋកិច្ចហើយផ្នែកផ្សេងទៀតគឺនៅបរិមណ្ឌលរបស់វា។

បណ្ឌិតសភា Prebisch និង CEPALបានកំណត់ថាសេដ្ឋកិច្ចនៅចំណុចស្នូលគឺមានលក្ខណៈឯកសណ្ឋាន និងចម្រុះ ដែលបានអភិវឌ្ឍន៍វិស័យផ្សេងៗ នៃសេដ្ឋកិច្ចរបស់ពួកគេដល់កម្រិតប្រហាក់ប្រហែលគ្នានឹងស្ថាបនាទីផ្សារផ្ទៃក្នុងដោយមានការគាំទ្រពីរដ្ឋ។

ផ្ទុយទៅវិញ សេដ្ឋកិច្ចបរិមណ្ឌលគឺមានលក្ខណៈឯកសណ្ឋាន និងជំនាញនៅក្នុងការចម្រាញ់ និងការនាំចេញធនធានធម្មជាតិ ឬដំណាំយថាប្រភេទ (មានន័យថា កាហ្វេ កាកាវ គោប្រឹ ស្បូវ) ដែលទាក់ទិនជាប្រពៃណីទៅនឹងការវិនិយោគបរទេស ឬក្រុមអភិជនក្នុងប្រទេស និងបានកម្រិតព្រំដែននៃការអភិវឌ្ឍន៍វិស័យផ្សេងទៀតនៃសេដ្ឋកិច្ច។

ការធ្វើបឋមកម្មឡើងវិញ៖ ពាក្យនេះត្រូវបានប្រើដើម្បីពិពណ៌នាអំពីដំណើរការប្រកបដោយបទពិសោធន៍នៅក្នុងបណ្តាប្រទេសភាគខាងត្បូង ក្នុងអំឡុងពេលពីរទសវត្សរ៍ចុងក្រោយនៃគោលនយោបាយសេរីនិយមបែបថ្មី នៅពេលដែលវិស័យចម្បង (ឬផលិតកម្ម និងការចម្រាញ់វត្ថុធាតុដើម) មានការលូតលាស់រៀបរទៅនឹងវិស័យផ្សេងទៀតនៃសេដ្ឋកិច្ច។ វត្ថុធាតុដើមទាំងនេះត្រូវបាននាំចេញដោយមិនត្រូវបានបន្តធ្វើជាលក្ខណៈឧស្សាហកម្ម ឬកែច្នៃ។ ទាំងនេះរួមមានការអភិវឌ្ឍន៍ maquilas ដែលជាអាជីវកម្មដែលជាធម្មតាត្រូវបានបង្កើតឡើងនៅក្នុងតំបន់ជាប់ពន្ធទាប ឬរួចពន្ធដែលផ្តល់ថ្លៃឈ្នួលទាបលើការកែច្នៃទំនិញសម្រាប់ការនាំចេញ។ ការធ្វើបឋមកម្មឡើងវិញបានអមទៅដោយការចុះខ្សោយនៃឧស្សាហកម្មដែលមានស្រាប់។ វាគឺជាដំណើរការដែលបានធ្វើឲ្យមានលក្ខណៈកាន់តែជ្រៅទៅ សូម្បីតែក្រោមរដ្ឋាភិបាលឆ្វេងវឌ្ឍននិយម ដែលបានសន្យាបញ្ឈប់ការពឹងផ្អែកលើការនាំចេញទំនិញចម្បងៗក៏ដោយ។

សិទ្ធិរបស់ធម្មជាតិ៖ ប្រសិនបើធម្មជាតិ និងមាតាធរណីត្រូវបានទទួលស្គាល់ថាជាអត្តសញ្ញាណភាវវស់ សហគមន៍ភាវវស់ដែលមានទំនាក់ទំនងគ្នានោះ អ្នកតស៊ូមតិផ្សេងៗបានលើកឡើងថាដូច្នេះវាក៏ត្រូវទទួលបានសិទ្ធិផងដែរ។ ការនេះគឺទាក់ទិននឹងផ្នែកច្បាប់ និងវប្បធម៌។ ឧទាហរណ៍ វាបង្កប់ន័យថាធម្មជាតិត្រូវតែត្រូវបានការពារ និងរក្សាសម្រាប់ខ្លួនវាតែម្តង មិនមែនដោយសារ “សេវាកម្ម” ដែលវាផ្តល់ដល់មនុស្ស ឬជាមូលធនធម្មជាតិ ឬមធ្យោបាយផលិតកម្មនោះទេ។ វាក៏បង្កប់ន័យផងដែរថា ធម្មជាតិមានស្ថានភាពផ្លូវច្បាប់ផ្ទាល់របស់ខ្លួន ដែលចោទជាសំណួរអំពីបឋមភាពសិទ្ធិលើទ្រព្យសម្បត្តិ។ រដ្ឋធម្មនុញ្ញឆ្នាំ ២០០៩ របស់ប្រទេសអេក្វាដ័រ និងច្បាប់នៅក្នុងប្រទេសបូលីវីនៅក្នុងឆ្នាំ ២០១១ បានបញ្ចូលសិទ្ធិរបស់ធម្មជាតិជាផ្នែកមួយនៃសិទ្ធិមូលដ្ឋាន ប៉ុន្តែការអនុវត្ត វានៅតែជាប្រភពនៃភាពតានតឹង ទាក់ទិនទៅនឹងគោលនយោបាយពាក់ព័ន្ធរបស់រដ្ឋាភិបាលដែលលើកកម្ពស់និស្សារណកម្មនិយមនៅក្នុងប្រទេសរបស់ពួកគេ។

សទ្ទានុក្រមសំខាន់ៗផ្សេងទៀត

Universität Bielefeld. Social and Political Key Terms of the Americas.
<http://elearning.uni-bielefeld.de/wikifarm/fields/gesellschaften/field.php/Main/HomePage>

Hernandez, Juan; Gonzales, Erika; RAMIRO, Pedro. Diccionario Crítico de Empresas Transnacionales. OMAL, 2012. <http://omal.info/spip.php?rubrique31>

ឥន្ទ្រនិទ្ទេស

<http://creandopueblo.files.wordpress.com/2011/09/moreno-sarda-amparo-sexismo-o-androcentrismo.pdf>

Aguirre, Carlos. Mandar obedeciendo. Ediciones desde abajo. Bogotá, 2008

Huanacumi, Fernando. Vivir Bien/Buen vivir. Filosofía, políticas, estrategias y experiencias regionales. III-CAB. La Paz, 2010.

Ochoa, Alejandro. Aprendiendo en torno al desarrollo endógeno. Universidad de los Andes, 2006.

<http://www.rebelion.org/docs/35115.pdf>

<http://en.wikipedia.org/wiki/Neocolonialism>

(Neo) desarrollismo o lucha de clases María Orlanda Pinassi <http://www.rebelion.org/noticia.php?id=172787>

García L, Alvaro. El Estado Plurinacional. Vicepresidencia del Estado Plurinacional. 2009. http://www.vicepresidencia.gob.bo/IMG/pdf/discursos_ponencias_7.pdf.

Ferrer, Aldo. Raul Prebisch y el dilemma del desarrollo en el mundo global. En: Revista Cepal 101 .CEPAL, Agosto 2010.

Prebisch, Raul. El desarrollo económico de América Latina y algunos de sus principales problemas. En: Cincuenta años del Pensamiento de la Cepal. Fondo de Cultura Económica, Comisión Económica para América Latina y el Caribe, 1998.

Acosta, Alberto. Hacia la Declaración Universal de los Derechos de la Naturaleza, CADTM, 2010. <http://cadtm.org/Hacia-la-Declaracion-Universal-de>

Escobar, Arturo. América Latina en una encrucijada: ¿Modernizaciones alternativas, postliberalismo o posdesarrollo? 2010

Escobar, Arturo. Territorios de diferencia: Lugar, movimientos, vida, redes. Departamento de Antropolgía, Universidad de Carolina del Norte, Chapell Hill. Eviñ editores. 2010

មូលនិធិ រ៉ូស្យា លុចសំប៊ូរ គឺជា ស្ថាប័នអប់រំនយោបាយឆ្លងនិយមមួយនៅប្រទេស អាឡឺម៉ង់។ វិទ្យាស្ថាននេះ ធ្វើការស្រាវជ្រាវ ផ្តល់ជាវេទិកា សំរាប់ការវិភាគ ការគិតពិចារណាស៊ីជម្រៅ និងជំរុញនូវជំរើសជំនួសនៃការកែ ប្រែផ្លាស់ប្តូរនយោបាយ។

តាមរយៈការិយាល័យនៅ តំបន់ អេឌាន មូលនិធិ រ៉ូស្យា លុចសំប៊ូរ បានសំរបសំរួល ក្រុមការងារអចិន្ត្រៃយ៍ស្តីពី ជម្រើសជំនួសការអភិវឌ្ឍ ដែលបាននាំមកនូវ ការចូលរួមពី សកម្មជន អ្នកស្រាវជ្រាវ ពីគ្រប់ទិសទីនៃអាមេរិក ឡាទីន ដើម្បីវិភាគ វែកញែក នូវបញ្ហា ស្តីពីការអភិវឌ្ឍដោយឈរលើមូលដ្ឋាននិស្សាណា ដើម្បីបង្កើត និងស្នើ ឡើងនូវ គោលនយោបាយជំនួស ដែលអាចធ្វើឲ្យកើតមានឡើងនូវ សង្គម ជាតិសាសន៍ និងសមភាពយែនឌ័រ និងដោយឈរលើទំនាក់ទំនងថ្មី ជាមួយធម្មជាតិ។

សៀវភៅនេះ គឺជាការបកប្រែជាភាសាអង់គ្លេសរបស់ មូលនិធិ រ៉ូស្យា លុចសំប៊ូរ ពីសៀវភៅ Mas Alla del Desarrollo ដែលបានបោះពុម្ពផ្សាយខែធ្នូ ឆ្នាំ២០១១ នៅ គីតូ ប្រទេស អេក្វាឌ័រ <http://www.rosalux.org.ec/>

វិទ្យាស្ថានពហុជាតិ គឺជាស្ថាប័នខ្សែក្បាលគោលនយោបាយ ដែលបានបង្កើតឡើងដើម្បី ផ្តល់ការវិភាគស៊ីជម្រៅ សំរាប់ចលនាការផ្លាស់សង្គមដែលបានតស៊ូសំរាប់លិទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យ ភាពស្មើភាព និងពិភពលោកមួយដែល មានភាពស្ថិតស្ថេរខាងបរិស្ថាន។

ដោយបានបង្កើតឡើងក្នុងឆ្នាំ១៩៧៤ វិទ្យាស្ថានពហុជាតិ ស្វែងរកដើម្បីបញ្ចេញឲ្យឃើញនូវកំលាំងនិងស្ថាប័ន ដែលបង្កឲ្យកើតមាននូវ ភាពក្រីក្រ ការធ្វើឲ្យប៉ះពាល់ដល់បរិស្ថាន និងបង្កើតឲ្យមានជំលោះ ដោយបានស្នើ ឡើងនូវជំរើសជំនួស ដែលត្រឹមត្រូវ និងជាក់ស្តែង និងបានចែករំលែកនូវការអនុវត្តន៍ល្អៗ ពីចលនាសង្គម និង ស្ថាប័នមួយចំនួន ដែលមានការជាប់ទាក់ទងទៅនឹងការកសាងពិភពលោកមួយដែលមានការប្រសើរឡើង។

ជាផ្នែកមួយនៃការងារជាប្រវត្តិសាស្ត្រសំរាប់ខ្លួន វិទ្យាស្ថានពហុជាតិ បានផ្តួចផ្តើមជាប្រចាំនូវការរិះគន់របស់ខ្លួន អំពីសកលភាវូបនីយកម្មសារជីវកម្ម ជាមួយនឹងសំណើ នៃគោលនយោបាយជំនួស ជំរុញបាននូវ លិទ្ធិប្រជាធិ បតេយ្យ សមធម៌ និងភាពស្ថិតស្ថេរគង់វង្ស។ ចាប់តាំងពីឆ្នាំ១៩៩០ វិទ្យាស្ថានពហុជាតិ បានធ្វើការលើ ជំរើស ជំនួស ដោយរួមបញ្ចូល នូវការវិភាគលើ លិទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យ សហគ្រាសសាធារណៈ ការរួមបញ្ចូលតំបន់ អធិបតេយ្យភាពចំណីអាហារ យុត្តិធម៌ និងធម្មជាតិ។ អ្នកបន្តវេនពី វិទ្យាស្ថានពហុជាតិ គឺ អេដហ្គាដូ ឡេនឌ័រ ជាសមាជិកសកម្មនៃក្រុមការងារអចិន្ត្រៃយ៍ស្តីពីជម្រើសជំនួសការអភិវឌ្ឍ។ វិទ្យាស្ថានពហុជាតិ បានធ្វើការ ជាមួយ មូលនិធិ រ៉ូស្យា លុចសំប៊ូរ ដើម្បីបោះពុម្ព និងសំរបសំរួល ការបកប្រែការបោះពុម្ពភាសាអង់គ្លេស នេះ។ www.tni.org

គម្រប/រចនា: Guido Jelsma

រូបថតគម្រប: Lou Dematteis

ISBN (paperback) : 978-90-70563-24-0

